

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:39:52)

Poštovane kolege poslanici, počinjemo sa radom.

Otvaram **Devetu sjednicu Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2019. godini Skupštine Crne Gore 26. saziva.**

Podsjećam da sam sazvao Skupštinu na ovu sjednicu i dnevni red predložio, saglasno Poslovniku Skupštine i dogovoru Kolegijuma predsjednika Skupštine.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda obavještavam vas da je profesoru doktoru Mladenu Vukčeviću u skladu sa članom 19 stav 3 i 5 Zakona o Sudskom savjetu i sudijama na sjednici Sudskog savjeta 23. decembra 2019. godine konstatovana ostavka čime mu je prestao mandat člana Sudskog savjeta.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda želi intervenciju, proceduralnu, poslanik Adrijan Vuksanović. Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (24.12.19 11:40:42)

Hvala poštovani predsjedniče Brajoviću. Hvala što ste mi dali mogućnost da proceduralno reagiram.

Naime, danas je 24.12. što znači da smo pred sami dan Božića po katoličkom kalendaru i s toga želim da kažem da ću ja sukladno tome iz poštovanja prema tom velikom, najradosnijem zapravo hrišćanskom blagdanu reducirati svoj današnji rad. Biću konstruktivan u tom smislu da shvaćajući značaj ove sjednice i da treba da usvojimo dnevni red kako bi raspravljali između ostalog o jednom važnom dokumentu koji se zove budžet. Dakle, reduciracu svoj rad. Čim izglasamo dnevni red, ja neću danas sudjelovati u raspravi, svakako civilizacijski je i to što sutra na sami blagdan Božića nećemo kao Parlament raditi zato svim katoličkim vjernicima u Crnoj Gori čestitam sutrašnji Božić, a braći pravoslavicima koji istu stvarnost slave za 13 dana takođe upućujem srdačne čestitke uz želju za svakim dobrom. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:42:05)

Hvala Vam poslaniče Vuksanoviću. Ja sam to već i uradio i naravno pridružujem se čestitkama.

Hvala Vama na korektnom stavu.

Poštovane kolege,

Prelazimo na utvrđivanje dnevnog reda.

Predlog dnevnog reda imate u sazivu.

Da bismo utvrdili dnevni red, dozvolite da vas obavijestim o predlozima za izmjenu predloženog dnevnog reda.

Poslanik Nikola Rakočević, predložio je da se iz dnevnog reda izostave Interpelacija za pretresanje politike Vlade Crne Gore u oblasti zdravstva i Interpelacija o pretresanju politike Vlade u oblasti političkog sistema i pravosuđa, a vezano za neustavno predlaganje produžetka mandata Sudskom savjetu, kao i zbog drugih odluka koje su prouzrokovale katastrofalne stanje u ključnim sudskim i tužilačkim institucijama u državi i doveli do njihovog urušavanja.

Poslanik Aleksandar Damjanović predložio je da se iz dnevnog reda izostavi Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica.

Poslanik Aleksandar Damjanović, predložio je da se na dnevni red stave: Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika, Predlog odluke o obrazovanju odbora za ispitivanje posledica NATO bombardovanje 1999. godine na zdravlje građana Crne Gore i Izvještaj o realizovanim investicionim i drugim aktivnostima po osnovu Ugovora o dugoročnom zakupu lokalitetu Ostrvo Lastavica sa tvrđavom Mamula Herceg Novi za 2017. godinu.

Poslanici, Miloš Nikolić, Nikola Rakočević i Predrag Sekulić, predložili su da se na dnevni red stavi Predlog zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj Društva za transport putnika i robe u

vazdušnom saobraćaju u Montenegro airlines a.d.Podgorica, a poslanik Predrag Sekulić predložio je da se na dnevni red stave Predlog zakona poslanika i odbornika, Predlog zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore i Predlog zakona o dopunama Krivičkog zakonika Crne Gore.

Poslanici, Draginja Vuksanović-Stanković, Raško Konjević, Ranko Krivokapić i Džavid Šabović, predložili su da se na dnevni red stave: Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu, Predlog zakona o izmjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost, Predlog zakona o izmjeni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom invalidskom osiguranju, Predlog Rezolucije o očuvanju Aerodroma Crne Gore i Interpelacija za pretresanje politike Vlade Crne Gore u oblasti zdravstva.

Imajući u vidu da se ova tačka nalazi u predloženom dnevnom redu Skupština se o ovom predlogu poslanika SDP-a neće izjašnjavati da se ona uvrsti u dnevni red.

Prelazimo na obrazloženje i izjašnjavanje o predlozima za izmjenu predloženog dnevnog reda.

Proceduralno reagovanje želio je poslanik Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:45:00)

Predsjedniče Parlamenta, mislim da biste toliko o proceduri trebali da znate. Ta tačka se ne nalazi u dnevni red. Ona se nalazi u prijedlogu dnevnog reda, prema tome prijedlog i dnevni red nije isto. Imajući u vidu da su kolege najavile upravo povlačenje te tačke dnevnog reda, to Poslovnik vrlo jasno predviđa da se prvo povlače tačke koje su u vašem prijedlogu, te ni po tom očigledno ta tačka neće biti u dnevnom redu. Prema tome, molim vas da napravite razliku između dnevnog reda i prijedloga dnevnog reda, a to što Vas ne uvažavaju s prijedlogom dnevnog reda to je Vaš problem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:45:32)

Vi imate drugi problem što Vi ne znate proceduru, jer reagovanje na izostavljanje i dopunu dnevnog reda daje se na predloženi dnevni red. Vi ne možete reagovati da se stavi Interpelacija na dnevni red koja se već nalazi u Prijedlogu dnevnog reda. Možemo ovako proceduralno. Nema problema. Rekli smo o tome što mislimo ja i Vi. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:46:02)

Gospodine predsjedniče,

Vi ste u vašem izlaganju rekli da se ona nalazi u dnevnom redu. Ja sam Vam lijepo rekao da je prijedlog i dnevni red nešto potpuno različito, prema tome ne može se tačka nalaziti na dnevnom redu dok se ne utvrdi dnevni red. Zato je Poslovnik predvidio da se prvo raspravlja o tačkama koje se eliminišu sa dnevnoga reda i o tome se glasa, prema tome, ako bude izglasan prijedlog kolega iz Demokratske partije socijalista očigledno je, vjerovatno i Vama da ta tačka neće biti ni u prijedlogu, pa se samim tim ne može naći ni u dnevnom redu. Naš prijedlog je poslije kolega iz Demokratske partije socijalista, jer Poslovnik tako predviđa. Stvar vrlo jednostavna.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:46:47)

Poslovnik tako ne predviđa i ovim nadam se iscrpili smo diskusiju. Dopuna, odnosno prvo se stavlja zahtjev za izostavljanje neke tačke, a onda predlog za stavljanje nove tačke. Mi imamo predlog dnevnog reda koji sadrži ovu tačku i time je sve rečeno. Zaista, nemam potrebe više. Ne možete da predlažete dopunu dnevnog reda za tačku koja se nalazi u prijedlogu dnevnog reda.

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:47:22)

Možete li mi da mi navedete član Poslovnika koji govori o tome što Vi pričate. Evo ja Vas molim. Tu vam je stručna pomoć. Navedite ovo što Vi kažete u mikrofon pred građanima, gdje to piše u Poslovniku u kojoj tački dnevnog reda.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:47:39)

Ja Vam vrlo precizno kažem.

U članu 92 dnevni red sjednice utvrđuje se na sjednici. Poslanik, radno tijelo, Skupština i Vlada mogu predložiti izmjene predloženog dnevnog reda. Predloženi dnevni red je ovo što sam ja predložio u sazivu. Vi možete da predložite samo izmjenju predloženog dnevnog reda. Ovo je potpuno jasno i vrlo precizno. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:48:14)

Predsjedniče Parlamenta, nijeste pročitali do kraja. Nije e, nego molim, nijeste pročitali do kraja, znači iz razloga što kolege po Poslovniku, kolega Rakočević ili neko od drugih kolega, izvinjavam se što spominjem kolegu Rakočevića, nijesam siguran ko je, ali je svakako šef Kluba, upravo po Poslovniku s kim predlaže da se ta tačka skida iz prijedloga dnevnog reda i o njoj ćemo se prvo izjasniti. Kolega Mugoša, ako imate nešto javite se, nemojte da suflirate, nije ovo obdanište. O njoj ćemo se prvo izjasniti, ali vi izvolite biće prijedloga, pošto ste vi tvrdili da će ova tačka dnevnog reda da bude ključna za raspravu o Montenegro airlinesu i Aerodromima Crne Gore, vi se zalažete za to, ne morate dozvoliti da bude, naćemo načina da o njoj pričamo toliko o vašem zalaganju. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:49:09)

Proceduralno poslanik Mugoša.

BORIS MUGOŠA (24.12.19)

Poslaniče Konjeviću, pošto ste me prozvali, naravno da nijesmo u vrtiću iako ponekad mi Vaši prijedlozi djeluju tako vragolasto.

Što se tiče ove priče, podsjećam poslanika Konjevića da je i ako kolege iz DPS-a zahtijevaju da se neka tačka povuče sa dnevnog reda skine, pa se to usvoji mi nijesmo još usvojili dnevni red. Prema tome, ne možete tražiti dopunu dnevnog reda koji još nije usvojen. Teoretski može se desiti da se skine tačka na zahtjev nekoga s dnevnog reda, ali da se ne izglasa dnevni red u kojem nema te tačke. Prema tome, nema potrebe da neke stvari na taj način interpretiramo i ako je nama jasno što je namjera toga, ali opet kažem ima samo jedan /prekid/...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:50:15)

Hvala.

Znači, želite proceduralno još jednom poslaniče Konjeviću. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:50:21)

Dobro sam rekao nije obdanište. Ovakva politička veličina je autoritet kada Vam ovo kaže, stvarno je onako vrlo zabrinjavajuće. Ponavljam.

Vi ste predsjednik Parlamenta, Vi ste tvrdili da će ova tačka da bude u dnevnom redu da će se o njoj raspravljati, kolega Brajoviću.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:50:47)

Kolega Brajoviću, Vi ste zaboravili o čemu ste počeli, vi ste ovdje govorili o Interpelaciji i sad koja tačka dnevnog reda o čemu pričate? Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:50:58)

Kolega Brajoviću,

Vi ste obećali da će Interpelacija da bude na dnevnom redu činjenicom da ste je predložili. To što kolege traže da se ta tačka dnevnog reda skine pokazuje da Vi nemate bilo koju vrstu političkoga autoriteta da obezbijedite obećanje koje ste dali.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:51:19)

Sad ste došli na nivo i na onu temu gdje Vam je potpuno klizavo. To ko ima koliko autoriteta ovdje vidi se u podršci u Parlamentu, vidi se u podršci među građanima Crne Gore i potopuno je jasna ova priča. Sad ću Vas dodatno ispraviti. Znači, pogledao sam šta je pripremljeno u prijedlogu za podsjetnik i rekao sam Interpelacija za pretresanje politike Vlade Crne Gore u oblasti zdravstva, da ste predložili, da se stavi u dnevni red. Rekao sam. Imajući u vidu da se ova tačka nalazi u predloženom dnevnom redu, nijesam rekao u dnevnom redu u predloženom dnevnom redu Skupština se neće izjašnjavati o vašem predlogu da se ista uvrsti u dnevni red i to je potpuno u skladu sa Poslovníkom. Možete hiljadu puta ovdje tražiti proceduralne izjave ja ću vam bar loš pedeset puta dati ako to želite.

Poslanik Mugoša. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (24.12.19 11:52:17)

Drago mi je što kolega Konjević nije imao argumente na ono što sam ja rekao, nego je pokušao na jedan drugi način da, ja to shvatam u političkom smislu ne lično, jer mu to ne bih dozvolio da omalovaži mene i govori o političkim veličinama. Mislim da građani procjenjuju koja je veličina kojeg političara, a sjećamo se izbora u Podgorici koji su bili prije godinu dana kada je kolega Konjević, kao predsjednik podgoričkog Odbora Socijaldemokratske partije doživio to da u trojnoj koaliciji ne pređe ni cenzus. Toliko o veličini.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:52:50)

Želite proceduralno. Izvolite poslaniče Konjeviću.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:52:54)

Kolega Mugoša, Vi nastavite s Vašom političkom veličinom i autoritetom, građani to prepoznaju.

Kolega Brajoviću,

Ja moram priznati da Vam ne vjerujem. To što ste saopštili Vam ne vjerujem. Ne vjerujem u Vaše tumačenje, ali teže mi je što Vam ja ne vjerujem, Vama ne vjeruje ni sud kada pričate o nekim stvarima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:53:16)

Vi samo pokazujete da vam je toliko neprijatno što nijete poznavali Poslovnik u ovom slučaju i što ste promašili sa proceduralnom reakcijom, malo mi je Vas žao, ali to da li Vi vjerujete ili ne vjerujete uopšte me ne interesuje. Nema što da mi vjerujete. Svi možete kolege pročitati Poslovnik, član 92 dnevni red utvrđuje se na sjednici, poslanik, a to ste vi kolege, radno tijelo Skupštine i Vlada mogu izmjene predloženog dnevnog reda. Vi ne možete predložiti izmjenu predloženog dnevnog reda koja se nalazi u predlogu dnevnog reda i time smo nadam se završili stvari.

Poslanik Vuletić, želi intervenciju. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ (24.12.19 11:54:01)

Ja ću pokušati makar školski da se obratim kada je u pitanju povreda Poslovnika, a to je član 102 koji kaže u prvom stavu: "Poslanik koji želi da govori o povredi Poslovnika predsjednik daje riječ čim je zatraži. Izlaganje tog poslanika ne može trajati duže od jednog minuta, a dužan je da ukaže na odredbu Poslovnika za koju smatra da je povrijeđena". Što hoću da kažem. Ovako možemo da idemo u nedogled sa prepucavanjem koje blage veze nema sa povredom Poslovnika. Ja bih stvarno molio, jer ovako bi išli čitav dan, a niko od do sad liše vas i kolege Konjevića u prvom javljanju nije se pozvao na povredu odredbe Poslovnika. Ako treba svi sad da se javljamo ovako paušalno za riječ, bez poziva na kršenje određenih odredbi Poslovnika ovaj dnevni red nećemo do kraja radnog vremena usvojiti. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:55:05)

Hoćemo, ne brinite ništa poslaniče Vuletiću.

Ovdje se nije moglo reklamirati povreda Poslovnika, jer je nije bilo.

Sada poštovane kolege prelazimo na obrazloženje i izjašnjavanje o predlozima za izmjenu predloženog dnevnog reda.

Prvo, predlozi poslanika Rakočevića.

Da li poslanik Rakočević, želi da obrazloži pedloge? Želi.

Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (24.12.19 11:55:26)

Zahvaljujem predsjedniče. Dopustite da objedinjeno obrazložim dva prijedloga. Ponovo, kao i na prethodnoj sjednici, dakle drugi put tražimo da se izostavi sa dnevnog reda Interpelacija za pretresanje politike Vlade u oblasti političkog sistema i pravosuđa. Kao i prvi put pokazali smo da je primjedba jasna, da sama Interpelacija u svom sadržinskom smislu ne odgovara onome što je poslovnička obaveza da bude prilagođena. U njoj se navode oblasti koje nemaju dodirne tačke sa resornim ministrom, pa samim tim ne trebaju da nađu mjesto ni u dnevnom redu ni u predlogu dnevnog reda, čak ni u proceduri, a kada to već jeste slučaj onda smo zatražili izostavljanje sa dnevnog reda. To je jedno.

Drugo, tražili smo izostavljanje sa dnevnog reda takođe i Interpelacije za pretresanju politike Vlade u oblasti zdravstva. Ovakva odluka i apel za poslanike iz razloga što smo našli za shodno da predložimo šest sistemskih zakona za dnevni red ove sjednice, da se uvrste dodatno u

dnevni red sjednice, a imajući u vidu da imamo sve četiri ili pet radnih dana procijenili smo da nam je vrlo važno da raspravljamo o tim zakonima, dakle govorim o izbornim zakonima, prije svega i Zakonom o Montenegro airlinesu. Zbog toga smo zatražili da se izostavi sa dnevnog reda Interpelacija o politici Vlade u oblasti zdravstva, a naravno daleko od toga da bježimo od rasprave o zdravstvu.

Podsjetiću vas da smo imali dva kontrolna saslušanja ministra zdravstva, da imamo prilike da na Premijerskom satu i poslaničkim pitanjima postavljamo pitanja ministru zdravstva i to smo radili nebrojeno puta, veliki broj pitanja smo postavili. Ne bježimo od rasprave o višemilionskim ulaganjima u kapitalnu medicinsku opremu, ne bježimo od rasprave o rekonstrukciji brojnih klinika o sredstvima izdvojenim za edukaciju zaposlenih u zdravstvu. Takođe ne bježimo, od toga smo riješili brojna stambena pitanja u oblasti zdravstva u prethodnih tri ili više godina. Ne bježimo od rasprave o kojoj ćemo voditi riječ, prilikom rasprave o budžetu, a to je da imamo povećanje za zaposlenost u zdravstvu od 9% i od 2021.godine 3% na već uvećanu zaradu zaposlenih u zdravstvu. Dakle, jasno je da ne bježimo od rasprave o zdravstvu, jer je to jedna od politika Vlade koja služi za veoma pozitivnu legitimaciju naše politike u prethodnom periodu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 11:58:11)

Hvala Vam poslaniče.

Sada stavljam na glasanje Predlog poslanika Rakočevića. Imate naravno, izvolite.

Gospodine Konjeviću,

Sve što pravilno tražite po Poslovniku naravno da ćete dobiti od ovog predsjedavajućeg. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 11:58:25)

Naravno, znam ja, poznato je da ste Vi vrlo revnosni po tom pitanju.

Kolega Rakočeviću,

Evo je peticija 1.200 ljekara od ovoga vi bježite 1.400 je ljekara ili 1.500 izvinjavam se na nepreciznosti njih 1.200 je potpisalo peticiju za povećanje svojih zarada. Od toga vi bježite. Ministar zdravlja bježi, jer je na Odboru za ekonomiju rekao da podržava taj zahtjev i onda je začutao odjednom i danas ga niđe nema.

Vi kolega Rakočeviću bježite i od sljedeće činjenice u političkom smislu naravno govorim. Bježite od političke činjenice da je budžet u 2020.godini predvidio potrošnju lijekova veću za 13 miliona eura. Iz godine u godinu, kolega Rakočeviću trošimo milione lijekova koji su za građane Crne Gore sve skuplji i skuplji. Od toga vi kolega Rakočeviću bježite, dakle bježite od zdravstvenih radnika, bježite od onih koji su elita ovoga društva, jer smo ih svi zajedno doveli na mjer. Znači bježite od 1.200 ljudi koji su elita ovoga društva od kojih je u protekle tri ili četiri godine van granica Crne Gore pošlo njih preko 300, preko 300 ih je pošlo zbog toga što je plata ljekara specijaliste u Crnoj Gori između 600 i 700 eura. E, od toga bježite u političkom smislu, kolega Rakočeviću i želite da se sakrije činjenica da svake godine građani Crne Gore izdvajaju desetina miliona eura /prekid/ se izdvaja za lijekove u Crnoj Gori kolega Rakočeviću, a građani plaćaju najskuplje lijekove u regionu. Od toga bježite. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:00:39)

Hvala.

Sad se izjašnjavamo i stavljam na glasanje predlog poslanika Rakočevića, da se iz dnevnog reda izostavi Interpelacija za pretresanje politike Vlade Crne Gore u oblasti zdravstva. Izvolite.

Hvala.

Glasalo je 47 poslanika, 38 za, osam protiv, jedan uzdržani, pa konstatujem da je Skupština

prihvatila predlog.

Sada stavljam na glasanje predlog poslanika Rakočevića, da se iz dnevnog reda izostavi Interpelacija o pretresanju politike Vlade u oblasti političkog sistema i pravosuđa, a vezano za neustavno predlaganje produžetaka mandata Sudskom savjetu, kao i zbog drugih odluka koje su prouzrokovale katastrofalno stanje u ključnim sudskim i tužilačkim institucijama u državi i doveli do njihovog urušavanja. Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 47 poslanika, 37 za, osam protiv, dva uzdržana, pa konstatujem da je Skupština prihvatila predlog.

Prelazimo na predloge poslanika Aleksandra Damjanovića.

Želite li poslaniče, s obzirom da ste ih dosta puta obrazlagali? Želite. Ako možete biti malo racionalniji imate dosta predloga, ali u svakom slučaju sve što Vam sleduje po Poslovniku to imate pravo da iskoristite. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (24.12.19 12:02:20)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, poštovanig rađani,

Pretpostavljam da mislite prvo da se ide na način na koji predviđa Poslovnik da govorimo o Predlogu za izvrštavanje, odnosno za uklanjanje jedne tačke dnevnog reda, nakon toga se predpostavlja i misli na one tri tačke.

Ja sam predložio da se iz dnevnog reda Devete sjednice Drugog redovnog zasijedanja skine ili ukloni tačka Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica. Ako dozvole kolege iz vladajuće partije zbog tenzije i problema koje je ovaj Predlog zakona na način na koji je urađen i dostavljam ovom Parlamentu izazvao u crnogorskom društvu, smatram da je neophodno povući ovaj Predlog zakona, radi dodatnog dijaloga kako bismo dobili predlog zakona koji bi zaista bio ono što treba ovom društvu na način na koji to rade i ozbiljne države u Evropi.

Nijesu samo razlozi ti što je ovaj Predlog zakona u suprotnosti sa međunarodnim poretkom, međunarodnim pravilima i konvencijama, on je u suprotnosti i sa Ustavom Crne Gore i u suprotnosti sa najmanje nekoliko članova koji se, prije svega tiču imovinskih prava, koji se tiču, dakle i položaja crkve i države, odnosno odvojenosti crkve od države. Ovo je nešto što je i plod toga da se jedna partija koja je po vokaciji, ili se tako makar predstavlja socijaldemokratske providencije bavi na ovaj način sa crkvom. Ovo je nešto što nije ni u duhu preporuka Venecijanske komisije, ovo je ODIHR ovih smjernica koji su minimizirane ili uklonjene iz ovoga Predloga zakona. Ukazaću da je Vlada Crne Gore 2011. i 2012. godine zaključila temelj Ugovora sa Rimokatoličkom crkvom sa Islamskom i Jevrejskom zajednicom da takav temelj ugovor nema sa Pravoslavnom crkvom, odnosno Mitropolijom crnogorsko-primorskom i njenim eparhijama. Ja ću ovdje reći da sam se već obratio predstavnicima, odnosno onim poslanicima koji poštuju svoje vjerske zajednice, Islamsku zajednicu, odnosno Rimokatoličku crkvu i da sam negdje dužan da ponovo ukažem da na način kako se vladajuća partija, odnosno Vlada odnosi prema Pravoslavnoj crkvi u Crnoj Gori, prema kanonskoj crkvi prema Mitropoliji, tako će se isto odnijeti i prema ostalim vjerskim zajednicama i crkvama. Prvi put kada kolege pokažete otpor ovoj politici, odnosno kada ne budete htjeli da slušate ono što su nalozi vladajuće većine.

Podsjetiću da je ovo po prvi put da se na ovakav način, nezakonit u suprotnosti sa ostalim zakonima, prije svega svojinskim u Crnoj Gori pokušava riješiti ovo pitanje i ja sam negdje slobodan da kažem koliko pratim, čitam istoriju, poštuju tradiciju da je mnogo osvajača prošlo kroz Crnu Goru, nikad je nijesu osvojili, porobili, ali su nanijeli štetu. Ni Turci ni Austrougari, ni Njemci, ni Italijani nijesu na ovakav način bavili pokušajem da se otme crkvena imovina. Mislim da je to bio samo jedan jedini pokušaj u takozvanoj nezavisnoj državi Hrvatskoj od strane režima Anta Pavelića, kako je taj režim prošao svi to mi znamo. Negdje zbog svojih predaka, zbog svojih potomaka, zbog predaka i potomaka svih onih građana Crne Gore, poslanika ovog doma koji dobro znaju ko su, što su, odakle su, ko su im preci, ko su im korijeni, koji znaju što je tradicionalna Crna Gora, koji poštuju tuđe i čuvaju svoje, koje poštuju Rimokatoličku crkvu i

Islamsku zajednicu i sve ostale priznate kanonske i tradicionalne crkve u Crnoj Gori. Ja sam bio dužan da ne zamolim, ne apelujem i ne ukažem, već da samo tražim da se ovo ukloni s dnevnoga reda i da se u duhu dijaloga u narednim mjesecima razgovara o onome što bi nas približilo, a ne što će nas na jedan ružan način podijeliti i dodatno udaljiti i već destabilizovanu Crnu Goru dodatno destabilizovati. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:07:21)

Poslaniče Damjanoviću, sad ste govorili gotovo šest minuta. Ja sam računao da ćete onda da obrazložite i ove prethodne ili ćete zato onda imati manje vremena za obrazlaganje. U redu.

Poštovane kolege,

Stavljam na glasanje predlog poslanika Damjanovića da se iz dnevnog reda izostavi Predlog zakona o slobodi, vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica. Izvolite.

Hvala vam.

Glasao je 61 poslanik, 20 za, 39 protiv, dva uzdržana. Predlog nije prošao.

Sada će poslanik Damjanović obrazložiti svoje dopune dnevnog reda. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (24.12.19 12:08:22)

Zbog načina na koji su kolege ovdje glasali i kako su se odredili prema ozbiljnom i dobronamjernom predogu, ja naravno povlačim predloge za dopunu dnevnog reda koje sam uputio. Pravi odnos ćete vidjeti kada kolege iz Demokratske partije socijalista predlože sličan izborni zakon koji sam ja podnio prije godinu i po dana i ako nijesu imali volje i želje da godinu i po dana uvažavaju želje, molbe kolege poslanika koji govore u ime drugih poslanika i obave jednu kolegijalnu raspravu o tim stvarima. Dakle, bespredmetno je predlagati ovdje dopunu dnevnog reda i odustajem od tih predloga. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:09:01)

Hvala Vam poslaniče Damjanoviću. Znači nećemo se izjašnjavati, jer je povukao svoje predloge za dopunu dnevnog reda.

Sada prelazimo na predlog poslanika Nikolića, Rakočevića i Sekulića.

Da li jedan od poslanika želi da obrazloži predlog? Izvolite.

Poslanik Miloš Nikolić.

MILOŠ NIKOLIĆ (24.12.19 12:09:20)

Hvala Vam predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege,

Na osnovu člana 92 Poslovnika Skupštine Crne Gore, predlažemo dopunu dnevnog reda Devete sjednice Drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2019. godini zakazane za 24.12.2019. godine sa sljedećom tačkom.

Predlog zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj Društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju Montenegro airlines a.d. Podgorica.

Vjerujem da će ovaj predlog biti prihvaćen, vjerujem da će biti uvršten u dnevni red i vjerujem da će rasprava po ovom pitanju koja će sigurno biti žustra, argumentovana i sadržajna pokazati opravdanost jedne ovakve inicijative da raspravljamo o ovom Predlogu zakona i od značaja ovog akta koja je Vlada uputila Parlamentu. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:10:04)

Proceduralnu intervenciju želi poslanik Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:10:08)

Predsjedniče Parlamenta, obraćam se direktno vama i citiram član 5 Zakona o kontroli državne pomoći.

Nezakonita državna pomoć je pomoć koja je dodijeljena bez prethodne prijave naglašavam ili prije odlučivanja Agencije uslađenosti te pomoći sa ovim zakonima član 5.

Član 10, radi utvrđivanja ili donošenja, odnosno dodjele individualne pomoći nadležni državni organ uprave, nadležni organ opštine, pravno lice koje upravlja i raspolaže sredstvima javnih prihoda i državnom imovinom prije dostavljanja predloga šeme donosiocu, odnosno donošenje akta o individualnoj državnoj pomoći Agenciji podnosi prijavu sa predlogom akta i drugom potrebnom dokumentacijom radi davanja mišljenja da li se na osnovu predloženog akta vrši dodjela državne pomoći, naglašavam, najmanje 60 dana prije planiranog datuma utvrđivanja odnosno donošenja. Stav 3 istoga člana.

Predloženi akti iz stava 1 /prekid/ može se prilikom donošenja odnosno utvrđivanja predloga razmatrati samo uz mišljenje Agencije. Ponavljam. Predloženi akti iz stava 1 ovog člana može se prilikom donošenja, odnosno utvrđivanja prijedloga razmatrati samo uz mišljenja Agencije. Član 12 koji glasi: "Zabranu dodjele. Državna pomoć prijavljena u skladu sa ovim zakonom ne smije se dodijeliti prije odlučivanja o usklađenosti državne pomoći sa ovim zakonom".

Predsjedniče Parlamenta,

Poštujući, naravno kolegu Nikolića i njegovog poslovničko pravo, Vi ste po Poslovniku uobavezi da se starate da bude u skladu sa zakonima i sa Poslovnikom. Pročitao sam vam tri člana koja jasno potvrđuju da mi uz ovaj Zakon o Montenegro airlinesu nemamo ono što je ključno, a to je mišljenja Agencije za kontrolu državne pomoći, te s toga nijesu se stekli uslovi da uošte u ovom zakonu razgovaramo, jer to mišljenje nijesmo dobili niti ga je dobila Vlada koja je to po ovom zakonu trebala da utvrdi. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:12:25)

Znači, Vi ste se obratili meni, a to su i čuli poslanici. Poslanici će se izjasniti na način kako oni misle o tome, a jedna je stvar da li će se o tom zakonu raspravljati, ako se ne dobije to mišljenje. Izvolite proceduralno.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:12:39)

Predsjedniče Parlamenta,

Predstavljate ovaj Parlament jednako kao i mi, ali Vi više, imajući u vidu da ste predsjednik Parlamenta smo zajednički, naglašavam Vi više u obavezu da poštujemo zakone koje je donio ovaj Parlament. Ovaj Zakon o kontroli državne pomoći je donio ovaj Parlament. Da bude stvar interesantnija, nijesam ga glasao, politički ste ga vi glasali.

Ukazujem Vam ponovo nemamo Mišljenje Agencije za kontrolu državne pomoći, a Zakon u članu 10 u stavu 3 kaže:"Predloženi akt prilikom donošenja odnosno utvrđivanja razmatrati samo uz mišljenje Agencije".

Prema tome, ne ispunjava elementarne uslove da ovaj akt bude u proceduri, bude u sazivu dnevnog reda, jer nije dato mišljenje Agencije. Nemojte da zaboravite da smo mi ovaj akti razmatrali na skupštinskom odboru /prekid/ ovoga razakona, jer nijesmo imali akt. Pitali smo tada na matičnom Odboru šta je sa mišljenjem Agencije rečeno nam je - vidjećemo. Danas je sjednica, molim vas da ispoštujete član Zakona o kontroli državne pomoći.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:13:51)

Stavljam na glasanje predlog poslanika Nikolića, Rakočevića i Sekulića, da se na dnevni red stavi Predlog zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj Društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju Montenegro airlines a.d. Podgorica. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 43 poslanika, 38 za, četiri protiv, tri uzdržana, 45 dodatno, 38 za, četiri protiv, tri uzdržana, pa konstatujem da je Skupština prihvatila predlog.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:14:47)

Kolege, nemojte da se ljutite, kršimo zajednički zakon, dozvolite, ja imam pravo proceduralno.

Znači, predsjedniče Parlamenta samo želim da konstatujem da nijeste reagovali na moje upozorenje da je prekršen zakon.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:15:08)

Hvala. Idemo dalje. Predlozi poslanika Sekulića. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (24.12.19 12:15:18)

Hvala gospodine predsjedniče, uvažene kolegice i kolege,

Znači predlog je da pet zakona koji imaju dodirnih tačaka vezano za ono što elementarno izborni zakoni uđu u proceduru iz prostog razloga što tokom iduće godine imamo redovne parlamentarne izbore i cijenili smo mi iz Demokratske partije socijalista i naši koalicioni partneri da pokušamo da popravimo izborne zakone u onom dijelu u kojemu smo za to imali sugestije OEBS-a od ranijih izbora sa jedne, a sa druge strane da ispoštujemo i ono što su primjedbe koje smo dobili od strane nevladinih organizacija i od strane naših kolega iz opozicije, od strane akademske zajednice i od strane državnih organa. Prije svega tu mislim na Državnu revizorsku instituciju i Agenciju za sprečavanje konflikt interesa.

Poštovane kolege, vjerujem da ćemo tokom rasprave, a takođe se nadam i očekujem da ćemo imati i amandmanske predloge kolega iz opozicije da ćemo tokom rasprave objasniti crnogorskoj javnosti koja su sve poboljšanja vezano za izborne zakone sa jedne strane i sa druge strane da ćemo objasniti i u onom dijelu u kojem smo usvojili neke primjedbe od strane kolega iz opozicije.

Podsjećanje, znači već pola godine smo intezivno radili na ovim zakonima, a ranije smo u par godina radili sa našim kolegama iz nevladinih organizacija i akademske zajednice i vjerujem da smo dobili dobre predloge zakona sa jedne strane, a sa druge strane da sve ono što su bile primjedbe i sugestije OEBS-a što je bilo moguće ispoštovati da smo ispoštovali.

Vjerujem da će i crnogorska javnost suditi o našem radu tokom same rasprave.
Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:17:02)

Hvala Vam.

Sada poštovane kolege stavljam na glasanje predlog poslanika Sekulića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izboru poslanika i odbornika. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 43 poslanika, 40 za, dva protiv, jedan uzdržan, pa konstatujem da je

Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Sekulića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o finansiranju političkih subjekata iz izbornih kampanja. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika 39 za, dva protiv, jedan uzdržan, pa konstatujem da je Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Sekulića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 43 poslanika, 40 za, dva protiv, jedan uzdržan, pa konstatujem da je Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Sekulića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 44 poslanika, 41 za, tri protiv, nije bilo uzdržanih, pa konstatujem da je Skupština prihvatila predlog i stavljam na glasanje predlog poslanika Sekulića da se na dnevni red stavi Predlog zakona o dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore. Izvolite.

Hvala.

Glasala su 43 poslanika, 40 za, dva protiv, jedan uzdržani, pa konstatujem da je Skupština prihvatila predlog.

Sad prelazimo na predloge poslanika Draginje Vuksanović-Stanković, Raška Konjevića, Ranka Krivokapića i Džavida Šabovića.

Da li neko od poslanika želi da obrazloži predloge? Želi.

Poslanik Krivokapić. Izvolite.

Molim vas, zaista čitam ovdje i izvinjavam se, nemam nikakvu namjeru, ja što kažem kažem Vam odmah i vrlo jasno. Izvinjavam se.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:19:58)

Vi znate i ja što vama kažem da nemam nikakav problem. Ja nijesam mislio ništa loše kada sam vam rekao da ste imali dug od 50.000 eura.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:20:03)

Pa ja znam da nijeste imali ništa loše, ja izmirio 71.000 eura. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:20:13)

Vi znate da ja znam i kako ste izmirili čak da ste mene molili da vam pomažemo oko toga. Hoćete detalje da Vam pričam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:20:21)

Vas nikada, a žalim na svaki trenutak naše političke saradnje moram reći. Ništa nijeste od toga naučili. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:20:27)

Naravno, pa zato smo se razišli. Nijesmo mi bili što veli gospodin Medojević...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:20:30)

Nastavite Vi samo sa obrazlaganjem ovih predloga.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:20:36)

Ne, ne, samo sam htio da Vam razjasnim stvari oko duga da Vam bude jasno.

Uvažene kolege,

Prema zvaničnim podacima Vlade Crne Gore, odnosno Poreske uprave, samim tim Vlade Crne Gore, u Crnoj Gori 60.000 ljudi radi sa zaradom do 250 eura. Sa zaradom do 400 eura radi ukupno 80.000 ljudi. Svaka ozbiljna politika, bila da je ona u vlasti ili bila da je ona u opoziciji bi podrazumijevala da pokušamo da stvorimo adekvatne uslove kako ovih 80.000 ljudi bi u najkraćem mogućem roku, pristojnom roku, moglo da popravi svoj egzistencijalni status.

Politika Vlade u protekle tri godine, osim u deklarativnom smislu malo je uradila za ove ljude i da je to uradila malo, ne kažem ja, manje vi bilo važno, kažu takođe zvanični podaci nadležnih državnih institucija. U Crnoj Gori su plate u protekle tri godine realno smanjene za 3%, a penzije su realno smanjene za 4%.

Od kupnog broja ljudi koji prema podacima Poreske uprave rade u Crnoj Gori, a taj podatak Poreske uprave je 164.000 njih 110.000 dvije trećine ili 67% ima platu koja je manja od prosječne. Ovo su suštinski, realni, životni problemi sa kojima se susreće 110.000 naših porodica. Mi uporno pokušavamo, već godinu dana da nametnemo da o tome razgovaramo u ovom Parlamentu i svaku put smo politički dočekani na način da se ovakve inicijative odbiju.

Zašto odbijamo ovakve inicijative kolege, zašto pokušavamo da Parlament zatvorimo za ovakvu vrstu debate? Ja ću vas podsjetiti uvažene kolege, da je u Crnoj Gori minimalna zarada 222 eura. Reći ću je da je minimalna zarada u Makedoniji od novembra 2019.godine 239 eura, dakle veća nego u Crnoj Gori. Da je minimalna zarada na Kosovu 250 eura veća nego u Crnoj Gori, da je od 01.01. 2020.godine u Srbiji 255 eura veća nego u Crnoj Gori, da je u Bugarskoj 261 eura u Hrvatskoj 404, u Rumuniji 408, Poljskoj 511 i Sloveniji 638. Ovo je slika onoga kako žive građani u Crnoj Gori, oni zaposleni, njih 110.000 živi sa platom do prosječne u Crnoj Gori. Znači živi sa platom do 400 eura.

Mi predlažemo već godinu dana da se o tome otvori rasprava u ovom Parlamentu, mislimo da imamo više nego argumenata, jer kolege prema podacima koje vi saopštavate, koje saopštava jedan dio Vlade kaže se da u Crnoj Gori ima 200.000 zaposlenih.

Kada mi želimo da provjerimo taj podatak uputimo dopis prema Poreskoj upravi dobijemo podatak da u Crnoj Gori radi 163.000 zaključno sa majem 2019. godine. Dobijate podatke koji su porazna slika socio-ekonomske slike Crne Gore da 110.000 ljudi radi za platu koja je niža od prosječne. Mi ovdje radimo za tri puta veću platu od one koja je prosječna i upravo zbog te plate, mislim da imamo obavezu prema ovih 110.000 građana da o tome ukrstimo političke argumente kroz raspravu o Zakonu koji smo mi predložili, a radi se o izmjenama Zakona o radu u dijelu minimalne zarade.

Vi ste juče, uvažene kolege usvojili Zakon o minimalnoj zaradi koji predviđa da minimalna zarada ne može biti manja od 30%. Svi ovi podaci koje sam vam pročitao ukazuje da to u drugim zemljama ide, ne može da bude manja do 50%. Ovih 110.000 građana treba da čuje, mi ćemo istrajati u ovome da crnogorski Parlament koji bi trebao da bude, floskula, hram demokratije u punom smislu te riječi i koji bi trebao da se bavi onim problemima koji tište one ljude koji nas glasaju o tome ne želi da razgovara.

Takođe smo predložili a umjesto podizanja PDV-a, umjesto stalnog dizanja akciza, umjesto stalnih nameta prema građanima, da bi se došlo do neke vrste fiskalne održivosti, predložimo one mjere koje su predlagale kolege iz regiona.

Mi već godinu dana vam ukazujemo da je hrvatska Vlada od 01.01.2018.godine smanjila PDV-a sa 25 na 13% na njihovu nižu stopu vezano za električnu energiju. I onda postavljamo jedno pitanje - zašto mi to u Crnoj Gori ne možemo da uradimo. Nećemo ugroziti Elektroprivredu kao državno preduzeće koje je dobro i profitabilno. Olakšaćemo socio-ekonomski položaj ovim

ljudima, njih 110.000 koji prima platu do 500 eura. Šta se može sa platom do 500 eura? Treba djeca da funkcionišu ili na fakultetu, ili u školi, ko nema stan da plaća zakupninu i tako dalje. O tim problemima opet kroz ovaj zakon predložimo da razgovaramo u crnogorskom Parlamentu, ali od vas nemamo tu vrstu podrške. Očigledno se kod takvih stvari i politički razlikujemo. Mi mislimo da o ovim temama treba razgovarati. Vi mislite da treba razgovarati o tome kako građani iz Crne Gore da plate 150 miliona eura za jednu kompaniju koji ima gubitak 80 miliona eura.

Ja ću vam kolege, odnosno građani reći šta smo sa tih 150 miliona eura mogli da uradimo. Mogli smo da napravimo 50 vrtića, jer je prosječna cijena vrtića u Crnoj Gori tri miliona eura. Svi udžbenici za sve naše školare koštaju oko četiri miliona eura. Narednih 30 godina mogli smo da servisiramo tu, recimo vrstu potrebe. Starački dom u Nikšiću koji je izgrađen je koštao 2,7 miliona. Mogli smo u svakoj opštini u Crnoj Gori da napravimo odgovarajući starački dom. Povećanje zarada ljekarima na startni 1.000 eura bi državu koštalo deset miliona. Mi to ne želimo i pored obećanja Ministarstva zdravlja, ali zato dajemo 155 miliona za Montenegro airlinesu.

Najmodernija škola kako kažu iz Ministarstva prosvjete koja je napravljena u Golubovcima je koštala 4,7 miliona. Sa ovim novcem kolege mogli smo da napravimo 30 novih škola.

Uniforme za policajce koštaju cirka tri miliona eura. Mi dajemo 155 miliona eura za Montenegro airlines. Tri hiljade i sto policajaca radi za platu od 400 eura. Mi smo u toplom, oni se mrznu ispred Skupštine, mi glasamo ne za njihove plate nego glasamo za 155 miliona za Montenegro airlines. Prema tome, ovo su realne usporede, ovo je život, ekonomija podrazumijeva da ono novca što imate raspodjeljujete na najefikasniji mogući način. Vi današnjim odlučivanjem ili mi današnjim odlučivanjem o bilo kojem od ovih zakona vršimo neku vrstu raspodjele. Mi ukazujemo da ta vrsta raspodjele nije pravedna, nije poštena, nije korektna prema 160.000 ili 200.000 ljudi koji rade u Crnoj Gori, jer će vašim glasanjem za 155 miliona svakom od ovih 200.000 ljudi koji rade iz džepa ćete izvući 800 eura.

Takođe, predložili smo da se promijeni jedna vrsta politike koja se tiče rasprodaje državnih resursa. Mi, ili prodajemo ili dajemo u dugogodišnje zakupe nešto što je najvrednije u ovoj državi. I mi smo došli danas u jednu nevjerovatnu poziciju da jedno profitabilno preduzeće koje ima 10 miliona eura profita dajemo strancima da njime upravlja, a preduzeće koje ima 80 miliona eura gubitka mi mu dajemo 155 miliona eura.

Predsjedniče Parlamenta,

Da ne bih pogrešno interpretirao, želim da citiram jednu izjavu, ako sam nešto pogrešno citirao Vi me ispravite. Izjava iz oktobra 2017.godine, Igor Petković Vaš partijski kolega kaže:"On je kazao da ima mandat od predsjednika Socijaldemokrata Ivana Brajovića da javno poruči kako svojim koalicionim partnerima iz DPS-a da će ministri SD-a napustiti Vladu u slučaju da Kabinet premijera Duška Markovića pokuša da razmatra odluku o privatizaciji ili davanju Aerodroma u zakup". Nijesam primijetio nigdje predsjedniče Parlamenta da ste demantovali Vašeg partijskog kolegu.

Prema tome, najodgovorniji ste u političkom smislu, naravno za dvije činjenice. Za jednu što niste održali ovu vrstu partijskog obećanja i što ste u političkom smislu iznevjerili jednu vrstu zalaganja koje ste imali prije. Vašim glasovima u ovom Parlamentu danas ili sutra, prekosutra će umjesto da Aerodromi ostanu u državno vlasništvo i da država sa ovih 155 miliona razvija te Aerodrome vašim glasom, jer je za Montenegro airlines potrebno 41 glas. Vašim glasom 155 miliona eura biće uzeto od građana Crne Gore i dato u kompaniju koja ima gubitak 80 miliona eura. Pride, što danas na dnevni red niste spriječili, imate tu vrstu političke mogućnosti i autoriteta, da ukažete da nije dobro da na dnevni red dolazi tačka koja nije ispunila elementarne uslove iz drugih zakona koji usvaja ovaj Parlament.

Uvažane kolege,

Danas na dnevnom redu i vašom političkom voljom će se naći tačka koja dodjeljuje državnu pomoć, a zakon kaže da se tačka ne može naći, niti utvrditi, a da nema prethodno mišljenje nadležne Agencije za zaštitu konkurencije. Toliko o našim institucijama, toliko o poštovanju Parlamenta i Vas predsjedniče Parlamenta onih zakona koji je usvojio crnogorski Parlament.

Prema tome, mi mislimo da ove stvari koje će se uraditi tokom ovog zasijedanja su duboko na štetu građana Crne Gore po dva osnova.

Jedan je što se neće zaustaviti davanje nečega što izuzetno vrijedi građanima Tivta i građanima Podgorice. Da nekoga u Dubrovniku pitate da date pod koncesiju dubrovački

aerodrom, on bi vas gledao vrlo blijedo ili vrlo čudno. Naravno, mi to u Crnoj Gori radimo. Dajemo strancu, pokazujemo se nesposobnim svi zajedno, da nema nikoga u Crnoj Gori ko može da upravlja preduzećem da razvija to preduzeće nego ćemo to preduzeće da damo strancu da bi on ubirao profit, a mi ćemo da ostavimo preduzeće koji ima 80 miliona eura gubitka i od građana Crne Gore sa platama ovakvim kakvi su daćemo 155 miliona eura.

Prema tome, uvaženi građani, uvaženi penzioneri, uvažni prosvjetni radnici, uvaženi ljekari, uvaženi policajci u ovom budžetu za 2020.godinu nije bilo povećanja u mjeri u kojoj je potrebno za vaše zarade. Mislim da vam je više nego jasno zašto, jer će parlamentarna većina glasajući za Zakon o Monetnegru airlinsu dati vaših para 155 miliona eura toj kompaniji umjesto da uloži u ono što jeste ljudski kapital u ovom smislu i da na neki način popravi socio-ekonomski položaj. Nije malo što ovdje razmatramo zakone koji su apsolutno suprotno drugim zakonima ušli na dnevni red. Ne, više je postalo sve svejedno.

Da li ovaj Parlament poštuje zakone postalo je svejedno. Ovdje se izgleda glasa samo nešto što bi u normalnim demokratijama predstavljalo normalnost u nekom drugom smislu, da neko ko ima većinu ima mogućnost da vodi politiku, a nema mogućnost da krši zakone.

Uvažene kolege, nije moć 41 glasa, moć da krši zakon, ako to mislite grdno griješite. Ne bilo vam rečeno sa moje strane neki su iz vaše partije to mislili, danas nijesu među nama, ne u nekom drugom smislu, u političkom smislu, danas nijesu među nama u ovom Parlamentu. Prema tome, molim za mudrost, za razumijevanje, za obavezu da kao poslanici crnogorskog Parlamenta ako ništa drugo smo dužni da poštujemo zakone koje smo usvojili.

Prema tome, mislim da Parlament na ovakav način duboko će oštetiti građane Crne Gore u 2020.godini, ali uvažene kolege svako će na svojim leđima ponijeti svoj politički barjak. Ovako smo razgovarali i kada se davala državna pomoć Kombinat u aluminijuma u Podgorici, ovako smo razgovarali i 2007.godine, kada ste htjeli da prodate Termoelektranu i Rudnik uglja u Pljevljima. Ovako smo razgovarali 2010. godine, kada ste htjeli da prodate Elektroprivredu Crne Gore. Upravo iz tih razloga kolega Brajoviću, imajući u vidu da smo tada politički dijelili i Vi direktno učestvovali za razliku od mene u svim tim stvarima koje smo dobro radili, ja Vas pozivam da ne date glas, da građanima Crne Gore, jer bez vašeg glasa se to ne može usvojiti, da građani Crne Gore, daju 155 miliona eura firmi koja ima gubitak od 80 miliona eura. Bilo bi pošteno da ne donosimo odluke /prekid/...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:35:42)

Hvala, završili ste sad, nije vam uključen mikrofon, jer ste završili iskoristili ste 15 minuta poslaniče Konjeviću. Nijesam shvatio, a to ste obrazlagali značajnim dijelom tokom Vaše diskusije Vi nijeste podnijeli neku rezoluciju o Socijaldemorkatama. Vi ste uglavom o tome pričali bar jedan značajan dio vaše diskusije.

Slušajte mogu da razumijem zašto smo predmet Vašeg interesovanja, ali vjerujte mi uvijek građani sude o tome kome daju povjerenje, koga glasaju, koga podržavaju. Pošto ste stalno to pominjali, tačno je ja sam vrlo precizno rekao, da nikakave prodaje Aerodroma ne može biti, nikakave privatizacije Aerodroma ne može biti. To je cijena, kad sam to saopštavao, ostanka i tadašnjeg Socijaldemokratske partije u Vladi i sadašnjih Socijaldemokrata u Vladi. Kad je pitanje koncesije Vi to čak vrlo dobro znate jer samo smo se mi Socijaldemokrate zalagale i pričale o problemima koncesije ukazivale na štetnost te priče i da je mnogo bolje po državu Crnu Goru da sama razvija to preduzeće, sa potencijalima koje ima sa potentnim preduzećem koje može da vraća kredit. Mi smo nudili konkretne modele drugi su samo pričali i za i protiv bez ikakvog udubljanja u tu priču. Mi i dalje nastojimo da koncesiju zaustavimo, jer mislimo da ona nije dobra, mi smo neko ko će na tome insistirati i koji će se boriti da dokaže da su argumenti koje smo saopštili da je model koji smo predstavili javnosti mnogo bolji od ovog koji se predlaže.

To je svakome jasno ovo je samo za dnevno političku upotrebu, a naravno primiću se izbori u Tivtu gdje treba pokušati neko da uđe u Parlament, a neko treba tu da se utemelji kao još jača partija nego što je bila kad je prošli put bila druga najjača partija na tivatskim izborima gdje smo u prvom samostalnom nastupu osvojili četiri mandata. Sada ćemo se mi izjašnjavati, a Vi želite proceduralno reagovanje. Ja sam govorio zato što ste me prozivali, zato što ste govorili o meni.

Izvolite minut proceduralno reagovanje.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 12:38:18)

Korektno sam politički govorio prema Vama iako je ovo stvar bez rasprave, ali kad ste već Vi uzeli riječ.

Uvaženi predsjedniče Parlamenta, ja sam Vas pitao nijesam se bavio Vama. Ja sam samo pitao da li je tačno da ste Vašem kolegi, Igoru Petkoviću, dali politički mandat kako on kaže, da javno poruči oktobra 2017.godine, kako svojim koalicionim partnerima iz DPS-a, tako i cijeloj javnosti da će ministri SD-a napustiti Vladu u slučaju da Kabinet premijera Markovića pokuša da razmatra odluku o privatizaciji ili davanju Aerodroma u zakonu.

Predsjedniče Brajoviću, ja sam sačuvao nasravno onu izjavu znam da je Vi nijeste dematovali, znam da ste u međuvremenu promijenili stav, znam da postoji šansa zato sam i politički uporan, da barem ne dajete glas da novcem /prekid/...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:39:19)

Hvala.

Molim vas iako nije proceduralna rasprava dao sam Vam riječ, pa Vi ste samo pričali o meni i Socijaldemokratama kao opsesiji, ako ste slušali što sam odgovorio jasan Vam je odgovor.

Sada ćemo preći na izjašnjavanje o predlozima koje su kolege podnijele kao predloge za dopunu dnevnog reda.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Vukasanović-Stanković, Konjevića, Krivokapića i Šabovića, da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o radu.

Izvolite.

Hvala.

Glasalo je 49 poslanika, devet za, 37 protiv, tri uzdržana, predlog nije prošao, Skupština nije prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Vuksanović-Stanković, Konjevića, Krivokapića i Šabovića, da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Izvolite.

Hvala.

Glasalo je 48 poslanika, osam za, 35 protiv, pet uzdražanih, Skupština nije prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Vuksanović-Stanković, Konjevića, Krivokapića i Šabovića, da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjeni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Izvolite.

Hvala.

Glasalo je 48 poslanika, devet za, 34 protiv, šest uzdržanih, konstatujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Vuksanović-Stanković, Konjevića, Krivokapića i Šabovića, da se na dnevni red stavi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Izvolite.

Hvala.

Glasalo je 49 poslanika, 10 za, 33 protiv, šest uzdržanih.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Vuksanović-Stanković, Konjevića, Krivokapića i Šabovića, da se na dnevni red stavi Predlog rezolucije o očuvanju Aerodroma Crne Gore.

Izvolite.

Hvala.

Glasalo je 50 poslanika, 13 za, 35 protiv, dva uzdržana, konstatujem da Skupština nije

prihvatila predlog.

Sada poštovane kolege, prije izjašnjavanja o predloženom dnevnom redu u cjelini. Imao sam sugestiju na Kolegijumu i to sam prihvatio da se u ime Demokratskog fronta poslanik Andrija Mandić, obrati u Parlamentu i dajem mu riječ.

Izvolite, poslaniče Mandiću.

ANDRIJA MANDIĆ (24.12.19 12:42:59)

Hvala gospodine Brajoviću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Mnogo puta sam govorio u ovom Parlamentu i prije referendumu i poslije referendumu, doživio mnogo teških trenutaka kao čovjek, imali velike poraze kao politička opcija, imali zadovoljstvo da je ponešto u ovom Parlamentu bilo dobro. Pokušavali smo da pronađemo zajednički jezik, sa vama, sa kojima smo različiti, sa kojima drugačije gledamo budućnost Crne Gore. Borili se sa vama oko toga da zajednički gledamo na prošlost i na ono što je bilo da jedni drugima ne lažemo, nego da znamo to je bilo kako je bilo, a oko budućnosti, budućnost Crne Gore vidimo različito.

Jutros smo ovdje u našem poslaničkom Klubu gledajući kako dolazi naš mitropolit, naši episkopi, naše monaštvo i sveštenstvo ispred Skupštine Crne Gore, vjerujte mnogima su i suze krenule gledajući na naše sestre monahinje kako nose transparent na kome je napisano ono o čemu je govorio Sveti Petar Cetinjski : "U imenu božijem je sud i pravda".

Razmišljali smo, gledajući te naše sestre koje su ostavile svoje porodice, koje su ostavile svoje bližnje, obukle uniformu Hristovih vojnika zajedno sa monasima i sveštenicima, svrstale se kako je govorio blaženopočivši patrijarh Varnava svrstale se u božiju vojsku, kao što i mi želimo da se svrstamo u božiju vojsku boreći se protiv satane i poslale jednostavnu poruku - zašto nam ovo radite?

Doživio sam, vjerujte jedno teško poniženje kada sam shvatio da na našim skupštinskim odborima argument razuma, argument struke, argument svega onoga što bi trebalo da vas odgovori od napada na Srpsku pravoslavnu crkvu od otimanja hramova onima kojima pripada da nijesam zajedno sa kolegama iz Demokratskog fronta, zajedno sa onima koji su se okupili u Nikšiću, koji su se okupili ispred Sabornog hrama u Podgorici ljetos, i koji su apelovali i pokušavali da dozovu vašu savjest da ne stavljate ovo na dnevni red i da ne radite zlo koje može da se desi u Crnoj Gori.

Vjerujte, žao mi je, ako zašto vrijedi poginuti zašto vrijedi stradati, to jest stradi za svoju crkvu i stradati za svoju vjeru. Ja znam da mnogi ovdje hoće da nam pošalju poruku da je pašteta najvažnija i da je frižider najvažniji, ali nije tako. Mi smo naučili od naših predaka ako zašto vrijedi stradati to je za svoj narod, za krst časni i slobodu zlatnu.

Nažalost, mi iz Demokratskog fronta koji smo bili spremni da stradamo za tu vjeru dobili smo poziv i prihvatili poziv našeg mitropolita Amfilohija da odustanemo od onoga što smo planirali. Htjeli smo ovdje u ovoj Skupštini kako bi naš narod rekao - da napravimo bugarsku skupštinu. To je ona skupština koja ne može da se održi, to je ona skupština koja ne može da donese odluke i imali smo dovoljno snage, najmanje smo imali snage onoliko koliko je imala nekadašnja Hrvatska seljačka stranka predvođena Stjepanom Radićem u Parlamentu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca kada je sa pedesetak poslanika u odnosu na više stotina poslanika, znači sa manjim procentom nego što ima Demokratski front napravila razuzdanu opstrukciju o čemu je pisao jedan od najvećih pjesnika, Jovan Dučić, i prisilila jednu moćnu kraljevinu da na kraju prihvati Banovinu Hrvatsku koja je došla do Drivna. Vi danas radite jednu strašnu stvar. Ja apelujem posljednji put na vas da to ne činite.

Milan Stojadinović koji je ovako kao i vi danas napadao Srpsku pravoslavnu crkvu '37. godine, govorio je kada ga je prozivao taj naš patrijarh Varnava da to ne radi. Kaže: "Zakon će proći kroz Skupštinu kao pismo kroz poštu" i danas Milan Stojadinović našeg vremena to je Milo Đukanović misli da će ovaj zakon proći kao pismo kroz poštu. On će proći koliko možemo mi da vidimo što se tiče parlamentarne većine, ali ne zaboravite nije prošlo dvije godine od toga kada je prošao taj zakon kao pismo kroz poštu i taj zakon usvojen u Parlamentu da je Milan Stojadinović bio uhapšen, a da su poslanici koji su bili isključeni iz crkve. Oni poslanici koji su pripadali

pravoslavnom narodu u starim danima molili da im popovi prime tu zadnju i da im izvrše tu zadnju pričest i jedan od naših poslanika sa ovih prostora, evo čije ime želim ovdje da pomenem Novica Popović iz Šekulara u Americi šezdesetih godina kada je umirao nije bilo ni jednog sveštenika Srpske pravoslavne crkve koji je želio da ga pričesti prije smrti nego su to morali da urade ruski sveštenici.

Veliki grijeh navlačite na vaše porodice. Sve što vam se desi, o tome je danas govorila je Marina Jočić, sve što vam se loše desi u buduće možete vezati možda za ovo glasanje i za ovaj zakon. Navlačite prokletstvo, nije slučajno u onom pozivu i u proglasu koji je pročitan u Nikšiću, upravo prokletstvo Svetog Vasilija Ostroškog. Znajte kada se nešto strašno desi, kada budete imali probleme, a nema porodice koja nema problema, možda baš tada zaključite da je to vezano zato što ste se ogriješili.

Ja molim i pozivam naše monaštvo i sveštenstvo, naše episkope da još jednom preispitaju ovu odluku. Mi smo spremni, kao Demokratski front, da stanemo čvrsto, da stradamo za našu crkvu, da budemo zajedno sa našom crkvom, ali ne želimo da bilo ko kaže da mi želimo jeftine političke poene što ćemo da branimo našu crkvu. Da nam sutra neko ne kaže to ste vi radili da bi dobili glasove. Ja sam bio najponosniji čovjek poslije 2008. godine kada mi je iz Manastira Hilandar od našeg oca, Mojkovčanina Milutina Stanića, stigla ikona sa jednom lijepom posvetom Hristovom vojniku Andriji Mandiću. Ponosan sam na to i to mi je jedna od najvažnijih stvari koje imam kući. Vi sada okrećete prokletstvo na vas i na vaše porodice. Mislim da je to strašno, mislim da je to opasno. Još nije donijeta nikakva odluka i prije nego što se donese ta odluka o uvrštavanju u dnevni red, prije nego što bude glasanje u četvrtak, a mi ćemo vas u četvrtak podsjetiti na ovo. Molim vas popričajte kući sa vašim porodicama, popričajte sa vašim najbližim, razmislite da li je ovo vrijedno toga, uzmite u obzir ovaj predmet i ovo dešavanje iz '37. godine kada su neki poslanici, po nagovoru njihovog tadašnjeg predsjednika Vlade bili spremni da glasaju za zakon kojim se rušila Srpska pravoslavna crkva. To im na dobro nije izašlo. Ako im tada na dobro nije izašlo zašto mislite da će vama na dobro izaći sutra kada se suočite sa onim što su se oni suočili.

Mislim da je važno i da je ovo negdje posljednji apel, poslednja molba, poslednje, rekao bih i poniženje pred vama koji činite parlamentarnu većinu, pred onima koji upavljaju, ali oni neće dići ruke, neće dići ruke oni iz Vlade, neće dići ruke oni koji stoje u pozadini ovog zakona. Ovaj zakon će ovdje biti donijet vašim rukama. Na vašim rukama će se nalaziti upravo ono što je završnica onog proglasa iz Nikšića, ono prokletstvo koje je Sveti Vasilije Ostroški uputio onima koji udare na crkvenu imovinu. Znam da ste mnogi nevjerujući. Posebno želim da se obratim pripadnicima muslimanske i katoličke vjerske zajednice. Nemojte ovo da radite. Nemojte ovo da radite, jer na kraju mi ćemo sa ovim našim pravoslavicima računati da će se njihova djeca za razliku od očeva vratiti ovome što oni danas prave kao grijeh. Vi kada ovo donesete upereno protiv Pravoslavne crkve tog opravdanja kojeg će oni pred nama tražiti možda sam i ja pogriješio, ali moj sin ili moja kćerka će biti na pravoj strani da će moći saopštiti takvu činjenicu. Zato i vas bratski molimo, kumimo i pozivamo predstavnike muslimana u ovom Parlamentu, predstavnike katolika, nemojte ovo da radite navući ćete veliki grijeh, desiće se mnogo ružnih stvari. Desili bi se već ovog trenutka da nije mitropolit Amfilohije pozvao nas znajući da ćemo mi da prihvatimo njegov poziv i znajući da njegov autoritet sa katedre Svetog Petra Cetinjskog je toliko veliki za nas da ćemo mi prihvatiti ono što je tražio od nas.

U četvrtak mi ćemo još jednom apelovati na ovu temu, a ja vas bratski molim popričajte sa vašim najbližim, popričajte kući, vidite, nemojte za koju godinu da žalite zbog ovoga što ćete danas i u četvrtak da uradite.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:53:59)

Hvala Vam poslaniče Mandiću.

Bio je dogovor i ja sam po dogovoru dao riječ da se obratite prije glasanja o dnevnom redu. Mogao bih mnogo da komentarišem, ali pozivam kolege da odustanu od komentara, a ja želim samo da Vam kažem sljedeće.

Bratska molba i prokletstvo rijetko, i ne mogu, da idu zajedno.

Druga stvar je, ovdje niko ne otima crkve, crkvenu imovinu, ne otima ništa, nego donosi jedan zakon čija će implementacija teći u godinama pred nama i apsolutno nije na mjestu ni priča o bugarskoj skupštini, ni podsjećanja na Stjepana Radića, ni obraćanje, a uvijek to moram da kažem i našim kolegama, druge vjeroispovijesti. Mi smo građani Crne Gore koji se bave politikom. Ako nekada dođete na vlast i budete imali većinu da donosite neke druge zakone, vi ćete to uraditi sigurno. Vjerovatno ćemo se tada vrijednosno isto razlikovati, a ja zaista želim da razlika oko tih nekih osnovnih vrijednosnih pitanja u Crnoj Gori bude što manje u godinama pred nama. Čini mi se da sav napor političkog angažovanja treba svi zajedno ka tome da usmjerimo.

Zato bih zamolio poslanike da odustanu od komentara i da pređemo na glasanje. Vi želite reagovanje. Ako imate proceduru onda molim vas da dam proceduru poslaniku Popoviću. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (24.12.19 12:55:56)

Poštovani predsjedniče Skupštine, Vama se obraćam,

Vi ste legalno izabrani predsjednik Skupštine, Vi ste ovdje postavljeni da štitite prava nas poslanika, što Vi ne radite. Dakle, mi nijesmo dužni ni spremni da slušamo uvrede, prijjetnje zloslutne anateme. Vi kao na sportskom borilištu ste na neki način i sudija. Ovo što je poslanik, uvaženi Mandić, iznosio ovo je ono u vaterpolu što se zove brutaliti i to je isključenje bez prava zamjene, odnosno udaljenje sa sjednice Parlamenta. Ne možemo mi trpjeti ovakve zloslutne anateme, a da Vi ne reagujete.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 12:57:02)

Hvala. Istekao je rok za proceduralno reagovanje.

Hvala poslaniče Popoviću, pošto ste rekli da je to proceduralno reagovanje. Nemate više pravo na proceduralno reagovanje.

Vjerujte mi, čini mi se da to i radim što ste rekli u najboljoj namjeri, jer u ovom Parlamentu sa tako suprostavljenim stavovima vi možete svaki minut izazvati prekid sjednice, onemogućiti dalji rad. Ja mislim da većini poslanika to nije nikakva namjera. Ja sam reagovao na ono što je govorio poslanik Mandić. Sad ću mu dati riječ da prokomentariše to moje reagovanje i time ćemo završiti ovaj dio i preći na glasanje. Svako zna svako saopštenje i svako pismo koje smo dobili ovih dana i pominjanje potomstva i bilo čega drugoga. Ja namjerno te stvari ne pominjem, jer mislim da one ne treba da se saopštavaju na takav način, pogotovo ako postoji dobronamjernost.

Izvolite poslaniče Mandiću.

ANDRIJA MANDIĆ (24.12.19 12:58:07)

Ja ni jednu kletvu nijesam saopštio, ja sam samo citirao ono što je saopštio Sveti Petar Cetinjski i Sveti Vasilije Ostroški. To je zapisano u pismu koje smo dobili svi kao poslanici. Dakle, ja to nijesam rekao, ja sam samo apelovao, molio i kumio da ne idete ovim putem. To ste vi jasno čuli i takođe je rekao, ja ne mogu izgovoriti ono što je rekao Milutin Đukanović na Kolegijumu, ali mogu da vam kažem da možete da zahvalite mitropolitu Amfilohiju za ovo što smo mi danas ovakvi. Inače bi danas ili u četvrtak ovdje bilo na desetine hiljada ljudi ispred ovog Parlamenta, kao što ih je bilo u Nikšiću ispred Sabornog hrama i ako se ne bi odustalo od ovog zakona ovaj Parlament bi gorio. To da znate da bi to tako bilo, ali mitropolit koji je prvo pozvan da se bavi ovim pitanjima, on je tražio znajući da mi kao pripadnici Srpske pravoslavne crkve ... Srpske pravoslavne crkve Mitropolije crnogorsko-primorske, Eparhije budimljansko-nikšićke mi ćemo da uvažimo taj veliki autoritet koji oni imaju i njihovu procjenu, jer su oni i prva adresa. Mi smo samo članovi crkve, oni su ta adresa. One suze danas koje smo ronili za ovim našim sestrama monahinjama i ljudima koji su došli u hristovim uniformama ispred Skupštine Crne Gore, vjerujte da su bile iskrene. Mi bi željeli da i vi u vašem srcu osjetite neku milost koju su oni donijeli, jer napad na njih nije dobar, nije dobar vjerujte ni za koga, ni za nas, a još manje za vas.

Isticao sam, pominjao, pričao o poslanicima iz Jereze i Milana Stojadinovića '37. godine niko od njih dobro nije završio počev od Milana Stojadinovića, pa posljednjeg poslanika koji je digao ruke za taj zakon.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:00:08)

Poslaniče Mandiću, hvala Vam. Lijepo, ako ste dobili takvu sugestiju od mitropolita Amfilohija. Da Vam kažem nešto, ova država će funkcionisati naravno u najboljoj mogućoj želji da bude na usluzi svim građanima Crne Gore i niko neće napadati nekažnjavanjem institucije.

Hvala kolege.

Da čujem proceduru.

Poslaniče Daniloviću. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (24.12.19 13:00:44)

Uvaženi gospodine predsjedniče,

Ja Vas molim da mi omogućite ne jedan minut nego dva da istim povodom, bez obzira što to nije uradio naš šef Kluba poslanika na sjednici Kolegijuma saopštim stav i nadam se da to neće smetati. Predlažem vam taj dodatni minut proceduralne reakcije možete oduzeti od moje diskusije koja će uslijediti o budžetu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:01:15)

Sačekaćete me poslaniče Daniloviću da Vam kažem. Znači, ja sam ovdje uvažio predlog. Ja mogu da mislim potpuno različito od kolega iz Demokratskog fronta. Oni su ovdje najjači politički subjekt. Često sam to govorio tokom rada, što bi se reklo svih ovih preko 365 dana na reformi izbornog zakonodavstva da je meni kako god se ja slagao s njima, neslagao njihova brojnost u Parlamentu dominantan faktor koji ih opredjeljuje da ih u tom smislu uvažavam kao partnere s kojima treba da glasamo i postizemo neke kompromise. To je jedna stvar. Zato sam i dao potpuno van procedure deset minuta, na kraju lideru najmoćnije opozicione grupacije ovdje. Vaš predstavnik nije najavio vaše obraćanje, ja nemam nikakav problem da dam i Vama riječ, ali sad želim da pitam da li se najjači klub kome sam dao saglasno slaže s tim. Evo, baš tako to želim da kažem, jer je ovo bilo uvažavanje predloga sa Kolegijuma najjačoj opozicionoj grupaciji. Nijesu protiv, nije traženo, imate još minut i trideset.

Izvolite poslaniče Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ (24.12.19 13:03:04)

Hvala Vam gospodine Brajoviću na ovoj neobičnosti, hvala kolegama što nijesu nasjeli svjesno toga da je odgovornost ovdje u proporcionalnoj snazi, nijesam ja tražio deset minuta, nego dva minuta da saopštim stav, moj i kolege Radonjića iz Ujedinjene Crne Gore i onih iz našeg kluba koji vjeruju da smo u pravu. Ja sam zahvalan mitropolitu crnogorsko-primorskom na onom što je uradio. Za vas uvažene kolegice i kolege nemam ni riječ prekora, samo vi radite svoj posao, a mi ćemo naš. Ja se ne plašim konačnog ishoda. Ništa ne tražim od vas.

Želim da čestitam svim pripadnicima rimokatoličke vjere Božič, Hristos se rodi, uvažene kolege. Vama predsjedniče i svim predsjednicima u Crnoj Gori Hristos se rodi, to je ovdje skoro zabranjeno ili ga je degute ili deplase izgovarati, a o tome se radi.

Hristos se rodi, uvaženi građani i ne plašite se, pobjeđivali smo samo što je trebalo dugo i mnogo, tako će biti i ovoga puta. Vama uvažene kolegice i kolege, vama koji odlazite u istu crkvu u koju ja idem, pozdrav jedan jedini - Hristos se rodi. Uz Svetog Petra u Crnoj Gori i Svetog Vasilija došli smo da u njihovom Parlamentu vi ne možete ili ne želite čak na to ni da odgovorite.

Srežan Božić, radujte se, zlo dobra donijeti neće, uplašili nas niste, nećemo učestvovati u radu u četvrtak, nećemo dolivati ulje na vatru, odgovorni smo ljudi, pomalo i hrišćani koliko smo i zaslužili, nećete nas navući u brlog.

Hristos se rodi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:04:59)

Hvala poslaniče Daniloviću.

Eto sad smo saslušali i ovu Vašu poruku i ja mislim da je zaista potrebno da svi radimo posao koji treba da radimo. Molim vas da se svi odgovorno ponašano prema našim obavezama i sad mi prelazimo na utvrđivanje i glasanje o dnevnom redu u cjelini.

Poštovane kolege,

Stavljam na glasanje dnevni red u cjelini. Izvolite.

Hvala vam.

Neko glasa, neko ne glasa, ali od onih koji su glasali, njih je bilo 66, 41 je bio za predloženi dnevni red, 25 protiv, nije bilo uzdržanih i objavljujem da je za sjednicu usvojen predloženi dnevni red iz saziva sa predloženim izmjenama i dopunama.

Kao i uobičajeno pozivam Službu Skupštine da poslanicima dostavi prečišćeni dnevni red, a mi prelazimo na rad po predloženom dnevnom redu.

Pozivam da Služba obezbijedi prisustvo predstavnika predlagača.

Poštovane kolege poslanici,

Prelazimo na raspravu o Predlogu zakona o budžetu za 2020. godinu.

Ono, što želim da predložim da tu tačku dnevnog reda zajedno razmatramo sa drugom tačkom reda - Predlog odluke o zaduživanju Crne Gore za 2020. godinu i da očekujem da danas takođe razgovaram i o predlozima finansijskih planova sa planovima rada za 2020. godinu nezavisnih regulatornih tijela.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Darko Radunović, ministar finansija i Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za budžet.

Izjestioci odbora su Momčilo Martinović, Zakonodavnog odbora i Predrag Sekulić, Odbora za ekonomiju, finansiju i budžet.

Saglasno članu 69 stav 4 Poslovnika Skupštine, poslanici Raško Konjević i Srđan Milić su izvojili mišljenja na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Takođe, odmah vas obavještavam da ćemo o ovom predlogu raspravljati šest sati uz vođenje računa o vremenu koji će potrošiti pojedini klubovi sasvim precizno i zato molim Službu da o tome vodi dobru evidenciju.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Proceduralno želi poslanik Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (24.12.19 13:08:23)

Gospodine predsjedniče,

Razmatranje budžeta je u svakom Parlamentu krucijalan rad i odluka tokom godine.

U njemačkom Parlamentu na primjer se razmatra prvo, drugo i treće čitanje, počinje od godišnjih odmora, pa sve do kraja godine, ali Njemačka je Njemačka, a mi smo ovakvi kakvi smo.

Molim vas da, imajući to u vidu svako ko se javi, a pošto ste posebno objedinili dvije prve tačke u jednu tačku da to imate u vidu, nemojte to ograničavati na šest sati nego to ograničite na potrebnu mjeru svakog izlaganje kako bi sa svakog aspekta mogli da razmatramo najvažniju /prekid/ ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:09:24)

Hvala Vam poslaniče Raduloviću. Isteklo je vrijeme za proceduralnu intervenciju. Hvala Vam.

Znači šest sati je na Kolegijum procijenjeno sasvim dovoljno vrijeme da o tome razgovaramo na najbolji mogući način, samo ako se budemo racionalno ponašali i vodili računa o vremenu koje pripada klubu.

Sada pitam da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?
Proceduralno želi poslanik Milić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ (24.12.19 13:09:57)

Dakle, predsjedniče Parlamenta, ja ću kada bude došao trenutak da obrazložim moje izdvojeno mišljenje sa odbora uzeti riječ, ali prije toga da iskoristim priliku da Vas pozovem, s obzirom da je ministar finansija na odboru najavio da će mi odgovoriti na pitanja koja su već nekoliko godina stara, da te odgovore dobijem dok traje ova rasprava, jer su potrebni za kvalitetno poimanje ovoga što je predloženo.

I sa druge strane imam još jednu intervenciju zahvaljujući Vama, konkretno Vama, mi smo konačno dobili ovaj takozvani biznis plan, jer ste rekli da treba da se dobije biznis plan /prekid/ bez biznis plana, bez obzira kakav on bude bio.

Samo koristim ovu priliku da vas upoznam da na Zakonodavnom odboru je rečeno takođe da poslanici neće dobiti odgovore na zahtjeve koje su poslali, konkretno se ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:11:19)

Hvala Vam poslaniče Miliću, nijesam poslaniku Raduloviću dao više vremena, isteklo je vrijeme za proceduralnu reakciju. Znači, naravno da sam tražio da se da biznis plan i naravno da ste ga morali dobiti kao poslanici koji odlučuju o tome. Drago mi je što je ta moja sugestija brzo realizovana.

Takođe, uvijek ćete dobiti podršku od mene da ministarstva, državni i drugi organi pruže vama sve moguće informacije i odgovore na pitanja koje ste dali u pripremi vašeg poslaničkog rada, ali ja vam te odgovore neću pisati. Prema tome, moja sugestija prema njima je takva da li će to da uradi ili ne to zavisi od njih.

Sada, dajem riječ predstavniku Vlade da da dopunsko obrazloženje.
Ima riječ ministar Radunović. Izvolite.

Ovo ministre Radunoviću ograničenje vremensko se odnosi naravno i na predstavnike Vlade. Izvolite.

DARKO RADUNOVIĆ (24.12.19 13:12:05)

Hvala predsjedniče.

Poštovani poslanici,

Na samom početku ja moram da se izvinim poslaniku Miliću, jednostavno napravio sam propust. Ostalo mi je na stolu, potpisao sam Vaš odgovor, evo sad ću intervenisati da Vam se pošalje odgovor. Vjerujte mi da je ostalo na stolu i Vi ćete ga dobiti u najkraćem mogućem roku, evo srećnim okolnostima blizu smo Parlamenta.

Poštovani poslanici,

U cilju obrazloženja Zakona o budžetu za 2020. godinu saopštio bih sljedeće.

U pravcu daljeg približavanja životnog standarda naših građana evropskom prosjeku Vlada sprovodi mjere ekonomske politike usmjerene na jačanje fiskalne stabilnosti i povećanja konkurentnosti ekonomije.

Rezultati ekonomske politike postignuti u proteklom periodu govore u prilog tome da je dodatno ojačana fiskalna pozicija Crne Gore o čemu svjedoče sljedeći podaci.

Ostvarene su rekordne stope ekonomskog rasta 4,7 u 2017, 5,1 u 2018. i napravljen je

nastavak pozitivnog kretanja u 2019. godini za ova tri kvartala imamo rast preko 3,9.

Takođe, omogućeno je povećanje zaposlenosti za 15% u poređenju sa 2016. godinom i sprovedene su mjere fiskalne konsolidacije koje su omogućile smanjenje budžetskog deficita, stvaranje stabilnih izvora finansiranja budžeta kroz do sada najuspješniju misiju euro obveznica usmjerenih na refinansiranje dijela javnog duga.

Stvorene su pretpostavke za poboljšanje životnog standarda zaposlenih sa najnižim primanjima kroz povećanje minimalne zarade za 15% pri čemu je smanjeno ukupno poresko opterećenje rada kroz smanjenje stope doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje na teret poslodavaca za 2% poena. Od 1.01.2020. godine biće izvršeno ukidanje tzv. kriznog poreza, odnosno vraćanje proporcijalne stope poreza na dohodak na stopu od 9% za sve kategorije zarada.

Smanjen je poreski dug za preko 30% u odnosu na 2016. godinu i sve to omogućeno je uz redovnost i očuvanje nivoa zarada, penzija, socijalnih davanja i redovno servisiranje svih javnih funkcija, kao implementaciju kapitalnih projekata usmjerenih na razvoj infrastrukture kroz najveće ulaganje u kapitalni budžet u istoriji Crne Gore.

Pored navedenog, u prethodne dvije godine povoljnim zaduživanjem omogućeno je refinansiranje i otplata prethodnih dugova po značajno boljim uslovima što omogućava stvaranje povoljnije kreditne strukture javnog duga i dugoročnu ekstenziju obaveze. Na ovaj način iskorišćene su povoljne okolnosti na međunarodnom tržištu kapitala, mada smo uspjeli da i promovišemo, ja bih to nazvao, bankarski bonitet države Crne Gore, i umanjena je potreba dodatnog zaduživanja u narednom periodu.

Dakle, naglasio bih da je mjerama fiskalnog prilagođavanja omogućeno povećanje budžetskih prihoda za preko 260 miliona od početka usvajanja mjera fiskalne konsolidacije, odnosno oko 15% uz nastavak tendencije daljeg rasta prihoda i u narednoj godini. Smanjenje budžetskog deficita sa 5,8 bruto domaćeg proizvoda u 2017. godini na ishod 1 bruto domaćeg proizvoda u 2020. godini, a u ovoj godini bićemo ispod 3%, uz ostvarivanje suficita tekuće potrošnje od preko 180 miliona. Kontinuirana izgradnja sredstava kapitalnog budžeta za završetak postojećeg i realizaciju novih infrastrukturnih objekata. Snažan ekonomski rast, povećanje broja zaposlenih, pojačana fiskalna stabilnost i očuvani nivo konkurentnosti crnogorske privrede predstavljaju poziciju u kojoj bi naša zemlja dočekala projektovano usporavanje rasta svjetske ekonomije zbog povećane neizvejsnosti na globalnom nivou.

Dalje, jačanje stabilnosti javnih finansija predlaže se i kroz proektovani budžet za 2020. godinu. Omogućava nastavak daljeg ulaganja u kvalitet usluga države u svim sektorima od kojih bih posebno apostrofirao - zdravstveni sistem kroz stvaranje fiskalnog prostora za povećanje zarada zaposlenih i nastavak kontinuiranog ulaganja u cilju povećanja kvaliteta pružanja usluga. Obrazovanje - kroz uvećanje izdvajanje za zarade implementaciju projekta usmjerenih na investicije za izgradnju, rekonstrukciju, opremanje škola, vrtića, ostalih obrazovanih ustanova. Poljoprivreda i ruralnom razvoju - kroz povećanje izdvajanja za poljoprivrednike kroz predloženo povećanje agro-budžeta i investicije u ruralni razvoj, kao i stvaranju uslova za korišćenje EU fondova za poljoprivredu.

Sport i mladima - kroz povećavanje izdvajanja za implementaciju aktivnosti nadzor sporta. Nauci - za realizaciju programa i projekata iz oblasti nauke i inovacija.

Odbrani i javnom redu i bezbjednosti - kroz unapređenje nadzor i zaštite državnih granica modernizaciju policije i stvaranju uslova za ispunjenje NATO standarda u dijelu izdvajanja sredstava za finansiranje sistema odbrane.

Pored navedenog Predloga budžeta za narednu godinu i u srednjem roku stvorene su pretpostavke za realizaciju opredjeljenja Vlade koja se odnose na valorizaciju crnogorskih aerodroma i održivost u poslovanju nacionalnog avio prevoznika. Dodatno kroz razmjenu u komponenti budžeta stvaraju se pretpostavke za nastavak snažnog investicionog ciklusa države. Naime, kapitalni budžet utvrđen je na nivou od 229,96 miliona dok su istovremeno stvoreni preduslovi da kreditna sredstva u iznosu od preko 150 miliona budu efektivna za realizaciju kapitalnih projekata u narednom periodu.

Ovim budžetom prevashodno se ulaže u razvoj dok su tzv. neproductivni troškovi koji se odnose na reprezentaciju, gorivu, nabavku službenih vozila i službena putovanja umanjena kod svih organa državne administracije, izuzev kod organa kojima je obavljanje osnovne funkcije

vezano za ove troškove, a to su, prije svega, inspeksijske i policijske službe.

Predlogom zakona o budžetu za 2020. godinu predviđeno je ukupan iznos primitaka i izdataka od 2 milijarde 644, 92 miliona pri čemu je struktura budžeta sljedeća:

- tekući budžet 1milijarda,32;
- budžet državnih fondova 769,19;
- kapitalni budžet 229,96;
- transakcije i finansiranja 556,95 i
- rezerva 88,50.

Izvorni prihodi budžeta za 2020. godinu planirani su u iznosu dvije milijarde i 54,36 miliona ili 40,9 procijenjenog bruto domaćeg proizvoda, a on je procijenjen na pet milijardi 027,3 miliona i u odnosu na planirane za 2019. godinu, govorimo o izvornim prihodima, veći su za 220,33 miliona ili 12%.

Dakle, u narednoj godini projektovane su značajno povećanje prihoda budžeta uslovljeno rastom ekonomskih aktivnosti, daljim sprovođenjem mjera fiskalne konsolidacije i borbom protiv sive ekonomije kroz pojačani nadzor i rad inspeksijskih službi, ali i naplata poreskog duga, odnosno duga prema Aerodromima Crne Gore od strane Montenegro airlinesa.

Pored navedenog, rast prihoda u narednoj godini i posljedici naplate prihoda koji se odnose na davanje Aerodroma Crne Gore na dugoročno korišćenje putem koncesije i kroz implementaciju projekta ekonomsko državljanstvo. Ukupni izdaci budžeta planirani su na nivou dvije milijarde 104,32 miliona ili 41,9% bruto domaćeg proizvoda i u odnosu na planirane u 2019. godini veći su za 127,69 miliona ili 6,5%. U strukturi ukupnih rashoda tekuća budžetska potrošnja planirana je na nivou od milijardu 858,02 ili 37% dok je kapitalni budžet planiran na nivou od 229,9 odnosno 4,6% bruto domaćeg proizvoda.

U poređenu sa 2019. godinom projektuje se rast tekuće budžetske potrošnje pri čemu su glavni generatori rasta povećanje fonda bruto zarada usljed predloženog povećanja zarada zaposlenih u prosvjeti i zdravstvu, povećanje izdvajanja za potrebe pružanja usluga javne zdravstvene zaštite, nastavka izgradnje autoputa i troškova opredijeljenih za rješavanje pitanja finansijske konsolidacije nacionalne avio-kompanije Montenegro airlines.

Predloženim budžetom nastavljamo sa podrškom svim sektorima od kojih bih posebno spomenuo, i sad stvarno ne bih da vas davim da se tu ponavljam, zdravstvenom sistemu povećanje zarada, obrazovanju, odbrani, poljoprivredi itd.

Kada govorimo o kapitalnom budžetu, sredstva za kapitalni budžet, kao što sam već rekao, planirana su u iznosu /prekid/. Od ovih sredstava Upravi javnih radova opredijeljena su sredstva u iznosu 182,93, a kod Uprave za puteve planirana su sredstva 47,03 miliona. Kao i u tekućoj godini najznačajnije izdvajanje odnosi se na kapitalne projekte u prioritetoj dionici autoputa u iznosu od 145,68 čime su sredstva planirana na nivou neophodnih za izmirenje svih obaveza za potrebe ovog projekta.

Ovdje treba napomenuti da su za potrebe realizacije značajnih projekata posebno za projekte obrazovanja predviđena kreditna sredstva procijenjene vrijednosti od preko 60 miliona i to kroz kredite Razvojnog banke Savjeta Evrope - 20 miliona i kreditni aranžman Evropske investicione banke 40 miliona. Za /prekid/ obrazovanje i nauke predviđeno je sklapanje za ove namjene kreditnih aranžmana u iznosu dodatnih 40 miliona kojim se stvaraju pretpostavke nastavka investicionog ciklusa i u narednom periodu. Shodno planiranim nivoima prihoda i rashoda deficit budžeta u narednoj godini planiran je na nivou od 50 miliona, odnosno 0,99 bruto domaćeg proizvoda.

Predloženim budžetom nastavlja se tendencija smanjenja deficita budući, to sam već rekao, u 2017. godini smo krenuli sa /prekid/. Ponovo se pominje zaduživanje na međunarodnom tržištu od 500 miliona sa kamatnom stopom od 2,55 ročnošću od deset godina gdje je stvorena fiskalna rezerva tako da u narednoj godini u tom iznosu služićemo za otplatu duga koje je dospjevaju obaveze u martu 2020. godine. Shodno tome Vlada Crne Gore će se naredne godine fokusirati na unapređenje poreskog ambijenta kroz reformu poreske administracije koja se sprovodi kroz kreditnu podršku Svjetske banke, a koja ima za cilj poboljšanje operativnih funkcija Poreske uprave kako bi se omogućile efikasnija naplata poreza i doprinosa i svih izvora privredne djelatnosti.

Karakteristike budžeta za 2020. godinu, nastavak intezivnog ekonomskog rasta kroz

proektovanu stopu realnog rasta od 3,4 u 2020. godini, značajan rast prihoda kroz rezultat rasta ekonomskih aktivnosti, mjere fiskalne konsolidacije, implementacija ekonomskog državljanstva i Aerodromi. Pored navedenog, u 2020. godini ostvariće se suficit tekuće budžetske potrošnje u iznosu od 180 miliona, odnosno 3,6% /prekid/. Sa ovim bih iscrpio i krenuo na objašnjenje, odnosno Predlog odluke o zaduženju Crne Gore za 2020. godinu.

Na osnovu člana 82 tačka 18 Ustava Crne Gore kojim je definisano da o zaduživanju Crne Gore odlučuje Skupština Crne Gore, a u skladu sa Predlogom zakona o budžetu predložena je odluka o zaduživanju Crne Gore za 2020. godinu. Predlogom ove odluke definisano je da će Crna Gora u toku 2020. godine potpisati kreditne aranžmane u iznosu od 257 miliona eura za finansiranje važnih infrastrukturnih projekata. Takođe, definisano je da će nedostajuća sredstava za finansiranje budžeta u 2020. godini iznositi 590 miliona i da će biti obezbijeđeni iz depozita u visini 490 miliona, dok će iznos od 100 miliona za projekat izgradnje autoputa biti obezbijeđen iz aranžmana sa kineskom Exim bankom. Da ne bih napravio nespornost jer je ranije se stvorio nespornost nedostajuća sredstva /prekid/ budžetske rezerve plus 100 miliona iz Exim banke za autoput.

Odlukom je predviđeno da država može u 2020. godini obezbijediti kreditna sredstva u iznosu od 250 miliona putem zaključenja kreditnog aranžmana sa finansijskim institucijama sa ili bez garancije Svjetske banke ili kroz emisiju obveznica na domaćem i međunarodnom tržištu.

Odlukom je planirano i izdavanje državnih garancija u iznosu do 49 miliona eura i to: - Željezničkoj infrastrukturi Crne Gore za potrebne nabavke mehanizacije,

- za održavanje pruge i nove opreme za pomoćni voz u iznosu 11 miliona Željezničkom prevozu,

- za potrebe nabavke novih vozova u iznosu do 14 miliona za Javno preduzeće Regionalni vodovod na iznos od 12 miliona druga tranša aranžmana od 24 miliona eura. Istovremeno odlukom je definisana mogućnost zaduživanja u cilju obezbjeđivanja tekuće likvidnosti budžeta /prekid/ reprogramiranja kratkoročnih pozajmica u cilju produženja roka dospeljeća i postizanja uravnoteženog rasporeda otplate državnog duga.

Izvinjavam se ako sam pretjerao sa vremenom. Hvala vam na pažnji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:27:32)

Hvala Vam, ministre Radunoviću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne žele.

Da li poslanici koji su izdvojili mišljenje žele riječ?

Poslanik Srđan Milić.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ (24.12.19 13:27:51)

Duže pričamo oko mog proceduralnog reagovanja. Neće biti baš da kako god ko hoće nego će svako u ovoj državi morati da se ponaša onako kako je slovo zakona, je li tako. Ako smo definisali obaveze zahvaljujem se gospodinu ministru i znao sam, mi smo se i čuli telefonom, imali jednu korektnu komunikaciju i razumjeli smo se čini mi se oko mnogih stvari. To očekujem i od potpredsjednika Vlade za koga sam rekao da je manipulator, pravni manipulator i jeste manipulator i tražim samo da se ta dokumentacija dostavi. Govorim o Pažinu, izvinjavam se govorim o Pažinu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:28:33)

Molim Vas, samo nemojte upotrebljavati riječi manipulator i recite zašto ste izuzeli mišljenje iz ovoga.

Izvolite.

SRĐAN MILIĆ (24.12.19 13:28:41)

Evo ja zaista ne znam šta je kod manipulatora riječi loše, kod čovjeka jeste loše.

Dakle, izdvojeno mišljenje vezano za način kako je glasao odbor i za Predlog zakona o budžetu tiče se, prije svega, činjenice da Crna Gora i dan danas nema popis državne imovine niti zna sa čime raspolaže. Ovaj predlog budžeta, to sam rekao čini mi se i u raspravi, je samo posljedica onoga što je sačekalo ovoga ministra finansija iz prethodnog perioda i načina kako se vodila ekonomska politika u ovoj zemlji, kao i svih prioriteta koji su bili pred vladajuće partije istaknuti kao bitni. Ti prioriteti očigledno nisu ni zdravstvo, ni školstvo, ni bolji životni standard građana, ali jesu ovo o čemu smo skoro čuli i ono što ćemo čuti u narednom periodu da tako zdušno branimo, zdušno brane iz vladajuće većine, potrebu da se 155 miliona da Montenegro airilinesu. Sa druge strane ne žele na bilo koji način obezbijediti da sve ono što su čak i odluke Ustavnog suda ove zemlje sprovede se u djelo. Tu ministar finansija je suštinski najmanje kriv, formalno je najviše kriv.

Naravno, gospodine predsjedniče Parlamenta, gospodin Konjević i ja čini mi se da smo, za mene sam siguran, izdvojili mišljenje i kod glasanja oko zaduženja, pa je objedinjena rasprava o te dvije tačke dnevnog red. Ono što mislim da je bitno ovaj parlament je sebi dozvolio da se odgovara zbog izgovorene riječi u njemu. Mislim da će morati doći vrijeme kada će se u ovoj Crnoj Gori odgovarati i zbog glasa, zbog podrške, zbog načina kako se nije čulo ono što su drugi predlagali. Sada govoreći oko zaduženja želim samo da istaknem da je država Crna Gora od 2011. godine, gospodine predsjedniče Parlamenta, do 2020. godine kroz sve predloge budžeta i završne račune budžeta pozajmila pet milijardi evra. Tako da možemo slobodno reći da se radi o Predlogu budžeta koji nastavlja politiku hajmo da pozajmimo sredstva, ali ne sredstva kojim će se poboljšati uslovi života građana Crne Gore, hajmo da pozajmimo sredstva da se nastavi pogubna ekonomska politika koja proizvodi štetu za svakoga. Gospodine predsjedniče Parlamenta, 60 miliona eura samo je u ovih deset godina prodato državne imovine i dolazimo u situaciju /prekid/...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:31:59)

Gospodine Miliću, samo da Vam kažem sljedeću stvar.
Ograničili smo vrijeme, uzimate vrijeme i od Vaših kolega. Da, da.
Samo vas molim da vodite računa o vremenu zbog kolega.

SRĐAN MILIĆ (24.12.19 13:32:21)

Dakle, nemate potrebe od ljudi iz Kluba da oduzimate vrijeme jer ovo niti je uvodno izlaganje, niti je izlaganje koje ću imati kasnije, ovo je izdvojeno mišljenje i mislim da imam razloga zašto na ovakav način govorim oko svega ovoga.

Gospodine predsjedniče Parlamenta, rekao sam to ministru finansija, danas se ovdje predlaže budžet red, veličine dvije milijarde evra, a ne želi da se povede računa o državnoj imovini koja je vrijedna stotine milijardi evra. Stotine milijardi evra je vrijedna državna imovina koja ne želi da se popiše i ne želi da se sa njom raspolaže na način da bi od toga imali koristi građani Crne Gore.

Na kraju, sa ovim završavam, hvala Vam velika.

Gospodine ministre, 15. novembra ste uputili u skupštinsku raspravu Predlog zakona o budžetu. Mjesec dana nakon toga Vlada Crne Gore podnosi amandmane na svoj Predlog budžeta. Dovoljno to govori o ozbiljnosti kako Vlada Crne Gore vodi politiku.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:33:34)

Obrazloženje izdvojenog mišljenja, poslanik Raško Konjević.
Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 13:33:41)

Tri su dominantna razloga zašto sam izdvojio mišljenje.

Jedna je od činjenica što Vlada govori o ulaganjima u sektor zdravstva. Mislim da je važnije od toga šta opozicija ili šta Vlada govori o nekom sektoru, manje je važno, izvinjavam se, u odnosu na što stvarno taj sektor misli o radu Vlade i o radu Parlamenta u cjelini.

Ministre, više puta je Vlada isticala da je u zadnje tri godine uloženo 100 miliona više u sektoru zdravstva, paralelno sa tim rastu neizmirene obaveze sa dva na 35 miliona. Te tri godine koliko ste izdvajali za zdravstvo ključni segment ovog zdravstva, ljekari njih 1400 je nezadovoljno. Oni protestuje, zašto savjetnik predsjednika Crne Gore, Skupštine ili Vlade ima koeficijent 19,02, a ljekar specijalista ima koeficijent 10. Mislim da je obaveza Vlade bila barem prema obećanju ministra zdravlja, koje naravno nije ispunjeno, da se izađe u susret tom segmentu.

Drugi razlog zbog čega sam izdvojio mišljenje je činjenica da bez obzira na stavove iz Vladue, Vladu "demantuju" drugi državni organi. Od budžeta i ekonomske politike običan građanin ne vidi korist, što se potvrđuje podacima nadležnih državnih organa da su realne zarade u Crnoj Gori manje tri posto, a relane penzije manje četiri posto.

Treći razlog, zbog čega sam izdvojio mišljenje je činjenica da sam ukazao da budžetom predviđate sredstva za državnu pomoć Montenegro airlinesu, a da nijesu stvorene zakonom definisane pretpostavke prije toga. Dakle, nije ispoštovan Zakon o kontroli državne pomoći u dijelu da prije odlučivanja o bilo kojem aktu koji tretira pitanje državne pomoći u obavezi smo po članu 5,10 i 12 zakona da imamo na stolu mišljenje nadležne agencije, odnosno nadležne institucije. Nažalost Parlament je prihvatio ne samo da to razmatramo na odborima, nego takvu vrstu nezakonitosti da razmatramo i u plenumu. Ovdje je izgleda došlo vrijeme da ako upotrijebite neku neprimjerenu tvrđu riječ se kažnjavate po Poslovniku, ali ako prekršite zakon nema nikakvih problema. Prema tome, to je mjera dokle smo otprilike došli to su tri razloga zašto sam izdvojio mišljenje. Vlada je dala najbolju ocjenu predloženog budžeta tako što je dala amanadmane prije nego što je budžet uopšte raspravljan. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:36:55)

Hvala Vam.

Sad prelazimo na obraćanje poslanika u ime klubova, prvi riječ ima Predrag Sekulić, a neka se pripremi Nebojša Medojević.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (24.12.19 13:37:07)

Hvala Vam gospodine predsjedniče, uvaženi gospodine ministre sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege,

Čini mi se da već tradicionalno da krajem godine raspravljamo o budžetu, o onome što država planira u dijelu primitaka i ono što država planira kada su u pitanju rashodi. Izvinjavam što se uvijek vraćam na brojke, ali čini mi se da su one neophodne ilustracije, posebno kada govorim o ekonomskim temama i dobro je da znamo koji su izvori tih brojki.

Znači, 2012. godine prije nepunih osam godina bruto društveni proizvod, vrijednost svih usluga i svih roba koje se proizvode na teritoriji države za godinu dana bilo je nešto više od tri milijarde i 181 milion. U 2020. godini je planirano da to bude pet milijardi i 27 miliona, mjereno u procentima više od 70 % za osam godina rast bruto društvenog proizvoda Crne Gore, 70% za manje od osam godina. Dozvolite kada govorimo o tome koje su aproksimacije i procjene kada govorimo o rastu bruto društvenog proizvoda, Svjetska banka nam daje procjenu da će sljedeće

godine rast biti 2,8%, a recimo Evropska komisija 3%. Čini mi se da se sve ono što se dešavalo prethodnih nekoliko godina kada govorimo o rastu bruto društvenog proizvoda daje nam za pravo da kažemo da smo bili u pravu kad smo govorili o Crnoj Gori kao državi koja može sebe da izdržava sa jedne strane, ali isto tako državi koja može da se razvija brže od drugih.

Dozvolite da kažem da sve ono što se dešava u proteklih nekoliko godina nam daje za pravo. Kada govorimo o standardu kupovne moći, to je standard koji se izračunava na nivo Evropske unije i države Evrope, metodologije ista u svim državama. Statistika je potpuno ujednačena, po tom standardu kupovne moći Crna Gora je na 48% prosjeka Evropske unije. Rekli bismo ni malo ni mnogo tu smo negdje po sredini itd. Kada pogledamo gdje su ostale države regiona, prva naredna država je Srbija 9% manje od Crne Gore, oni su na 39% prosjeka Evropske unije. Ponavaljam, želio bih da sve države regiona mnogo brže i ekonomski napreduju, jer negdje bi to pospješilo i naš ekonomski razvoj. Sjeverna Makedonija je recimo 37%, Albanija i Makedonija 31% evropskog prosjeka. Čini mi se da to negdje ako znamo da smo imali slične uslove razvoja, ako znamo da smo imali istu startnu poziciju da nam to daje za pravo da kažemo da smo mi ipak nešto uspješniji. Pritom prosječne plate u Crnoj Gori 516 eura, u Bosni i Hercegovini 472, Srbiji 470, u Sjevernoj Makedoniji 420. Opet smo nešto bolji od prosjeka regiona, da li je to dovoljno, odmah ću se složiti sa vama koji kažu da nije.

Ali dozvolite da smo ipak mnogo bolji od drugih, često se manipuliše i sa pitanjem penzija. Znači, prosječna penzija u Crnoj Gori je 289 eura, slažem se sa svima koji kažu da su penzioneri najranjivija grupa u Crnoj Gori, socijalna grupa. Dozvolite da je u Makedoniji taj prosjek 50 eura niže, da je u Srbiji 65 eura niži, uz podsjećanje da smo tamo imali smanjivanje penzija i da je nešto oko 100 eura niži prosjek u Bosni i Hercegovini. Jedna mala napomena, čini mi se da bi kolege koje su malo duže ovdje u Parlamentu trebali to da znaju da smo ipak i mi nekim svojim zakonima doprinijeli da pojedina preduzeća ili pojedini kolektivi grupno idu u penziju sa manje radnog staža nego što je to bilo uobičajno. Doprinijeli smo to zajedno zakonima. Otprilike negdje oko 60-65%, oko dvije trećine penzionera samo je u pitanju starosna penzija, ostalo su ipak invalidske penzije i neke druge penzione grupe. Često se manipuliše ovdje sa pitanjem životnog standarda, složićemo se da je životni standard mali, da je nizak, ali iz godine u godinu čine se naponi da bude drugačije. Ipak pitanje razvoja, posebno kad je u pitanju razvoj infrastrukture veoma neophodan za jednu državu, zato bismo stvarali neka nova dobra i nove mogućnosti. Recimo, tokom iduće godine oko 250 miliona biće uloženo kroz Direkciju javnih radova. U proteklih deset godina više od milijardu i po je uloženo u razvoj infrastrukture kroz Direkciju javnih radova i kroz Direkciju za saobraćaj. Ukupni fond plata je 500 miliona, zamislite da mi kažemo e ovih 250 miliona nećemo da uložimo u razvoj nego ćemo da ih uložimo u plate. Znači prosječna plata bi mogla da se poveća za nekih 50%, računam da je to otprilike neka aproksimacija znači imali bismo veće plate, ali bismo pojeli infrastrukturu. i to bi smo mogli da radimo godinu dana, dvije, tri, ali dozvolite da se svaka odgovorna vlast ipak razmišlja na duži period.

Takođe, ne treba zaboraviti da tokom naredne godine biće završena prioritetna dionica auto-puta. Ne treba zaboraviti da ostale dionice su mnogo lakše za realizaciju, mnogo brže za realizaciju. Sa druge strane, isto tako vjerujem da ćemo moći sopstvenim snagama da uđemo u to.

Kada govorimo o tome šta ćemo uraditi tokom naredne godine treba li ikome posebno objašnjavati da su nam potrebne još dvije trake na putu od Tivta do Budve, da li treba nekome objašnjavati da nam je potreban i novi cjevovod za Regionalni vodovod. Govorimo o tome da se zaista toliko brzi razvijamo da moramo stalno da unapređujemo našu infrastrukturu. Čini mi se ovdje da negdje u toj demagoškoj priči često zaboravljamo da je ulaganje u infrastrukturu ulaganje u neki budući razvoj. Nemojmo zaboraviti da su koeficijenti koje sada pominjemo važili ranije, da li je raspodjela društvenog bogatstva dobra? Možda i nije. Možda ćemo se složiti oko toga da neki koeficijenti jesu precijenjeni da neki jesu potcijenjeni. Apsolutno se zalažem za ono što je životni standard ljekara i prosvjetnih radnika bude mnogo veći, u onoj mjeri u kojoj je to moguće. Da li je 9% malo, možda je malo, ali to je u ovom trenutku moguće. Kažem još jedanput ovi koeficijenti koji su sada na snazi su bili, na snazi i onda kada su u vlasti bili oni koji danas najviše kritikuju, ali to je očito neka posebna priča.

Takođe, dozvolite da podsjetim na još nekoliko brojki koje su date ovdje u Predlogu budžeta.

Znači 2015. godine imali smo skoro 300 miliona deficita u budžetu. Toliko je nedostajalo u budžet Crne Gore. Danas taj deficit je negdje nekih 0,9% nepunih 1%, oko 50 miliona. Čini mi da negdje moramo da razumijemo i to znači sa rastom bruto-društvenih proizvoda, sa rastom ekonomije stvaraju se uslovi i snižavanje onoga što je pitanje javnog duga.

Dozvolite da kažem još jedanput da svaki domaćin koji se zadužuje da bi gradio kuću ne može biti loš domaćin, naprotiv, mislim da te napore treba da podrže i naše kolege iz opozicije.

Takođe dozvolite, poštovane kolege da kažem da su kako je rastao bruto-društveni proizvod države tako su rasli primitci.

Kada govorimo o izdacima, moramo da znamo da je veliki dio tih izdataka još uvijek, nažalost, za socijalna davanja. Znači, ako pogledamo procentualno, socijalna davanja školstvo i zdravstvo oprilike skoro dvije trećine budžeta potrošeno.

Naravno, nije samo pitanje izdataka za plate, jer ljekari ne bi mogli da liječe, ako nemaju potpunu medicinsku opremu i aparate. Takođe, profesori ne bi mogli da predaju ako nemaju učionice. Čini mi se da to negdje zaboravljamo. Čini mi se da je to negdje dio životnog standarda. I ono što zaista treba negdje da podržimo snažno u ovom Parlamentu to je ulaganje u poljoprivredu. Slažem se ja da je energetika nešto što nas tjera naprijed i nešto što će biti veliki zamaj za razvoj, slažem se takođe da imamo dobre rezultate kada govorimo, jer su danas dva najjača izvozna proizvoda iz oblasti i crne i obojene metalurgije, što raduje sve nas negdje koji smo negdje pri toj realnoj ekonomiji i razmišljanja da realna ekonomija treba da raste. Dobro je što će recimo razvoj tokom narednih godina, ipak biti baziran, prvenstveno na privatnim ulaganjima. Dobro je što imamo turizam, ali dobro je što imamo i dio realne ekonomije, naravno u onoj mjeri u kojoj je to bilo moguće. Mislim da bi svi zajedno trebalo da podržimo ono što je razvoj u poljoprivredi. Dobro je što Vlada Crne Gore zaista snažno podržava razvoj poljoprivrede, jer ako želimo na pravi način da razvijamo turizam, ako stvaramo infrastrukturne pretpostavke, onda moramo da stvaramo i pretpostavke da taj turizam bude mjesto gdje će se plasirati naši poljoprivredni proizvodi. Ja zaista smatram da će prije ili kasnije ono što je kvalitet poljoprivrednih proizvoda naći svoje mjesto i u hotelima i u kompletnoj našoj turističkoj ponudi, a da bez obzira što će neki uvozni proizvodi biti jeftiniji da će ipak domaća proizvodnja biti dominantna kada govorimo o turističkoj ponudi. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 13:46:54)

Hvala Vam poslaniče Sekuliću.

Sada ima riječ poslanik Nebojša Medojević, a neka se pripremi poslanik Raško Konjević. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (24.12.19 13:47:02)

Poštovani građani Crne Gore,

Evo u kontinuitetu, kako je rekao kolega iz DPS-a, pred Novu godinu što je čudno raspravljamo o budžetu i ponavljamo iste stvari. Ono što sada građani Crne Gore vide da, sad je postalo svima jasno, da je ovaj rast bruto-društvenog proizvoda o kojem govori ministar i kolege iz DPS-a baziran na tuđim sredstvima. Mi ekonomski rast baziramo na pozajmljenim sredstvima. To nijesu sredstva koja se stvaraju u Crnoj Gori, to nije višak vrijednosti, jer jedino višak vrijednosti, poštovani građani može da se napravi u industriji sa većim stepenom prerade.

Evo govorim ovdje od 2006. godine od kako smo u Parlamentu i svaki put od kolega iz DPS-a čujem ovu mantru koji je najbolje objasnio njihov predsjednik. Dakle, ako vam fali sto miliona eura vi pozajmite sto miliona eura, pa onda kada treba da vratite tih sto miliona eura i opet pozajmite sto miliona eura i onda je predsjednik DPS-a rekao i dužni ste nula.

Nije građani. Dužni smo sto miliona eura i plus kamata. Kakvo je stanje u Crnoj Gori najbolje govori u stvari ovaj strukturni odnos zaposlenosti i cijene rada, to je zarada. Vaša strateška procjena koju je definisao vaš ideološki guru profesor Veselin Napoleonova Vukotić kojeg stalno pominjem s punim pravom, jer on je u ideološkom smislu odgovorniji od Mila Đukanovića, koji je kao je kao loš ekonomista, vrlo slab student mnoge stvari nije ni shvatao.

Međutim, profesor Vukotić je u svome čuvenome eseju rekao da Crnogorci genetski nijesu dati za proizvodnju. To bi kaže bilo isto kao da Eskimi igraju košarku. Znači ovdje su imali jednu ratišćku ekonomsku ideologiju da mi Crnogorci, nije za nas da proizvodimo, da se bavimo inženjerstvom, da imamo proizvodnju da izvozimo nego je za nas da se bavimo švercom. To piše profesor Vukotić, da Crna Gora bude jedna zona u kojoj će se švercovati iz Evropske unije i u Evropsku uniju da nikada ne treba da budemo članovi Evropske unije to ne pripada mentalitetu Crnogoraca. Ono što smo mi duboko protiv bili, što smo upozoravali kuda će doći taj model.

I evo sada gospodine ministre, poštovani građani, šta ministar finansija nama kaže da su nedostajuća sredstva za 2020. godinu 590 miliona eura, da treba da otplatimo bivši dug sa 539 miliona eura, podijelite to sa brojem stanovnika u Crnoj Gori. Znae li građani da smo mi prošle godine konačno prešli cifru od 100 miliona eura koju treba da platimo samo za kamate. Samo za kamate 100 miliona eura. Znae da je stopa nezaposlenosti među mladim ljudima u Crnoj Gori treća najgora u Evropi po MONSTAT-u koji govori neistinu i to je propagandni servis DPS-a, ali evo i po tom servisu 27% je stopa nezaposlenih kod mladih. Povećali smo PDV sa 19 na 21%, povećali smo akcize da bi popunili rupe koje imamo u budžetu. Javni dug za mandat ove Vlade sa dvije i po milijarde eura porastao na skoro četiri milijarde eura.

Međutim, kreditni rejting pomenuo je, nemam vremena puno da samo navedem ove stvari. Ministar bi trebao da kaže da je kreditni rejting zemlje u kategoriji špekulativnog duga i da nam kaže s kojom kamatom se zadužila Hrvatska, iste godine u odnosu sa kamatom koja se zadužila Crna Gora. Dušlo jeftinije ministre, Vi to znate. Hrvatska se duplo jeftinije zadužila nego što ste se vi zadužili na međunarodnom tržištu obveznica, kada se već hvalite recite uporedno koliko je Hrvatska platila kamatu? Trošak kredita za auto-put je porastao skoro za 30% samo zbog neznanja ljudi koji su to pregovarali i ugovarali, a nestručnosti ili korupcije. Inače je taj posao za auto-put ugovoren skoro duplo nego što je studija Luj Berže govorila da to košta a od tih procjena je pala vrijednost građevinskih radova i građevinskog materijala. Znači nego se ugradio 500 miliona eura od auto-puta i nije čudo što je posao dobio Bemaks, 300 miliona eura će da opere od droge i cigareta klana iz Granda. To naravno niko ne priča iz vladajuće većine nego je bitno šta su rekli o crkvi. To što se masovno pljačka i krade u Crnoj Gori, što se bavimo transnacionalnim kriminalom i peremo ovolike količine novca, to je patriotizam. Deficit spoljne trgovine ministre, preko dvije milijarde eura.

Samo građani da vas pitam.

Kako je moguće održavati finansije jedne porodice, ako vam fali 500 miliona eura i ako samo kupujete i trošite pare i podržavate ekonomiju drugih zemalja. Pa jesmo li upozoravali ovdje da auto-put neće imati nikakve posljedice po rast bruto društvenog proizvoda. Da ništa neće ostati u Crnoj Gori. Evo vam sad i podaci. Kinezi sve uvoze, sirovine sve se uvoze, oslobodili smo plaćanje poreza, duplo smo uvećali cijenu koštanja da bi se neko ugradio, jedino ko profitira naravno firma Bemaks državni projekat, kao što je košarkaški klub Budućnost. Znači nacionalni državni projekat koji se bavi švercom kokaina i cigareta i pere novac i sad je dobio nagradu za nekog uspješnog menadžera, jeste normalno u Crnoj Gori takvi ljudi su uspješni menadžeri.

Ono što je problem, gospodine ministre, nijeste rekli, jedan od ključnih strukturnih problema preveliki javni trošak u javnom sektoru na zaposlenost u javnom sektoru gdje ste planirali da smanjite broj zaposlenih i troškove zarade, vi ste povećali troškove zarada u javnom sektoru. Znači konstantno su vam zarade u javnom sektoru veće nego zarade u privatnom sektoru, što je nenormalno. Znači, vi istiskujete na tržištu rada privatni sektor tako što zapošljavate sa većim cijenama ljude u javnom sektoru.

Gospodine ministre,

Kada bi ušla ozbiljna, ozbiljna kontrola u Investicioni razvojni fond i pogledala fakturu troškova, preko milijardu eura je potrošeno u Investiciono razvojnom fondu, vidjeli bi ste da se parama državnim koje mi pozajmljujemo parama svih građana finansiraju tajkuni koji su bliski Demokratskoj partiji socijalista.

Samo sam izdvojio neke elemente, zamislite vi Investiciono razvojni fond koji je izvorno ideja Pokreta za promjene treba da bude Razvojna banka koja bi finansirala, obezbjeđivala dugoročne izvore kreditiranja za opremu ili za proizvodnju. Taj Investicioni razvojni fond, recimo dao je za privatniku, mala hidroelektrana u Andrijevići 5,9 miliona eura. Znači građani, mi se zadužimo u inostranstvu sa kamatama, damo tajkunu bliskom DPS-u 5,9 miliona eura. On napravi

mini hidroelektranu na rijeci u Andrijevici. Mi mu onda plaćamo cijenu struje duplu skuplju nego što možemo da je uvezemo iz inostranstva i još ga finansiramo sa parama budžeta. Ovako je lako biti biznismen gospodine ministre, u Crnoj Gori. Znači, ako je poliklinika Hipokrat dobila 1,4 miliona eura za refinansiranje koja je to razvojna institucija u svijetu recite mi koja obezbjeđuje kredite iz Razvojnog fonda za refinansiranje - stari kredit. Znači, Investiciono razvojni fond jedna banka bez bankarske kontrole preko koje se odlivaju ogromna sredstva za koje se naši građani zadužuju, a koja se daju tajkunima koji te kredite ne vraćaju, ministre. To je najnesolventnija banka u Crnoj Gori. Tu kad bi se uvela inspekcija vidjeli bi da bi ta banka, Investiciono razvojni fond, morala da ide u stečaj. Tamo je veća dubioza nego u Atlas banci i Univerzal banci. Ti se krediti ne vraćaju, uzmete jednom kredit, pa vam onda da za refinansiranje. Samo povećavate zaduženje, ne vraćate i tako se prave hoteli po crnogorskom primorju. Ova poliklinika Hipokrat je vlasnica doktorica koja je rekla da je, stručno procijenila, vozač bivšeg gradonačelnika Podgorice doživio potres mozga kada se njegova pesnica sudarila sa glavom novinara.

Čelebić kako finansira svoje projekte, sve preko Investiciono razvojnog fonda. Uniprom Nikšić 7,5 miliona eura je dobio od Investiciono razvojnog fonda. Džabe, dobije Kombinat aluminijuma, džabe dobije Boksite i još 7,5 miliona eura iz Investiciono razvojnog fonda i to su biznismeni. To je finansiranje iz privatnih izvora je li? Butik "Via Paradiso" 2,2 miliona eura iz Investiciono razvojnog fonda. Dalje, lokal Perla u Budvi 3 miliona eura iz Investiciono razvojnog fonda.

Fab Live 2,9 miliona eura iz Razvojnog fonda, refinansiranje. Firma čiji je vlasnik policajac "Razvršje" 2,5 miliona eura iz Razvojnog fonda, refinansiranje, 1,1 milion eura refinansiranje. Čelebić 3,6 miliona eura refinansiranje. Čelebić je dobio 3,6 miliona eura da napravi studentski dom. Znači, država daje privatniku pare da on napravi studentski dom. Pa što država ne napravi studentski dom? Vrlo komplikovana pitanja koja su vezana za status crkve i za pravoslavlje. "Carine" 9,5 miliona eura iz Investiciono razvojnog fonda za hotel u Kumboru. Znači, fino mu država da 9 miliona eura, on napravi hotel i onda naravno ne vraća taj kredit nego mu opet Investiciono razvojni fond da refinansiranje itd. i tome slično.

Poštovani građani Crne Gore, dakle, ono što je kolega Andrija Mandić rekao, da uđem u završnicu, dakle, nama samo Bog može pomoći. Ovi podaci govore da je ovo budžet ministre izborne godine, ovdje su nakrcane stavke pomoću kojih treba da se pobijedi na izborima na račun poreskih obveznika. Moje je jedino što mogu da kažem ljudi koji glasate za DPS, Andrija vas je danas pozvao imajući u vidu neke vjerske i tradicionalne i istorijske pravoslavne poruke naših svetaca, naših predaka, ljudi ako mislite na vašu djecu nemojte da glasate za Demokratsku partiju socijalista. Vidite li da oni pare iz budžeta prelivaju u svoje privatne džepove kroz svoje firme i ne samo to, nego zadužuju vaše unuke da bi oni trpali pare u svoje džepove. Kad mi nemamo državnog tužioca, ovo što sam ja danas pričao ovo je sve za robiju, ali državni tužilac je zadužen da prati Demokratski front da čita medije, portale, šta ću mu ja reći, je li šta radio na Dubrovniku ili nije.

Pomenuli smo sljedeću stvar, a to ću poslije kad bude Montenegro arlines govoriti o tome. Dake, građani Crne Gore, ovo je političko rješenje jedino moguće. Masovno glasajte za Demokratski front i prekinite ovu agoniju. Ovo je osim što je izborni budžet, ovo je i budžet jedne zemlje koja leti ka bankrotu u slobodnom padu. Šta će biti ministre jednog dana ako se ostvari ono što se ostvarilo u Grčkoj da vi više nećete moći da se zadužujete na međunarodnom tržištu zato što će obaveze biti tolike da ih nećete moći pokriti iz tekućeg budžeta, obeveze od prethodnih kredita. Vi nećete moći naći neki investiciono razvojni fond da vas finansiraju i vašu državu u trenutku kad više ne budete mogli da vraćate.

Samo građani da znaju, završiću s tim, Grčka kad se suočila sa bankrotom, a vodila je ovakvu ekonomsku politiku zaduži, širi javni sektor, trpaj novac tajkunima bliskim Novoj demokratiji ili onoj Socijaldemokratskoj partiji, ... Evropsku uniju o bilansima zemlje. Da ne govorim ministre, Vi znate da ove cifre apsolutno nisu tačne. Postoji paralelni budžet Crne Gore koji se puni iz crnih tokova šverca droge i cigareta i koji se troši iz tih crnih fondova koji je ogroman.

Dakle, građani moraju da znaju da se radi o stotinama miliona eura godišnje. Oni ne ulaze u ovaj budžet, a u operativnom su smislu uključene u finansijske tokove države Crne Gore.

Poštovani građani Crne Gore, dakle, Demokratski front vam je precizno govorio iz godine u godinu da ova ekonomska politika ne može da se završi osim dužničkom krizom i bankrotom i

naravno kad se to desi onda ćete cijenu opet platiti vi. Jedino rješenje masovno za DF, mi imamo rješenje na strani prihoda i na strani rashoda, nacionalizovati lopovima imovinu, a ne crkvi. Gospodine ministre, samo ovaj detalj. Zna li koliko je prošle godine Njemačka država iz budžeta saveznog dala dvijema crkvama 518 miliona eura iz budžeta. Koliko ste vi dali? Plus svaki vjernik plaća porez na svoje zarade, a porez skuplja država, pklus plaćaju štetu tzv. Napoleonovu štetu kada je Napoleon ukinuo Katoličku crkvu u Njemačkoj. Koliko ste vi izdvojili novca iz budžeta za crnogorske tajkune, a koliko za našu Pravoslavnu crkvu i druge vjerske zajednice?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:00:34)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Raško Konjević, a neka se pripremi poslanik Ervin Ibrahimović. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 14:00:43)

Poštovani građani, cilj svake ekonomske politike trebao bi da bude povećanje životnog standarda građana i to Vlada u svakom svom ekonomskom dokumentu je upisala kao prvi cilj. Prilika kad raspravljamo o budžetu je da provjerimo kao institucija koja vrši nadzornu i kontrolnu ulogu nad Vladom da li Vlada ostvaruje jedan od ključnih proklamovanih ciljeva. Plate u Crnoj Gori, realne zarade u Crnoj Gori, su 3% manje, a realne penzije u Crnoj Gori su 4% manje. Mi smo uvaženi ministre, rijetka zemlja i u regionu i šire koja ima jednu vrstu paradoksa. Rastao joj bruto društveni proizvod, time se Vlada hvali, a sa druge strane realne zarade joj padaju prema zvaničnim statističkim podacima nadležnih institucija bilo MONSTATA ili Centralne banke. Postavlja se logično pitanje - u čemu je problem. Ako stvaramo novu vrijednost, ako Vlada kaže da je kroz rast bruto društvenog proizvoda između ostalog imala oko 260 miliona većih prihoda u odnosu na početak mandata Vlade, u čemu je problem.

Zašto naši građani ne mogu da osjete tu vrstu boljitka? Zašto ne možemo da one sektore koji su ključni u javnoj administraciji, snažnije da ohrabrimo sa povećanjem zarada? Zašto ste ministre u ovom budžetu, zašto je Vlada, ne Vi nego Vlada zaboravila 4.000 policajaca od kojih 3.100 njih ima platu do 400 eura. Do 400 eura više od dvije trećine pripadnika Uprave policije ima platu do 400 eura, da ne govorim o poslu koji rade. Zašto ministre imamo podatke da nam dvije trećine zaposlenih njih 67% ili 110.000 radi sa platom ispod prosječne? To značajno odudara od onoga što priča Vlada o rastu bruto društvenog proizvoda, investicionom ciklusu itd.

Paralelno sa tim uvaženi ministre, u Rumuniji su zarade u zadnje tri godine rasle između 20 i 30%, u Mađarskoj su u prosjeku rasle 12%, u Češkoj su u prosjeku ove tri godine rasle 8%, u Poljskoj oko 11%, a u Hrvatskoj je prosječna zarada, u mandatu sadašnje Vlade koja je pri kraju, porasla za 100 eura. Svi ti bruto društveni proizvodi u ovim zemljama imali su manje stope rasta nego u Crnoj Gori. Ja znam da je drugačija osnova. Dakle, ali šta je razlog da mi rast bruto društvenog proizvoda ne možemo da, narodski rečeno, pretopimo u porast kvaliteta života građana, odnosno rast njihovih zarada?

Ovim budžetom, ministre, smo potpuno zaboravili jednu ogromnu populaciju. Vlada je, ministar Purišić i dan danas, kao i proteklih pola godine, Zakon o PIO kojeg držim u ruci koji treba da poveća minimalnu penziju sa 128 na 148 eura. Koji treba da stvori uslove za bolje penzionisanje budućih penzionera jer se eliminiše 10 nevezanih najlošijih godina, Vlada nije poslala Parlamentu na usvajanje. Uvaženi ministre, umjesto da sagledamo kako da uvećamo dodatno prihodnu stranu budžeta jer Vlada više ne negira da imamo oko 25 do 30% sive ekonomije, evo neka bude 20, Vlada više ne negira da na tržištu rada imamo 30 do 40.000 ljudi koji rade na crno u smislu da im se ne plaćaju doprinosi. Umjesto da pričamo o tim stvarima, da vidimo kako ćemo nastaviti sa izgradnjom prve i treće dionice autoputa jer u protivnom će put da bude iz niđe u niđe ako to ne uradimo, a put bi trebalo da se završi naredne godine, a mi očigledno nemamo projekciju po strateškim dokumentima Vlade kako ćemo ga u tom segmentu nastaviti. Mi i dalje opterećujemo troškovnu stranu budžeta.

Ministre, za tri godine mandata ove vlade najgrubljom mogućom računicom Vlada je zaposlila 5.000 ljudi u javnoj administraciji. To se vidi po brojevima, 422 miliona bio je fond bruto zarada 2016. godine za budžet 2020. godine 502 miliona. Kada umanjite tih 80 miliona za 20 i nešto miliona troška za uvećanje zarada prosvjeti i zdravstvu oko 25 miliona grubom računicom prosječne zarade u Crnoj Gori doći ćete približno do ove cifre. Sada mi pričamo o privatnom sektoru o podsticaju itd. i tome sl. Dakle, nama je tekuća potrošnja 300 miliona skočila u ove tri godine. To su stvari, ministre, zbog kojih mislim da naravno ovom budžetu bi i temeljnije i duže trebali da razgovaramo i da sagledamo niz stvari.

Ministre, kad ste već govorili o nizu nekih pokazatelja makroekonomskih od koje neke ja ne sporim. Dakle, ja Vladi priznajem rast bruto društvenog proizvoda, samo molim Vladu da nam objasni iz koje strukture raste taj bruto društveni proizvod? Zašto taj bruto društveni proizvod ne može da stvori ovaj rezultat o rastu zarada i boljem životnom standardu ljudi koji rade i penzionera koji žive 11 i po hiljada njih živi od 128 eura ili ovih 3.100 policajaca od 400 eura jer oni koji rade u državi oni rade za državu i država treba da im stvori neku vrstu pristojnog života?

Saopštavali ste dosta makroekonomskih podataka. Vjerovatno sticajem nekih okolnosti ste zaboravili jedan koji možda nije toliko značajan, ali ću ga ja saopštiti. Javni dug u Crnoj Gori u zadnje tri godine je porastao, porastao naglašavam, sa 2,6 milijardi na 3,8 milijarde. Crna Gora se u zadnje tri godine više zadužila za 1,2 milijarde eura. Ja ne držim onu logiku da je dobar domaćin samo onaj domaćin koji iz duga nešto radi. Mislim da to nije baš najbolja logika nijesam protiv zaduživanja za neke konkretne projekte, ali jesam recimo protiv činjenice da smo mi doveli javne finansije do magične pozicije da su nam godišnje kamate preko 100 miliona eura.

Vi možete reći da će setom određenih mjera taj javni dug da pada u naredne tri godine. Ministre ja bih sada mogao da izvadim Fiskalnu strategiju koju je usvojio ovaj parlament 2017. godine koja je predviđala u 2020. godini suficit budžeta od 200 miliona, a 2021. godine ja mislim spuštanje duga na procenat blizu 60%. Može ovo ovako da funkcioniše nije to sporno, ali u međuvremenu se dešavaju određene promjene. Možemo mi do sutra da raspravljamo ovdje zašto nemamo prostora ili zašto imamo prostora. Dakle, nemoguće je ministre da nemamo prostora za veće povećanje u zdravstvu ako nam je budžet zdravstva realno veći 135 miliona. Pazite, budžet zdravstva 2016. godine je bio 180 miliona eura, odnosno dug je bio dva miliona, danas je 280 miliona, a dug je 35 miliona. Realno smo znači raspolagali sa 135 miliona više i nemoguće je da ne možemo da nađemo dodatna sredstva da bi recimo prosječna ili startna plata ljekara specijaliste bila 1.000 eura onoliko koliko je kod nekog savjetnika u vladi, šefa kabineta, zamjenika itd. i tome sl.

E, to su te diskrapance koje u ovom društvu čine nepravdu koja je postala vidljiva onako ne golim okom nego se prosto vidi, vidi se sa oba oka, što bi naš narod rekao. Ništa nam tu neće pomoći rast bruto društvenog proizvoda od 4,7% jer ga običan narod ne osjeti, običan narod ne osjeti rast tog bruto društvenog proizvoda. Znae šta običan narod osjeti? Običan narod, što pokazuju podaci Centralne banke, sve više se u proteklih godinu i po ili dvije ovaj koji živi sa platom do 500 eura, njih je 11.100 znate kako nadomješta ostatak potreba koje imaju oni i njihove familije, zadužuju se kod banaka za kratkoročne kredite, po kamatama koje su značajno iznad svih kamata u regionu. Nemate kamatu ispod 5 ili 6%. To su realni problemi koje ni ovaj, ni prethodni budžeti nijesu riješili. Mi ukazujemo na te stvari jer mislimo da ekonomska politika Vlade koja ima svojih dobrih strana nije dala /prekid/ da svaki crnogorski građanin bez obzira kojoj vjeri pripada, kojem bogu se moli ili šta drugo radi jer smo svi različiti, mora država, onaj koji radi u državi, da mu stvori uslove da ima uvećanu zaradu i da time prepozna da je njegova Vlada uradila nešto dobro za njega. Mi, nažalost ministre, to kroz ovaj budžet nijesmo u adekvatnoj mjeri mogli da sprovedemo.

Ja pozdravljam onaj dio napora koji je učinjen za povećanje u prosvjeti 10% u zdravstvu 9+3, ali je samo pitanje da li su konzumenti toga, da se tako žargonski izrazim, zadovoljni sa tim to je prva stvar. Druga stvar da li to korespondira sa onim što su plate u zemljama regiona. Nijesu, i onda će nam se u nekim segmentima dešavati sljedeće stvari da nam ljudi odlaze /prekid/ u zadnje tri godine. Skoro 200 ljekara nam je pošlo u zadnje tri godine. To je kadar koji se lako ne stvara. To su problemi koje ovaj i svi naredni budžeti na neki način treba da riješe. Prema tome, mnogo je politika i samo ću još jednu spomenuti, ministre, koje je Vlada stavila u svoj prioritet naglašavajući da su to ključni, reformski poduhvati kojima će se promijeniti struktura itd. i tome sl.

Ja li optimizacija javnog sektora jedna od politika koju je proklamovala Vlada. Neka što je proklamovala nego što je od Evropske unije dobijala jedan dio direktne budžetske pomoći za realizaciju toga. Mislim da je u političkom smislu sramota kakvi su rezultati te reforme. Kroz 2019. godinu trebalo je da se izvrši optimizacija 2.000 ljudi, a u ove tri godine, ministre nažalost ili na sreću kako ko gleda, je primljeno 5.000 ljudi u javnu administraciju.

Prema tome, rekao sam vam prošli put zahvaljujem, završavam sa ovom rečenicom ako dođete naredne godine, za 2020. godinu, sa budžetom gdje vam je pozicija bruto zarada veća nego što je bila za 2019. godinu to je elementaran pokazatelj da se nijedan reformski suštinski potez u tom dijelu nije povukao.

Vi ste ministre došli, ne računam 25 miliona, sa 422 na 472 došli ste sa nekoliko miliona više, umjesto da bude manje kroz ovaj program optimizacije. Budžet kada se usvoji građani će tokom 365 dana moći da vide da li je taj budžet kao dugoročni dokument njima obezbijedio bolji život ili nije. Prema tome, i moja i vaša priča za njih nije interesantna ako bude bolje glasajte za Demokratsku partiju socijalista ako ne bude opredijelite se za neku od partija iz opozicije koja vam se na bilo koji način dopada. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:14:04)

Hvala.

Riječ sada ima Ervin Ibrahimović, a neka se pripremi Neđeljko Rudović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (24.12.19 14:14:12)

Poštovani predsjedniče sa saradnikom, uvažni ministre sa saradnicima, kolegkinice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Na početku dozovolite mi da pripadnicima rimokatoličke vjeroispovjesti čestitam praznik i želim im svako dobro. Pred nama je Zakon o budžetu, veoma važan zakon koji se tiče svih građana i slobodno možemo reći da je to zakon koji će uticati na kvalitet života naših građana u 2020. godini. Smatram da je projektovani budžet od dvije milijarde 578 miliona projektovan na realnim osnovama i da će omogućiti nastavak razvoja ekonomije, socijalnu sigurnost i stabilnost javnih finansija, a sve to će imati kao rezultat nastavak infrastrukturnih projekata.

Na početku želim da pozdravim odluku ministra, odnosno Vlade, da uveća budžet skoro kod svih ministarstava. Takođe pozdravljam i odluku da se znatno uveća budžet Fonda za zdravstvo, jer smatram da će to omogućiti našim građanima kvalitetnije liječenje, ne samo kod nas nego i u inostranstvu. Takođe, pozdravljam odluku o uvećanju budžeta Zavoda za zapošljavanje, što će vjerujem kao i do sada kroz kvalitetne projekte omogućiti otvaranje novih radnih mjesta i povećanje broja zaposlenih. Takođe, što uz kapitalni budžet od 229 miliona i intenzivni rast koji se planira, odnosno stopa rasta koja se planira za 2020. od 3,4% u stvari pokazuje na intenciju ovog budžeta, da je razvojni. Ukazuje da će se nastaviti veliki infrastrukturni projekti i da će se jačati servis usluga građanima, odnosno da će se povećati broj, biće redovnost i isplata i penzija, socijalnih davanja i svih onih potreba za naše građane. Ono što ste i Vi rekli, ministre, rashodi su uvećani u odnosu na planiranu 2019.godinu. Ono što svakako smo usred kvalitetne te fiskalne konsolidacije, odnosno ekonomske politike uspjeli smo da u odnosu na deficit budžeta od 5,7% koji je bio u 2017. planiran za 2019. je 0,99%.

Takođe, pohvalio bih odluku Vlade da nastavi kao u prethodne tri godine da se veći dio kapitalnog budžeta usmjerava na sjever, što mislim da je dobra poruka i što mislim da je dobar potez, jer bez razvijenog sjevera nema ni razvijene Crne Gore. Očekujem da će se završiti radovi na prioritetnoj dionici autoputa i uz kvalitetne infrastrukturne putne i druge projekte će napokon sjever dobiti šansu da bude konkurentan. Ono što me dodatno raduje je i to da je Vlada prepoznala te potencijale sjevera što se tiče i turizma, tako da ćemo imati, nadam se u 2020. završetak radova na mnogim infrastrukturnim projektima što se tiče zimskog turizma. Koliko sam shvatio da će Kolašin 1600 biti završen, a vjerujem da ćemo učiniti dosta toga da i ostali ski centi na sjeveru budu što prije privedeni primjeni.

Vrlo je važno i to da je prepoznata ovim budžetom izgradnja vrtića, škola, bolnica i svih onih drugih potreba koji građani na sjeveru zaslužuju. Iskoristiću ovo mjesto da još jednom sve vas pozovem, uvaženi ministre i Vladu, pored kvalitetnih infrastrukturnih projekata ukoliko ne budemo ažurniji, sjever poziva na hitnost. Mora sjever biti konkurentniji u što kraćem periodu, moramo stvarati uslove za zapošljavanje, moramo jačati sjever na svim poljima inače ćemo izgubiti bitku na demografskom polju. Moraju građani sjevera dobiti šansu da se uposle i da imaju kvalitetna radna mjesta i kvalitetan život.

Na kraju dozvolite mi da kažem, najave o usporavanju evropske i svjetske pivrede u 2020. godini smatram da Crna Gora može sa sigurnošću čekati u odnosu na ekonomski rast, fiskalnu konsolidaciju, zapošljavanje, prije svega, rekao da bih uz kvalitetnije i još jače naplaćivanje poreskih obaveza, kao i zaustavljanje sive ekonomije. Ono na što moramo obratiti pažnju su i preporuke DRI-a da se još odgovornije odnosimo u odnosu na javne finansije, odnosno u odnosu na novac građana, da će stvoriti uslove da Crna Gora može vrlo kvalitetno odgovoriti na potencijalne izazove u 2020. godini. Iz svega navedenog poslanici Bošnjačke stranke će glasati za predloženi zakon budžeta i o Odluci o zaduživanju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:19:43)

Hvala Vam poslaniče Ibrahimoviću.

Ima riječ poslanik Neđeljko Rudović, a neka se pripremi poslanik Boris Mugoša. Izvolite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (24.12.19 14:19:52)

Hvala.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo,

Prije deset godina kada se usvajao budžet Crne Gore argumentacija je bila ista. Kada je krenula ta spirala zaduživanja, vječitog, svake godine po početku 200, 300, 400 miliona da bi smo došli u situaciju da nam već nekoliko godina unazad nedostaje 590 miliona ukupno našeg novca da bi smo finansirali svoje troškove. Postavlja se pitanje šta je proizvod, da li je ovakva postavka, ovakva ekonomska politika Vlade dala ikakav rezultat, da li je budućnost svakog dana se zaduživati po skoro dva miliona eura, da li je budućnost tražiti kredite, a ne znati i ne vidjeti da te pozajmice nama zaista donose nekakvu realnu korist. Kada gospoda iz vladajuće koalicije kažu da nema novca za ono što je bio zahtjev prosvjetnih i medicinskih radnika oni kažu ovo što je sada urađeno je urađeno u mjeri mogućeg. Povećane plate ljekarima i medicinskim radnicima za 9% nekih nepunih 50 eura i nije bilo novca za ono što su bili njihovi zahtjevi kako bi makar donekle mogli da sebi priušte elementarno pristojan život. Novca ima, uvijek novca ima kada treba kupiti novi službeni auto, novca uvijek ima kada treba dijeliti kredite za stanove i kada treba kupovati stanove funkcionerima. Uvijek za to se nađe novca, ali nažalost, novca nema za ljude, novca nema za građane, novca ima samo za rijetke, za odabrane.

Ovaj budžet je kao i svaki put do sad odraz ekonomske politike koja se vodi u ovoj državi, ekonomske politike koja ne stvara suficit, ekonomske politike koja živi na crtu, ekonomske politike koja ne stvara nova radna mjesta, ekonomske politike koja nas vuče ka ponoru, jer mi nećemo i ne možemo dugorčno biti održivi ako se stalno zadužujemo. Ja želim da vas pitam, da li bi ste vi vodili ovakvu ekonomsku politiku da je u pitanju vaša familija i vaše porodično domaćinstvo. Da li bi ste vi nastavljali sa ovakvim zaduživanjima što bi vas vodilo ka tome da morate da rasprodajete porodičnu imovinu, da rasprodajete na kraju da dođete u situaciju da morate da prodajete porodično srebro i doveli svoju porodicu u situaciju da mora da se iseli iz svoje kuće. Ja se plašim da je naša ekonomska politika upravo takva i da niko od vas ne bi vodio tu ekonomsku politiku u svojoj kući, ali kad je u pitanju državni novac to je naše mentalitetsko nasljeđe izgleda onda se rasipa, onda se prosipa, onda se ne vodi računa.

Želim da javnost upoznam sa sljedećim činjenicama, ovako zbirno. Došli smo u sljedeću situaciju, isplata kamata na javni dug preko 100 miliona eura, isplata iz Fonda za zaštitu depozita preko 100 miliona eura, govorim i o ovoj i o nekoliko godina unazad. Daćemo Montenegro

airlinesu 155 miliona, poskupljenje troškova autoputa 120 miliona. Prije tri dana je aktivirana garancija za postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Budvi 29 miliona, prije nekih šest, sedam godina smo platili garancija ukupno 180 miliona, počevši od Deripaske kome smo dali nekih 130 miliona, pa redom svima ostalima 180 miliona. Na kraju nenaplaćeni poreski dug je bio skoro, i dalje je, 600 miliona eura. To je kad sve saberemo milijardu i 300 miliona sprženih, bačenih, prosutih i jedan značajni dio koji je završio u nečijim džepovima, ali nije završio u državnoj kasi. Makar kada je u pitanju poreski dug znamo da nije završio u državnoj kasi, ali jeste kod kompanija, njihovih vlasnika, koji su nakon toga odlukom Vlade Crne Gore postali čak korisnici kredita koje Vlada dodjeljuje, a jedan od tih kredita je došao iz Abu Dabi fonda. Ima li ovdje ikakve logike, ima li ovdje ikakve vizije, ima li ovdje ikakve odgovornosti? Mislím da nema. Za tih milijardu i 300 miliona, možemo sada da maštamo šta smo sve mogli da uradimo, ali da smo imali odgovornu politiku ne bismo ih prosuli.

Na primjer, 2010. godine Vlada je raspisala tender za gradnju četiri hidrocentrale na Morači. Tender je propao i ne ulazim u motive zbog kojih taj tender nije uspješno završen. Na Morači su četiri hidrocentrale koštale, po tadašnjim procjenama, 530 miliona. Za ovo što je ovakva politika prosula i spržila mogli smo da izgradimo osam hidrocentrala. Na primjer, evo počeo je da radi kabal podmorski prema Italiji, pa možemo i da pretpostavimo da bismo imali izvjesne vrlo važne i po mnogim procjenama vrlo visoke prihode od prodaje struje. Mi smo to jednostavno bačili, prosuli od toga nema ništa. Da ne govorim o tome da smo ovaj bulevar koji promovíše Vlada od Jaza do aerodroma Tivat koji će koštati 25 miliona eura mogli smo da ga imamo odavno da smo imali odgovornu politiku. Mogli smo da imamo sve zaobilaznice oko primorskih opština, mogli smo da imamo sve puteve u Crnoj Gori, magistralne puteve, nalik putu od Podgorice do Budve sa trećom trakom. Sve to zajedno je otprilike koštalo prema procjenama oko 300 miliona eura. Mi to nemamo.

Mi smo gospodo, odnosno vi ste gospodo, bačili ili dozvolili nekome da stavi u džep milijardu i 300 miliona eura u zadnjih nekoliko godina. Mi danas pričamo o tome kako se Vlada jeftino zadužuje mi i dalje imamo deficit od 590 miliona zajedno sa pozajmicama koje vraćamo. Naš svaki četvrti euro nije zarađeni euro nego pozajmljeni euro, dugoročno. Svi znamo gdje to vodi. Rezultati ovakve ekonomske politike koju servisira ovakav budžet koji predlažete su na primjer da imamo stopu nezaposlenosti među mladima 27% što je treća najgora stopa nezaposlenosti u Evropi. Da imamo plate i penzije koje stagniraju, a kupovna moć opada, da smo morali prošle godine da povećamo PDV sa 19 na 21, a 2017. godine sa 17 na 19 što je povećalo cijene i dodatno ugrozilo životni standard građana. Da imamo žalosnu činjenicu da je javni dug porastao na 3,8 milijardi, što znači da se opasno približava čak i iznosu bruto društvenog proizvoda. Da ste morali da uvaćavate akcize na gorivo, pa sad plaćamo gorivo koje je među najskupljima u regionu, da se daju milioni poreskim dužnicima. Evo za koji dan ćete vjerovatno da date 155 miliona Montenegro airlinesu. Da imamo /prekid/ da je deficit spoljne trgovine skoro dvije milijarde eura ili je prešao dvije milijarde eura. Mi nemamo šta da izvozimo, mi dolazimo u situaciju da ne možemo da finansiramo ni približno onoliko koliko vi trošite. Riječ štednja ne postoji u vokabularu i retorici ove vlade ne postoji, ali posljedica na kraju /prekid/...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:30:26)

Poslaniče Rudoviću, samo da Vam kažem da prosto vodite računa da su i druge kolege iz Vašeg kluba se prijavile.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (24.12.19 14:30:35)

Završiću izvinjavam se, posljedica je ta da će na kraju morati da dođe štednja, ali oni koji su izazvali posljedice oni neće morati da štede, oni ni sada ne moraju da štede. Oni i dalje koliko god životni standard stagnira i plate i penzije i sve ostalo oni i dalje imaju /prekid/ neko drugi morati da steže kaiš. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:31:07)

Hvala i Vama.

Sada riječ ima poslanik Boris Mugoša, a neka se pripremi poslanik Aleksandar Damjanović. Izvolite, poslaniče Mugoša.

BORIS MUGOŠA (24.12.19 14:31:16)

Zahvaljujem predsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovani ministre Radunoviću sa saradnicima, uvažene građanke i građani,

Na dnevnom redu je Predlog zakona o budžetu za 2020. godinu i ja ću se potruditi za razliku od određenih kolega da se bavim onim ciframa koje se nalaze u tom budžetu i pokušaću, kažem, pokušaću da budem realan. Zaista mislim da je vrijeđanje inteligencije naših građana ako bi mi iz vlasti govorili da je u Crnoj Gori med i mlijeko. Isto tako čini mi se da je i vrijeđanje inteligencije tih istih građana ako kažemo da je u Crnoj Gori katastrofično stanje, a posebno od onih koji su imali sve mehanizme svojevremeno da to stanje poprave, pa ih nijesu iskoristili.

Kada govorimo o budžetu, ja ga uvijek posmatram kroz dvije najvažnije stvari, to je jačanje finansijske stabilnosti jer to je osnova dugoročno održivog ekonomskog rasta i povećanje konkurentnosti crnogorske ekonomije. Ja ću se truditi da svoje izlaganje baziram na činjenicama.

Mi smo i u 2019. kao i u 2018, 2017. ali i u 2020. godini mi smo i dalje u mjerama fiskalne konsolidacije i treba reći koji su rezultati tih mjera. Imamo konstantan rast izvornih prihoda tokom cijelog perioda i rasta zaposlenosti i efekata turističke sezone, ali čini mi se i negdje intezivnijeg rada inspekcijских organa iako u tom prostoru, a kasnije ću o tome nešto govoriti, a radi se o sivoj ekonomiji zaista ima još mnogo, mnogo prostora za ubiranje prihoda. S druge strane taj rast izvornih prihoda praćen je čini mi se kontrolisanim rastom tekuće potrošnje. Prije svega, uslovljen rastom izdataka za obrazovanje i zdravstvo. Nažalost vidimo da je to nekome smeta jer je samo problem što možda taj resor vodi neko ko u partijskom smislu njima predstavlja očigledno najvećeg političkog neprijatelja u Crnoj Gori. S druge strane troškovi rastu i zbog kapitalnog budžeta. Ja ću vas podsjetiti da u četiri godine ovoga mandata on će biti na nivou oko milijardu eura i da će najveći dio toga kapitalnog budžeta biti opredijeljen upravo za sjever Crne Gore. Godine koje su pred nama će pokazati da li će rezultat tog kapitalnog ulaganja biti ono što svi očekujemo, a to je mnogo, mnogo jači razvoj sjevera, jer je evidentno velika razlika između stepena razvoja na sjeveru u odnosu na centralni i primorski dio. Posljedica ovakve politike je i smanjenje budžetskog deficita i to je činjenica. Je li sve ovo dovoljno? Odmah da kažem nije dovoljno, ali ne možemo reći da su loši rezultati, ne možemo reći da je loše ako se budžetski deficit smanjio sa 5,8% u 2017. godini na manje od 3%, a to je već kriterijum iz Mastrihta. Manje od 3% u ovoj godini, manje od 1% projektovano u sledećoj, a u 2021. godini ulazimo u zonu suficita.

Takođe, svih ovih godina imamo suficit tekuće potrošnje, ja to stalno govorim da je jedan od najznačajnijih podataka, jer on znači da sve tekuće rashode možemo podmirivati iz izvornih prihoda. Odnosno znači da država sve svoje javne usluge može da realizuje iz izvornih prihoda, odnosno to znači da ne mora da se zadužuje za tekuću potrošnju. Oni koj kritikuju ekonomsku Vladu bili su i u toj Vladi i u toj koaliciji kad se država zaduživala za tekuću potrošnju, pa im to nije smetalo. Sad im smeta što se zadužuje za kapitalne projekte ili refinansiranje duga za koje su tada bili, a koji su bili pod mnogo nepovoljnijim kamatnim stopama, e to nije principijalnost.

Takođe, imamo i 30% manji poreski dug. Dobar podatak zabrinjavajuću, zašto smo kao sistem dozvolili da taj dug bude toliki i zbog toga moramo mnogo intezivnije i principilnije i dosljednije da radimo na smanjenju tog poreskog duga. Takođe, sve ove stvari su stvorile određene pretpostavke da dođe do povećanja minimalne zarade. Ponavljam dovoljno nije, ali je povećan na 15%. Ukinute su, tačnije za 2% smanjeni doprinosi za poslodavce. Od 01. januara se ukida i krizni porez, ali ja imam tu jedan drugi problem sa mojom ekonomskom logikom, a kako nisu porasle prosječne plate. Povećali smo minimalnu zaradu za 15%, smanjili smo doprinose

poslodavcima za 2%, a zašto nisu povećane plate. Znae zašto nisu? Zato što se dosta toga daje i dalje na ruke i što sam siguran u većini slučajeva da ovo smanjenje od 2% za doprinose se nije reflektovalo da poslodavac to usmjeri na povećanje plata zaposlenim. Tako da moramo i u tim mjerama da budemo iskreni. Ako nešto radimo da rasteretimo privredu onda je očekivati da će od toga imati koristi zaposleni i zbog toga kažem da vrlo trebamo da budemo oprezni kada definišemo takve mjere. Stope registrovane zaposlenosti, one stope registrovane je 16,2% manja za dva procentna poena u odnosu na prošlo što je dobro, ali kažem to je stopa registrovane i dalje imam ogroman broj ljudi koji rade u sivoj zoni.

Dobar je podatak što se ove godine mnogo više domaćih radnika zaposlilo tokom sezone, mislim preko 11.000, za hiljadu i po dvije više nego prošle godine iako ja uvijek govorim, a ostaviću zadnjih dva minuta za izazove kad je sljedeća godina u pitanju da i to je malo. Mi u toku godine imamo duplo više zaposlenih radnika sa strane nego domaćih radnika, a to nisu kvalifikacije koje zahtijevaju neku nevjerovatnu stručnost. To su stepeni stručne spreme kojih mi u Crnoj Gori imamo. Prema tome moramo i tom segmentu da posvetimo mnogo više pažnje.

Takođe, ono što je dobro za sljedeću godinu, to je povećanje budžeta za obrazovanje, za zdravstvo, za poljoprivredu, za sport i mlade i za nauku. Da li povećanje zdravstva od 41 milion je dobro - jeste. Da li treba voditi računa kako da ga rasporedimo. Treba i tu poručujem kolegama iz Fonda zdravstva, mora mnogo veća kontrola potrošnje da bude tih sredstava. Znae ko je najodgovorniji u tom sistemu - direktori zdravstvenih ustanova, nemaju loše zarade. Imaju zarade mnogo bolje od mnogih ljekara koji rade u tim zdravstvenim ustanovama, e onda imajte i odgovornost. Nemojte da se dešava da se ispostavljaju fakture za koje se ispostave da nije to baš pružena na taj način usluga i nemojmo da svaljujemo svu odgovornost na Fond za zdravstvo, jer ja kažem da ni on nije dobro postavljen u sistemu u Crnoj Gori. On na neki način je sad jedna vrsta, nažalost, možda je grubo da kažem protočnog bojlera ili treba da bude samostalan i da snosi odgovornost za svoj posao ili treba da bude služba u Ministarstvu zdravlja, a ovo između nije dobro rješenje. Kad su na kraju u pitanju izazovi za sljedeću godinu meni su uvijek tu prioritet dva izazova. Prvi je siva ekonomija, nećemo je mi nikad iskorijeniti. Neke mnogo razvijenije zemlje je nisu iskorijenile, ali je kod nas negdje po procenama od 20% do 30% GDP, a to ide do milijardu eura. To je jedan ogroman kolač koji je od potencijalnih prihoda, ogroman. Postoje rezultati, evidentni su, to vidimo po radu inspekcijskih organa, ali možemo još i znae li što je tu najveći izazov - da budemo principijalni. Da ne napadamo onoga ko radi, a pored njega je neko nelegalan inspekcija kaže ja ne mogu da kontrolišem toga. Ja mogu samo da kontrolišem onoga koji je prijavljen. Znači, moramo principijano da kažnjavamo na isti način svakoga ko se ne ponaša u skladu sa definisanim pravilima tržišne utakmice.

Druga oblast je ogroman spoljno trgovinski deficit u razmjeni roba. Imamo tu razlike u ekonomskim filozofijama, neko to ne osporava, ja i te kako osporavam. On je negdje na godišnjem nivou oko dvije milijarde eura. Mi ga djelimično peglamu suficitom u uslugama, oko milijardu eura, ali znae što to znači. Ja kažem ne možemo gro naše ekonomije svoditi na snijeg i na sunce. Daj Bože da imamo još razvijeniji turizam i imaćemo ga, ali moramo da imamo protivtežu za dugoročnu stabilnost, moramo da imamo jači realni sektor. Zato što u jakom realnom sektoru imamo kvalitetnija radna mjesta koja imaju dugoročne proizvode, koji ne zavise od vremenskih prilika. Tu posebno kažem da treba insistirani na proizvodnji hrane i na drvoprerađi.

Na kraju imaćemo i izazove u vezi aztoputa, ja se nadam da ćemo ga završiti u toku sljedeće godine i trebamo da radimo sve da ga završimo u toku sljedeće godine. Imaćemo izazov novog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Vrlo moramo da dobro odmjerimo i trebamo i tu da ispoštujemo dogovor između socijalnih partnera što god nam neko sa strane govorio. Mi smo ovdje odgovorni za stvari kako kod nas funkcionišu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:41:46)

Hvala Vam, poslaniče Mugoša.

Sada ima riječ posljednji diskutant u ime klubova poslanika, a to je Aleksandar Damjanović i neka se pripremi poslanik Nikola Rakočević.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (24.12.19 14:41:59)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Gospodine Radunoviću, sa saradnicima,

Ja ću negdje svoje izlaganje prilagoditi onome što su pretpostavke da uopšte danas razgovaramo o ovoj temi imajući u vidu da je ovaj predlog zakona utvrđen na Vladi 15. novembra ili dostavljen ovom Parlamentu dakle, prije nešto više od mjesec dana, a mi danas govorimo o jednom dokumentu koji će već morati da trpi značajne promjene. Ne znam da li ste amandmane vi utvrđivali unutar Ministarstva finansija i dostavljali ovom domu, niti me da vam pravo kažem to puno interesuje imajući u vidu procedure kako se radi po odborima, ali jedna stvar recimo pada u oči. Ova odluka o zaduženju ne može da stoji bez da se ne utvrdi dodatni iznos garancije za ovaj dio koji se tiče Vodovoda u Budvi ove krađe i ove korupcije koja se desila. Dakle, neće biti garancije nekih 61 milion evra koje su trebale da budu za vozove itd. nego će biti garancije najmanje 90 miliona evra imajući u vidu dakle i neophodnost izmjene ove odluke. Iz ove odluke se svašta može vidjeti. Mi pričamo danas o dvije tačke dnevnog reda dakle, imajući u vidu i odluku o zaduženju Crne Gore koja je shodna odluci Ustavoga suda sada autonomna ne ide u onom dijelu sredstava samog dijela budžeta gdje se dosta toga može vidjeti.

Pa evo samo letimice. Ja sam negdje boldovao sve ono što su posebni projekti i svaki ovaj bold ovdje jeste novo zaduženje Crne Gore za narednu godinu, odnosno zajmove koji su dugoročnog karaktera, najmanje 270 miliona takvih zajmova, najmanje 590 miliona za budžet od čega 400 miliona jesu depoziti koji opet dolaze kao prihodi od tamo neke prodaje nečega. Najmanje 250 miliona evra koje se definiše kao mogućnost za tekuću potrošnju, to su napisali i ovdje i ovih 90 miliona garancija kada dođe amandman na ovaj predlog odluke. Pa to ko voli, neka računa i neka vidi. Jasno je da i dalje smo u paradigmi novog zaduživanja. Kako god to značilo koliko ga god smanjivali i racionalizovali kroz i emisiju obveznica i neke bolje uslove nego što su bile onih ranijih godina i dalje smo u paradigmi zaduživanja 2020. godina, to je već 14 godina nakon referenduma.

Govorim imamo probleme sa pretpostavkama, imamo probleme sa poštovanjem svih onih ulaznih dokumenata na kojima bi trebalo da počiva ovaj predlog budžeta, poput Fiskalne strategije. Ja sam i neću ponavljati naravno izlaganje vezano za Završni račun pokazao da se ne poštuju osnovne stvari iz Fiskalne strategije. Najbanalnija stvar limit potrošnje i smjernica makroekonomske politike za 2020. godinu je bio predviđen 800 miliona eura za tekući budžet. Mi imamo tekući budžet planiran na milijardu evra, a to je 200 miliona više. Veliki promašaj za 25% i onda je pitanje čemu nam Fiskalna strategija, čemu nam smjernice makroekonomske fiskalne politike ako nemamo unutra tu priču.

U odnosu na ovaj tekstualni dio budžeta zabunu, makar meni, izazivaju neke stvari tipa u članu 11 ovaj dio koji se odnosi na, stav 2, na izdatke opredijeljene za projekat sticanja crnogorskog državljanstva prijemom itd. gdje se navode četiri vrste usluga službena putovanja, advokatske usluge, konsultanske usluge i softver koje će se izvršavati u visini njihovog ostvarenja. Nisam siguran da ovo može ovako da prođe i da stoji. Isto kao što imam problem sa tumačenjem ovog člana 19 sa stavom 3 stavom 2 no valjda se nadam da ćete do tada, do kraja ove rasprave vidjeti da li možete u tekstualnom dijelu da to tako definišete te članove, da ne objašnjavam znate o čemu govorim.

Dalje, u odnosu na ispravke ovog predloga koji je pred nama o kome pričamo danas pet, šest dana pred Novu godinu kad on, što se kaže, stupa na snagu govorimo i o tome da će morati definisati iznos za Montenegro airlines. Znači nama su se desile za mjesec i po dana od kad je ovaj budžet predložen u Parlamentu, manje od mjesec i po dana, neke kapitalne stvari. Zakon o Montenegro airlinesu koji traži ispravku ovih cifara. Znači govorimo o ciframa koje sad nisu utemeljene. Desile su nam se neke stvari na kojima počiva prihodna strana budžeta o kojoj se govori u ovom predlogu i u obrazloženju koje sad imaju, uslovno rečeno, koje vise u vazduhu. Dakle, nema fiskalizacije onih 15-20 miliona evra koje smo predvidjeli. Planiramo neki novac od ekonomskog državljanstva. Nama je tačno, ministre, prošla godina dana važenja one Odluke o ekonomskom državljanstvu i još su ostale dvije. Dakle, 1/3 je prošla .- nula. Ja bih volio da ono što

vi ovdje planirate da se zaista i ostvari, možda imate i neke informacije od resornih ministarstava, odnosno od Sekreterijata za razvojene projekte da to tako ide, ali dovodimo to u sumnju. Fiskalizacije nema, Zakona o igrama na sreću nema, a u obrazloženju kažete da će zahvaljujući novom zakonu itd. porasti i prihodi od naknada itd. i tome sl.

Ponovo je upitno sve ono što jeste negdje ulazna osnova za ovu priču. Cifre koje mogu biti interesantne u kontekstu malo šire rasprave koje se tiče ovaj budžet koji je i dalje, nažalost, u funkciji stvaranja novog socijalnog jaza, odnosno širenja socijalnog jaza jesu neke stvari koje se mogu činjenično potkrijepiti. Dakle, iz publikacije MONSTAT-a nekoliko stvari. Prosječna zarada 2011. godine u Crnoj Gori 484 evra, 2020. godine nakon devet godina 520 evra ili 7% veća. U periodu 2011-2020. godina kada je prosječna zarada porasla 7% penzija manja, penzija je još manja. Imamo da je bruto domaći proizvod porastao sa nekih 3,2 milijarde na pet milijardi evra ako je vjerovati MONSTAT-u, ja mu ne vjerujem, i smatram da imamo problem sa statističkim osnovama jer svake godine u završnom računu se to pokaže kao tačno. Sa 3,2 milijarde na pet milijardi je išao BDP to je nekih 60% rasta, a plate, zarade u istom periodu porasle 7%, penzije manje od 5%. Pa, ko snosi teret konsolidacije i raspodjele. U međuvremenu u istom nekom periodu javni dug sa milijardu i 480 na tri milijarde 670, on za 150%. Javni dug za 150%, BDP za 60%, plate za 7%. Pa, o čemu pričamo. Pa, ko ovdje snosi teret tog prilagođavanja. Socijalni jaz se već decile količnik je katastrofalan, Džini (Gini) koeficijent je katastrofalan.

Crna Gora u periodu 2015-2019. godina država koja najmanje povećala plate u regionu, svega 36 evra u apsolutnom iznosu. Onda sad ovdje čujemo floskule mogli bi bolje, mi možemo bolje nije ni ovo loše itd. Pa, država će svaka da funkcionise, svaka država pa i ona najsiromašnija na toj listi od tih 200 država će funkcionisati. Ovdje mi imamo problem, imamo raskorak između novca koji postoji u nekom finansijskom sistemu kod banaka, postoji u nekim branšama. Nažalost i u sivoj ekonomiji, nažalost i u crnoj ekonomiji, narkoticima koji je ovdje unose ogroman dio novca, koji se kapilarno raspoređuje u sistemu, nažalost, ali nemamo tu konekciju sa javnim sektorom, javni sektor nema novca.

Fond zarada u javnom sektoru je povećan sa nekih 256 miliona evra na 459 miliona evra, što svjedoči o povećanju broja zaposlenih jer plate nisu rasle pola na pola nego 7% koliko sam rekao. To je neka baza koja je i politička nažalost i koja daje glasove DPS-u i ne samo ta, ne samo zapošljeni u tom javnom sektoru, ne samo ovi učesnici tzv. sive ekonomije, pa i ove crne ekonomije nego kapilarna, nažalost, i korupcije i sive ekonomije po sistemu. Zato životni standard nije onakav kakav bi ga prikazao i ovaj predlog budžeta i generalno statistički pokazatelj, on negdje ima te neke filtere i ventile u toj nekoj podršci, mreži podrške. Socijalne kroz sivu ekonomiju, kroz polukriminal, kroz davanja ispod žita i davanja i legalna i nelegalna, ali to kruni samu državu, to kruni javni sektor. Javni sektor je izraubovan i on na taj način više ne može.

Ja ovdje govorim o periodu u kom ste vi to je tri, četiri godine možda je ovo posljednji predlog budžeta koji vi predlažete i ništa sporno. Ja namjerno ne govorim, gospodine ministre, o tome kako ćemo ovih dvije milijarde izdataka ili milijardu tog tekućeg budžeta raspodijeliti na ovih stotinak potrošačkih jedinica, niti ću o tome da govorim, ne pada mi napamet. Govorim o tome da ja i dalje imam problem, kao i ranijih godina, a tu imamo kontinuitet, nažalost, da o kompletnoj prihodnoj strani budžeta na ovih 333 strane, što je eto manje u stranama možda i manje transparentno imajući u vidu klasifikaciju budžetsku imamo svega, pola strane, još jedna strana i ovdje dvije strane koje govore o prihodima budžeta. Za dvije strane ja treba da se informišem na bazi čega projektujemo ovakav porez na dohodak fizičkih lica, ovakav porez na dobit pravnih lica, ovakav PDV, ovakve akcize, ovakve doprinose naknade itd. i tome sl. Malo statističke i pouzdane osnove da bismo mogli da pričamo ozbiljno o budžetu. Vizavi onih rebalansa koji se dešavaju u ozbiljnijim državama, naravno negdje se tokom godine dešavaju stvari koje uzrokuju rebalanse. Ja neću govoriti da je to nešto što je čudo to se dešava, ali je pokazatelja realnih o kojima možemo da pričamo veoma malo i ozbiljnih pokazatelja. Dalje, time ću polako svoditi raspravu.

Nijesmo smo pričali o ovoj garanciji Svjetske banke. Jesmo li mi te uslove ispunili, idemo li mi u ovaj tzv. drugi dio priče sa Svjetskom bankom. O tome niste ni Vi u uvodnom dijelu rekli ništa. Ne bi loše bilo da javnost to čuje zbog svega što se dešavalo ove godine koja je na izmaku, još dva minuta odbite od vremena.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:52:01)

Mogu ja da Vam dozvolim dva minuta, ali znate da su se već dvoje kolega iz Vašeg kluba prijavili.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (24.12.19 14:52:12)

Dobro, konsultovali smo se oko toga.

Dakle, zbog svega onoga što je opteretilo i taj aranžman vezano i za dešavanja u bankarskom sektoru i za neka druga dešavanja i neblagovremeno utvrđivanje, odnosno donošenje nekih zakona koje tražila Svjetska banka u sklopu reforme javnog sektora. Dakle i u tom dijelu imamo problem.

Negdje, ministre, rekao sam paradigma i dalje rast iz kredita, rast u korist malog broja pojedinaca privilegovanih, odnosno firmi i kompanija. Rast koji se temelji na nekim stvarima koje u demografskom i bezbjednosnom i strategijskom smislu razaraju Crnu Goru. Demografske trendove da ne pominjemo ovdje. Iseljavanja, odnosno bježanja mladih ljudi koji idu da klipaju marihuanu po Americi, kojih je nekoliko hiljada ovdje samo iz Podgorice da ne govorim o cijeloj Crnoj Gori. Onih koji se trajno sele iz Crne Gore. Pa, nemamo baš zato i veliki pritisak na tržište rada. Pa, se onda neko od kolega hvali kako su nam i ti rezultati spektakularni, pobjegoše nam ljudi napolje. Pa, hoćemo li od tih naknada i tih nekih zarada njihovih koje ulaze u sistem da funkcionišemo. To nije dugoročno održiv sistem, kao što nije dugoročno održiv sistem betoniranje obale koja se polako zaokružuje i četiri, pet firmi u građevinarstvu koje su poklopile kompletno tržište. Onda se čudimo što nam neki benefiti ili prednosti koje objektivno smo imali i u turističkoj privredi i u nekim drugim djelatnostima i neke kakve takve reforme ne daju rezultate jer nemamo sistem da se ti rezultati pokažu u praksi zbog ovoga o čemu pričam. Zbog toga što gro tog novca, odnosno gro tih viškova završava na računima pojedinaca. Zaokružiću zaista sa ponovo tužnom statističkom slikom u 30 sekundi stanja u ovoj državi. Period referenduma do sada je već dovoljan da se prave ozbiljne statističke analize i dugoročne analize, odnosno trendovi. Znači 737 miliona zaduženja 2006. godine, milijardu i 480 miliona 2011. godine tri milijarde i šesto ili dva i po puta, odnosno izvinjavam se pet puta veće od referenduma, tri milijarde i šesto duguje država, 150% za svega devet godina. U tom istom periodu 60% je povećan bruto domaći proizvod. U tom istom periodu plata prosječna povećana svega 7%, penzija manja od 5%, pametnome dosta. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 14:54:49)

Hvala Vam.

Sada ima riječ Nikola Rakočević, a neka se pripremi poslanica Vera Bulatović. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (24.12.19 14:54:58)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dakle, govoriti o budžetu i o finansijskim pokazateljima ove Vlade i države Crne Gore u posljednjih dvije i po godine je veoma lako. Lako je posebno poslanicima iz većine iz razloga što smo negdje u decembru 2016. odnosno januaru 2017. godine započeli sa planom Vlade o konsolidaciji javnih finansija i tada zacrtali ozbiljne, odnosno pretpostavili ozbiljne izazove i zacrtali ozbiljne planove. Sada na isteku 2019. godine imamo pred sobom rezultate. Dakle, planiranje budžeta i uopšte kreiranje ekonomske politike svake Vlade u kojoj participira Demokratska partija socijalista sa svojim koalicionim partnerima jasno ima za cilj dostizanje kvaliteta života ljudi, građana Evropske unije. Takođe, naši planovi su uvijek bazirani na tome da imamo redovnost isplata zarada i penzija, da su redovna socijalna davanja, da kreiramo sve bolje uslove za rad, da stimulišemo ambijent za razvijanje privrede, za obavljanje biznisa u Crnoj Gori i na taj način vrlo

direktno kreiramo nova radna mjesta i to kvalitetna radna mjesta. Zahvaljujući i domaćem kapitalu, ali i inostranom kapitalu i inostranom znanju.

Rezultati su takve politike i takvih planova danas veoma jednostavni i jednostavno se prikazuju. Imamo 48% razvijenosti prosjeka u zemljama Evropske unije. To je najbolji rezultat u regionu Zapadnog Balkana. Podsjetiću vas, a uvijek se treba prisjetiti toga posebno podsjetiti mlađe dakle, moju generaciju, a i mlađe, jer oni stariji to pamte. Bili smo najmanje razvijena zemlje prije samo 10 ili 15 godina, a sada ubrzano dostižemo prosjek evropske razvijenosti. Takođe, plate i penzije iako niko ne treba da bude zadovoljan njihovim iznosom i visinom one su ipak najveće u ovom regionu. Njihova redovnost je neupitna. Takođe, pominjali smo to i ranije, 2017, 2018. i 2019. godine imamo jedan veoma dinamičan rast zaposlenosti. Podsjetiću vas sa 52.000 nezaposlenih došli smo na 34.000 nezaposlenih, dakle iz 2017. godine u odnosu na 2019. godinu.

Takođe, dopustite da vam saopštim da smo sa 23% nezaposlenosti došlo do 14% nezaposlenosti. Smanjili smo poreski dug za 30%. Dopustite da se svi zajedno podsjetimo da imamo više budžetskih prihoda za 15%, dakle za 260 miliona u posljednje tri godine. To svjedoči o dinamičnom razvoju privrede i države, ali i boljem radu inspeksijskih organa i suzbijanju sive ekonomije koja definitivno ostaje kao ključni izazov u narednom periodu. Takođe, dopustite da se prisjetimo da smo u 2016. godini imali budžetski deficit budžeta između 5% i 6%, a sada nam je deficit ispod 1%. Sve ovo govori u prilog činjenici da smo dobro planirani naše finansije, da smo dobro kreirali ekonomski ambijent u državi Crnoj Gori, a za budžet u 2020. godini su takođe veoma optimistične najave. Međutim i dalje u domenima realnog da bi bilo održivo i dugoročno pametno planiramo. Dakle, najveće izdvajanje iz budžeta je za zdravstvo i za prosvjetu prevashodno vezano za povećanje zarada od 9% i 2021. projekcija za još 3% na uvećanu zaradu.

Takođe, imamo i za ulaganje u rekonstrukcije objekata u prosvjeti i u obrazovanju, ali naravno i u pojačanim uslugama u zdravstvu, odnosno boljim uslugama u zdravstvu. Kapitalni budžet je na 229 miliona projektovan i dopustite da se takođe podsjetimo da finansiramo sve svoje tekuće rashode tekućim prihodima dakle, iz izvornih prihoda, a da se zadužujemo isključivo za refinansiranje naših obaveza i to pod znatno povoljnim uslovima kao i naravno u ulaganje, u infrastrukturu i u razvojne projekte. Valja napomenuti da smo milijardu eura u prethodnom periodu uložili u sjever i na taj način pokušavamo da integrišemo sjeverni region u ono što su ekonomska dostignuća ostatka države. Čini mi se da svi ovi podaci koje sam nabrojao i mnogo više od toga za šta nemam vremena u svojih pet minuta svjedoči o tome da radimo veoma predano. Kritike koje dobijamo na račun rada i usaglašavanja ekonomske politike sa onim što trebaju da budu tekovine Evropske unije i jesu, prihvatamo vrlo ozbiljno. Međutim, ne damo da nas one obeshrabrena na putu da istrajemo u namjeri da konsolidujemo javne finansije i da omogućimo još bolji ekonomski ambijent u kojem ćemo otvarati kvalitetna radna mjesta kao što smo uradili i u prethodnom periodu.

Takođe, dopustite da samo kratko kažem da smo imali rast prihoda, odnosno da imamo projektovan rast prihoda u ovom budžetu u odnosu na 2019. godinu za 154 miliona, a da takođe imamo rast rashoda za oko 50 ili 60 miliona. Međutim, on je uslovljen onim što sam kazao ranije povećanjem zarada u zdravstvu i prosvjeti kao naravno i povodom određenih ulaganja prije svega u konsolidaciju Monetenegro airlines o kojem naravno treba raspravljati i o kojem treba glasati u toku sjednice koja je počela danas. Sve to nas hrabri da moramo ostati na ovom putu konsolidacije i veoma pažljivo planirati i uvećanja zarada u javnom sektoru, prevashodno u zdravstvu i prosvjeti da bi ona bila održiva u dužem roku, a ne da ih sada uvećavamo tako reći nepromišljeno, a da uskoro nakon toga doživimo neki bankrot ili makar ozbiljniji deficit u budžetu. Toliko za sada. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:02:03)

Hvala Vama, poslaniče Rakočeviću.

Poslanica Vera Bulatović nije tu. Trebalo bi da se obrati onda poslanica Branka Bošnjak u ime, njih nema, ako slušaju prenos neka se pojave ovdje.

Sada onda dajem riječ poslaniku Branku Čavoru. Izvolite.

BRANKO ČAVOR (24.12.19 15:02:37)

Zahvaljujem predsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicima, kolegice i kolege poslanici,

Donošenje budžeta je važna i značajna aktivnost za državu i za sve građane. On u principu predstavlja sistemsku odgovornu projekciju finansijskih iskaza, planova i aktivnosti u finansijskoj i u narednoj godini i zbog toga ga valja posmatrati u dijelu prošlom i ono što je dio koji se odnosi na srednjoročni period, dakle ne samo kao akt jedne godine. Zbog toga mi često iz našeg poslaničkog Kluba govorimo o rezultatima koji su veoma važni o ostvarivanju ekonomske politike i finansijske stabilnosti u prethodnom periodu. Već su moje kolege kazale o ekonomskom rastu koji je bio na zavidnom nivou 5,1% rekordni u 2018. godini, a da je planiran u narednoj godini takođe visokih 3,4%. Naravno to ne govorimo iz razloga da se hvalimo sa tim da smo lideri nego da stvaramo optimalne uslove za dalji ekonomski napredak i razvoj naše države i naravno boljeg kvaliteta života građana. Ovdje je bilo riječi o tome o bruto društvenom proizvodu per capita koji je takođe značajan i koji je kako mi to kažemo i pokazuje zvanična statistika na 48% evropskog standarda. Ako se sjetimo da je 2006. godine on bio 33% i ako znamo da je 2017. godine bio 44% govori se o stalnom trendu rasta našem u pravcu jačanja i osvajanja evropskih standarda, odnosno boljeg kvaliteta života. Ono što je takođe važno, prepoznatljivost je naše zemlje, strana direkta ulaganja, koji su u ovim godinama bila na nivou 2,2 milijarde nama će biti potreba još važniji da idemo u pravcu dobijanja stranih direktnih investicija, imajući prije svega preoznatljivost naše države kao stabilne i ekonomski profitabilne i da je profitabilna ulagati u našu državu. Već je bilo rečeno da su efekti toga za ove godine rast 30.000 zaposlenih, imali smo podatak da je 8% pad stope nezaposlenosti i ostali parametri koji govore o tom dijelu koji je veoma važan u prethodnom periodu.

Ono što jeste kada se govori o komponenti životnog standarda važan je taj podatak pojedinačnog standarda koji se često ne vidi u odnosu na ukupni standard koji se stvara sa ovim rezultatima. Sve su to bile preduslovi da se kreira i budžet za 2020. godinu. Zbog toga i mi kažemo da je ovo budžet kontinuiteta, znači ostvarivanje dalje finansijske konsolidacije i finansijske stabilnosti. Kažemo da je i realan i održiv, realan jer nije zbir želja i očekivanja niti potrošačkih jedinica niti pojedinaca, već je praktično realnost oslikava, a održiv je jer planiraju se potpuno održive finansije za dalji razvoj ekonomije i finansiranje svih onih potreba i građana i naših politika. Da je izborne kako se ovdje često kaže, taj program bi vjerovatno bi u ovom programu mi predlagali da plate po rastu po 30%,40% što bi bila neka populistička priča, a da to dovede finansije u prvom narednom periodu ili prvoj pola godine u tešku situaciju.

Ono što jeste važno istaću da je potreba nastaviti sa finansijskom konsolidacijom i ono što je bilo i planirano strategijom Vlade - smanjenje deficita i javnog duga. Kada govorimo o deficitu jasno je da je deficit planiran na 50 miliona i da je ispod 1%, sjetimo se da je 2018. godine on iznosio 5,58%. Dakle, imamo i tu projekciju pada, očekujemo 2021.godini da se ostvari suficit. Kada je u pitanju javni dug tu ću vrlo kratko kazati isto da je potpuno isplanirana projekcija u ovoj godini rasta javnog duga nakon toga pada koji će za očekivati u 2022. godini biti na 62%.

Budžet koji je ovdje planiran je veći za 200 miliona u odnosu na prethodnu godinu i omogućava nastavak ulaganja o kojima je danas ovdje bilo dosta priče, u sve one segmente usluga koje su značajne i za građane prije svega prosvjeta, zdravstvo, poljoprivreda, ruralni razvoj, sport i mladi povećaje 20%, odbrani javne bezbjednosti i miru i tome slično. Dakle, rast izvornih prihoda je takođe značajan, preko 12%, a imamo ukupne izdatke budžeta koji su se takođe uvećali za 60%. Mislim da sama proporcija tog odnosa pokazuje dobro da sa jedne strane idemo u rast ukupnih prihoda /prekid/ i ono što svi ističemo ovom prilikom da suficit koji se ostvaruje na 180 miliona, dakle 3,4% bruto društvenog proizvoda ostvaruje se zlatno pravilo da se tekuća potrošnja finansira iz izvornih prihoda.

Da ne pominjem i to ono što jeste značaj svake politike redovnost plata, penzija i tome slično. Ali ono što želim, predsjedniče, na kraju da kažem kao jednu korisnu stvar za sve nas, da smo od ovoga budžeta došli u jednoj redovnoj proceduri. U proceduri kada se planira budžet najveća odgovornost svakako pripada Ministarstvu finansija, imali smo veoma aktivnu komunikaciju sa potrošačkim jedinicama, da smo nakon toga sa tim nacrtom došli na matične

odbore gdje bila potpuna prilika da se na matičnim odborima govori o svim vrstama ulaganja i troškovima. Nakon toga smo išli na Odbor za ekonomiju i nakon toga evo nas danas u prilici da razgovaramo o ovom predlogu. Mislim da je to dovoljno za ovo prvo obraćanje, jer vidim kolega Konjević se javio za riječ.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:08:50)

Kolega Konjević se javio za komentar.

Sljedeći diskutant je poslanica Draginja Vuksanović-Stanković, Vi za Klub imate još preostalih pet minuta, vodite računa o tome.

Izvolite, poslanik Konjević, komentar.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 15:09:06)

Gospodine predsjedniče, koliko temeljno raspravljamo o budžetu ja ću samo minut da vam saopštim. Nije cilj ekonomske politike kad postavite cilj uvećanje životnog standarda nije to populizam nego cilj, oko populističkog povećanja zarada. Zna li kolega Čavor, koliko ćete da glasate od ukupnog fonda zarada za cijelu administraciju u Crnoj Gori koji je 500 miliona? Zna li koliko je ćete da imate vanrednih troškova za Montenegro airlines i za pad garancije u Budvi? Imaćete 36% ukupnog fonda zarada, 180 miliona, 36% ukupnog fonda bruto zarada vi ćete za naredna dva dana da podignete ruku i da glasate i vi pričate o populizmu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:10:02)

Hvala Vam.

Odgovor na komentar poslanik Čavor.

Izvolite.

BRANKO ČAVOR (24.12.19 15:10:09)

Prepoznati ste po tome da na svakoj sjednici Skupštine podstičete tu priču. Meni je to kao priča prihvatljiva, ali prihvatljiva u onome dijelu kada vi to plasirate kao ideju o kojoj se stara onaj kome to pripada po zakonu da radi, a to je Vlada. Da se stara o svim onim zahtjevima i onim predlozima koje vi dajete u raspravi. Vi ste svjesni toga da to nije realno u ovom trenutku da se uradi, ali uporno to forsirate i zbog toga ja dajem taj epitet populizma. Pogotovo što sami znate, bili ste u Vladi, i znate koja je procedura, a i dobro znate da je Vlada po Ustavu zadužena da se bavi ekonomskom politikom i da ide sa onim što je kvalitet predloga prema ovom Parlamentu.

Mi se ne razlikujemo u tome, da želimo kao i vi ono što je osjećanje pojedinačnog kvaliteta, rasta kvaliteta života, a to je plata, to je porodica mi se sa tm slažemo. Slažemo se i sa tim da se stvaraju optimalni uslovi kako bi vremenom ta dinamika bila i brža. Sada smo ušli u tu projekciju rekli smo da smo povećali 15% minimalne zarade, ulazimo u povećanje zarada u zdravstvu i obrazovanu za po 12% i stvaraće se uslovi za povećanje tih zarada. Nije realno da se nameću oni pokazatelji koji mogu da ugroze sistem finansija u čitavoj narednoj godini, da ugroze finansijsku stabilnost, finansijsku konsolidaciju i da u jednom trenutku dovedu u pitanje da li ćemo moći obezbijediti redovnost zarada, redovnost penzija, redovnost socijalnih davanja. U tome se razlikujemo, a u cilju da dođemo do većih plata apsolutno smo saglasni i to je naš cilj i želja i to je u našem projektu. Siguran sam da će vremenom, za godinu dvije, taj standard i pojedinačni imati uzlaznu putanju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:12:14)

Hvala Vam.

Sada riječ ima Draginja Vuksanović-Stanković, neka se pripremi Petar Ivanović.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (24.12.19 15:12:24)

Zahvaljujem predsjedniče, poštovani građani Crne Gore, uvažena Skupštino, poštovani ministre sa saradnicima, uvaženi slušaoci,

Pred nama je Predlog zakona budžeta Crne Gore za 2020. godinu.

Molim vas građani pogledajte ovaj predlog zakona ovo je knjiga, utrošili ste veliko vrijeme i trud, svaka vam čast na tome. Ministre, ovo je neodbranljivo, znate li zašto je neodbranljivo? Zato što se ovim Predlogom zakona o budžetu naprosto, apsolutno ne poboljšava ni u jednom dijelu životni standard građana, ni zaposlenih, ni penzionera. Pričamo o ekonomskom rastu, a zarade padaju za 2,8%, a penzije za 4,8%. Znate li zašto je ovo je neodbranljivo uvaženi ministre? Zato što 60.160 zaposlenih što je 40% zaposlenih prima zaradu do 250 eura. Zato što 10.000 zaposlenih prima ispod 514 eura, a samo 50.000 preko 514 eura. Znate li zašto je neodbranljiv ovaj budžet, zato što je 1.200 ljekara potpisalo peticiju kojom traže da se povećaju zarade. Zato što prosvjetni radnici nemaju dostojanstven život, zato što nam ljekari i medicinsko osoblje odlazi iz Crne Gore, zato što nam omladina odlazi iz Crne Gore, jer nema posao. Šta je sa ostalima koji su zaposleni u zdravstvu, domari, higijeničarke, šta je sa onima koji su zaposleni u prosvjeti, oni koji rade pravne poslove, sekretari, sekretarice, takođe, domari, higijeničarke, šta je sa njihovim standardom? Zato što 3.100 policajaca prima do 400 eura, a provjerite uvaženi ministre koliko je njihovih supruga nezaposlenih, pa od manje od 400 eura ti policajci koji se smrzavaju, koji mukotrpno rade ovaj posao i čuvaju naše živote, ulicu, grad, državu, treba da žive od manje od 400 eura.

Ovaj predlog budžeta je neodbranljiv. Znate li zašto? Zato što građani Crne Gore vaše zarade koje treba da budu uvećane i vaše penzije koje treba da budu uvećane idu na vraćanje dugova Montenegro airlinesa. Vaših 155 miliona eura građani Crne Gore ide u Montenegro airlines.

Čujem ovdje neku priču da mi iz Socijaldemokratske partije stalno pričamo nerealnu priču, politikantsku priču i da ta priča vodi kada bi se usvojila i prihvatila narušavanju finansijske stabilnosti budžeta. Nije tačno. Nije tačno, znate zašto? Zato, što kada bi se državi Crnoj Gori vratile one pare, to jest novac koji je pokraden i kada biste obavezali tajkune da plate one poreze koje duguju umjesto što ih privilegujete i kada biste tih 155 miliona koje ćete da uložite u rupu bez dna uložili za povećanje plata i penzija, e onda bi bio i bolji standard građana. Tek kada nam dođe prva rata za auto-put ministre, baš me zanima kakav će nam onda biti finansijski saldo u ovoj državi.

Molim Vas zapišite. Nikada mi ne odgovarate na pitanje konkretno. Kako je moguće ministre, zapišite, da u jednoj državi sa 650.000 stanovnika većina građana živi na ivici egzistencije? Hoćete li mi reći o kakvoj ekonomskoj politici se ovdje radi? Šta rade inspekcije koje treba da naplaćuju poreze? Šta rade u ovoj državi inspekcije gdje masu mladih ljudi radi za manje od 300 eura po prodavnicama, a ne plaća im se zdravstveno i socijalno osiguranje i kakav je to sistem? Je li to finansijska stabilnost ovoga sistema? Je li to bolji život naših građana? Ne možete mi pričati o boljem životu građana kada se vodi pogrešna ekonomska politika, gdje nam ljekari i zdravstveno osoblje odlazi iz Crne Gore, gdje mladi odlaze iz Crne Gore, gdje se, prije svega ulaže i daje privilegija uvozničkog lobiju, a ne našim domaćim poljoprivrednim proizvođačima, zato što se masu drugih stvari nijesu ispunile koje su obećane da se ispune. Dom za stare u Nikšiću je li izgrađen? Nije izgrađen. Obećane škole, vrtići pojedini koji su trebali da bude izgrađeni, nijesu izgrađeni. Šta nam je sa bolnicama i domovima zdravlja? Gdje idu pare građana Crne Gore? E, zato vi ulažete veliki trud. Mi stalno ovdje pričamo i govorimo.

Evo pogledajte građani kolika knjiga, ali je do /prekid/...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:17:35)

Hvala Vam poslanice Vuksanović.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (24.12.19 15:17:35)

Samo da završim rečenicu. Uvijek me prekidate u sred rečenice, mene lično, ali od ovolike knjige vaš životni standard neće biti bolji. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:17:49)

Evo, možete provjeriti vrijeme, dobili ste i minut preko vremena koji je predodređen za vaš Klub.

Sada riječ ima poslanik Petar Ivanović, a neka se pripremi poslanica Branka Bošnjak. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (24.12.19 15:18:05)

Zhvaljujem, poštovani građani, uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici, predstavnici Vlade,

U svojoj diskusiji želim da se osvrnem na tri pitanja.

Skupština Crne Gore nije zadužena za vođenje ekonomske politike. Vođenje ekonomske politike u nadležnosti Vlade. Skupština ima ulogu kontrolnog mehanizma. To znači da svi poslanici zajedno imaju mogućnost da provjere da li su predlozi Vlade u skladu sa prethodno usvojenim zakonima, donijetim dokumentima i pravnim sistemom Crne Gore.

Da li to znači da se budžet dopada svakom poslaniku, partiji ili građaninu? Naravno da ne. Zato i postoji odgovornost Vlade za predlaganje i vođenje ekonomske politike.

Za 2020. godinu Vlada je postavila više ciljeva od kojih bih u svojoj diskusiji izdvojio sledeća tri: intezivan ekonomski rast, fiskalna konsolidacija i dalje smanjenje budžetskog deficita i unapređenje standarda zaposlenih u prosvjeti i zdravstvu.

Razvoj crnogorske ekonomije kao malog sistema mora se bazirati na snažnoj investicionoj aktivnosti, jačanju konkurentnih sektora i povećanju izvoza roba i usluga. Moramo biti svjesni da nijesmo izolovano ostrvo, već dio Evrope i svijeta. To znači da imamo veliku konkurenciju. To dalje znači moramo da razumijemo pravila konkurencije i da, ako želimo da poboljšamo životni standard, svi zajedno moramo raditi više, produktivnije i kvalitetnije. Samo tamo i nikako drugačije možemo ići naprijed.

Crnoj Gori niko ništa ne daje. Sve sami stvaramo. Možemo da mislimo što god želimo o tržištu, o liberalizmu ili neoliberalizmu, ali mi se mjerimo jedino na tržištu i to međunarodnom. Zato je važno da na svakom mjestu u sistemu pa tako i u ovom uvaženom domu stvaramo klimu koja će uvažiti logiku i filozofiju biznisa koja neće plašiti, već privlačiti investitore i koja neće otežavati, već olakšati proceduru onima koji žele da rade i stvaraju.

Kada je u pitanju fiskalna konsolidacija dva od tri kriterijuma iz Mاستrihta stopa inflacije i budžetski deficiti su u predviđenim granicama. Javni dug još uvijek nije u postavljenim kriterijumima.

Planirano je za 2020. godinu javni dug bude na nivou 73,1%. Ni malo ne potcjenjujući dug još jedanom ponavljam da je mnogo važnije za šta se koristi dug. Zašto sam pomenuo treći cilj, zato što cijenim bitnim da se istakne da u Skupštini Crne Gore i te kako postoji svijest o potrebama zaposlenih u različitim sektorima. Isto tako vidim da ta svijest postoji u Vladi Crne Gore. Potrebe, ma koliko bile opravdane, ne mogu biti zadovoljene ako se prije toga ne stvore potrebna sredstva. Zato je važno da svi zajedno razumijemo dvije stvari. Potrebu da iz godine u godinu stvaramo više, što se u ekonomiji mjeri BDP-om i da ne možemo zadovoljiti sve potrebe odjednom.

Budžet za 2020.godinu planiran je u skladu sa smjernica makro-ekonomske politike za

period 2020-2022. i revidiranim makro-ekonomskim fiskalnim procjenama.

Drugo, logično je da opozicija kritikuje budžet. Tako je svuda u svijetu. Ipak, prisjetimo se nekih kritika. Na primjer, pamtim li je opozicija jedan od prošlih budžeta nazvala čituljom za Crnu Goru ili da se usvajaju budžeti pogubne neoliberalne politike. Sjetimo se, poštovani građani, koliko je bilo kritika na račun razvoja visokog turizma u Crnoj Gori ili kritika na račun gradnje auto-puta. Crna Gora je hvala Bogu živa i zdrava, prema preliminarnim podacima razvoji se dva puta brže nego Evropska unija i tačno je da osnovica nije ista, ali isto tako je i tačno da se iz godine u godinu primićemo evropskim standardima.

Za prvih devet mjeseci ove godine Crnu Goru je posjetilo 16,4% turista više, ostvareno 9,5% povećanja više nego u istom periodu prošle godine.

Prema podacima Centralne banke Crne Gore prihodi od turizma za prvih šest mjeseci iznosili su 255 miliona eura ili 10,7% više nego godinu dana ranije. Ipak, najznačajniji rast u trećem kvartalu ove godine zabilježen je u sektoru građevinarstva gdje je mjereno vrijednošću izvršenih građevinskih radova zabilježen je rast od 31,4%. Mislim da su ovi podaci najbolji odgovori na izrečene kritike.

I treće. U ovom uvaženom domu moramo voditi računa i o procedurama. Sastavni dio procedure o tome je govorio kolega Čavor, jeste da su budžet razmotrili svi odbori crnogorskog Parlamenta, pa tako i Odbor za poljoprivredu, turizam, ekologiju i prostorno planiranje. Mi smo konstatovali u okviru svoje nadležnosti da je budžet Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u 2020. godini veći za 8,73 miliona nego godinu dana ranije.

Od navedenog iznosa 7.000.000 obezbijeđeno je kroz pregovore sa Evropskom unijom u prethodnom periodu, to su takozvana sredstva Ipard-a dok 7,4 miliona odnosi na planiranje dodatnih sredstava za isplatu subvencije u poljoprivredi.

Budžet Ministarstva održivog razvoja i turizma povećan je za 1,56 miliona eura u odnosu na prethodnu godinu i sredstava u iznosu od 1,1 milion odnosi se na finansiranje rada d.o.o. Skijalište.

Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove povećana su sredstva u iznosu od gotovo jedan milion ili 930.000 od kojih se najveći dio ili 730.000 izdvaja za sprovođenje plana preventivnih mjera za sprovođenje bolesti kvrgave kože govedi i bolesti plavog jezika.

Mislim da na ovaj način sam se dotakao najbolje onoga što jesu aktivnosti matičnog Odbora i dajući mogućnost ostalim kolegama koji su uzeli učešće u rad ostalih odbora da rasvijetle neke od podataka iz svoje oblasti. Bez namjere da ponavljam neke od onih podataka koje su dovoljno rečene sa zadovoljstvom ću da istaknem da će poslanici DPS-a podržati Predlog budžeta za 2020. godinu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:23:51)

Hvala Vam poslaniče Ivanoviću.

Sada riječ ima poslanica Branka Bošnjak, neka se pripremi poslanik Andrija Popović. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (24.12.19 15:23:59)

Zahvaljujem predsjedniče.

Uvaženi građani, ono što je jasno jeste neoliberalna ekonomija koštala ovu državu maltene bankrota. Zato, smo u ovakvom stanju i mogu slobodno reći guru te neoliberalne ekonomije u stvari je grobar naše ekonomije. Mi danas skoro ništa ne proizvodimo samo se zadužujemo i nažalost naše buduće generacije će biti u dugovima do guše zbog ovakvog jednog vođenja ekonomske politike. Ako ne napravimo potpuni zaokret ja se bojim da mi onako strmoglavo, u slobodnom padu idemo ka bankrotu. Možda taj bankrot bude da kažem neki lijek za ovo što radimo može da bude neka pouka, a bojim se da će građani to teško podnijeti. Ionako iz dana u dan ovdje se priča o nekakvom rastu i razvoju, ali građani to ne osjećaju jer potrošačka korpa i uopšte kapacitet naših građana što se tiče potrošnje vrlo je mali i vi to odlično znate. Ono što

hoću da kažem, a što je aktuelno ovih dana jestu povećanja plata.

Ministre, u budžetu ima para i imalo je para da se vodilo računa i da su se sve stavke onako odmjerile kako treba, da se i veći procenat povećaju plate i ljekarima i prosvjetnim radnicima. Posebno mi je bitno za ljekare iz razloga što vidim da napuštaju zemlju i da sad ovi budući što završavaju fakultet već uče njemački jezik nadajući se onome što će Njemačka u martu otvoriti granice i za njih tako da će sigurno sve veći i veći broj njih odlaziti. Bojim se da će nas to mnogo skuplje koštati kad nam se onako to predoči i kad bude mnogo gora situacija nego što smo mogli postepeno da planiramo i da pokušamo na ovaj način da ih zadržimo. Mislim da je bilo prostora jer vidite samo kada ne analiziramo one rashodne stavke koje su ajde ne mogu reći luksuz, ali jesu jedno rasipanje, jer prostora za uštedu ima mnogo, mnogo ali naši su funkcioneri navikli o tuđem trošku da budu galatni i da se tako i ponašaju. Posebno što se tiče ovih automobila uvijek to naglašavam, jer toliko je degutatno, vi kad prođete Podgoricom svako drugo auto vam je službeno, pogledate registraciju, pa pogledate broj, meni ne treba više ministar da mi daje koliko tih auta ima, zbog toga što vidim po onom broju mi smo ispucali i prva slova ono je PG-CG pa do 999, sad imamo i slova PG-CG i A, pa B, pa C. Tek ono na lokalnom nivou koje i ne prepoznajemo. Tako da prostora je bilo ali nije bilo volje, jer neko neće da se odrekne, a navikao se na luksuz.

Sad ću nešto konkretno ovdje o ovim stavkama u budžetu interesuje me vidim da ste Centar za azil odvojili milion eura i vidim da se planira odnosno veliki priliv migranata i da će trebati milion eura da im se omogući da se napravi nekakav privremeni smještaj za to. Baš me interesuje da li pošto kad god pitamo ministra unutrašnjih poslova on nam te informacije ne daje, a vidim ovdje u budžetu da je predviđeno milion eura za to.

Ono što sam još htjela da kažem, a tiče se auto-puta evo danas vidimo mi pričali ste o nekom rastu koji je proizišao iz auto-puta, a bogami smo mi u velikim dugovima i bojim se da će nas taj auto-put koštati dužničkog ropstva i kako ćemo uopšte uspjeti da vratimo onaj kredit nije mi jasno. Vidim da sad je petlja koštala dodatno, a nijesam nažalost juče stigla da pričam, a i sam položaj gdje će biti ta petlja je bio kontradiktoran, odnosno bilo je suprotstavljenih stavova od stručnjaka. Zbog toga što bojim se da će to koštati Podgoricu posebno velikog zagađenja i što niko ovdje danas ne pominje. Sa druge strane evo da se Bogu molimo da neće biti veliki promet na tom putu zbog toga što da je to bolje da se manje zagađuje, ali onda su suprotno ostadosmo bre uvalismo se u dugove, ako ne bude prometa. Mi kako god izaberemo nama nije dobro, odnosno građanima nije dobro. Pošto je odustala Vera ja ću malo više na račun Kluba možda dva minuta neću pretjerati.

Htjela sam da vam kažem da sam ja dala krivičnu prijavu protiv nadležnih u Glavnom gradu, a takođe i Ministarstva za održivi razvoj vezano za izgradnju mosta na zaobilaznici. Hoću da vam kažem da je vrlo drsko, vrlo bezobrazno to što je izjavio gradonačelnik Podgorice, jer taj most košta oko pet miliona i nešto, a mogao je da košta duplo manje i da bude isto tako fin, ali on je kazao estetika košta. Znači, čovjek je ustvrdio na emisiji, ja sam to vidjela zbog toga što su stručnjaci upozaivali sve vrijeme da je to preskupo rješenje, da nije adekvatno rješenje i on znajući, jer sam to dala uz krivičnu prijavu sve te podatke i mišljenja koja su išla prema njima od stručnjaka oni se nijesu obazirali ministre na to. Da li neko ima pravo da estetiku plaća duplo, dva i po miliona da ide samo zbog toga što eto njemu se sviđa to estetsko rješenje, pitanje je da li njegov ukus pravi ukus, jer ja o ukusima ne bih raspravljala. Ali znači mi možemo da damo dva i po miliona onako galatno i da to u emisiji kažemo da to košta i da je to tačno da su se mogla napraviti dva mosta, ali se on odlučio zaboga za estetsko rješenje na zaobilaznici tamo će baš svi da gledaju estetiku.

Tako da rasipanja ogromnog i raspištva, ali to sve dok neko lično ne odgovara. Ja nemam iluziju da će Tužilaštvo učiniti nešto tu bez obzira što su sve to dokazi crno na bijelo, ali mi moramo ministre da povećamo odgovornost ljudi na rukovodećim pozicijama ako mislimo da opstanemo. Jer ovo je stvarno prevršilo svaku mjeru. Da završim ovdje. Samo još uz jednu rečenicu ovo je onako da kažem i komično što ću reći, ali ovu Agenciju za sprečavanje korupcije ja bih taj budžet stavila na račun Demokratske partije socijalista iz razloga što mislim da je ta agencija radi samo za Demokratsku partiju socijalista. Ona nije institucija državna i da se ponaša isto prema svima, nju bih ako bi kako mogli prebaciti tamo pa ove pare negdje korisnije utrošiti, nego njima davati. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:31:44)

Hvala Vam.

Sada riječ ima poslanik Andrija Popović, a neke se pripremi poslanik Miodrag Lekić. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (24.12.19 15:31:53)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Na samom početku čestitam Badnji dan i Božićne praznike svim građanima, građankama katoličke vjeroispovijesti i svima koji slave, svim prijateljima, kumovima i rodbini.

Ovu su dva najvažnija zakona koja dolaze u Skupštinu u toku godine. Dakle, Prijedlog zakona o budžetu Crne Gore, Prijedlog odluke o zaduživanju Crne Gore za 2020. godinu. Kao i svaki budžet to je vještina mogućeg nekad su bolja vremena, nekad su gora vremena, ovo su sigurno bolja vremena za Crnu Goru. Samo da podsjetim da je veliki rast bruto društvenog proizvoda koji će u ovoj godini biti vjerovatno blizu 5%, ostvarili smo veliki prihod od turizma koji će se kretati preko milijardu eura, vjerovatno će završiti na nekih milijardu i sto eura. Ali moramo priznati da građani i građanke Crne Gore nemaju velike benefite od svega toga o tolikoga rasta društvenog dohotka.

Ono što je važno reći, da je ovaj zakon naročito u sferi zdravstva, socijane zaštite jak, potrošnja će biti 285 miliona na poziciji zdravstva, socijalne zaštite 587 miliona, dakle 50%, 49% tekućeg budžeta će otići na zdravstvo i socijalnu zaštitu. Htio bih da pozdravim i ovaj dogovor o rastu plata za 2020. godinu, prosvjetarima i medicinarima. Isto tako bih da ukažem da smo na neki način diskriminirali veoma važne oblasti, kulture, nauke, sporta i da li smo mi dozvolili da oblasti koje imaju jake sindikate, prosvjeta 13 hiljada, zdravstvo 14 hiljada zaposlenih to je 27 hiljada. Ako u kulturi imamo oko dvije hiljade zaposlenih da se jaki sindikati izbore, a da ove oblasti koje sam rekao, kultura, nauka, sport ostanu ispod crte.

Takođe, ono što bih htio da kažem Fond penzijsko invalidskog osiguranja povećan je na 448 miliona eura budžeta sa 435 miliona, to je nekih 3%. Da li to znači da će i naši penzioneri, penzionerke što je veoma bitno, veoma važno, dobiti u tom simboličnom procentu do 3% povećanje penzija ili će ići samo ono redovno usklađivanje godišnje to bih volio da čujem? Fokus mog interesovanja, nemam puno vremena, dakle kapitalni budžet neki projekti preko Uprave javnih prihoda koji nijesu ušli. Recimo Psihijatrijska bolnica u Dobroti nema ih kapitalnom budžetu, odavno o tome pričamo. Zatim gradnja sudske bolnice je bila najavljena za 2019. godinu, tamo imao oko 50 sudskih pacijenata. Veliki problem više od 100 bolesnika u Psihijatrijskoj bolnici u Kotoru ne može se otpustiti nemaju đe da se vrate. Dobar dio njih je u bolnici od osnivanja, već 66 godina.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:36:53)

Hvala Vam poslaniče.

ANDRIJA POPOVIĆ (24.12.19 15:36:55)

Samo da kažem, sportska dvorana Kotor opredijeljeno samo 20 hiljada, 10 godina se gradi kako će se ona završiti u 2020. godini sa tih 20 hiljada. Zatvoreni bazen Kotor rekonstrukcija, zadnji rok otvaranje u martu iduće godine, opredijeljeno milion i po eura, tri godine je van funkcije kako sa tih milion i po eura zatvoriti investiciju od četiri i po miliona. Takođe, moja sfera

interesovanja to su ovi vrtići koji se rade u Crnoj Gori, naročito me interesuju vrtići Bijelo Polje, Berane, Rožaje, to su iz stranih investicija, da li ćemo to uspjeti da uradimo u idućoj godini. U svakom slučaju Liberalna partija podržava ovaj budžet za 2020. godinu i glasaćemo za njega. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:38:11)

Riječ ima poslanik Miodrag Lekić, a neka se pripremi poslanik Suad Numanović. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (24.12.19 15:38:20)

Pošto treba da podijelim sa kolegom Milićem, ako sam razumio...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:38:24)

Imate po četiri minuta.

MIODRAG LEKIĆ (24.12.19 15:43:26)

Dakle, ako bih preskočio opšta mjesta o značaju budžeta, budžetskog zakona naglasio bih da postoje dva elementa ekonomski sistem i ekonomska politika. Maloprije smo čuli i tačno je da Vlada vodi ekonomsku politiku, a da je Skupština kontrola funkcija međutim krajnje odgovornost je na Skupštini. Svi voluntarizmi, sve nelogičnosti, sve pogrešne odluke koje proizvode posljedice se ovdje potvrđuju i to je jedan sistem pogrešan, naopak. Umjesto da Skupština kontroliše, Skupština odobrava i onda posljedice i odgovornost za rezultate će biti na Skupštini, na toj anonimnoj strukturi. Znači, izgubiće se jedna logična odgovornost, a to je da su pojedinci koji kreiraju politiku odgovorni. To je jedan sistem tako da se mnoge stvari sele ovoj Skupštini da ona odluči glasačkom mašinom i da izostane odgovornost.

Ako govorimo o ekonomskom stanju, malo vremena ima, dovoljni su samo pokazatelji strukturalni naše privrede da je ona neodrživ koncept. Dovoljno je uporediti broj zaposlenih, broj penzionera, strukturu zaposlenih i u toj strukturi zaposlenih ogroman izdatak, ogromna potrošnja ide na tu takozvanu javnu potrošnju. Tu izuzimam prosvjetu i zdravstvo, naravno radovao bih se da se tamo poboljša situacija i treba da se poboljša. Teško mogu da shvatim jedan hvalospjev koji smo čuli ovdje, kaže odličan je budžet sva ministarstva su dobili više sredstava, pa izgleda sve idealno. Međutim, nije bilans pogotovo tema zaduživanja, nešto ću o tome reći, govori da se veliki deficiti prekrivaju zaduživanjem koje je na kraju ispostavljaju konkretne račune. Ekonomija je voćka čudnovata i ekonomija može da polomi zube i sve ovo što je nerezonsko zaduživanje, ima svoje posljedice ko će biti u ovoj Skupštini, ko će biti u Vladi svako to odloži, ali taj račun će doći. Vjerujte da ne bi bilo korektno da se u analima kada se bude utvrdila odgovornost za razne deficite saopšti da je Skupština kao jedno anonimno tijelo, bez pojedinaca, ne to će biti Skupština sa ovom vladajućom većinom i sa pojedincima koji čine tu većinu i koji će morati da negdje saopšte svoju odgovornost, a i da dožive odgovornost za voluntarističku politiku.

Na kraju krajeva isti ministar je više puta rekao da nema konsolidacije fiskalne bez ozbiljnih reformi. Da li neko zna da prekomentariše uz budžet sadržaj tih reformi? Reforme ne postoje, tako da se jednom neracionalnom politikom, a budžet na kraju mora to da izrazi, prikrivaju teški promašaji. Moram odmah da kažem, vrijeme leti, da podsjetim da ekonomski sistem je u vezi, u direktnoj vezi, sa pravnim sistemom, sa pravnom državom. Neko bi rekao - ne to su dva sektora različita, ne nijesu. Ukoliko ne funkcioniše pravna država teže je održati ekonomsku produkciju, jer se dešavaju strohoviti voluntarizmi koji nijesu kažnjeni i oni su stimulisani. Nemam vremena, da ne nabrojim o garancijama, evo sada spektakularna garancija u Budvi koja pada na teret, sve će to

da se zamagli. Prema tome, bez pravne države neće ni moći ekonomija, nego da ostavimo ovako na časnu riječ na obećanja bez ozbiljnog sankcionisanja. Sankcionisanje ima svoj moralni karakter i svoju korisnu funkciju, nije sankcionisanje kažnjavanje po sebi nego da opomene druge da ne učestvuju u voluntarizmima, a kod nas ga ima i te kako.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:43:26)

Hvala Vam poslaniče.

MIODRAG LEKIĆ (24.12.19 15:43:28)

Samo o zaduživanju, cifre su nevjerovatne, milion i 600 hiljada 2006. godine, sada smo na tri miliona i 800, samo tokom ove tri godine dva miliona i 600 to sve ide u jedan bilans koji je zaista ja ne znam svaka vam čast u vladinoj većini da možete da glasate ove sve odluke i zaduživanje čije posljedice dolaze. Bolje bi bilo da o tome razmislite nego da propagandistički saopštavate da Crna Gora raste dva puta više nego Evropska unija. Stvarno, evo vic dana ovako je uoči Nove godine iako su sumorna vremena nije za viceve. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:44:10)

Hvala Vam.

Za komentar se javio Petar Ivanović, s tim što trebate da znate da neće imati vremena da Vam odgovori. Pa znate zašto nećete? Zato što i komentari upadaju u vrijeme kojim se raspolaže, kao i odgovor na komentare, a dao sam vam umjesto četiri minuta šest minuta, ima gospodin Milić, takođe vrijeme. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (24.12.19 15:44:50)

Vi dirate u duh Skupština koja je dijalog. Tačno, ona je u pravilima, ako sad dajete komentar, naravno da ima se pravo na odgovor. Vi ste napravili jedan ozbiljan prekršaj prije nekoliko dana da predsjedniku države dosta inferiorno degradirajući značaj Skupštine, brinete o njemu da li će otići poslije određenog vremena. Tačka dnevnog reda, da imate dignitet i osjećaj digniteta ove Skupštine, ako je došao na tačku dnevnog reda treba da ostane do kraja. Prema tome vi sve to ponavljate. Ja ću naći način da kažem da napišem da saopštim u javnosti, ali Vi pretjerujete. Ako ste onog dana pretjerivali iz nekog uzbuđenja, zbog Vašeg odnosa prema predsjedniku države i vaših kartica. Vas dvojica bi trebali obojica da podnesete ostavke na ove funkcije sa skandaloznim karticama tajkuna i čovjeka koji je sada trenutno pod gonjenjem za kriminalne radnje. Tako da Vi nastavljate tu sada neki voluntarizam. Ovo kažem za prošlu situaciju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:45:51)

Hvala Vam.

Poslaniče Lekiću, Vi ste proceduralno reagovali. Moram da vam kažem da meni to ne liči na reagovanje Miodraga Lekića koga ja znam. Vi uopšte ne bi mogli da dokažete bilo kakav moj odnos sem korektan, jer ste i sad tokom diskusije, pitali ste vrlo korektno koliko imate vremena, imali ste četiri minuta, Vi ste govorili šest minuta. Da, pa da opet ovako reagujete. Znači, ja sam upozorio poslanika čak da Vi nećete imati vremena da odgovorite na komentar.

Daću vam minut vremena da prokomentarišete to.

Sva ova priča vjerujte mi, vama na čast što god pričali, uopšte nijeste u pravu ni za prošli

put ni sada.

Daću Vam riječ kad on govori, nemojte sad uzurpirati govornicu.

Izvolite komentira poslaniče. /upadice/

Poslaniče Lekiću, ja brinem za institucije ove države, predsjednik je to. Zaista vodite računa o Vašem komentaru o ovome što sam vam rekao.

Petar Ivanović. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (24.12.19 15:46:58)

Hvala Vam poštovani predsjedniče Skupštine. Vodiću računa i o dužini i o samom komentaru.

Gospodine Lekiću je jedini razlog zbog čega sam se javio, jeste što ste kazali da je to vic, ne mi se ne razvijamo kao vic, a ja ću vam dati statističke podatke. Vi ćete zaključiti koliko je to vic.

Evropska unija za prvih devet mjeseci razvijala se po stopi 1,7, Crna Gora 4,7. Znači, 1,7 više, 1,7 je 3,4 do sad je bilo ne znam kako je kod vas, a ostaje od 3,4 još 1,3 od onih 4,7 i ja nijesam kazao da smo se razvijali brže 2,6-7 puta nego sam rekao dva puta svjestan da je osnovica različita. Ne treba ni na koji način da podcjenjujete one koji stvaraju taj GDP u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:47:50)

Hvala poslaniče Ivanoviću. Evo, pa sad Vi vodite računa.

Poslaniče Lekiću, imate riječ. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (24.12.19 15:47:59)

Ostavićemo ih građanima da zaključite da Njemačka, Francuska, Holandija, Belgija kad ih spojimo sve zajedno eto su inferiorni u odnosu na crnogorsku privredu i stanje ekonomije i razvoj ekonomije. Da se ne bi ubjeđivali, da ne bi razmjenjivali argumente i protivargumente stvarno mi i dalje liči na vic, a kao što mi je ličilo i obrazloženje isto poslanika Ivanovića da smo uspjeli da se zadužimo zato što postoje odlični uslovi na međunarodnom tržištu, pa smo zaradili sa onih 500 miliona zaduženja. Nema nikakav bilans, nema komparativnih analiza, jer su to druge države znale, jesu li one zaradile, samo smo mi tu sposobni. Ne vic nego serija viceva koje se nastavljaju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:48:43)

Hvala Vam poslaniče Lekiću.

Sada riječ ima poslanik Suad Numanović, a neka se pripremi Jovan Vučurović. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (24.12.19 15:48:55)

Hvala predsjedniče.

Uvaženi ministre Radunoviću, sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Pa evo da se i ja pridružim čestitkama za današnji Badnji dan i za nastupajuće Božićne praznike, svim vjernicima koji slave ovaj praznik, tako da ga svi zajedno slavimo u miru i sreći i zadovoljstvu.

Kada govorimo o ovom budžetu, dozvolićete mi da iz ugla predsjednika Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje se osvrnem na ove dvije stvari koje se odnose na zdravstvo i za

socijalnu zaštitu i da kažem u nominalnom smislu koji je to iznos tih sredstava, da je to negdje, sredstva koja se planiraju i koja su odvojena u budžetu blizu 50%, ako tome dodamo za prosvjetu 2/3 tih sredstava idu na ove tri stavke.

Radi se o značajnim sredstvima. Ono što treba da nas hrabri jeste iznos sredstava koji je opredjeljen za zdravstveni sistem, to je na nivou 281 milion i to je budžet koji je usvojen i koji je predložio Fond za zdravstveno osiguranje i to je ono što su realne potrebe za funkcionisanje zdravstvenog sistema.

Kad govorimo o tim realnim potrebama onda trebamo isto tako reći da postoji i taj dug koji je akumuliran posljednjih nekoliko godina. Dug je posljedica znamo onoga što je nerealno planirano u odnosu na potrebe zdravstvenog sistema i znamo koliko je potrebno sredstava za zdravstveni sistem. Hrabri nas činjenica da iz godine u godinu približavamo se onim ciframa koje znače zadovoljavanje potrebe ovoga sistema.

Povećanje sredstava od 34 miliona eura će otići na potrebe lijekova i medicinskih sredstava 26 miliona čini mi se, a ono što hrabri činjenice jeste da će jedan milion otići na edukacije, da će jedan milion otići na preventivne preglede karcinoma dojke i karcinoma debelog crijeva i karcinoma grlića materice, dva miliona će otići na sistem koji je u sklopu zdravstvenog sistema sa kojima je naš zdravstveni sistem potpisao ugovor i liječenje van granica Crne Gore i vraćam se na ovaj segment, edukacija - jedan milion.

Posljednje tri godine je kroz zdravstveni sistem edukovano preko 3.800 zdravstvenih radnika, da je prošle godine uloženo nešto oko 500.000 eura, da je 1.400.00 uloženo posljednje dvije godine, a da za ovu godinu imamo dodatnih još jedan milion sredstava. Ta edukacija zdravstvenih radnika je jako ohrabrujuća, kao i što jeste pitanje plata zdravstvenih radnika. Čuli smo da poslije jednog dogovora sa socijalnim partnerima sa Sindikatom zdravstva došlo je u pravcu povećanja plata od 9+3% na to povećanje za sljedeću godinu i taj ukupan iznos je nešto oko 109 miliona za 8.300 zaposlenih.

Naravno, složićemo se svi to nije dovoljno, ali je dobra osnova da se nastavi socijalni dijalog i da već možda tokom sljedeće godine, kao proizvod tog dogovora, dođe do još nekog stepena povećanja plata kod zdravstvenih radnika, što svi očekujemo, kao što očekujemo i od unutrašnje preraspodjele da se iznađu sredstva za povećanje zarada.

Stambena politika se isto rješava milion i po eura je planirano za sljedeće dvije godine da se kroz taj program omogući pod povoljnim uslovima zdravstvenim radnicima da se rješavaju stambeno pitanje. Što se infrastrukture vidjeli smo da je dosta planirano u smislu ulaganja, u smislu izgradnje. Naročito me hrabri izgradnja bolnice za mentalno zdravlje, bolnica u Pljevljima, doma zdravlja u Siti kvartu i još neke investicije koje su vezane za zdravstveni sistem.

Što se tiče sa socijalnog aspekta ovog budžeta i tu imamo povećanja od nekih 28 miliona eura.

Ono što jeste dobro, to je izrada socijalnog kartona da definitivno imamo targetirana lica koja trebaju da dobiju tu socijalnu pomoć u granicama realno mogućeg. Što se tiče penzije on je na nivou 442 miliona, projektovani su i oni novopridošli penzioneri koji će tokom 2020. godine, a njih je čini mi se 1600 doći u penzioni sistem. Ono što nije dobro za penzioni sistem jeste sama struktura kao što znate, a to je da skoro 66% penzionera su penzioneri koji su ostvarili pravo kao starosnu penziju, a da sav ostali procenat potpada pod porodičnom penzijom ili invalidskom penzijom.

To je nešto što je opterećujuće kao što je opterećujući bio deficit, jer znamo da broj zaposlenih do skoro bio možda 1,4 ili 1,5: 1 penzionera, trenutno je to 1,8: 1 penzionera i dobro je da imamo jednu /prekid/ približavanja tog optimuma da imamo tri zaposlenog na jednog penzionera. U takvim uslovima mi imamo tu prosječnu penziju koja je poslije Slovenije i poslije Hrvatske u zemljama okruženja sa 287 eura na trećem mjestu. Hrabri i podatak da sav onaj program koji nijesam vidio u zemljama u okruženju da ima jedan čitav paket mjera koji pomaže toj kategoriji najsiromašnih penzionera u smislu njihovog odmora i rekreacije sa nekih milion eura, u smislu stambene izgradnje sa milion eura, pomoći kroz nabavku zimmice i ostali program.

Jedan program kod Zavoda za zapošljavanje me ohrabruje i iznos sredstava koji je opredjeljen, to su aktivne mjere zapošljavanja. Planirano je vidimo tri miliona eura, ali znamo kad pročitatmo strukturu kako će biti kroz projekte sa Evropskom komisijom vidimo da imamo još tri miliona eura. Dakle, imaćemo povećanje sredstava za aktivne mjere zapošljavanje, a siguran sam

da te aktivne mjere zapošljavanja su jedan od najboljih instrumenata za smanjenje stope nezaposlenosti na Zavodu za zapošljavanje. Evo cijeneći vrijeme i uz izvinjenje ako sam prekoračio. Izvinjavam se i zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 15:56:28)

Hvala Vam.

Poslanica Vera Bulatović, javila se za komentar. Demokratski front ima dovoljno vremena. Izvolite.

VERA BULATOVIĆ (24.12.19 15:56:37)

Moj komentar bi bio odličan da ovdje postoji kultura dijaloga, jer ja imam potpuno drugo gledište na ovaj dio budžeta što se tiče zdravstva. Povećanje budžeta zdravstva odnosi se većim dijelom na dio preventivnih pregleda. Kad bi u Crnoj Gori bilo dovoljno ljekara i kad ne bismo imali još uz to odliv ljekara onda bi preventivni pregledi mogli doći na red u odnosu na kurativu. Ovako rad zdravstvenih radnika u zdravstvenim ustanovama se svodi u 90% na kurativu.

Ja ovaj budžet vidim kao budžet predizborne godine. Tako da ne vjerujem u masu stavki koje su stavljene tamo, naročito u stavku ostalo, stavka ostalo je ponijela veliki broj. Što se tiče samog budžeta 1200 ljekara specijalista i ljekara opšte medicine ne bi podnijelo peticiju protiv rada ministra zdravlja da je zadovoljno sa svojim statusom. Povećanje od 9% zavisi na koju sumu se odnosi ako je 9% na plate u javnim ustanovama odnosno javnih radnika, onda bi to izgledalo nešto. Ljekari sa svim godinama svog rada koji su uložili i odricali se mnogo toga da bi završili prvo medicinu, pa onda specijalizaciju, a zatim i subspecijalizaciju uložili su čitav jedan život u svoj rad, a povećanje od 9% bi iznosilo od 50 do 80 eura, zavisno da li se radi o ljekaru opšte prakse o specijalisti ili o subspecijalisti.

Što se tiče edukacije kad kažete milion eura, onda je to stvarno velika suma, ali ako se podijeli ta suma od milion eura na broj ljekara da ne uzimamo u obzir druge zdravstvene radnike koji takođe idu na edukacije onda bi to po zdravstvenom radniku iznosilo oko 400 eura. Kotizacija za jedan kongres ljekara koji hoće da ode na dodatnu edukaciju iznosi obično od 400 do 900 eura. Moram vam još jednom reći jednu stavku, za sedam godina ljekar mora da skupi 120 poena, da bi obnovio licencu. Moram vam još staviti na znanje da su jako promjenljivi ti edukacijski kongresi jer neki nose 0,5 bodova, neki nose tri to je u zavisnosti od akreditacije kongresa i od predavača koji predaju na tom kongresu.

Samo još da kažem stambenu zadrugu i za stanove zdravstvenim radnicima. Kad se kaže dobili su stanove to vrijeda jako vrijeda zdravstvene radnike, jer oni te stanove plaćaju 550 pa na više eura. Za razliku od funkcionerskih stanova čija rata kredita iznosi oko 40 eura njihove rate kredita iznosi od 200 do 300 eura. Ja sam apelovala pošto vidimo da u ovom budžetu ne možemo da dobijemo više od 9% povećanja plata da se promijeni koeficijenti zdravstvenih radnika, jer u Zakonu radu zdravstvenih radnika kaže da je javna ustanova ona koja osniva država ili lokalna samouprava. U ovom slučaju zdravstvena ustanova osniva država, pa bi i zdravstveni radnici mogli da dobiju koeficijente kao i ovi drugi koji rade u drugim javnim ustanovama. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:00:32)

Hvala Vama poslanice Bulatović.

Sad ima pravo na odgovor na komentar poslanik Numanović. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (24.12.19 16:00:42)

Hvala predsjedniče.

Ja se sa kolegicom Bulatović u potpunosti slažem kada je u pitanju odnos prema platama zaposlenih u zdravstvenom sistemu. Ne samo nas dvoje nego prosto svi imamo ovdje potrebu da damo doprinos da te plate za zdravstvene radnike za prosvjetne, ali čuli smo i za sve ostale zaposlene budu mnogo veće nego što jesu.

Međutim, realna ekonomska mogućnost države je takva, zdravstveni sistem je ogroman sistem i prosto ja sam neke segmente izdvojio. Da bi on mogao funkcionisati ovih 281 milion se mora odvojiti, mora se uložiti u funkcionisanje ili infrastrukturu i opremu minus ovih 109 miliona koliko se daje za plate 8.300 zaposlenih u zdravstvenom sistemu. Naravno 2.061 ljekar koliko postoji u zdravstvenom sistemu ima potrebu i za edukacijama kao što ste rekli koštaju toliko koliko koštaju na tim seminarima. Dobra je činjenica u Crnoj Gori imamo odvojeno nekih kolega koji su već na specijalizaciji 150 ili 20 subspecijalizanata, 94 se vratio sa tih specijalizacija ušlo u naš zdravstveni sistem i to su sve ohrabrujući podaci.

Vi i ja se možemo sjetiti perioda kad smo trebali da idemo na specijalizaciju. Mi smo morali da radimo najmanje po šest, sedam ili više godina da bi nam zdravstveni sistem omogućio da odemo na specijalizaciju. To je period koji nije išao na ruku ljekarima, sad na sreću veoma brzo stižu uslove za odlazak na specijalizaciju. Dobro je da imamo ovaj milion, pa da ulažemo i u specijalizacije i edukacije koje trebaju da budu i mnogo brojnije, možda i mnogo kvalitetnije. Idemo dobrim putem jer poslije tih edukacija i poslije tih specijalizacija smanjujemo i dobijemo kvalitetan kadar, ali smanjujemo i ono što je normalan, prirodan odliv ljekara da odlaze u druge države.

Znamo da iz naše države odlazi iz našeg zdravstvenog sistema ljekari i znamo da se neki mladi ljekari pripremaju za odlazak. Isto tako smo očevici da prije svega Kliničkom centru, ali u ostalim zdravstvenim ustanovama dolaze ljekari i mladi i dolaze ljekari. Mladi kad kažem onda često nam dolaze snahe sa strane /prekid/ sistem, ali dolaze i kvalitetni visokostručni medicinsko obučeni profesori koji dolaze u Klinički centar i koji pružaju usluge građanima Crne Gore.

Tako da potreba za povećanjem je zajednička želja jeste. Ja sam siguran, da kad je ove godine to krenulo da će se stvoriti pretpostavke da što bi rekli nešto značajnije ili u većem obimu to povećanje bude možda već tokom sljedeće godine, a tokom narednih godina u to sam ubijeđen i siguran da će zdravstveni radnici imati povećanje svojih zarada.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:04:29)

Hvala Vam.

Sada ima riječ poslanik Jovan Vučurović, a neka se pripremi poslanik Filip Vuković. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (24.12.19 16:04:38)

Mogu li pola minuta proceduru samo?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:04:42)

Možete, procedura je minut.

JOVAN VUČUROVIĆ (24.12.19 16:04:47)

Samo bih želio da skrenem pažnju da osudim današnje hapšenje novinara Dražena Živkovića i progon toga čovjeka koji traje mjesecima, progon od strane Tužilaštva u Crnoj Gori. Posebno bih da skrenem pažnju na to da je taj progon učestao nakon onoga obraćanja koje je imala, da li prvi sekretar u Američkoj ambasadi ili neko slično od tih ljudi, očigledno se radi o tome da taj kontra-hibridni tim NATO radi punom parom i da su na meti slobodni novinari.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:05:23)

Dobro. Hvala vam.

Vi to odlično znate da to nije proceduralno reagovanje. Izvolite sa diskusijom.

JOVAN VUČUROVIĆ (24.12.19 16:05:29)

Poštovani građani,

Voljom Vlade i skupštinske većine uz poslovičnu, rekao bih već nesposobnost ili šta već rukovodstva Skupštine Crne Gore, mi smo došli u poziciju da imamo opštu zbrku sa zakonima, sa odlukama ovdje u Skupštini. Posljednjih dana izaziva se i kaos na plenumu došli smo u situaciji da više ne znamo o kojim temama ovdje raspravljamo, a treba da raspravljamo o najvažnijim temama za ovu zemlju. Bojim se da je namjera da se obesmisli rad Parlamenta, jer ovdje prvenstveno dominiraju poslanici Demokratskog fronta i bojim se da je namjera da se u jednoj opštoj zbrci i pometnji donose zakoni koji su protiv Crne Gore i protiv interesa njenih građana. Donošenjem tih odluka među kojima je i ovaj da ga nazovem nakaradni budžet i razni zakoni pokazaće se da ovakav kriminalni režim, prije svega najbolje pliva u blatu, pliva u blatu u nesreći ovoga naroda.

Budžet je ta slika i prilika situacije u Crnoj Gori i ogledalo ukupne atmosfere moralnog i ekonomskog propadanja u koje smo uvučeni voljom Demokratske partije socijalista. Što reče Dis: "Razvilo se crno vreme opadanja, nabujao šljam, razvrat i poroci". Da citiram da ne budem opomenut, kao što sam bio opomenut vezano za citiranje Partibrejkersa. To je otprilike slika današnje Crne Gore pod korupcijom nepotizmom, lopovlukom i rekao bih režimskim kretenizmom gdje u najvećim vrijednostima na koje se naslanja ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:07:33)

Sada Vas upozoravam, jer ćete opet dobiti opomenu. Prošli put nijeste naveli ovo što ste rekli, sad naravno zaslužuje repliku, ako se ko javi. Ja vas upozoravam da ne bi bilo opomena nemojte više da koristite te riječi. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (24.12.19 16:10:44)

Sve citiram. O najvećem vrijednostima na koje se oslanja, na koje se naslanja Crna Gora, odlučuje jedan kartel u režimu. Zato je ovaj okupatorski režim koji je okupirao Crnu Goru već decenijama, odlučio da udari na temelje Crne Gore, a temelj Crne Gore svakako, poštovani građani jeste Srpska pravoslavna crkva. To se radi, udara se obično na temelje kako to više ne bi bila Crna Gora nego neki, ajde da ga izdajnički Montenegro, ali kao što sam rekao i prije i proteklih dana ovdje pamti pa vrati.

Teško je baš sad ulaziti u temu budžeta onako detaljno u jednoj takvoj situaciji, a posebno u budžetu koji nam je ovdje podmetnut, koji je fingiran, kojim se pokušava zamaskirati da je privatni posjed u kojem trenutno živimo pred bankrotom. On je toliko zadužen da mi ne znamo zašto raspravljamo o ovom budžetu o ovim papirčinama koje su nam podmetnute ovdje, već možemo raspravljati o paralelnom budžetu. O tome je govorio ranije i gospodin Nebojša Medojević. O tom budžetu možemo da raspravljamo o budžetu o kojem se okoristi takozvana elita u Crnoj Gori, oni skorojevići koji se nalaze u vrhu vlasti. To je taj paralelni budžet, poštovani građani, koji se puni švercom cigara, švercom droge, švercom oružlja i od koga funkcionise šef režima i kamarila koja se nalazi oko njega.

Ja imam i nekoliko konkretnih predloga za Vladu kako da racionalizujemo budžet, ukinuti ili prepoloviti finansiranje onim ministarstvima, upravama, raznim udruženjima u okviru toga koji rade

protiv volje većine građana Crne Gore. Ja sam tu zabilježio, na primjer Ministarstvo vanjskih poslova. Ja njima ne bih dao ni centa, a radi se o ministarstvu koje je rasadnik antisrpstva u Crnoj Gori i to se pokazuje iz dana u dan i zašto bi Srbi plaćali budžet vezano za Ministarstvo vanjskih poslova. Isto tako Uprava za dijasporu. Centa ne bih dao tim likovima i toj upravi zato što se tamo gaje i finansiraju takođe ljudi koji rade protiv srpskog naroda, prvenstveno oni koji su na primjer trenutno u Beogradu govoreći vezano direktno za Milenka Perovića, izvjesnog lika koji se nalazi na čelu jednog udruženja u Srbiji.

Takođe, ukinuo bih direktno finansiranje takozvanog SUBNOR-a, izvjesnih udruženja, boraca koje nema veze ni sa tim tekovinama ni sa bilo čim, na čijem čelu se nalazi izvjesni Zuvdija Hodžić, koji je bio borac u Drugom svjetskom ratu, taman koliko sam ja bio koji sam rođen 1973.godine. On je tada bio pelenama, ali on je tada toboš ratovao, danas je na čelu SUBNOR-a i još ratuje protiv Srpske pravoslavne crkve.

Na kraju da predložim samo da se u budžet uvrsti Udruženje ratnika Crne Gore od 1991. do 1999. godine, jer to su jedini ljudi u Crnoj Gori koji su u ovom vremenu učestvovali u odbrani otadžbine. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:11:40)

Hvala. Želite repliku? Izvolite.

Poslanik Živković.

Replika se daje zbog riječi koje ste Vi izgovorili, može ih citirati poslanik Živković, inače to može biti ispravka i navoda. Ovo udruženje se zove SUBNOR i antifašisti. Izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (24.12.19 16:12:05)

Kazali ste između ostalog da je kriminalni režim kamarila, kriminalni režim i tako dalje niz različitih kvalifikacija. Zbog toga smo tražili kaznenu repliku, vi ste dozvolili, vrlo kratko.

Nema potrebe da ovdje danas mi recipročno odgovaramo Vama na način na koji Vi imputirate vladajućoj većini kroz upotrebu malo oštrijeg, rekao bih vokabulara koji inače Vama imanentan i mi to razumijemo. Razumijemo, ne u smislu da je to politički legitimno, ali razumijemo sa naše distance da Vi time želite da skrenete možda pažnju na sebe i na politiku kojoj pripadate.

Takođe, podsjetiću da mi imamo suštinski i ideološke i strateške razlike u pravcu kojim bi putem Crna Gora trebala da ide u odnosu na naše politike koje mi vodimo. Očigledno je da je Crna Gora na pravom putu, na pravom putu zbog toga što smo postali članica NATO saveza, na pravom putu zbog toga što smo buduća prva članica Evropske unije, na pravom putu zbog toga što ostvarujemo jedan od najvećeg ekonomskog rasta u Evropi za prethodne tri godine.

Prošle godine 5,1% u trećem kvartalu ove godine 4,7%, tako da sva argumentacija koju ste ovdje naveli ne stoji. Razumijemo da imate potrebu da kritikujete, možete nastaviti u istom stilu, ali uvijek ćete sa ove strane biti dočekani na način da vam bude vaspitano i kulturno odgovoreno. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:13:39)

Hvala.

Sada riječ ima poslanik Fili Vuković, a neka se pripremi poslanica Željka Savković. Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ 24.12.19.

Gospodine predsjedniče,

Predlog zakona o budžetu Crne Gore koji je danas na dnevnom redu za sljedeću godinu ako gledamo statistički brojke, moramo ih gledati jer da bi dali ocjenu o nekom ovakvom dokumentu moramo ga upoređivati sa nečim i obično su upoređuje sa prošlom godinom to jest sa prošlim godinama. Naravno da je vrlo važan u ovom slučaju i projekcije koje daju finansijske institucije koje su i te kako zainteresovane za ekonomiju Crne Gore kao što su Svjetska banka, MMF, Evropska komisija itd. To je jedna strana budžeta koja je bitna za danas, znači ako samo to gledamo u svakom slučaju predlog može da se ocijeni kao vrlo kvalitetan optimistički i nudi u sljedećoj godini znatno bolji ishod ekonomije i privrede koji će se odraziti naravno i na budžet.

Sama činjenica da je budžet predviđen za 7,88% više nego prethodne godine, dvije milijarde 578 miliona, da su izvorni prihodi budžeta planirani da budu veći za 8,4% da su ukupni izdaci planirani za 3,1 da budu što je znatno manje od onoga što očekujemo rast, sve u svemu jedan vrlo odgovoran odnos u planiranju nečega što slijedi ekonomiji naše države.

Tekuća budžetska potrošnja se za 10% predviđa da bude manja od izvornih prihoda budžeta. U projekcijama Svjetske banke MMF-a i Evropske komisije postoje jako velike razlike, znači kreću se od 2,5 - 3 % oni planiraju naš rast. Sad vjerovatno ko se duže bavi ovim ima uvid i kaže konzervativni su restrektivni u procjenama što njima i pripada. Opet mi osluškajući šta drugi planiraju i misle o našim projekcijama naravno da najbolje poznajemo svoje mogućnosti. Naš bruto nacionalni dohodak će preći konačno pet milijardi što je svakako nešto čemu težimo, a to je da taj famozni GDP po glavi stanovnika raste i ide u susret sa ekonomija zemalja kojima mi težimo.

S obzirom da sam učestvovao pet godina u izradi budžeta dok sam bio u Opštini Pljevlja budžet se pravi praktično i na jednoj strani imamo potrebe uvećane za reviju želja, na drugoj strani imamo prihode koj su realni. Bilo ko da da odgovor za taj budžet ima uvijek problem da uskladi ove želje i potrebe sa mogućnostima. Naravno da se svi budžeti donose u nekim Parlamentima u ovom slučaju državnom Parlamentu, u opštini na loalnom nivou. Ono što ne može da se usaglasi sa političkim partijama, odnosno koalicijama od kojih očekujemo da podrže taj predloženi budžet, taj dio koji nemamo mi onda kažemo to će nam biti kreditno zaduženje. Negdje mogu da budu kad su opštine ono što zovemo transferi donacije, ali opet su transferi donacije od države odnosno od onoga što je moguće.

Tako da kad raspravljamo o pojedinim pozicijama odnosno potrošačkim budžetskim jedinicama, pa sad želimo da budemo objektivni mi smo u suštini uvijek subjektivni, uvijek za nekog navijamo, neko ovdje zadužen da protažira budžet koji se odnosi na sport,kulturu, neko protažira zdravstvo u uglavnom to ide u pravcu odakle diskutant, u ovom slučaj poslanik dolazi iz koje sfere privrede u Parlamentu. Ovdje smo postigli, mislim bez većih problema, jedan usklađen predlog koji je danas na dnevnom redu i ne vidim ništa negativno, čak naprotiv. Iako sam se ja trudio da nađem i po neku grešku u ovom proračunu koji se predviđa, mogu vam reći da je ovaj budžet mnogo bolje koncipiran nego prošle godine. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:19:21)

Hvala Vam, poslaniče Vukoviću.

Sada riječ ima poslanica Želja Savković, a neka se pripremi poslanica Ana Nikolić. Izvolite.

ŽELJKA SAVKOVIĆ (24.12.19 16:19:31)

Poštovani građani, dugo sam razmišljala da li danas da se javim, ali ipak kao predstavnik Radniče partije nijesam mogla da ne pomenem upravo vas kojih se ovaj budžet i te kako tiče. Znači, 23.februara 2016. godine, napustila sam radno mjesto poslije 30 godina staža i zavšila na ulici.

Dragi doktori, dragi zdravstveni radnici, poštujem peticiju od 1200 doktora u zdravstvenom sistemu Crne Gore i zamjeriću vam na riječi stotinak građana jer jedan građanin da je potpisao ovu peticiju i te kako treba da se cijeni i poštuje maksimalno. Ono što hoću da vam poručim jeste,

da vas niko u Crnoj Gori nikada neće razumijeti jedino onaj bolesni koji dođe ispred vas, a ni tada ako bude čekao od sat vremena duže na svom pregledu. Zato dragi moji doktori, ako se vi sami svih 1200 koji ste potpisali ovu peticiju ne potrudite i te kako da možda jednom svi zajedno osim hitni slučajeva ne obustavite svoj rad niko u državi Crnoj Gori neće znati koliko vrijedite i koliko vrijedi vaš rad, a vrijedi svakog poslaničkog mandata ovdje.

Ova knjiga dragi moji građani, u ovoj knjizi nije nijedan od vas jedino u onom segmentu kada od vas treba napuniti budžet države Crne Gore. Već četvrti budžet Crne Gore usvaja se, a majke nijesu u njemu, a bile su proglašene monstrumima budžeta Crne Gore. Izuzev jedan vrlo mali dio nadam se da će se ponovo kompletne majke vratiti u budžetu Crne Gore.

Znači, sa leđa građana tekući prihodi u crnogorskom budžetu su 1.935.050.898 eura, porezi na račun građana su 1.195.132.864 eura. Porez na dohodak fizičkih lica dragi moji građani jeste 125.203,98 eura, porez na dodatnu vrijednost PDV 709.450.520 eura, a akcize dragi građani 244.700.000 eura, a tek na četvrtom mjestu je porez na dobit pravnih lica sa svega 73.345.000,27 centi. Porez na dobit pravnih lica želim samo da kažem da je sreće u državi porez na dobit pravnih lica bi trebao da bude na prvom mjestu i da se budžet u Crnoj Gori najviše puni upravo od toga poreza, a ne na teret zaposlenih, penzionera, nezaposlenih ne znam koga sve ne.

Što se tiče PDV-a i akciza preko 35 % ni jednoj državi Evropske unije ne mogu biti uzeti učešće u budžetu Crne Gore u Hrvatskoj, Sloveniji iznosi od 35 do 38%. Šta želim još da kažem. Želim da kažem da naknade za korišćenje prirodnih dobara iznose 4.562.329 eura. Preko računa za utrošenu električnu energiju od obnovljivih izvora prihod iznosi preko sedam miliona eura. Dragi moji zapitajte se da li je to ekstra profit ljudi iz vlasti. Za konsultantske usluge izdvajamo 51.807.000 eura, pitam se ko su zaposleni ljudi, kome se uplaćuju konsultantske usluge i da li su to možda privilegovani sinovi ili ne znam što. Nadam se saznaćemo kad-tad.

Kamate za kredite su oko 100 miliona, 2006. godine su bile oko 20 miliona.

Dragi moji građani, radnici, penzioneri i svi redom,

Ovaj budžet Crne Gore nije predviđen za vas i koliko god minorna povećanja budu predviđena ovim budžetom za vas je i te kako ćete biti sve nezadovoljniji i nezadovoljniji. Koliko god slika na podgoričkim i crnogorskim ulicama izgledala sjajno, vjerujte da svaki dom u Crnoj Gori i te kako vapi za i te kako višom i višom finansijskom podrškom. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:24:44)

Hvala Vam poslanice Savković.

Sada riječ ima poslanica Ana Nikolić, a neka se pripremi poslanik Goran Danilović. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (24.12.19 16:24:51)

Hvala predsjedniče Skupštine.

Uvaženi građani Crne Gore,

Budžet koji je Vlada Crne Gore predložila za 2020. godinu nam svima garantuje jedan osnovni uslov, a to je redovno servisiranje svih javnih funkcija države u 2020. godinu.

To redovno finansiranje funkcija prvenstveno misli da održi sa stabilnim rastom ukupnih prihoda. Stabilan rast ukupnih prihoda zajedno sa nastavkom sprovođenja mjera fiskalne konsolidacije treba da ustvari da doprinese dugoročnoj održivosti javnih finansija Crne Gore.

Zašto je to važno?

Važno je napomenuti da to nije samo karakteristika i plan za 2020. godinu. Rast javnih i ukupnih prihoda je karakterističan u posljednje tri godine, odnosno od godine kada su se počele sprovoditi mjere fiskalne konsolidacije, to jest od 2017. godine. Pa gledajući 2017, 2018. i 2019. godinu ukupo imamo rast takvih prihoda preko 260 miliona eura. Upravo ta suma novca koja se stvorila u našoj državi jeste doprinijela unapređenju fiskalne pozicije Crne Gore, kao države. Ono, kad komentarišemo kako je urađen budžet za 2020. godinu, mi kao poslanici, moramo imati jednu mjeru odnosno jedan etalon kako je to urađeno.

Shodno mjerama fiskalne politike postoje četiri, odnosno pet glavnih kriterija po kome treba

da se uradi budžet onako kako to i zahtijevaju fiskalna politika i ekonomska politika, napredna politika države.

Prvi osnovni kriterijum po tim mjerilima jeste da su budžetski gotovinski deficit ostvaren na nivou države i da neće biti veći od 3% bruto društvenih proizvoda. Razlika u 2020. godini po predloženom budžetu između izvornih prihoda i ukupnih izdataka je deficit od skoro 50 miliona ili čak ispod 1% bruto-društvenog proizvoda. Na taj način taj smo kriterijum ostvarili.

Treba naglasiti da u budžet za 2020. godinu najveća karakteristika će biti značajan rast prihoda i to izvornih prihoda, oni će biti ostvareni za 154 miliona više u odnosu na planirane izvorne prihode u 2019. godini, što će činjati oko 40% bruto-društvenog proizvoda.

Drugi kriterijum koji je jako važan kada je u pitanju izrada budžeta po čemu se vidi da li je budžet dobro urađen jeste, da li smo ispoštovali da se ostvari primarni budžetski gotovinski suficit. Odnosno kada od ukupnih rashoda izuzmemo kamatu, kao trošak kreditnog zaduženja našeg i ostanu izvorni prihodi kao razlika njih i ukupnih rashoda ostvarimo suficit od 54 miliona. Taj suficit se zove primarni suficit i on čini 1,1% našeg bruto-društvenog proizvoda, tako da možemo zaključiti da je ovaj kriterijum ispunjen.

Treći kriterijum koji je jako važan jeste da tekući rashodi uvijek budu niži od izvornih prihoda. Mi smo taj kriterijum ostvarili i nama su izvorni prihodi veći od tekućih rashoda i po tom osnovu ostvarićemo u 2020. godini suficit od 180 miliona. To je suficit tekuće budžetske potrošnje i on čini 3,6% bruto-društvenog proizvoda. Na taj način je i ostvaren ovaj treći skoro i najvažniji kriterijum za izradu budžeta.

Ovdje treba naglasiti da taj suficit tekuće potrošnje isto tako u nizu od već dvije godine ostvarujemo, a to govori definitivno da svu svoju tekuću potrošnju finansiramo iz izvornih prihoda, da se ne zadužujemo za ono što trošimo i ne samo da se ne zadužujemo nego da ne trošimo sve nego se akumulira određeni dio taj suficit koji će se koristiti za kapitalne projekte ili za vraćanje duga.

Četvrti kriterijum - politika zaduživanja treba da bude odgovorna i u cilju obezbjeđenja fiskalne održivosti. Kod ovog kriterijuma imamo u vidu da se u 2020. godini ostvaruje suficit tekuće budžetske potrošnje, zaduživanje se vrši isključivo za finansiranje kapitalnog budžeta u cilju implementacije projekta auto-puta i ostalih infra-strukturnih projekata.

Ovdje treba naglasiti da je kapitalni budžet planiran za 2020. godinu 229,9 miliona eura i ovaj način naglašava se razvojna komponenta budžeta, odnosno doprinosi se na taj način ekonomskom razvoju, odnosno rastu.

Pored toga tokom 2019. godine emitovane su euro obveznici pod povoljnim uslovima koje smo ovdje izglasali, obezbijedena su sredstva za otplatu /prekid/ 2020. godini u iznosu od pola miliona. Tim je u znatnoj mjeri smanjena izloženost zemlje u mogućim nepovoljnim ekonomskim kretanjima u međunarodnom okruženju koji bi mogao da se desi u 2020. godini.

I dolazimo do petog kriterijuma, taj kriterijum jeste javni dug naše države, odnosno kriterijum je bio da se javni dug spusti ispod 60% bruto-društvenog proizvoda do 2022. godine. Taj kriterijum nećemo ostvariti, taj kriterijum ćemo ostvariti shodno svim ovim parametrima koje ovaj budžet predviđa i kretanja dalja 2023. godine sa godinom zakašnjenja.

Ono što želim da naglasim jeste da, kad gledamo budžet države Crne Gore definitivno ga ne možemo gledati sem u kontekstu onoga što je Vlada Crne Gore prepoznala, a to je da se konsolidacija ne može samo da se mjeri sa kontrolom potrošnje i sa štednjom, jer sve one države gdje je sanacija bila samo štednja uvijek smo imali problem da ta štednja dođe, da bude sama sebi suprotnost i da dovodi ne do prosperiteta nego baš do veće depresije. Ono što je važno da se zajedno sa svim ovim mjerama fiskalne konsolidacije uporedno rade i strukturne reforme. Zašto je poenta strukturne reforme i zašto je poenta i akcenat na radu na sprovođenju strukturnih reformi u Crnoj Gori? Zbog toga što naš bruto društveni proizvod treba da bude rezultat investicija u Crnoj Gori. Sve više investicija ne od pozajmljenog kapitala, nego od privatnog kapitala, da privatni kapital ulazi u privatni sektor, a ne samo to, nego da privatni kapital ulazi u javni sektor od ove godine kada smo usvojili Zakon o javno-privatnom partnerstvu i definitivno i na taj način to omogućili.

Strukturne reforme su jako važne, jer je suština u tome da se strukturnim reformama uklone sve prepreke koje postoje za razvoj privrednog sektora u Crnoj Gori.

Razvoj privrednog sektora treba da dovede u stvari da uravnoteženost bruto-društvenog

proizvoda da bude na pravi način odrađena, da u tom društvenom proizvodu raste učešće i izvoza, odnosno izvora i proizvoda domaćih naših i usluga. Rast usluga svakako imamo u okviru rasta turističkih usluga, a rast naših domaćih proizvoda moramo napraviti diverzifikacijom naše proizvodnje i naše privrede, a to ćemo zaista napraviti na pravi način, ako nastavimo sa strukturom reforme.

Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (24.12.19 16:32:26)

Hvala Vam poslanice Nikolić.

Sad bi po redu trebao da bude poslanik Goran Danilović, on trenutno nije u sali, pa ću ja dati riječ poslaniku Bogdanu Fatiću, i podsjetiću da će sada preuzeti predsjedavanje potpredsjednik Nimanbegu. Želio bih samo da izrazim zadovoljstvo što je predlagač prihvatio amandman Socijaldemokrata za dodatnih 250.000 eura koje bi se usmjerile na zaštitu životne sredine. I to na dva veoma važna projekta, Monitoring kvaliteta vazduha za 2020. godinu i Uspostavljanje ekološke mreže "Natura 2000", što je jedan od ključnih suštinskih projekata koji predstavlja i preduslov pristupanja Crne Gore u Evropsku uniju. Da ne govorim sada o tome da hvalim, ali zaista vodimo računa o suštinskom amandmanskom djelovanju kojim poboljšavamo kvalitet života, dugoročno, naših građana.

Sada poslanik Bogdan Fatić, a neka se pripremi poslanik ili Goran Danilović ili Srđan Milić. Izvolite.

BOGDAN FATIĆ (24.12.19 16:33:36)

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče, poštovani ministre sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege poslanici, uvažene građanke i građani Crne Gore,

Pred nama je pravni akt, odnosno finansijski plan Vlade Crne Gore za 2020. godinu.

Rekao bih da je Zakon o budžetu izuzetno važan ne samo finansijski, već i strateški dokument svake države. S obzirom da kroz budžetske stavke predviđene za referentnu godinu možemo jasno da utvrdimo pravac finansijskog, fiskalnog ali i razvojno-ekonomsko kretanje.

Budžet Crne Gore za 2020. godinu, kao što smo imali prilike da čujemo od predlagača, planiran je u iznosu od dvije milijarde 578 miliona eura. Podsjećanja radi budžet za 2019. godinu iznosio je dvije milijarde i 390 miliona eura, što znači da se za narednu godinu planira uvećanje budžeta u iznosu od oko 7,8%. Rekao bih da je ovo rezultat kontinuiranog napora Vlade i resornog ministarstva u kreiranju jednog održivog i prije svega stabilnog okvira u cilju unapređenja cjelokupnog finansijskog i ekonomskog ambijenta naše zemlje.

Posmatrajući strukturu od prihodovane strane primjećujemo da su tekući prihodi planirani u iznosu od milijardu 935 miliona eura od čega gotovo 62% čine prihodi po osnovu poreza, a oko 28% prihodi po osnovu doprinosa.

Sa druge strane kada govorimo o kapitalnom budžetu koji je planiran u iznosu od 230 miliona eura vidimo da su sredstva uglavnom podijeljena između Uprave za javne radove i Uprave za saobraćaj, što je potpuno i prirodno s obzirom da govorimo o institucijama koje i realizuju najznačajnije razvojne, odnosno kapitalne projekte na teritoriji Crne Gore. U tom dijelu 79% od predviđenih sredstava se upravo odnosi na Upravu za saobraćaj, od čega većinski dio sredstava se izdvaja za izgradnju auto-puta Bar-Boljare.

Međutim, koristim priliku da napomenem i određene projekte čija je realizacija planirana za narednu godinu, za opštinu iz koje ja dolazim - opštinu Berane. Prije svega mislim na rekonstrukciju puta Berane-Kolašin dionica Lubnica-Jezerine u iznosu od 110.000 eura, ukupna vrijednost projekta 34,7 miliona eura. Zatim rekonstrukciju magistralnog puta dionice Lepenac - Ribarevina-Poda - Berane u iznosu od 510.000, kao i rekonstrukciju magistralnog puta dionice Berane - tunel Lokve - Rožaje u iznosu od takođe 510.000. Rekonstrukciju putnog pravca Berane - Petnjica druga faza vrijednost radova izdvojena sredstava za narednu godinu su 210.000 eura,

a ukupna vrijednost druge faze ovog projekta je oko tri miliona eura. Sve navedeno je svakako u nadležnost Uprave za saobraćaj.

Kada govorimo o sredstvima opredijeljenim budžetom za Upravu javnih radova napomenuo bih projekat izgradnje stočne pijace u Beranama za što se u narednoj godini opredjeljuje 50.000 ukupna vrijednost ovog projekta oko 500.000 eura.

Planirana su sredstva za sprovođenje konkursa za izbor urbanistično-tehničkog rješenja za izgradnju vrtića u Beranama, čija je ukupna vrijednost 1,6 miliona eura, a 670.000 eura se odnosi na završetak radova na rekonstrukciju kanalizacione mreže i uređenje vodosnabdijevanje. Vrijednost ovog projekta je oko 14 miliona eura. Za izgradnju sportskog teranama u Beranama, Šavniku i Rožajama planirano je oko 300.000 eura.

Takođe bih napomenuo da se 15 miliona eura sredstava planira za realizaciju projekta regulacije Lima sa Gračarom. Od toga za regulaciju lijeve i desne obale rijeke Lima u dužini od 1,6 km planirana su izdvajanje sredstava 2,5 miliona eura.

Ovo su samo neki od projekata koji su planirani kapitalnim budžetom za narednu godinu za Opštinu Berane. Ovo, smatrao sam da je veoma važno da napomenem iz razloga što smo tokom prethodnih dana imali priliku da čitamo saopštenja upravo rukovodstva Opštine Berane, da se kapitalnim budžetom za narednu godinu za Opštinu Berane izdvajaju mizerna sredstva. Međutim, iz ovoga što sam saopštio, a moram napomenuti da sam saopštio samo projekte, neke od najznačajnijih projekata gdje se planiraju odeđena izdvajanja, vidimo da se sredstva ta koja se izdvajaju za Opštinu Berane nijesu mizerna sredstva, već da se radi o veoma značajnim projektima koji su planirani da se realizuju u višegodišnjem periodu.

Smatram da je veoma značajno napomenuti da su subvencije poljoprivrednim proizvođačima u 2020. godini planirani u iznosu od 22,91 milion eura. Sredstva se u svom najvećem obimu usmjeravaju u vidu direktnih plaćanja poljoprivrednim gazdinstvima i direktno su u funkciju ostvarivanja ciljeva razvoja poljoprivrede u ruralnom području.

Na samom kraju i tim završavam.

Ovaj dokument /prekid/ izuzetno kvalitetno zakonsko rješenje, rješenje koje pruža i finansijsku i fiskalnu stabilnost, kako države Crne Gore, tako i njenih građana. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 16:38:49)

Hvala poslaniče Fatić.

Najavljen je Srđan Milić ili Goran Danilović, kolega Branko Radulović nije u sali.

Prelazimo na sljedećeg diskutanta.

Kolega Milorad Vuletić, izvolite.

MILORAD VULETIĆ (24.12.19 16:39:12)

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre sa saradnicima, poštovani građani,

O Prijedlogu zakona o budžetu kažu neki ozbiljni ljudi treba govoriti držeći se one Čerčilove misli: "Umjesto da unaprijed brinemo, bolje je da unaprijed razmišljamo". Pred nama je plan prihoda i rashoda ove države za 2020. godinu težak dvije milijarde 579 miliona eura. Dakle, gotovo svake godine, evo nekih desetak godina, govorio sam na ovu temu i uvijek se trudio da to radim različito, iako priznajem i sada da nijesam previše vješt ekonomiji i finansijama. Definitivno isčitavajući ove materijale, čovjek može mnogo toga kvalitetnog i da nauči, pa eto malo da se našalim, možda još da ostanem u ovom parlamentu pet šest godina možda bih i ja uz neku užu ekipu saradnika koncipirao jedan kvalitetan budžet.

Što u stvari znači dobro koncipiran i napravljen budžet, to je da prihodi kvalitetno pokrivaju potrošačke jedinice, odnosno rashode. To je taj takozvani uravnoteženi budžet koji daje mogućnost potrošačkim jedinicama da sredstva koja su im opredijeljena efikasno koriste i da pokriju kalendarsku, odnosno budžetsku godinu na najkvalitetniji način. No dobro, budžet za 2020. godinu karakterišu nešto umjerenija ekonomska aktivnost, kao što vidimo i realan rast bruto

društvenog proizvoda od 3,4%, kao i stabilni izgledi u srednjoročnom periodu. Nakon snažnog rasta u 2017. i 2018. godini, naročito rasta od 5,1 u 2018. godini koji je bio najveći u regionu Zapadnog Balkana i jedan od najvećih u Evropi, pozitivni trendovi su nastavljani i tokom 2019. godine u kojoj se već za prvih devet mjeseci izdvajaju visoke stope rasta u sektoru turizma.

U 2020. godini očekujemo rast prihoda budžeta po osnovu rasta ekonomske aktivnosti na osnovu sprovođenja mjera fiskalne konsolidacije od projekta ekonomskog državljanstva kao i davanja Aerodroma Crne Gore na dugoročno korišćenje. Pomenute stope rasta i unapređenje fiskalne pozicije omogućiće povećanje zarada u prosvjeti i zdravstvu kao što smo imali prilike danas da čujemo za 9% u narednoj godini.

Raduje takođe nastavak ulaganja u realizaciju projekata kojima se unapređuje turistička ponuda i javna infrastruktura uz nastavak izgradnje autoputa kroz kapitalni budžet. Ovaj budžet treba da omogući poboljšanje života građana, kao i dalje približavanje bruto društvenog proizvoda po glavi stanovnika prosjeku Evrope. Znamo da Crna Gora je prema ovom parametru na 47% evropskog prosjeka, što je najviši nivo, ja mislim, još uvijek u regionu.

U srednjoročnom periodu očekuje nas sprovođenje mjera na optimizaciji državne uprave. Ona ima za cilj da potrošnja države raste po prosječnoj nominalnoj stopi od 1,8%. U narednim godinama očekujemo ekonomski rast koji će pratiti sprovođenje aktivne politike zapošljavanja i stručnog usavršavanja, kao i garancija poboljšanja na tržištu rada.

Budući da mi je ostalo još malo vremena želio bih da ga potrošim na jednu interesantnu stavku u budžetu, a to je na izdvajanje za sport. Pozdravljam povećanje budžetskih sredstava koji se opredjeljuju Ministarstvu sporta i mladih za 1.400.000, čini mi se, hiljada više, 17% više nego prethodne godine. Naravno, ta sredstva da će se koristiti za razvoj sporta i kod najmlađe populacije, tako da sam bar od ministra obaviješten, dakle, razvoj školskog sporta i dječijeg, podsticaj bavljenja sportom kao zdravim stilom života.

Jedno pitanje, i zbog toga mi je najviše stalo što sam se javio da govorim o ovoj tački, to je i izgradnja određenih objekata za bavljenje sportom. Konkretno, mene interesuje atletski stadion u Podgorici gdje vidim da nije sa razlogom mogao biti u narednoj godini projektovan ni dio sredstava, za eto neki stimulans i pomoć u realizaciji toga projekta. Međutim, informisan sam da prvih četiri mjeseca, dakle, prvi kvartal Glavi grad će usvojiti plan i dodijeliti na korišćenje odgovarajuće nekretnine gdje ćemo mi sačiniti plansku dokumentaciju, konkurisati, naravno i kod države, jer to opšti interes za sve građane i bavljenje djecom tim sportom, pa se nadam da će možda biti prilike pred kraj godine iz nekih sredstava iz budžetske rezerve ili u onoj narednoj godini da se na kvalitetniji način prati izgradnja ovoga objekta. Sve u svemu budžet je dobar, podržavam ga i zahvaljujem na prekoračenom vremenu koje ste mi omogućili.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 16:45:28)

Hvala, kolega Vuletiću.

Na redu bi sljedeći bio ili kolega Srđan Milić ili Branko Radulović, kojih nema u sali.

Daću riječ kolegini Nadi Drobnjak. Izvolite.

NADA DROBNJAK (24.12.19 16:45:48)

Hvala potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicima, kolegini i kolege, već smo čuli karakteristike budžeta za 2020. godinu. Nije na odmet ponoviti da on obezbjeđuje intenzivan ekonomski rast kroz projektovanu stopu realnog rasta od 3,4% i da će što je jako važno ponoviti, kroz kapitalni budžet nastaviti sa ulaganjem u realizaciju projekata kojima se unapređuje javna infrastruktura i turistička ponuda uz nastavak izgradnje prioritetne dionice autoputa.

Ono što je meni bilo interesantno dok sam gledala budžet, to je da u njemu prepoznam komponente rodno odgovornog budžetiranja, da u njemu vidim kroz koje stavke se zaista podržava implementacija Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti. Znajući da primjenom Zakona o rodnoj ravnopravnosti sve institucije imaju tu obavezu, ali da naš program još

uvijek nije pravi programski budžet, bilo je jako teško prepoznati te stavke, ali mora se pohvaliti da je povećano izdvajanje ovim budžetom za Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava gdje radi odjeljenje za pitanje rodne ravnopravnosti i kroz poziciju za program tog odjeljenja, kao odjeljenja za unapređenje položaja romske i egipćanske populacije, vidi se da će se 2020. godine na bolji i kvalitetniji način moći realizovati i politika rodne ravnopravnosti u ovom sektoru.

Takođe, važno je istaći da Ministarstvo rada i socijalnog staranja kroz socijalni proram prepoznaje da je jako važno raditi na sprečavanju, suzbijanju nasilja nad ženama, nasilja u porodici. Kroz njihov budžet takođe je to prepoznato, prije svega, kroz garanciju da će Ministarstvo finansija podržati izgradnju skloništa za žene žrtve nasilja u Bijelom Polju, što je jako važno i za primjenu Istanbulske konvencije u Crnoj Gori. Takođe, dobar primjer orodnjavanja budžeta jeste i Ministarstvo ekonomije koje jasno izdvaja sredstva za finansiranje razvoja ženskog preduzetništva, samim tim unapređuje i cijelo crnogorsko društvo.

Ono što raduje je da je u Ministarstvu prosvjete kroz sredstva koja su za njegov rad u 2020. obezbijedena garantuje se, između ostalog, i realizacija aktivnosti usmjerenih na prevenciju nasilja i vandalizma u javno obrazovnim ustanovama, angažovanju stručnih lica za rad sa djecom u ustanovama u kojima na osnovu evidencije došlo do izraženih oblika vršnjačkog nasilja, unapređenju bezbjednosti objekata, prevenciji ranijih ugovorenih brakova, smanjenju stepena ranog napuštanja škole i brige o vulnerabilnim grupama.

Takođe, u budžetu Ministarstva zdravlja prepoznaju se realizacije aktivnosti iz oblasti nacionalnog preventivnog programa, tu prije svega mislim na skrinig za prevenciju karcinoma u cilju dodatne edukacije i promocije, kao i u marketinšku kampanju u podizanju svijesti kod stanovništva o važnosti odlaska na preventivne preglede. Ovdje jedna kritika Ministarstvu zdravlja, ne finansija, jer su mnogo veći akcenat stavili na prevenciju karcinoma kod žena nego kod muškaraca, a mora se voditi računa o cjelokupnom stanovništvu bez obzira na pol, jer ni muškarci na žalost nisu oni koji ne podliježu ovoj bolesti.

Jedno ministarstvo koje naizgled ne izdvaja dosta novca, ali zaista radi suštinsku priču, to je Ministarstvo odbrane, koje kroz sve svoj pozicije i kroz sve aktivnosti vodi računa o tome kako unaprijediti položaj žena u sistemu odbrane. Za kraj, da pozdravim Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja koje je znajući da je rodno odgovorno budžetiranje važno za razvoj cjelokupnog društva prihvatilo da 2020. godine u svom ministarstvu odradi pilot projekat, a to je orodnjavanje Agrobudžeta i pozdravljam što je upravo u ovoj godini Agrobudžet povećan u odnosu na prethodnu. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 16:50:37)

Hvala, poslanice Drobnjak.

Sada ćemo riječ dati poslaniku Srđanu Miliću, a neka se pripremi zadnji učesnik u raspravi kolega Danilo Živković.

Poslaniče Milić, izvolite.

SRĐAN MILIĆ (24.12.19 16:50:53)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Jasno je, gospodine ministre, da je prihodna strana budžeta potcijenjena i upravo sam imao konsultaciju sa potpredsjednikom Parlamenta da nam se ostavi prostora da bi smo djelovali amandmanski na tu prihodu stranu. Vjerovatno će to biti od strane parlamentarne većine odbijeno, ali ako ne smeta gospodine ministre, gospođa Pavićević i ja imamo neku analizu koja je bila preporučena i od strane Centralne banke Crne Gore, o načinu mjerenja neformalne ekonomije u Crnoj Gori. Ona je potreba svih nas da bismo na određeni način vidjeli kolika je rezerva na toj prihodnoj strani. Mnogo je u javnosti podataka, a ni jedan od njih nije tačan, samo zbog toga što ni ulazni podaci nijesu tačni. Mi smo djelovali amandmanski na prihodnost poreza na dodatnu vrijednost, djelovali smo amandmanski na prihode od akciza, na naknade za priređivanje igara na sreću, kao i na naknade za korišćenje dobara u opštoj upotrebi.

Oko naknade za priređivanje igara na sreću moram da kažem da sam na odboru vam to pomenuo i dostaviću vam to. Dakle, to je jedinstven slučaj, da obveznik plaćanja prvo uplati naknadu, pa tek onda dobije fakturu pomoću koje može da rasknjiži ono što je uplatio, to nigdje ne postoji. To postoji samo kod nas, a postoji kao što vi i ja dobro znamo zbog nedostatnosti zakona koji tretira tu oblast. Onda tu postoji jedan ogroman prihod koji se ne naplaćuje u jednom dijelu, u drugom dijelu se ne naplaćuje zbog toga što postoje neki centri moći koji ne dozvoljavaju da se neke reforme koji ste vi pripremili ne sprovedu.

Ono što, takođe, mi je vrlo interesantno, gospodine ministre, to je ovaj Savjet za privatizaciju. Vidio sam da ste mu odvojili milion evra za konsultanske usluge. Ako postoji zadnja adresa u Crnoj Gori kome treba jedan centar, to je Savjeta za privatizaciju Crne Gore. Jer ako je neko koštao Crnu Goru stotine miliona evra to je ta pamet koja je bila, koja je pozajmljena i plaćala konsultanske usluge. Bez obzira da li je to već neki ugovor postojao da li je to realizacija nečega što je već plaćeno, ajmo negdje da presječemo. Ovdje se bore ljudi da povećaju penzije, plate ili bilo što za pet, šest ili 10 evra, a mi dajemo milion evra Savjetu za privatizaciju.

Ja se zahvaljujem na Vašem odgovoru koji ste mi dostavili interesantno je za ovu raspravu. Uvažavam ono što smo se dogovorili, ja ću samo ovaj dio koji smatram da je potreba da bi javnost saznala, onda očekujem od Vas imaćemo prilike da raspravljamo u pojedinostima oko amandmana i oko svega toga, očekujem da pregledate ove podatke da vidite da li je to sve tako kako ovdje piše.

Koliko sredstava su privredni kolektivi sa većinskim vlasništvom države Crne Gore, nakon usvajanja svojih završnih računa i shodno odlukama svojih upravljačkih organa transferisali kao pripadajući dio dobiti u budžet Crne Gore za 2017. godinu i 2018. godinu, 2017.godine se pominje četiri miliona i 680 hiljada, 2018. godine 37 miliona evra.

Kažem ući ćemo u elaboraciju svega toga ono što mene interesuje posebno koji je odnos najviše i najniže zarade u opštoj Vladi, a koji je kod privrednih društava sa većinskim državnim kapitalom? U odgovoru ste dostavili da je odnos između 865 do 1.700 evra u opštoj Vladi, a kod ovih privrednih društava između 380 do 1.003 evra. Koji odnos u visini zarade između ministra u Vladi Crne Gore, poslanika u Skupštini Crne Gore sa jedne strane i predsjednika odbora direktora izvršnog direktora preduzeća u većinskom državnom vlasništvu sa druge strane. Odgovoreno mi je da je kod predsjednika odbora direktora izvršnog direktora utvrđen na nivou 1.270 bez minulog staža, a da je najviša prosječna zarada za 2019.godinu bila 4.400 evra. Ja sam rekao da to nije tačno i naći ćemo zajedno da vidimo koliko je zaista. Jer, kad govorimo o tome i završavam sa ovim, zahvaljujem se na vremenu. Čisto za one koji žele da se ovim bave.

Kada govorimo o tome da imamo privredna društva sa većinskim kapitalom vlasništva Crne Gore i određeni dio tih privrednih društava posluje sa gubitkom i taj gubitak se iz godine u godinu povećava. Dolazimo do situacije, da oni koji dođu ovdje kao gosti i drže nam predavanja imaju za dva ili tri puta veću platu, nego ministar u Vladi Crne Gore, nego poslanik u Skupštini Crne Gore.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 16:56:23)

Hvala, poslaniče Milić.

Poslanik Branko Radulović, izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (24.12.19 16:56:31)

Hvala potpredsjedniče.

Da udahnem duboko, da imam snage između moja dva najveća iskušenja i životnog opredjeljenja i vjerovanja da nađem mjeru. Mislím da nikada se nije desilo u istoriji ovog Parlamenta da istovremeno se raspravlja u duhovnom i ovozemaljskom životu.

Ja sam posvećen, građani Crne Gore, tako mi Bog pomogao u vjerovanje i to vjerovanje mi daje snagu. Ugrizao sam se da ne bih podlegao emocijama, vjerujem da ću moje roditelje vidjeti gore. Kada bi mi neko uzeo tu vjeru onda ne znam što je smisao moga bitisanja i smisao

vaspitanja moje dvoje djece i moje dvoje unučadi, ako ih ja ne bih čekao gore.

Građani Crne Gore, vi ćete jednog dana možda što mislite da je daleko taj dan, a možda ste i svjesni i ne spavate noću zbog toga što mislite da ćete postati pepeo ili ćete postati nešto što je besmrtnost. To iskušenje svakog čovjeka. Ja sam se s tim suočio kada sam bio u Gimnaziji i našao sam svoje iskušenje i vjerujem u to i svakim danom sve više vjerujem u to. Ta vertikalna bila da se ona zove ovako ili onako, bilo da je to od jedne, do druge, treće vjere jedna je ista. E zbog toga, mojih drugara nema. Zato što, oni su još pod takvim stresom.

Ja sam jutros plakao gledajući na lajvu monahinje, one su moji najveći drugari. Monahinje i monasi su moji drugari, ja ih tako nazivam, gospod Bog je moj drugar koji mi oprašta u mnogim drugim stvarima. Kao što sam se peo uz one stepenice dva i po sata u subotu, kao što sam kršten tamo, kao što je Pepo kršten tamo. Kao što vjerujem da ću ja tamo, kao grešnik u mnogim stvarima otići.

Zamislite tu kontradiktornost, ja tehnokrata sav sažet, prožmet u matematici u tehnici u logici u Darwinu, vjerujem u tu vertikalu. Ja ću pokušati da se spuštam na ovaj zemaljski život i ovaj budžet. Vjerujem, u nešto da ovozemaljski život i njegove radosti počivaju u poštenom radu u davanju zajednici, u kreativnosti toga rada i vraćanju od te energije i tog što dajete zajednici. Onoliko koliko vam treba, koliko vam daje snagu za jedan život normalni, koji vam daje energiju da svoje potomstvo utemeljite u tome. Sve van toga nije ni po božjim ni po ovozemaljskim zakonima. Ono što je Andrija Mandić rekao, on je moj student, ja njega dobro znam, kao što sve svoje studente dobro znam. Kunem se u Boga i Svetog Vasiliju i ovu brojanicu koju nosim cio život da on vjeruje u to, kao što ja vjerujem u to, na određeni svoj emotivni način on to iskazuje. Vratio sam se zbog dobra Crne Gore. Vratio sam se zbog molbe mog oca, koji je gore, vjerujem u to. Vratio sam se zbog tog sklada. Sve što sam predlagao oko budžeta i oko svih drugih stvari bilo je za neku sreću, za neku potrebu, koja je ljudska. Ljudi, kad se zatvara ciklus životni, sve su potrebe sve manje i sastoje se samo od nekoliko poruka. Jedna je poruka da li si napravio grijeh, da li si uzeo tuđe, drugo da li svoje potomstvo napravio da mogu da budu ljudi i da bude život pošten čovjeka i sve ostalo se završava.

Meni na kraju sve manje treba, ne idem po kafana, a bio sam kafanski čovjek. Ne idem po provoda, a volio sam provo, ne idem u izobilju, a moja večera se završava s tim da mi je prekrasno sa korom leba, malo sira, volim sir, malo mesa, malo svega toga i to je ljudski.

Ljudi, ja vam sve opraštam ako se neko smije, vi će te se jednog dana, danas ili sutra, sjećati mojih riječi kao što se ja sjećam. Oko ovog budžeta znate da sam ja do kraja analitičan proveo sam mnogo dana, mnogo godina, znam projekciju. U mnogim stvarima za razliku od premijera se sa ministrom slažem. Mnoge moje inicijative i da kažem kao ono što je bio maršalov plan poslije ovozemaljskih prokletstva koje se desilo poslije ili tokom Drugog svjetskog rata i ja imam tu svoju viziju kako i na koji način da Crna Gora poslije ovog bombardovanja gluposti, nečastija, sebičnosti pređe u nešto što će omogućiti što veći i što bolji život.

Zato ministre zajedno sa Pavlom Radulovićem, na određen način, ne zbog krvi nego zbog energije volim tu energiju, volim tu privrženost, a kod ministra volim lucidnost i razmišljanje. Cijenim to da sam u saglasju. Ne cijenim to kod ministra što on osnovne limite koje nam onemogućavaju da mi budemo do kraja održivo prosperitetno društvo da ne budemo kao Poljaci, koji smo ispred njih bili kao Česi, kao mnogi drugi, nego on nalazi neko optimalno rješenje u odnosu na postojeće limite.

Građani Crne Gore, kolege, da vam kažem da ovo ovako ne može da opstane Crna Gora. Ni po toj vertikali o kojoj sam pričao o kojoj ću se otkriti i skinuti duševno go zbog dobra Crne Gore u četvrtak, ne po ovoj tački, nego po drugim tačkama kao što sam to i uradio. Ovako ne može da opstane Crna Gora. Ministre, vi i ja dobro znamo ne znam da li ću moći svoju najveću muku ili ljubav, svoju ćerku zaustaviti ovdje.

Građani Crne Gore, nema boljitka mi smo živjeli sve gore i gore u posljednjih tri četiri, pet godina. Mi ćemo živjeti evo ovo što je ministar napravio mučeći se između brojnih limita da nema povećanja plata. Kako će neko izabrati između Njemačke koja nudi godišnje, kao mojoj Ljiki, 120.000 eura godišnje plate i najsavremeniju aparaturu. Ona je ludak, kao što su mnogi ludaci, kao što sam ja bio. Za nju je sveta nauka, za nju je sveta misija, ali i neka egzistencija i mogućnost. Kako ćemo sa tih 20 miliona koje smo povećali za zdravstvo i koje će biti 50 eura njih zadržati, nikako.

Ima nešto što moram da rečem.

Povezujući tu vertikalnu nebesku koja se prelila na ovozemaljski život, da smo mi od limita ministre, koji je bio pogrešna ekonomska ideologija. Ja vama hiljadu puta govorim da se budžet ne može puniti od neoliberalnog koncepta te nevidljive ruke i samo porez. Ta uloga države, to vizionarstvo države, taj profesionalni menadžment vi se hvalite sa Elektroprivredom. Od kada sam ja govorio da je Elektroprivreda i mnogi resursi moraju da budu u rukama države sa pravim menadžmentom. Od tog profita kojeg ste ministre uzeli spašavajući se 34 miliona eura, mislim, to je nešto što mora da bude balans između tržišta liberalnog i uloge domaćina kuće, vizionarstvo domaćina kuće. Učešća domaćina kuće u nečemu što znači raspodjela.

Ministre, ja kad kažem ove moje krivične prijave koje Tužilaštvo kaže da su još u izviđaju koje su 10 milijardi, 10 milijardi neto, a bruto i multiplikaciono mnogo više radnih mjesta dodate vrijednosti, hidrocentrala. Ne za to što mrzim Mila Đukanovića i ove 32 čovjeka, neka mu gospod sudi, neka mu ovozemaljski sudovi sude, ja mu neću suditi. Ali, bez čistilišta bez pravne države, bez preispitivanja onoga što je napravljeno u prethodnih 30 godina, bez vraćanja narodnog narodu, nema prosperiteta Crne Gore.

Znate da ja znam sve o brojkama, ovdje sam ih naveo. Ono što se Vi i ja razlikujemo shvatite nešto ima nešto vrijednost koja kaže imaš 10 eura u džepu, a duguješ 12 eura, imaš 100 eura ili 1000 eura u džepu, a duguješ 500 eura. Da li me razumijete ministre? Što znači apsolutna i relativna vrijednost duga su sasvim različite stvari, ja hoću da raste moj javni dug. Vi i ja dobro znam evo dijagrami koje sam ovdje nacrtao da budu do kraja sve je relativno i u ekonomiji. Ukoliko javni dug bude u funkciji održivog razvoja i bude povećanja bruto društvenog proizvoda koji će ovako da ide. Javni dug ministre, javni dug koji raste u apsolutnoj vrijednosti 10, 12, 15 eura ali GDP raste 20, 100, 200 eura, tada Vi kao neko ko je razvio, stavljajući to u funkciju, je u ime progresu. Ministre Vaše ruke su zavezane, sve mi je jasno, vi pokušavate na svaki način da povećate i poresku disciplinu i fiskalnu disciplinu i budžetsku disciplinu i javašluk da smanjite ove vlasti, nema im popravke ako ne budu pred čistilište.

Građani Crne Gore, ne zbog Demokratskog fronta tako mi Bog pomogao i Sveti Vasilije Ostroški, nego zbog Crne Gore, glasajte za maršalov plan za Demokratskog fronta plan (za Brankov plan). Nema bez pravne države i finansijskog tržišta nema bez javnih investicija jakih koji će stvoriti dodatnu vrijednost i koji će stvoriti mnoga radna mjesta. Nema nigdje nauka o ovome on stanuje samo u Crnoj Gori i volji Crne Gore. Zdravo bili svi, želim vam svako dobro za sve praznike i u pamet se.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:12:08)

Hvala.

Sada, riječ ima zadnji govornik od strane poslanika, kolega Danijel Živković, izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (24.12.19 17:12:18)

Hvala potpredsjedniče Nimanbegu, poštovani ministre Radunoviću sa saradnicima, uvažene koleginice i kolege, poštovani građani,

Pred nama je danas Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2020. godinu. Kao i svaki predlog zakona o budžetu koji smo imali prilike da razmatramo u ovom uzvišenom domu on jasno predstavlja projekcije koje Vlada upravo upućuje Parlamentu, u smislu onoga što planira da prihoduje na jednoj strani i na drugoj strani onoga što planira da rashoduje.

Ja bih rekao da to podrazumijeva da sve budžetske jedinice budu zadovoljne sa jedne strane u smislu da ispunjavaju svoju ulogu, ulogu javnog interesa. Makar ono što sam uspio da pratim kao član Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, a odnosilo se na budžetske jedinice, konkretno pravosuđe. Čini mi se da su te budžetske jedinice u značajnoj mjeri zadovoljne u odnosu na opredijeljena sredstva od strane Vlade Crne Gore i da će u odnosu na ta planirana sredstva moći da ispune svoju ulogu tokom 2020. godine.

Veoma je važno zbog građana i ukupne javnosti znati jednu važnu činjenicu. Da nije bilo

Iako graditi ekonomski sistem u Crnoj Gori od rekao bih vremena kada je Crna Gora postala nezavisna iz prostog razloga što kao mala i ranjiva ekonomija uspjeli smo da prođemo jedan turbulentan period velike ekonomske krize. Uspjeli smo tad da sačuvamo našu ekonomiju i uspjeli smo da korz stabilne političke prilike u prethodne tri godine imamo visoke stope ekonomskog rasta.

Kada govorimo o visokim stopama ekonomskog rasta ne možemo nikako izuzeti činjenicu da je Crna Gora od 2006. godine, na ovamo imala preko šest milijardi stranih direktnih investicija. Dakle, šest milijardi stranih direktnih investicija. Kad to kažem onda je veoma bitno da građani budu svjesni činjenice, da država koja nije preduzimala reforme, koja nije imala političku stabilnost, koja nije se osvrnula, koja nije krenula procesom integracija ne bi imala ovakve rezultate na ovom polju. Od tih stranih direktnih investicija mi smo kreirali neku ekonomsku vrijednost u Crnoj Gori. Zahvaljujući tako dobrim pretpostavkama mi danas kreiramo novu ekonomsku vrijednost.

Priča se često ovdje u Parlamentu oko ekonomskog rasta. Vjerujem da je dobro što imamo ekonomski rast kao što je bio prošle godine 5,1% dobro je što je u trećem kvartalu 4,7%. Ali, kada to kažemo građanima vjerovatno oni očekuju od nas upravo fidbek tu povratnu informaciju kako će se to konkretno odraziti na životni standard.

Kada kažem životni standard onda se to prevashodno misli na to koliko će budžeti domaćinstava biti veći u narednoj godini. Odnosno kako će to konkretno se efektuirati na veće zarade i veća primanja ljudi u Crnoj Gori. Ali, podizanje kvaliteta života ne podrazumijeva isključivo samo povećanje zarada koje jeste veoma važan segment života svakog pojedinca. Ono podrazumijeva ukupna ulaganja u zdravstvo, u obrazovanje, u kulturu u jačanje vladavine prava u pravnu državu, u očuvanje pravde to su različiti segmenti, različiti segmenti društva na kojima ova politika radi.

Kada dođu kritike od strane opozicije vi onda kontinuirano imate priliku da čujete neke izolovane pojedinačne slučajeve i iz tog kritizerstva se ništa dobro ne izrodi. Dakle, ništa dobro, tu nema ponude. Kad kažem ponude, to podrazumijeva da oni ponude plan građanima kako da se poveća njihov prihod na primjer u narednih četiri ili pet godina, tog plana nema. To je direktno samo kritika. Mi želimo da smijenimo Demokratsku partiju socijalista, to je njihov plan. To je ključni plan opozicije, ključni problem opozicije, ključna opsesija opozicije, ključna frustracija opozicije je Milo Đukanović i Demokratska partija socijalista.

Kad izbrišu to iz svojih opsesija i frustracija možda budu relevantni sagovornici na političkoj sceni da ozbiljnije razgovaramo o određenim političkim temama, razvoju i prosperitetu Crne Gore.

Nešto malo i oko ukupnih strukturnih reformi u Crnoj Gori. Konkretno, samo evo da kažemo tokom ovog prethodnog perioda imali smo neke značajne zakone. Imali smo Zakon o javnim nabavkama, koji se značajno razlikuje od ovog prethodnog zakona. Imali smo Zakon o radu, skoro i raspravu o njemu i izglasali smo takav Zakon o radu. Imali smo Zakon o javno privatnom partnerstvu.

Evo samo da uzmemo ta tri zakona u obzir kako će oni promijeniti ekonomsku sliku Crne Gore. Da malo pojasnimo građanima u par rečenica.

Kada govorimo o Zakonu o javnim nabavkama tu smo učinili stvari jednostavnijim. Dakle, omogućili smo prije svega da kroz te javne nabavke možemo da svjedočimo mnogo kvalitetnijoj i efikasnijoj realizaciji o određenim brojkama. Kada govorimo o Zakonu o radu, učinili smo tržište fleksibilnim u smislu da zaštitimo prava radnika sa jedne strane, a istovremeno i da zaštitimo poslodavca na način da može da angažuje kvalitetnu radnu snagu. Donijeli smo Zakon o javno privatnom partnerstvu koji treba da omogući Crnoj Gori upravo novu vrijednost to podrazumijeva da povuče taj privatni kapital. Jer, ako smo svjedoci na osnovu činjenica da samo u bankama, ako sam ja možda raspoložem dobrim podacima da je to oko 1,3 milijarde, da građani imaju u bankama onda moramo iskoristiti nekako te pozicije kroz ove zakone, da taj kapital uložimo u neku novu ekonomsku vrijednost u Crnoj Gori.

Takođe, što se tiče ekonomskog preporoda kako kažu naše kolege iz opozicije ekonomski preporod ne dolazi preko noći. Dakle, građani želim da vam pošaljem jasnu poruku. Nemojte da nasijedate na manipulacije, nema tog ekonomskog mađioničara ili ekonomskog gurua koji će doći u Crnoj Gori da vam ponudi takvo rješenje da vam se preko noći promijene prilike u vašem domaćinstvu i da vam bude bolje preko noći.

Ne vjerujem, da neko može sa ove strane da dođe i da govori vama koji se bavite kontinuirano ekonomskim i finansijskim temama da vi želite loše ekonomiji i finansijama Crne Gore i da vi u odnosu na ono što je objektivna održivost ovog budžeta ne želite da povećate zarade. Ako će neko da pričamo jezikom demagogije onda od nas neka to ne očekuje. Želimo da pričamo objektivno, konkretno o onome što je održivo, a ovo je održivo o čemu pričamo ne nudimo nikakve bajke građanima, nego ono što je realno, realno ostvarljivo za naredni period.

Nešto malo i oko zaduživanja. Pročitaću samo neke podatke u odnosu na zemlje u Evropi koliko iznosi javni dug u odnosu na bruto društveni proizvod. Grčka 182%, Italija 133%, Portugal 125%, Kipar 110%, Belgija 105%, bruto društvenog proizvoda. Ja ne znam da li smo mi možda na 70 i nešto procenata bruto društvenog proizvoda. Tačno je da smo premašili taj Mاستriški kriterijum, razumijemo to, dobro to skeniramo. Ali, isto tako zadužujemo se isključivo u svrhe refinansiranja prethodnih dugova pod povoljnijim uslovima i prevashodno ulaganje u infrastrukturu, da se kroz infrastrukturu kreira nova ekonomska vrijednost.

Ali, tu isto moramo građanima da ponudimo jedno objašnjenje, šta podrazumijeva ovo zaduživanje. Da biste se zadužili vi morate da budete kredibilan partner finansijski međunarodnim institucijama. Jer, znate kada oni koji procjenjuju rizik u tim finansijskim međunarodnim institucijama rade procjenu tog rizika oni ne procjenjuju samo koliko ste vi finansijski kredibilni, nego kakve su vaše političke prilike, koji je stepen vladavine prava. Posmatraju da li mogu biti sigurni da će te im vi taj novac vratiti. Crna Gora se pokazala kao kredibilan partner u kontinuiranom porastu u smislu njenog kreditnog rejtinga.

Kada govorimo o političkim prilikama, političke prilike i politička stabilnost je direktno povezana sa ekonomskom stabilnošću, ako nemate jedno, nemate ni ovo drugo. Što znači da smo mi u ove prethodne tri godine uz političku stabilnost kreirali kvalitetnu ekonomsku vrijednost koja je rezultirala kroz kvalitetan ekonomski rast. Kako će se to odraziti na kvalitet života građana Crne Gore pokazaće vjerovatno naredne godine i to će rezultirati na način što ćemo mi biti makar iz Demokratske partije socijalista i vladajuće većine, uz ponudu nekim drugim partijama možda da budu sastavni dio vlasti, pokazaće se kao najbolja formula za uspjeh i prosperitet države Crne Gore.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:22:13)

Hvala, poslanice Živkoviću.

Ovim smo završili dio izlaganja i pitam predstavnika Vlade da li želi završnu riječ. Želi. Ministre Radunoviću, izvolite.

DARKO RADUNOVIĆ (24.12.19 17:22:30)

Hvala predsjedavajući.

Poštovani poslanici, prvo da zahvalim svima koji su učestvovali u raspravi. Jer, uvijek smatram da su te rasprave korisne i da upućuju na određena razmišljanja i jednostavno rješavanje i obradu tih poruka. Doista poslanik Živković, moram da kažem da je dobar dio onoga što sam želio da saopštim već saopštio, a i nijesam neki govornik, vi to znate.

Ja ću se zadržati na možda tri ili četiri teze koje mislim da jesu važne i više su zanatske nego što su neke političke poruke.

Prva, da moramo biti svjesni da smo mi počeli sa fiskalnom konsolidacijom i mjerama fiskalne konsolidacije. Te mjere su predviđale nepomjeranje ličnih primanja jer negdje jedna teza koja se ovdje saopštava imamo rast, a ne povećavamo plate.

Ja moram tu da kažem, mislim da smo napravili jako veliki uspjeh, jer rijetko ćete sresti da se radila negdje fiskalna konsolidacija, a da nije došlo do smanjivanja plata i penzija. Mi nismo pristupili tome. Zboga toga vjerovatno smo sporije pravili rezultat, ali smo zato postigli poprilično, ja bih rekao čak, grubo ću da zvučim i ne želim da pretjerujem, ali stvarno zavidan rast. Taj rast je dao kao posljedicu mogućnost da smo mi iz dva pokušaja uspjeli da saniramo obaveze koje

dospijevaju po javnom dugu i to u velikim iznosima i sa u tom trenutku mnogo boljim kamatama nego što smo mi imali ranije. Neko je pomenuo pak tržište je bilo takvo, Hrvatska se zaduživala povoljnije, Srbija se zaduživala povoljnije, ja na to mogu da kažem kamate su se izračunavale na tabeli i neke stvari utiču na iznos te kamate. U toj tabeli Hrvatska je sad članica Evropske unije, Srbija ima suficit, 2014. godine.

Sjetio sam se sad možda mogu to da pomenem. Mi kad smo sjeli i počeli da razgovaramo prvi moj razgovor sa MMF-om je bio na stolu ponuda da uđemo u aranžman sa njima i da se zadužimo 300 miliona, a aranžman sa njima bi bio i spuštanje plata i penzija. Mi smo tada rekli ne hvala, pokušaćemo sami, pravićemo sami fiskalnu konsolidaciju, a želimo sa vama da imamo dobre odnose i želimo da nam budete tehnička pomoć. Tako smo počeli sa tom saradnjom iz koje ja mislim da mi jesmo imali dosta dobru korist, dobru podršku i mislim da su nam pomogli posebno kad je u pitanju monitoring javnog duga. Kod tih kamata tržište utiče, ali ako vi niste kredibilni i mi nekako čini mi se lakše postićemo dokazivanje svog kredibiliteta, tačnije održivost javnih finansija nego ovdje u Crnoj Gori. Govorim o pojavi na finansijskom tržištu.

Pomenuli smo kreditni rejting. Ja očekujem da ćemo uspjeti da dobijemo podršku Svjetske banke PBG2 početkom sledeće godine i da će to direktno uticati da Crna Gora poveća kreditni rejting za jedan stepen. Mislim da će i to biti dokaz da ne treba da budemo u grču i ne treba da nemamo povjerenja da možemo imati održive i javne finansije. Ovo što se pominje da bi trebalo stvoriti pretpostavke za rast stvaranja novostvorene vrijednosti to jeste suštinski problem ekonomije po mom mišljenju u Crnoj Gori. Mi smo napravili jedan veliki rezultat u uslužnim djelatnostima i taj tzv. tihi izvoz, odnosno unutrašnji izvoz. Mi u polju stvaranja novih vrijednosti morali bi više da uradimo. Mislim da imamo dobar tempo kad je u pitanju poljoprivreda i mislim da ćemo brzo imati dobre rezultate. Međutim, kod prerađivačkih kapaciteta mislim da bismo mogli više jedino kod mesoprerade smo nešto koliko ja to pratim, više sam to pratio priznajem dok sam se bavio bankarskim pozivom nego sad, kod prerade, vjerovatno posebno kod drvoprerade imamo prostor da to uvećamo.

Mi bi morali da damo sve od sebe da napravimo supstituciju uvoza, jer doista smo visok uvozno zavisnik i mi moramo stvarati svoju proizvodnju kojom ćemo mijenjati ono što uvozimo. Kod nas svaka investicija, nažalost, a i posao u turizmu ne daje nam efekte koje bi mogao da nam da. Mi kad nešto gradimo mi samo šljunak i vodu, nažalost, i radnici i cimenat i mašine, tako da efekti nisu oni koji bi mogli da budu. Isto tako u turizmu, ako još ne želimo mi da radimo, nego angažujemo radnu snagu, odnosno, a u samim hotelima imamo 70% artikala koje uvozimo, onda stvarno nije efekat onaj koji bi mogao da bude od turizma.

Ovdje je bilo par nekih pitanja na koja mogu kasnije odgovoriti, jer doista imaćemo mi raspravu oko amandmana pa možemo o tome govoriti. Ja bih završio sa sljedećim, mislim da je zajednički imenitelj svih nas koji smo u Crnoj Gori i posebno ljudi koji se srijeću ovdje u Parlamentu, u Skupštini zajednički imenitelj nama jeste, pa gdje god bili politički, jeste održivost javnih finansija. Iz ovog budžeta funkcioniše država. Iz ovog budžeta se finansiraju plate i pozicije i opozicije, ljekari koji liječe i opoziciju i poziciju, bezbjednosne službe, da ne nabrajam. Doista smatram da zajednički imenitelj svih nas bi morao biti održivost javnih finansija. Svi predlozi koji idu u smjeru da nije pravična raspodjela, jer budžet jeste između ostalog, to treba analizirati. Međutim, suštinski je kako napuniti budžet, kako ostvariti prihodni odnos budžeta koji može da izdrži.

Na kraju to bih zaboravio, a mislim da je jako važno dok god imamo deficit nama će se i blago povećavati javni dug. Međutim, mi od 2021. nećemo imati deficit nego ćemo imati suficit. Nama će javni dug biti 63% od 2022. godine. Znam da to nije procenat koji smo predvidjeli fiskalnom konsolidacijom, ali nama je trend dobar. Stvarno mislim ako mi spustimo 2022. godine na 63%, za 16% , to što nismo ispunili 19% nije problem. Jeste problem, ne možem to da ne primijetimo, ali je trend dobar. Kad je u pitanju deficit mi ove godine, jako bi dobro bilo da se spustimo, ja se nadam, mada nas jeste ova garancija iznenadila. Nismo očekivali da će se desiti baš, iako smo dugo pregovarali, sad, nego smo mislili da ćemo napraviti neki dogovor. Granični smo sa tim deficitom, a od velikog značaja bi bilo da budemo ispod tri, da taj mastriški kriterijum, to bi sigurno imali da se ovo nije desilo, sad smo ovdje sad nešto gledam i izračunavamo i računam da će to biti ipak da nećemo deficit prebaciti.

Ja sa tim završavam i izvinite ako sam bio preopširan, a jesam. Evo i ja dobijam ove odlike

političara da dugo govorim. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:31:51)

Hvala, ministre Radunoviću.

Ovim konstatujem da smo završili pretres o Predlogu zakona o budžetu za 2020. godinu kao i Predlog odluke o zaduživanju Crne Gore za 2020. godinu i o njima ćemo se izjasniti naknadno.

Zahvaljujem se ministru Radunoviću, i njegovim saradnicima. Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je **Predlozi finansijskih planova sa planovima rada za 2020. godinu nezavisnih regulatornih tijela i to: Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Regulatorne agencije za energetiku, Agencije za nadzor osiguranja, Komisije za tržište kapitala, Agencije za lijekove i medicinska sredstva i Agencije za elektronske medije.**

Ovlašćeni predstavnici regulatornih tijela i njih pozdravljam su Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost - Branko Kovijanić predsjednik Savjeta Agencije i Darko Grgurović, izvršni direktor Agencije.

Regulatorna agencija za energetiku - Branislav Prelević predsjednik Odbora Agencije i Miroslav Vukčević član Odbora Agencije.

Agencija za nadzor osiguranja - Uroš Andrijašević predsjednik Savjeta Agencije i Biljana Pantović, direktorica Agencija.

Komisija za tržište kapitala - Zoran Đikanović predsjednik Komisije i Nikola D. Pejović, sekretar Komisije.

Agencija za lijekove i medicinska sredstva - Milorad Drljević direktor Agencije i Željka Bešović, pomoćnica direktora Agencije.

Agencija za elektronske medije - Ranko Vujović predsjednik Savjeta Agencije i Goran Vuković direktor Agencije.

Izvjestioci Odbora za ekonomiju, finansije i budžet su: Predrag Sekulić, Filip Vuković, Boris Mugoša i Ana Nikolić.

Otvaram pretres. Da li predstavnici regulatornih tijela žele dati dopunsko obrazloženje? Žele. Hoćemo po redosljedu? Daću riječ predsjedniku Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, gospodinu Kovijaniću.

Izvolite, imate riječ.

BRANKO KOVIJANIĆ (24.12.19 17:34:10)

Poštovani potpredsjedniče, uvažene kolege poslanici,

Evo pokušaću da uštedim na vremenu. Jedan kratak rezime plana rada i finansijskog plana Agencije za 2020. godinu.

Polazne osnove za izradu plana rada Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost bile su Zakon o elektronskim komunikacijama, Zakon o poštanskim uslugama i Zakon o elektronskim medijama, kao i Zakon o digitalnoj i radio difuziji. Plan rada Agencije usklađen je sa obavezama Agencije koje proizilazi iz Strategije razvoja informacionog društva Crne Gore do 2020. godine, odnosno akcionih planova za sprovođenje Strategije razvoja informacionog društva do 2020. godine. Plan rada Agencije takođe je u usklađen sa obavezama Agencije koje proizilazi iz drugih zakona. U toku 2020. godine Agencija će u slučaju potrebe usaglašavanja sa važećom regulativom i pravnom tekovinom Evropske unije izvršiti izmjene i dopune podzakonskih akata koje su donijeti na osnovu Zakona o elektronskim komunikacijama.

Sada ukratko neke značajnije aktivnosti koje smo planirali u 2020. godini. To su dalje unapređenje sistema za upravljanje bazom podataka elektronske komunikacione infrastrukture, dalji razvoj sistema za mjerenje brzine pristupa internetu kako bi korisnici svih operatora bili u jednakoj poziciji kada mjere parametra kvaliteta usluga pristupa internetu, analiza poštovanja principa mrežne neutralnosti, net neutrality u Crnoj Gori, realizacija mjera iz akcionog plana za sprovođenje Strategija razvoja informacionog društva do 2020. godine koja se ogleda u realizaciji

preporuka iz plana migracije na protokol IPv6 u Crnoj Gori, daljem razvoju i dostupnosti mreže širokopojasnog pristupa u ruralnim i slabo naseljenim područjima.

Aktivnosti na sprovođenju Sporazuma o sniženju cijena usluga roaminga u javnim, mobilnim, komunikacionim mrežama u regionu zaključenog 4. aprila ove godine kojim je predviđeno smanjenje cijena određenih, maloprodajnih i veleprodajnih roaming usluga počev od 1.07.2019. godine. Zatim, uvođenje digitalnog radija u Crnoj Gori, Predlog izmjene i dopune plana namjene radio frekvencijskog spektra. Plan aktivnosti za uvođenje 5G mobilnih mreža u Crnoj Gori koji će obezbijediti agencije u toku 2020. godine, kao strateški dokument za koordiniranu implementaciju i razvoj 5G sistema u Crnoj Gori sa ciljem da se identifikuje tehnološke, regulatorne, spektralne i strukturalne izazove i barijere za uvođenje 5G mobilnih mreža i razvoj 5G infrastrukture i da se ponude odgovarajuća rješenja kako bi se omogućilo uvođenje 5G mobilne mreže u Crnoj Gori najkasnije do kraja 2022. godine.

Analiza relevantnih tržišta i praćenja implementacije regulatornih obaveza nametnutih operatorima sa značajnom tržišnom snagom nakon testa tri kriterijuma, izrada metodologije ... u vezi sa uslugama u fiksnoj, elektronskoj i komunikacionoj mreži. Zatim, praćenja implementacije Pravilnika o načinu vođenja računovodstva i obračuna neto troška obavljanja univerzalne poštanske usluge Agencija će u toku 2020. godine nastaviti aktivnosti na praćenju implementaciji i vođenja odvojenog računovodstva i obračuna neto troška obavljanja univerzalne poštanske usluge.

Realizacija mjera iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2019 - 2023. godina. Pored toga od naročite važnosti i vršenja stručnog nadzora Agencije u oblasti elektronske komunikacije i poštanske djelatnosti pa su u tom smislu i kontinuirane aktivnosti Agencije na zaštiti i obezbjeđivanju sigurnosti integriteta elektronskih komunikacionih mreža i usluga, na sprečavanju i suzbijanju zloupotreba i prevara u pružanju usluga elektronske pošte, a posebno na sprovođenju mjera i aktivnosti usmjerenih za zaštitu prava i interesa korisnika.

Sada nešto o finansijskom planu, najkraće. Finansijski plan Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je pripremljen u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama i Zakona o poštanskim uslugama kojim su utvrđeni izvori sredstava i način obračuna naknada, a sastoji se od prihoda i rashoda Agencije za 2020. godinu. Finansijski plan Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost predviđa da Agencija za 2020. godinu prikuplja sredstva predviđena članom 24 Zakona o elektronskim komunikacijama i to: naknade za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta elektronskih komunikacija, naknada za korišćenje radio frekvencija brojeva i adresa, ostale naknade i drugi izvori u skladu sa zakonom i naknade shodno Zakonu o poštanskim uslugama.

Polaznu osnovu za izradu Finansijskog plana Agencije za 2020. godinu predstavlja Plan rada Agencije za 2020. godinu, a Finansijski plan je sačinjen na osnovu nadležnosti i obaveza Agencije propisanih zakonskim okvirom za njen rad. Osim toga prilikom utvrđivanja plana prihoda polaznu osnovu predstavljali su troškovi koje je Agencija imala tokom 2019. godine. Projekcije sadržane u planu oslanjaju se i na očekivanja da će Agencija uspješno obavljati poslove iz svoje nadležnosti. Plan predviđa da u приходima Agencije visina godišnjih naknada za regulaciju i nadzor čini najznačajniji dio ukupnog prihoda 46,79%, naknade za radio frekvencije 37,16%, za numeraciju adrese 11,39%, naknade propisane Zakonom o poštanskim uslugama 3,94% i ostale naknade i drugi izvori u skladu sa zakonom 0,69%.

Finansijskim planom projektovane su /prekid/ nekolike kategorije kvantitativno i kvalitativno i utvrđene mjere za njihovo ostvarenje. Svrha ovog dokumenta je da se prikažu potrebe Agencije u 2020. ogodini i kroz zakonom utvrđene izvore finansiranja izvrši uravnoteženje prihoda i rashoda. Planirani prihodi, naknade za vršenja poslova regulacije i nadzora tržišta elektronskih komunikacija 2.015.000 naknade za korišćenje radio frekvencija, brojeva i 2.091.000 ostale naknade i drugi izvori u skladu sa zakonom 30.000 i naknada shodno Zakonu o poštanskim uslugama 170.000 eura.

Planirani ukupni prihodi u 2020. godini su 4.306.000 i manji su za 0,37% u odnosu na plan prihoda za 2019. godinu. Planirani rashodi, rashodi Agencije za 2020. godinu, sadržaj rashoda je za tekuće poslovanje u iznosu od 4.116.000 eura, sa rezervom planirani rashodi su 4.306.000. Planirani rashodi Agencije su utvrđeni na osnovu očekivanih rashoda u narednoj godini, a imajući u vidu /prekid/

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:41:14)

Gospodine Kovijanić, molim Vas da završite, izvolite.

BRANKO KOVIJANIĆ (24.12.19 17:41:23)

Agencija iz plana rada za 2020. godinu vodilo se računa o izvršavanju obaveza utvrđenim Zakonom o elektronskim komunikacijama i Zakonom o poštanskim uslugama, potrebom za materijalno tehničkim i kadrovskim osposobljavanjem, kao i izvršavanje obaveza Agencije vezano za angažovanje na domaćem i međunarodnom planu. Rashodi Agencije za 2020. godinu planirani su na principima racionalnog, ekonomičnog, efikasnog poslovanja i usklađeni su sa opštim, ekonomskim prilikama u Crnoj Gori. Polazna osnova za sastavljanje raspodjele rashoda je usklađena sa planom rada za 2020. godinu.

Ja se zahvaljujem i izvinjavam na utrošenom vremenu.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:42:03)

Nemojte se izvinjavati, hvala Vama.

Regulatorna agencija za energetiku - Branislav Prelević. Izvolite.

BRANISLAV PRELEVIĆ (24.12.19 17:42:16)

Predsjedavajući, poštovani poslanici,

Plan rada Regulatorne agencije za energetiku za 2020. godinu temelji se na nadležnostima propisanim sa tri zakona Zakonom o energetici, Zakonom o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa i Zakonom o komunalnim djelatnostima, kao i na naučnim metodama teorije ekonomske regulacije mrežnih sistema i dosadašnjoj evropskoj praksi i iskustvima u regulaciji električne energije i gasa, te regulacije dvije komunalne djelatnosti javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama. Radi pojašnjenja plan rada podrazumijeva, odnosno obuhvata i plan rada ovog dijela odnosno dijela Agencije koji se bavi regulacijom komunalnih djelatnosti, ali finansijski plan ne obuhvata ovaj dio, odnosno finansiranja ovog dijela Agencije, jer je posebnim ugovorom između MORT-a, Ministarstva za održivi razvoj i turizam regulisano finansiranje ovog dijela Agencije za narednu godinu. Kasnije se predviđa da se finansiranje i tog dijela Agencije obavlja kroz, odnosno rješava kroz naknade od samih regulisanih kompanija.

Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se dakle, iz naknada za izdavanje licenci, godišnjih naknada za korišćenja statusa zatvorenog distributivnog sistema i naknada za rješavanje sporova. U narednoj 2020. godini predviđa se nastavak trenda povećanja tekućih i prihvatanja novih aktivnosti što će imati uticaja na to da se troškovi daljeg usavršavanja zaposlenih i potrebe za nedostajućim sredstvima i imovinom uvećaju. Pitanje nedostajućeg poslovnog prostora još nije u potpunosti riješeno i ako ovaj parlament, odnosno ovaj dom, već godinama kroz finansijski plan dozvolio Agenciji da obezbijedi dodatni prostor. Međutim, ne nalazimo povoljne ponude tako da nismo na tom planu završili taj dio svojih obaveza.

Ukupni rashodi za 2020. godinu planirani su u iznosu od 1.492.000 eura što je za oko 2% više u odnosu na iznos planiranih sredstava za 2019. godinu, a sastoji se od rashoda za poslovanje Agencije u iznosu od 1.361.000 i rezerve u iznosu od 65.000, kao i amortizacije u iznosu od 66.370 eura. Planirani troškovi su gotovo na istom nivou kao i u tekućoj godini osim troškova proizvodnih usluga i nabavke osnovnih sredstava. U tom dijelu planirana je nabavka softvera za upravljanje dokumentima ili data dokument menadžment sistem, novog servera, novih računara, mejl servera, pravljenja rezerve, odnosno bekapa, bekap servera i detaljno obrazloženje

za sve ovo postoji u tekstu. Još samo napomena da je već sad izvjesno da će od prethodnog budžeta iz 2019. godine ostati preko 200.000 eura koje će se prenijeti za narednu godinu i time umanjiti ovaj iznos koji bi trebali da obezbijedimo kroz naknade u narednoj godini. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:46:04)

Hvala Vam, gospodine Prelević.

Ispred Agencije za nadzor osiguranja, predsjednik Uroš Andrijašević.

Izvolite.

UROŠ ANDRIJAŠEVIĆ (24.12.19 17:46:12)

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovane poslanice i poslanici,

Pred vama su danas Plan rada i Finansijski plan Agencije za nadzor osiguranja za 2020. godinu. Kad su u pitanju aktivnosti predviđene za narednu godinu one se mogu podijeliti u tri dijela. Prije svega nadzorne koje predstavljaju suštinu našeg rada, zatim normativne gdje imamo dvostruku ulogu u odnosu na to da li smo mi ovlašćeni obrađivač, odnosno donosilac internih akata ili propisa ili učestvujemo u izradi propisa za koje je nadležno Ministarstvo finansija, odnosno Vlada Crne Gore. Treća oblast aktivnosti koje predstavljaju novinu u radu Agencije za nadzor osiguranja, a to su edukativno razvojne aktivnosti koje su usmjerene, prije svega, na jačanje finansijske pismenosti stanovništva naravno u dijelu osiguranja.

Kad se radi o nadzornim aktivnostima planirali smo brojne posredne i ciljne neposredne kontrole društava za osiguranje i društava za posredovanje i zastupanje u osiguranju. Sve te kontrole treba da dovedu do ostvarenja misije Agencije za nadzor osiguranja, a to je zaštita interesa osiguranika i korisnika osiguranja, kao i održavanje stabilnosti tržišta. Kad već pominjem pokazatelje poslovanja održavanja stabilnosti tržišta zadovoljstvo mi je da predstavim najnovije podatke o pokazateljima poslovanja za 11 mjeseci ove godine kojim pokazuju da je tržište raslo po stopi od 9,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Ono što nas posebno raduje da je po prvi put od kako postoji Agencija za nadzor osiguranja najveći nominalni rast ostvarila vrsta osiguranja života što ukazuje na činjenicu da građani sve više i sve bolje razumiju prednosti životnog osiguranja.

Kad su u pitanju normativne aktivnosti ključna aktivnost za narednu godinu je učešće u izradi novog Zakona o osiguranju kojim je planirano da se u naš regulatorni okvir uvedu dvije direktive Evropske unije: Direktiva solventnosti II i Direktiva o distribuciji osiguranja. Radi se o veoma kompleksnom i zahtjevnom procesu za sve nas i za nas kao Agenciju za nadzor osiguranja i za samo tržište. Olakšavajuća okolnost je da imamo podršku međunarodnih partnera, prije svega, njemačkog, holandskog i hrvatskog regulatora. Crna Gora će biti u obavezi da danom članstva u Evropskoj uniji pređe na novi regulatorni okvir tako da sam siguran da je dovoljno vremena do tada da se i mi kao regulator tržišta i samo tržište prilagodimo svim onim zahtjevima koje ove dvije direktive propisiju.

Kad se radi o edukativno razvojnoj komponenti tu smo, prije svega, na bazi jednog istraživanja koje je pokazalo da, nažalost, i dalje ne postoji veliko povjerenje građana Crne Gore u generalno u sistem osiguranja inicirali i koordinirali izradu komunikacione strategije za jačanje kulture osiguranja u Crnoj Gori. Početkom ove godine na našu inicijativu predstavnici tržišta, odnosno svih devet društava koja posluju na našem tržištu i Udruženje nacionalni biro osiguravača smo počeli da radimo, naravno uz pomoć obrađivača, komunikacionu strategiju koja će u ovih par dana do kraja godine biti završena. Tokom januara ćemo pripremiti akcioni plan, a od februara već krećemo sa implementacijom aktivnosti koje treba s jedne strane da ojačaju svijest građana o prednostima osiguranja. Naravno, prije svega, dobrovoljnih vrsta osiguranja, a to će naravno pozitivno efektuirati i na razvoj tržišta. Rast premije sam po sebi nije cilj jer osnovni pokazatelj kvaliteta tržišta osiguranja nije veličina i visina premije već učešće dobrovoljnih vrsta osiguranja u toj premiji. Životno osiguranje je sada na nivou 17% učešća u ukupnoj premiji tako da

sam siguran da će sve aktivnosti koje smo planirali da sprovedemo dovesti do rasta učešća i životnog i dobrovoljnih vrsta osiguranja u ukupnoj premiji.

Samo kratko o finansijskom planu. Za sve ove aktivnosti koje sam pomenuo neophodna su adekvatna finansijska sredstva. Agencija se finansira na tri načina od naknada koje tržište izdvaja za nadzor na subjektima tržišta zatim od naknada za mjere nadzora koje je Agencija izriče prema subjektima nadzora i na osnovu naknada od ovlašćenja licenci koje Agencija izdaje. Tako da su prihodi planirani za narednu godinu u iznosu od 981.000 eura i za 5.000 su veći od planiranih rashoda koji su na nivou od 976.000 eura. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:50:35)

Hvala Vam predsjedniče Andrijašević.
Prelazimo na Komisiju za tržište kapitala.
Predsjednik Zoran Đikanović, izvolite.

ZORAN ĐIKANOVIĆ (24.12.19 17:50:45)

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, poštovani poslanici,

Ključni prioritet Komisije za tržište kapitala za naredni period, to je za 2020. godinu, je kreiranje podsticajnog okruženja u skladu sa novom regulativom koju smo nedavno usvajali i sad počinjemo da implementiramo i dalje usklađivanje sa međunarodnim regulatornim okvirom posebno Evropska unija i NATO okruženje.

Komisija u 2020. godini će raditi na izradi implementacije podzakonskih akta koji proizilaze iz Zakona o tržištu kapitala. U skladu sa tim usklađivanje supervizije kroz implementaciju primjenu EU pravila će biti ključni prioriteti. Pored toga, aktivnost koju smo ove godine dosta, hajde da kažem, tek započeli, ali bogami i dosta počela da se razvija je praćenje novih tehnologija, digitalnih tehnologija, blockchain, artificial intelligens i njihova primjena u trgovanju i regulaciji tržišta kapitala. U vezi sa tim smo već nekoliko ciklusa edukacije sprovedli pretežno za državne organe i učesnike na tržištu i nadamo se da će se sa tim nastaviti i naredne godine ili u najmanjem plan nam je da nastavimo sa vodećim, pretežno, azijskim i evropskim partnerima.

Nastavak aktivnosti koji već godinu i po se odvija koji je kolega Andrijašević pomenuo je Twining projekat koji se zajednički realizuje Agencija za nadzor osiguranja, Centralna banka i Komisija za tržište kapitala u saradnji sa pet, odnosno tri centralne banke iz Evrope i dva finansijska regulatora, evropska regulatorna tijela. Svrha toga projekta je pružanje podrške za dalje usklađivanje zakonodavstva u oblasti finansijskih usluga u Crnoj Gori sa pravnim tekovinama Evropske unije, što je posebno istaknuto kroz pregovaračko Poglavlje 9. Iz toga će proizaći tako da će biti dosta prisustva nadam se Komisije naredne godine u Parlametnu Zakon o alternativnim fondovima, Zakon o institucionim fondovima, Izmjene i dopune dobrovoljnih penzionih fondova, Zakon o tržištu kapitala.

Kako je kolega pomenuo, svi prethodnici su na taj način i naglasili, na bazi plana rada pravili finansijski plan za narednu godinu. U skladu je sa dosadašnjim negdje oko 1.200.000 eura. Dakle, za narednu godinu plan prihoda je na nivou 1.200.000 eura, a plan rashoda je nešto manji. U narednoj godini bićemo rasterećeniji za neka finansijska davanja koja su ove godine bila prisutna, a bila su posljedica, da kažem, primjene normi o plaćanju naknada ljudima koji su prestali da budu članovi komisije, a do raspoređivanja na novo mjesto. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:53:53)

Hvala, predsjedniče Đikanović.
Prelazimo na Agenciju za lijekove i medicinska sredstva, direktor Agencije, gospodin Drljević.
Izvolite.

MILORAD DRLJEVIĆ (24.12.19 17:54:04)

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi poslanici,

Agencija za lijekove i medicinska sredstva je svoj Predlog finansijskog plana za 2020. godinu donijela na bazi poslovanja u 2019. godini i na osnovu programa rada za narednu godinu. Način finansiranje Agencije je propisan članom 5 odluke o osnivanju, a sopstveni prihodi se ostvaruju iz naknada za obnavljanje poslova što je regulisano sa dva zakona, Zakonom o lijekovima i Zakon o medicinskim sredstvima, planirani rashodi Agencije u 2020. godini se baziraju na procjenjenim troškovima potrebni za ostvarivanje planiranih aktivnosti, a kao polazište za utvrđivanje nivoa rashoda Agencije uzeti su troškovi koje smo imali u prvih osam mjeseci 2019. godine i proporcionalno uvećanje za preostali dio godine. Pri tome se vodilo računa da se realno sagledaju poslovi i aktivnosti koji nas očekuje naredne godine, a planirani su prihodi u iznosu od 1.450.873 eura, koji su za 2% veći u odnosu na 2019. godinu. Planirano je da sve aktivnosti obavlja 44 zaposlena u skladu sa sistematizacijom u odnosu na 42 koliko ih je radilo u 2018. godini.

U Predlogu finansijskog plana dati su pregledi prihoda i rashoda sa jasnim obrazloženjem svih stavki, a planom rada Vlade Crne Gore za 2019. godinu je predviđeno usvajanje novog Zakona o lijekovima. Trenutno se zakon nalazi u proceduri Vlade očekujemo da bude na Vladi do kraja ove nedjelje i planirane izmjene će usloviti izmjenu postojećih i usvajanje novih podzakonskih akata, kao izmjenu unutrašnje organizacije Agencija, a sve to može uticati na promjene u finansijskom planu agencije.

Kada je u pitanju program rada Agencija za 2020. godinu, koji je pred vama, moram istaći da se svi razni procesi u našu instituciju obavljaju u skladu sa usvojenim standardima kvaliteta od ISO9001, 27.001, a kreditovani smo kao kontrolno tijelo tipa A po standardu 17.020, registrovani za naučno istraživački rad kao nastavna baza Fakulteta zdravstvenog usmjerenja. Već sam napomenuo da smo radili dosta vremena u toku ove godine i na Zakonu o lijekovima koji je u proceduri. Očekujemo takođe da se realizuje i projekat naše laboratorije jer ponovljena tenderska procedura se završava sad 30 decembra. Očekujemo da ćemo naredne godine uspjeti da realizujemo projekat laboratorije koja će biti skrining laboratorija za kontrolu lijekova koji se nalaze u prometu u Crnoj Gori, na osnovu njenih kapaciteta, osnivanjem regionalnog centra za brzu detekciju falsifikovanih lijekova. Planirano je takođe unapređenje i farmakovigilanse u Crnoj Gori, uvođenjem inspekcijskog nadzora u planove za bezbjednost lijekova, podnosioca odobrenja sastavljanje lijeka u promet. Takođe su i brojne aktivnosti u planu vezane za podizanje internih kapaciteta u oblasti procjene, ispunjenosti uslova za dobru proizvodnu praksu, dobru distributivnu, dobru kliničku praksu, kao i praksu u farmakovigilansi. Uz unapređenje rada svih organizacionih cjelina Agencije planirane su intezivne obuke i stalno podizanje nivoa zaposlenih. U 2020. godini očekuje nas i benchmarking procedura od strane Evropske agencije za lijekove sa ciljem ocjene osposobljenosti naših inspektora za kontrolu ovih praksi o kojima sam govorio. Najavljen je i početak dvogodišnjeg twining projekta sa nekom od zemalja Evropske unije finansiranog od strane Evropske komisije. Tako da očekujemo da u narednih godinu i po do dvije dana sa realizacijom ovih projekata budemo potpuno osposobljeni za vođenje procesa u Evropskoj uniji. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 17:58:16)

Zahvaljujem se gospodine Drljević.

Prelazimo na posljednju agenciju koja će braniti svoj plan rada i regulatorni rad, kao i finansijski.

Gospodin Vuković, direktor Agencije.

Izvolite.

Hvala potpredsjedniče.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanice i poslanici,

Agencija je nadležnom odboru i ovoj Skupštini objedinjeno dostavila Finansijski plan sa Planom rada za narednu godinu koji su zasnovani na rješenjima sadržanim u Zakonu o elektronskim medijima. Finansijski plan Agencije za elektronske medije za 2020. godinu se zasniva na rješenjima navedenim u Zakonu o elektronskim medijima. Ukupni prihodi Agencije su projektovani u iznosu od 1.021.980 eura. U strukturi prihoda planirano je da godišnje naknade za pružanje AVM usluga na zahtjev čine značajni dio ukupnih prihoda 66,7% dok godišnje naknade za emitovanje bi iznosile 33,3%. Kod obje vrste naknada parametri za njihovo utvrđivanje su zadržani na nivou iz 2019. godine. Plan rashoda je urađen na osnovu detaljne procjene troškova koji su neophodni za rad Agencije odnosno ostvarivanje zadataka utvrđenih u planu rada za 2020. godinu. Ukupni rashodi Agencije su projektovani u iznosu od 1.021.736 eura, u strukturi planiranih rashoda u narednoj godini najznačajniju stavku predstavljaju bruto zarade zaposlenih u iznosu od 51% i bruto naknada Savjetu u iznosu od 9%. Među najznačajnim izdacima planiranim za 2020. godinu su ulaganja u neophodnu adaptaciju prostora koji koristi Agencija, zatim nabavka softvera za snimanje analizu programa i radio TV emiter koji će omogućiti automatizaciju obrade i djelimičnu analizu podataka programa radijskih i televizijskih stanica. Dio sredstava i aktivnosti biće usmjeren na uspostavljanje kontinuiranog sistema monitoringa radijskih stanica koji svoj program emituje preko radio difuznih frekvencija van područja Podgorice. Za ove potrebe biće kompletirani resursi za dovođenje signala ovih programa do monitoringa Agencije. Finansijski plan je urađen na osnovu očekivanog obima poslova i potrebe blagovremenog izvršavanja programske aktivnosti Agencije utvrđenih Planom rada za 2020. godinu.

Sam plan rada sadrži pregled aktivnosti koje su usmjereni ka ispunjavanju obaveza Agencije propisanih zakonom ili podzakonskim aktima. Plan sadrži pregled aktivnosti u vezi sa pripremom i usvajanjem seta ključnih podzakonskih akata koji bi Agencija trebalo da donese u sklopu usaglašavanja svog rada i rada subjekata nadzora sa novim ili revidiranim zakonskim rješenjem. Posebno važnim smatramo aktivnosti usmjerene na stvaranje uslova za realizaciju obaveza Agencije u vezi sa raspodjelom sredstava elektronskim medijima iz budućeg fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija. Posebna pažnja u drugoj polovini 2020. godine biće usmjerena na praćenje predizborne kampanje za redovne parlametarne izbore.

U skladu sa usvojenim programom razvoja i promocije medijske pismenosti u Crnoj Gori Agencija će u saradnji sa domaćim i stranim partnerima nastaviti sa sprovođenjem aktivnosti u cilju jačanja uslova za kontinuiranu promociju znanja i vještine oblasti medijske pismenosti. U sklopu tih aktivnosti posebno bih naglasio obuku trenera za edukaciju različitih ciljnih grupa o medijskoj pismenosti. Naš cilj je da damo doprinos u stvaranju mreže mladih volontera kao i drugih zainteresovanih lica koja bi činila okosnicu promocije i unapređenja shvatanja vještina medijske pismenosti. Pored toga planiramo da u okviru Agencije stvorimo uslove za organizovanje radionica za sticanje vještina sa posebnim fokusom na maloljetnike. Pri tome ćemo koristiti pozitivna iskustva sa kojima su predstavnici Agencije imali prilike da se upoznaju u Mađarskoj i Finskoj gdje su boravili uz podršku Savjeta Evrope i misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Međunarodna saradnja takođe je značajan dio poslova koji se planira u sljedećoj godini, a odnosi se na praćenje rada i učešća predstavnika Agencije u radnim grupama međunarodnih organizacija i institucija kao i učešće u osvajanju međunarodnih dokumenata iz ove oblasti. U cilju unapređenja dostupnosti podataka o radu Agencije kao i podizanju svijesti u ulozi nadležnosti Agencije nastaviće sa unapređivanjem WEB sajta na prezentaciji Agencije kao i prezentacije i komunikacije Agencije putem društvenih mreža. Zaključno, smatram da su dostavljeni planovi saglasni i realni dokumenti koji ukazuju na kontinuitet u radu uz uvažavanje potrebe za racionalnim raspolaganjem sredstava sa jedne strane i sagledavanje opterećenja koje će predviđene naknade imati za emitere i kablovske operatere. Hvala na pažnji.

Zahvaljujem se direktoru Goranu Vukoviću i sada prelazimo na raspravu. Izvjestioci odbora ne žele riječ. Idemo po redosljedu prijava, kolega Predrag Sekulić je prvi, neka se pripremi Momčilo Martinović.

PREDRAG SEKULIĆ (24.12.19 18:03:25)

Hvala gospodine potpredsjedniče, uvaženi gosti iz regulatornih agencija.

Malo posjećanje sa obzirom da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet matični odbor mi se mnogo češće sriječemo sa vama i mnogo češće raspravljamo o onome što je problem rada i što su vaši finansijski planovi. Pokušaću da nađem nešto što je zajednički imenitelj, svih šest regulatora radi na osnovu zakona to radi na osnovu zakona koje smo ovdje u Skupštini usvajali i svi ti zakoni imaju ono što je evropski standard. I ono što je poseban kvalitet jeste činjenica da svako u svom djelokrugu posla taj posao obavlja veoma kvalitetno. Ne govorim to iz ugla parlamentarca ili iz ugla nekoga ko učestvuje u radu Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, nego govorim to na osnovu onoga što dobijamo kao imput od strane ljudi iz Evropske komisije i Evropske zajednice.

Dozvolite, pošto je teško govoriti o svih šest regulatora uzeću samo jedan primjer, to je Agencija za energetiku. Zaista je bilo pravo zadovoljstvo, nedavno smo ugostili prvog čovjeka Energetske zajednice Evrope, Crna Gora jeste dio te energetske zajednice i pravo zadovoljstvo je bilo čuti šta to radi naša Agencija za energetiku i gdje se mi nalazimo kada je energetska sektor u pitanju u odnosu na ono što su evropski standardi i evropska pravila. Ako vam kažu da ste najbolji u regionu i da se možete mjeriti sa onim što su države Evropske unije, zaista morate biti ponosni, a to jeste jednim velikim dijelom zasluga i same Agencije. Tako je i u drugim oblastima. Dobro je što zaista svaka regulatorna agencija sa svoje strane daje dobar primjer sprovođenja onoga što je politika države Crne Gore, govorim o onome što je evropski ugao te politike. Sa druge strane moramo da istaknemo i to da se svaka agencija u posljednjih nekoliko godina, ranije je bilo nerazumijevanja u tom dijelu, ali u posljednjih nekoliko godina zaista ponaša veoma domaćinski. Znači govorim o onome što je pitanje budžeta, načina na koji raspolažu tim budžetom i načina na koji se odnose prema novcu koji dobijaju, ne od građana Crne Gore, od građana posebno, nego od onih koje kontrolišu.

U svakom slučaju, veoma kratko sve pohvale za svih šest regulatora. Vjerujem da će tako nastaviti i u nekom narednom periodu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:05:52)

Hvala poslaniče Sekuliću.

Poslanik Martinović, zatim poslanik Konjević.

MOMČILO MARTINOVIĆ (24.12.19 18:05:58)

Uvaženi predsjedavajući gospodine Nimanbegu, poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani predstavnici agencija, poštovani građani Crne Gore,

Dozvolite mi da, naravno, se usaglasim i složim sa prethodnim govornikom, gospodinom Sekulićem, kada je afirmativno govorio o planovima koji su predloženi i finansijskim konstrukcijama i prejekcijama koje su vezane za narednu godinu, ali s obzirom da imamo dosta ovdje agencija, ja ću se fokusirati samo za jedan dio koji se tiče Prijedloga rada i finansijskog plana Agencije za nadzor osiguranja.

Drago mi je da je i pored nadzornih normativnih agencija razmišljano o razvojnim aktivnostima jer tržište osiguranja treba dodatno razvijati, a to nije jednostavno u bankocentričnim sistemima kakav je i naš. Ima dosta prostora za razvoj osiguranja jer prosječna premija po glavi stanovnika kod nas je oko 150 eura, značajno je niža od prosjeka Evropske unije, a napomenuću samo da je prosjek u Evropskoj uniji 2.050 eura. Ako posmatramo samo životno osiguranje tu su

podaci još poražavajući. Prosječna premija u Crnoj Gori po glavi stanovnika, kad je u pitanju životno osiguranje jeste svega 24 eura. Zato još jednom dajem punu podršku razvojno edukativnim aktivnostima koje se čuli da se planiraju, jer samo sistemskim pristupom možemo ojačati svijest građana o prednostima osiguranja koje je veoma važno.

Pripremajući se za ovaj dio diskusije jutros sam posjetio vaš Web sajt i vidio najnovije podatke o premiji osiguranja za 11 mjeseci ove godine. Ako se ne varam, ovo će biti rekordna godina, odnosno već je rekordna godina za osiguranje, jer ukupno bruto fakturisana premija na kraju novembra je 86,9 miliona eura, a premija za čitavu prethodnu godinu je bila 86,8 miliona eura. To smo čuli tokom jula kada smo u Skupštini usvojili Izvještaj o stanju tržišta osiguranja za 2018. godinu. Zaista odlični rezultati koji ukazuju na dobar rad regulatora i na odgovoran odnos tržišta osiguranja prema korisnicima samog osiguranja je evidentan da ovaj rast od 7,5 miliona eura u odnosu na 11 mjeseci prethodne godine pokazuje da jača svijest građana o prednostima osiguranja. Ovu moju tvrdnju, dakle, dodatno potkrepljuju podaci koje sam takođe jutros vidio u vašim izvještajima da je grupa životnih osiguranja zabilježila rast od 13,1% ili apsolutnom iznosu od 1,7 miliona eura. Takođe, značajan rast ostvarila je i ostala vrsta osiguranja imovine. U oba slučaja radi se o dobrovoljnim osiguranjima, tako da sam siguran da građani sve više i bolje razumiju prednosti osiguranja.

Još jedna stvar koju sam uočio u predlogu palan vašeg rada koji ste dostavili, a tiče se aktivnosti na popularizaciju određenih stvari, a to jeste aktuarsa profesija, to je možda interesantno i da građani čuju. Dakle, ko su aktuari? Aktuari su stručnjaci koji se na bazi multidisciplinarnih znanja oslanjaju, ne samo na teoriju vjerovatnoće, bave se mjerenjem rizika i upravljanjem istima. Ovo zanimanje je jedno od najtraženijih i najplaćenijih u svijetu, a ljudi koji se bave ovim poslom zarađuju oko 110.000\$ na godišnjem nivou u Sjedinjenim Američkim Državama. U istoj statistici nalazim podatak da stopa nezaposlenosti za to zanimanje iznosi 2,3%, takođe u Americi.

Pojam aktuarstvo zapravo se izvodi iz pojma aktuarska matematika. Aktuarska matematika je naučna disciplina koja se bavi kvantitativnom analizom u osiguranju. Predmet izračunavanja aktuarske matematike su premije, odnosno cijene, kako u životnom tako i u neživotnom osiguranju, obračun tehničkih rezervi, margine solventnosti i tome slično. Svi obračuni iskazuju poznavanje matematike, statistike, teorije vjerovatnoće, ekonomije, računovodstva i slično. Dakle, iziskuju multidisciplinarni pristup kao što sam i maločas rekao i određena složena znanja. Aktuari su najveći stručnjaci za kvantifikovanje rizika i upravljanje rizicima, ne samo u osiguranju već u čitavoj finansijskoj sferi.

U Crnoj Gori trenutno 25 lica posjeduje ovlašćenje za obavljanje ovog posla, od čega su pet lica strani državljani, a 19 lica su crnogorski državljani. Međutim, aktuarska profesija u Crnoj Gori je i dalje na početku razvoja. Broj licenciranih akatuara na tržištu Crne Gore je uvijek mali. Interesovanje za obavljanje ovom vrstom profesije, prema našoj ocjeni, postoji i raste. Interesovanja za angažovanje aktuara, osim osiguravajućih društava, vjerujem da pokazuju i revizorske kuće koje su zbog malog broja raspoloživih licenciranih aktuara na crnogorskom tržištu primorani da angažuju i aktuare sa drugih tržišta. Aktuarska profesija će posebno dobiti na značaju važnosti u režimu Solventnost 2 o kome sam govorio i prošle godine, o kome uvijek rado želim da govorim kada govorimo o ovoj tematici. Dakle, u sistemu Solventnosti 2, na koji ćemo morati da pređemo danom članstva u EU, aktuelna znanja i vještina će biti potrebne i primjenjive ne samo u tradicionalnim područjima kao što su razvoj proizvoda, izrada tarifa i obračuna tehničkih rezervacija, već i u domenima modeliranja i upravljanja rizicima.

Drago mi je takođe, i time bih zaključio, da Crnogorsko aktuarsko društvo je formirano 2018. godine kao stručna nezavisna i neprofitna organizacija osnovana sa ciljem razvoja i unapređenja aktuarske nauke i struke, njene praktične primjene i stručnog usavršavanja i obrazovanja kadra iz ove oblasti. Siguran sam da ćemo zajedničkim radom i radom Agencije za nadzor osiguranja sa crnogorskim aktuarskim društvom dovesti do većeg interesovanja za ovu veoma važnu, u finansijskom smislu, i veoma atraktivnu profesiju. Crnoj Gori je neopohodan odgovarajući kadarovski kapacitet za unapređenje sistema osiguranja, kako u dijelu regulacije, tako i u dijelu funkcionisanja tržišta. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:12:38)

Hvala poslaniče Martinović.

Poslaniče Konjević. Neka se pripremi poslanik Novović.

RAŠKO KONJEVIĆ (24.12.19 18:12:46)

Uvažena gospodo,

Ja ću više kroz formu nekoliko pitanja i samo na dva izvještaja agencija, Agencije za lijekove i medicinska sredstva i RAE, popularno navedeno. Dakle, nastaviću priču sa kolegama iz Regulatorne agencije za energetiku u ovom dijelu ako se dobro prisjećam propisa 2019. godine ste trebali da doneset odluku da li u narednom periodu produžiti mogućnost Agencije da utiče na cijene električne energije, ako po sjećanju, dobrim dijelom pričam. Interesuje me u tom dijelu, imajući u vidu da smo mi na kraju 2019. godine, kako će ponašanje, shodno zakonu naravno i stanju na tržištu agencije biti u narednom periodu. Jer ono što i vi u vašem izvještaju navodite u tom dijelu koji se tiče maloprodajnog tržišta, sa čim se ja slažem, formalno otvoreno. Suštinski mi i dalje imamo samo jednog snabdjevača, javnog snabdjevača gdje zakon je negdje podsticao otvaranje tržišta u smislu pribavljanja konkurencije, pa samim tim negdje tržišnog regulisanja cijena u tom segmentu. Ovaj zakon je, negdje čini mi se donijet 2016. na 2017. mogu da pogriješim 2015. nisam siguran, kad mi u suštini možemo očekivati da se neko pojavi na ovom tržištu. Dakle, nedavno sam pogledao da je jedan veliki tender za snabdijevanje električne energije u Sloveniji dobila hrvatska Elektroprivreda. Pretpostavljam da se radilo o nekom posebnom segmentu, ali nevezano, znam i čini mi se i u Hrvatskoj, gotovo sam siguran u Sloveniji, da ne pričam o zemljama Evropske unije gdje mi kao potrošači, mi kao kupci možemo da potpisujući ugovor sa nekim od snabdjevača, kupujemo od snage do ne znam kojih detalja, u to se baš najbolje ne razumijem.

Dakle, ovdje smo, ako dobro razumijem propis, moramo se opredijeliti za Elektroprivredu, Elektroprivreda određuje cijene gdje vi imate neku mogućnost korekcije, ako mogu tako da kažem, ograničenja, ali čim negdje nemate konkurenciju pogađa onoga ko je potrošač ili kupac te robe, to je pitanje kvaliteta. Ja ću ponavljati, kao papagaj, ako se to dešava u Podgorici mogu misliti kako je u sjevernom dijelu Crne Gore ili pojedinim južnim djelovima Crne Gore. Dakle, ako mi kupujemo neku robu onda ona mora da ima neki zagarantovani kvalitet. Tom cijenom se neki kvalitet garantuje. Mi ovdje kupujemo struju, njen kvalitet, onaj koji nam se isporučuje u smislu onoga po čemu možete odrediti taj kvalitet je vrlo upitan. Ja vam tvrdim da ima djelova Podgorice gdje nikad nije onaj napon koji bi trebao da bude. Znam da to nije sada posao Agencije, ali negdje da vidimo kako da zajednički institucionalno možemo da djelujemo. Ja znam da ste vi donijeli taj pravilnik, ja sam taj pravilnik pogledao u dijelu ovih šteta koje mogu da nastanu, prijava itd. Međutim, znate u takvim situacijama veća je dara nego mjera. Prvo, dobar dio ljudi nije motivisan da to radi jer su dosta spore i relativno komplikovane procedure. Ljudi nemaju svijest o tome, a mislim da je uloga Regulatorne agencije da negdje, naravno ne samo nje, možda nje i najmanje, ali da negdje zajednički promovišemo tu mogućnost kod ljudi i da negdje imajući u vidu monopolsku poziciju elektroprivrede, pritisnemo je za ulaganja u one segmente da bi popravila kvalitet usluge. Imate djelova Podgorice gdje su još uvijek one, kako ih zovu, noseće trafostanice, one samo noseće, ono što se vješa na stub, stubne. Mislim da to nije imanentno, ja nisam od te struke, ja ovako kao građanin govorim, mislim da to nije imanentno ozbiljnoj kompaniji 21. vijeka da imate stubnu trafostanicu, gdje može, maltene možete da je dohvatite.

Izviniti ću vam se unaprijed jer ima jednu, što bi popularno mi rekli ranije preuzetu obavezu, ali ću svakako preslušati kasnije ako se eventualno budete bavili ovdje. Dakle, to me interesuje šta možemo dalje da uradimo oko otvaranja tržišta, kad očekujete da se neko može pojaviti. Da li ima očekivanja poskupljenju električne energije? Da li ima najave od strane snabdjevača da će u 2020. godini da poskupi električna energija?

I vezano za Agenciju za lijekove. Znam da nije dominantna izvorna nadležnost doktore Drljeviću, ali ja mislim da stvarno u ovom društvu imamo tu vrstu problema. Nijesam od vaše struke, ne poznajem taj dio dovoljno, ali pomalo se razumijem u brojke. Nevjerovatno djeluje da iz

godine u godinu nama potrošnja lijekova raste i izdaci za lijekove rastu. Mi samo 2020. u odnosu na 2019. ćemo da izdvojimo 13 miliona eura više za lijekove.

Napraviću za sebe jednu analizu o rastu potrošnje lijekova samo u ovom finansijskom smislu da je zadnjih pet ili šest godina, bojim se, premašilo cifru od šezdesetak miliona eura. Porazno je da mi uvozimo više lijekova nego hrane, oko 56 miliona ako dobro držim podatak, 54 miliona, 56 ili 54 miliona je bilo za lijekove. Dakle, ne znam šta je problem. Bilo koji ozbiljan novinski tekst koji se tiče te materije, imam ih nekoliko ovdje ispred sebe, ukazuje da su cijene lijekova u Crnoj Gori nekoliko puta skuplje od zemalja u regionu. Mogu da razumijem tržište kao jednu vrstu argumenta, mogu da razumijem, ali ne primjećujem, ili možda ja dobro ne vidim, ali ne primjećujem da nešto kao društvo radimo da tu neku stvar obuzdamo. Ovdje je vrlo profitabilan biznis postalo baviti se trgovinom lijekovima. Što bi naš narod rekao imate po neku novu apoteku. Uvlačenje privatnih apoteka u taj sistem braneći to odbranom snabdijevanja. Nijesam siguran da je to do kraja ispravno bilo, ali sam siguran da je to uvećalo troškove. Prema tome mislim da je to stvar koja debelo tišti naše građane, debelo tišti naše građane, posebno one koji po podacima koje sam danas više puta saopštavao, teško je nekome ko ima zaradu do 500 eura, takvih je u Crnoj Gori 2/3, teško je izdvajati za lijekove po ovakvim cijenama. Dakle, vrlo je teško, a da ne govorim o nekim drugim troškovima, a država, odnosno mi i vi svakoga budžeta damo 10 do 15 miliona za lijekove više.

Postavlja se jedno pitanje, s tim završavam, ko pije stvarno te lijekove. Znači ja prvi kažem, grubo može da zazvuči, nije mi to namjera, ali postajemo onako bolesna nacija koja izgleda se hrani lijekovima a ne hranom. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:21:09)

Kolega Konjeviću, evo ja prvi pijem te lijekove, ako ste pitali, između ostalog, ali nažalost svi podliježemo tome. Mislim da je cilj da nacija bude što zdravija i prevencija da bude što bolja, ali Vaše pitanje ima smisla.

Nastavljamo dalje.

Kolega Radule Novović i nek se pripremi kolega Fatić.

RADULE NOVOVIĆ (24.12.19 18:21:34)

Hvala Vam potpredsjedniče.

Uvažene građanke i građani, kolegice i kolege, gospodo predsjednici i izvršni direktori agencija,

Evo, uvažavajući naše zajedničko vrijeme ja ću se potruditi da u maksimalnoj mjeri skratim to što sam pripremio i fokusirajući se na rad dvije agencije Agencije za nadzor osiguranja i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Prvo bih nešto rekao o Agenciji za nadzor osiguranja. Nerijetko smo prilici da čujemo da je tržište osiguranja u Crnoj Gori malo i nerazvijeno. Mislim da ne trebamo da prihvatamo takve kvalifikative bez obzira na visinu bruto premije koja se ostvari u Crnoj Gori na godišnjem nivou, a ove godine se očekuje i ukupna premija oko 95 miliona eura i mislim da smo čuli da će biti rekordna.

Tržište osiguranja u Crnoj Gori ima ogroman potencijal za rast i razvoj, vjerujem da to dokazuje i prisustvo kontinentalnih i globalnih izgrača na tržištu osiguranja u našoj državi. Čak 95% akciskog kapitala društava za osiguranje dolazi iz inostranstva, a najveće pojedinačno učešće ima austrijski kapital u iznosu od 46,5%.

Pripremajući se za ovu diskusiju naišao sam na podatak da je austrijska Asocijacija osiguravača ove godine proslavila 220 godina rada, što govori o ozbiljnosti ovih da tako kažem tržišnih igrača.

Ako uzmemo u obzir činjenicu da u ukupnoj bruto premiji koja se ostvari u Crnoj Gori dominiraju obavezna osiguranja, prije svega osiguranje od auto odgovornosti, odnosno kako ga mi popularno zovemo osiguranje motornih vozila, nameće se zaključak da ogroman prostor postoji za

rast doborovljnih osiguranja, bez obzira na to da li se radi o vrstama iz grupe neživotnih ili životnih osiguranja. Da postoji dakle veliki potencijal tržišta ukazuju nam i podaci o gustini osiguranja, odnosno visini premije po glavi stanovnika.

Najveći problem sa kojim se susrijeće tržište osiguranja u Crnoj Gori je objektivne prirode i tiče se velikog nepovjerenja javnosti u sistem osiguranja generalno. Osiguranje je inače jedan od proizvoda koji se teško prodaje. Kupovinom osiguranja vi ne dobijate materijalizaciju vaše trgovine i pri kupovini takvog proizvoda nema osjećaja zadovoljstva kao kad trgujete nešto drugo, recimo nekretnine, automobile i sl. Međutim, s druge strane osiguranje vam daje nadu i sigurnost da će eventualna šteta koja nastane biti djelimično ili u potpunosti pokrivena. Mislim da treba da se oslobađamo razmišljanja da pri nekim velikim štetama koje nastaju po našu imovinu prva vrata na koja zakucamo budu vrata opštine ili Vlade. Naravno, solidarnost je tradicionalna crnogorska vrlina i uvijek će biti, ali treba da razmišljamo da naše štete mogu u potpunosti ili djelimično biti nadoknađene iz osiguranja.

Još samo par rečenica. Pomenuo je gospodin Andrijašević da ste pokrenuli aktivnost oko izrade komunikacione strategije za jačanje kulture osiguranja u Crnoj Gori, koja će predvidjeti mehanizme za sprovođenje tih aktivnosti i ja zaista ohrabrujem ovakvu vašu inicijativu. Ako sam dobor primijetio iz izlaganja svih uvažanih predstavnika agencija, svi ćete raditi na određenim promotivnim i edukativnim aktivnostima, što ovako i kao predsjednik Odbora za prosvjetu u crnogorskom Parlamentu posebno pozdravljam, jer izgleda da nam je edukacija potrebna na svim planovima.

Dozvolite mi još nešto o Planu Agencije za elektronske komunikacije. Rekao bih povodom razmatranja Plana Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, osvrnuo bih se najprije na nekoliko podataka koji ukazuju na važnost poslovanja Agencije kada je u pitanju svakodnevni život naših građana. Podsjetimo se na primjer da zahvaljujući Agenciji danas imamo snižene cijene usluga u fiksnoj telefonskoj mreži za čak 58,31% u odnosu na period od prije šest godina. Cijene ADSL paketa snižene su u prosjeku za skoro 48%, a takođe Agencija je naložila sniženje cijena roaminga, tako da je cijena usluga odlaznih poziva prema mrežama u Crnoj Gori snižena za čak 57%, ovo je nešto što se već godinama najavljuje i što izgleda dobija svoju favorizaciju u praksi.

Agencija planira da sljedeće godine više od pola miliona eura uloži u vrijedne investicije kao što je izrada strategija uvođenja 5G mobilnih mreža u Crnoj Gori.

Ove godine obilježena je 18. godišnjica uspješnog poslovanja Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Podsjetimo se samo nekoliko činjenica koje pokazuju da je ova institucija i suštinski dokazala svoje punoljetstvo. Dobra regulacija i pravovremena politika razvoja sektora elektronskih komunikacija utvrđena od strane Vlade Crne Gore doprinijeli su izuzetnoj valorizaciji radio spektra. Tokom 2016. godine održana je aukcija spektra čiji rezultat je bio prihod od 51 milion eura.

Ono što smatram veoma važnim to su dvije stvari. Sa tehnološkog aspekta elektronske komunikacione mreže u Crnoj Gori su na visokom stepenu razvoja i primijenjene su najsavremenije tehnologije, tako da se korisnicima u Crnoj Gori danas nude sve usluge koje se pružaju u razvijenim državama. Skoro 83% domaćinstava /prekid/ imaju pristup internetu.

Imajući u vidu, i druga napomena, planirana investicija operatora stabilan je i predvidljiv regulatorni okvir, te odgovornu politiku koju vodi Vlada Crne Gore, vjerujem da će se ovaj trend razvoja i digitalne transformacije države nastaviti i u 2020. godini, te da će na taj način elektronske usluge visokog kvaliteta i pouzdanosti dodatno uticati na kvalitet života naših građana. Izvinite za ovo prekoračenje. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:28:08)

Hvala, kolega Novović.

Poslaniče Fatić, izvolite. Nek se pripremi koleginica Sanja Pavićević.

BOGDAN FATIĆ (24.12.19 18:28:19)

Zahvaljujem poštovani predsjedavajući.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani,

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost funkcionira kao nezavisno regulatorno tijelo od svih onih koji pružaju usluge i eksploatišu telekomunikacione mreže.

Na samom početku svoje diskusije smatram da je važno da naglasim da je aktualno stanje na tržištu elektronskih komunikacija prije svega zasluga kontinuiranog, kvalitetnog definisanja politike razvoja elektronskih komunikacija. Samim tim, danas kada govorimo o Planu aktivnosti za 2020. godinu, govorimo isključivo o nastavku trenda razvoja elektronskih servisa u Crnoj Gori. Danas Crna Gora može da se pohvali činjenicom da njena elektronska komunikaciona infrastruktura je na izuzetno visokom stepenu razvoja, te da se u samom radu i procesu pružanja usluga primjenjuju najsavremenije tehnologije u čiji razvoj su samo prethodne godine operateri uložili oko 91 milion eura, a ukupna ulaganja za prethodne dvije godine su iznosile oko 180 miliona eura. Samim tim, danas imamo situaciju da se Crna Gora može uporediti sa najrazvijenijim zemljama Evrope u dijelu koji se odnosi na elektronske komunikacije. Kao potvrda ove moje teze danas imamo pokrivenost sa GSM signalom za preko 99% stanovništva, što našu zemlju svrstava u red zemalja sa izuzetnom pokrivenošću signalom.

Takođe ću nas sve ovdje podsjetiti da je nedavno pokrivenost sa 4G signalom bilo 70% stanovništva, a sada je sa 4G signalom pokriveno 90% stanovništva, pri čemu su ruralna područja u prehodnih nekoliko godina bila zapostavljena bez obzira što su plaćali isti tarifni paket kao oni koji nijesu u ruralnom području.

Ukupan broj korisnika mobilne telefonije u Crnoj Gori je nešto iznad milion i sto. Samim tim se nalazimo u samom vrhu što se tiče Evrope sa penetracijom od 183%. Broj korisnika audio vizuelnih medijskih sadržaja, odnosno raznih televizijskih platformi u Crnoj Gori je na broju 230 hiljada, a procjena stanovništva koji je koristio internet u prethodna tri mjeseca je iznosio 73%. Ovo u stvari znači da Crna Gora ide u pravcu razvijanja digitalnog društva koje je zasnovano prije svega na mrežnim uslugama i brzim internet konekcijama.

Posebno bih skrenuo pažnju i na to da su operateri koji funkcionišu na tržištu elektronskih komunikacija u Crnoj Gori sastavni dio jakih svjetskih sistema što negdje dodatno obezbjeđuje stabilnost i kvalitet pružanja usluga u ovoj oblasti. U tom smislu delegacija Crne Gore je imala aktivno učešće i na Svjetskoj konferenciji o radio komunikacijama koje se održalo u Egiptu u novembru mjesecu, a koje se održava svake dvije, tri ili četiri godine, i ima mandat da razmatra primjenu i po potrebi mijenja pravilnik o radio komunikaciji.

U skladu sa planom aktivnosti Agencije za 2020. godinu o kojem danas i raspravljamo u normativnom dijelu Agencija predviđa da tokom 2020. godine preduzme konkretne korake po pitanju implementacije odluka koje su usvojene na ovoj najznačajnijoj konferenciji iz oblasti radio komunikacije. Tu bih posebno istakao značaj aktivnosti vezanih po pitanju opredjeljivanja dodatnim radio frekventskim resursima u opsezima od 6 gigaherca i 100 gigaherca koji uključuje i mobilne mreže pete generacije 5G. Ove mreže će imati poseban značaj na razvoj digitalne ekonomije i digitalnog društva u narednoj dekadi, a njen značaj na razvoj ekonomije i društva su prepoznale razvijene zemlje širom svijeta. Svoju primjenu 5G tehnologija će naći u raznim oblastima od automobilske do medicine. Evropska komisija je još 2016. godine usvojila 5G Akcioni plan za Evropu kojim je, kao glavni cilj definisano inicijalno uvođenje 5G mreže u svakoj članici do 2020. godine. Samim tim bih postavio konkretno pitanje - koje korake je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost uradila po pitanju implementacije, odnosno uvođenja 5G mreže u Crnoj Gori,

Takođe, ono što je važno istaći zbog građana, a definisano je dokumentom koji danas razmatramo jeste da je Agencija planirala nastavak aktivnosti po pitanju implementacije Sporazuma o sniženju cijena usluga roaminga u javnim komunikacionim mrežama u region Zapadnog Balkana, a koja predviđa smanjenje cijene roaminga počev od 01.07.2020. godine. Takođe pozdravljam inicijativu koju je pokrenula Agencija za snižavanje cijene terminacije zemalja Zapadnog Balkana. Ova inicijativa je prihvaćena od regulatornih tijela ovih zemalja, a dobijena je podrška i od određenih operatera u Crnoj Gori. Tokom narednog perioda je planirano da se sprovedu sve neophodne analize i uputi predlog pisma resoru /prekid/ sa konkretnim predlozima.

Ovo su samo neke od aktivnosti koje je Agencija definisala ovim planom za 2020. godinu, a

kojim sam smatrao da je potrebno da upoznam javnost i smatram da ovakav plan treba da i usvojimo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:33:39)

Hvala poslaniče Fatić.

Poslanica Sanja Pavićević, nek se pripremi poslanik Suad Numanović.

Poslanice Pavićević izvolite.

SANJA PAVIĆEVIĆ (24.12.19 18:33:47)

Zahvaljujem predsjedavajući.

Poštovane poslanice i poslanici, poštovani predstavnici crnogorskih nezavisnih regulatornih tijela, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Budući da je objedinjena rasprava za šest agencija uključujući i Komisiju za tržište kapitala, moj fokus će biti na Regulatornoj agenciji za energetiku, kao i ranijih godina. U okviru plana koji kompetan zaslužuje dužnu pažnju, baviću se zatvorenim distributivnim sistemom i obnovljivim izvorima energije i visoko efikasnoj kogeneraciji. U prošloj raspravi, odnosno kada smo raspravljali o Izvještaju Regulatorne agencije za 2018. godinu postavila sam slično pitanje, ali kako nismo imali vremena da se bavimo time, sada bih pokrenula neku novu priču u vezi s tim.

Naime, kao što se vidi iz Plana, u toku ove godine, status zatvorenog distributivnog sistema su dobila dva nova subjekta. Kako nijesam pronašla u planu o kojim subjektima se radi zamolila bih vas da me obavijestite o tome. U mojoj diskusiji za Izvještaj o radu za 2018. godinu u vezi sa zatvorenim distributivnim sistemima pominjala sam i prednosti koje oni imaju. Interesuju me koji su to još novi zatvoreni distributivni sistemi pored Porto Montenegro Pauer koji je aktivan. U vezi s tim, zamolila bih da nas obavijestite o prednostima koje imaju zatvoreni distributivni sistemi.

U vezi druge tačke, skraćću priču, u vezi obnovljivih izvora energije i visoko efikasne kogeneracije, svjedoci smo da u izvještaju, u stavci pod ovim nazivom stoji vrijednost nula. Interesuje me da li vi kao Regulatorna agencija za energetiku možete da date neki doprinos ovom dijelu energetskeg sektora, da u skorijoj budućnosti imamo prve kilovat časove električne energije, električne i toplotne energije. Kada govorimo o ovoj stavci, podsjetila bih na uredbu Vlade pod nazivom Uredba o načinu ostvarivanja i visini podsticajnih cijena za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora i visoko efikasne kogeneracije od 15. januara 2019. gdje se podsticajna cijena, u članu 6, umanjuje po 10% počev od 1. januara 2020. godine. Ova mjera može da djeluje destimulišuće za kogenerativna postrojenja koja bi koristila deponijski gas i biogas.

Poznato je da ovakvi tipovi postrojenja pored velikih investicionih troškova da imaju i velike troškove održavanja. Dobra atmosfera, odnosno dobar poslovni ambijent mislim da je stvoren novim Zakonom o privatno javnom partnerstvu koji smo nedavno usvojili u ovoj Skupštini, gdje se daje mogućnost lakše realizacije projekata, odnosno jednostavnije realizacije projekata sa ovakvim postrojenjima. Ovakva postrojenja su interesantna iz više razloga. Podsjetiću da u Crnoj Gori funkcionišu dvije deponije, deponija ... u Podgorici i Možura kod Bara. Takođe, poznato je da je velika energetska vrijednost deponijskog gasa i da ima veliki ekološki značaj jer sagorijevanjem deponijskog gasa uništava se metan koji predstavlja 50% količine i koji je 23 ili više puta štetniji zavisno od izvora, od gasa sa efektom staklene bašte kakav je ugljendioksid i da ekonomska i ekološka valorizacija kroz ovakva postrojenja može da bude u punom nazivu.

Druga stvar su farme stoke. One su idealne za proizvodnju biogasa i njegovu energetsku i ekonomsku valorizaciju. Svjedoci smo nemilih scena ispuštanja otpadnih voda iz pojedinih farmi. Postoje primjeri dobre prakse /prekid/ tj. uređaje u kojima dolazi do organskog raspada stajnjaka i proizvodnje biogasa koji služi kao gorivo za kogeneraciona postrojenja.

Šta bih ovdje još mogla da naglasim. Prednosti ovakvih postrojenja s biogasom su sagorijevanje bez štetnih produkata, velika energetska efikasnost, jednostavan postupak proizvodnje i ekološki čista tehnologija sa korisnim nusproduktima. S obzirom da smo nedavno

usvojili i Zakon o zaštiti od negativnog uticaja klimatskih promjena i svih drugih stvari koje je Crna Gora preuzela preko određenih međunarodnih ugovora, mislim da su ovo bitna pitanja na kojima bi trebalo da Regulatorna agencija za energetiku da određeni fokus. Zamolila bih vas za vaše mišljenje u vezi sa ovim pitanjem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:39:39)

Hvala, kolegkinice Pavićević.

Poslanik Numanović, a neka se pripremi kolegkinica Ana Nikolić. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (24.12.19 18:39:49)

Gospodine potpredsjedniče, uvaženi čelni ljudi navedenih agencija, poštovani građani,

Po prirodi svog posla osloniću se na Agenciju za lijekove. Bez obzira što nije u nadležnosti Odbora za zdravstvo kojim predsjedavam, ali želim da jednu agenciju, naučno stručnu instituciju koja već funkcionise deset, jednaest godina i kao poslanik i kao ljekar pohvalim za jedan visoko stručan rad. Jer, zaštita i standardi zaštite građana Crne Gore s Agencijom su dobili mnogo. Sama činjenica da 2008. godine kada je formirana Agencija mi u Crnoj Gori nijesmo imali nijedan registrovan lijek, a poslije deset godina imamo nešto oko dvije hiljade registrovanih lijekova. Sama ta činjenica govori o sigurnosti da građani Crne Gore piju sigurne i bezbjedne lijekove što je jako bitno.

Danas smo usvajali budžet za 2020. godinu, dosta je bilo priče o zdravstvenom sistemu, dosta je bilo priče o sredstvima koja su potrebna za zdravstveni sistem. Danas smo čuli oko potrebe za ulaganje u potrošnju lijekova. Potrošnju lijekova Agencija svakako prati kako u javnom tako i u privatnom sektoru i to je jako bitna činjenica. Ako uzimamo podatke iz 2017. kada je potrošeno negdje oko 77 miliona eura, 2018. čini mi se 85 miliona eura, ako to uporedimo s onim koliko uplaćuje Fond za zdravstveno osiguranje, dakle 2017. je uplatio 55 miliona, a 2018. godine 59 miliona eura. To u procentima imamo povećanje na godišnjem nivou 3,8%. Svako povećanje potrošnje lijekova treba da nas, što kažu, upozori i da nas zabrine. Međutim, svako povećanje ne znači da smo mi više oboljela nacija ili zbog većeg dijapazona bolesti da zbog toga upotrebljavamo veću količinu lijekova i samim tim trošimo veća sredstva. Postoji čitav niz razloga zbog čega se to dešava. Jedan od glavnih razloga jeste produžetak života stanovništva na sreću Crne Gore. To je jedan od glavnih razloga i povećanje potrošnje. Znamo da je ta povećana potrošnja na nivou deset miliona i da trend povećanja u nominalnom na nivou od deset miliona eura jeste onako dosta velik za Crnu Goru. Međutim, ako uporedimo zemlje u regionu, mi smo ispod svih zemalja u regionu kada je potrošnja lijekova u pitanju i to moramo da znamo.

To ne treba da nas zavara. To treba da nam bude signal upozorenja da li postoji prostor da ne trošimo ni ovoliko lijekova, bez obzira što druge zemlje u regionu troše mnogo veću količinu tih lijekova. Siguran sam, a i Vi, dr Drljeviću, da ovdje postoji prostora ako svi zajedno objedinimo snage da ta potrošnja lijekova treba da se smanji. Često ovdje izgovaram riječ prevencija. Čini mi se nismo svjesni prevencije da svako od nas od rođenja djeteta pa do najstarijih dana treba preventivno da djeluje da bi što manje upotrebljavao lijekove jer je prevencija mnogo jeftinija i mnogo efikasnija za očuvanje zdravlja nego što je to upotreba lijekova, a lijekove upotrebljavamo kao moramo.

Druga stvar koju ovih dana često čujemo, ali ne samo ovih dana, jeste pretjerana upotreba antibiotika. Ako uporedimo te podatke iz 2011. kada smo po međunarodnoj metodologiji po kojoj vi radite imali nekih 39% definisane dnevne doze na 1000 stanovnika, ako je to 2017. godine bilo negdje oko 30% smanjeno je to na 27%, ali je to i dalje ispod evropskog prosjeka. Kada govorimo o upotrebi inflamatornih lijekova, odnosno antibiotika, mi se nalazimo na četvrtom mjestu u Evropi po potrošnji antibiotika. Ne treba i ne mora da se Crna Gora nalazi na četvrtom mjestu u Evropi po potrošnji antibiotika. Zbog toga je obaveza svih nas i onih koji liječimo i onih koji su pacijenti, ali i svi ostali moramo dati doprinos da smanjimo tu upotrebu antibiotika. Jer, vidjeli smo šta nam se dešava sa zloupotrebom. Postoji rezistencija na mnoge antibiotike, bez obzira koliko jesu ili nijesu

skupi. Ovih dana već sugestija da se vraćamo na onaj osnovni lijek, a to je penicilin. Znae da ga mnogo više upotrebljavamo nego što treba, veoma smo se lako odrekli jakog moćnog antibiotika penicilina. Dali smo doprinos tome, i pacijenti, ali i ljekari. Često smo olako proglašavali pacijente da su alergični na penicilin što je suprotno od prave alergije. Zbog toga moj apel ovdje kao ljekara jeste, ako nije dokazana alergija na penicilin da jedan moćan antibiotik, a jeftin antibiotik širokog spektra dejstva koje se zove penicilin građani od djece, pa do najstarije populacije što više upotrebljavamo i na taj način doprinesemo smanjenju upotrebe ovih antibiotika.

Što se tiče plana, podržavam Plan Agencije za lijekove i medicinska sredstva, naročito podržavam sredstva koje ćete s Evropskom komisijom nešto blizu pola miliona eura upotrijebiti za opremanje laboratorije, opreme i ukupne te laboratorije i na taj način dati doprinos da se zaštita građana kroz kontrolu lijekova i medicinskih sredstava podigne na još veći nivo. To vi radite i s kadrovskim potencijalom i sa svim onim što je iza vas. Siguran sam da građani Crne Gore mogu biti sigurni u sigurnost i ispravnost lijekova koje Agencije za lijekove Crne Gore proglasi sigurnim i bezbjednim. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:46:56)

Zahvaljujem, poslaniče Numanoviću.

Poslanica Ana Nikolić je posljednja prijavljena. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (24.12.19 18:47:04)

Gospodine potpredsjedniče, fokusiraću se na kratku analizu Finansijskog plana i Plana rada Agencije za elektronske medije, s obzirom da se niko od kolega nije osvrnuo na tu Agenciju, a da naši građani ne ostanu uskraćeni i za takvu vrstu analize ove vrlo važne Regulatorne agencije.

Finansijski plan i Plan rada Agencije predstavlja uz ostale dokumente jedan od važnih mehanizama za obezbjeđivanje transparentnosti rada ovog regulatornog tijela. Kako je vidljivo predloženim finansijskim planom su jasno definisane potrebe Agencije u narednoj godini, sagledane su kroz objektivne mogućnosti ostvarivanja realnog nivoa prihoda, kroz zakonom utvrđene izvore finansiranja, a kojim se mogu podmiriti i planirani rashodi Agencije.

Predloženim Finansijskim planom vidimo da je Agencija određeni dio sredstava u 2020. godini opredijelila za adaptaciju prostora koji sada ona koristi, isto tako i za unapređenje kapaciteta za monitoring radijskih i televizijskih programa. Ono što je definitivno fokus u 2020. godini jeste organizovanje obuka i seminara posvećenih medijskog pismenosti, uvođenje digitalnog radija, unapređenje pristupačnosti programskih sadržaja osobama s invaliditetom, što je isto fokus za pohvalu.

Ono što je vrijedno primijetiti jeste da će u narednoj godini poseban fokus rada Agencije biti vršenje nadzorne funkcije u oblasti primjene propisa zaštite prava i interesa maloljetnih lica kao što je nadzor nad praksom emitera vezano za dobro označavanje i raspoređivanje sadržaja koji mogu ugroziti razvoj maloljetnih lica. Po mom mišljenju jako važan segment, jedan od najvažnih segmenata kada je u pitanju Agencija za elektronske medije. Izvještaj koji je tim povodom Agencija i objavljivala i do sada, moguće je vjerovatno naći i na sajtu i u sljedećoj godini, što je takođe za pohvalu. Po mom mišljenju, oni predstavljaju vrlo dobru mjeru proaktivnog djelovanja na polju edukacije emitera kako značaju u primjeni tako i prepoznavanju programskih sadržaja neprikladnih i potencijalna zaštita maloljetnika od takvih programa. Kako u toku prethodne godine, agencija je imala u planu i aktivno učešće u oblasti promocija unapređenja medijske pismenosti i to jedan od akcija koje jesu za pohvalu. Nadam se da će posebna pažnja biti usmjerena ka njenom promovisanju u različitim segmentima društva radi jačanja svijesti gledalaca i slušalaca u pogledu njihovih prava i sigurnog korišćenja medijskih usluga, što je jako važno za građane.

Treba pohvaliti inicijativu koja se odnosi na razvoj kapaciteta medija za proizvodnju dokumentarnih filmova o djeci i dokumentarnih filmova za djecu organizovanjem obuke za medijske profesionalce koji odgovaraju na potrebu medija da unaprijedi vještine svojih novinara i

drugog osoblja da pripreme i realizuju sadržaje prilagođene dječijoj publici. Mislim da se na taj način daje konkretan doprinos prevazilaženju evidentnog manjka, kvalitetno osmišljenih realizovanih dječijih programa. Zbog toga posebno smatram korisnim ideju organizovanja međunarodnog filmskog festivala za djecu koju Agencija planira da uradi u sljedećoj godini.

Na kraju, želim da podržim planirane aktivnosti Agencije u opredjeljenju da permanentno poboljša tehničko tehnološke uslove rada. Jer, razvoj audiovizuelnog medijskog sektora nameće upravo takvu potrebu. U tom smislu treba podržati opredjeljenje Agencije da ulaže u softverske alate kojima se jačaju kapaciteti za izradu pouzdanih analitičkih dokumenata koji mogu biti od koristi za sve one koji žele da analiziraju medijsku scenu, a za to koriste relevantne i ažurne podatke bez pristrasnosti i bez krajnjih namjera.

Zaključujem, kao što je to bilo i u prethodnim godinama, da je Finansijski plan za ovu agenciju temeljno urađen, da se bazira na očekivanom obimu poslova i potreba blagovremenog izvršavanja aktivnosti Agencije koje su date u planu rada, odnosno da Finansijski plan apsolutno pokriva Plan rada i njegovo izvršenje za 2020. godinu. Stoga, zaista smatram da ova dokumenta treba podržati, što mislim da će i poslanici Demokratske partije socijalista to i uraditi. Potpredsjedniče, hvala na datom vremenu, a naravno zahvaljujem se i svim predlagućima.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:51:49)

Zahvaljujem, poslanice Nikolić.

Ovim smo završili učešće poslanika u raspravi.

Pitam predstavnike agencija da li žele završnu riječ?

Gospodin Prelević. Izvolite.

BRANISLAV PRELEVIĆ (24.12.19 18:52:05)

Ne bih htio u završnoj riječi da pokrećem bilo kakvu diskusiju sa diskutantima koji su pomenuli Regulatornu agenciju za energetiku. Pošto se radi o vrlo jasnim pitanjima, imam vrlo jasne odgovore po tom osnovu tako da ne očekujem nikakvu diskusiju. Ujedno želim da se zahvalim svim diskutantima koji su pomenuli Regulatornu agenciju za energetiku, a to su gospodin Sekulić, Konjević i gospođa Pavićević. Bilo je interesantnih pitanja. Sasvim konkretno ću odgovoriti poslanici Pavićević.

Što se tiče podsticajnih mjera za obnovljive izvore energije i kogeneraciju, Regulatorna agencija nije adresa koja je zadužena za tu vrstu podsticaja, to je Ministarstvo ekonomije. Inače, kroz Vašu diskusiju vidim šta je Vaš stav i apsolutno sam saglasan sa tim za šta se i Vi zalažete. Što se tiče zatvorenih distributivnih sistema, ima ih tri, to su Luštica Bay, Porto Montenegro i KAP. Zatvoreni distributivni sistemi nastali su kao neka dobra praksa iz zemalja Evropske unije, tačnije iz Holandije i vezani su bili u zakonodavstvu Evropske unije uglavnom za industrijske zone koje su i fizički ograđene, odnosno koji imaju definisane fizičke granice i unutar toga daju mogućnost onome ko je vlasnik, odnosno ko upravlja tim zatvorenim distributivnim sistemom da daje posebnu vrstu usluga s obzirom na posebne vrste korisnika unutar tih zatvorenih distributivnih sistema.

Ono što je kvalitet našeg modela zatvorenih distributivnih sistema jeste jedna novina koju smo mi zamolili, odnosno napravili smo pritisak prema Energetskoj zajednici da nam dopusti da napravimo taj izuzetak. S obzirom da su zatvoreni distributivni sistemi nastali u industrijskim zonama Evropske unije, mi smo istakli da Crna Gora nije industrijski razvijena, ali jeste turistički pa smo onda tražili da se turistički kompleksi dozvole kao zatvoreni distributivni sistemi. Tu je napravljen izuzetak u Crnoj Gori, ali u svakom slučaju prvi put se zatvoreni distributivni sistemi odnose i na turističke komplekse na naše insistiranje da se i na njih odnosi. Iz onoga što sada možemo da zaključimo i na insistiranje svih turističkih kompleksa, znači Luštica Bay i Porto Montenegro, a imamo u najavi nove zatvorene distributivne sisteme, a ovako kako su organizovani očigledno daju dobra iskustva.

Što se tiče pitanja gospodina Konjevića kada možemo da očekujemo nove, odnosno više ponuđača, na žalost ne možemo da ih očekujemo makar ne prema odluci Regulatorne agencije,

odnosno u najavi naše odluke od prije mjesec dana kaže da će biti produženo dejstvo člana 249 zakona koje kaže da, ukoliko dođe do povećanja cijene na veleprodajnom tržištu, cijena prema domaćinstvima u Crnoj Gori ne može da raste preko 6%. S obzirom da je cijena na veleprodajnom tržištu značajno veća od one prema kojoj Elektroprivreda Crne Gore snabdijeva domaćinstva nije normalno da se bilo ko od snabdjevača sa strane pojavi i ponudi potrošačima u Crnoj Gori po nižoj cijeni nego što može to da uradi bilo de po Evropi. Tako da čitav zakon koji je donesen 2016. godine je izrazito tržišno orjentisan sve do zadnjeg člana, odnosno do prelaznih i završinih odredbi, odnosno tog famoznog člana 249 koji pravi ovo ograničenje da se cijena energije zbog zaštite potrošača ne mijenja. Dok god je Elektroprivreda dominantni snabdjevač ovako praktično ograničenje će važiti, a pri tome da je cijena na veleprodajnom tržištu značajno ili veća 6% u odnosu na postojeću cijenu u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 18:57:10)

Hvala.

Elektrodistribucija je u našem vlasništvu, mi smo vlasnici tako da to nije veliki problem, u profitu je.

Gospodin Drljević ispred Regulatorne agencije za lijekove i medicinska sredstva.

MILORAD DRLJEVIĆ (24.12.19 18:57:25)

Samo sam htio kratko da prokomentarišem pošto je poslanik Konjević govorio o cijenama lijekova i potrošnji. Da se i njemu zahvalim zato što nije imao primjedbi na onaj dio posla koji radi Agencija za lijekove i medicinska sredstva. Dakle, mi nemamo nijednu primjedbu na maksimalne cijene koje određujemo. Takvih je otprilike oko 1500 cijena koje smo odredili, koje se određuju na osnovu direktive Evropske unije koja reguliše to pitanje, znači one lijekove koji se izdaju na teret Fonda za zdravstveno osiguranje. Da li u praksi ima, znamo da ima zloupotreba, potpuno podržavamo svaku prijavu koja bi išla prema inspekcijskim organima i nadležnim organima koje prate cijene lijekova na terenu da preduzmu sve mjere u tom smislu kako bi građani Crne Gore bili pošteđeni tih stvari.

Što se tiče ukupne potrošnje lijekova, dakle ona raste, raste ne samo u Crnoj Gori nego u svim zemljama i rašće zavisno od produženja životnog vijeka, razvojem tehnologije i dijagnostike, ranim otkrivanjem bolesti, uvođenjem novih lijekova u liječenje tako da je to proces koji se teško može zaustaviti. Možemo ga smanjiti racionalnom upotrebom i angažovanjem svih segmenata našeg zdravstvenog sistema. Samo jedan podatak koji govori o potrošnji grupe lijekova L, to su antineoplastici imunomodulatori, lijekovi koji se upotrebljavaju za liječenje malignih bolesti, imunoloških oboljenja koji ujedno nose i najviše sredstava od našeg Fonda za zdravstveno osiguranje. U 2017. godini je potrošeno 16.659.000, a u 2018. godini 20.535.000 na lijekove iz ove grupe. Kada to prevedemo po glavi stanovnika, 2017. je bilo 26,77 po glavi stanovnika, odnosno u 2018. godini 33 eura. Kako stoje stvari u okruženju i Evropi? Imamo da je u Hrvatskoj 43 eura bilo u 2017, a 52 eura u 2018. godini po glavi stanovnika, što je skoro preko 20 eura više nego što je u Crnoj Gori. U Sloveniji je to već i preko 25 eura više nego što je u Crnoj Gori po glavi stanovnika. Da ne govorim o evropskim zemljama gdje imamo podatak iz Norveške, gdje se 117 eura po glavi stanovnika koristi lijekova samo iz ove grupe.

Dakle, potrošnja lijekova u Crnoj Gori nije ništa veća nego što je u zemljama u okruženju. Zašto ne upoređujemo s Bosnom, Makedonijom, Albanijom, zbog toga što oni još nijesu usaglasili svoje izvore podataka sa standardima Svjetske zdravstvene organizacije. Oni se još uvijek ne nalaze u tabelama koje izdaje Svjetska zdravstvena organizacija vezano za praćenje ovih parametara. Toliko i hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 19:01:00)

Hvala.
Riječ ima Darko Grgurović.

DARKO GRGUROVIĆ (24.12.19 19:01:08)

Poštovani potpredsjedniče, poštovane poslanice, poštovani poslanici,

Želim da odgovorim poslaniku Fatiću na postavljeno pitanje šta je Agencija do sada preduzela po pitanju implementacije pete generacije mobilnih usluga i mreža u Crnoj Gori. U svom izlaganju ste konstatovali da je stepen razvoja elektronskih komunikacionih mreža u Crnoj Gori na visokom nivou i da se primjenjuju najnovije tehnologije koje se primjenjuju u razvijenim zemljama svijeta. Svi relevantni subjekti u Crnoj Gori, počev od Vlade Crne Gore, resornog ministarstva, agencije, operatora se trude da se taj trend i dalje zadrži.

Kao prvo, Agencija učestvuje u Radnoj grupi koju je formirao BEREC evropsko tijelo regulatora u evropskim komunikacijama koje se bavi pitanjem 5G. Dalje, stvaraju se osnovni preduslovi za uvođenje pete generacije mreža, a to podrazumijeva oslobađanje frekventnih opsega koji su namijenjeni za uvođenje pete generacije mobilnih mreža. Tu je posebno atraktivan ovaj opseg 500 megaherca, u stvari opseg druge dividende koju je Crna Gora oslobodila prije dvije godine. Međutim, do potpune njegove revalorizacije ne može doći dok to ne urade i države u okruženju koje to još uvijek nijesu uradile. Slično je i sa ostalim opsezima koji su aktraktivni i koji su namijenjeni za uvođenje pete generacije mobilnih mreža.

Kao drugu stvar vrlo važnu istakao bih i implementaciju, u stvari prelazak na internet protokol verzije 6. Crna Gora je trenutno na internet protokolu verzije 4. Agencija je 2019. godine uradila jedan plan prelaska na internet protokol verziju 6 i nastavila je dalje aktivnosti na implementaciji na prelasku na novi internet protokol sa Ministarstvom ekonomije, Ministarstvom javne uprave, Univerzitetom Crne Gore i Međunarodnom unijom za telekomunikacije. Očekujemo već u prvom kvartalu sljedeće godine da će imati neke prve mreže. Plan je sada za akademsku mrežu Univerziteta Crne Gore da se implementira internet protokol verzije 6.

Kao što ste i vidjeli u Planu Agencije, predviđeno je da se sljedeće godine izrade smjernice za izradu strategije implementacije 5G u Crnoj Gori. Znači, putem javnog tendera izabraćemo izvođača, a u to će biti uključena sigurno ova ministarstva kojih se to najviše tiče, to je znači Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo javne uprave. Imamo najave od nekih operatora da će sljedeće godine početi i oni sa pilot projektima 5G u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 19:04:29)

Hvala, gospodine Grguroviću.
Zadnji prijavljeni, Uroš Andrijašević.

UROŠ ANDRIJAŠEVIĆ (24.12.19 19:04:34)

S obzirom na to da sam do prije godinu dana radio u Skupštini Crne Gore, znam da nije praksa da se kroz završnu riječ komentarišu izlaganja poslanika, ali takođe znam da Poslovnik ne brani mogućnost da se zahvalim poslanicima za lijepe i birane riječi i o Agenciji za nadzor osiguranja i o potencijalima našeg tržišta. Samo još jedna napomena, s obzirom na to da je, kao što sam rekao, na posljednoj sjednici Vlada utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju kojim je predviđeno da u buduće ove forme dokumenata, dakle planovi rada i finansijski planovi kao i Izvještaji o stanju na tržištu osiguranja i Izvještaj o radu u buduće budu slati Vladi na usvanjaje umjesto Skupštini. Koristim priliku da zahvalim Skupštini Crne Gore da dosadašnjoj saradnji i gledamo se nekom drugom prilikom kad budu propisi iz oblasti osigurnja na dnevnom redu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (24.12.19 19:05:24)

Zahvaljujem gospodinu Andrijaševiću.

Ovim konstatujem da smo završili pretres. O predlozima finasijskim i planovima rada za 2020.godinu nezavisnih regulatornih tijela i o njima ćemo se izjasniti naknadno. Zahvaljujem vam se vidimo se kod odbrane ovogodišnjih radova. Kao što znate sutra je zbog praznika dan koji nećemo raditi i ja ću iskoristiti priliku u vaše i u svoje ime da čestitam Božićne praznike, čestit Božić, (čestitka na albanskom) i vidimo se u četvrtak.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:12:50)

Poštovane kolege poslanici, nastavljamo Devetu sjednicu drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2019. godini.

Raspravljamo **Predlog zakona o slobodi vjeroispovjesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: Zoran Pažin, potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde i Mehmet Zenka, ministar za ljudska i manjinska prava. Ja ih pozdravljam, i ne samo njih nego i predsjednika Markovića, predsjednika Vlade sa svojim kabinetom. Hvala vam na prisustvu. Mislim da ste vašim prisustvom pokazali koliko smatrate značajnom ovu tačku dnevnog reda.

Izvjestioci odbora su: Miloš Nikolić, Zakonodavnog odbora i Žana Filipović, Odbora za ljudska prava i slobode.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi potpredsjednik Vlade Zoran Pažin. Izvolite.

ZORAN PAŽIN (26.12.19 11:13:45)

Poštovani predsjedniče Skupštine, dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Prijedlog zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica koji danas razmatra ovaj visoki dom bio je predmet brojnih diskusija u vremenu koje je za nama. Već je puno rečeno o usaglašenosti predloženog zakona sa domaćim ustavno-pravnim poretkom i međunarodnim pravnim standardima, kao i o brojnim drugim pojedinostima zakona. Spreman sam, uvaženi poslanici, da i danas nastavimo dijalog o ovim i svim drugim pitanjima koji budu predmet vašeg interesovanja. Međutim, kako svaki propis svoju vrijednost ostvaruje tek u dodiru sa životom, smatram izuzetno važnim da danas povedemo dijalog i o temeljnim društvenim vrijednostima koje ovaj zakon štiti, odnosno da građanima ponudimo jasan odgovor na pitanje - zašto je ovaj zakon potreban današnjoj Crnoj Gori i zašto je još potrebniji Crnoj Gori koju ostavljamo generacijama koje dolaze. Zato dozvolite da u svom uvodnom izlaganju podsjetim na ono, što duboko vjerujem, predstavlja najvišu vrijednost crnogorskog društva. Ta vrijednost ogleda se u ustavnom određenju da je Crna Gora zajednica slobodnih i ravnopravnih građana. Dakle, da smo, bez obzira na različito etničko porijeklo, ispovijedanje ili neispovijedanje vjere, svi građani Crne Gore i svi jednaki pred zakonom. Htjeli to da priznamo ili ne, savremene Crne Gore ne bi bilo da je građani svih vjera i nacija nijesu, kroz dalju i bližu istoriju, gradili, branili i obnovili na temelju neprolaznih vrijednosti slobode, pravde, jednakosti i solidarnosti. Na ovim istim univerzalnim vrijednostima danas počivaju najrazvijenije demokratije svijeta, pa i sama ideja ujedinjene Evrope. Zato ni za današnju Crnu Goru nema drugog puta napretka do odlučnog odbacivanja svih onih ideologija koje uče da u njoj ima vrjednijih i manje vrjednijih nacija i vjera.

Da budem sasvim jasan, smatram jednako neprihvatljivim vrijeđanje i negiranje crnogorskog državnog identiteta i onda kada se slavi nestanak naše države u ime velikosrpskog nacionalizma i onda kada se Njegoš proglašava genocidnim piscem, ali i onda kada neodgovorni državni službenici grubo uvrijede vjernike Srpske pravoslavne crkve. Zato ovaj prijedlog zakona koji je pred vama ...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:16:56)

Kolege, ovdje niko ne vrijeđa nikoga, i ja vas, kolege, molim da vodite računa o disciplini i o korektnom ovdje saopštavanju stava. Saopštite Vaš stav, kolega, kasnije.

ZORAN PAŽIN (26.12.19 11:17:34)

Zato ovaj predlog zakona koji je pred vama ne staje na kraj jednom etno nacionalizmu da bi porodio i uzgojio drugi. Ne. Ovaj zakon donosimo da bi svi u Crnoj Gori imali jednako pravo da po svojoj savjesti budu ili ne budu vjernici bilo koje vjeroispovjesti i da bi zakoni Crne Gore jednako važili za sve.

Dame i gospodo poslanici, i danas, kao i svih ovih dana, čujemo političke stavove da možda nije pravo vrijeme za usvajanje ovog zakona ili da bismo ga možda trebali odložiti za neko buduće vrijeme. Suština ovog pitanja zapravo glasi: Da li želimo da generacija naše djece kroz 20 ili 30 godina i dalje raspravlja o tome koje su vjerske i nacionalne zajednice u Crnoj Gori starije i važnije i koje zaslužuju više prava od nekih drugih? Nemam baš nikakvu dilemu da narednim generacijama moramo, jednom za svagda, ostaviti jasan odgovor na to pitanje da su u građanskoj Crnoj Gori najstarije i najvažnije one vrijednosti koje spajaju Crnogorke i Crnogorce svih vjera i nacija. Samo od takvih vrijednosti može biti satkan državni identitet Crne Gore koji seže dublje od svih razlika i u kojem su čojstvo i ljudskost neprikosnoveni čuvari ljudskoga dostojanstva. Upravo to je viševjerni i višenacionalni identitet kojim se s pravom ponosimo i po kojem se Crna Gora danas prepoznaje i cijeni, kako u našem susjedstvu tako i širom svijeta. Ipak, za dalju izgradnju i očuvanje ovih vrijednosti koje su uslov napretka našeg društva neophodno je da svi u Crnoj Gori pokažemo puno razumijevanje za sve naše različitosti, kao i visok stepen saglasja oko univerzalnih ljudskih i građanskih vrijednosti koje nas ujedinjavaju i spajaju.

Zato pozivam sve vjerske zajednice i sve društvene aktere da, kroz dijalog i međusobno uvažavanje, svi zajedno, kroz primjenu ovog zakona, doprinesemo trajnom utemeljenju Crne Gore kao zajednice slobodnih i ravnopravnih građana. Jedino tako vjerske i nacionalne različitosti mogu biti ono što one suštinski i jesu - istinsko bogatstvo građanske Crne Gore.

Hvala vam na pažnji i neka je vječna Crna Gora.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:20:08)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Proceduralno izvolite, poslaniče Lekiću.

MIODRAG LEKIĆ (26.12.19 11:20:16)

Predsjedniče, ja sam danas zakasnio malo, ne misleći da je to velika vijest. Međutim, ja nisam mogao da stignem do Skupštine. Naime, dolazio sam od stana i približio se mostu Blaža Jovanovića, ispriječila se policija i kaže - ne može.

Ne želim da dižem nikakve temperature, niti sam poznat po političkim performansima, ali doživio sam jedno poniženje, i da to poniženje selim vlastima, Vama, predsjedniče Markoviću, ili nekom Vašem podređenom, da sam ja pet minuta razgovarao, pokušao da izvadim ličnu kartu, da idem na radno mjesto, da je Skupština tu 50 metara - ne može, nikako.

Imao sam mogućnost da preplivam rijeku, decembar je, odustao sam. Tako da sam onda išao nekim drugih putem i nekako stigao. Dakle, današnja rasprava se dešava u atmosferi državnog udara. Ja ne znam je li bio 2016. ali danas jeste. Jedna demonstracija sile, arogancije itd. Tu su bili mediji, evo završavam, pitao sam odgovornog kako se zove, rekao je da se zove Šljivančanin Zoran, ali ga nemojte kazniti. Nemojte ga kazniti nego razmislite šta radite, u kojoj atmosferi danas se raspravlja ovaj zakon i dokle ste doveli Crnu Goru.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:21:48)

Hvala vam.

Imam, naravno, komentar. Drago mi je da ste svi stigli na skupštinsko zasijedanje. Imamo preduzimanje akcija policije zato što smo imali nenajavljena okupljanja, a nenajavljena okupljanja ne mogu da se organizuju.

Poslanik može da prođe i poslanici su, kao što vidite, svi na svojim mjestima.

Izvolite, poslaniče Radunoviću, proceduralno.

SLAVEN RADUNOVIĆ (26.12.19 11:22:27)

Gospodin Lekić i svi mi, svih nas 80, smo poslanici u Skupštini Crne Gore, i nikakav policajac ne može da nas zaustavlja da dođemo do Skupštine gdje se održava sjednica. To može samo u Sjevernoj Koreji, gospodine Brajoviću. A Vi ste predsjednik ove skupštine, i Vi još opravdavate takvo činjenje. Drugo, o kakvom Vi okupljanju pričate? To je ako se ljudi okupe bez najave, to je prekršaj, gospodine Brajoviću. Šta mislite da su se po Parizu, po Hongkongu, po Kanadi, svugdje gdje se održavaju protesti, svi su bili najavljeni pet dana u skladu sa zakonom koji je donio nedemokratski i Parlament koji je stvoren na bazi lažnog državnog udara. Ne, svugdje se dešavaju spontani protesti kad se vlast na ovaj način ophodi prema svom narodu i svojoj državi, ali nigdje nije moguće da se jednom poslaniku zabrani prilaz. Svi smo mi morali da idemo na lavirintima okolo. Ja sam relativno lako došao iz razloga što imam, kao što znate, vozilo koje mi je Skupština dodijelila jer sam predsjednik Odbora pa ima ove službene tablice. Svi ostali su morali da idu okolo lavirintima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:23:44)

Hvala.

Proceduralno reagovanje, poslanica Savković.

Izvolite.

ŽELJKA SAVKOVIĆ (26.12.19 11:23:52)

Upravo sam na mostu Blaža Jovanovića stala ispred kordona policije koji pretpostavljam tu nisu samoinicijativno, nego po naređenju, i rečeno mi je da ne može da se prođe tuda. Pitala sam ni poslanici čak? Ni poslanici. Jutros sam se upravo pitala, idući pored, kroz park pored stare zgrade vlade preko visećeg mosta, pored zgrade vlade pitala sam se - ko nas ovdje napada? Ja vjerujem da se danas svi građani Crne Gore osjećaju nebezbedno, hoću da zamolim sve one koji su doveli do ovog momenta da se dozovu pameti.

Vama, izvinjavam se, što na zadnjem mojem obraćanju nisam čestitala Božić. Čestitam vam Božić i vaše praznike.

Želim da pitam samo gospodina Duška Markovića, premijera, da li smo mi građani Crne Gore bezbedni kada je svaki čošak...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:24:52)

Hvala vam.

Pitanje nije proceduralna rasprava.

Izvolite, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (26.12.19 11:24:58)

Gospodine predsjedniče,

Doživio sam jutros najveću neprijatnost u mom životu od moje Crne Gore. I prezirem ovakvu Crnu Goru, i nije to moja Crna Gora. Od policajaca na mostu Blaža Jovanovića, njih 40, 50, zajedno sa jednim dignutim, ovako nabildovanim šefom kojeg sam pitao i kako se zove, nije mi smio reći, zajedno sa cijelim jednim kordonom policije, konja i automobila. Pa, ljudi, to nije moglo se doživjeti ni kada je Crna Gora bila okupirana od Turaka i Njemaca. Ovo je sramota. Znači, emotivno sam reagovao. Očekujem sa zadovoljstvom, jer sam uslovno osuđen, da me povedu na razgovor. Sramno od Vlade.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:25:59)

Hvala, poslaniče Raduloviću.

Hvala vam.

Da li još neko želi proceduralno reagovanje?

Izvolite, poslaniče Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.12.19 11:26:18)

Hvala, predsjedniče.

Istine radi, dakle, svi smo doživjeli na neki način određene neprijatnosti danas. Ja sam se, kao poslanik vladajuće koalicije, vrtio pola sata od onog mosta do ovog punkta ovamo. Preventiva je uvijek dobra. Ne znam da li je bila potrebna u tom obliku i da se odnosi na poslanike, ali znači svi poslanici su danas bili u istom, poslanice i poslanici, u istom košu. Nije bilo diskriminacije i mislim da je to sve prećerano. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:27:08)

Hvala, kolege.

Sad ću da dam riječ izvjestiocu, ali prije toga da vam kažem.

Da li je nešto bilo pretjerano ili ne, da li je nešto preventiva ili ne? U ovom domu su se čule riječi čiji ste svi vi svjedoci, i reagovanja, saopštavanja koja su sinoć poslije svih onih priča od prije par dana se pojavila zahtijevala su reagovanje, a svi smo bili u istoj poziciji i svi smo bili informisani koje ulice će biti zatvorene danas tokom zasijedanja. Niko nije imao različit tretman nego smo svi imali isti tretman. E, ja vas sad molim da vodimo računa da ovaj dom treba prije svega da argumentovano vodi raspravu o bilo kojoj temi, a ovo je, da vas podsjetim, važan zakon, ali ipak samo jedan od zakona koji mi donosimo koje raspravljamo čitavog dana i čitavno vrijeme našeg mandata.

Proceduralno, izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (26.12.19 11:28:10)

Predsjedniče, Parlament je mjesto da se politički komfrontiramo i da mijenjamo mišljenje, ali zaista ovo što je ministar pravde rekao u uvodnom izlaganju je klasični govor mržnje koji je zabranjen po našem zakonu. Kao pravnik i kao ministar pravde morao je to da zna.

Dakle, ja tražim repliku, jer se, upućujući ovaj govor prema našem klubu, ja osjećam prozvanim da sam ja velikosrpski nacionalista koji ne priznaje državu Crnu Goru i ugrožava državu Crnu Goru. Molim, kako nije? Znači, prvo, predsjedniče, dužni ste da opomenete svako vanustavno i hajde da ne govorim nedemokratsko, to se valjda podrazumijeva, vanustavno i

nelegalno kriminalno ponašanje. Ministar je ovdje izvršio krivično djelo jezika mržnje, diskriminacije. Dakle, targetirao je jednu nacionalnu zajednicu u Crnoj Gori kao neprijatelje. Šta je to? Znači, ovo je, gospodine Brajoviću, uvod u fašizam. Ministar pravde je nastupio kao fašista Pircija Birolija ovde u Parlamentu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:29:25)

Hvala Vam, poslaniče Medojeviću.

Molim vas sad samo molim vas, ja prvo želim da vam kažem od vaših dobacivanja i ukupne graje se nije moglo ni precizno čuti, ali ja nastup potpredsjednika u uvodnom izlaganju nijesam mogao da okarakterišem na način da dozvolim repliku na njegovo izlaganje ili da ga upozorim, inače, bih ga upozorio.

Izvolite, proceduralno reagovanje, potpredsjednik Vlade.

ZORAN PAŽIN (26.12.19 11:29:56)

Poštovani predsjedniče, radi crnogorske javnosti nikoga nijesam vrijeđao, iako sam sada čuo uvrede sa suprotne strane. Neću uzvratiti uvredama nego ću, radi crnogorskih građana, pročitati tu rečenicu, da budem sasvim jasan - Smatram jednako neprihvatljivim vrijeđanje i negiranje crnogorskog državnog identiteta i onda kada se slavi nestanak naše države u ime velikosrpskog nacionalizma i onda kada se Njegoš proglašava genocidnim piscem, ali i onda kada neodgovorni državni službenici grubo uvrijede vjernike Srpske pravoslavne crkve. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:30:40)

Hvala vam.

U ovoj rečenici ja ne vidim ništa što zaslužuje repliku. Pa, ne vidim, naravno, a ja predsjedavam i dajem repliku. Molim vas.

Izvolite, proceduralno.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.12.19 11:30:54)

Ministar Pažin je uvrijedio 89% građana i potomaka onih ljudi koji su 1. decembra 1918. godine glasali da Crna Gora i Srbija zajedno formiraju Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenca. I to nije bio nestanak crnogorske države. I on je na taj način nas svrstao među fašiste, među negatore crnogorske države i među agente nekakvih fiktivnih, izmišljenih velikosrpskih nacionalizama i šovinizama. U Crnoj Gori živi 30% Srba, najmanje je još 40% pravoslavaca bilo za otelotvorenje te državotvorne ideje, da vam ne pominjem da je u parlamentarnoj većini značajan broj bio za ujedinjenje Srbije i Crne Gore. On sad nas pokušava da predstavi kao negatore crnogorske države. I želim da mi kažete ko je dao nalog da ovoliko policije danas izađe na ulice? Da li je to uradio ministar Nuhodžić, premijer Marković, neko od potpredsjednika Vlade ili neko od ovih ljudi koji sjedi preko puta nas?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:32:09)

Hvala vam.

Znači, vjerujte u ovoj gužvi nisam precizno čuo ovo što je rekao potpredsjednik Vlade u uvodnom izlaganju, i ja tu opet ponavljam, sasvim precizno, ja predsjedavam ovom Skupštinom, nijesam čuo riječi zbog kojih bih dozvolio repliku. Ja neću da govorim o temi o kojoj smo razgovarali prije godinu i mjesec dana. Da je država koja je nastala 1918. godine bila država, pa i

Kraljevina Srba, Crnogoraca, Hrvata i Slovenaca mogli bismo da govorimo o tom zajedničkom stvaranju.

Poštovana gospodo, znate da te stvari doživljavamo drugačije. O tim stvarima smo u jednoj, takođe, žustroj raspravi, ali jednoj korektnoj raspravi razgovarali. Molim vas da i danas razgovaramo na taj način.

Možete tražiti čitav dan proceduru. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.12.19 11:33:12)

Ne brinite, nemamo mi namjeru da opstruiramo ovu raspravu, mi imamo plan za sve, ne sjekirajte se. Samo tražim da mi saopštite ko je dao nalog i ko je potpisao nalog da ovoliko policije danas izađe na ulicu. Želim da vidim ko je taj čovjek ovdje. Želim da ga pitam ko je dao nalog. Pitam vas ko je dao nalog da izađe ovoliko policije na ulice?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:33:35)

Izvolite, poslaniče Medojeviću, proceduralno.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (26.12.19 11:33:36)

Predsjedniče, Vi dobro znate o čemu pričam. Dakle, ako ministar počne diskusiju s pozivom na dijalog, a onda krene s uvredama, s etiketiranjem, mene je uvrijedio, mene je lično uvrijedio, ne prvi put. Reagovao sam kada smo pričali o 1918. godini i onoj rezoluciji, reagovao sam i mislio sam da ipak pravo da o tome priča ili prvenstvo imaju ljudi koji su sudbinski vezani, i ova generacija, i prethodne generacije za državu Crnu Goru.

Prema tome, kada se pomene velikosrpski nacionalizam, a ne osudi se to što je vladajuća partija bila na tom fonu deset godina, onda imamo situaciju da ministar Pažin ovim govorom želi da isprovocira sukob u Skupštini, da raspiri ove podjele. Zato, predsjedniče, Vi ste dužni da vidimo da li će ova diskusija i ova provokacija čovjeka koji predstavlja crnogorsku vladu obilježiti današnju raspravu, ili ćemo se boriti argumentima ili će doći do onoga što očigledno Vlada hoće. Vi želite prekid Skupštine, vi ste doveli policiju i batinaše Zorana Lazovića, sada smo ih sreli, premijeru, batinaše u civilnoj opremi s pištoljima, demonstrativno koji idu ispred Skupštine. Gospodine premijeru, da li je ovo doprinos dijalogu u Crnoj Gori? Šta će batinaši Zorana Lazovića ispred Skupštine?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:35:17)

Poslaniče Medojeviću, opomenuću Vas, završili ste Vašu priču.
Izvolite, poslaniče Lekiću.

MIODRAG LEKIĆ (26.12.19 11:35:36)

Ne mislim da procedurama danas otežavamo rad, i ne želim tome da dam doprinos. Smatrao sam da obavijestim građane, bez ikakve teatralnosti, da sam bio spriječen da uđem u Skupštinu, i ne dramtizujem taj detalj koji je karakterističan za današnji dan gdje se ova rasprava razvija u atmosferi državnog udara. Želim Vama da se obratim. Vi ćete zaustaviti procedure ukoliko se budete opredijelili da poštujete dignitet ovog parlamenta, da pokušate da se koncentrišete i da kažete nešto u ime digniteta Skupštine i poslanika, a ne da vi kažete - evo, dobro, stigli ste srećno itd. Ostavite to za neki privatni aranžman i dijalog. Pokušajte makar za trenutak da budete ozbiljan predsjednik Skupštine i da kažete nešto kritički, a ne da opravdavate.

Ne javlja se premijer Marković za ovo. Vi se javljate da bi opravdali karticu, ili ne znam što.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:36:36)

Hvala vam, poslaniče Lekiću.

Možda biste Vi posljednji trebali o koncentraciji da pričate ovdje, ali ću da vam kažem sljedeću stvar. Ne može predsjednik Vlade Marković, jer ja vodim sjednicu, odgovarati na proceduralne primjedbe i Vaše primjedbe nijesu proceduralne. Prvo sam rekao - obaviješteni su svi poslanici i svi smo imali jednaki tretman. Policija u ovoj državi pravi bezbjednosnu procjenu i organi koji su zaduženi za to donose odluku o tome kako će da obezbijede funkcionisanje i grada i bilo čega drugoga.

Drugo, molim vas, kolege, ako svi kažete nećete proceduralnim intervencijama da remetite ovu raspravu i da je onemogućavate i opstruirate onda dajte da počnemo s raspravom. U ovoj raspravi ćemo mi čuti vrlo interesantnih stvari, i s jedne i druge strane će se prići ovom problemu. Zato vas pozivam i dajem riječ izvjestiocu Odbora, a to je Žana Filipović, prije prelaska na obraćanje predstavnika klubova. Izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ (26.12.19 11:37:52)

Zahvaljujem, predsjedniče Skupštine.

Poštovani predsjedniče Vlade, gospodine Markoviću, poštovani potpredsjednici, poštovani ministri, poštovane građanke i građani Crne Gore, poštovane kolegice i kolege,

Kao izvjestilac povodom ove tačke dnevnog reda o kojoj smo raspravljali na sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, 23. decembra u Skupštini Crne Gore, koristim priliku da Skupštinu i javnost obavijestim o sljedećem: Pored članova i članica Odbora na sjednicu su pozvani i prisustvovali su: predstavnici predlagača, potpredsjednik gospodin Zoran Pažin, ministar za ljudska i manjinska prava gospodin Mehmet Zenka, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Siniša Bjeković i predstavnici svih relevantnih vjerskih zajednica u Crnoj Gori koji su uzeli aktivno učešće u radu Odbora za ljudska prava i slobode. Takođe, sjednici su prisustvovali i zainteresovani poslanici i poslanice kako iz opozicije tako iz pozicije.

Nakon rasprave koja je trajala skoro pet sati, vodila se jedna živa diskusija i razgovor. Mogu sa zadovoljstvom da konstatujem da se vodio dijalog na izuzetno kulturnom i civilizovanom nivou, u kome smo razmijenili sve poznate argumente kako podržavalaca tako i kritičara ovog zakonskog rješenja. Na kraju rasprave na Odboru razmatrani su i amandmani koji su predloženi na samoj sjednici Odbora, koji su odmah prihvaćeni od predstavnika Vlade, odnosno potpredsjednika Pažina. Sa šest glasova za, Odbor za ljudska prava i slobode je podržao Predlog zakona i preporučio Skupštini Crne Gore usvajanje Zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica.

Poštovani građani i građanke Crne Gore, poštovana Skupštino, svjesni smo da je ovo bio veoma kompleksan i složen dijalog i složena rasprava, imajući u vidu šta smo sve ovih dana u javnosti mogli čuti o predloženom zakonskom rješenju. Nakon svega, želim sa sigurnošću da kažem da sam ubijedena da ćemo donijeti ispravnu odluku. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:40:35)

Hvala.

Poštovane kolege, čuli smo izvjestioca Odbora.

Sada ćemo preći na diskusiju. Od sada teče vrijeme od šest sati za našu raspravu, najduže moguće vrijeme po Poslovniku. Sada ću dati riječ predstavnicima klubova da se obrate. Zaista bih pozvao sve još jednom da, u jednoj argumentovanoj raspravi, izložimo sve stavove kojim će jednostavno opravdati naše razmišljanje, pa i naše ponašanje ovih dana i u raspravi o ovom zakonu.

Prvi riječ ima Dragutin Papović, a neka se pripremi poslanik Andrija Mandić. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (26.12.19 11:41:13)

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Uvažena Skupštino, poštovana Vlado, cijenjeni građani,

Danas raspravljamo o zakonu koji uređuje oblast koja se, što se tiče crnogorskog pravnog sistema, drugi put u istoriji uređuje posebnim pravnim aktom. Važeći zakon iz 1977. godine je prvi Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica u istoriji Crne Gore. Prije toga u Crnoj Gori su važili jugoslovenski zakoni iz te oblasti, a do 1918. godine ova oblast je bila uređena na ustavnom nivou.

Važeći Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica razmatran je u ovoj Skupštini 28. februara 1977. godine. Kada je predsjednica tadašnjeg Društveno-političkog vijeća Skupštine otvorila pretres niko se od predstavnika predlagača ni delegata, odnosno poslanika nije javio za riječ. Predlog zakona je, bez rasprave i bez interesovanja javnosti, jednoglasno usvojen. Od zakona za koji 1977. i oblasti religije nije bilo nikakvog interesovanja došli smo do ove situacije, do ovoga zakona o koga se 2019. godine ovako lome politička koplja. Kako i zašto? Kako je crnogorsko društvo, od gotovo nezainteresovanog za religiju postalo tako, makar površinski, do fanatizma, reklo bi se, religiozno? Mnogi će reći da je do ove promjene došlo zbog odlaska socijalističkog sistema i prostog i prirodnog vraćanja religiji. Sigurno je da je socijalizam uticao na nepopularnost religije, ali nije presudno, jer ni prije socijalizma u Crnoj Gori religioznost nije bila naročita. O tome uvjerljivo svjedoči ruski istraživač čuveni Pavel Apolonovič Rovinski, koji je krajem 19. vijeka dugo boravio u Crnoj Gori i o njoj ostavio vrijedan zapis "Crna Gora u prošlosti i sadašnjosti".

Rovinski je u ovome djelu zabilježio da Crnogorci vole svoju vjeru i hramove, da ih uprkos materijalnoj oskudici sami grade i daruju, ali zaključuje: " Ma koliko Crnogorac volio svoju crkvu on ne voli da ide u nju". U tadašnjoj Crnoj Gori bratstva ili sela su gradili svoje crkve oko kojih su formirali svoja mjesna groblja. To su za njih bile svetinje, crkva zbog vjere, a groblje zbog pijeteta prema mrtvima. Tako se i formirao kult lokalne crnogorske seoske crkvice sa grobljem predaka. Ove crkve su uglavnom bile jednostavne kamene građevine sa obilježjima lokalne arhitekture. Crkvu su čuvali iako su u nju rijetko dolazili. Crkva je služila i kao mjesto za okupljanja, dogovora ili za narodne svetkovine. Manastiri, a naročito Ostroški i Cetinjski bili su zbog vjere u čudotvorstvo svojih svetitelja i zbog velikog društvenog značaja kulturna mjesta. Inače, manastirski ili monaški život u tadašnjoj Crnoj Gori, ili tradicionalnoj Crnoj Gori, nije bio popularan. Svi izvori navode da je u 19. vijeku u manastirima bilo malo monaha, i oni uglavnom nijesu bili iz Crne Gore. I to je dokaz o skromnoj religioznosti Crnogoraca.

U to vrijeme se kao i danas religioznost kod Crnogoraca uglavnom ispoljavala kroz običaje, što i ovaj predlog zakona predviđa. Sveca zaštitnika su s porodicom i prijateljima proslavljali kao krsnu slavu. Slavili su se Božić i Uskrs, i to više kroz narodne običaje nego kroz jasno predviđene crkvene obrede. Dosljedni crkveni obredi su se sprovodili samo prilikom krštenja, vjenčanja i sahrane. Od vjerskih stvari u kućama su uglavnom imali samo ikonu sveca zaštitnika. I ovo je bila suština religioznosti i vjerskog života ogromne većine Crnogoraca, a vjerujem da vi iskusniji znate i da je do prije 30-ak godina ovako bilo gotovo u svakoj crnogorskoj kući. Zbog ovakvog skromnog odnosa prema religiji je i Pavle Apolonovič Rovinski zaključio: " Zato se religioznost kod Crnogoraca, ma kako ona duboka bila, ili uopšte ne izražava spoljašnjim oblicima i kroz obrade ili se izražava previše jednostavno i čak grubo, što su primijetili strani posmatrači, a čega su svjesni i sami Crnogorci".

Ono što je značajno za kontekst ovoga zakona je da su sela i bratstva hramove smatrali svojim. Rovinski je opet zabilježio, kaže: "Crkva koju gradi pojedinac ili opština smatra se svojim graditelja. Sve što je u crkvi i što njoj pripada takođe je svojina opštine, dok je sveštenik samo onaj koji obavlja službu." I to ide u prilog ovoj našoj tvrdnji da je do 01. decembra 1918. godine ta imovina uglavnom bila smatrana ili državnom ili zajedničkom građana koji su se napravili. Pored ovoga važna karakteristika u religioznosti tih tradicionalnih Crnogoraca bila je vjerska trpeljivost i širokogrudost. Rovinski je zabilježio jednu anegdotu koja je nastala kada je

mitropolit Petar I Petrović Njegoš sa Crnogorcima i Bokeljima oslobodio Boku od Francuza 1813. godine. Prilikom ulaska Petra I i Crnogoraca u Kotor u susret im je izašao kotorski biskup sa narodom. Petar I je tada izjavio da bi prvo trebalo da uđu u crkvu i zahvale Bogu. Biskup je pitao - u koju crkvu? Vladika Petar je odgovorio - u prvu koja nam je na putu. Biskup pitao - da li u pravoslavnu ili u katoličku? Vladika Petar je odgovorio - svejedno je u koju, vi u prijesno, mi u kvasno, a brašno je jedno. Takva je bila religioznost Crnogoraca u okviru njihove autokefalne Crnogorske pravoslavne crkve koja im je 1918. godine, nekanonski i nezakonito, ukinuta, što smo i konstatovali Rezolucijom o Podgoričkoj skupštini koju smo ovdje usvojili prošle godine.

Dakle, Crnogorci su uvijek držali do svoje vjere i do svojih crkava, nijesu bili zainteresovani za crkvene obrede, a vjerskog fanatizma, kako se to danas očituje, nije bilo. Religiju su uglavnom praktikovali kroz običaje, a druge vjere su poštovali. Slično je bilo i u komunizmi, iako se zbog prirode tog sistema običajno praktikovanje religije značajno smanjilo u odnosu na prethodni period. Potom religija je tada, ne samo u komunističkoj već i u demokratskoj polovini Evrope, bila u opadanju. Sekularizacija je jednako pogodila i istok i zapad. U komunizmu je svakako bilo loših poteza vlasti prema crkvi, ali od sredine pedestih pa do kraja osamdestih nije bilo progona vjerskih zajednica u Crnoj Gori. O tome kako su se vlasti, organi Socijalističke Republike Crne Gore odnosili prema vjerskim zajednicama, prema religiji može se zaključiti na osnovu činjenice da je Socijalistička Republika Crna Gora do 1990. godine uložila velika budžetska sredstva u obnovu sakralnih objekata koji su oštećeni ili uništeni u zemljotresu 1979. godine.

Prema zvaničnim podacima tada je stradalo 626 vjerskih objekata, od čega lakše 320, djelimično 194, a 112 je potpuno uništeno. Do 1990. godine, ovo je veoma važno, prema nepotpunim podacima Republičkog fonda za obnovu i izgradnju područja postradalog od zemljotresa obnovljen je 241 vjerski objekat u Socijalističkoj Crnoj Gori. E, to je istina o onom neviđenom progonu koji se danas ovdje plasira o tome kako je socijalistički sistem žestoko progono vjeru.

Takođe, među njima su obnovljeni Cetinjski manastir, Manastir Savina, Morački manastir. 1990. godine obnova je trajala na još 47 vjerskih objekata. Svi značajni vjerski veći objekti su tada obnovljenim sredstvima društvene zajednice, preko Republičkog fonda, a manji vjerski objekti, pretežno seoske crkve, obnovljeni su samo doprinosom građana i u učešćem opštinskih fondova. Dakle, i u ovom slučaju, kao i do 1918. godine, u vjerske objekte su najviše ili isključivo ulagali država i građani. Ako imamo u vidu ove činjenice o skromnoj do umjerenoj religioznosti kod svih naroda i građana Crne Gore, njihovu tolerantnost i međuvjersku saradnju i poštovanje onda je logično da se zapitamo šta se desilo u ovoj oblasti u poslednjih 30 godina, a naročito u kontekstu javne rasprave o ovome zakonu. Otkuda tolika vjerska žustrina, fanatizam pa i vjerski fatalizam? Smatram da je odgovor u tome da je ta žustrina samo u nazivu vjerskog karaktera, a da je suština u tom da su vjerske zajednice više manje preuzele ulogu političkih centara, i da na taj način šire svoju društvenu moć.

Mislim da je danas intimna i suštinska religioznost crnogorskih građana skoro ista kao u periodu socijalizma, a da uspon kleronacionalizma daje privid velike vjerske obnove. Suština je u tome što su tokom devedesetih godina vjerske zajednice, prvi put poslije 150 godina, oslobodile se od kontrole u društvenom djelovanju. Od kada je knjaz Danilo 1852. godine uveo sekularizam, razdvojio svjetovnu i duhovnu vlast, pa do devedesetih godina prošlog vijeka država nije dozvoljavala vjerskim zajednicama da se bave politikom, a naročito ne nacionalizmom. E, to nam se dešava u poslednjih 30 godina. Otuda ovaj privid naglog uspona interesovanja za vjeru. Pogotovo to u kontekstu onoga što se desilo ovih dana, jer je debata potvrdila još jednu važnu činjenicu. Sprska pravoslavna crkva u Crnoj Gori kontroliše bar 30 od sadašnjih 39 opozicionih poslanika, ogromnu većinu. I samo na jedan poziv Srpske pravoslavne crkve ogromna većina opozicije je disciplinovano stala u stroj pred Srpskom pravoslavnom crkvom. Niko ih nije ujedinio ovih dana kao Srpska pravoslavna crkva. To pokazuje da je Srpska pravoslavna crkva u Crnoj Gori u stvari suštinski opozicioni centar, a da su ove opozicione partije samo političko krilo Srpske pravoslavne crkve. Ako želimo malo da ovu situaciju objasnimo onda bismo mogli da zaključimo da kada u Skupštini treba da se dođe do dvotrećinske većine vlast ne treba da pregovora sa ovom opozicijom nego sa Srpskom pravoslavnom crkvom, jer ćemo tako lakše i funkcionalnije postići konsenzus.

Postavlja se pitanje smisla izbora, ako opozicija isključivo sluša patrijarha i episkope, a ne

svoje glasače. Iako nijesmo mogli da unesemo dvije ključne odredbe iz važećeg zakona, a to je član 1 u kome se kaže - ispovijedanje vjere je privatna stvar čovjeka i član 5 u kome se kaže - zabranjena ja zloupotreba vjerskih zajednica i njihovih institucija kao i vjerskih aktivnosti, odnosno vjerskih osjećanja u političke svrhe, mi moramo kroz našu politiku, odnosno politiku ove parlamentarne većine i Vlade da sačuvamo duh ovih normi.

U Jevanđelju po Jovanu zapisano je da je Isus Hristos rekao: " Moje carstvo nije od ovoga svijeta". Nemam namjeru, ni želju, ni pravo da držim propovijed, ali želim da ukažem suštinu ove rečenice koja važi za sve vjerske zajednice i svakog vjernika. Vjerske zajednice neka se bave isključivo carstvom vjere, vjernici neka to rade isključivo, kao dio privatnog života, a mi ovdje političari da se bavimo svojim poslom. Ako to ne razdvojimo i ne razjasnimo doći ćemo do toga da nema razlike između Skupštine Crne Gore i vjerskih zajednica. To nije dobro ni za vjeru ni za politiku, iako se mnogim političarima i vjerskim liderima čini da je obrnuto.

Ovaj zakon, prije svega, štiti građanski koncept države gdje je vjera jedno od osnovnih ljudskih prava, ali mi moramo razdvojiti vjeru od politike.

Danas naročito Srpska pravoslavna crkva svojim djelovanjem ugrožava ovaj građanski karakter Crne Gore. Treba joj još samo sedam ili osam poslanika pa da Crnu Goru praktički pretvori u teokratsku državu. To bi bila država slična, recimo, Islamskoj Republici Iran u kojoj bi savjet vjerskih poglavara kreirao i državnu politiku i društveno uređenje. To bi nas vratilo u 1852. godinu kada je, mislili smo, konačno razdvojena svjetovna od duhovne vlasti. Pogazili bismo i poništili skoro 160 godina sekularizma i tako zatvorili vrata razvoju i modernizaciji naše države. To ne smijemo i ne možemo dozvoliti. U suprotnom, državnu politiku će nam voditi bogoslovije, sjemeništa i medrese, a ne Skupština Crne Gore. I ovo se odnosi na sve vjerske zajednice u Crnoj Gori. Bavite se svojim poslom. Za politiku ima ko je zadužen, Parlament i Vlada. Zato je važno usvajanje ovoga zakona.

Pozivamo sve vjerske zajednice da svoje djelovanje prilagode pravnom poretku Crne Gore, da se bave isključivo svojim poslom i da se ne mijašaju u politiku. Trebaju nam vjerske zajednice u duhu naše tradicionalne religioznosti. Takođe, na kletve nećemo odgovarati istom mjerom, jer se mi rukovodimo onom da je Bog tamo gdje se čovjek raduje čovjeku. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 11:54:56)

Hvala vam.

Kolege, sad ću da vas čujem kako ćete komentarisati dok bude Andrija Mandić govorio. Molim vas dajte da saslušamo sve govornike, pa ćemo argumentovano razgovarati o svemu.

Andrija Mandić ima riječ, a neka se pripremi Draginja Vuksanović Stanković. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 11:55:09)

Poštovani građani Crne Gore,

Gospodin Milan Knežević i ja sinoć smo imali veliku privilegiju i čast da za ovo što danas radimo, i što smo radili prethodnih dana, imamo i blagoslov njegove svetosti patrijarha Irineja, prve ličnosti u našoj pomjesnoj Srpskoj pravoslavnoj crkvi, koji nam je vrlo jasno saopštio da snažno podržava i blagosilja borbu vjernog naroda za odbranu Srpske pravoslavne crkve, ne samo u ovoj Skupštini nego na svakom mjestu.

To je za nas dvojicu bila veoma velika i lična čast i privilegija da smo bili u jednom takvom razgovoru, u dramatičnim momentima kada se sudbina Crne Gore, posebno sudbina Crne Gore ove današnje, razmotava i raspliće na jedan čudan način koji je u direktnoj suprotnosti sa prošlošću Crne Gore. I neće prevara uspjeti, što danas jedan antisrpski plan, jedan zakon protiv Srpske pravoslavne crkve ovdje u Parlamentu treba da predstave ljudi koji dolaze ili iz uglednih srpskih porodica, ili su bili nekada Srbi, ili su bili bliski srpskom narodu. Sve je to dio jednog vještog plana kako bi se ljudima predstavilo da se iza ovoga zakona krije dobra namjera. Ovo je najopasniji zakon koji treba da bude usvojen u ovoj Skupštini. Ovo je nešto što je direktno upereno protiv istorijskog bića Crne Gore, protiv naše crkve, protiv svih vjerujućih ljudi na ovom prostoru, i

tu prvenstveno mislim na pravoslavne hrišćane.

Poštovani građani,

Kao što smo vam obećali, ništa nijesmo željeli da radimo bez našeg episkopa, bez našeg patrijarha, jer je naša crkva prvopozvana bila, i prvopozvana je i danas, u borbi protiv ovog zla koje je zadesilo ne samo nju nego i nas obične članove crkve. Zato smo, upravo danas ovdje, iako smo prije neki dan saopštili da, uvažavajući preporuke koje smo imali od našeg mitropolita i naših episkopa, nećemo dati legitimitet ovom zakonu, ali smo nakon razgovora sa patrijarhom Irinejom, nakon blagoslova kojeg smo dobili, odlučili da danas pred čitavom Crnom Gorom predstavimo i podržimo plan Demokratskog fronta o kome smo govorili prethodnih dana.

Demokratski front ima plan za sve, pa ima plan i za ovo. Mi smo političari, i to nijesmo političari da s nama neko upravlja, nismo političari kome neko drugi donosi odluke, a nama daju diskusiju da je ovdje pročitamo, nego smo mi oni koji smišljaju planove i koji ljude koji su glasali za nas dominantno usmjeravamo u kojem pravcu da djeluju.

Danas je ova Skupština, koja nije prevelika zgrada, prepuna policije, poštovani građani. Oko ove zgrade se nalazi oko 1.000 policajaca. I kada uzmete u obzir da Crna Gora ima još 1.000 policajaca koji sada zaustavljaju puteve po Crnoj Gori i sprečavaju da ljudi dođu u Podgoricu, mi smo napravili određenu korekciju našeg plana, iako smo sinoć pozvali da se okupe ovdje oko Skupštine, a sada je sve blokirano i ne postoji mogućnost da ljudi dođu. Mi očekujemo i pozivamo onih devedeset devet hiljada devedeset osamdeset i tri, mimo nas 17, koji su potpisali onu zakletvu da ćemo braniti crkvu svim sredstvima, da u momentu kada ova Vlada odluči ipak da se glasa o ovom zakonu, i ne povuče ga, izađete na ulice širom Crne Gore. Da zapriječite svaku ulicu. Svi ste pozvani. Nismo samo nas 17. Mi ćemo ispuniti našu dužnost ovdje u Skupštini, a vi ispuniti na mjestima gdje živite. Ja prvo očekujem od moje majke koja ima više od 80 godina, i ne može baš dobro da se kreće, ali može zapriječiti našu ulicu, izaći i iznijeti ikonu. Možemo zapriječiti sve puteve po Crnoj Gori. 1.000 policajaca je ovdje, a vas devedeset devet hiljada snaći ćete se sa ovih drugih 1.000 policajaca. Uzimajući u obzir da i ti policajci su vjerujući ljudi, da oni poste i da se pričešćuju, očekujemo da naše sveštenstvo i naše monaštvo, ako budu upotrijebili silu protiv naseg naroda, odluče ih na isti način kao što je u vrijeme patrijarha Varnave i vrijeme patrijarha Gavriila Dožića bili odlučeni svi oni žandari i svi oni političari koji su udarili tada na Srpsku pravoslavnu crkvu. Ovo je jedan važan momenat za Crnu Goru. Ako sada pokleknemo, ako sada pristanemo, mi ćemo biti prezreni od naših potomaka.

Mi poslanici, nas 17 poslanika Demokratskog fronta, spremni smo da priložimo sebe na oltar naše crkve. Znamo da naše kolege iz opozicije, takođe, će se ponašati na način kao što se i mi ponašamo, ali za ovu bitku to nije dovoljno. Vi u Herceg Novom, vi koji gledate sada ovo, vi u Pljevljima, vi u Beranama, vi u Mojkovcu, vi u Kolašinu, vi u Baru, nećemo vas zvati da dolazite u Podgoricu, izađite na ulice, blokirajte čitavu Crnu Goru.

Govorio je jedan političar u Srbiji - moramo zaustaviti Srbiju da bi krenula punom brzinom. A ako ne povuku ovaj zakon ovdje se mora zaustaviti svaki tok u Crnoj Gori kako bi Crna Gora, nakon smjene ove vlasti, krenula punim gasom.

Pozivam te, Duško Markoviću, izvinjavam se što sam na ti, ali se znamo dugi niz godina, obojica smo iz istoga mjesta, moj otac je bio profesor Vama, Vi znate da ovo iskreno govorim. Nemojte, nemojte da dozvolite da navučete prokletstvo na Vas, Vašu porodicu i ovih nesrećnih ljudi od kojih polovina ne misle tako ili će podići ruke na kraju.

Pokušajmo da nađemo rješenje. Rješenje je jednostavno. Naš mitropolit i naši episkopi su vas pozvali da razgovarate. Povucite ovaj zakon, pronađite rješenje. Sve što dogovorite sa našim episkopima i mi ćemo glasati za to. Ovo je uspereno samo protiv naše crkve. Nemojte da nam objašnjavate kako nije. Jeste. Možete da varate, možete da pričate kako je ovo važno da se uradi, ali narod zna i narod svojim bićem prepoznaje da se radi o jednoj velikoj prevari kao što ste govorili uoči referendumu da kada se odvoji Crna Gora sve će biti isto. Nije više ništa isto. Sve je različito. Kao što ste govorili kada se uvede maternji jezik to ne znači da smo protiv srpskog jezika, kao i sada što kažete ako bude državna imovina nećemo ćerati Srpsku pravoslavnu crkvu.

Mislite da to ne znaju monasi, mislite da to ne zna sveštenstvo? Samo što ćete to da uradite za dvije godine ili za tri godine na prevaran i brutalan način, ako vam se ne potčine i ako vam se ne pokore. A oni koji služe Bogu, tu mislim na naše monahe i sveštenike, oni ne smiju nikome da se pokore osim gospodu, a vi hoćete da ih ponizite i tražite od njih da budu pokorne sluge ovdašnje

vlasti. Nijeste vi tako moćni. Narod je krenuo prema Podgorici, narod će izaći na ulice, ko ne može da dođe u Podgoricu može da izađe u svoju ulicu, nema opravdanja. Posebno bih volio da oni sa fejsbuka što kritikuju poslanike, evo mi smo ovdje, uključite se, ljudi, i vi izađite, ostavite malo kompjutere, ostavite malo taj vid aktivnosti nego izađite na ulicu, uzmite ikonu, zapalite svijeću, stanite ispred onog policajaca koji je isti kao i vi, ima platu malu kao vi, nezadovoljan svojim položajem, ali prehranjuje svoju porodicu. Stanite ispred njega i recite mu - mi se znamo iz crkve. Ako se mi znamo iz crkve, zar ćeš ti sada da budeš naše episkope, naše monahe i sveštenstvo i da otimaš crkvu? Imate priliku da zaustavite mnogo onoga lošega što će se desiti u Crnoj Gori. Ovo ne može izaći na dobro, ljudi, Vi to znate. Ne može da izađe na dobro. Vi mislite da ćete na bezobrazan način, na brzinu, i imate i to - imate preporuku određenih međunarodnih adresa da ovo ne radite u ovom momentu. Vas to ne interesuje, prevarili ste se, računali ste ako sada da mi ovo završimo to će proći, po onoj običnoj, neko će se učutati, svi će zaboraviti a mi ćemo kroz dvije, tri godine to nastaviti da radimo.

Ovo je tema, kako god se danas završila ova rasprava, ovo je tema koja se više ne može maći sa dnevnog reda dok se ne riješi pitanje imovine Srpske pravoslavne crkve i položaja Srpske pravoslavne crkve. To će biti tema oko koje ćemo se svađati u vremenu koje je pred nama. I kad bismo izglasali ovaj zakon nemojte da mislite da bi se sa tim nešto završilo. Ljudi bi bili na ulicama, ljudi bi vas pritiskali, ljudi bi tražili od vas da odustanete od onoga što ste uradili.

Znate li što će biti najgore? Najgore će biti, kolege poslanici, ne mislim na vas na Cetinju ne sumnjam da vama prijete ta opasnost, ali u Podgorici, Nikšiću i drugim krajevima, posebno na sjeveru Crne Gore, ko dolazi sa sjevera Crne Gore, što će vam ljudi iz Srpske pravoslavne crkve, vjerujući narod, zakucati na vrata. Doći će vam na vrata, i vama i ministrima, da vas pitaju - otkud tebi pravo da ti kradeš moju crkvu. To će da vam se desiti, i to treba da znate da će da vam se desiti. Nije lako. Svaki dan treba izaći na trg u Beranama, ili u Andrijevici ili u Bijelom Polju, i čekati hoće li neko da ti kaže- sram te bilo - što je dobro da samo to kaže, nego hoće li uraditi nešto krupnije od toga. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:05:44)

Zašto proceduru na izlaganje poslanika Mandića.
Ajde da čujemo.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.12.19 12:06:14)

Predsjedniče Skupštine,

Upravo sam obaviješten da su naši episkopi Joanikije i Metodije sa našim narodom iz Hrama krenuli ka Nemanjinom gradu, ja Vas pozivam da date pauzu. Ukoliko su gospoda zainteresovana za dijalog i kompromis, pozivam Duška Markovića i ministra Pažina da izađu, sačekaju naše vladike i da otpočnu kompromis da bi se ovdje donio zakon koji odgovara crkvi. Narod je krenuo ka Nemanjinom gradu, dajte pauzu, dajte njima priliku da dokažu ono što govore i dozvolite da naši episkopi uđu u Skupštinu i razgovaraju sa Duškom Markovićem i sa Zoranom Pažinom, i mi smo spremni da učestvujemo u tom razgovoru.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:06:54)

Poštovane kolege, ova Skupština je, kao što znate, najotvoreniji i najtransparentniji Parlament u regionu.

Molim vas, saslušajte me, i predstavnici Vlade i poslanici Demokratskog fronta.

Znači, na odboru nadležnom bili su prisutni crkveni vjerodostojnici, oni ne mogu nikako učestvovati u plenumu. Ja Vas samo molim, da budete svi svjesni poruka i Vi, gospodine Mandiću, za ono što se saopštavali to je pokušaj uzbunjivanja građana, pokušaj prijetnji, pokušaj klevete itd.itd. Niko se u Crnoj Gori nikoga ne plaši, a Vas pozivam da argumentima govorite o zakonu,a

ne samo o nekoj strategiji.

Vi želite proceduralno reagovanje.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 12:07:43)

Dakle, nijesmo mi tražili da naši episkopi učestvuju u plenarnom zasijedanju nego da date pauzu pa, recimo, u Bijelom salonu da naši episkopi popričaju sa vama, sa predsjednikom Vlade. Ako mislite da treba da bude prisutna opozicija, i mi smo spremni da prisustvujemo, i da amandmanima ili na drugi način popravimo ovaj zakon kako bi bio prihvatljiv za sve. Mi predlažemo to. I evo građani Crne Gore vide dobru namjeru koju mi ovdje saopštavamo. Ako nećete tim putem nego nasilje da sada Vi izglasate ovaj zakon na brzinu, da mislite stvar je završena, onda ćete da se suočite sa ovim o čemu sam pričao. Neću ja ići po Beranama da nekoga ubjeđujem tamo da treba da popriča i ostvari dijalog i kontakt sa poslanicima Demokratske partije socijalista ili nekim drugim poslanikom, to će biti valjda prirodna i normalna reakcija građanina Berana kada ga sretne na ulici. Neću ga ja ništa ubjeđivati. Dakle, imate ponudu Demokratskog fronta kako da razriješimo ovo dogovorom i dijalogom. Mi tražimo pauzu i održavanje kolegijuma. Izvinite.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:08:41)

Pazite, naravno, prepoznajem potupno vašu namjeru da opstruirate ovu raspravu. Jer niko ovdje neće na brzinu, jer će se čitav dan diskutovati o tome. Crkveni velikodostojnici mogu uvijek da traže razgovor u Vladi, razgovor u Parlamentu, i to može da traje nezavisno uopšte od plenuma. Zato nećemo davati pauzu.

Proceduralno reagovanje.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (26.12.19 12:09:18)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Mislim da bi bilo dobro ova rasprava, mada sa tenzijama i žustro, je ipak krenula na neki način civilizovano. Mislim da bi trebalo tako da nastavimo i da upozorite sve poslanike, i sa ove i sa one strane, da vode računa o dignitetu jednih drugih. Dakle, da ne prijete i da ne pozivaju narod da se obračuna sa bilo kim. Dakle, nemojte da pravite, kolege iz Fronta, od ljudi koje predstavljate neprijatelje Crne Gore, jer to nijesu, niti od nas da pravite neprijatelje ljudima koje predstavljate, jer to nijesmo. Molim vas, obratite pažnju.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:10:03)

Hvala vam.

Molim vas, kolege, ja sam uvijek dao pauzu kad zatraži poslanički klub. Ali sada ću vama da kažem da ćete saslušati ako imate iole korektnosti prema svim klubovima. Uvodna izlaganja, onda će biti pauza 10 minuta, posle tih uvodnih izlaganja, samo deset minuta da se dogovorimo, da ispoštujemo vaš zahtjev, naravno, jer sam ga uvijek ispoštovao, a onda ćemo nastaviti mi raspravu ovdje, a neka svak radi ono što misli da treba da radi i neka svako pokuša da uradi, a pridružujem se apelu mladog kolege da zaista vodimo računa što pričamo i kakve poruke šaljemo. Nas neko sluša, ali daleko manje od onog broja koji i vi mislite da vas slušaju i mi mislimo da nas slušaju. Ali je nedopustivo da mi budemo ti koji dižemo tenzije i na neki način prouzrokuju neke neprijatnosti, a ne da prozivamo i targetujemo poslanike bilo kojeg kluba ovdje.

Sada ima Draginja Vuksanović Stanković riječ, a neka se pripremi Ervin Ibrahimović. Znači, pošto još nije tu on će dobiti riječ kada se pojavi na plenumu, zato što je van Podgorice

trenutno, a neka se pripremi Miodrag Lekić.
Izvolite, poslanice.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (26.12.19 12:11:22)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvaženi predsjedniče Vlade sa članovima Vlade, poštovane kolege poslanici, poštovani građani,

Želim da poručim iz Kluba Socijaldemokratske partije da ovaj predloženi zakon nije ni političko ni crkveno već isključivo pravno pitanje. Odgovoriti na ovo pravno pitanje podrazumijeva jasno povući liniju koja prati odnos između prava svojine sa jedne strane i imovine sa druge strane. Pravo svojine i imovina su dva pravna instituta. Imovina je pravni fenomen. Oni se u potpunosti u svojoj sadržini razlikuju iako se u određenim, vrlo važnim, činjenicama dodiruju. Zašto? Zato što je pravo svojine uži pojam od prava imovine i ulazi u institut imovine. Da konkretizujemo. Pravo svojine je najšire pravo držanja, korišćenja i raspolaganja jednom stvari. Tri ključna konstitutivna elementa prava svojine su: usus, fructus i abusus. Kada imate pravo raspolaganja sa nekom svojom stvari, onda tu svoju stvar možete pokloniti, možete je prodati, možete je dati pod zakup, možete dati nekome na uživanje ili korišćenje. To znači da neko treće lice ima neko uže pravo na tom pravu svojine. Kada posmatramo imovinu kao širi pojam od prava svojine, imovinu, sad bi građani rekli kad ih pitate, pravim digresiju, šta imate u imovini svako bi rekao - imam auto, telefon kuću. Ne, vi nemate u imovini stvari, vi u imovini imate prava na stvarima. Ta prava mogu biti šira i uža, tako u imovinu ulaze i pravo svojine sa jedne strane, ali ulaze i uža prava. U momentu kada u vašu imovinu ulaze uža prava, to znači da neka treća lica na nekim vašim stvarima mogu da imaju neka obligaciona prava kao što su pravo korišćenja, pravo ploda uživanja ili pravo zakupa. Sada kada se osvrnemo na predloženi tekst zakona, obratiću posebno pažnju na član 62 stav 2 u kojem se jasno kaže da vjerski objekti koji su izgrađeni na teritoriji Crne Gore, zajedničkim ulaganjima građana do 21.decembra 1918.godine, a za koje ne postoje dokazi o pravu svojine, kao kulturna baština Crne Gore, državna su svojina. Šta to znači? Izglasavanjem ovog predloga u Skupštini, država Crna Gora imaće pravo svojine na vjerskim objektima. Ovdje se ne precizira da li ovdje govorimo o Crnogorskoj, Sprskoj ili nekoj drugoj crkvi, govorimo o vjerskim objektima.

Istovremeno povezujemo sada pitanje prava svojine države Crne Gore i dovodi ga u kontekst teorijske razrade u odnosu na pravo imovine. Država Crna Gora u svojoj imovini imaće pokretna i nepokretna dobra, preciznije prava na tim dobrima, konkretno i ovo pravo svojine, ali to ne znači da vjerske zajednice u toj imovini, kao što sam maloprije rekla, ne mogu imati i neka uža prava. Citiram član 64 koji jasno kaže: "Po pravosnažnosti odluke kojom se vrši upis prava državne svojine u Katastar neporektnosti, u skladu sa članom 62, sad dovodimo u vezu, stav 1 i stav ovog zakona, vjerska zajednica, građani Crne Gore, koja podrazumijeva i sveštenstvo u toj vjerskoj zajednici, nastavlja sa korišćenjem objekata i zemljišta, koja su predmet upisa do odluke državnog organa koji je nadležan koji će kasnije odlučiti o državini korišćenju i raspolaganju. Zašto nadležni državni organ mora da odluči? Pa zato što je to državna svojina. A ključni osnov za ovako nešto nalazimo i u sljedećem: Ovdje slijedimo ne istoriju, nego pravnu istoriju, i tu treba praviti razliku i citiraću ustav pravoslavnih konzistorija, radi građana Crne Gore, to su bili sveštenečki savjeti u Knjaževini Crnoj Gori iz 1904.godine. Citiram - član 109 Nepokretna dobra crkvena ne mogu se prodavati zamjenjivati ili inače u ustupati. Ali, ako interes dotične crkve, ovo je vrlo bitno građani zbog vas, zahtijeva da bi trebalo kakvo dobro prodati ili pronijeti sa drugim u ovakvom slučaju Konzistorija će prethodno učiniti sve potrebne izviđaje i tada će podnijeti odnosni predlog, tada je bilo nadležno Ministarstvo prosvjete i crkvenih djela. I ključna rečenica zbog čega se dovodi u vezu ova pravna istorija sa onim što sam maloprije rekla je posljednja rečenica ovog člana koja kaže-posljednja riječ o ovakvim stvarima pripada knjaževskoj državnoj vlasti.

Kada se okrenemo na Ustav za Knjaževinu Crnu Goru iz 1905.godine, jasno stoji u članu 133; "Sveštena lica i crkvene ustanove potčinjene su zemaljskijem zakonima u pogledu građanskijeh odnosa i imanja, a u pogledu unutrašnjeg uređenja i uprave upravljaju se prema

statutima koje potvrđuje knjaževska vlada." Suština priče je da se pitanje dobara koja se nalaze na teritoriji države Crne Gore moraju uvesti u pravni sistem jer predstavljaju imovinu države Crne Gore. Opet kažem i naglašavam zbog građana. U toj imovini država ima pravo svojine, ali ukoliko neko treći ima uža prava to znači da to pravo može odlukom nadležnog državnog organa pripadati vjerskim zajednicama, i tu je jasno rečeno.

U članu 130 se kaže, istog Ustava: "Duhovne vlasti svijeh priznatijeh vjeroispovijesti u Crnoj Gori stoje pod nadzorom Ministarstva prosvjete i crkvenih poslova." Šta znače riječ nadzor? ne znači u konkretnim slučajevima da može doći do upravljanja, ali mora se vršiti nadzor od strane države.

Zato vam poručujemo, građani Crne Gore, da se odredbama ovog zakona ne otima imovina crkve, već se samo imovina, kao pravni fenomen i pravni institut, uvodi u pravne tokove i daje im se snaga zakona koji treba i mora da reguliše jedna država, kao što su uradile i ostale države u okruženju.

Klub Socijaldemokratske partije podržaće Predlog ovog zakona. Mislim da neke norme možda pravno-tehnički treba precizirati do kraja ali, kada se spuste strasti treba da sjedne akademska zajednica i da svi zajedno razgovaramo na tu temu i uobličimo ovo do fenomena pravnog potpuno kako treba da izgleda. Suština je znači, građani, bila samo u tome - napraviti jasnu razliku između prava svojine i imovine, i apsolutno nema razloga za tenzijama dalje.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:19:33)

Hvala vam, poslanice Vuksanović.

Sada dajem riječu poslaniku Miodragu Lekiću, a neka se pripremi Ivan Brajović.
Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (26.12.19 12:19:46)

Čuli smo zaletе, po meni, neubjedljive, i istorijske i pravne. Mislim da predlagači nijesu svjesni što uvaljuju sudijama kao materiju koja navodno treba da dovede do legalnosti čitavog ovog postupka. Ja ću umjesto ovih istrgnutih elemenata istorije i prava govoriti vrlo prizemno. Dakle, o političkoj funkciji ovog zakona. Raduje me da je ovdje Vlada. Oni ne dolaze mislim u kompletnom sastavu kada su drugi zakoni, pa ni budžet, ali dobro uvažili su ovu temu. Ja vjerujem da premijer Marković nije došao da statira danas ovdje, želim da vjerujem, i da demonstrira neki oblik sekularnog sveštenstva gdje će apriorna dogma njega opredijeliti prije razmjene argumenata. Želim da vjerujem da će određene argumente danas čuti i da će imati autonomnosti da donese odluku oko sudbine ovog zakona. Iako moram reći da je predsjednik države izjavio da Vlada neće povući ovaj zakon.

Znači, pokušajte, makar, premijeru Markoviću, ako treba u ime vas da kaže, pokušajte da simulirate podjelu vlasti, pokušajte da je makar simulirate, da postoji podjela vlasti, da ne dozvolite, stvarno rizikujete i poniženje, vjerujte, da dolazite ovdje, a da vaš šef saopšti da nećete povući zakon. Jer, teorijski gledano i potencijalno biste mogli i da ga povučete, a mislim da bi napravili dobro rješenje. Vidite, mi danas raspravljamo o jednom zakonu koji je podigao tenzije, evo ilustrovali smo, javljaju mi porukama da je i drugdje tenzija, u Beranama i drugdje, u smislu policije koja se pojavljuje. Čemu ovaj dekor? Ne forsiram ovaj moj slučaj, ali mi se prvi put u životu desilo da sam zaustavljen i da ne mogu da prođem, objašnjavajući da idem na radno mjesto.

Dakle, čemu sve ovo bez priznavanja da su podignute tenzije i da ovaj zakon unosi veliki haos i moguće posljedice. Zašto mislim da je političkog karaktera? Pa svi znamo da je imput za vađenje iz fioke ovog zakona, on je tamo bio četiri, pet godina, je li, mogao je da se aktuelizuje tokom iduće godine i bolje poslije izbora, kad je već toliko čekao, je li, međutim, on ima političku funkciju. I svakome je jasno u Crnoj Gori da sve ovo kreće nakon vašeg kongresa gdje je predsjednik vaš i partijski predsjednik države pokrenuo pitanje kao centralno, obnavljanje crnogorske crkve. Neću sad da govorim o istorijatu njegovih vrlo intimnih, bliskih, ideološko

religioznih odnosa sa crkovom, Mitropolijom, evo i fotografija, u stilu mučenika ljubi krst i ruke mitropolita Amfilohija. Stigli smo u Crnoj Gori do toga da možemo tako radikalno da mijenjamo poglede, i ekstremno. Tada ekstremno, sada ekstremno. Zašto govorim da je politička funkcija ovog zakona? Ja ću biti slobodan, nije pristojno sebe citirati niti ikad išta saopštavam tako značajno, najmanje istorijski, ali sjetice se premijer Marković da sam na Premijerskom satu postavio pitanje o stambenoj korupciji. Ko se sjeća stambene korupcije? Malo ko. Ovaj zakon ima funkciju da se i to zaboravi. I tada sam, završavajući svoje skromno izlaganje, rekao premijeru Markoviću, ajde da pokušamo da kraj godine završimo sa velikim konsenzusom koji podrazumijeva izbor Sudskog savjeta, izbor državnog tužioca, usvajanje izbornih zakona i neki oblik prelazne vlade. To sam ponudio. Nisam imao legitimitet cijele opozicije, ali manje više mislim da su bili mnogi saglasni. Šta imamo mi danas? Nemamo ništa od ovoga, a ovo o čemu sam govorio je bio interes građana. Nas građani nisu izabrali da se mi nadgornjavamo ovdje, nego da rješavamo probleme. To je bio pravac kakvog takvog demokratskog izlaska iz ove krize, duboke, političke, ekonomske, institucionalne. To je odbijeno i lansirana je vjerska materija kao suštinska materija u Crnoj Gori.

Odmah da kažem, kada insistiram na političkoj dimenziji, manipulativnoj dimenziji ovog zakona, imam u vidu da se zaboravi i pomjeri tema korupcionaške afere "koverat" u koju su involvirani mnogi pa i Predsjednik države, da se sve ove radnje koje su započele, izborni zakon, zaustave, jer zamislite situaciju da osam dana ili deset dana prije kraja rada Odbora sa rezultatima ne znamo kojima, ali mogućnost je postojala, evo tu je predsjednik Odbora Gvozdenović, svjedok sam njegovih napora i tako dalje, da se saopšti ovaj zakon sa poznatim efektom da će se sve zaustaviti. Da se vadi ovaj zakon deset mjeseci prije izbora, da iduća godina ne bude konfrontacija kako bolje u Crnoj Gori, kako manje korupcije, kako bolji život, nego da idemo da se ide na ljudske duše. Sad je to nova stranica emancipacije Crne Gore, povratak u sferu koju treba respektovati kao intimu građana a ne donositi zakone koji imaju za cilj proizvodnju haosa. Da ne bi bilo sad da ja zakon nisam čitao, da nisam ga pažljivo pročitao, on nosi zamke. Danas se govori o istorijskoj dimenziji i o pravnoj dimenziji, gospođo Vuksanović Stanković, govori se o vjerskim objektima prije 1918. a šta ćemo, znamo li makar to, znamo li makar elementarnu činjenicu da Boka, sve dolje, Budva do Bara, dio Bara je isto bio Austrougarska, dakle, nije postojala kao crnogorska država? Što ćemo sa Vasojevićima, sa specifičnošću tog plemena, vrlo pristojan poslanik Fatić, zna dobro kakve odjeke će imati ovaj zakon u Vasojevićima? Da ne govorim o tim segmentima kako će sve ovo da proizvodi bumerange, pa i druge ekstreme. Dakle, znate li da je Sandžak, Pljevlja, Bijelo Polje, tek u Balkanskom ratu postao dio Crne Gore, a bio je rat, bio je metež, tako da faktički nije nikad bila integrisana, kako ćemo sa tim vjerskim objektima prije 1918. u sredinama, a to je negdje trećina ili više Crne Gore koji nisu pripadali Crnoj Gori. Tako da ovi zakonici kralja Nikole i tako dalje, nisu važili. Kako ćete uspostaviti istinu o svemu tome?

Uvaljujete ovo sudijama, a imaju sudstvo i pravosuđe, valjda, gospodine Pažin, malo primarnijih obaveza i zadataka. Valjda čitamo sve što nam pišu iz Evropske unije, sav taj degenerativni momenat, a ja nikad ne generalizujem, i uvijek smatram da su sudije i tužioci koji pošteno rade žrtva te degeneracije koju vi gledate pasivno, pasivno je gledate. Uspijevate ovdje sofizmima i tako dalje da saopštite, suštinu nećete da dodirnete. Uvaljujete sudijama da se bave istorijom, religijom i tako dalje. To je momenat koji treba da dovede do neke istine o Crnoj Gori.

Vidite, imao bih mnogo šta da kažem, nema vremena, približava se kraj prava na moju diskusiju. Želim da vam kažem da je Crna Gora umorna, ne da kažem nego da podsjetim, umorna od dioba, podjela, istorijskih i drugih. Ovo je jedna manipulativna radnja. Ja ne vjerujem da švercerske figure, odnosno figure švercerske provenijencije mogu ovako suptilnu materiju da regulišu i definišu. Ovo je podizanje tenzija sa svim efektima, i u tom smislu bih vas zamolio, premijeru Markoviću, da pročitate još jednom poruku Evropske unije, koja kaže - pokušajte dijalog i tako dalje, diskusiju katoličnog predstavnika na Odboru, imam isto ovdje, da ne čitam, i on kaže - pokušajmo još jednom, donesimo lex specialis i tako dalje i druge adrese. Da ne govorimo sad o ovom nadrealnom momentu sa papom. Ovo je novi zaokret u Crnoj Gori. Nekada bliskoj saradnji DPS i klero struktura papa je bio najomrznutiji lik na planeti. Evo sad zaokret svi citiraju papu. Dakle, ne možemo ni sredinu da nađemo povodom toga imena, a ja sam, vi se sjećate, napadan kad sam išao u Rim da idem kod pape za šuplje makarone iz struktura propagande. Sad odjednom papa je apsolutni autoritet. Ovo je bila digresija.

Hoću da kažem, premijeru Markoviću, pokušajte da pređete Rubikon i shvatite da ste predsjednik Vlade koji vodi unutrašnju i spoljnu politiku. Ovo je delikatna materija. Ja ne negiram, i time završavam, mogućnost, pravo, obavezu da se reguliše ova materija, ali na ovaj način je pogrešno i izazvaće posljedice, kaos. Pokušaćete da ostvarite pomjeranje suštinskih tema Crne Gore, zaduživanje, korupcija i tako dalje, sa fokusa javnosti i da na tom osnovu pobijedite na izborima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:31:02)

Hvala Vam, poslaniče Lekiću.

Poštovane kolege, predstavnika Demokratske partije socijalista i Demokratskog fronta nijesam upozoravao na vrijeme zato što oni imaju više vremena zahvaljujući broju svojih poslanika. Ove klubove koji imaju manji broj poslanika upozoravaću na deset minuta uvodnih izlaganja iz prostog razloga što onda svojim kolega neće ostaviti vremena za raspravu.

Vi ste željeli proceduralno? Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 12:31:31)

Gospodine Brajoviću,

Skupština Crne Gore bi trebala da bude, a ja vjerujem i da jeste, najvažnija institucija u Crnoj Gori. Imamo obavezu da raspravljamo o svemu, ali imamo obavezu i da utičemo na one koje mi kontrolišemo. Jedan od onih koje mi kontrolišemo je i Vlada Crne Gore, koja se bira u ovoj Skupštini. Ovog trenutka hiljade ljudi predvođeno našim episkopom zaustavljeni su ovdje na mostu na Morači. Od onih hiljadu policajaca koji okružuju ovu zgradu i koji su vezani za 17 poslanika DF-a i određeni broj kolega iz opozicije SAJ i PJP ide tamo. Nemojte da dođe do nekih sukoba, da mi kao Parlament pozovemo predsjednika Vlade i ministra unutrašnjih poslova da uklone barikade i omoguće našim episkopima i tom velikom narodu da dođe na Nemanjin grad. Oni su se tamo zaputili. Gospodine Brajovću, ovo su oni važni istorijski momenti koji odlučuju sudbinu jedne države i jednog naroda. Nemojte da prevedete ovu priču na opštu proceduru. Dovoljno bi bilo da tamo neko od tih nerazumnih ljudi udari nekog od ovih naših ili neko čudo da se desi, znate kako će to da se završi. Zato, pozivam predsjednika Vlade i ministra unutrašnjih poslova da uklone policiju i omoguće našim episkopima i narodu da krenu kuda su se zaputili.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:33:04)

Hvala Vam, poslaniče Mandiću.

Ja se nadam da tamo nema nerazumnih ni s jedne ni s druge strane, pa će dobro da vode računa i o svom ponašanju i o svojim postupcima.

Sada ću ja uzeti riječ, a neka se pripremi poslije mene Goran Danilović.

Poštovane kolege poslanici, predstavnici Vlade, predsjedniče Vlade, poštovani građani,

Raspravljamo o jednom važnom zakonu, ali ipak raspravljamo samo o jednom zakonu među mnogima koje mi raspravljamo u ovom mandatu. Naravno, nije ovo jedina tenzija koja je bila prisutna prilikom raspravljanja o nekom zakonu. I pokušava se da ova rasprava bude obilježena najtenzičnijim dešavanjima van ovog plenuma. Naša je obaveza, prije svega, prema građanima koje predstavljamo, jer oni su nas birali i oni će mjeriti naše angažovanje, bez obzira na bilo kakve pozive i bez obzira na bilo kakve komentare, naša je zaista dužnost da ovo bude jedna korektna argumentovana rasprava. I dosad je bilo veoma argumentovanih rasprava, a bilo je i onih koji objašnjavaju plan djelovanja, pozivaju na nemire, pozivaju na opstrukciju.

Poštovani građani Crne Gore, prije svega to kažem zbog vas, vi ne treba da nasjedate na takve pozive. Vi treba da pratite ovu raspravu i naravno saopštavate svoj stav. A brzo će izbori i vi ćete se i zbog ovih dešavanja opredijeliti kome ćete dati glas.

Ja ću priču o ovom zakonu početi konstatacijom sa kojom ću i završiti. Socijaldemokrate će

podržati ovaj predlog zakona, i tu nema nikakve dileme. Ja ću posebno da vam kažem da je ovakvo ponašanje i ovakve priče teško racionalno objasniti ili, možda i nije uopšte, ali zaista mislim da mi treba ovdje da se ponašamo kao Parlament građanske države Crne Gore sa svim njenim raznolikostima, i vjerskim i nacionalnim i bilo kakvim. Ali, poštovana gospodo, to govorim vrlo mirno i potpuno moralno utemeljen u tome, jer sam pripadao onima koji nemaju zašto da se osvrću sa nekom tugom na svoje ponašanje 90-ih godina. I tada su vjerske i nacionalne tenzije preizvele ono što se dešavalo na prostorima naše bivše države. Ja mislim da je to saznanje i sjećanje na to dovoljno da nam kaže da budemo mudri, naravno odlučni, naravno posvećeni kad se bavimo svojim poslom, ali valjda smo iskustvo iz toga nekako stekli. Pri tome, u svim tim razaranjima Crna Gora je i najbolje prošla, nije bilo razaranje na njenoj teritoriji, ali jeste bilo tragičnih posljedica za naše stanovnike koji su bili u jedinicama Jugoslovenske armije. I ne možete vi porodici koja je izgubila nekog svog pričati o politici i pričati o bilo čemu drugom. Nemojte da pričamo, da ponovo podgrijavamo i nacionalne i vjerske strasti.

Drugo, da podsjetim da smo država Crna Gora koja je samo u 30 godina posljednjih promijenila nekoliko državnih okvira, i Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju, u kojoj smo, čini mi se, sjajno živjeli, i Saveznu Republiku Jugoslaviju, i Državnu zajednicu Srbija i Crna Gora i, konačno, evo 13 godina, Državu Crnu Goru. Mnogo za nekoliko generacija a ne samo za tri decenije našeg funkcionisanja. Neki od nas su potpuni sudionici svih tih dešavanja. E zato ja kažem da bi dobro bilo da pokažemo dovoljno mudrosti, dovoljno strpljenja, ali i dovoljno snage i argumenata kad razgovaramo o ovome.

Da li je trebalo donositi ovaj zakon? Pa jeste, svakako, jer aktuelni zakon je iz 1977. godine. I da se ništa drugo nije desilo, red bi bilo da se donese novi zakon. 42 godine je prošlo a svakolike promjene u državno pravnoj strukturi su se desile. Kao mnoge saglasnosti oko potreba dalje demokratizacije cjelokupnih društvenih iznosa su iznjedrile pitanja na koja mi moramo dati odgovore. Izmijenio se i međunarodno - pravni položaj Crne Gore. Zato, ko bi danas, kad su novi odnosi u pitanju, kad je potpuno nova stvarnost u pitanju, imao protiv da se donese jedan savremeni zakon koji će na jedan evropski način, moderan način regulisati ova pitanja. Ja mislim da smo mnogo preobraženja, da upotrijebim taj izraz koji mnogi danas koriste u nekim bavljenjima vjerom, doživjeli ovih 42 godine a da bi mi danas trebalo da budemo zaista posvećeni da državu uredimo na jedan valjan način.

Ovim zakonom je predviđena registracija vjerskih zajednica. Iz jedne vjerske zajednice koja je najbrojnija govore da se neće registrovati. Dobro. Osnovno pitanje jeste civilizacijsko pitanje za nas, a to je - da li nama kao društvu trebaju ažurni podaci i vođenje evidencije ili nam ne treba? Danas u Crnoj Gori egzistira oko 40 vjerskih zajednica. Što one sve dobijaju svojom registracijom? Upravo državnu prepoznatljivost. Država i društvo, u ukupnom smislu te riječi, može da podstiče, pomaže, uključuje sve te zajednice u aktivnosti i projekte čiji je ona nosilac. Pitaćemo se koliko je i na koji način religioznih dužnosnika, da tako kažem, organizovano i osigurano, koliko ih ima u radnom odnosu, koliko i na koji način su obezbijeđeni zaposleni na religijskim poslovima, kako je njihova materijalna obezbijeđenost i da li uživaju neka prava. Znamo li mi nešto o ovome danas? Zna li država Crna Gora nešto o ovome danas? Ne zna ništa.

Ovaj zakon se ni u kom dijelu nije bavio istorijskim pitanjima, a ponajmanje je to bio uslov za davanje preimućstva, ili višeg ili nižeg prava, bilo kojoj vjerskoj zajednici i odnosi se na sve vjerske zajednice. Ovo nije zakon o slobodi pravoslavne vjeroispovjesti nego o slobodi vjeroispovjesti.

Zašto onda ne valja ovakav predlog zakona? Je li to zato što nam ne valja istorija? Svi smo, ja ne znam nekoga ko će reći da nije ponosan na istoriju Crne Gore. Ali, izgleda da su najglasniji oni koji ponekad obesmišljavaju sve ovo što smo postigli zato što imaju problem sa istorijskim činjenicama i njihovom vertikalom koje su nedvosmislene. No, srećom i u istoriji Crne Gore postoje dokumenti koji su nedvosmisleni, autentični i u vremenu njihovog nastajanja su objavljivani. Ovo ističem pošto kao argumente često čujemo legende, kazivanja, prepričavanja, rekonstrukcije događaja, što nam ne može ni u kom slučaju biti pouzdan argument.

U pripremi za pisanje Opšteg imovinskog zakonika za Crnu Goru, izdatog 1888. profesor Valtazar Bogišić pripremio je 1874. godine Upitnik za pravne običaje. Ovim upitnikom je tretirano područje Crne Gore, Hercegovine i Albanije. Ovaj upitnik ili anketa sadržavao je pitanje o privatnom pravu, stvarima, obavezama, unutrašnjem državnom pravu, spoljašnjem javnom pravu,

a u okviru poglavlja Unutrašnje državno pravo tretirano je pitanje crkveni odnošaji.

Bez imalo želje da nekome ja sad dociram, želim da iskreno poručim kolegama, posebno mlađim da pročitaju ovaj Zbornik. Ne za to što mislim da se zaboravio, već zbog jednog drugog pravnog aspekta koji nam može daleko više pomoći u našem radu, a to jest regulisanje pitanja takozvane teorije zloupotrebe prava, tj. načelo zabrane zloupotrebe prava. U mnogim svjetskim zakonima to pitanje nije se postavljalo kao načelo i samoj sudskoj praksi je dato da o tome odlučuje.

Citiraću ovdje kako je profesor Bogišić iskazao: "Ni svojim se pravom služiti ne mož tek drugom na štetu ili dosadu".

Prvo pitanje koje se postavlja u odjeljku crkvenih odnošaja jeste - Crnogorska crkva drži li se autokefalnom, a ako ne pod čijom jurisdikcijom stoji, pod patrijarhatom carigradskim ili pod Svjatejšim Sinodom Peterbuškim? Odgovor iz Crne Gore, a daje ga tadašnji crnogorski mitropolit Visarion Ljubiša: "Posve autokefalna i osobenu ijerarhiju ima."

I pri kraju samom da kažem možda najbitnije. Ovaj zakon ni u čemu ne zadire u pravo organizovanja i djelovanja vjerskih zajednica, njihovog ustrojstva. Ovaj zakon poznaje razliku između crkava koje imaju svoje sjedište u inostranstvu i onih koje imaju sjedište u Crnoj Gori, ali ni taj princip ne daje niti jednoj vjerskoj zajednici nikakvo preimućstvo.

Poštovane kolege, ako želimo da budemo odgovorni prema svojim građanima koji su nas birali i ukupno građanima Crne Gore, mi onda treba da vodimo ovdje argumentovanu raspravu, sučeljavamo argumente, sviđeli se oni nekome ili ne, bez povišenih tenzija i bez provokacija. Niko se u Crnoj Gori ne boji nikoga niti ima potrebe za tim. Zato vas molim da se korektno ponašamo. Zato, još jednom saopštavam, vrlo precizno, stav Socijaldemokrata, podržaćemo ovaj zakon. Sve poslovničke pretpostavke su ispunjene. Podsjetiću vas da se sjetite svi onih ružnih scena od prije četiri, pet godina kada smo počeli javnu raspravu o ovom zakonu, kada se ona nije dozvoljavala, kada se nije omogućavala i zato vas molim da mi ne dajemo doprinos tome. Razgovarajmo i glasaćemo onako kako svi smatramo za potrebno.

Sada ima riječ poslanik Goran Danilović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (26.12.19 12:43:42)

Uvaženi građani, dame i gospodo poslanici, gospodo iz Vlade,

Moram prvo da objasnim zašto sam danas ovdje, a prije dva dana sam kazao da sam tada rekao šta imam i da neću danas prisustvovati.

Uvaženi građani, obraćam se vama jer ovdje je svakome sve jasno i neću da trošim vrijeme i riječi, malo je i vremena, a čini mi se mnogo riječi u zadnjim danima. Danas sam ovdje zbog toga što vjerujem još uvijek, makar ta vjera bila i potonja, da se ovdje riječima još uvijek nešto može uraditi. Uvaženi građani, vi ste važniji od čempresa, a ja se u Boga nadam da neće morati da se posiječe koji građanin, pa da shvatimo da je važan koliko i čempres. Ova Vlada je odustala od sprovođenja svoje namjere onoga trenutka kada su Barani izašli na ulicu i rekli - ne damo čemprese. Uvaženi građani, ovdje moramo biti razboriti i shvatiti da neko želi od nas da napravi izgovor za vlastiti nesojluk. Volio bih svakako da i kolege primjereno prate ovo što govorim jer sam se trudio da nikome ne smetam. Meni ne smetate, nećete me dekoncentrisati nego prosto stavljate do znanja da ima mnogo licemjerja i da ovo i nije tako važno.

Uvaženi građani, u vaše ime ću direktno razgovarati sada i s premijerom Markovićem, na žalost ne vjerujući da ću doprijeti do njega jer je odluka već donesena, ali mi je bitno da vi znate da ovo nije dan D i da u današnjem danu niko ne može srušiti našu crkvu niti može srušiti istoriju Crne Gore. Vi koji vjerujete, vama se obraćam, vi znate šta je crkva. Vi znate da od Hristovog vremena do danas nikad nije nestala u jednom danu, nikad se nije branila u jednom danu.

Građani, ako vjerujemo, ako znamo koga branimo, ako imamo ispred sebe crkvene velikodostojnike, ako znamo da je mudra glava mitropolita Amfilohija, znamo i obavezni smo da ne doprinesemo tome da nas obuzme mržnja prema onome ko nam čini zlo. Nikoga od ovih ljudi ovdje ne mrzim, ne po onoj Hristovoj zbog toga što ne znaju šta rade nego po onoj narodnoj što znaju šta rade, ali ne mrzim zbog toga što bih se potom pretvorio u dželata, a kao dio crkve, njen mali živući dio, nemam pravo da mrzim. Mogu da prezrem razlog zbog kojeg ste ovo uradili. Svima

je jasno, uvaženi građani, da je ovaj zakon za jednokratnu upotrebu. Nikada u istoriji Hristove crkve se nije desilo da se jednim zakonom ona ukine i nećete od nas napraviti razbojnike iako ste to željeli. Željeli ste zaobilaznim putem da prepisete na sebe, pa umjesto da vi kidišete na crkvu da ljudi iz crkve zajedno s monasima kidišu na vas i da nas opet predstavite balkanskim divljacima. Balkanski divljak je onaj koji ne zna istoriju Balkana, vlastitu istoriju, onaj koji ne razumije ono što je bilo juče i onaj koji ne zna šta će biti sutra.

Građani, ako branimo Boga i njegovu crkvu, a on joj rodonačelnik, neće nas pobijediti. Imaće privid pobjede danas kada onako kako se ne radi u Crnoj Gori, i nikad se nije radilo, izglasaju ovo čudo, ali ćemo nastaviti da živimo i pobijedićemo ako vjerujemo. Znam da ne treba ovdje da govorim kao teolog, ali ne mogu govoriti o Hristu a ne biti dio crkve. Ne mogu govoriti kao da njega nema. Ako nema njega, uvaženi građani, vi koji ste sada ovdje ispred nas, oteće nam i živote i crkvu, i ja ne žalim ni za jednim ni za drugim. Ako ga ima ne mogu nam ništa. Ovo moraju da znaju, ovo mora da zna premijer, predsjednik Vlade Crne Gore. Ja vas se ne plašim. Žao mi je ovih mladića. Žao mi je ovih momaka koje ste upregli u uniforme. Nije ovo prvi put. Ovo je nesreća koja prati Crnu Goru zato što nema državnika stotinu godina. Ovo je ovako krenulo davno, građani. Ovo je krenulo 12. jula s Cetinja, i od tada bivši Srbi progone bivše Crnogorce i bivši Crnogorci bivše Srbe, i od tada razdvajaju žandari i policajci one koje ne bi trebali da razdvajaju nego koji bi trebali da mire.

Ne mrzim vas, radite šta znate. Vi radite ono što umijete, ja vas se ne plašim. Molim svakog vjerujućeg hrišćanina u Crnoj Gori da ne zaboravi da nam dolazi u susret dan Hristovog rođenja. Kako vi pravo činili to je vaša stvar. Nijeste ni prvi ni potonji. Nastavljala je ova crkva da živi, bez obzira na zakonska tumačenja, i onda kada je 125 mrtvih sveštenika bilo u Crnoj Gori i kada je bio mrtav Joanikije Lipovac, a ima vas ovdje koji ste mu rod, kada mu se nije znalo ni groba ni mramora. Nastavljala je crkva da živi, uvaženi građani. Uvaženi hrišćani, ne možemo se odbraniti ako nema onoga ko je ovu crkvu stvorio.

Građani, nemojmo da smo naivni. Predsjednik Crne Gore Milo Đukanović neće napraviti crkvu zato što se crkva pravi na žrtvi, a on je nikad nije podnio. Neće je napraviti ni premijer Duško Marković. Mogu napraviti dobar način da nas zavade u izbornoj godini, mogu pokušati da sada na crkvi još jednom pobijede na izborima, ali neće napraviti crkvu, neće zbog toga što se crkva ne pravi ni statutom ni programskim aktom ni zakonom o slobodi. Ovo je jedini zakon o slobodi u Evropi koji je digao na noge vjerujuće ljude i hiljade policajaca. Da sam ja predlagač stidio bih se, odustao bih od takvog zakona, odustao i rekao - dovoljno smo moćni, iza nas je sila, hajde da pregovaramo, hajde da vidimo šta to nudite. Nudim vam mir za Crnu Goru zato što vas ne mrzim, nudim vam da razgovaramo. Nudim vam da donesete zakon na korist nas koji smo mali, nebitni, ali vjerujući ljudi. Nemojte da se brukate kako se bruka Predsjednik Crne Gore koji je naučio pod stare dane šta je crkva. Juče je rekao da je ateista, prekjuče je rekao da je ateista, a prije toga deset godina je ljubio krst kod čivota Svetog Petra, ljubio ruku mitropolita Amfilohija. Kada je varao? Kada je bio ateista? Taj čovjek crkvu ne može napraviti. Taj čovjek ne može održati, gospodine Pažin, ni ovu vašu vječnu Crnu Goru. Ako je ne odmaknete od njega upropastiće je jer on nije zainteresovan za vječnost, njega interesuje sad i ovdje. Njega interesuje da traje dok traje on, a posle njega potop.

Gospodine Pažin, imali ste lijepo uvodno izlaganje, skoro da je bilo teatralno. Imate veliku odgovornost i veliku obavezu. Završili ste ga onako kako mislite da treba neko ko treba da uđe u istoriju - neka je vječna Crna Gora. A biće vječna samo onoliko koliko vučemo poteze koje imaju veze s vječnošću, a ne s džepom, ne s otimačinom.

Uvaženi prijatelji i građani, vi koji ste se uplašili da danas gubite bitku zato što je sila s ove strane, nemojte nijednog trenutka da osjetite tu vrstu malodušnosti. Slaba je ova snaga da pobijedi Hrista jer je živ, predsjedniče Vlade. Znam da ću kod vas izazvati smijeh, a ja vam kažem najjačim oružjem - Hristos se rodi i Hristos je vaskrsnuo, i ne možete nam ništa. Pobijedićemo, budite sigurni. Čekaćemo žrtvu, ali ne ovdje, u crkvi, moraćete doći po nas, moraćete da nas istjerate, moraćete da nam uzmete. Do tada mi političari treba da uradimo sve da vam odgovorimo političkim sredstvima. Od danas ovdje zovem da zanemarimo sve razlike, izuzev onih koji su se svrstali na vašu stranu, i da kažemo, da se udružujemo, da vas pobijedimo, jer će ovo zlo trajati sve dok vas ne pobijedimo, sve dok vam ne ograničimo vlast. Ja vas zovem, uvažene kolege, da se organizujemo i kao političari, a ne patrijarsi, patrijarsi nek rade svoj posao, odgovorimo ovom

čudu. Mi smo političari, mi smo dužni da brinemo o ljudskom životu, danas i ovdje, da se udružimo i da vas pobijedimo. Nikad slabija vlast, a da je više nesreća Crnoj Gori donijela, nije bila od vaše. Vi hoćete sa 41 poslanikom da promijenite istorijski tok i hoće Milo Đukanović da kaže da u Ustavu iz 1905. godine je pisalo da je Crnogorska pravoslavna crkva autokefalna, nije ga čitao, ne zna član 45. Molim vas samo da završim rečenicu, sebi nijeste mjerili vrijeme, svi znaju, molim vas, i onaj član koji kaže da su narodne boje crveno, plavetno i bijela i onaj član u kojem se kaže da je državna vjera istočno pravoslavna, prepisite sve što je pisalo ja ću za to glasati, jer ćemo onda znati ko je crkva, a ko nije crkva.

Uvaženi predsjedniče Vlade, možda da sam neiskren, možda me ne bi ništa od ovoga pogodilo, ali me kao vjerujućeg čovjeka hrabri to što u meni nema mržnje, ima nade, ima sigurne vjere da ovako ne može. Niste nas iz crkve istjerali ne vi nego oni koji su vjerovali da se s Bogom tako može raskstiti, ni maljevima, ni mecima, ni jamama, nećete ni zakonom koji je sramota za Crnu Goru kojega nema ni u pravoslavnoj Grčkoj, ni u Rumuniji, ni u pravoslavnoj Bugarskoj, ni u Bosni i Hercegovini ni u katoličkoj Hrvatskoj, ni u Srbiji, ni u Britaniji.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:54:49)

Znači, sad da Vas prekinem kratko u tom, ne morate uopšte Vi, samo hoćete li imati vremena onoliko koliko Vaš klub, može još deset minuta da pričate, a ja sam, inače, tačno provjerio, govorio 10 minuta, 11 sekundi i 68 stotinki, vi ste došli na jedanaest i po minuta. E prema tome, možete, naravno, da završite, rekli ste prije minut da ćete samo da završite, zbog vaših kolega govorim o tome. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ (26.12.19 12:55:25)

Gospodine Brajoviću, ja mislim da ste u najnezgodnije vrijeme to uradili. Ja ni vas ne mrzim onako kako vi umijete da mrzite druge. Meni je vas žao, žao mi je Crne Gore, žao mi je istorijskog usuda da čovjek bez takvog takta, bez imalo političkog dara bude predsjednik Parlamenta. Hvala vam lijepo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:55:42)

Hvala i vama, a vjerovatno je za žaljenje i ova vaša diskusija iako ste sebi željeli ovdje taman da date svojstvo mitropolita koji poziva na mir.

Sada ima riječ predsjednik Vlade, koji želi da prokomentariše neke stavove koji su se čuli ovdje.

Izvolite, predsjedniče Markoviću.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 12:56:08)

Ako mi Poslovnik dozvoljava u odnosu na pozive da se kao predstavnik Vlade i u ime Vlade odredimo oko nekih zahtjeva koji su upućeni ovdje i preporuka koje su date. Ako imam pravo poslovnički da saopštim svoj stav onda bih to uradio sada, jer želim da učestvujem u raspravi kasnije sa diskusijom za koju nadam se imam pravo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 12:56:34)

Imate, naravno. Izvolite.

Molim vas, kolege, da saslušate.

Nekoliko poslanika, uvaženi predsjedniče i uvaženi građani, među njima i predsjednik najvećeg kluba poslanika Demokratskog fronta, između ostalog, i poslanik Lekić su zatražili da dam svoj komentar u odnosu na neka pitanja koja po njima komplikuju dijalog o zakonu koji je na dnevnom redu, dovodeći u kontekst i odluke i ponašanje institucija za sprovođenje zakona u tom smislu. Moje prisustvo ovdje i prisustvo većine ministara je u najboljoj namjeri da doprinesemo kvalitetnom dijalogu, da čujemo argumente i da vidimo da li ti argumenti imaju utemeljenja da mijenjamo neke naše predloge.

Dakle, ovdje Vlada sa mnom na čelu nije da fingira dijalog i da obezbijedi političko nasilje nego u hramu demokratije, kako ga kod cijenili, dođemo zajednički, koliko se god ne slagali u razumijevanju, do najboljih rešenja u interesu Crne Gore i svakog njenog građanina, svakog vjernika i svakog ateiste. Danas policijaci koji su na ulicama nijesu ni protiv crkve, ni protiv sveštenika, ni protiv vjernika, nego u zaštiti institucija na osnovu bezbjednosne procjene. Moguće je da je bezbjednosna procjena nesolidna i da ovakav stepen prisustva bezbjednosnih snaga na terenu nije adekvatan, ali to je nadležnost ovlašćenog organa. Kao predsjednik Vlade, sada i u ovom trenutku, pozivam rukovodstvo Ministarstva unutrašnjih poslova Uprave policije ne smijete da primijenite silu prema narodu, ni prema svešteniku, ni prema jednom građaninu. Obezbijedite mir i sigurnost za Crnu Goru i za svakoga u Crnoj Gori, za svakoga pojedinca i svaku porodicu. Trpeljivost danas mora biti vaša vrlina, a ne poziv na ovlašćenje. Tu sam poruku želio da pošaljem u odnosu na ono što je tražio od mene predsjednik Kluba Demokratskog fronta.

Drugo, ovdje smo danas ja mislim da u jednoj komplikovanoj situaciji u odnosu na jedno teško rešenje u dijalogu dođemo do situacije da o tome svi pojedinačno i politički iskažemo svoj stav. Danas Crnoj Gori je nepotrebno pozivanje na krvoprliće, danas Crnoj Gori ne treba upućivanje na porodične pragove i porodična imanja, to nikada niko nije radio. Ja sam čuo, a zamoliću gospodina Mandića da mi objasni, samo da mi kaže je li to tako ili nije, bez obrazloženja, nego samo je li to tako ili nije. Razumio sam da je i patrijarh Spske pravoslavne crkve rekao da se u Skupštini treba braniti rešenje ovoga zakona. Da mi gospodin Mandić kaže da li je dobio blagoslov da poziva građane i vjernike da atakuju na slobode nedužnih i slobodnih ljudi. Onih koji sjede danas u svojim kućama koji obavljaju svoje redovne aktivnosti koji možda i ne znaju šta se dešava u ovom parlamentu pa iako su iz naših porodica. Danas smo čuli poziv da se ide na naše kuće. Dobrodošli, ljudi, ukrstimo argumenta i činjenice. Ostavimo oružje kući. Danas je ovdje rečeno da mi atakujemo na vjerske objekte Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Nađite jedan primjer da je bilo ko otišao u jedan manastir, u jednu crkvu, u bilo koji vjerski objekat Srpske pravoslavne crkve, da je atakovao na tu imovinu iz ove vlasti, iz ove Vlade, a reći ću vam na stotine primjera za koje sam svjedočio da je baš ova vlast branila tu imovinu od vjernika i sveštenika druge pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Dakle, branila, predsjedniče, i branila, poštovani građani. Ova vlast je odgovorna da štiti imovinu svih, a ne samo jednih.

Ovdje imamo u Crnoj Gori prava svi, a ne samo jedni ili poneki. Ajmo oko toga da se dogovorimo. Danas, slažem se sa poslanikom Danilovićem, nije dan D za Srpsku pravoslavnu crkvu, ni za jednu crkvu u Crnoj Gori. Danas nije dan D za ovu državu. Ono sa čim se ne slažem sa poslanikom Danilovićem. Danas nije dan, crkva ne može nestati u jednom danu, ne može nestati u vjekovima, ali država može nestati u jednom danu, a Crna Gora je nestala u jednom danu. Danas se mi ovdje ne stidimo Boga, danas se mi ovdje ne stidimo Boga, nemamo grižu savjest da se stidimo Boga. Danas se mi sa ove strane, govorim o Vladi, ne stidimo ni ljudi.

Uvaženi građani, uvaženo sveštenstvo Srpske pravoslavne crkve, niko vam neće doći u vaše objekte. Svi ćete služiti tamo gdje ste služili od danas. Svaki pop će obavljati svoju dužnost u svojoj parohiji. Ovo je danas politički teatar u kojem se Crna Gora želi pretvoriti u nestabilno, a možda i krvavo stecište.

Prema tome, poslanik, odnosno predsjednik Demokratskog fronta je pozvao na to, pozvao je ljude na naše kuće. Izvolite, dobrodošli. U moju kuću, na moje imanje doćete na rakiju i na kafu, kao što se dolazilo vjekovima. Drugačije smo o Crnoj Gori pričali i ja kao đak i vaš otac kao profesor, gospodine Mandiću, drugačije nego što Vi danas pričate. S ponosom se sjećam Vašeg oca, časnoga profesora, koji je kada ste uradili pismeni iz matematike za dvojku dao vam je trojku,

govoreći zbog čega to radi, dajući vam šansu u životu i priliku za život. Vi ste danas vašim pozivom odustali od principa i standarda Vašeg oca jer ste pozvali Crnu Goru u krvoproliće i sukob. Objasnite mi.

Dakle, ovdje, građani, sada vidite, da ovdje nije pitanje zakon i njegova rješenja nego da nema zakona. Ovdje se ne predlaže o rješenjima zakona nego da se zakon povuče. Ovdje zakon ne treba nekome, to je suština.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:04:36)

Poslanik Mandić, izvolite.

Odgovor na komentar.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 13:04:42)

Gospodine Markoviću, ne pozivam ni na kakvo krvoproliće. I hvala Vam što ste naredili policiji da ne upotrebi silu. Evo, ja mislim da je to i te kako važno. Prvo ste danas, možda ne vi ali neko iz vaše administracije upotrebio moć da i ovu skupštinu nadlijeću helikopteri, da ovdje imamo specijalne jedinice policije, imamo posebnu jedinicu policije. Mi danas nismo sreli nijednog policajca u normalnoj uniformi osim obučene kao one kornjače. Ma, ne nije nego govorim o tome da je neko drugi govorio da je strah u pitanju i da se nikoga ne bojite, vi kao parlamentarna većina. Nas 17 je došlo samo i, vjerujte, poručio sam građanima Crne Gore, nas 17 je danas okruženo sa 1000 policajaca, ne osjećamo se neugodno, spremni smo da ispunimo dužnost koja nam je istorijski dopala. Za drugih 1000 policajaca imamo 99.983 građanina koji su, kao i mi potpisali onu zakletvu, i neka vide šta će sa njima. Ja želim da pozdravim građane Berana koji su blokirali grad i policiji, onim trećepozivcima, pošto su elitne jedinice ovdje oko Skupštine, vatrogasci u Skupštini, da kažem tim Berancima ako tako postupi čitava Crna Gora, ako 100.000 ljudi koji su se zakleli na vjernost svojoj majki crkvi uradi to isto da ćete vi povući zakon ili uraditi ono što smo vam mi predložili. Šta smo vam mi predložili? Da ovdje u bijelom salonu Skupštine Crne Gore predsjednik Skupštine da pauzu, dođu naši episkopi što se god vi dogovorite sa njima, što se god vi dogovorite sa njima, nama je prihvatljivo. Vidite, mitropolit Crnogosko primorski sjedi na najuglednijoj pravoslavnoj katedri na Balkanu, mitropolit Crnogosko primorski. Taj mitropolit Crnogosko primorski je u Knjaževini i Kraljevini Crnoj Gori uvijek bio poslanik, nije se o njemu glasalo. Pa, valjda se podrazumijevalo da mitropolit Crnogosko primorski ima veću podršku među građanima od jednog poslanika danas, i da više ljudi njega poštuje, pa njega dnevno više ljudi poljubi u ruku nego ovoga da je neko glasao za njega. Dakle, bio je takav izborni zakon da se postojali poslanici koji su direktno imali prohodnost u Parlament među njima je bio i mitropolit Crnogosko primorski. Nemojte vi da mislite da ste se spuštili na niži nivo ako se ovdje danas sretete sa mitropolitom i našim episkopima. Ne, ja mislim imate čast, kao što smo Milan Knežević i ja imali juče čast da razgovaramo sa patrijarhom srpskim, i ja mislim da je to za veliko poštovanje.

Dakle, imamo šansu, Crna Gora je u krizi, ovo je dramatičan dan, ovo je dan D, ako to žele naši episkopi jer su oni prvopozvani. Da sam ja episkop, a nisam, vjerujte, nisam, a ne mislim da sam ekstremista, ali da sam ja episkop, da sam ja umjesto mitropolita Amfilohija rekao bih vam jasno - ovo je dan D jer poslije ovoga više nije ništa isto za Srpsku pravoslavnu crkvu. Mislite da niko ne razumijete, da vi nećete sada ništa raditi u narednih godinu, dvije ako osvojite vlast na narednim izborima, ali nakon toga prepoznaju se one formulacije predsjednika DPS - Cetinjski manastir je vlasništvo grada Cetinja. Da sutra kada upadne neko sa Cetinja u Cetinjski manastir kaže nije država Crna Gora to su ovi iz opštine, a Sveti Vasilije Ostroški je pokretno kulturno dobro Crne Gore, i naši episkopi i naš mitropolit treba da traži dozvolu od nekog činovnika u Ministarstvu kulture da li bi mogao da pokrene to kulturno dobro ili ne. Pa, to je sramota, to je grijeh. Ja mislim kada ljudi to čuju i shvate o čemu se radi onda će u potpunosti razumjeti ovo o čemu sam govorio. Nemojte poslanici da glasate za ovo jer kada vam neko dođe kući i pita vas zašto ste mi ovo uradili, neko ko je samo vezan za svoju crkvu, onda nećete imati odgovora. Možete da ih dočekate kao predsjednik Vlade, možete da ih ugostite, možete da mu naspete rakiju, možete da

iskažete crnogorsko gostoljublje, koje je poznato u regionu da smo veoma gostoljubljivi, ali moraćete ipak da odgovorite na kraju zašto ste udarili na vašu crkvu. To je vaša crkva koliko i moja. Zašto im otimate imovinu?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:09:47)

Hvala vam.

Goran Danilović je želio komentar.

Da saslušate komentare pa onda.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 13:09:55)

Izvinjavam se, nijesam samo odgovorio na jedno pitanje.

Što se tiče patrijarha Irineja, nijesam vam odgovorio na to pitanje, mislim da je vrlo važno. Ovdje se pojavilo u jednom mediju iza kojega stoje ovi tzv. sorošoidi kako je neki činovnik tamo u Patrijaršiji negirao ono o čemu smo govorili gospodin Knežević i ja. Negirao ono što smo mi sinoć saopštili vraćajući se iz Beograda. Kažem, neki mediji, opozicioni je medij, ali pripada ovoj sorošidnoj grupi medija. To ću da budem vrlo precizan. Citirajući nekog činovnika iz Patrijaršije postavljajući pitanje činovniku koji nije prisustvovao sastanku, koji ne zna o čemu se radilo, pokušao je da nas predstavi lažovima. Dobro je što se danas pojavilo zvanično saopštenje na sajtu Patrijaršije Srpske gdje je doslovce napisano ono što smo mi saopštili u ovom našem sinošnjem saopštenju da patrijarh srpski Irinej blagosilja Demokratski front i sve nas poslanike da u Skupštini, van Skupštine i na svakom mjestu borimo se i branimo Srpsku pravoslavnu crkvu. Ta podmetanja, ta jeftina podmetanja i ta neka proigravanja vjerujte nijesu baš za pohvalu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:11:18)

Hvala.

Sad ćemo čuti, ali kratke komentare ovih uvodničara u ime klubova.

Izvolite, Goran Danilović.

GORAN DANILOVIĆ (26.12.19 13:11:40)

Gospodine Markoviću,

Da razjasnimo jednu stvar zbog toga što ja znam da je ovdje vrlo bitno ne samo šta danas doživljava onaj koji je negdje na ulici i čeka šta ćemo mi ovdje uraditi nego i stranci. Vjerujem da zbog toga mi neki ne smijemo nasjesti na ono što nam je bilo planirano, da kao ugroženi hrišćani odjedanput postanemo aždaje. Jedan član zakona, gospodine Markoviću, i molim javnost da ovo zapamti, jedan član vašeg zakona je užasan. I taj član zakona, i to se nalazi u prelaznim i završnim odredbama, treba da uradi od Crne Gore ovo što je uradio danas. Kad bih ja mogao sa Vama da razgovaram kao sa čovjekom koji će biti potpuno otvoren, otvoriti srce u cilju pomirenja, biti svjestan toga da je prvi u izvršnoj vlasti, čovjek koji upravlja unutrašnjom i spoljnom politikom, ja bih kod Vas, kod pravnika našao sagovornika. Kako vi ono kažete, sad ću napustiti politiku, sad ću je, a ionako sam zakoračio, ako nađete u jednoj pravoslavnoj zemlji članici Evropske unije, pozivam se na Grčku, na Bugarsku, na Rumuniju, u nekoj koja to nije, koja je u okruženju, ako nađete ovakve prelazne i završne odredbe, ako nađete da se Zakonom o slobodi vjeroispovjesti uređuju imovinsko-pravni odnosi, gospodine Markoviću, od 22 godine, od kako sam položio filozofiju religije, bavim se ovim. Skromno. Nisam naučni radnik, nisam teolog. Cijelim bićem sam želio ovo da istražim da bih mogao da polemishem s ljudima. I ja vam kažem da ovakvog zakona nema, i demantujem ono što ste vi rekli da svaka država na svijetu ima ovakav zakon, nema nijedna u Evropskoj uniji, nijedna, Zakon kojim se, mimo Zakona o svojinsko- pravnim odnosima,

Zakon kojim hožete da uredite, gospodine Markoviću, svojinska prava. Vi ne želite ni da slušate, je li teško? Gospodine Markoviću, kad biste ovaj zakon primijenili na odnos država - građanin, kao što hoćete na odnos država - crkva, građani bi za godinu dana bili bogatiji za hiljade hektara šuma otetih u Crnoj Gori. Što vam je ovo trebalo?

Ja hoću zakon o slobodama i pravima. Ja vas pozivam, ako nećete da sjednete sa episkopima pravoslavne crkve u Crnoj Gori, pomjesno organizovane kao Srpska pravoslavna crkva, ako nećete s njima da sjednete, tražite vi pauzu, ja ne želim da opstruišem, ajte da sjednemo da pričamo o ovom zakonu. Dovedite savjetnike koji su vam savjetovali da ovaj zakon ovako napišete, ajte neka nam kažu u lice od koga su prepisali. Mi smo jedina zemlja u kojoj je nekad bilo teokratije, pravoslavne, istočno pravoslavne, zapisane u Ustavu iz 1905. a da ne pominje crkvu koja je stvarala zajedno s građanima državu. Nijedna pravoslavna članica Evropske unije nema ovakav zakon, a svaka pominje, svaka, i Rumunija, i Bugarska, i Grčka odvaja, makar simbolično, a neka i doslovce pravi državnu crkvu, a ove simbolično odvajaju tradicionalnu pravoslavnu crkvu. Ovo nije zakon ovo je pamflet.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:15:28)

Hvala vam, poslaniče.
Miodrag Lekić, izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (26.12.19 13:15:37)

Ja ću komentarisati premijerovu rečenicu da je ovo politički teatar. I biću saglasan, obrazložiću, imamo različita obrazloženja.

Meni su kolege iz Demokratskog fronta 2013. kad sam bio skroman kandidat za predsjednika Crne Gore zamjerali što nisam otišao da se sretnem sa mitropolitom Amfilohijem. Ja sam bio ozbiljno shvatio ustavnu odredbu da su crkva i država odvojeni. Dakle, sada zastupam ovo što zastupam jer se uvodi jedan kaos, a ne mogu i da ne saopštim da je ovdje očigledno ipak target jedna crkva koja je realnost, sviđela se nama ili ne sviđela.

Ja bih jednako reagovao da se ovdje radi o jednoj igri, ovdje se očigledno radi, ovo je neodrživa norma, protiv jedne crkve u Crnoj Gori. I nije slučajno što se, kad je već došlo do nekih podjela, identifikacija vjerskih, da se niko iz katoličkog korupusa ili islamskog javlja povodom ovog zakona, nije slučajno. Zadovoljni su, u smislu zaštićenosti svojih prava. Prema tome, javljam se sa apelom da pokušate da dođete do rezultata koji bi na neki način dopunio ovaj zakon. Dakle, politički teatar ili triler. Tačno. Zna li ko ga je započeo? Predsjednik države na Kongresu kada je zaželio kao ateista, kao predsjednik ljevičarske partije i predsjednik sekularne države, umjesto da čujemo pledoaje za sekularne vrijednosti, čuli smo on bi volio malo jednu crkvu, što je, naravno, bilo očigledno da se diskvalifikuje druga. I na kraju krajeva, u seriji intervjua koje je imao u monozimama na Pinku i u Javnom servisu sada, on je govorio da je Srpska pravoslavna crkva u Crnoj Gori infrastruktura "velike Srbije". Dakle, to je rečeno, to je tačno jedna politička akcija koja ima svoj smjer.

E sad vas pitam stvarno, ako je Srpska pravoslavna crkva infrastruktura "velike Srbije", zašto ste pomagali toliko tu crkvu? Evo ste se takmičili jednog dana ovdje, vi niste dali nego da vi ste najviše, odnosno Vlada je najviše pomagala izgradnju hramova. Pa kako ste ako je to bila agentura ovdje u Crnoj Gori? Sve je ovo puno kontradikcija. I ja upozoravam samo još na jedan elemenat. Ako se ovo realizuje u haosu da će sudije da studiraju istoriju, religiju, itd. znate koji će biti ishod? Biće da se radikalizuju bastioni crkveni. Što hoću da kažem? Moraće nešto vjerovatno da pripadne Srpskoj pravoslavnoj crkvi, pretpostavljam Manastir Morača, pošto on valjda ima ubjedljivu tradiciju jedne nacionalne istorije. I što će biti? Biće jedan manastir Srpske pravoslavne, drugi će biti Crnogorske, i stvarate novu radikalizaciju Crne Gore. Umjesto da vodite politiku integracija, inače je dezintegrisana Crna Gora i bez ovog zakona, i to je tako očigledno.

Evo završavam time. Imamo šansu da ovo odložimo, da napustimo tradiciju negativnu u Crnoj Gori. Jedan junak Lalićev je rekao: "Kada Crnogorac bude na pravom putu on će možda

odustati. Kada je na krivom putu sigurno neće odustati". Pesimistička linija, ja želim da nije tako. Pokušajmo, predsjedniče Vlade, da još jednom pokušate da povučete ovaj zakon, da ga popravite, nek ostanu druge stvari, da se ne diže ova čuda koja se dižu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:19:21)

Hvala.

Poslanik Papović, izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (26.12.19 13:19:28)

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani premijeru,

Želio sam samo da dam doprinos ovom vašem pozivu, dakle, da se ovdje vodi ozbiljna politička rasprava, da se smire strasti i pogotovo da se svako bavi svojim poslom, a prije svega imajući kontekst, opet ono što nam je istorijsko nasleđe.

Kada je u Crnoj Gori, nakon uvođenja ustavnosti 1905. i formiranja Parlamenta i parlamentarnih partija, takođe u jednom periodu, ubrzo nakon toga, došlo do oštih političkih borbi 1906.-1907. godine, mitropolit Mitrofan Ban, mitropolit, poglavar Crnogorske crkve, odnosno Cetinjske mitropolije, ne Crnogorsko primorske, jer ta institucija pod tim imenom postoji od 1929. u Crnoj Gori se uvijek zvala Cetinjska mitropolija i Crnogorska crkva, to su zvanični nazivi, dakle Mitrofan Ban je 1907. godine uputio dopis sveštenstvu u kome je naveo, citiram: "Knjaževski ministarski savjet je izdao raspis kojim uopšte državnom činovništvu preporučuje da, vršeći svoja ustavna prava, ne ulazi u političku borbu ma koje stranke. Sve ono što se u ovom raspisu činovništvu preporučuje, to se isto odnosi i na časno sveštenstvo". Dakle, e to su bili odgovorni vjerski poglavari. Mitropolit koji je 1907. svom sveštenstvu kaže ne ulazite u političke rasprave, jer je to i suprotno zakonu i suprotno običajima. Zašto je knjazu, odnosno kralju Nikoli bilo relativno lako da na taj način vodi politiku u Crnoj Gori, da je rasterećen od uticaja vjerskih zajednica, a, recimo, današnja vlada nije u toj poziciji? Zato što je tadašnja državna vlast imala presudnu ulogu u imenovanju vjerskih poglavara.

Pročitajte Konkordat sa Svetom Stolicom iz 1886. Barski nadbiskup kao katolički poglavar u Crnoj Gori ne može da stupi na dužnost ako to knjaz ne odobri. 1912. godine knjaz, odnosno kralj Nikola Ukazom postavlja Mutezira Karađuzovića za muftiju crnogorskih muslimana. Ukazom. I oni su u društvenom pogledu, u državnom pogledu morali da slijede državnu politiku. I zato je nastala ona naša najveća vrijednost viševjerski, višenacionalni, višekulturni sklad, jer je to bila politika knjaza, odnosno države koju su slijedile vjerske zajednice, autonomne i autokefalne za Crnu Goru, jer na njih nijesu mogli da utiču drugi politički ni vjerski centri. One su slijedile državnu politiku i zato je nastalo to veliko društveno bogatstvo na koje se i mi danas naslanjamo i kojim se koristimo. I mi imamo obavezu, naročito imajući u vidu kontekst vašeg izlaganja, da to bogatstvo čuvamo. I ovo je doprinos. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:22:27)

Hvala.

Potpredsjednik Vlade, sad ako želi da komentariše.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 13:22:36)

Ja sam, predsjedniče, mislio, ali pošto predsjednik kluba, odnosno predsjednik najjačeg kluba gospodin Mandić nije u sali, izbjegao bih tu situaciju, a biće prilike u toku rasprave.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:22:47)

Hvala vam. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (26.12.19 13:23:00)

Uvaženi predsjedavajući, poštovani predsjedniče Skupštine sa saradnicima, uvaženi predsjedniče Vlade, ministri, članovi Vlade, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Na početku da se izvinim i zahvalim zbog svojeg kašnjenja, imao sam neodložu obavezu.

Želim građanima da kažem da o potrebi donošenja Zakona o vjeroispovijesti govori više činjenica u prilog neophodnosti. Sama činjenica da je on star preko 40 godina, i da se tokom zadnjih 40 godina pojavilo puno pravnih praznina koje su upravo i ometale jedan kvalitetni rad mnogim vjerskim zajednicama.

Stoga smatram da se radi o jednom kvalitetnom Predlogu zakona, svakako i da je moderan, i ono što je najvažnije na našem putu ka evropskim integracijama da je usaglašen sa evropskim standardima. Dodatni kvalitet ovog dokumenta vidim i u tome da se on dotakao skoro svih onih problema koji tište vjerske zajednice.

Pored isticanja potrebe da se donese jedan ovako važan zakon, dozvolite mi da kažem da mi je iskreno žao što nijesu uspjele tri vjerske zajednice i predlagač da se usaglase oko predloženog zakona. Iskreno mi je žao što je možda priča u jednom trenutku otišla u pogrešnom pravcu. Ali, mislim da baš ova priča o vjeroispovijesti treba da nas sve ujedini, da mi svi zajedno odgovorno radimo i pošaljemo poruku ljubavi kako nam sve vjere i kazuju. E, zato to treba pokazati i ovdje, jednom tolerancijom, humanošću, konstruktivnim dijalogom i da eventualno ako se ukažu neke nejasnoće, neke spornosti između svih nas ovdje da kroz dijalog dođemo do nekih kvalitetnih rješenja i nekog zakona koji će biti prihvatljiv za sve.

U pravcu ove priče, koju sam rekao ću pokušati da pojasnim iz mog ugra šta je dobro po meni i neke nejasnoće predloženog dokumenta. Mislim da smo svi saglasni ovdje to je da su vjerske zajednice napokon dobile taj pravni status. Najbolje one znaju kako su imali problem u djelovanju, jer su prepoznate kao nevladine organizacije ili udruženja. Smatram da je dobro isto da zakon prepozna vjerske škole, način funkcionisanja i finansiranja. Kada smo kod finansiranja, mislim da tu treba dosta toga da se popravi, ali eto, mislim da ćemo kroz raspravu, možda i amandmanski, doći do nekog zajedničkog rješenja.

Mislim da je možda preopširna i nejasna forma poreske olakšice i određeno oslobađanje poreza vjerskih zajednica. Mislim da se tu ima nejasnoća i mislim da je to trebalo malo konkretnije riješiti, iako normalno pozdravljam poresko oslobađanje vjerskih zajednica. Sami znamo da se vrlo teško pojedine finansiraju, a i znamo da je kod njih zaposleno mnogo ljudi.

Članom 10 koji prepoznaje potpisivanje Ugovora između vjerskih zajednica i Vlade, da ubuduće moraju da se potpisuju, mislim da treba sve nas ovdje podsjetiti da je 2012. Vlada potpisala Ugovor sa tri vjerske zajednice: Rimokatoličkom, Islamskom zajednicom i Jevrejskom zajednicom. I da je samo uspjela Rimokatolička zajednica da taj ugovor pretoči u zakon i da smo u ovom visokom domu to pretvorili u zakon. Naravno, da smo srećni zbog te vjerske zajednice, ali dozvolite da pripadnici drugih vjerskih zajednica pokažu zabrinutost da vremenom se mogu ti ugovori na neki način poništiti. Smatram da je možda trebalo naći prostora tu da se prepoznaju već potpisani ugovori.

Mislim da ćemo svi ovdje pozdraviti Odluku 47 o poštovanju vjerskih sloboda vjernika u vojsci, bolnicama, u socijalnim ustanovama i tako dalje, pozdravljamo tu odluku, ali mislim da se treba naći tu prostora da se kaže "i sloboda izbora hrane u skladu sa vjerskim opredjeljenjem". Mislim da smo to imali u Kraljevini Jugoslaviji, mislim da je trebalo imati malo senzibiliteta da uđe o tome.

Znamo da je Zakonom o državnoj imovini 2008. godine donesen da groblje pripada državi i da ga osposobljavaju komunalne djelatnosti. U razgovoru sa ljudima koji su upućeni u to pokazalo se dosta problema u radu, usljed nepoštovanja nekih vjerskih obaveza. Mislim da je i tu

još malo trebalo pokazati senzibiliteta. I da bi ostavio vremena mojim kolegama iz mojeg kluba, još samo jednu stavku bih.

Mislim da shodno našoj tradiciji, jednoj bogatoj kulturi, tradiciji Crne Gore, mislim da nije dovoljno prepoznata imovina, odnosno kada se priča o vakufima, odnosno zadužbinama. To je vrlo važna karakteristika svojine posebno Islamske zajednice. I prilikom pribavljanja materijala i čitajući mene je zateklo da je poslije Sarajeva Bar grad u bivšoj Jugoslaviji koji ima najviše vakufa. Mislim da je to veliko bogatstvo Crne Gore i da je ovaj zakon trebao to da prepozna.

I na samom kraju, još jednom bih pozvao sve nas, na sve poruke ove naše vjere - šaljimo ljubav, pružimo bratsku ruku svima, bez obzira kojoj vjeri i naciji pripadamo, jer tako ćemo ostaviti ono što su i nama ostavili naši preci, jednu bogatu državu koja njeguje multietnički i multivjerski sklad.

Poslanici Bošnjačke stranke, uz nadam se dogovor, odnosno amandmansko, par ovih mojih sugestija, će podržati predloženi zakon. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:29:15)

Hvala vam, poslaniče Ibrahimoviću.

Da li ima uopšte potrebe da dajemo pauzu, a ako insistirate na tome Demokratski front? Izvolite.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 13:29:32)

Hvala, poslaniče Mandiću, što ste odreagovali na moj poziv, jer zaista ovih nekoliko stvari nijesam htio da podijelim ni sa poslanicima i javnošću jer su otvorena u mom i vašem dijalogu.

Želim da Vam kažem da me nijeste ubijedili ili da nijeste bili jasni šta je bio blagoslov patrijarha Irineja. Ja duboko vjerujem da on nije sadržan u onome što ste vi na kraju ovdje uradili, pozivajući vaše političke pristalice, pa i vjernike da idu na kuće onih koji se ne slažu sa vama ili po vama navodno atakuju na imovinu Srpske pravoslavne crkve.

Takođe mi je drago što ste rekli da iza medijskih manipulacija, prilikom vašeg boravka u Beogradu, što se može kositi sa vašim stavom da sami odlučujete o današnjem ponašanju, da ta situacija ne bi trebala dodatno da usložnjava ovaj ambijent, jer ne dolazi od vlasti. Ta manipulacija ne dolazi od vlasti.

Sinoć kada sam to vidio na nekim portalima, o kojima ste vi govorili, rekao sam mojim saradnicima da ne brinu, jer je to podvala Demokratskom frontu. I naravno, to je danas potvrđeno i iz kabineta patrijarha Irineja.

Treće, poslaniče Mandiću, želim da vam kažem da pravo na odbranu Srpske pravoslavne crkve može biti vaše političko pravo, i to ne sporim, ali sasvim sigurno vi ne možete biti potpuni i autonomni zastupnici toga prava, jer u te manastire i crkve idu naši prijatelji, naši kumovi, naša djeca koji nijesu ni u jednoj stranci srpskoga predznaka, nego u Demokratskoj partiji socijalista i drugim strankama koji čine ovu koaliciju. Nemate taj ekskluzivitet, današnjim vašim stavom i vrijeđate one vjernike koji idu i u Ostrog i Manastir Cetinjski i u Dajbabe, ne zbog toga što se to vodi ili na državu ili na crkvu, nego zbog toga što su vjerujući ljudi i vjeruju sveštenstvu. Ako šaljete te poruke, šaljete ih i našim porodicama, sasvim pogrešno i neutemeljeno, to vam pravo ne pripada.

Četvrto, da vam kažem kao zvaničnik nikada nijesam prošao bilo gdje da sam bio, a da nijesam svratio u neki vjerski objekat i Srpske pravoslavne crkve i Katoličke crkve, najviše u objekte Srpske pravoslavne crkve, od Đalovića pećine, pa redom, od kuće Svetoga Petra na Rijeci Crnojević, od Manastira Dajbabe, od Cetinjskog manastira, kod Hrama ovdje u Podgorici, na stotinu puta, gospodine Mandiću, a na desetine puta sa mitropolitom. Ne da bismo palili svijeće, nego da bismo govorili kako da pomirimo Crnu Goru i kako da ujedini Crnu Goru da ona brže ide i bolje se razvija i kvalitetnije ljudi žive.

Peto, potvrda da vlast ne atakuje na imovinu Srpske pravoslavne crkve, ono što ste i vi rekli. Cetinjski manastir, kao što znate u istoriji, u nezavisnoj Crnoj Gori, nije bio samo vjerski

objekat bio je parlament, služilo se u njemu, takođe, danas je tamo sveštenstvo Srpske pravoslavne crkve. Da li su ikada imali problema sa tim? Nikada.

Dakle, poslaniče Mandiću, dajmo da se saberemo. Vi i ja kao komšije znamo šta se dešavalo u našim zajedničkim Poljima kada se ljudi nijesu složili. Nemojte to da se dešava u 21. vijeku, to znate i vi i ja. Sve naše razlike, sva naša nerazumijevanja nijesu vrijedna toga rizika. A ja vam kažem, ne morate da mi vjerujete, mislite o meni šta god hoćete, ovaj zakon ne podastire društveni ambijent za takav scenario u Crnoj Gori. Vi nam ne vjerujete, a ja vam tvrdim. Vi sada govorite o godini implementacije, a ja govorim o njenoj potpunoj implementaciji i njenom cilju. Uradimo to tako. Pustimo da svetovna vlast radi svoj posao, da duhovna vlast radi svoj posao. Vi znate, i po crkvenim pravilima i po pravilima teoretičara crkve, da crkva kada u ovakvim situacijama se miješa poziva na mir i slogu, a od Hrista stoji ko se poziva na mač od mača će stradati.

Nemojte to da radite, vi ste tako počeli.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:35:23)

Hvala.

Molim vas bez dobacivanja.

Poslanik Mandić, izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 13:35:28)

Gospodine predsjedniče Vlade, po Ustavu Crne Gore, Vi ste najmoćnija politička ličnost u Crnoj Gori.

Dakle, mi imamo krizu u Crnoj Gori, imamo problem, vi maloprije govorite kako su i ljudi iz DPS-a u crkvi, što se ja i slažem, jer, u crkvi ne smiju da postoje stranke, prvo mislim da ni Demokratski front nema nikakvu ekskluzivu u odnosu na Demokratsku partiju socijalista. Naši članovi su vjerujući, oni zadovoljavaju svoje potrebe. Dakle, ovog trenutka su sveštenici kod kojih dolaze, ispovijedaju se i pričešćuju se i članovi Demokratske partije socijalista na ulici. Što su oni na ulici? Zato što je vaša vlada pripremila jedan zakon kojim treba da se oduzme njihova imovina. Ja nijesam bio u sali trenutno, i želim da vam se izvinim, jer sam razgovarao sa našim mitropolitom Amfilohijem, i da vam kažem i u njegovo ime, mitropolit je spreman da prihvati poziv koji mu može uputiti ovaj parlament, da dođe u Skupštinu, i sve što dogovorite vi sa našim episkopima i sa mitropolitom Amfilohijem, kao prvim nosiocem autoriteta, jer mi smo samo stranka, ne možemo da upravljamo crkvom, mi ćemo da prihvatimo i glasaćemo za to. Imamo veliki problem. Mitropolit Amfilohije je spreman da dođe i da razgovara sa vama. On je među nama pravoslavicima nosilac najvećeg autoriteta kojeg ima neka ličnost ovdje u Crnoj Gori. I što se tiče patrijarha Irineja. Patrijarh Irinej je nama rekao ono što je zapisano u saopštenju. Nije on nama rekao ovo o čemu sam ja govorio, niti mi imamo tu slobodu da pričamo o našim metodama borbe protiv vas, u političkom smislu, da mi to razgovaramo sa patrijarhom Irinejom. Patrijarh Irinej je nama rekao - imate blagoslov da se borite za Srpsku pravoslavnu crkvu i u Parlamentu i van Parlamenta. A ovaj metod kako ćemo da se borimo, to je ono o čemu smo mi razgovarali u Demokratskom frontu, i to je plan Demokratskog fronta.

Dakle, mitropolit Amfilohije je spreman, zajedno sa našim episkopima, tu prvenstveno mislim na našega vladiku Joanikija, Budimljansko-nikšičkog episkopa, da sjedu sa vama, i mislim da je to pravo rješenje. Vi ste ti koji mijenjate stanje, vi ste ti koji donosite zakon. Evo ovo može da se desi. Ovo je sada državna imovina, i pored vas sveštenika i monaha Pravoslavne srpske crkve, sada ćemo imati od 10 sati do 14 sati poslije podne i neke druge popove. Dakle, postoji veliki nedostatak koji prepoznajemo mi, da može, pored ovoga, ako uspijete, a mi čvrsto vjerujemo da nećete uspjeti, da otmete imovinu Srpskoj pravoslavnoj crkvi, da kažete sada će u tom vremenskom trajanju dnevno da služe i neki drugi sveštenici iz neke pravoslavne crkve koju vi doživljavate, a to je za nas nevladina organizacija, i vjerujem za sve. Zamislite da neko sutra napravi nevladinu organizaciju Vlada Crne Gore i dođu ovdje ispred Parlamenta i kaže- pomjerite

vi onoga Duška Markovića i one ministre, ja sam Vlada Crne Gore, uđe i sjede ovdje umjesto vas ili kaže pustite nas bar sat vremena u Parlament, da vam predstavimo neke zakone, mislimo da radimo bolje zakone nego što radi Vlada Duška Markovića. Govorim da je mitropolit spreman da dođe ovdje da razgovara sa vama, da nađete rješenje. Što god vi nađete imate za zakon sve ruke u ovom parlamentu podignute, i nemate nikakvu krizu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 13:39:50)

Hvala.

Sada zbog insistiranja Poslaničkog kluba Demokratskog fronta dajem pauzu. U 14 sati nastavljamo sa radom. Sjednica Kolegijuma počinje odmah.

- Pauza -

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:09:01)

Poštovane kolege, nastavljamo sa radom.

Postignut je određeni dogovor da mi nastavimo sa radom. Predsjednik Vlade će u svom kabinetu razgovarati sa mitropolitom, a mi radimo ono što nam je dužnost. Raspravljamo o Zakonu o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenju i pravnom položaju vjerskih zajednica.

Prvi riječ ima poslanik Petar Ivanović, a neka se pripremi poslanik Veljko Vasiljević. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (26.12.19 14:09:27)

Zahvaljujem.

Poštovani građani Crne Gore, uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici, članovi Vlade, Ponosan sam što smo prošle godine, svi zajedno, bili u prilici da damo doprinos spoznaji istine o dešavanjima prije, tokom i nakon takozvane Podgoričke skupštine. Naše diskusije doprle su do građana, neki od njih su promijenili mišljenje, a drugi učvrstili svoja ubjeđenja. Danas je pred nama novi izazov kojem smo, vjerujem, dorasli. Imamo jedinstvenu priliku da pred očima javnosti ukristimo argumente i iskažemo svoje političke stavove. To je suština demokratije. Brojni su događaji u drugoj i bogatoj crnogorskoj istoriji, baš zato što imamo takvu istoriju, mnogi su je pokušali prekrajati i prisvajati. Crnoj Gori niko nikad ništa nije dao, za sve smo se izborili sami, za slobodu, za državu, za vjeru. Berlinski kongres uvažio je fakticitet i priznao nezavisnu Crnu Goru, ratovi protiv Otomanske, Francuske i Austrougarske carevine, sila Osovine, Italije i Njemačke vođeni su isključivo u cilju oslobođenja okupiranih teritorija Crne Gore. "Crnogorci ne ljube lance" - to je kontekst moje diskusije kojom želim da dam doprinos uklanjanja obmana koje nijesu slučajno već veoma smišljeno ponavljane kako bi se među nama širila nesloga.

Zato mi dopustite da se kratko osvrnem na pet bitnih kontekstualnih činjenica.

Prvo, u svim državama u kojima postoji pravoslavna vjera dominantna među stanovništvom, postojala je i postoji tijesna povezanost države i crkve, autokefalija je administrativno upravni okvir ustrojstva Jedne, Svete, Saborne i Apostolske Hristove crkve utemeljene prije dva milenijuma. Crkva po svom poslanju nije ograničena prostorom, vremenom i nacijama. Njena ovozemaljska misija je spasenje ljudske duše, bez obzira na razlike jer je u crkvi sve i u svemu Hristos. Upravo radi efikasnih ispunjenja svoje soteriološke misije istočno pravoslavna crkva prilagođava svoju administrativnu upravnu organizaciju kroz ustrojstvo pomjesnosti odnosno kroz autokefalnost. Tako još od Vizantijskog carstva i doba svetoga cara Justinijana. Sveštenim kanonima, konkretno 17. kanonom Halkidonskog i 38. kanonom Trulskog sabora utvrđeno je pravilo - osnivanjem nove ili obnove zavisnosti stare države, osniva se ili obnavlja i autokefalna crkva. Uloga države u potpori crkvi u vanjskim poslovima crkve temelji se na učenju Svetog pisma, osveštanim kanonima i crkvenom običajnom pravu, a upravno - administrativne granice jedne pomjesne crkve prate državne granice.

Drugo, tradicionalna crkva u Crnoj Gori Mitropolija u kojoj su se tolike generacije naših predaka krštavale, pričešćivale, sahranjivale osnovana je u saglasju gospodara Ivana Crnojevića, Mitropolita Visariona i episkopa Vavile 4. januara 1485. godine na Cetinju. Ukinuta je nasiljem i nekanonski na temelju takozvane Podgoričke Skupštine na koji je prvi put u istoriji Crne Gore propovijedan i borbeni ateizam sa pozivima da se spale mošti crnogorskih svetitelja i da se u Crnoj Gori zatvore manastiri i crkve. Ukinuta je paralelno sa isto tako nelegalnim i nelegitimnim ukidanjem nezavisnosti crnogorske države.

Treće, autokefalnost Crnogorske pravoslavne crkve je apsolutno nesporna. Crnogorski vladar Ivan Crnojević potpuno je samostalno postavio mitropolita na tron. U to vrijeme ne postoji Pečka patrijaršija, koja je nakon pada Srbije pod otomansku vlast pripojena Ohridskoj arhiepiskopiji. Deset godina kasnije, 1496. godine Đurađ Crnojević predao je svetovnu vlast mitropolitu na Cetinju. Crnogorska crkva samostalno bira svoje mitropolite i vodi upravno administrativne hijerarhijske poslove i u 17. vijeku. 1852. godine razdvajaju se duhovna i svjetovna vlast, obnavlja se srednjovjekovna Knjaževina Crna Gora dok crnogorski gospodari i dalje imaju potpunu kontrolu oko izbora crnogorskog mitropolita. Ruska pravoslavna crkva uvrstila je Crnogorsku autokefalnu crkvu u svoju sintagmu 1851. sa stanjem iz 1848. dok je 1855. Carigradska patrijaršija, među deset tadašnjih autokefalnih pravoslavnih crkvi u svijetu, pod rednim brojem 9 upisala Crnogorsku crkvu. Autokefalnost Crnogorske crkve uvažavali su i najznačajniji srpski duhovnici i naučnici: Radoslav Grujić, Jevsevije Popović, Pavle Ćupić, Živojin Perić, arhimandrit Nićifor Dučić i najveći kanonista u istoriji Srpske pravoslavne crkve dr Nikodin Milaš, episkop zadarski. Srpski patrijarh Varnava Rosić u svojoj besjedi iz 1935. godine je naveo da je Crna Gora autokefalna. Sa svim ondašnjim crkvama naša autokefalna crkva bila je u kanonskom i liturgijskom jedinstvu.

Četvrto, kako nestaje crnogorska autokefalna crkva? Od sedam članova Svetog sinoda autokefalne crkve Kraljevine Crne Gore akt o njenom ukidanju potpisuju dva. 16. decembra 1918. godine zasijeda bez kvoruma, razmatra pitanje van djelokruga svoje normalne nadležnosti. Za ovaj svoj akt, sinod ili neko u njegovo ime ni naknadno nije pribavio izričito utvrđenu saglasnost suverena Petrovića Njegoša. Akt se zasniva na nepostojećim odlukama jednog necrkvenog političkog skupa tzv. Podgoričke skupštine, sazvanog i održanog mimo važećeg Ustava i zakona u uslovima vojne okupacije crnogorske države od strane Kraljevine Srbije. Akt je lišen na svetom duhu temeljnih uslova predviđenih Svetim pismom, dogmatičkim opredjeljenjima i simboličkim knjigama pravoslavne crkve te sveštenim kanonima. Takođe, nema utemeljenja ni u državnim zakonima Kraljevine Crne Gore. Novoformirana crkva Kraljevine SHS dobija autokefalnost 1922. dok se u tomosu na dva mjesta pominje Crnogorska autokefalna crkva. Tri eparhije Crnogorske crkve: cetinjska, zahumsko-raška i pečka ukidaju se 1931. I tada je prvi put ustrojena Mitropolija crnogorsko primorska kao sastavni dio Srpske pravoslavne crkve. Do tada se nijedan crnogorski mitropolit nije titulisao kao crnogorsko primorski. Ozakonjena je potpuno nova praksa, strana tradiciji istočno - pravoslavne crkve u Crnoj Gori, da mitropolite bira i postavlja neko van Crne Gore.

Peto, osporavanje autokefalnosti crnogorske crkve počinje od 1953. godine i posledice shvatanja da srpsko nacionalno pitanje nije do kraja riješeno. Sve dok je Crna Gora bila dio Srbije, od 1918. godine do završetka drugog svjetskog rata niko nije osporavao autokefalnost crnogorske crkve. Međutim, kada se shvatilo da se Crna Gora još jednom izborila za svoje slobode intenzivira se propaganda. Sve što sam naveo u ovom kratkom pregledu su istorijske činjenice. Takođe, činjenica je da je na osnovu popisa sprovedenog 1953. godine u Crnoj Gori bilo 132.000 lica bez vjeroispovijesti, što je dva i po puta više od jugoslovenskog prosjeka. Prema podacima iz 1964. godine Crnogorsko primorska mitropolija ima manje vjernika od islamske zajednice. Prema podacima iz 1984. godine 77% Crnogoraca je nereligiozno, ateizacija je posledica neadekvatne organizacije pravoslavlja u Crnoj Gori tj. upravljanja crkvom iz Beograda, što je suprotno s našom tradicijom. Veliki lomovi nastaju 1989. godine kada jača nacionalistička propaganda i kroz djelovanje Srpske pravoslavne crkve. Jasno je da obnova pravoslavlja u Crnoj Gori nije rezultat rada duhovnika već izmijenjenih društvenih okolnosti, jednostavno promijenjena je društvena osnova. Zloupotreba vjere za političke, nacionalističke pa i komercijalne ciljeve, kao i propovijedanje raznih kvazicrkvenih doktrina nedopustivo je i predstavlja eklatantnu povredu misije i kanonskog poretka Hristove crkve.

2006. smo obnovili nezavisnost naše države. To je, za vjerujuće ljude, i Božja volja. Svaka država ima suvereno pravo da uređuje imovinska pitanja uključujući i pitanje crkvene imovine. Naš Ustav proklamuje slobodu vjeroispovijesti. Mi se ne miješamo u unutrašnja pitanja bogoslužjenja nijedne crkve ili vjerske zajednice, ali imamo obavezu da uredimo pitanja koja su u isključivoj nadležnosti države. Predlog zakona urađen je u najboljoj tradiciji evropskog zakonodavstva i o tome imamo recenziju i Venecijanske komisije. Njegova suština je u slobodnom pravu koje pripada svakom građaninu. Međutim, jasno je da slobodno pravo nije u fokusu onih koji podižu galamu poslednjih nedelja. U njihovom fokusu je samo pitanje imovine. Čak se tvrdi i da je zakon anticrkveni.

Ukoliko je riječ o imovini istočno pravoslavne crkve jedina dva mjerodavna kriterijuma da li je Predlog zakona anticrkveni su: crkveno pravo i crkvena tradicija ili običajno crkveno pravo. Oba kriterijuma našla su svoj izraz u ovom zakonu, i to je provjerljivo. Crkveno pravo propisuje da je država vlasnik crkvene nepokretnosti. Takvu praksu imali smo vjekovima u Crnoj Gori. Takva praksa postoji danas u mnogim zemljama. Crkvena tradicija od 1485. godine kada je Ivan Crnojević ustanovio mitropolitsku katedru na Cetinju preko činjenica da su dugo vremena mitropoliti bili državni poglavari Crne Gore preko knjaza Danila i knjaza Nikole, skupštine na Cvijeti 1868. godine jasno je da je država vlasnik imovine koju daje na upravljanje crkvi.

Smatram da imamo moralnu obavezu, i pred narodom i pred Bogom, da svjedočimo ono što su naši preci zapisali 1904. godine u Crkvenom ustavu Crne Gore, a to je da je naša crkva autokefalna pravoslavna mitropolija. Ako neko želi da ospori obnovu autokefalne Hristove crkve u našoj nezavisnoj državi, onda neznaveno negira viševjekovnu istoriju Crne Gore ili sebe preporučuje da je bolji i veći pravoslavac od naših predaka ili ima drsku ambiciju da mijenja postojeće i vjekovima potvrđeno kanonsko pravo istočno pravoslavne crkve. Danas dajemo naš doprinos obnovi narodne tradicije, narodne tradicije Crne Gore, obnovljamo ono što jeste Crna Gora. Obnovili smo državu, obnovićemo i našu tradicionalnu narodnu autokefalnu crkvu, poštovaćemo svakog građanina Crne Gore i slobodno ispoljavanje vjere. Slobode misli, savjesti i vjeroispovijesti učvršćene su u ovom zakonu i našem društvu daće dodatnu snagu i kvalitet, nadam se, više tolerancije, međusobnog uvažavanja u ispoljavanju naših razlika i sloboda. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:19:48)

Hvala vam.

Kao što znate, veliki klubovi imaju dosta vremena na raspolaganju, a neće ga preći diskusijama tako da sva diskusija koja se produži oduzima se od svog kolege.

Vi ste se, kolega Vučuroviću, javili za komentar, isto vodite računa o tome jer sam prozvao kolegu Vasiljevića za riječ. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (26.12.19 14:20:11)

Gospodine Ivanoviću, šteta što niste konsultovali ipak svoje pretke i slavno bratstvo kojem pripadate. Vjerovatno da ste porazgovarali s nekim starijim ne bi vam sugerisali da pričate to što ste sada rekli i da prijetite u stvari svojim precima, da prijetite istoriji Crne Gore i da prijetite nama preko puta, ali naravno nas ne možete da preplašite. Želio bih da vam preporučim da ipak konsultujete nekog iz vašeg kluba, imate istoričara u vašem klubu i kada njega konsultujete, a ja sam konsultovao ono što je on pisao, znate šta bismo onda saznali. Saznali bismo, na primjer, da taj istoričar naglašava da su se poput Petrovića i narod i glavari osjećali kao Srbi. Tako otkriva i da su glavari, u pismu mletačkom izvanrednom providuru od 24. oktobra 1726. godine za sebe naveli - mi pravoslavne vjere hristijanske i zakona svete crkve vastočne, a roda časna i sveta slavenoserbskoga od koga su proishodili sveti cari serbski, gercogi černogorski, ravno tako patrijarhi i arhijeri.

Dalje, gospodine Ivanoviću. Taj gospodin sjedi tu. Gospodin Papović kaže - dokazivati srpski nacionalni osjećaj Njegoša i kralja Nikole bilo bi izlišno, to je aksiom. On zaključuje da je

srpstvom bila ispunjena svaka pora crnogorskog društvenog političkog bića, te da svako ko ne vjeruje u ovakve tvrdnje u isto se može uvjeriti i konsultovanjem brojnih časopisa uvidom u zvaničnu prepisku vladara, te proučavanjem kulturne i obrazovne politike. Dakle, on naravno napada tu i Krsta Popovića koga ste se, takođe, sjetili zadnjih godina i govorite kako nije pripadao fašističkom pokretu, gospodin Papović kaže jeste, bio je fašista i ratni zločinac, ali hajde sada. Dakle, vraćamo se na period o kome smo pričali.

U Crnoj Gori u tom periodu, govori se o 18. i 19. vijeku, nije postojala svijest o crnogorskoj naciji već su crnogorski vladari iz dinastije Petrovića i stanovnici Crne Gore sebe smatrali dijelom srpske nacije. Gospodine Ivanoviću, ne znam gdje ste se uputili Vi i šta ste Vi konsultovali i koju literaturu. Jednostavno mogli ste da se okrenete desno i da konsultujete gospodina Papovića koji je, izgleda, dobar historičar. Iako je moj politički protivnik, potrudio sam se da pronađem ovo što je on pisao i ja njega ovdje citiram, ali šta ćete on danas priča neku drugu priču, jer kad se da obraz pod kiriju onda sve ode do đavola.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:23:02)

Znači, Vi ste sad, poslaniče Vučuroviću, uradili dvije stvari. Prvo ste Vašim komentaraman smanjili Vašem klubu vrijeme, a sad ja sam rekao poslaniku Papoviću da mu neću dati komentar međutim, ovim poslednjim riječima, Vi ste izazvali repliku, pa će vam se i replika oduzimati od vašeg. Pa ako vama nije jasno ne moram vam ni objašnjavati.

Izvolite. Prvo kaznena replika za kolegu Papovića. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (26.12.19 14:23:43)

Ja sam ovdje i ranije rekao - drago mi je što se moji stavovi čitaju, jer eto ova strana može nešto i da nauči od nas, a mi od njih ništa, izuzev ovog nedostojnog i nedoličnog ponašanja i tih riječi. Druga stvar, srpstvo u državi Crnoj Gori do 1918. srpstvo dinastije Petrovića je neupitno. Ja nijesam govorio o sebi nego sam govorio o njima. Oni su to srpstvo promovisali zajedno sa crnogorstvom. Smatrali su da je to i različito, ali i jedinstveno, svako ko hoće o tome da se obavijesti neka pročita brojne javne izjave knjaza ili kralja Nikole i ostalih Petrovića, i tu nema ništa sporno. Sporno je u tome što srpstvo Petrovića nema nikakvu vezu sa srpstvom Demokratskog fronta, jer Njegoš je govorio i zapisao: " Spomenik je vašega junaštva Crna Gora i njena sloboda." Petrovići su se borili za slobodnu i nezavisnu Crnu Goru, bez obzira na naciju. I mi smo nasljednici te ideje, jer mi smo isto to, bez obzira zvali se Srbima ili Crnogorcima, mi se borimo za slobodnu, nezavisnu Crnu Goru. Izborili smo se za nju. Front slavi Podgoričku skupštinu na kojoj nije uništena samo nezavisna Crna Gora nego je uništeno srpstvo te tradicionalne Crne Gore. Srpstvo Demokratskog fronta je bjelaško-četničkog karaktera. Srpstvo knjaza i kralja Nikole, i svih Petrovića, i onih prije njega, nema nikakve veze sa tim srpstvom, osim u nazivu. Nikakve veze. To je lako dokazivo. Zašto? Zato što Demokratski front slavi Podgoričku skupštinu, dan kad je uništena Crna Gora. Kako se tada odnosio kralj Nikola prema odlukama Podgoričke skupštine? Osudio ih je. Da je kralj Nikola bio Srbin, kao što oni kažu, ili da je bio pripadnik takvog srpstva, onda bi on prihvatio tu odluku. Međutim, nije. Znae šta još? Kralj Nikola se takvim stavom odrekao one svoje nacionalne ideologije do 1918.godine. Od 1918. do danas 100 godina. Ko ne razumije procese, ko ne razumije politiku u tih 100 godina, ko ne razumije da je 1918.godine Crna Gora ponižena od onih za koje su smatrali da su njena braća i za koje su smatrali da su jedan narod, ali kad je došlo do takvog ujedinjenja i kada se vidjelo da to nije istina, nacionalna politika u Crnoj Gori je krenula drugim putem. Ja govorim i pišem o takvoj istoriji. Takva istorija je kontroverzna, ko hoće objektivno i pošteno o njoj da kaže i te izjave će biti kontroverzne, a onaj ko ne razumije takvu istoriju nego samo površinski ili banalno pokušava da je shvati, onda je na pogrešnom putu, što i pokazuje u svojim nastupima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:26:44)

Hvala Vam, poslaniče Papoviću.

Poslaniče Radunoviću, molim Vas bez dobacivanja, da ne bih morao pribjeći opomenama, pa ne znam koliko ćete ga pohvaliti jer mislim da vam nije isplativo u političkom smislu izazivati replike kod poslanika Papovića.

Sad odgovor na komentar poslanika Ivanovića. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (26.12.19 14:27:07)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući.

Ono gdje vi grubo narušavate temeljne principe današnje diskusije jeste zanemarivanje konteksta. O tom kontekstu sam govorio u svojoj diskusiji, ali možda će vas najbolje uvjeriti jezik cifara i dokumenta, a ne lažna predanja. Ako pogledate dokument koji nosi oznaku broj...

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:27:37)

Molim vas, poslanici Dreševiću i Đukanoviću, ovo je upozorenje pred opomenu. Molim vas ne remetite, kolega govori. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ (26.12.19 14:27:48)

Ako pogledate dokument državnog arhiva koji nosi broj 1.708 iz odjeljenja Herceg Novi, možete pročitati sljedeće: "Naredba oficirima od komande da prisustvuju vjerskom obredu u mjesnoj crkvi Svetog Arhangela Mihaila koju nazivaju pravoslavna crkva", ovo je dokument iz 1922.godine. Dakle, nigdje ni u ovom, ni u ranijim dokumentima ne pominje se Srpska pravoslavna crkva, ali možda će vam druge cifre biti još interesantnije. Popis 1948.godine u Crnoj Gori ima 1,78% onih koji su se deklarirali kao Srbi, 1953.godine - 3,3%, 1961.godine - 2,99%, idemo na 1981. godine - 3,32%. Tek onda kada se shvatilo da nacionalno pitanje Srbije nije zaokruženo onako kako je neko zamislio, tek onda počinje propaganda, i u toj propagandi danas i vi pokušavate da učestvujete. Zato vas lijepo molim, i najljubaznije molim, da se vratimo istorijskim činjenicama i da ukrstimo činjenice, a ne priču. Vezano za činjenice mi smo ponosni da u našem klubu imamo ljude kao što je Dragutin Papović, istoričar. Ja veoma dobro pratim sva istorijska dokumenta. Ukrstite vaša dokumenta, ukrstite činjenice, položite ih tu ispred nas, ne priču, ne prepričavanja nego činjenice. Znae zašto nećete? Zato što treba da zasučete rukave pa da odete u neki od državnih arhiva, kao što sam ja pošao u beogradski arhiv gdje sam pronašao pismo pukovnika Simovića koga ste vi slavili na vašim proslavama, a koji u tom pismu kaže: "i tako bila neka gužva pa smo svratili u pivnicu i tu smo nazdravljali do kasnih večernjih sati". A vi pričate o oslobodilačnom ratu. Kakvom, bre, oslobodilačkom ratu bez opaljenog metka, tako što se pije pivo u pivnici? To ćete naći u arhivu, ne Crne Gore, nego u Državnom arhivu koji se nalazi u Beogradu. Prema tome, podastrite činjenicama vaše priče. Dosta prepričavanja.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:30:09)

Hvala Vam.

Izvolite, tražili ste.

JOVAN VUČUROVIĆ (26.12.19 14:30:21)

Gospodin Ivanović je za ono što sam ja čitao rekao da su lažna predanja, a ja sam citirao istoričara Papovića. Dakle, na stranu to što su većina Ivanovića Srbi, po popisu, nego što se

ovdje čovjek vrijeđa i ja moram da ustajem da ga branim od njegovog kolege, mislim stvarno sramota.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:30:45)

Vjerujte mi, evo za onako Vaš neki politički dignitet nemojte Vi braniti gospodina Papovića, on Vam je ovom replikom stavio do znanja gdje griješite.

Sad ima riječ poslanik Veljko Vasiljević.
Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (26.12.19 14:31:11)

Znate, gospodine Brajoviću, postoji više načina da se zloupotrijebi to mjesto gdje Vi sjedite. Jedan je upravo demonstriran. Sad Vi dijelite lekcije i ostavljate da ostane kako je nas Papović nešto patosirao, to ste dva puta rekli. Koga je, bre, patosirao? Čovjek je rekao tačno ono što smo mi htjeli da čujemo, da je u vrijeme Petrovića Crna Gora bila srpska država, a vi pričate da ovu Crnu Goru naslanjate na to vrijeme, a to je neistina. To što Vi mislite da to što je on pomenuo bjelaše i četnike pa nas je strašno nagrdio sa tim. Vama je đed bio četnik, pa nemojte tako da radite.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:31:51)

Poslaniče Radunoviću, ako ste Vi zadovoljni tim što je govorio poslanik Papović onda svaka čast, i ja sam prezadovoljan, jer on je ovdje upravo objasnio da ne možete vi biti baštinici tog srpstva koje je srušilo, detronizovalo dinastiju Petrovića.

Veljko Vasiljević ima riječ, a nakon Veljka Vasiljevića Predrag Sekulić. Izvolite.

VELJKO VASILJEVIĆ (26.12.19 14:32:15)

Gospodine predsjedniče, poštovani građani Crne Gore, uvažene kolege,

Mi baštinimo srpstvo Petrovića i baštinimo pravoslavnu Mitropoliju Svetoga Petra Cetinjskoga, to da svakome bude jasno.

Kao dobar stručnjak za srpstvo i dobar Srbin, gospodin Papović nam je razjasnio neke stvari, da su Srbi u stvari Crnogorci, sa tim se složio i gospodin Ivanović, i milo mi je što se oni u to razumiju. Međutim, da ne idemo u politizaciju, i da ne idemo u banalizaciju revizijom istorijskih istina u ovome Parlamentu, nego da se vratimo na ključni problem, a to je politizacija i supstitucija pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Znači, supstitucija religije Srpske pravoslavne crkve i Crnogorske pravoslavne crkve, izvorne, koja je oličena u Mitropoliji crnogorskoj koja se sad zove Crnogorsko-primorska zato što je sad Primorje crnogorsko, a nekad nije bilo, pa i zbog toga ta razlika ni zbog čega drugo, se zamjenjuje i pokušava zamijeniti sa nevladinom organizacijom koju ste vi formirali.

Znači, u Crnoj Gori postoji jedna pravoslavna crkva oličena u Mitropoliji Crnogorsko-primorskoj, tako se sad zove.

Druga crkva, pseudoreligijska organizacija koju vi potencirate već 20-ak godina, i što je ključ čitavog problema u Crnoj Gori, je nevladina organizacija CPC, nekanonska sa nekanonskim vladikom, sa raznim izmišljotinama i neutemeljena. Nikad nijesu bile dvije crkve, vi pravite drugu. Je li bila autokefalna, nije li autokefalna ima o tome ko odlučuje, ima to đe piše, imaju istorijski podaci. Ali, crkvena imovina je crkvena. Nasljednik trona svetog Petra Cetinjskog je Mitropolija crnogorsko-primorska, i ne mogu komunisti, i neokomunisti i crveni, ovakvi i onakvi, da odlučuju šta je crkva, a šta nije crkva. Nego da se vratimo na nekakve pretpostavke da je Zakon jednak za sve vjerske zajednice.

Da li je zakon jednak za sve vjerske zajednice, kako nas ubjeđuju predsjednik Vlade i ministar pravde? Gospodo i kolege islamske i katoličke vjeroispovijesti, da li je zakon jednak za sve nas, ako najveća vjerska zajednica u Crnoj Gori kaže da ne valja, a vi kažete da valja i hoćete

s komunistima da ga usvojite, a pričate o multietničkoj i multikonfesionalnom skladu i to je glavna sad priča koja se potencira zadnjih 20-ak dana upravo zbog ovoga zakona?

Da li su namjere dobre, a ne političke? Sigurno da nijesu. Da li postoje nezavisne institucije sistema, koje će odlučivati u nekakvim konačnim kasnije postupcima oko ovoga? Sigurno da ne postoje, to svi građani znaju.

Istorijski falsifikati na koje se poziva gospodin Ivanović kao i neki koji su objavljeni prije 15 i 20 godina, stoje u papirima negde, i to sad postaje istorijska građa i vi se na to pozivate, a mi se pozivamo samo na svetoga Petra i na nikoga više, vašeg imenjaka.

Dakle, supstitucija religije preko političke organizacije preko DPS-a i stvaranje nevladine organizacije Crnogorska pravoslavna crkva, to je ključni problem u svemu ovome. To je paralela sa Dukljanskom akademijom nauka i umjetnosti, gospodine predsjedniče Parlamenta, znači Dukljanska akademija formirana od nekakvih ljudi koji su imali nekakva akademska znanja i zvanja od priučenih, od polupismenih znači ljudi koji nikad nijesu mogli da uđu u Crnogorsku akademiju nauka i umjetnosti.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:35:48)

Vrijeme sam vam zaustavio, nemojte da vrijeđate, vrlo vrijeđate.

VELJKO VASILJEVIĆ (26.12.19 14:37:23)

Ne vrijeđam nikoga. Da razjasnimo. Dukljanska akademija nauka i umjetnosti je nevladina organizacija, a Crnogorska akademija nauka i umjetnosti je naučna institucija. E sad, vi ste uspjeli pravnim mahinacijama da ubacite sve članstvo Dukljanske akademije nauka i umjetnosti iz nevladine organizacije u Crnogorsku akademiju nauka i umjetnosti.

Znači, to je takozvana egalizacija, znači vi ste izjednačili nevladinu organizaciju sa zvaničnom naučnom institucijom u kojoj je čast biti član, e to ste napravili. Isto to pokušavate preko NVO CPC da uradite sa crkvom, našom pravoslavnom crkvom, jednom jedinom koja postoji u Crnoj Gori. Neko je pitao, dosta patetično, šta ćemo to ostaviti našim potomcima. Mislim da je ministar pravde, šta ćemo ostaviti, hoćemo li moći da ostavimo nevladinu organizaciju koju ćemo zakonom da prebacimo da to bude crkva? Pa da nam ne bude crkva stara 800 godina, nego da nam bude stara 23 godine ili 26, nebitno.

Zakon, dakle, propagira "jedankost svih vjera i nacija", a upravo to se rješava zakonom, suprotno od ovoga kako je propisano. Ja molim kolege koji nijesu pravoslavne vjere da pokažu minimum tolerancije da ne glasaju za ovo, pa ćemo naći način, vidjećemo kroz razgovore, vidjećemo kroz istorijske podatke, ima li, nema li, o čemu se radi. I još jedna stvar, predsjedniče, samo 30 sekundi daće ih moje kolege.

Nije tu premijer Duško Marković, ali ja ga pozivam, čuće on, ne prozivam ga nego ga pozivam, da mi zajedno napravimo Njegoševu kapelu na Lovćenu, pa da se gore malo razbistriamo na Lovćenu, ne da rušimo Mauzolej, nego da napravimo kapelu da sahranimo Njegoša kako treba, da mu duša ne čamuje u onome mauzoleju. Možda će nam se glave razbistriti, a i valja će da nešto napravimo zajedno pa ćemo onda vidjeti da je naša mitropolija jedna i da se baštini u svetom Petru Cetinjskom.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:37:59)

Hvala vam.

Ja ću svaki put reagovati, kako god vi zamjerate, nemojte pozivat predstavnike i poslanike manjinskih partija na neko specijalno ponašanje ovdje, molim vas. Ovo je Parlament građanske Crne Gore, a ovo nije zakon o slobodi pravoslavne vjeroispovijesti. E sad, molim vas.

Sad ima riječ Predrag Sekulić, a neka se pripremi Aleksandar Damjanović.

PREDRAG SEKULIĆ (26.12.19 14:38:29)

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Poštovani predstavnici Vlade Crne Gore, uvažene kolegice i kolege,

Dozvolite, prije svega, da izrazim žaljenje što smo prethodnih nekoliko dana čuli opore i teške riječi u ovom parlamentu. Ovo tim prije što dolaze od ljudi koji se pozivaju na vjeru, a sve to dolazi u vrijeme Božićnog posta. Mislim da to nije dobra poruka za one koji vjeruju.

Dozvolite, takođe, da izrazim žaljenje što mi se čini da jedan dio naših kolega poslanika iz Demokratskog fronta nije shvatio duh ovog zakona, duh Zakona o slobodi vjeroispovijesti. Pored svih pitanja koja su se otvorila, i istorijska, i politička pitanja, vjerska pitanja, čini mi se, da je osnovno pitanje čije su crkve i manastiri u Crnoj Gori. Ali dozvolite da pokušam da nađem sponu između onoga što je tradicija Crne Gore, prije svega, zato što se vrlo često pozivamo na tradiciju Petrovića i ono što je savremeni duh ovog zakona. Ustav Crne Gore iz 1905.godine - slobodu i javno izvršavanje vjerezakonskih obreda imaju u Crnoj Gori sve priznate vjeroispovijesti. Državna vjera u Crnoj Gori je istočno-pravoslavna, crnogorska crkva je autokefalna. Ona ne zavisi ni od koje strane crkve. Znači, govorimo o Ustavu koji su donijeli Petrovići, kralj Nikola 1905.godine.

Dozvolite da citiram Zakon o kojem danas razgovaramo. "Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti zajemčena je Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima ostvaruju se u skladu sa ovim zakonom. Država garantuje nesmetano ostvarivanje slobode misli, savjesti i vjeroispovijesti." Ja zaista želim da vjerujem da u ovom parlamentu ima dovoljno ljudi koji vjeruju u tradiciju Crne Gore. Kako god je mi nazivali, da li je to petrovićevska Crna Gora, da li je tradicionalna Crna Gora, ali ja zaista smatram da je to ona Crna Gora i kada smo osvajali druge teritorije i kada smo se branili, znači, vjeru smo ostavljali po strani. Sa druge strane, to je ona Crna Gora u kojoj imamo crkve sa dva oltara. Znači, nemamo nikakve dileme oko toga, da je vjera nešto što treba svi zajedno da poštujemo, bez obzira da li je naša ili je tuđa.

Dozvolite, takođe, da pokušam da demistifikujem neke istorijske činjenice, opet pozivajući se na dokument. Ovoga puta pozvaću se na Ustav Srpske pravoslavne crkve. Srpska pravoslavna crkva, piše u Ustavu koji je ukazom donio kralj Aleksandar 1932. godine, kasnije je mijenjan 1947/53.godine, ali ovo što čitam i dalje stoji u Ustavu Srpske pravoslavne crkve, upravlja se na osnovu Svetog pisma i Svetog predanja prema učenju Svete pravoslavne crkve". To je najjasnije pravilo. Znači, poziva se na Sveto pismo.

Drugi dio je - pravila vaseljenskih sabora od njih priznatih pravila apostolskih, pomjesnih sabora i svetih otaca. Sve drugo je manje važno, ili manje snage za Srpsku pravoslavnu crkvu.

Dozvolite, u Svetom pismu kada su pitali sina božjega da li treba plaćati državi porez, sin božji je pitao - čiji je lik na zlatniku? Oni su rekli - carev lik. Caru carevo, Bogu Božje. Dozvolićete da je na taj način sin Božji, Isus Hrist, a vjerujem da njegov autoritet teško da možemo pobiti, makar u ovom parlamentu, saopštio da crkva treba da ima svoja pravila i da se na osnovu njih upravlja, ali treba da poštuje zemaljske zakone. U Crnoj Gori je to mnogo jednostavnije, a i u drugim državama našeg okruženja, uključujući i Srbiju, jasno saopšteno da treba poštovati zemaljske zakone.

Dozvolićete, takođe, da se pozovem na ono što je drugo pravilo vaseljenskih sabora. Govorimo od dva vaseljenska sabora, o tome su govorili moje kolege Papović i profesor Ivanović. Znači, četvrti Vaseljenski sabor 451.godina 17.kanon, potvrdio je Trulski sabor 692.godine - crkva se organizuje i djeluje u okviru državnih granica. Za one koji manje znaju o ovome, samo da kažemo: Vaseljenski sabori imaju najjaču snagu, kao što to recimo imaju zakoni u bilo kojoj državi koji su nešto niži od Ustava. Znači, dozvolićete da je to način na koji se organizuju crkve. Jedino se dešava da kod Srpske pravoslavne crkve imamo problem ako se crkva organizuje na taj način. Naravno, dozvolite mi samo par konstatacija iz istorije. Mustafa III 1766. godine fermanom ukida Pečku patrijaršiju. Samo još jedno podsjećanje, prije toga da bi patrijarh postao patrijarh morao je da ga potvrdi Sultan u Stambolu. Toliko o onim riječima patrijarha Irineja da je Srpskoj pravoslavnoj crkvi teže u Crnoj Gori nego što je u Turskoj. Znači, mi se zaista ne miješamo, makar ne da ja znam, izvinjavam se, predsjedniče, kratko ću nastaviti, u izbor patrijarha. Znači, samo ta jedna istorijska paralela je sasvim dovoljna da negdje sagledamo koliko se manipuliše i sa onim što je pitanje vjere i sa onim što je pitanje crkve, a plašim se da se najviše manipuliše sa onim što

je pitanje istorije i istorijskih činjenica. U svakom slučaju, žao mi je što je pitanje imovinskih prava negdje došlo u prvi plan u odnosu na ono što je cjelokupni duh ovog zakona, a on se zaista oslanja na ono što je tradicija Crne Gore, a to je znači pravo svih vjerujućih da vjeruju, a sa druge strane i države da pomogne u tome ako može pomoći. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:44:17)

Hvala.

Poslanik Radunović se javio za komentar, upozoravam i na vrijeme, a poslanik Popović proceduru. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.12.19 14:44:31)

Predsjedniče Skupštine, pozivam državu da odmah reaguje, javljaju mi sa puta Berane - Bijelo Polje blokada je napravljena. Mnogi teški bolesnici ne mogu da prođu. Pozivam državu da reaguje, da zaštiti Ustav plan 6 da se ne gazi. Crna Gora jemči i štiti prava i slobode, prava i slobode su nepovredivi i svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. Nemojte da danas neko strada radi političkih akrobacija, molim vas pozivam državu da odmah reaguje.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:45:15)

Hvala vam.

Na mjestu je vaša sugestija, i siguran sam da će državni organi reagovati. Izvolite, proceduru.

SRĐAN MILIĆ (26.12.19 14:45:25)

Ja bih zamolio predsjednika Parlamenta i dobrog poslanika Popovića da mi objasne kako oni nađoše sebi prostora da pozivaju državu pred živim ministrom unutrašnjih poslova koji sjedi ođe i riječi nije progovorio o bilo kakvoj blokadi, bilo čemu drugome. Tako vodite računa da ne uzimate sebi više prava nego što vam pripada. Ministar unutrašnjih poslova ovdje sjedi, to znači da ne postoji nikakav problem u ovoj državi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 14:46:00)

Molim vas, kolege, bez ikakve priče, ovdje će poslanici da kažu ono što misle i svako će da reaguje i vodi računa o svom poslu.

Sada ima pravo na komentar Slaven Radunović. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (26.12.19 14:46:12)

Samo ću kratko da se osvrnem na ovo što je rekao gospodin Popović. I ja sam upoznat da postoji ta blokada. I prvo vozilo hitne pomoći koje je naišlo, kad su ljudi koji su blokirali zamolili da prenesu desetak metara tog bolesnika samo da uđe u druga bolesnička kola, vozilo se okrenulo i vratilo nazad. Bila je klasična policijska provokacija. Idemo dalje. Ne nemojte da se smijete, znači ko je bio, ako je bio bolestan čovjek, bili su tu ljudi, bio je na nosilima, mogao je da bude prebačen u drugo vozilo.

Gospodine Sekuliću, Vi se danas peccate u mrežu, potpuno nesvjesni što radite. Prvo ste kroz usta gospodina Papovića čuli da je Crna Gora u to vrijeme bila srpska država. Kralj Nikola je bio srpski kralj, tako je sebe zvao. On je bio kralj Crne Gore, ali je bio srpski kralj. Kako je on bio srpski kralj, kako su u Crnoj Gori živjeli Srbi, tako je i crkva, kako se god tog momenta zvala, bila

srpska crkva. To morate da shvatite. A pošto vi to ne shvatate, sad ću da vam pročitam šta je vaš ded ili prađed učio u prvom osnovne, gospodine Sekuliću, da biste shvatili duh tog vremena. Kad dođe u školu taj vaš predak Sekulić, možda se zove i kao vi, pita ga učitelj - je si li naučio molitvu za prvake, a on kaže - jesam. I počne ovako: "Bože, pomози i blagoslovi da srećan bude početak ovi, time uputi srpskoga đaka da škola, knjiga bude mi laka. Daruj mi zdravlja, snage, volje, da slušam, učim što mogu bolje. Usadi ljubav u srce moje da ljubim braću, drugove svoje, i svakog ko je u srpskom kolu, najviše srpsku crkvu i školu". Gospodine Sekuliću, 1906. godina čitanka za prvi razred osnovnijeh škola. Znači, imate problem s duhom te Crne Gore. Vi lažete, ne mislim vi, nego vi kao organizacija DPS, pozivajući se na to da ste vi nasljednici, da ste vi obnovili Crnu Goru. Vi je niste obnovili, jer pozivajući se na taj Ustav, trebali biste da objasnite i koji se jezik učio i kako se zvala geografija u crnogorskim školama - zemljopis srpskih zemalja- i kako se zvala istorija. Znači, znate li kako se zvala? Znači, znate vi dobro. I kako se zvao jezik i koja je zastava bila te države. Ova država nema veze sa tim. Ovo je privatna država, a spremni ste da se zakrvimo da bi Milo Đukanović još koji milion na sebe navrgo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (26.12.19 14:49:24)

Predrag Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ (26.12.19 14:49:26)

Hvala vam, gospodine Radunoviću, na ovom dodatnom vremenu. Naravno, ja i vi teško da ćemo moći da riješimo ove dileme sa kojima smo odrastali ja i vi. Znači, ja moram da budem iskren da negdje, čini mi se, ne slušamo jedni druge. Znači, da slušamo uvaženog kolegu Papovića, vjerujem da bi vam ove dileme bile razriješene, ali na žalost niste ga slušali, ali kako god. Ja sam citirao Ustav Kraljevine Crne Gore, i aj da budemo iskreni u tom Ustavu ne piše ništa vezano za srpstvo, ali jasno kaže o slobodi vjeroispovijesti i jasno kaže da je crnogorska crkva bila autokefalna, i čini mi se tu ne bi trebalo da bude nikakve dileme. Naravno, znači jeste graničnik ta 1918. godina, ali ja sam mislio da ćemo najzad negdje prevazići te podjele koje su negdje od ranije. Znači, ja zaista ne mislim da danas su u 21. vijeku treba da govorimo o 1918. godini, ja mislim da treba da govorimo o slobodi vjeroispovijesti.

Naravno, dužan sam da kažem i jednu rečenicu, možda ću se kajati zbog nje, ali negdje sva ta gorčina od svih prethodnih dana i onoga što smo čuli moram da vam kažem. Ne znam zašto mislite da su naše kosti mekše od vaših. Znači, ne znam zašto mislite da je vaše veće pravo, ne znam zašto mislite da je vaša vjera veća. Znači, poštovani kolega Radunoviću, ja zaista smatram da, osim na nivou akademske rasprave, priča o tome, srpstvo iz 1918. godine, 1914. godine, srpstvo od ranije, znači njoj nema mjesta, iz prostog razloga što to srpstvo stoji u poeziji, a Crna Gora i istorija Crne Gore stoje u dokumentima. I, ako baš hoćete da idemo do kraja, stoje negdje u istorijskom sjećanju i predanju. Čini mi se da je to razlika između nas i vas. Znači, vi branite nešto što je neodbranljivo. Dozvolite još jednu malu digresiju u odnosu na ono što je razlika između nas i vas.

Znači, teško mogu ja sebi da predstavim da pripadam crkvi koja kanonizuje ratne zločince. Znači, teško da moj svetac može da bude pop Maca. Dozvolićete, poštovani kolega, znači to je neka vertikala u koju zaista iskreno vjerujem, to je antifašistička vertikala. Čini mi se da i tu imamo nerazumijevanje između nas i vas, a dozvolićete znači da crkva koja kanonizuje ratne zločince ne može biti moja crkva, uz sve uvažavanje. Znači, poštovani gospodine Radunoviću, ovo su istorijske podjele, ali ajde da te istorijske podjele ne prenosimo na neke naredne naraštaje. Ja kažem još jedanput čini mi se da ovaj zakon to rešava na najbolji mogući način i vjerujem u konačnom da zaista niste razumjeli duh ovog zakona. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (26.12.19 14:52:09)

Aleksandar Damjanović, samo Vi izvolite.

Nije na vrijeme bilo, ovo je bila diskusija na komentar poslanika Sekulića, javio se Radunović, i na taj smo način završili. Vi imate sad pravo.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (26.12.19 14:52:28)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, poštovani četiri ministra u Vladi Crne Gore, Dakle, malo je neuobičajena situacija, potpredsjedniče Parlamenta, da ni gospodina Zenke, kao formalnog predlagača, u ovom trenutku nema u sali, da gospodina Pažina kao neformalnog predlagača nema u sali i da nema gospodina Markovića, uvažavajući, naravno, činjenicu da u ovom trenutku gospodin Marković razgovara sa mitropolitom Amfilohijem vezano za ovu našu temu. Ali je makar neukusno da čim je otišao predsjednik Vlade gro ministara je našao za shodno da ih nema ovdje, da nema ko da razgovara u ime Vlade.

Ja ću se, naravno, obraćati gospodinu Nuhodžiću, pretpostavljam da je on najbolji sa gospodinom Pažinom, pa će mu on prenijeti neke stvari vezano za ovu diskusiju. Dakle, ni zakona koji je, Predloga zakona koji je izazvao veću buru, niti šturijeg i manjeg obrazloženja ovog predloga zakona. Ovo neka snimi kamera, nadam se, i tehnike Parlamenta, četiri stava obrazloženje ovog akta u kome se konstatuje da je Crna Gora nezavisna od 2006. da je iz 1977. Zakon koji je u primjeni i da ga moramo uskladiti sa najvećim međunarodnim standardima i ništa mimo toga. To dovoljno govori pametnome šta je cilj, da cilj nije uopšte ono što se predstavilo u ovom zakonu.

Naravno, mnogo je bilo polemike, mnogo priče, nećemo se ponavljati. Ja sam jedan dio iznio u diskusiji i kada sam tražio da se ova tačka izvrsti iz dnevnog reda. Podsjetiću samo da se ovdje dosta pozivalo i na mišljenje Venecijanske komisije. O tome je govorio i potpredsjednik Vlade, pa ćete, gospodine Nuhodžiću, Vi to prenijeti gospodinu Pažinu, dakle, mora ovdje da barata činjenicama i onim što smo i mi neki koji smo čitali taj izvještaj Venecijanske komisije vidjeli.

Prvo, na stranu što su to radili Holanđanin, Belgijanac i Moldavac, što to nije, recimo, radio Grk koji je mnogo bliži, poznaje naše neke stvari, ovdje uređenje na Balkanu. Drugo, da ne ulazim ja u stavove Venecijanske komisije o tome i ko im je to rekao da trećina vjernika Pravoslavne crkve se vezuje za raspopa Dedeića. Dakle, ni to neću da komentarišem. To su, naravno, političke kvalifikacije "Venecijanaca" koji su rekli da su dobro ugošćeni od strane Vlade Crne Gore, ali i ti "Venecijanci" kažu da se u famozni član 62 i 63 gdje se teret dokazivanja imovine prebacuje na onoga ko je savjesni držalac imovine, dakle ta Venecijanska i takva komisija kaže da se savjetuje da se primjenjuje postojeći zakon, da se ovakav član ne normira kako je normiran. I mnogo drugih primjedbi, onih 36 primjedbi od kojih je najveći dio ostalo mrtvo slovo na papiru od strane Vlade. Dakle, ne da nismo, nakon 17 godina, od kad smo počeli postupak restitucije i povraćaj oduzetih imovinskih prava i obeštećenja, primijenili i ovaj zakon koji je na snazi već 15-ak godina, gdje se govori članom 8a da se ovo mora riješiti i za vjerske zajednice i za crkve, i ne da nismo ušli u proces restitucije i vraćanja imovine crkvama i vjerskim zajednicama, govorim o tradicionalnim crkvama, dakle Mitropoliji, Islamskoj zajednici i Katoličkoj crkvi, onoga što je otimano kroz period komunizma, itd. nego sad idemo sa ovim predlogom zakona da napravimo udar na imovinu, na postojeći pravni poredak u Crnoj Gori, na Ustav, na taj pravni poredak koji je utemeljen ovih 20 godina od strane ove iste vlasti. Od strane, recimo gospodina Đukanovića koji je kontinuitet svih vlasti, koji je negdje sa svojom najavom da će da rješava pitanja crkve započeo ovu priču. I sad mu taj pravni poredak ne valja jer je u takvom pravnom poretku koji je kreiran pod njegovom vlašću ovih 30 godina. Vi znate da, poštujući sadašnji Ustav i pravne norme, ne možete oduzimati bilo čiju imovinu, pa ni imovinu pravoslavne crkve, pa iako se to radi zbog Buljarice ili ko zna čega. Prosto ne možete. Postoji zakoni i Ustav. E za to vam je neophodan ovaj predlog zakona gdje biste pokušali da obrnete teret da imovinu dokazuje onaj koji savjesno drži imovinu makar 50 i više godina, ako isključimo period komunizma, makar ono od 1918. do 1941. i ovaj period od 1991. do 2019. godine. A znamo svi, i ovi koji su pravници i mi koji pravo moramo da čitamo, da je ta neka savjesna držarina 20 godina i da to faktički znači da si u vlasništvu. Ni to nije dovoljno nego se ide

sa normama jedne vrste leks specijalisa kojim se derogira i Ustav i Zakon o imovinsko pravnim odnosima, i Zakon o državnoj imovini, i Zakon o upravnom postupku, da se proba na jedan način doći do imovine. Na stranu obećanja da neće niko ulaziti u hramove, vjerovatno neće sad za godinu dvije. Šta će biti za tri, četiri godine, šta znamo mi ko će sve vladati ovom državom ako se ne nastavi ovaj kontinuitet ove vlasti od 29-30 godina DPS-a?

Neću da govorim o detaljima, dosta je i toga rečeno. Samo ću reći vama, gospodine Nuhodžiću, sad Vas smatram najstarijim ovdje u Vladi, najboljim sa gospodinom Pažinom i gospodinom Markovićem, pa ćete im Vi to prenijeti. Dake, reći ću vam samo da prosto ovakve stvari u Crnoj Gori nikad nisu na dobro izašle. 12. jula 1941. je nešto slično pokušano, to je trajalo 24 sata, neće sada, nije ovo ratno vrijeme, itd. neće ni ovo dugo trajati. Ja nikad nisam generalizovao odnose u društvu, pogotovo u ovom parlamentu. U DPS-u. Znam da ima vjernika koji idu u crkve, u hramove Mitropolije Crnogorsko primorske, i poštujem to. Kao što poštujem i ljude u DPS-u i moje kolege koji su direktni potomci najviših velikodostojnika i velikomučenika Srpske pravoslavne crkve, Joanikija Lipovca, recimo, nećemo ime da govorimo, ali tu je u vašim redovima. Sve to poštujem. Nikad neću praviti tu vrstu generalizacije. I vi kao i ja, vi iz Vlade, vi iz većine znate da je ovaj zakon nemoguće primijeniti i da ako se krene sa njegovom primjenom na način kako je neko, ne svi, ali neko pomislio, to će dovesti do haosa.

Zaključujem time da smo uoči 2008-2009. godine uoči izbora imali pitanje Kosova koje je posijalo velike podjele, DPS je uzeo vlast 2009. godine. Pa smo imali 2012. godinu sa svim kontroverzama izbora i td. i predsjedničkih 2013. godine, pa 2016. godine državni udar da bi DPS uzeo vlast. Cijena je sve veća, cijena je sve veća, ulog je sve veći. Možda se neko sad preigrao, možda neko misli da mu NATO 2017. nije bio dovoljan pa mu treba ovo uoči izbora 2020. Možda se neko ovoga puta preigrao. Zato bih pozvao, jer nije pitanje crkve koje traje hiljadu godina pitanje jedne parlamentarne većine, makar bilo 42 naprema 39, makar jedna vlada trajala četiri godine ili nešto manje, to ne može biti riješeno stavom ili bilo kakvom odlukom pa ni zakonom. Ovaj zakon neće zaživjeti. Neće narod dozvoliti.

Zaokružujem. Hvala vam, potpredsjedniče, uz izvinjenje. Zaista, pozivam i u ime kolega iz Posebnog kluba poslanika, pa, čini mi se, u ime svih onih koji misle dobro ovom narodu i ovoj državi, pozivam na dogovor, i razum, i na toleranciju u državotvornom narodu zajedno sa državotvornom crkvom da se manemo nekih objašnjenja ovdje da mi ovdje govorimo o autokefaliji, itd. Ovdje se govori par ekselans o imovini. Dajte, poštujujte ono što je vaš pravni poredak koji ste vi stvorili. Hvala vam.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:00:15)

Hvala vam.

Riječ ima Milun Zogović, nakon njega Ljiljana Đurašković, Nada Nenezić, Branka Bošnjak i Andrija Popović.

MILUN ZOGOVIĆ (26.12.19 15:00:25)

"Ja
rab Božji(Crnogorac)
Srbin
sa prosijedom bradom
izjavljujem dragovoljno
kroz lance i žicu
pred svedocima
Silom, Mukom i Nepravdom
da sam kriv i da priznajem krivicu!

Kriv sam što sam neko
a ne niko i netko

Kriv sam što u doba opšteg srbobrsta
idem u pravoslavnu crkvu
doduše poretko
i što se krstim ovako
s tri prsta!"

Poštovani građani, svako ima pravo da učestvuje u upravljanju javnim poslovima svoje zemlje, neposredno ili preko izabраниh predstavnika. Poslanik ima dužnost da izražava volju naroda - član 21 Opšte Deklaracije o pravima čovjeka.

Evo oštre suprotnosti između imaoća vlasti i narodne volje. Proglas Sabora 16. juna 2019. godine, potvrđen zavjetom i zakletvom, kao i potpisima 100.000 ljudi sadrži: "Crnoj Gori jeste potreban novi zakon u ovoj oblasti, ali zakon koji će biti pripremljen sa pažnjom, u atmosferi dijaloga i uvažavanja od predstavnika Vlade, crkve, vjerskih zajednica, eksperata i zainteresovanih lica, a ne suprotno, kao što je bilo 2015. godine, i kao što je sada 2019. godine." Odgovora nije bilo. Po narodnoj poslovice - sila Boga ne moli - sila je proizvela bijedu demokratije. U bijedi se javlja zamjena naroda, kongres jedne partije 30. novembra rješava takozvano identitetsko pitanje, osnivanjem crkve. To je fenomen kakav će ostati jedinstven u istoriji ljudskog društva. Vođa je bliže definisao da obnovi istorijski neupitnu Crnogorsku pravoslavnu crkvu. Odmah je Vlada već pripremljen zakon emitovala 6. decembra. Slijedi da 41 prst, lakim dodiranjem tastera, pregaze zahtjev, potpisan svojevrijem, 100 i više hiljada građana ove države.

O samom tekstu Predloga zakona iskazana su mnoga mišljenja da taj predlog nije vrijedan za raspravu ni u načelu ni u pojedinostima, te slijedi jedino normalan i racionalan stav da Predlog treba povući iz parlamentarne rasprave.

Zbog efikasnosti vremena samo ću navesti neke detalje. Nesaglasnost sa članom 58 Ustava - Prelazne i završne odredbe, član 62, 63 i 64 Predloga zakona. Član 61 stav 1 konstatuje: Državna su svojina vjerski objekti i zemljište stečeni prije decembra 1918. godine. Gramatički je pogrešno, prije svega, reći da su stvari svojina, jer je svojina pravo među subjektima u vezi sa stvarima. Ako je današnja država Crna Gora pravni sledbenik Knjaževine i Kraljevine Crne Gore slijedi primjena zakona te države. To je Opšti imovinski zakonik koji je bio na snazi kao pozitivni zakon do 06. aprila 1941. godine a od 1945. do 01. septembra 1980. kao pravna pravila.

Poseban razdio naslovljen o crkvama, manastirima i drugim njima sličnim uredbama vjerskim sadrži član 716 do 719. U ovim uredbama crkva je imaoćnik, što savremenim izrazom znači vlasnik. Raspolaganjem imovinom biva po Ustavu njihovu i po naredbama njihove vlasti član 718. To znači, gospodo, po crkvenom, a ne po državnom pravu. Tako je bilo do danas.

Predloženi član 62 državna su svojina ali se ne razumije od kada i koje države. S obzirom da se pominje 1918. godina može se razumjeti da predložena odredba povratno djeluje 100, 200, 300 godina ili više unazad. Ustav u članu 147 zabranjuje povratno dejstvo, a tako je bilo i u ranijim pravnim sistemima.

I zbog racionalnosti vremena, kako sam rekao - mnogo smo važni, crkvo moja mila, mi i naše sestre, istina i pravda, čim je na nas zinula ovolika sila, čim je na nas krenula krivda i nepravda.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:06:10)

Poslanica Đurašković.

Samo izvolite. Izvinjavam se, kasnije ćemo vas, dao sam riječ.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ (26.12.19 15:06:24)

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi građani, gospodo iz Vlade,

Danas raspravljamo o ovom zakonu u atmosferi velike blokade čitavog grada. Pod demonstracijom sile u kojoj je angažovana sva policija Crne Gore, da bi se pod tim pritiskom dobio

zakon o slobodi vjeroispovjesti, po mjeri gospodara i Vlade.

Podsjećam, današnja Mitropolija Crnogorsko primorska Srpske pravoslavne crkve nastala je kao Zetska episkopija 1219. godine na Miholjskoj prevlaci kod Tivta, a formirao je Sveti Sava, znači prije 800 godina. Crna Gora kao suverena država, međunarodno priznata nastala je 1878. godine 13. jula na Berlinskom kongresu. Znači, prije 141 godinu. 659 godina je crkva starija od države Crne Gore.

Zakonom želi da se svede jurisdikcija Mitropolije unutar granice države Crne Gore, žele da je omeđe.

Poštovani građani, crkva nema granica, i nebo, i sva vasseljenja su joj uske i male. Kao primjer: Aleksandrijska patrijaršija obuhvata i pruža se na Egipat, Sudan, Tunis, Kongo, Keniju, Kamerun, Južnu Afriku, a Patrijaršija ima sjedište u Aleksandriji, Egipat. Antiohijska patrijaršija ima sjedište u Damasku u Siriji, obuhvata eparhije u Siriji, Libanu, Iraku, SAD, Australiji, Novom Zelandu, Brazilu i Argentini. Carigradska patrijaršija obuhvata i grčke vjernike u Istambulu i Grke, eparhije u Turskoj i Svetoj Gori.

Koji je cilj i namjena Predloga ovog zakona? Predlog zakona je jednostrani unilateralni akt Vlade Crne Gore, i ne postavlja se pitanje da li se ovim i ovakvim aktom zaista želi uraditi način ostvarivanja i zaštite prava na slobodu vjeroispovjesti ili uvjerenja ili je u pitanju nešto drugo, što je zaista tako.

Danas je jasno, i zaključuje se, da cilj donošenja zakona nije regulisanje prava na slobodu misli, savjesti i vjeroispovjesti, nego zakon u tom univerzalnom ljudskom pravu samo sredstvo da se od Pravoslavne Mitropolije Crnogorsko primorske, kao najbrojnije oduzmu svi pravoslavni hramovi i nepokretna crkvena imovina koja je izgrađena i zakonito stečena do 1918. godine. Namjera je da se oduzimanje imovine crkve i vjerskih zajednica izvrši po francuskom revolucionarnom modelu s kraja 18. vijeka, a protivno svim međunarodno pravnim aktima koji jamče i štite sva univerzalna ljudska prava pa i pravo svojine. Posebno ukazujem da je Vlada Crne Gore 2011. i 2012. godine zaključila temeljne ugovore sa Rimokatoličkom crkvom, Islamskom i Jevrejskom zajednicom. Mitropolija je, takođe, izrazila želju i obavijestila Vladu da i ona želi da sklopi temeljni ugovor sa istim obimom prava i obaveza, ali Vlada nije iskazala spremnost i dobru volju da zaključi ugovor. Iz tog razloga proces pripreme i donošenja novog zakona je dodatno opterećen kroz narušenu ustavnu ravnopravnost crkava i vjerskih zajednica i diskriminaciju.

Novi zakon, ukoliko bude usvojen u predloženom tekstu, u 21. vijeku uvodi pravni partikularizam, pravnu likvidaciju stečenog i sudski potvrđenog pravnog subjektiviteta naše crkve i konfiskaciju crkvene sakralne i ostale nepokretne imovine u ad hok diskriminatorском postupku.

Pitam - zašto Vlada nije razmatrala, i nešto od toga usvojila, predloge pravnog savjeta Mitropolije Crnogorsko primorske i primjedbe koje su bile na 92 stranice i koje su pravovremeno vama dostavljene? Dalje, od Venecijanske komisije su usvojeni samo pola od jedne primjedbe, a govorili ste da je sve usvojeno od Venecijanske komisije.

Želim da kažem našim građanima da svetosavlje je živjelo i opstalo na ovim prostorima, živjeće i dalje jer crkva je neuništiva, ona vaskrsava. Hvala lijepo.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:11:20)

Hvala.

Kao što sam najavio, riječ dajem Nadi Nenezić, nek se pripremi Branka Bošnjak, poslije nje Andrija Popović.

NADA NENEZIĆ (26.12.19 15:11:33)

Hvala.

Poštovana Skupštino, poštovani predstavnici Vlade, poštovani građani naše lijepe Crne Gore,

Pred nama je Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica.

Polazeći od činjenice da ovu oblast uređuju Ujedinjene nacije, Savjet Evrope, Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, Pakt o građanskim i političkim pravima, kao i Ustav Crne Gore, zakonodavci su bili dužni da postave nove norme, jer su starim zakonom neke vjerske zajednice i crkve, osobito crnogorska, uskraćene za sva prava koja joj po međunarodnim propisima pripadaju.

Budući da se ovih dana probudila Scila i Haribda, osjećam potrebu, i javnosti radi, da progovorim o njenoj neupitnoj istoriji o kojoj se samo nekad šaputalo, pa zatim predugo ćutalo, jer se glavom istina plaćala. Ako su u laži kratke noge i ona brzo stiže, istinu ipak ne mogu ni moljci pojesti ni lopovi ukrasti ni rđa načeti, jer istina je istina. Baštineći autohtone vrijednosti crnogorskog naroda Crnogorska pravoslavna crkva je oblikovala sopstveni duhovni i etički karakter koji je činio u pravnom a i u suštinskom smislu narodnom crkvom. Iako je bila omeđena dogmama Svetog pisma, njena hristolika i vizionarska uloga imala je svoj konkretni društveni i istorijski značaj. Crnogorska pravoslavna crkva je bila i duhovni i svjetovni čuvar slobode, bila je nosilac prosvetiteljske misli, državno - pravne tradicije, organizator oslobodilačke borbe. Može se reći da je smisao crnogorske religioznosti samorodan, samobitan, i atipičan i originalan. On se vezuje za slobodu, odbranu česti i vjere i u smisao ljudskog postojanja. Nikada i niđe krst u ljevici, a mač u desnici nijesu mogli zajedno kao u tom malom strašnom plemenu biti.

Čedomir Bogićević u svojem djelu "Heroida crnogorska" kaže - Temelj teozovskog i filozofskog učenja crnogorskog tkiva u dubine svoga crnogorskog etosa upisala su dva postulata. Jedno - moli se Bogu da ti desnica nikad ne zataji na poprištu slobode, i drugo - Bog ne traži ono što ne može obraz crnogorski podnijeti. Crnogorac toga doba u vjeri ne traži poniznost, misticizam, poslušnost, pasivizam, to je vjera koja uči da se od Boga možeš ogriješiti samo ako izgubiš pojam o čovječnosti, jer iako je neprijatelj onaj za koga sablju oštriš, on ipak ne prestaje da bude čovjek. To je vjera koja uči da moraš biti odgovoran zemlji po kojoj hodiš i ime česno zasluži li na njoj, on je ima rašta polaziti, a bez toga u što tada spada. Možda jedini koji se do kraja zagleda u nutrinu čovjeka iz crnije gora i našao put na kojem će ga uništiti je unuk i regent i ujedinitelj Aleksandar Karađorđević, tvorac ukaza o uništenju rodne crkve, da kad glavu razdrobiš tijelu u mučenju izdišu članovi. Dok je epoha Balšića donijela Crnoj Gori vjerski suživot pravoslavaca i katolika sa Crnojevićima, Crnogorska crkva se utemeljuje u državno, nacionalno i vjersko biće. Tekovina tog procesa je prenošenje sjedišta Zetske mitropolije na Cetinje, sveti blaženi gospodar Ivan Crnojević 1484. podigao Cetinjski manastir posvećen roždestvu Presvete Bogorodice. 1934. godine srbijanska vlast je skinula zvono koje je prodala porodici Dunderski, koji ga pretopiše u kvake za vrata za svoj dvorac.

Ivan Crnojević je napisao hrisovulju, odnosno bulu sa zlatnijem pečatom na pergamentu u kojoj se nalazio prvi popis crkvene imovine. Tako je crnogorska crkva, uz svoj narod sa opšternogorskim zborom, izbila na istorijsku scenu i postala faktor naše istorije tri i po vijeka. Praktično naša crkva je bila samobitna još od 1459. kada Crnojevići postavljaju mitropolita Visariona. Mnogi neprijatelji naše crkve pokušaju da dokažu da je ona bila dio prvo Pečke, a potom Ohridske patrijaršije. Da to nije tačno pokazuje primjer da kada je Carigradska patrijaršija napravila spisak crkava, koje su pod njenom jurisdikcijom naša crkva se nije spominjala. Ali je zato u Atinskoj sintagmi, odnosno Katalogu sa autokefalnim crkvama naša crkva bila na devetom mjestu. Isto je i sa ruskim diptihom iz 1850. godine. Stoga je mitropolit srpske crkve Amfilohije 10. juna 1992. godine uputio pismo ruskom patrijarhu Alekseju u kome ga moli i nagovara da prekriži našu crkvu iz diptiha jer, citiram: "Zagovornici autokefalije se pozivaju na taj izvor". Nakon pada Pečke patrijaršije 1766. naš mitropolit Sava postaje egzarh, izaslanik Pečke patrijaršije. Egzarh može biti samo poglavar autokefalne crkve.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:18:02)

Hvala vam.

Samo ako može još nekoliko rečenica pa da završite.

NADA NENEZIĆ (26.12.19 15:18:09)

Da, imala sam još.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:18:13)

Hvala vam. Imaćete priliku na komentar.
Dajemo riječ, komentar ima Srđan Milić.

SRĐAN MILIĆ (26.12.19 15:18:23)

Dakle, ja sam svoju diskusiju priložio danas u Dnevnom listu Vijesti, i vjerovatno će neko od kolega imati priliku u pravnom smislu da odgovori oko svega toga, ali neću biti tu, biće druge kolege koji će se time baviti.

Ono što je bitno, ovdje čujemo neke argumente na koje moram da reagujem. Nesporno je da pominjete da je Vaseljenski patrijarh autoritet, da postoji kontinuitet i interesuje me samo što danas taj Vaseljenski patrijarh govori o ovoj situaciji u Crnoj Gori, što govori Ruska pravoslavna crkva, a s druge strane, poštovani građani Crne Gore, paradoksalno je da u ovom zakonu, jedini zakon u svijetu gdje će zemljište postati kulturna baština i paradoksalno je zaista da treba ova vlada Crne Gore da vas uvjeri da će štiti državnu imovinu onako kako su štitali Narodni muzej Crne Gore, odakle je poharano bogatstvo ne države Crne Gore nego naših predaka koji su poklonili to Narodnom muzeju Crne Gore da bi se čuvalo tamo.

Ono što je bitno ovdje oko svega ovoga, bez želje da bilo što polemišem sa bilo kim, ovaj zakon osniva i ukida škole. Ovaj zakon ima koliziju 20 članova unutar njega jedan protiv drugoga su. Tu je gužva, ovaj zakon se bavi imovinom vjerskih zajednica što ne potpada pod ovaj zakon i jedini je zakon na svijetu koji se bavi imovinom vjerskih zajednica. Završio sam. Hvala vam velika.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:19:49)

Možda je jednostavnije da Slaven Radunović i Željka Savković imaju, da tako kažem, svoje komentare, onda na kraju da date komentar. Je li vam to više odgovara?

Znači samo trenutak, vi ste postavili jedno dopunsko pitanje na koje će vam se odgovoriti sigurno, a da sam želio da vas prekinem, mogao sam jer je samo u jednom malom segmentu vaše izlaganje bilo komentar ovog izlaganja poslanice Nenezić. Zbog toga sam predložio da uradimo na ovakav način, a kao što ste vidjeli da bismo obezbijedili da većina iz kluba opozicije govori, dali smo pravo prvo jednom predstavniku pozicije, a onda dva predstavnika opozicije.

Znači, predlažem da uradimo kako sam predložio i dobićete odgovor, normalno da ćete dobiti odgovor od poslanice Nenezić.

Slaven Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (26.12.19 15:21:30)

Pa evo, danas smo imali priliku, zahvaljujući posebno poslanicima Demokratske partije socijalista, i na tome im zahvaljujem, da apsolviramo jednu činjenicu, vrlo bitnu za nastavak diskusije. Znači, Crna Gora do 1918. je bila, to je potpuno jasno, srpska država kojom je upravljala srpska kraljevina, u kojoj se učio srpski jezik, koja je imala trobojku kao zastavu, vidim da klimate glavom tako da mi je drago. Znači, to smo apsolvirali. Znači, ja vas potpuno razumijem, sve vas koji ste, u skladu sa onim što je rekao gospodin Papović, u kasnijem periodu zbog neslaganja sa politikom Kraljevine Jugoslavije, ili već nije bitno koga, počeli da mijenjate te svoje stavove i svoju nacionalnost. Ništa strašno. Razlika je možda što ja smatram da je to nastalo od 1945. ne od 1918. dominantno od 1945. S tim što su u to vrijeme, nekima je trebalo 30 godina, nekima 20, nekima 50, a neki bogami doskoro nijesu tako mislili. Evo, gospođa Nenezić, pošto ona voli da joj pomenem ime a ne da pokažem na nju, evo pa dozvolite, pa moram da Vas pomenem, vi ste

poslanik u Parlamentu. Evo, Vi ste, gospođo Nenezić, profesorica srpskog jezika, koliko sam shvatio. I čujem da ste, recimo 2001. godine, to je skoro, to je juče bilo u istorijskim okolnostima, svojim maturantima, inspirisani likom i djelom svetog Save, davali teme, kao što je, recimo, ovaj citat Svetog Save: "Pravo hodi nogama svojim i puteve svoje ispravljaj." Meni je strašno drago. Ali neko ko je toliko cijenio lik i djelo svetog Save, pretvorili ste se brzo u nekog kome on smeta i sve što ima veze sa njim i s njegovom crkvom. Baš čudno, ali kažem nije neuobičajeno kad je DPS u pitanju. Samo što su neke vaše kolege to prije počeli da shvataju, tu dubiozu u svojoj duši i u svom tijelu, jer ima i to, jer sam čuo u međuvremenu da su Crnogorci drugačiji od Srba, i antropološki, i svakako, ali mislim da ste vi baš prikasnili. Ono kako kažu, znate pošao u četnike 1944. Mogli ste da se držite još ovih 20 godina pa bi bilo sve u redu.

Kažem još jedanput, zahvaljujem poslanicima DPS-a što smo danas apsolvirali ovu istinu jer je sad sve jasnije. Nebitno je kako se zvala crkva, ona je bila srpska, to je zavisilo od spoljnih okolnosti zato što je Turska okupirala Peć.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:24:34)

Željka Savković.

ŽELJKA SAVKOVIĆ (26.12.19 15:24:38)

Poštovani građani,

Trideset godina ispred mene su se mijenjale ruke, i 30 godina sam gledala vene svih vjera i svih nacija. I u sebi se molila Bogu da svima njima život bude što duži i da što duže budu sa svojim porodicama. A trideset godina ova vlast nije bila u stanju da napravi jednu bolnicu na sjeveru Crne Gore da svi ti građani sa sjevera idu u tu bolnicu i da primaju svoje terapije da ne prevaljuju toliko dug put u takvom stanju u kakvom se nalaze.

Poštovani građani, mirno, dostojanstveno, mnogoljudnošću, sa vjerom u Boga da sve što se usvaja silom, a usvaja se, svjedoci smo, jer nam slike sa ulice današnje Podgorice to govore, ne može biti od Boga blagoslovljeno. Mi sačuvajmo mir a oni koji glasaju za ovaj zakon od srca im želim mirne nadolazeće noći i snove. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:25:52)

Hvala.

Dragutin Papović traži ispravku navoda, molim vas samo vrlo precizno da kažete o čemu se radi. Nakon toga Nada Nenezić.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (26.12.19 15:25:59)

Radi se o tome da se u jednom dijelu citiralo ono što sam ja napisao u drugom se nadodaje ono što nijesam napisao. Dakle, nijesam nigdje rekao tako o crnogorskoj državi. Kada govorite o srpstvu do 1918. godine treba da znate jedno, Crna Gora je pjevala srpstvu do 1918. a srpstvo je Crnoj Gori 1918. opjevalo opijelo. E to je bitna razlika.

Drugo, čitajte Ustav iz 1905. Riječ *srpski* se pominje samo jednom gdje se kaže da je biskup Barski, primat srpski poslanik po položaju.

Treća stvar, kralj Nikola bi se ogradio od Srba, pogotovo od poslanika koji bi u njegovoj skupštini prozivali druge poslanike po vjeri i naciji, takvo srpstvo u u Crnoj Gori nije bilo nikada do 1918. Nikada.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:27:01)

Hvala.
Poslanica Nenezić.

NADA NENEZIĆ (26.12.19 15:27:05)

Obratiću se gospodinu Radunoviću.

Gospodine Radunoviću, nešto ću Vas pitati ovako - da li imate Vi profesiju svoju, je li se bavite nečim? E, u redu. Da li Vi pravite razliku između ličnog stava o nekom ili nečemu i profesionalnog? Pravite. E, onda ne znam da li treba da objašnjavam.

Tada je u planu i programu bila srednjovjekovna književnost, bile su žitije, Domentijanovo, Teodosijevo, žitije vezano za svetog Savu i td. Ima li išta normalnije nego nakon tih, da kažem, eto lekcija ili saznanja da profesorica da temu koja je u duhu i koja se naslanja na znanje?

Dalje, još nešto, nije to baš, kako bi rekli, misao, Vi to znate, svetog Save, to je ipak biblijska misao, ali nije važno, fantastična je misao. I ja bih svima, i sebi i drugima, rekla da pravo hodimo na svojim nogama i da puteve svoje ispravljamo, jer svako od nas je grešni rab božji. A ako napravim grijeh nehoteći nije grijeh moj. Ali, ako pravimo grehove namjerno i pljujemo ljude po raznim nekim najgorim tabloidima, najbrutalnijim tabloidima, kunemo im potomstvo, čak i u utrobi majke, evo ja sad dočekujem unuče, u utrobi je svoje majke prokleste ga onog dana, neka vidite vi to s Bogom, vidite vi to tamo s onim ko vas je podučio.

Još bih nešto htjela da kažem, da odgovorim, pošto su bile dvije, tri reprike. U skladu i u duhu s svojom profesijom, ja ću ovako odgovoriti:

"Ovo more nije za oranje.
Ovo se mramorje ne može prebrodit.
Ova sinja pučina kamena,
Lomi katarke tuđih brodova.

...

Ko ovaj kamen napadne,
Taj mora da propadne.

...

Sa ovog kamena se najbolje vidi
Da je Bog visoko, a braća daleko.
Na ovom kamenu dosta je živio

Svako ko je umro ko slobodan čovjek" - Gojko Dapčević, iz zbirke "Kućni prag". Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:29:32)

Hvala.
Branka Bošnjak.

Ja ću vam samo pročitati šta je povreda Poslovnika. Znači, poslanik je dužan da ukaže na odredbu Poslovnika za koju smatra da je povrijeđena. U ovoj komunikaciji koja je bila sa gospodinom Radunovićem on ne može navesti jer nije pogriješeno.

Ja vam samo dajem riječ. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (26.12.19 15:30:53)

Ona je rekla da ja po tabloidima nju ogovaram i da sam joj prokleo dijete, unuče u stomaku.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:31:01)

Ja to tako nisam razumio, ja to tako nisam razumio.

Tako kako ste vi sad interpretirali ja to zbilja tako nisam čuo, to je bilo generalno.

SLAVEN RADUNOVIĆ (26.12.19 15:31:16)

Ja pretpostavljam da je gospođa Nenezić mislila uopšte, ali kako se izrazila ispalo je da sam je ja nešto pljuvao po tabloidima i da sam joj kleo potomstvo uključujući nerođeno unuče.

Molim vas da sad fino ponovite da li sam to ja radio ili nisam.

NADA NENEZIĆ (26.12.19 15:31:46)

Kolega Radunoviću, naravno, ja sam zbirno, sumarno odgovarala jer više je bila replika pa nisam, a možda je trebalo.

Ko je kleo? Pa to svi znamo, to ste obradili u tabloidima, baš detaljno, je li tako? Vi nijeste kleli i nijeste, ali to postoji, klela je ta iza vas.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:32:10)

Branka Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK (26.12.19 15:32:17)

Uvaženi građani,

Prvo ću reći ova vlada ne zna šta radi. Da znate šta radite i da ste vjernici ne biste u vrijeme blagih dana i u vrijeme posta predlagali ovaj zakon, zakon kojim hoćete da cijepate pravoslavno biće u Crnoj Gori. To samo mogu da rade bezbožnici. Ali, svako nosi svoj krst pa ćemo svi doći na ispit pred Bogom, a kome će u duši vladati mir a kome neće, vidjećemo.

Ovo ja smatram kao jedan državni udari, i to pravi državni udar na vjeru i na nadu ovog naroda. Udarate na nešto, na nečiju intimu, na nešto što je najosjetljivije. I to radite u vrijeme blagih dana kada bi trebali da se mirimo i kada bi trebali da radite na onome što nas spaja, a ne na onome što nas razdvaja. To govori o vašoj dobroj, odnosno zloj namjeri u svemu ovo ovome.

S druge strane, moram reći da imamo Predsjednika države koji se prebrojava i koji nije predsjednik svih građana i koji vam naređuje sve ovo, pa se on usudio reći - nas ima više - i prebrojavati koliko koga ima. On bi trebao da bude predsjednik svih građana, a on nažalost to nije. A, sada ću preći konkretno na ono što vi hoćete.

Pominjete kulturna dobra. Ko kome brani u ovoj državi da zaštiti crkve kao kulturno dobro? Zakon o zaštiti kulturnih dobara kaže da kulturno dobro može biti i u državnoj i u privatnoj svojini, pa član 3 kaže: "Kulturna dobra kao valorizovani dio kulturne baštine od opšteg interesa štite se u skladu s ovim zakonom i međunarodnim propisima, bez obzira na vrijeme, mjesto i način stvaranja, na porijeklo u čijem su vlasništvu (naglašavam u čijem su vlasništvu) i na njihov svjetovni ili vjerski karakter". Vi ste imali tu mogućnosti, ali vi to nećete. Stvar je u tome što hoćete da oduzmete imovinu, da ne kažem šta, materijalno vas interesuje, vas Buljarica boli, vas boli to, zemlja nečija, zemlja koja pripada Mitropoliji crnogorsko-primorskoj.

Da li je u mojoj onoj crkvi u mom selu u Pivi, da li su oni moji mještani tamo, moji rođaci da li su oni vladali i podizali onu crkvu i renovirali je zato da bi je država uzela, a ne Mitropolija crnogorsko-primorska? Pa vi, bre, kao država nijeste sposobni ni da popišete državnu imovinu. I ko nama garantuje, kakva nam je uopšte garancija, ako nijeste u stanju ni da popišete ni državnu imovinu, da napravite registar niti ste u stanju da napravite registar kulturnih dobara, a sad toboš ćete vi nešto da štitite i biće ono. To je zla namjera s vaše strane, i nemojte da nam potcjenjujete inteligenciju. I sad ću se obratiti ovim mojim kolegama islamske vjeroispovijesti. Vidjela sam sad

ovdje ovaj amandman gospodina Ervina Ibrahimovića u kome vi mijenjate jedan član, odnosno poslije stava 1 dodajete drugi stav da bi zabetonirali.

"Ugovori koje Vlada Crne Gore je zaključila s vjerskim zajednicama do dana stupanja na snagu ovog zakona ostaju na pravnoj snazi". Zato što im ne vjerujete i hoćete ovo da potvrdite. E, sad vi meni recite da li biste vi glasali za ovaj zakon da nema ovoga što kažete ili da nemate ovog ugovora i ovi da nemaju iz katoličke, da nemaju temeljni ugovor? Naravno, da ne biste glasali, a sada vam je čak i to što ste napravili ne vjerujete im, hoćete da potvrdite ovim zakonom. A onda da kažem ovim kolegama Albancima, evo oni znaju Kanon Leke Dukađinija, koji kaže: "Treći član crkveni posjedi i imovina", pa kaže: "Crkveni posjedni i imovina su neprikosnoveni i nitko ne može staviti ruku na njih. Crkveni posjedi imovina su pod nadzorom crkvenog župnika. Onoga ko se usudi ući u crkvene posjede imovine dovešće se u pamet i natjeraće da po kanonu odustane od toga", i da ne čitam dalje.

Vi nemojte da nam potcjenjujete inteligenciju. U ove blage dane našli ste da udarate na crkvenu imovinu i da udarate na nadu ovih građana. Osiromašili ste ih, ojadili, i sad hoćete da im uzmete poslednju nadu. Mislim da vam se neće na dobro vratiti. Bog je veliki, sve vidi, a svi će nositi svoj krst. Neka se svi zapitaju, a vi, kolega Ibrahimoviću, očekujem da mi odgovorite to što sam vas pitala?

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:37:50)

Ervin Ibrahimović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (26.12.19 15:38:00)

Odgovoriću Vam, jer Vas izuzetno cijenim, uvažena koleginice Bošnjak. Iskreno ne mogu sebi da dozvolim da nekom vjerujem ili ne vjerujem.

Pozivam sve nas ovdje da kroz neka amandmanska rješenja, kao i ja, i vi date doprinos.

Kolega ne možete me vi učiti što ću ja pričati. Ja kada ste vi pričali ja se nijesam miješao. Znači, ne želim da doprinosim iole da zatežem neku situaciju.

Vjerujem da je Crna Gora imala mnogo veća iskušenja nego što je ovo. I ponavljam, dajmo ovdje da zajedno napravimo neko zakonsko rješenje koje će biti prihvatljivo za sve. Evo moj primjer. Nadam se da će proći moj amandman, niko ne garantuje da će proći, ali ponavljam ne možemo ovdje pričati o tome da li treba da vjerujemo ili ne vjerujemo. Ovo je zakonodavni organ, radimo ono što je njegov opis posla i dođemo do zajedničkog rješenja. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:39:02)

Znači, Branka Bošnjak ima pravo da odgovori, ali nema pravo da dobacuje dok govori drugi poslanik.

BRANKA BOŠNJAK (26.12.19 15:39:12)

Nijesam ni očekivala da ćete decidno odgovoriti zbog toga što milija je vlast nego jasnoća u odgovoru, a meni je dovoljan ovaj vaš amandman, pa da vidim da nećete sebi da dajete pravo da ikome vjerujete do kraja, ali bitno mi je to da nijeste htjeli da kažete, vrlo sračunato, da li biste glasali da nema ugovora koji je napravila Vlada sa islamskom zajednicom.

Hoću samo još jednu stvar da naglasim, a to je da se ovih dana pravi ovdje velika konfuzija u raznoraznim izrazima koji se ne razumiju, a koji i te kako imaju propisani, pa negdje se pominje, a ne znaju ni šta je, pojedini miješaju i baštinu, i kulturna dobra, i kulturni predmet, i namjenu i vlasnika, i držaoca i svakakve se gluposti lupaju, čak se usudio izvjesni Nikola Belada, a ja ću podsjetiti, ne znam ove moje kolege, to je, bre, onaj advokat koji je branio Mirka Velimirovića,

takozvanog Paju i on kaže": Mošti Svetog Vasilija smatra pokretnim predmetom". To govori o tome kako i ko od ovih smatraju vjeru i koliko su vjerujući. I došli smo u situaciju da nam nevjernici hoće da prave crkvu.

I šta se još napravilo? U članu zakona piše da tri neka vjernika mogu da osnuju vjersku zajednicu. Mi po ovom zakonu, figurativno rečeno, možemo doći u situaciju, teorijski, da se napravi ogroman red ko će da koristi koju od crkava zato da stvorimo svaki od nas troje svoju vjersku zajednicu da se pravi raspored i da ta lista čekanja bude duža nego ove liste u Kliničkom centru na magnetnu rezonancu ili na neku od drugih. Obesmišljavate sve. I ja kažem, ovo nije fer, da kažem nije ni crnogorski, a nije ni ljudski, u vrijeme blagih dana praviti ovakav raskol među građanima. A, građani, Bog je veliki i neka nam svima sudi za svoja djela i nedjela.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:41:40)

Andrija Popović, nakon njega Marina Jočić, a neka se pripremi Daliborka Pejović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.12.19 15:41:49)

Zahvaljujem, poštovana Skupštino.

Uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Reći ću stav Liberalne partije povodom Zakona o slobodi vjeroispovijesti. Na samom početku mislimo da je prijedlog moderan, liberalan, odmjeran.

Obnavljanjem državne nezavisnosti 2006.godine Crna Gora je stekla i pravo i obavezu da na svojoj teritoriji uredi korpus vjerskih prava i sloboda, odnosno da normira položaj vjerskih zajednica i njihovih odnosa sa državom.

Na ustavnom nivou to je uradila 2007.godine, a na podustavnom nivou još uvijek je primjeni, davno prevaziđeni, anahroni, 42 godine star, Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica iz 1977.godine i SFRJ, od kada je naša država promijenila četiri državna statusa.

Imajući u vidu da Crna Gora danas kao država funkcioniše u bitno drugačijem pravnom, političkom i društvenom sistemu, te da se nalazi u procesu pretpristupnih pregovora za članstvo u Evropskoj uniji, to podrazumijeva obavezu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, što je ovdje i urađeno. Kako su u Prijedlogu zakona najveća i gotovo jedina sporenja oko imovine, želim da navedem neke nesporne istorijske činjenice. Do 1918. godine sve crkvene poslove u Crnoj Gori vodila je autokefalna crnogorska pravoslavna crkva, član 40 Ustava Knjaževine Crne Gore iz 1905. godine. Evo ga ovdje. Sva crkvena imovina manastiri, crkve i groblja bili su upisani kao svojina sela i države Crne Gore. Od 1920. godine dekretom tadašnje vlasti Crnogorska pravoslavna crkva je podvrgnuta Srpskoj pravoslavnoj crkvi. Poslije 1945. godine su skoro svi manastiri, crkve i groblja proglašeni za spomenike kulture i nastavili da se vode kao državna svojina. Poslije 1991. godine, raspada Jugoslavije, Srpska pravoslavna crkva počela je forsiranu kampanju upisivanja vlasništva nad dotadašnjom državnom imovinom. U to vrijeme su počeli naponi za samostalnost 1993. godine obnovljene Crnogorske pravoslavne crkve pojačani nakon obnove crnogorske državnosti 2006. godine.

Država Crna Gora želi da spriječi dalju uzurpaciju sopstvene svojine i povrati crkvenu imovinu u državno vlasništvo stoga slijedi zaključak: Većina pravoslavnih crkvenih objekata su opštenarodno blago i svojina države Crne Gore. S druge strane, svi vjerski objekti koji su nesporno vlasništvo vjerskih organizacija: pravoslavnih, katoličkih, islamskih i drugih, to će i ostati, to je svetinja, garant je i Ustav Crne Gore. Treba li Crna Gora da se odrekne svetinja koje su gradili naši preci u korist crkve druge države radi mira u kući? To bi bio nepoznat primjer bilo đe u svijetu.

Država Crna Gora mora da vrati ono što joj pripada. Prvenstveno mora povratiti u vlasništvo spomenike kulture. Ova obaveza je i međunarodnog karaktera jer Crnu Goru obavezuje Konvencija o zaštiti nasleđa arhitekture Granadska konvencija. Odredbe te konvencije ukazuju na nužnost krivičnog gonjenja za sve koji izvode nedozvoljene radnje na spomeniku kulture i traži se

povraćaj svih objekata u pređašnje stanje. Veoma bitno u sferi spomeničkog prava ne postoji međunarodno pravna zaštita sve je u nadležnosti nacionalnog zakonodavstva, pa zato divlji graditelji i falsifikatori istorije ne mogu računati na pomoć spoljnih faktora.

Ukoliko se želi sačuvati crnogorska istorija državni organi moraju biti odlučni da se svi nelegalno izvedeni radovi na spomenicima kulture vrata u prvobitno stanje ili poruše, što je obaveza po nacionalnom i međunarodnom pravu. Crna Gora je pred ogromnim izazovom. Sama najava razmatranja Zakona o vjerskim slobodama stvorila je paniku. Stalno se sa jedne crkveno političke adrese podstiče bezakonje, anarhija, bezvlašće, mitomanija, manipulacija narodom, a formalno živimo u evropskoj državi.

Naši preci, zelenaši, komite su živote za otadžbinu dali pod geslom - za pravo, čast i slobodu Crne Gore od 1918. godine. Potom partizani pod geslom - tuđe nećemo svoje ne damo. Sad mi, njihovi potomci u XXI vijeku branimo svoju otadžbinu demokratsko liberalnim oružjem, kao i na referendumu 2006. godine, argumentima, olovkom i većinskim glasanjem od naše braće i sestara ideološki suprotstavljenih skoro 200 godina.

Konačno, jasno moramo reći - popu pop, a bobu bob. Mi crnogorski liberali koji se časno borimo decenijama za crnogorske interese ćemo podržati Prijedlog zakona o slobodi vjeroispovjesti smatrajući da je ovo prevashodno državno, a ne vjersko pitanje i da ukoliko podlegnemo u ovoj oblasti pritiscima, ucjenama i prijetnjama, iznutra i spolja, država Crna Gora može da izgubi domaći i međunarodni kredibilitet. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:48:05)

Hvala.

Kao što sam najavio Marina Jočić.

MARINA JOČIĆ (26.12.19 15:48:15)

Vrlo nerado komentarišem bilo šta što moj prethodnik govori, iz prostog razloga, i to posebno u posljednje vrijeme kada ste dali podršku onim ambasadorima koji su platili kaznu za brutalno vrijeđanje srpskog naroda, gdje je srpski narod nazvan govedima i iskazana želja da se ta goveda spale zajedno sa hramovima. Ta individua je osuđena na jednu preblagu kaznu. I tu preblagu kaznu su platili ambasadori, a vi ste ih podržali. Sa tim ste, i u građanskom smislu, sa mnogom završili svaku komunikaciju. Molim vas, bilo je pokušaja da mi se javite da mi se više ne javljate uopšte, ni u građanskom smislu.

Poštovani građani, ovde pokušavaju nekakvim stotinama falsifikata da vas zatrpaju. Svako ko je išta imao sa crkvom... Izvolite.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:49:24)

Samo trenutak.

Imali ste komentar sad nastavljate diskusiju.

MARINA JOČIĆ (26.12.19 15:49:38)

Ne, komentar tri minuta traje, je li tako? Ja ne znam šta je ovo.

Zna se kako je crkvena imovina pripadala crkvi. Ili ktitori ili građani nekog okruga, mjesta, sela okupe se i sagrađe crkvu. Onog trenutka kada nadležni sveštenik osvešta tu crkvu, ta crkva prelazi u vlasništvo crkve. Da nije tako za sve ove vjekove koliko bi se ostavinskih postupaka vodilo da nije to bila crkvena imovina nego privatna ili državna. Neko bi rekao - moj ded je donio građu, drugi bi rekao - moj je klesao kamen. Znači, to je potpuno jedna činjenica koja nikakvim ovim falsifikatima ne može da se promijeni.

Tema ovog zakona, vi kažete da to treba država da uređuje. Ovaj zakon i ove odnose određuje crkva, način upravljanja imovinom. Za sve ostalo, na šta se vade moji prethodnici, za sve postoje posebni zakoni kako to može da se riješi. I način upravljanja kulturnim dobrima i registracija kulturnih dobara. Ja ću u mojoj diskusiji koja slijedi malo više da obrazložim. Međutim, ovoliko ovih falsifikata ja ne znam samo gdje nalazite. Pominjete zakon Kraljevine Crne Gore iz 1905. godine, a ne pominjete popis koji je napravio kralj Nikola gdje je 97% stanovnika bilo Srbi.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:51:23)

Pravo na odgovor na komentar ima Andrija Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.12.19 15:51:30)

Evo, mislio sam danas kad je potreban mir, bratska i sestrinska ljubav, u tim nekim blagim danima od Božića do Božića, da nećemo se vraćati na nešto što je bilo, ali dužan sam da odgovorim.

Diplomatkinja o kojoj je koleginica govorila je platila svoju grešku, samohrana majka, najtežom mogućom kaznom - gubitkom posla, i tu je kraj. Dakle, ona je ostala na ulici, samohrana majka, i platila je tu grešku. Ne znam što bismo trebali sad više od toga. Prijeki sud?

Dalje, evo iskoristiću ovu priliku jer je bilo tu dosta govora - oteta imovina, otimanje, reći ću samo primjer otimanja imovine Njeguši Opština - Prijestonica Cetinje odakle potiču moji po ocu 16 crkvi na Njegušima postoji. Od tih 16 crkvi 1998. godine nelegalno, nezakonito koje su bile upisane na sela, na državu Crnu Goru, upisuje se 13 crkvi na Crnogorsko-primorsku mitropoliju. Dvije crkve Mali i Velji Zalazi čak na Beogradsku patrijaršiju, samo jedna crkva Sv. Đorđa na Mircu ostaje na mjesnu zajednicu Mirac, zahvaljujući agilnim seljanima koji, vjerujte, ja sam gledao svu tu dokumentaciju, ne znam ni kako su to uspjeli da urade. Pa, je li mi treba sve to da dozvolimo, uključujući i moju crkvu u Erakovićima na Njegušima Sv. Save, nazvana po velikom mitropolitu Crnogorske pravoslavne crkve Savi Petroviću Njegošu? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:54:06)

Molim poslanike iz Demokratskog fronta da ne ometaju poslanike kada govore. Druga stvar, predlažem da šef vašeg poslaničkog kluba provjeri vrijeme koje je na raspolaganju sa sekretarijatom Parlamenta. Izvolite.

MARINA JOČIĆ (26.12.19 15:54:30)

Poštovani građani,

Vrlo rado bih kao pravnica komentarisala pravne aspekte ovog zakona, da je ovo pravni akt, ali je ovo samo formalno pravni akt. Ovaj zakon je iniciran na Kongresu neokomunističkog DPS-a. I on je bio najavljen, i kao takav prestaje da bude pravni akt u pravom smislu te riječi. Šta je predsjednik DPS-a i vi sa njime htjeli da postignete sa ovim zakonom? Imali ste tri cilja. Prvi je imovinski, da se dočepate imovine koja vam ne pripada. Drugi je stvaranje podjela u Crnoj Gori. Treće, stvaranje stalne nestabilnosti i nesigurnosti građana, što vama i vašem načinu vladanja najviše odgovara.

Imovina - mi smo već vidjeli kako ste vi to planirali da sve ovo prepisete na državu. A ko upravlja državnim, to već znamo svi. Gospodin Milo Đukanović i njegovi poslušnici. Kako upravljaju, ja sam to i rekla gospodinu Milu Đukanoviću, znači sve je uništeno. Kako se upravlja kulturnim dobrima? Imamo foto dokumentaciju u kakvom stanju je mitropolit Crnogorsko-primorski zatekao hramove u Crnoj Gori i kakvi su oni sada. Vidi se ko o njima brine i na koji način. Treća stvar, ja hoću da vas podsjetim da toliko ima relikvija u Crnoj Gori, pored svih tih nekretnina, a

cijenu relikvija veoma dobro zna šef ovog režima. Ruka sv. Jovana Krstitelja - '90-ih godina Malteški vitezovi su ponudili Milu Đukanoviću, ponudili su da isplate kompletan dug Crne Gore samo da se dograđe nje. Hoće li da otvaraju tender za ruku sv. Jovana Krstitelja i za čestice Časnog krsta? Šta žele da urade? Ko će da se ugrađuje u sve to? Kao i u svaku investiciju ovde koje su bile, sve naše svetinje postaju predmet trgovine, a vać smo i čuli kako su bacili oko. Ja se izvinjavam, ja stvarno ne mogu da radim na ovaj način. Stvarno ne mogu. Molila bih kolege da mi omoguće da radim, i zaustavite mi vrijeme. Molim vas, toliko ste glasni da sebe ne čujem.

Dakle, govorim o onima koji zastupaju ovu državu, a kažu da mogu crkve fino da se pretvore u poslastičarnice, ja bih dodala u bordele, u kockarnice, što da ne.

Kako ste riješili pravne stvari? Ovim ugovorima koje ste potpisali sa muslimanima i sa katolicima, vi ste obezbijedili njihovu imovinu, a imovina Srpske pravoslavne crkve postaje svačija. Postaje svačija, pa tako i muslimani imaju dio u njoj, i katolici imaju dio u njoj, ali ja se ne brinem za muslimane i katolike koji su vjernici nego se brinem za one ljudi koji će se pozvati na onaj član zakona, mislim da je 20, da tri osobe mogu da osnuju crkvu. Znači, ovde je potpuno legalizovano i stvaranje sekta. Kod nas po zakonu satanisti mogu da osnuju crkvu i da uđu u hramove da ih skrnave. To ste donijeli.

Još nešto u ovom zadnjem minutu, jer ima o ovome zaista beskrajno mnogo da se kaže. Svi znate da je 20.000 građana bilo u Nikšiću po nevjerovatnom nevremenu, kiši, hladnoći, vjetru. Pronađite jednog čovjeka ko se prehladio tamo, a svi smo satima stajali. Velika je milost Božja i sveca našega. Znači, znate fino da nema nijednog živog od onih koji se gađao kamenom na Cetinjski manastir 1991. godine, na Cetinjski manastir, na sv. Petra Cetinjskog. Mladih ljudi je, na žalost, bilo više, nisu među živima. Sve nas možete da prevarite. Vas ne interesuje crnogorska crkva vas samo ovo interesuje. Sve možete da prevarite, ali gospoda Boga ne.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 15:59:40)

Daliborka Pejović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (26.12.19 15:59:45)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Dozvolite mi zaista da se obratim samo sa tri poruke ovoj Skupštini.

Ovo iz dva razloga. Prvo, što smo imali prilike na Odboru za ljudska prava da pričamo o ovom zakonu, vrlo iscrpno, pet sati. I drugo, što zaista smatram da je, nakon ovoliko razmjene argumenata, suvišno pričati bilo šta više osim barem dvije stvari, a evo malo prije smo čuli tako nešto.

Prvo, ovdje je bilo priče o tome da mi pokušavamo ovim zakonom da prebacimo odgovornost na sudove. I znam zašto je ta priča bila prisutna. iz razloga što mnogi vjerovatno te sudove u Crnoj Gori ne priznaju, i da želimo, prostim rečnikom rečeno, onako kako je saopšteno ovdje, da ih uvalimo sudstvu. Onaj ko ne vjeruje domaćim sudovima i ovoj državi i državnim organima ovdje može da se uvjeri, a valjda vjeruje u njih, u odluke Evropskog suda u Strazburu. Dakle, ova odluka će postati precedenet u postupanju Evropskog suda u Strazburu za ova pitanja. Znači, znate kako je do nje došlo? Ne samo žalbom Srpske pravoslavne crkve nego miješanjem treće strane, odnosno države Srbije. I toliko o tome.

Što želim drugo da poručim? Ovih dana na mom mobilnom telefonu stižu poruke ne građana, stižu poruke sveštenih lica. Ja ovom prilikom želim da kažem u ime mojih koleginica i kolega i moje lično ime da je to pročitala moja majka, i nije joj bilo svejedno. Onda se mi pitamo da li dalje ostaje potreba da vjerujemo principima Srpske pravoslavne crkve i vjerujućih ljudi ako neko treba da kune svoju kuću i svoju porodicu i da se zapitam čime smo mi to zaslužili. Zato vas molim i sve one koji su to uradili da to više ne čine jer onda nećemo pričati u ovom nego u nekom drugom duhu. Ja sam se iskreno nadala, vjerujte mi, da je priča o kamama pored mantija davno završena priča, i da je na to stavljena tačka. Tada sam shvatila da možda i ja živim sama u zabludi, ali sam se ponadala da još uvijek, kao što poštujem da postoje, ima onih ljudi u Srpskoj

pravoslavnoj crkvi koji znaju što su principi vjere i koji se ponašaju u skladu sa tim. Sad, nakon svega ovoga, više u to nisam sigurna. I zato ne prihvatam dijalog na ovaj način i sa ovim vokabularom prema nama koji danas ovdje nismo nesrećni ljudi, kako smo čuli. Ja ne želim da dijelim sa vama svoje emotivno stanje, ali sam vrlo srećan čovjek zato što vodim dijalog sa svojom braćom, odnosno sa svojim sestrama, kako vi to kažete, i nadam se da težina riječi koju mi izgovaramo korenspondira sa tim principom. A da li je sa vaše strane tako? I ne otimamo ništa. Na Odboru sam rekla, i sad ću da ponovim, davno smo naučili lekciju, da je oteto prokletu. A ne bih voljela da me tjerate da mi ovdje pokazujem šta je mjera diskriminacije crkve za koju se zalažete. Pa toliko bogatstva i toliko imovine sigurno nemamo ne mi svi zajedno, nego pitanje da li ima država Crna Gora. I neka je, ali zar nije dovoljno? Treba li nešto da ostane ovoj državi? Ja mislim da treba, a posebno treba da ostane državi Crnoj Gori ono što se zove kulturna baština koja nije ni vaša ni moja, nego je svih nas. U to ime vjerujem u građanski kapacitet ove države i, što je najvažnije, vjerujem da ćemo prevazići ove razlike koje imamo danas radi budućnosti Crne Gore i ove države jer će nje biti i bez nas.

Hvala lijepa.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 16:03:59)

Komentar na izlaganje Daliborke Pejović ima Predrag Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.12.19 16:04:07)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici, gospođo Pejović,

Ja ne vjerujem institucijama ove države. Ne vjerujem ni vama kao ekipi, možda individualno bih izdvojio da neko ima vrijednost i kapacitet da individualno nešto kaže, ali u intimnom krugu, u krugu Kluba, u krugu vlasti, ne vjerujem, jer funkcionirate na osnovu nasilja i na osnovu nečega što znači upravo otimanje.

Nemojte vi da dovodite u pitanje principe crkve, i to ovdje sada nije na dnevnom redu. I vi ste zbog telefonskog poziva ili neke poruke izveli neke generalne zaključke. Ja ne vjerujem sudovima jer u ovoj državi, a zahvaljujući i vašoj političkoj podršci, i vašoj lično, i svakoga od vas, imamo sudsko vijeće koje na osnovu montiranog sudskog procesa osudilo naše kolege na po pet godina zatvora i čeka se šta će Milo Đukanović da uradi uoči godine izbora, da li zbog vaše želje da imate apsolutnu vlast odredi se zatvor za Milana Kneževića i Andriju Mandića.

Ja sam sa ministrom Radunovićem, kojega pozivam da mi dostavi ono što je obećao da će u petak, a ovo je već danas četvrtak nije dostavio, vodio raspravu i imam kod sebe dokument, jedan od dokumenata. Gospodinu ministru sam ga obrazložio i vama želim da kažem.

Na zahtjev funkcionera SDP-a tada, a vidim da ste SDP-om danas u dobrom saglasju, Mića Orlandića koji je bio direktor Katastra je doneseno u Područnoj jedinici Cetinje 11 rješenja, 21.februara 2008.godine, da se ispravi greška vezano za upis u Katastar da se Mitropoliji oduzme. Znači, na osnovu stava Područnog odjeljenja proces je tekao i desilo se to što se desilo. Ovdje je Milo Đukanović rekao, gospođo Pejović, preslušajte šta ste vi rekli. Vi ste rekli da je mnogo imovine crkvi i rekli ste praktično da je opravdano da se ona oduzme, to ste rekli. Preslušajte to ste rekli. I ovdje je namjera i mi kažemo da je namjera funkcionera DPS-a i Mila Đukanovića lično i vrha DPS-a da raspolaže sa crkvenom imovinom, posebno onom najvrednijom gdje su milioni kvadrata na Primorju, da bi moglo da se sa njom manipuliše. Tačno je, evo završavam.

Venecijanska komisija je zahtijevala, a Vlada nije uradila, da se jasno propiše procedura promjene vlasničkog odnosa, nejasna je procedura, i teret dokazivanja treba da bude na državi, odnosno DPS-u, a ne na crkvi, a vi glasate zakon koji će takav da bude.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 16:07:33)

Daliborka Pejović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (26.12.19 16:07:33)

Maloprije ste rekli da ne vjerujete u državne institucije, pa zašto pregovarate sada sa Vladom Crne Gore?

Drugo, uporno zamjenjujete teze, niko ne priča o odlukama državnih organa. I potpuno moja priča korenspondira sa onim što uvaženi predsjednik Đukanović ovdje rekao. Odgovaraće svi koji su to uradili na nezakonit način. I apsolutno treba. Ko god da je u pitanju, pa čak i pripadnik DPS-a ili ko god podržava politiku DPS-a.

Treće, želim da vas podsjetim, vezano za ovo što ste rekli bukvalno na samom kraju, a strašno je važno, što bi rekli, mira u kući i radi naših dobrih odnosa ne prvi put, nego drugi put kažem. Ne poistovjećujte odluke i postupanje državnih organa sa nama iz DPS-a. Nemojte nam tako nešto podmetati, pogotovo kada su u pitanju hapšenja, progoni i sve ovo o čemu vi pričate.

Rekla sam tada, a reći ću i sada, pokazali smo sada, kroz odluke Administrativnog odbora, da imamo snage da pokažemo svoj politički odnos i stav prema tome. Ja vas samo pozivam da to cijenate.

Hvala lijepo.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 16:07:36)

Na ovaj način smo završili diskusiju Daliborke Pejović, poslije nje Vera Bulatović, Budimir Aleksić, Nela Savković Vukčević.

VERA BULATOVIĆ (26.12.19 16:09:02)

Poštovani građani Crne Gore, ovaj visoki dom demokratije, parlament građanske Crne Gore čuti na sistemsku diskriminaciju i progon svega što nosi predznak srpski.

Danas je odlučila da uradi podržavljenje vjerskih objekata, toliko o sekularnoj državi. Ali, sa ove strane sjede predstavnici naroda koji ne želi da misli, piše i razmišlja kako mu propovijeda Vlada, ne govori samo ono što parlamentarna većina propiše, oni koji se bore protiv kolektivne amnezije da izbrišu iz sjećanja istoriju, običaje i tradiciju. Ako nešto treba da se uređuje zakonom da li je onda to sloboda.

Ja ću pročitati jedan izvještaj novinara Medenice koji ovako kaže - božji dar je zvati se Srbinom, nema ničeg ljepšeg i blagoslovenijeg od toga. Ničeg svetijeg nego li biti potomak onakvih predaka. Sve sveti do svetih, mirotični. Mi smo narod ikona. Freske su nam seni, oltari kolijevke, pričesti zavjetne blagovijesti da život nije zbjeg već pravednička borba za krst časni i slobodu zlatnu.

Mi smo u ovo vrijeme posta koji ne predstavlja samo odricanje od hrane nego i ono što se zavjetom kaže o čojstvu i junaštvu, pretrpjeli već drugi put u ovoj godini velika iskušenja od strane crnogorske vlade.

Podsjetiću vas samo na petrovdanski post, kad smo mi imali Trojčindanski sabor, kad je tad trebalo ovako nešto da se uradi, sad nas ponovo iskušavate i ponovo pokušavate da mi nešto uradimo na vaša djela. Ja ću istoričarima prepustiti sve to, ali svi koji su zapamtili đeda, trebaju da znaju o srpstvu, znaju o vjeri, znaju o crkvi. Crkva je božji dom u koji mi idemo da se molimo i da se ispovijedamo. Ono što Srpska pravoslavna crkva ima to je pokajanje i praštanje. Koliko ja vidim vi uvijek udarate na ta naša pokajanja i ta naša praštanja, jer ste od oduzimanja nam srpskog jezika pa preko raznih drugih stvari došli dotle da se uzme i crkvena imovina.

Jako mi je drago što su neki od vaših poslanika i izričito rekli da je u stvari naum ove Vlade da se uzme imovina. A svi zaboravljate 800 godina pravoslavlja u Crnoj Gori, koliko je zavještano i šta je sve ko zavještao našoj crkvi. Sveti Vasilije Ostroški ovih dana je puno citiran, pa sam ja našla Ivana Crnojevića koji je ovako zavještao sve cetinjsko polje, razne šume i brda oko Cetinja, Cetinjskom manastiru i zapisao: "Ako li se drzne zlobe sijač i naš suparnik đavo nešto oduzeti ili

poreći od onoga što smo napisali, neka takvi bude proklet od krepke desnice Vladike Velikoga, našeg Tvorca neba i zemlje! I sile časnog i životvornog Krsta! I od Apostola vrhovnih, i od tajnih Svetih otaca poniklih. I od svih svetih od vijeka Bogu ugodnih. I da se podobni Judi izdajniku. I narečene uzmi i razapni, krv njihova da se prolije na nas i na čeda naša, i Prečista Mati Božja suparnica da mu bude na strašnom nelicemjernom sudu!" A napisano je u ljeto 1485.godine mjeseca januara četvrtog dana na Rijeci Crnojevića.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 16:13:34)

Budimir Aleksić.

BUDIMIR ALEKSIĆ (26.12.19 16:13:39)

Poštovani građani Crne Gore, evo danas smo vidjeli da je Podgorica i da su građani Podgorice pod upravom ili pod režimom jedne mafiokratske diktature. Mi smo kao poslanici ove kvaziskupštine jedva uspjeli da se probijemo da dođemo do svojih prostorija, što je, zaista, neprimjereno i što najbolje govori u kakvom se ambijentu održava ova sjednica i o kakvoj vlasti je riječ.

Ovi koji osporavaju Podgoričku skupštinu, slušamo evo 20 godina, ključni argument im je da je sjednica Podgoričke skupštine održavana pod presijom i pod pritiskom naoružanih žandara oko zgrade Monopola u kome je održavana ta Skupština. Na što ovo danas liči? Hiljadu policajaca. Ja bih volio da mi neko dokaže da je bilo hiljadu žandarma kad je Podgorička skupština održavana 1918.godine 26.maja.

Dakle, hiljade policajaca, specijalaca, u uniformama raznim, u civilu, ovđe su nas opokolili kao da su prisutni neki teroristi, ali to me ne čudi kad znam na što je svedena ova skupština koja odavno nije skupština, nego najobičnija kaznionica Demokratske partije socijalista.

E sad da kažem šta je cilj donošenja ovog zakona.

Poštovani građani, postoje dva cilja. Jedan je otimanje crkvene imovine i njeno preregistrovanje na državu. Drugi je utvrđivanje crnogorskog kulturnog, nacionalnog i državnog identiteta, kako to sami funkcioneri DPS-a govore. Evo kad je riječ o imovini, a pričamo o zakonu koji treba da reguliše slobodu vjeroispovijesti i pravni položaj crkava i vjerskih zajednica, a on u stvari reguliše pljačku crkvene imovine, na sajtu Vlade se kaže jasno da se ovim zakonom na transparentan način rješava pitanje državne imovine. Dakle, rješava se pitanje imovine, a ne pravnog položaja crkava i vjerskih zajednica. Pa ovdje prisutni ministar Zenka kaže sljedeće: " Sprema se rješenje da se državi vrati imovina koja joj je pripadala do 1920.godine." Opet je riječ o imovini.

Drugi cilj je utvrđivanje identiteta. Pazite, molim vas, poštovani građani, Zakonom o pravnom položaju crkava i o slobodi vjeroispovijesti utvrđuje se crnogorski državni i nacionalni identitet.

Duško Marković kaže 12. maja o.g. da predloženi zakon predstavlja završni korak na istorijskom putu kulturne emancipacije Crne Gore. Jedna funkcionerka DPS-a izjavljuje da je riječ o veoma značajnom pravnom aktu kojim se utvrđuju važna pitanja, opet, kulturnog identiteta Crne Gore. Đukanović kaže da hoće da ujedini pravoslavni korpus, kaže on korpus, ne veli čak ni vjernike nego pravoslavni korpus u Crnoj Gori.

Dakle, jasan je cilj ovog zakona. U stvari smeta pravoslavna crkva, i to njihov glavni saveznik iz Srbije poručuje, koji im je ovdje došao da im, u ulozi sekularnog sveštenstva, blagoslovi njihov Kongres Nenad Čanak, koji kaže, u njihovom režimskom, partijskom, udbaškom listu Pobjeda, da bi Crna Gora opstala mora se boriti svim sredstvima protiv Srpske pravoslavne crkve.

Dakle, on opstanak Crne Gore vezuje za nestanak Srpske pravoslavne crkve i poziva na mobilizaciju režim Đukanovićev da udari na crkvu svim sredstvima.

Kažu danas - neće se otimati crkvena imovina. Kao da ima ludih i naivnih da neko vjeruje Đukanoviću i njegovim obećanjima. Evo šta je on obećao patrijarhu Pavlu u pismu 26. decembra

1993.godine.

Kaže sljedeće: "Uvjeravam Vas da Vlada Crne Gore čini sve iz domena svoje nadležnosti kako bi sačuvala nepovredivost unutrašnjeg ustrojstva i života Srpske pravoslavne crkve." Dakle, tad ne pominje crnogorsku crkvu nego kaže da će čuvati nepovredivost ustrojstva Srpske pravoslavne crkve. A onda je uoči majskih parlamentarnih izbora 1998.godine bio u Patrijaršiji u Beogradu i obećao tada patrijarhu Pavlu i mitropolitu Amfilohiju, u zajedničkom saopštenju se kaže, nakon tog sastanka, da je Srpska crkva dobila uvjerenja da će crnogorski državni vrh podržati Srpsku pravoslavnu crkvu u odnosu na, pazite, samozvanu i nepostojeću crnogorsku crkvu. To Đukanović kaže u saopštenju, a danas njegovi poslanici nas ubjeđuju da je ta crkva uvijek postojala, da je nepravda što je ukinuta, da oni dadoše sve od sebe, izginuše da je obnove.

Dakle, poštovani građani, sad treba vjerovati Đukanoviću i njegovim pričama i obećanjima kao da nije bezbroj puta u svakom pogledu i kao da nije svakoga prevario, pa evo i svetog patrijarha Pavla i mitropolita Amfilohija. Minut od kolegince, jesmo li se dogovorili?

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 16:18:53)

Ja sam zamolio vašeg šefa Kluba da pogleda vaše vrijeme, ja bih vas zamolio da u dvije rečenice završite.

BUDIMIR ALEKSIĆ (26.12.19 16:19:57)

Kaže se - kralj Nikola protjeran, crkva uništena. Evo šta kralj Nikola kaže u listu Glas Crnogorca 1920.godine, povodom ujedinjenja jedinstvene crkve 1920.godine:

"Crnogorski narod koji je u svojim vjekovnim naporima zasnovao srpsku državnu misao i stvorio prvu političku državu i omogućio svojim neobičnim i junačkim podvizima da se oslobodi srpsko pleme ispod turskog i austrijskog ropstva oslobodio je Peć, sjedište srpskog patrijarha. Samim oslobođenjem Peći oživjela je i realna patrijaršijska prava pečkog mitropolita. Crna Gora je htjela da imenuje jednog patrijarha opet u Peći, ali kako tada još nije bio oslobođen jedan veliki dio našeg naroda koji se nalazio pod austrijskim ropstvom, taj akt je odložen. Čim se Crna Gora vaspostavi, mitropolit pečki ima biti proglašen sa svim njegovim istorijskim pravima za patrijarha cjelokupne Srpske pravoslavne crkve."

Dakle, kralj Nikola govori o ujedinjenju Srpske pravoslavne crkve i želi da se to ujedinjenje realizuje u Peći a ne u Sremskim Karlovcima.

PREDSJEDAVALAĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 16:20:28)

Riječ dajem Neli Savković.

NELA SAVKOVIĆ VUKČEVIĆ (26.12.19 16:20:38)

Zahvaljujem.

Uvažene dame i gospodo,

Ovim zakonom Crna Gora čuva vrijednosti na kojima je istorijski opstajala. To su: sloboda, jednakost i dostojanstvo čovjeka. Najveći stepen ostvarenja te slobode bila je država. Slobodu su Crnogorci željeli ne samo za sebe već za sve ljude, bez obzira na vjeru, naciju, rasu, porijeklo ili bilo koje drugo opredjeljenje.

Taj kosmopolitizam proizišao je iz moralnog, herojskog i kulturnog bića Crne Gore i otjelotvorio se u pravu i u zakonima. Još od pravnih propisa prve crnogorske države Duklje, koja je nastala na slojevima grčko, ilirsko, romansko, slovenskim i drugim, što je postavilo čvrste temelje za viševjerske i višenacionalne skladnosti, dosljedno se čuvalo pravo svih građana. To potvrđuje i Zakonik Ivana Crnojevića đe imamo potvrdu prava utočišta za strance.

Dakle, kako kaže Radoslav Rotković, u vrijeme kada se u Evropi spaljuju knjige, vrše se vjerski progoni, imamo inkviziciju, Crna Gora proglašava nešto što bismo danas odredili kao pravo na azil, i time pokazuje da je država društvo slobodnog čovjeka. Tu misao imamo i kod Petra Prvog Petrovića Njegoša. On kaže - u slobodnu zemlju, jer se Crna Gora uvijek tako doživljavala, stupivši ma kod roda i plemena bio sin on mora biti slobodan.

Takvoj pravnoj istoriji odavali su priznanje ugledni stvaraoci kao što je Valtazar Bogišić, koji je za Crnu Goru kazao da je pravna samorodica i, naravno, upućivao na to da je naše pravo inspirisalo prava nekih naprednih svjetskih država.

Takođe, Karl Nojman govori da Crna Gora među slovenskim državama jedina ima svoje autentično pravo, za razliku od drugih zemalja koje se oslanjaju na neke druge pravne regule, odnosno regule.

Kako je to, mimo zakona, izgledalo u stvarnom životu možemo videti i u svjedočanstvima brojnih izvanjaca. Kad je svojevremeno kapetan Angel iz Norveške boravio u Crnoj Gori da vidi kakve su prilike ovde, jer nije mogao mnogo da sazna, izuzev da je slobodarska, dakle, nakon oslobođenja 1878.godine, očekivao je, kako je rekao, da će, kao i u drugim evropskim državama, videti netrpeljivost između onih koji su pobijedili, u ovom slučaju između Crnogoraca, na jednoj strani, i Turaka i Albanaca na drugoj. Ali nije bilo tako. I zadivljen svjedoči. U razgovoru, sa guvernerom Podgorice, dakle gradonačelnikom Martinovićem, konstatuje da nije do sad naišao na primjer takvog sklada i tolerancije, na što će mu ovaj Podgoričanin reći - kakve bi koristi bilo od toga da turskoj deci školskog uzrasta zabranimo turski jezik, da zabranimo njihove novine, da naćeramo turske sveštenike da govore crnogorski u džamiji, da obilježavaju grobove na svoj način. Nijedan Crnogorac ne bi prihvatio da bude guverner, ako bi trebalo da preduzme tako surove, niske i podmukle radnje. Na isti način komentarisao je i gradonačelnik Nikšića, svjedoči kapetan Angel. Kad je u pitanju katoličko stanovništvo "Danica hrvatska, slavonska i dalmatinska" bilježi, između ostalog, u opisu tog stanja i slobodnog duha u Crnoj Gori da Crnogorci nijesu stiješnjeni kalupom svoje države, da svi dolaznici, bez razlike vjerozakona, dobijaju pravo građanstva.

Dakle, na toj tradiciji, u tom duhu nastao je zakon koji danas usvajamo, iako smo mogli da čujemo, moglo se zaključiti da je to mimo svih sloboda, da on nije u skladu sa evropskim standardima i da je vrlo krut. Zato budimo i mi dostojni ovog nasleđa o kome sam govorila. Radimo kako nam je crnogorski mudrac Sula Radov poručio - idite ne zagonom, nego zakonom.

Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 16:25:13)

Hvala vam.

Dajem riječ Neđeljku Rudoviću, poslije toga Danijela Pavićević, neka se pripremi Žana Filipović, i imamo i zahtjev predlagača.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (26.12.19 16:25:24)

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dame i gospodo.

Da li Crnogorci imaju pravo na Crnogorsku pravoslavnu crkvu? Imaju.

Da li se ovim zakonom omogućava onim vjerujućim Crnogorcima koji žele da imaju crkvu u kojoj se upravlja isključivo iz Crne Gore, nastavljajući tradiciju po kojoj je mitropolit crnogorske bira crnogorski zbor? Da li će se ovim zakonom nešto suštinski promijeniti? Promijenice se u tom dijelu što će Crnogorska pravoslavna crkva biti zvanično registrovana u Ministarstvu umjesto u policijskoj stanici. Da li će se nešto još promijeniti? Danas je predsjednik Vlade, svi vi govorite o obnovi autokefalne crnogorske crkve, a danas je predsjednik crnogorske vlade saopštio u polemici sa nekim kolegama iz opozicije da će hramovi ostati Srpskoj pravoslavnoj crkvi. To je rekao Duško Marković danas, jasno i glasno, i u mikrofon i bez mikrofona.

Dakle, građani Crne Gore, vi koji vjerujete da treba Crnoj Gori Crnogorska pravoslavna crkva ovim zakonom se ništa promijeniti neće. Demokratska partija socijalista u ovom trenutku ne

predlaže ovaj zakon da bi se nešto riješilo.

Demokratska partija socijalista predlaže ovaj zakon zato što u njemu vidi svoju kratkoročnu korist, a na dugoročnu štetu Crne Gore. U situaciji kada imamo i dalje predreferendumsku Crnu Goru, kada i dalje imamo onih 45% naših sugrađana, članova naših porodica koji su vjerovali da su u pravu kada su se zalagali za to da Crna Gora ostane u državnoj zajednici su i dalje na tim pozicijama, vi vašom politikom sve te ljude držite i dalje u uvjerenju da su u pravu umjesto da kod svih njih svi zajedno stvaramo osjećaj privrženosti državi Crnoj Gori. Ako imamo osjećaj privrženosti državi Crnoj Gori, umjesto inata i prkosa koji vi proizvodite, pokušavajući da sebe predstavite jedinama koji su zaštitnici ove države. Dakle, vi njih držite zabetonirane na tim pozicijama i na taj način pravite dugoročnu štetu interesima države Crne Gore. Zato želim da otklonim sve sumnje, kod nekih nade, da će ovim zakonom Crnogorska pravoslavna crkva moći da služi u crnogorskim manastirima. Ja mislim da je potpuno prirodno da crnogorski manastiri budu državna svojina i crnogorska kulturna baština. Isto tako mislim da je potpuno prirodno da se ova tema nađe na dnevnom redu nakon što se dogovorimo oko toga da ovo bude država reda, zakona, ekonomske perspektive, radnih mjesta, evropska Crna Gora, normalna Crna Gora. Ne, vama to nije cilj. Vama je cilj da sluđujete narod, vama je cilj da svađamo narod i dalje. Vama je cilj, jedan jedini, zadržati političke pozicije moći umjesto rješavati problem.

Među onima koji su prolijetos ulicama Podgorice šetali i tražili zakon i pravdu su i pripadnici Srpske pravoslavne crkve bili i pripadnici Crnogorske pravoslavne crkve. Među njima su bili i Srbi i Crnogorci, Hrvati i svi ostali. Namjera ovog zakona je da se ta rijeka promjena zaustavi, da se podigne jedna velika brana i da se ona razdvoji kako bi neko i dalje mogao da potkrada državu Crnu Goru. I vi ne obnavljate Crnogorsku pravoslavnu crkvu, ona je obnovljena prije 26 godina na Lučindan 1993.godine, na Velikom narodnom zboru, kada su tadašnji čelnici emancipatorskog pokreta, neki sjede sada tu, morali da švercuju vladiku Antonija Abramovića, da ga čuvaju da ne bude uhapšen, kada su momci sa Cetinja, iz Nikšića, Podgorice, Kotora i ostalih crnogorskih gradova bili progonjeni, hapšeni, kada ste im bubrege objijali, kada ste dozvoljavali da Arkan uđe u crnogorski manastir.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 16:30:27)

Prekoračili ste, inače, vrijeme za Vaš klub, molim Vas završite.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (26.12.19 16:30:29)

Završavam, predsjedniče. Vladika Petar I je rekao: "Ja sa velikom žalošću i sa suzama vidim da svi naši neprijatelji i svi đavoli od svijeta ne bi vam mogli toliko zla, toliko štete i sramote učiniti koliko vi sami sebi činite."

Ja mislim da ove riječi i dan danas imaju puni smisao.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 16:32:14)

Hvala vam.

Sada Danijela Pavićević, nažalost, imate samo par minuta.

Izvolite, a neka se pripremi Žana Filipović.

DANIJELA PAVIĆEVIĆ (26.12.19 16:32:24)

Hvala.

Poštovani građani, uvaženi predsjedniče Parlamenta,

Neophodno je da Crna Gora donese Zakon o slobodi vjeroispovijesti, ali zakon koji će pomiriti Crnu Goru. Pitanje slobode vjeroispovijesti je zloupotrijebljeno u političke svrhe.

I ovaj zakon je na ovakav način pripremljen za dalje produbljivanje podjela. Jasno je potpuno da se ne radi o ambiciji Vlade da pripremi kvalitetan zakon i reguliše pitanje prava na slobodu vjeroispovijesti nego da izvrši preuzimanje vjerske imovine. Umjesto toga danas bi vi, gospodo iz vlasti, trebalo da odgovarate poslanicima opozicije, ali i javnosti Crne Gore, na mnoga druga pitanja, počev od pljačke ove države, iz, naravno, redova vaše partije, da odgovarate za visoku korupciju, da odgovarate za neriješena ubistva i zličine, da odgovarate za šverc i sivu ekonomiju i za mnoga nepočinstva koja vrlo često isplivaju na površinu, a vi, umjesto toga, brže-bolje osmislite jedan ovakav zakon koji skrene pažnju i daje alibi institucijama, koje ovaj narod plaća da gone počinioce ovih nepočinstava, da ne rade svoj posao. Upravo ova vlast, vi prije 30 godina ste obmanuli Mitropoliju. Od ove mitropolije, od ove crkve ste zatražili blagoslov da vladate Crnom Gorom, cjelivali ste krst da biste dobili podršku od vjerujućeg naroda tada. Danas toj istoj crkvi i toj istoj Mitropoliji od koje ste tražili blagoslov i cjelivali krst zabadate na ovakav način, ovakvim aktom, nož u leđa, figurativno rečeno.

Dakle, ovakav Zakon o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica je jedan eklatantan primjer nasilnog oduzimanja imovine, prije svega, Mitropolije crnogorsko primorske kao najstarije vjerske zajednice u Crnoj Gori. Ovakav predlog zakona kao jedan jednostran pravni akt po svojoj prilici je pisao niko drugi nego Zoran Pažin. Morate znati da ovim zakonom ugrožavate mir i stabilnost Crne Gore, njen ustavni poredak, samim tim što ovaj zakon ni pod kojim okolnostima ne može imati ustavotvornu kategoriju i nije usklađen sa pravnim sistemom. Ovo je primjer jedne osione vlasti koja osiono, putem straha i manipulacija, pokušava prikazati da je otimačina pravna kategorija. U narodu postoje mudre izreke koje se oslanjaju na ovakve i slične primjere, pa kaže - ono što je oteto to je i prokletu.

Samo još nešto da kažem, dobila sam ja jednu poruku iz Kotora. Poručuju vam iz Kotora, iz Boke, tačnije od Mokrina do Kufina, da se ovaj zakon na njih ne odnosi, a vi znate zašto. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 16:36:56)

Hvala.

Ovaj zakon će se odnositi kad bude usvojen u Skupštini Crne Gore na sve, naravno.

Sada riječ ima poslanica Žana Filipović, a neka se pripremi ministar Aleksandar Bogdanović.
Izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ (26.12.19 16:37:11)

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovani ministri, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani i građanke Crne Gore, Prije nego što nešto kažem o Predlogu Zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica želim da iskomentarišem neka izlaganja poštovanih kolega i kolegica, jer je u tim izlaganjima bilo konstrukcionih grešaka. A kada se premise pogrešno postavljaju one nužno vode i pogrešnom zaključku. Čuli smo ovdje da se pravoslavlje miješa sa pojmom Srpske pravoslavne crkve, to nijesu sinonimni. Takođe, čuli smo da mnogo građana i građanki Crne Gore pripada Srpskoj pravoslavnoj crkvi. Želim da kažem da pravoslavni građani ispovijedaju vjeru, oni su u euharistijskoj zajednici, ispovijedaju se Bogu, ocu, sinu i duhu svetome, a ne pripadaju crkvi, prije bi se moglo reći da crkva pripada njima. Takođe smo ovdje čuli, a pretpostavljam da je to politički stav mojih kolega iz opozicije, o tome da nije postojala autokefalna crnogorska pravoslavna crkva. Nema ništa sporno u činjenici da je u jednom periodu na ovom području crkvenu jurisdikciju imala Crnogorska pravoslavna crkva. To ne spore ni najveći poznavaoči kanonskog prava, kao što je Nikodin Milaš. A zašto je to tako? Zato što u kanonskom pravu postoji princip etnofiletizma, da jednoj nezavisnoj i suverenoj državi kakva je Crna Gora bila do 1918.godine pripada i autokefalna crkva. Tako da izlaganje da Srpska pravoslavna crkva ima na ovom prostoru 800 godina trajanja ne odgovara istorijskoj faktografiji. Takođe, ovdje tokom diskusija su se pominjali ugovori, Ugovor o pitanjima od zajedničkog

interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice kao i temeljni međudržavni ugovor između države Crne Gore i Svete stolice.

Moram da kažem da sam potpuno sigurna da Vlada Crne Gore ima dobru volju i da postoje širom otvorena vrata za potpisivanje ugovora sa pravoslavnim crkvama u Crnoj Gori. Ali da bi se neki ugovor potpisao moraju da se ispune ne dva uslova, nego dva preduslova, a to je da postoji dobra volja sa obje strane, ali da postoji i uzajamno poštovanje i uzajamno razumijevanje koje vrlo često izostane kada visoki crkveni velikodostojnici u Crnoj Gori u javnosti pošalju neke poruke, neke metafore koje su svima nama poznate, koje ja ne želim da govorim, a uglavnom su o nepriznavanju države Crne Gore i crnogorskog identiteta. Priznaćete, poštovani građani i građanke, da ovo nije dobar ambijent u kojem bi se pristupilo potpisivanju ovih ugovora, ali ja sam potpuno sigurna da sa strane Vlade Crne Gore postoji dobra volja za potpisivanje ovih ugovora.

Sada ću se vratiti na Predlog Zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica. Želim da kažem da je Vlada Crne Gore temeljno i odgovorno pristupila izradi ovog normativnog okvira za regulisanje prava na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti u Crnoj Gori, imajući u vidu da je sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti jedna od temelja demokratskog društva unutar značenja Evropske konvencije, i svjesni, u potpunosti svjesni značaja, koje ovo pitanje ima u svim savremenim demokratskim političkim zajednicama. Ja mislim da nijedna država u regionu nije prošla ovaj put koji je prošla država Crna Gora da usvoji Predlog Zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica. Naše susjedne države su uglavnom ove zakone donosile autonomno, nijesu ni tražili mišljene Venecijanske komisije. Ovaj predlog je zakona izrađen na bazi nacрта iz 2015.godine, nakon brojnih sugestija i predloga koje su stigle od vjerskih zajednica, upravo sa željom da se postigne konsenzus o ovom važnom pitanju u Crnoj Gori. Ali nijesmo postigli apsolutnu saglasnost, ali smo postigli najveću moguću saglasnost. Kao što znam dobro, jer sam učestvovala na tim sastancima sa predstavnicima vjerskih zajednica, svi predlozi i sugestije vjerskih zajednica koje su bile u skladu sa međunarodnim standardima uglavnom i u najvećoj mjeri su prihvaćene.

Moram da kažem da je postignuta najveća moguća saglasnost nego ikada prije po ovom pitanju. Moram, takođe, da kažem da ovaj zakon prepoznaje državu Crnu Goru kao neutralnog i nepristrasnog garanta vjerskih prava i sloboda svim građanima i građankama Crne Gore. A kroz odnos države i pojedinca se potvrđuje građanska matrica crnogorskog društva, a to je da je građanin nosilac suvereniteta i njegova vjerska ili druga ubjeđenja ne mogu uticati na njegov položaj u društvu. Mi smo danas ovdje u mnogim diskusijama čuli koliko je ko vjernik, tu sam zapisala "bezbožnici", itd. To je tipičan diskriminatorski odnos prema građanima i građankama Crne Gore koji nisu vjerujući. Ovaj zakon štiti, odnosno daje slobodu svakom građaninu i građanki Crne Gore da po sopstvenoj savjesti pripadaju ili ne pripadaju nekoj vjerskoj zajednici, ali ovaj zakon štiti i teistička, neteistička i ateistička uvjerenja.

Dakle, krenuli smo 2014. godine kad je formirana radna grupa, 2015. godine kad je formiran ekspertski tim, dakle ovo je kraj 2019. godine, a izrada ovoga zakona bila je predviđena programom rada Vlade za 2019. godinu. Tako da je pet godina rađeno na ovom zakonu, nije on odjednom došao u Skupštinu Crne Gore.

Koliko još imam?

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 16:44:56)

Pošto Klub poslanika DPS-a ima vremena, vi imate još mogućnost da pričate, ali znate da ste prekoračili ovo vrijeme od pet minuta. Hvala.

Sad sam najavio Aleksandra Bogdanovića, izvolite.

ALEKSANDAR BOGDANOVIĆ (26.12.19 16:45:12)

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedniče Skupštine, poštovani predsjedniče Vlade, dame i gospodo poslanici,

uvaženi građani,

Dobro je da su crkva i vjerske zajednice i država u dobrim odnosima, onda je narod jači, samopouzdaniji, složniji. Tamo gdje to uvijek ne mogu biti, što zbog različitog pogleda na prošlost, a još više na budućnost njihove zemlje, dobro je te odnose urediti po zakonu. Tada svak zna šta je njegovo pravo, i onaj na vladčinom prijestolu, biskupskoj stolici ili reisovom statusu, pa i onaj kojeg narod bira u demokratskim i prolaznim ciklusima. Odnos prema kulturnom nasleđu prioritet je svake odgovorne kulturne politike, od čega u velikoj mjeri zavisi kulturna i identitetska stabilnost cjelokupnog društva u njegovom daljem razvoju. Teško je da se može govoriti o budućim kulturnim strategijama bez jasno definisanog i normiranog odnosa prema našem nasleđu. Iz tog razloga uvjeren sam da pravnim instrumentima koje podrazumijeva ovaj predlog zakona dodatno unapređujemo i normativni okvir zaštite nematerijalne i materijalne kulturne baštine. Vjerujem da je važno da naglasim kako upravo imovina koju koriste vjerske zajednice u dobrom dijelu ima status zaštićenih kulturnih dobara. Iz tog razloga, a sa stanovišta Ministarstva kulture, u potpunosti smatram kako ovaj predlog zakona predstavlja dodatnu podršku ukupnoj zaštiti kulturne baštine koja pripada svim građanima Crne Gore.

Polazeći od toga da su zaštita i afirmacija kulturne i prirodne raznolikosti svojevrsni izazovi 21. vijeka, neophodno je definisati smjernice očuvanja posebnosti našeg prostora, uz poseban senzibilitet prema multikulturalnom suživotu koji je sastavni dio i naše tradicije i savremenog crnogorskog društva. Takva strategija kojom se afirmišu različitost, međunacionalni i međukonfesionalni sklad jedan je od naših prioriteta. Odnosom prema kulturnoj baštini pokazujemo koliko smo spremni da sačuvamo ono na čemu se temelji naše nacionalno biće, što je ujedno i garant očuvanja kulturne posebnosti u vremenu u kojem se ponekad olako brišu razlike. Zato su neophodne zakonske normativne intervencije kao odgovor države na izazove vremena, ali i kao potreba za usklađivanjem sa normama i pravilima najrazvijenijih centara svijeta. Uvjeren sam i da je predloženo rješenje utemeljeno u strateškom opredjeljenju za uspostavljanjem što snažnijeg monitoringa nad stanjem kulturne baštine svih građana. Posebno u onom dijelu kulturnog nasljeđa koje do sada nije valorizovano i koje nije u skladu sa zakonom utvrđenim kulturnim vrijednostima.

Svjedoci smo da je bogatstvo izraza i prožimanje brojnih kultura ostavilo jedinstven trag multikulturalnosti i kroz sakralno nasleđe. Ono nerijetko sadrži delikatne promjene u kojima se prepliću različiti uticaji, pa time i odnos prema njima mora biti delikatan, kako u samoj valorizaciji, tako i u očuvanju i održavanju kulturnih dobara. Treba podsjetiti da su upravo sakralni objekti bili izloženi značajnim promjenama u posljednjih nekoliko decenija. Formalni vlasnici tih objekata činili su to često bez poštovanja pravila struke, uz zabrinjavajuće promjene autentičnosti i samog integriteta kulturnih dobara. Riječ je o praksi kakvu razvijeni svijet ne poznaje, a koja nije ni u skladu sa principom i načelom da očuvanje kulturnog nasljeđa mora da bude imperativ svima. Tom bogatom nasleđu jedinu adekvatnu zaštitu može pružiti država Crna Gora, ne ulazeći u razloge da li te objekte građani posjećuju kao vjernici ili kao zaljubljenici u kulturnu baštinu. Znamo da najveći dio crnogorskih sakralnih spomenika nije gradila nijedna strana institucija ni država nego su je gradili naši preci koji su bili odani državi Crnoj Gori i njenoj crkvi. Bez dijeloga nikada se Crna Gora ne bi izgradila u savremeno društvo. Bez viševjerskog sklada naša istorija bi izgledala siromašnija, a crnogorska sakralna umjetnost i kultura ne bi dostigla ovakve domete.

Podsjetiću da, shodno Ustavu, država ima odgovornost da štiti, prati stanje i unapređuje naslijeđene vrijednosti svih kulturnih dobara na njenoj teritoriji, bez obzira ko neposredno upravlja njima.

Jednostavno veliki dio opštekulturnih vrijednosti o kojima država mora da brine, sastavni je dio sakralne umjetnosti i njihov značaj je često jednak kako u duhovnoj tako i svetovnoj sferi, kako u vrijednosnom sistemu vjere tako i u vrijednosnom sistemu kulture.

Zaštita kulturne baštine, baš kao i sloboda vjeroispovjesti, su neraskidivo povezane vrline jednog demokratskog i slobodnog društva. I u tom smislu ovaj zakon samo podiže nivo odgovornosti države prema vjerskim zajednicama, izražava viši nivo poštovanja prema njihovoj pastoralnoj ulozi i zaštititi izbora vjere svakog njenog građanina, tj. odnosa prema samoj vjeri kao jednom od civilizacijskih tekovina savremenog čovječanstva.

I na samom kraju, instituti i mehanizmi kojima je određen kulturni i istorijski uticaj onoga što sadrži neko sakralno znanje, prevashodno pripadaju državi, zbog čega nije logično da država

nema nadzor nad tom vrstom nasleđa.

I zaključiću, ovaj prijedlog zakona posebno posmatramo u kontekstu pozitivnog zakonskog normiranja ove oblasti, ali i kao dodatnu mjeru garancije zaštite kulturnih dobara koji su postojali i postoje na teritoriji Crne Gore.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 16:51:41)

Hvala vam.

Poštovane kolege, Socijaldemokrate i Liberalna partija su iskoristili svoje vrijeme, Posebni klub je iskoristio svoje vrijeme, SNP, Demos je iskoristio svoje vrijeme, Demokratski front je iskoristio svoje vrijeme. Ima prijavljenih osam još iz Demokratskog fronta.

Sada ćemo prvo da čujemo premijera Markovića koji će da saopšti, da informiše Skupštinu o razgovorima koje je imao, a onda bih zamolio poslanike Demokratskog fronta da se dogovore o korišćenju nekog vremena koje ćemo dodatno dati samo da bi se mogli obratiti ali da skrate vrijeme i da, naravno, praktično ne mogu više koristiti komentare.

Izvolite, predsjedniče Markoviću.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 16:52:38)

Hvala, predsjedniče.

Uvaženi poslanici, poštovani građani, uvaženi poslanici Demokratskog fronta,

Gospodine Mandiću i gospodine Kneževiću, vama se obraćam jer je na vašu inicijativu i na vaš predlog došlo do susreta između mitropolita Amfilohija i mene u kabinetu. Taj susret je potvrda da Vlada u ovoj raspravi želi dijalog o suštinskim i ključnim pitanjima, a ne o politici i manipulacijama. Ovaj sastanak i prihvatanje vaše inicijative je, takođe, potvrda potpune spremnosti da uvažimo i saslušamo u Parlamentu poslanike koji o ovom pitanju dijametralno suprotno razmišljaju i gledaju u odnosu na Vladu.

Drugi razlog zbog čega sam prihvatio ovaj sastanak, mimo vaše inicijative i uvažavanja, ne samo vas kao poslanika, nego i predsjednika dvije stranke koje konstituišu Demokratski front, je činjenica da o duhovnim i vjerskim pitanjima koja se prelamaju i preko ovog zakona, treba razgovarati sa prvim čovjekom ili duhovnikom Crnogorske Mitropolije i da njegove riječi, njegove poruke i njegova argumentacija mogu biti osnov za dalje promišljanje o ovom rješenju. Ne nikako, bilo kojeg drugog crkvenog velikodostojnika, kao što smo imali priliku da to čujemo.

Treći razlog je bio da takođe u toj raspravi, u tom dijalogu koji je trajao više od dva sata, takođe, podijelim argumentaciju i dam garancije da ovaj zakon nema skrivenu agendu i zlokobnu misiju u odnosu na Mitropoliju Crnogorsko primorsku. Govorim o Mitropoliji Crnogorsko primorskoj, iako je ovdje bilo riječi u diskusijama i o Srpskoj pravoslavnoj crkvi. Poštujemo ono što je rekao u dijalogu sa nama mitropolit. Dakle, dao sam garancije i uvjerenja da ovaj zakon nema nikakvu skrivenu agendu, da je to zakon koji treba svakom civilizovanom i demokratskom društvu i da on ne ugrožava niti Crnogorsku mitropoliju niti bilo koji vjerski objekat kojim raspolaže ili upravlja Crnogorska mitropolija, niti dovodi u pitanje položaj i status ijednog sveštenika. Naravno, saopštavajući, davajući te garancije naveo sam brojne primjere zajedničkog rada na tim i sličnim pitanjima u zvaničnom dogovoru i komunikaciji sa mitropolitom. Takođe, ukazujući da je Vlada bila veoma trpeljiva i u onim situacijama kada se drastično kršio i neprimjenjivao crnogorski zakon. I kada mi je mitropolit rekao da njegovi sveštenici za to nijesu imali njegov blagoslov, mi smo otpjeli takve zloupotrebe i takva kršenja zakona, baš zbog poštovanja riječi mitropolita.

Šta je poslije duge diskusije rezime? Mitropolit je tražio da Vlada povuče zakon, da je to u interesu svih. Kada sam ga pitao zašto je to takav predlog iza kojega čvrsto stoji? Argumentacija je nepovjerenje u nas i strah za svoju poziciju, za poziciju Mitropolije i njihove imovine. Pokušao sam da ga razuvjerim da takvog straha nema niti da ga može biti, i da ipak treba da poštujemo jedni druge, da su ovo ipak nadležnosti Vlade, da ja kao predsjednik Vlade imam obeveze iz programskih i drugih opredjeljenja kojim je ova vlada zadobila povjerenje građana u Crnoj Gori. I da ostavi vrijeme da vidi da li su garancije koje dajemo u implementaciji ovoga zakona pouzdane i

tačne ili one imaju prevarantski i manipulativni sadržaj.

Na kraju se sve to svelo čak i do toga da pomjeramo za nekoliko dana itd. ali ne želim da vas opterećujem sa tim. Ono što smo svi potencirali je da je dijalog neophodan, da smo i do sada imali dijalog ali, po njihovoj ocjeni, nedovoljan i nedovoljno inkluzivan. Istovremeno sam iskazao spremnost da nastavljamo da taj dijalog vodimo i nakon glasanja o ovom zakonu, ako on prođe u Parlamentu. Tu se nijesmo složili, da budem iskren. Jasno je zbog čega se ne slažemo. Iako je mitropolit i njegovi saradnici rekli da je zakon dobar, osim u dijelu članova 62 do 64, samo ta dva člana. Dakle, u pitanju je nepovjerenje, a ne zakon, u pitanju je iracionalni strah koji je nametnut ukupnim društvenim djelovanjem i neviđenim manipulacijama. Jedna od tih manipulacija, sad sam pogledao na jednom srpskom i crnogorskom portalu u kojem je saopšteno da je predsjednik Vlade dobio šamar zbog toga što je razgovarao sa mitropolitom.

Gospodine Medojeviću, nemam zaista namjeru da čekam da se vi koncentrišete jer Vam je koncentracija uvijek problem. Potrudite se da me slušate.

Dakle, iracionalan odnos prema ovom zakonu je nametnut ozbiljnim manipulacijama sa različitih strana u društvenom i političkom životu Crne Gore, kao što je ova današnja koja se tiče i mene kada sam na vaš zahtjev, zahtjev ovog parlamenta kojeg cijenim, krenuo u ovu, da kažemo, misiju razgovora, upoznajem se, kad sam završio taj razgovor, da sam eto i fizički napadnut i šamaran zbog toga što razgovaram sa mitropolitom.

Dakle, uzmite sve u obzir, nemojte povlađivati sitnim interesima i špekulacijama. Mi smo ovdje država i vi, poslanici opozicioni, i poslanici pozicioni, i Vlada. Na nama je odgovornost a ne na igračima van ovog terena, posebno onima koji nijesu dobronamjerni. Zbog toga vas pozivam, poslaniče Mandiću, da iz ove situacije izađemo sa punim razumijevanjem, pokušavajući da vjerujemo jedni drugima i da to povjerenje veoma brzo potvrdimo. A ja sam spreman to povjerenje da gradimo već od 08. januara.

Evo, nijesam pravio zabilješku ali pokušao sam koliko toliko da prenesem sadržaj razgovora i otprilike zaključne, da kažem, pozicije jedne i druge strane. Hvala vam, predsjedniče.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 17:00:50)

Hvala vama, predsjedniče Vlade.

Ja ću sad dati, zbog toga što jeste bila vaša inicijativa, riječ Andriji Mandiću, a onda se dogovorimo o daljem radu. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 17:01:03)

Mislim da je veoma važno što je došlo do susreta predsjednika Vlade i mitropolita Crnogorsko primorskog. Mi iz Demokratskog fronta procjenjujemo da je važno, jer imamo tešku situaciju u Crnoj Gori, imamo dobru poruku da se o tom pitanju razgovaralo. Ono što je loše to je da nije postignut nikakav dogovor. Mi imamo da kolege iz Bošnjačke stranke traže da dobiju garancije da onaj sporazum koji ste potpisali sa Islamskom zajednicom garantuje poziciju njihove vjerske zajednice. Dakle, vama koalicioni partneri ne vjeruju da će ovaj zakon biti dobar za njih, a očekujete od nas koji smo opozicija da vjerujemo ovo što ste razgovarali da će biti dobro. Zamislite da ste vi potpisali sporazum sa Srpskom pravoslavnom crkvom, kao što ste potpisali sa Islamskom vjerskom zajednicom, i preko toga da vam se opet ne vjeruje. Dobro, sa četiri episkopije, ne znam šta je mitropolit rekao, ali na prostoru Crne Gore djeluju četiri episkopije, a mislim da je teritorijalno veća Budimljansko - nikšićka episkopija nego što je Mitropolija Crnogorsko primorska, na prostoru današnje Crne Gore, i ona pokriva oblast nekadašnje stare Raške, da budemo potpuno precizni. Današnja Crna Gora, iako se priča o nasleđu stare Zete, ni vi ni ja nemamo nasleđe stare Zete, mi pripadamo staroj Raškoj, srpskoj državi, i bili smo na Kosovu za razliku od onih koji baštine nasleđe stare Zete koji nijesu tamo baš mnogo žurili niti su stigli, naši preci jesu. To su te razlike, i vrlo su važne.

Dakle, zašto nijeste prihvatili, predsjedniče Vlade, ovo što vam je rekao mitropolit vezano za ova dva ili tri člana zakona da njih povučete i da izađete u susret rješavanju jednog velikog

problema kojeg imamo u Crnoj Gori? Žao mi je što niste to uspjeli da uradite. Mi ćemo ovdje nastaviti da se borimo.

Poštovani građani, mi ne smijemo stati s našom akcijom. Predsjednik Vlade, Predsjednik države i predsjednik Demokratske partije socijalista jedino uvažavaju argument pritiska, ne uvažavaju ni autoritet našeg mitropolita Amfilohija, ali argument pritiska uvažavaju svi. Zato, naprijed, na ulice, i da sjedemo ponovo pa da pričamo. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 17:03:47)

Hvala vam.

Vidim da ovo ide baš ka punom razumijevanju.

Da saslušamo još i poslanika Kneževića. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.12.19 17:03:54)

Poštovani građani, tačno je da smo kolega Andrija Mandić i ja imali zahtjev, molbu, inicijativu prema premijeru Markoviću i ministru pravde Zoranu Pažinu, nemam razloga to da skrivam nego to ponosno ističem kao činjenicu. Smatramo da bi bilo dobro kroz dijalog, kroz kompromis, kroz dogovor između Vlade, između Mitropolije crnogorsko primorske i Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori da dođemo do prihvatljivog zakonskog rješenja koje ovdje neće podizati tenzije ni u Parlamentu ni van Parlamenta.

Koliko sam shvatio, gospodine Markoviću, našem mitropolitu su neprihvatljivi članovi 62, 63, 64, ali sam i shvatio da je on molio za odlaganje glasanja na način da biste vi možda mogli amandmanski da se dogovarate i uokvirujete te članove 62, 63 i 64 kako bi se dobio vid garancije identičan onome koji traže kolege iz Bošnjачke stranke. Ako je toliko nepovjerenje između nas, gospodine Markoviću, onda smatram da je trebalo da se prevaziđe na način da donesete amandmane ili da uobličite te diskutabilne članove zakona kako bi se eliminisale tenzije i kako ne bi došlo do nekih nesagledivih posljedica koje niko ovdje ne želi ni u ovom parlamentu niti van njega.

U svakom slučaju, vi ste uradili ono zbog čega smo vas mi zamolili i tražili da to uradite. Naš mitropolit je bio tamo, a mi nastavljamo našu borbu. Zahvalan sam vam na tome šta ste uradili jer ste se sreli s mitropolitom, ali očigledno nije bilo dogovora.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 17:05:53)

Hvala.

Sada da čujem još jednom predsjednika Vlade i da se dogovorimo o satnici za dalje poslaničko nastupanje.

Izvolite.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 17:06:03)

Samo da vas ispravim, gospodine Kneževiću, niste me molili nego ste predložili, da budemo potpuno precizni. Svaka riječ u Crnoj Gori se mjeri i iz nje izvlače različite ocjene. Volim da diskutujem na bazi čistih i jasnih činjenica. Posebno volim da sam u centru, da nemam za partnere ni ekstremiste ni na desnoj ni na lijevoj strani, bilo da su Crnogorci ili Srbi, i zbog toga sam vrlo često neshvaćen.

Zaboravio sam da kažem da smo s mitropolitom razgovarali i o tome da je neophodno pristupiti zaključenju temeljnog ugovora. Pitao sam zašto to do sada nijesmo uradili, mi smo bili spremni za to. Da ne govorimo sada o razlozima i argumentima s jedne i druge strane, što mislim da je veoma važno. Saopštio sam mitropolitu da smo na tu temu spremni već sutra da razgovaramo, i on je spreman. Temeljni ugovor nema veze sa zakonom. Dakle, mi smo spremni

da krenemo već sutra u razgovor s Mitropolijom crnogorsko primorskom i o zaključenju temeljnog ugovora s državom, kao što smo to uradili i s drugim vjerskim zajednicama i crkvama u Crnoj Gori.

Poštovani građani, uvaženi poslanici, i na ovaj način smo pokazali da poštujemo ovaj dom, da poštujemo različita mišljenja i da smo spremni da dijelimo argumente s onima ne samo koji se ne slažu s nama nego koji i ne vjeruju u nas. Rekao sam direktno mitropolitu da mi je žao što sam stekao zaključak da je razlog samo u nepovjerenju. Na žalost, to nepovjerenje stanuje i u ovoj sali kada je u pitanju vaš politički blok i još neki drugi opozicioni poslanici. Vjerujem da je nepovjerenje ključni razlog zbog naših ozbiljnih mimoilaženja na različitim poljima.

Želim da vas uvjerim da ovaj zakon ne daje osnova za takav pristup. Siguran sam da ćete se uvjeriti u to. Kao što sam rekao mitropolitu gledaćemo se i poslije ovoga i bićemo u prilici jedan drugom, Bože zdravlja, da kažemo ko je bio u pravu, a ko nije bio u pravu. Prvi put čujem za amandman, nemam pojma. Poslanici imaju pravo da predlažu amandmane ko god hoće. Je li bio Odbor? Vlada nije upoznata.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 17:09:13)

Hvala, predsjedniče Vlade.

Poštovane kolege, razjasnili smo se ovim informacijama oko sastanka koji smo imali.

Možete proceduralno, ali bih vas zamolio prije toga nešto. Zamolio bih da ovo bude proceduralna intervencija. Poslaniče Mandiću, zamolio bih vas tokom proceduralne intervencije poslanika Radulovića, ovdje od prijavljenih s opozicione strane samo još jedan van Demokratskog fronta Goran Radonjić, oni su davno potrošili vrijeme, ali zaista mislim da je u redu da i on ima par minuta da se obrati, volio bih da ovih vaših osam diskutanata se dogovore kojim redom i po koliko vremena. Molim vas da vodite računa da to bude oko tri minuta, može i pet minuta, ali da preko toga nemamo jer jedino ovdje uz neke klubove još Demokratska patija socijalista ima značajno vremena. Molim vas za to da nemate komentara jer nemojte da koristite tu priču. Samo diskusije.

Izvolite, proceduralno reagovanje, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (26.12.19 17:10:15)

Gospodine predsjedniče Vlade, krajnje konstruktivno, prvo da je ovo sudnji možda dan, daleko bilo, po Crnu Goru i po njenu budućnost. U cilju toga, da li slučajno ili zato što smo vidjeli suštinu, naša malenkost poslanik Budimir Aleksić i ja smo, ne znam prije koliko sati, predložili amandman da se brišu članovi 62, 63 i 64 i da se na jedan ljudski način dogovorimo da sve vjerske zajednice u Crnoj Gori imaju isti aršin zbog vjerske i svake druge sloge po Crnu Goru. Evo još jedan razlog i mogućnost kako da se usvoji amandman i da zakon prođe ili da se odloži kako bi došli do unutarcrnogorskog dijaloga i dogovora.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 17:11:33)

Hvala, poslaniče Raduloviću.

Molim vas, kolege, nemojte sada zbog korektnosti i potrošenog vremena da se iscrpljujemo proceduralnim reagovanjima za koje nema potrebe. Svi poslanici će imati po pet minuta vremena, a onda ima pet minuta poslanik Goran Radonjić. Znači, sada ima riječ Goran Radonjić, nakon njega poslanik Suad Numanović, a vi dajte raspored iz Demokratskog fronta kojim redosledom želite da se obratite.

Izvolite.

GORAN RADONJIĆ (26.12.19 17:12:33)

Poštovani građani, ovo što se pred nama nalazi, bez obzira na ovo što smo čuli, jedino se

može nazvati kao zakon kojim se namjerava oteti crkvena imovina i uništiti crkva. On je odavno pripremljen, i medijski i na druge načine. Svako ko je odgovoran, ko smatra da treba poštovati osnovna ljudska prava mora se jasno i odlučno suprostaviti toj namjeri, naročito samoprovani građanski i liberalni pokreti i pojedinci koji nas ubjeđuju, nesrećni što se mi bunimo protiv diskriminacije, da treba da se bavimo nekim drugim pitanjima. Posebno neistinita i podla je je teza da je problem zakonitost. Crkva je tražila, i mi smo tražili mnogo puta, da se riješi ovaj problem tako što će se donijeti pravedan zakon, pošten zakon, tako što će se postignuti ugovor isti onakav kao i sa katoličkom crkvom. Nema važnijih pitanja od odbrane osnovnih ljudskih prava. Ovdje se radi o jednom diskriminatorском projektu, sistemskoj diskriminaciji Srba, osporavanju njihovog jezičkog, nacionalnog, kulturnog i vjerskog identiteta. Ovo nije zakon ni o slobodi ni o vjeroispovijesti, to je zakon o uništenju crkve. To pokazuje i način na koji je serviran, pripreman uoči Božića. A tradicija naša je da se za Božić, za Badnji dan oprašta, da se miri, da se kaje za ono što je pogrešno urađeno. Umjesto toga mi imamo zakon koji prijeti da stvori mržnju od koje se nećemo lako ni kao pojedinci, ni kao zajednica oporaviti. To pokazuju i kvaziargumenti, ovaj govor o istoriji, ovaj cinični način da se govori o monopolu, i to od organizacije koja je monopolisala sve u Crnoj Gori. To pokazuje i današnja situacija na ulicama Glavnog grada. To više liči na policijski čas u okupiranoj teritoriji, a ne na neku državu o kojoj se raspravlja o slobodama pa još i o pravima. Ovo nije zakon o slobodi vjeroispovijesti, jer se njim ne bi smjelo baviti imovinom. Sveti Avgustin je rekao: "Nepravedan zakon nije zakon". Mi imamo tradiciju vjerske tolerancije, nacionalne tolerancije. Zašto se ona ruši stalno i uporno? Ovo nije zakon o slobodi vjeroispovijesti nego zakon o uništenju crkve, što pokazuje da se ovdje ne govori ni o ljubavi, ni o vjeri, ni o nadi, nego suprotno. Umjesto nade težnja da se stvori beznađe. Prezir prema istini, prezir prema pravdi. Umjesto svega toga imamo silu i prijetnju nasiljem. Zar ste zaboravili Njegoševo upozorenje kakvi su tragovi onome kome je zakon u topuzu? Prepuniste mješinu grijeha - kaže Njegoš. Sve je to dio dugog i udruženog projekta. Kaže se da treba da se popravi nedovršeni identitet. Kakav je to identitet koji se dovršava mržnjom, nepravdom i neistinama? Kakva mora biti unutrašnja drama ljudima koji misle da im je nedovršen identitet? Kako li mora biti teško da se unište tragovi sopstvene istorije, porodične istorije, kolektivne istorije? Ovo nije zakon ni o slobodi ni o vjeroispovijesti, jer ovdje nema vjere. Samo kod nas ateisti traže uništenje jedne i uspostavljanje neke druge crkve. Čak i javno pitaju mogu li da dođu u crkvu, iako im niko ne brani da dođu, ali oni ne dolaze i ne žele da dođu tamo da traže odgovore, utjehu, vjeru, nadu, ljubav. Ne, oni hoće nama da oduzmu crkvu i da nas uče šta da radimo u našim crkvama.

Šta će ateistima crkva? Zato što žele da unište samo ideju morala. Jedan veliki pjesnik je rekao: "Pravi opijum za narodni ateizam". Uvjerenje da nema ničega poslije smrti, da nikada čovjek neće biti pozvan za odgovornost za ono što radi, za izdaje, za pohlepu, za kukavičluk, pa i za ubistvo. To nije zakon ni o slobodi ni o vjeroispovijesti, nego o uništenju crkve. Zar se neko može nadati sreći nakon što je stvorio toliko ličnih, porodičnih i kolektivnih nesreća? Koliko je samo nesreća od kada se ovaj zakon pojavio, koliko tuge, koliko žuči, koliko straha, koliko nepovjerenja? To je Zakon o slobodi, o vjeroispovijesti. Zar niste rekli da želite bolje društvo, toleranciju, srećnije društvo, zajednicu, prosperitet, je li ovo to? Kako to da vaše pristalice, ne više anonimno, nego javno, imenom i prezimenom, govore o nasilju? Kako to da oni smatraju da tako pomažu vaš projekat, vaš cilj? Kakav je to vaš cilj kojim se postiže tako što se nekome prijeti paljenjem, uništavanjem? I još što ćete vi sa nama da se obračunate i da nas uništite. Nećemo propasti, izdržaćemo. Izdržali smo i druge situacije, jednako teške i teže od ovih zato što ćemo se držati vjere, nade i ljubavi. To nas je spasilo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 17:17:33)

Hvala. Poslanik Suad Numanović, a neka se pripremi poslanica Maja Čatović. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (26.12.19 17:17:40)

Poštovani predsjedniče, uvaženi članovi Vlade, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je Zakon o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i regulisanju pravnog položaja vjerskih zajednica. I ja bih rekao, i ponovio mnogo puta do sada izrečeno, da ovaj zakon treba posmatrati u kontekstu osnovnih ljudskih prava koji podstiče zaštitu uvjerenja pojedinca i po pitanju vjere, ali i hrabri uzajamno poštovanje i toleranciju jednih prema drugima, bilo da pripadaju drugim vjerama, bilo da se radi o vjerujućim ili nevjerujućim. Dužnost svih nas je da doprinesemo tom društvenom konsenzusu, da ga na bio koji način ne ograničavamo i da bilo koga iz njega ne isključujemo.

Kao neko ko je od početka bio uključen u izradu Nacrta ovoga zakona, neko koji je učestvovao u sprovođenju javne rasprave, neko ko je kao poslanik pažljivo pratio unapređenje zakona do usvajanja ovog predloga, sada tvrdim da ovaj predloženi zakon služi i za ponos i za čast i korist svakom građaninu, vjerniku i vjerskoj zajednici u Crnoj Gori.

Građani će u ovom zakonu naći zaštitu svoje slobode vjeroispovijesti i uvjerenja, a vjerske zajednice će, uključujući i one koji to sada ne shvataju, u ovom zakonu naći najbolju zaštitu svog pravnog položaja. Zakon vjerskim zajednicama omogućava da sa državom urede odnose na, prije svega, ravnopravnoj i tolerantnoj osnovi.

Građanska Crna Gora ovim zakonom uvodi najviše međunarodne standarde u oblasti religijskog života. Jednako važno je i to što država ovim zakonom dokazuje odlučnost da čuva i unapređuje međuvjerski sklad. Ovo je odlika savremene crnogorske države još od Berlinskog kongresa 1878.godine kada je postala viševjerska i višenacionalna država i kada je uspostavila međuvjerski sklad između pravoslavnih, muslimana i katolika. Od tada pa do danas država Crna Gora je, naročito za balkanske prilike, postigla visok stepen zaštite vjerskih prava, a međuvjerski sklad i iskreno poštovanje ljudi različitih vjera su postali prepoznatljivost Crne Gore. To je istovremeno bogatstvo i uslov srećnog života u našoj državi Crnoj Gori. Ovaj zakon omogućava da se ovo naše bogatstvo čuva, a da se uslovi za srećniji zajednički život unapređuju.

Dozvolite mi da iz ugla pozicije muslimana kažem da muslimani u Crnoj Gori od 1878.godine su se uvjerali da država je uradila sve da njihova vjera i vjerska zajednica budu ravnopravne i uvažene i da oni kao crnogorski državljani imaju jednaka građanska prava.

Islamska zajednica u Crnoj Gori je formirana odmah nakon Berlinskog kongresa, a njen poglavar je nosio titulu muftije, njega je, uz saglasnost muslimanskog carstva, imenovao crnogorski knjaz. Muslimanima su tada garantovana vjerska i građanska prava. Krivičnim i školskim zakonima u Crnoj Gori bilo je strogo zabranjeno vrijeđati vjerske osjećaje. Ako se neko javno izrugivao vjeri ili propagirao nasilje na vjerskoj osnovi bio je zakonski sankcionisan. U kapetanijama gdje su muslimani bili većina za kapetana imenovan musliman, a slična ravnopravnost je postojala u svim segmentima državne uprave. Muftija je bio jedan od poslanika u Crnogorskoj narodnoj skupštini. Ustavom iz 1905.godine Islam je bio jedan od priznatih i zaštićenih vjera s punom autonomijom o unutrašnjim pitanjima, dok je u ostalim odnosima Islamska zajednica bila kao i sve ostale vjerske zajednice potčinjena Ministarstvu prosvjete i crkvenih djela. Položaj, a naročito vjerska društvena uloga Islamske zajednice u crnogorskom društvu koji su uspostavljeni u knjaževini Crnoj Gori u osnovi su ostali nepromijenjeni do danas. Islamska zajednica u Crnoj Gori uvijek je slijedila dobre politike državne vlasti, uvijek je poštovala crnogorske granice i bila partner vlastima u izgradnji dobrih odnosa između svih vjerskih zajednica i između građana različitih vjera. O tome svjedoče i izjave nekadašnjih poglavara.

Kada je 1982.godine organizovana svečanost povodom završetka radova na prenošenju Manastira Pive, poglavari Islamske zajednice u Crnoj Gori, hadži Idriz Demirović je u prisustvo srpskog patrijarha Germana i mitropolita crnogorsko-primorskog Danila Dajkovića je izjavio:"Drago mi je što ovdje mogu istaći da je bratska saradnja između Islamske zajednice, pravoslavne i katoličke crkva u Crnoj Gori takva da može poslužiti kao primjer međusobnog razumijevanja i solidarnosti." U ovakvoj bratskoj saradnji normalno je što se naši nerijetko pomažu u podizanju džamija i crkava i zajednički proslavljaju njihova otvaranja. Mi ćemo i dalje nastaviti i razvijati takvu saradnju, bratsku ljubav i međusobnu solidarnost među svim ljudima. Ovo je imperativ Kurana, ovo je imperativ i našeg zajedničkog življenja. Islamska zajednica u Crnoj Gori od 2006. godine ima djelovanje koje se uglavnom u skladu sa pozitivnim državnim politikama i koji je u skladu sa očuvanjem međuvjerskog sklada. Zbog toga što je svoje djelovanje uskladila sa pravnim

poretkom Crne Gore, sa državnom teritorijom, što ne zavisi ni od jedne druge islamske zajednice, što je prihvatila osnovne građanske, demokratske, civilizacijske principe na kojima počiva savremena Crna Gora, Islamska zajednica je našla adekvatno mjesto u crnogorskom društvu.

I na kraju, dozvolite mi da iskažem svoj stav i svoje očekivanje iz ugla jedne mješovite sredine kakvo je Bijelo Polje, odakle i potičem. Ovaj zakon neće nikog tjerati iz vjerskih objekata, u njima će se, kao i do sada, nalaziti vjernici. Ovaj zakon garantuje da neće u narednom periodu, kao što smo čuli i od premijera, niko tjerati vjernike iz ovih objekata, a posebno pripadnici manjinskih naroda bi bili zadnji koji bi dali podršku oduzimanju bilo kog crkvenog objekta, bilo da se radi o crkvama, džamijama ili katedralama. I zato po uzoru na časnog popa Sima Basegića iz Bijelog Polja, koji je, vraćajući se iz svoje crkve, pozdravljao se sa svim svojim Bjelopoljcima a djecu pomilovao po glavi, bez obzira na vjeru i naciju, očekujem isto tako da bjelopoljski imam, izlazeći iz svoje džamije, prvo se pozdravi sa svojim komšijama pravoslavicima, a da obojica kao velikodostojnici, kao i do sada, a i ubudućem periodu sa svojim sveštenstvom daju doprinos međuvjerskoj, međunacionalnoj toleranciji svih građana Bijelog Polja, a samim tim i cijele Crne Gore. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:25:33)

Hvala.

Dajem riječ Maji Čatović, nek se pripremi Jovan Vučurović.

Poslanik Danilović procedura, ja vas samo molim da poštujete onako kako ja tražim proceduru, da mi kažete gdje sam pogriješio.

GORAN DANILOVIĆ (26.12.19 17:25:55)

Ja uvažavam kolege i zbog toga neću zloupotrijebiti, a vas molim da budete na nivou. Jedno obavještenje Vama kao predsjedavajućem, da ne biste više bili opterećeni Posebnim klubom poslanika. Mi smo, završivši ono što smo imali da kažemo, iscrpili svoju današnju potrebu da na ovu temu razgovaramo. Dok smo vjerovali da ima smisla da vodimo dijalog, mi smo to i činili. Zajedno kazali šta imamo. Nismo zainteresovani da dalje učestvujemo u ovoj raspravi. Otići ćemo do ljudi koji su na ulici, radićemo ono što vjerujemo da je posljedica, a ne uzrok. Nadam se da je gospodin Marković svjestan šta znači ovo da sasluša mitropolita a da ga na kraju ne poslušaju i ne čuje. Želja beskrajna svih nas koji smo danas u ovome učestvovali je nepodmetanje, tolerancija. Šta smo dobili neka sude građani.

Gospodine Gvozdenoviću, rekoh, mi smo završili. Da je bilo dobre volje, mogao je gospodin Pažin, ne želim da uzima repriku, ovo je samo bio predlog, kao vrstan pravnik, predložiti da zakon stupi na snagu kroz određeno vrijeme, ako večeras prođe, onda kad se postigne temeljni ugovor sa Mitropolijom crnogorsko primorskom, odnosno pravoslavnom crkvom u Crnoj Gori, srpskom pravoslavnom. Nisu to uradili namjerno, hoće pošto-poto da zakon stupi na snagu. Znajući da ne možemo uraditi ništa više od onoga što smo kazali, ne plašeći se posljedica nego ih prihvatajući, mi vas pozdravljamo, zahvaljujemo, i ne želimo više s vama da vodimo diskusiju na ovu temu.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:27:46)

Hvala.

Dajem riječ Maji Čatović.

Imate pravo po istom principu na osnovu kojeg sam dao riječ i poslaniku Daniloviću.

PETAR IVANOVIĆ (26.12.19 17:28:01)

Uz veliko izvinjenje uvaženoj kolegici Maji Ćatović, a poštujući isti princip koji smo sada čuli, ja mislim da je crnogorska javnost bila u prilici da vidi koliko je korektno ovo što je sad urađeno.

Prvo, nakon što je isteklo vrijeme odobreno je dodatno vrijeme. Poslanici DPS-a se od samog početka ove sjednice pridržavaju onoga što su utvrđena pravila u ovom uvaženom domu.

Drugo, ovo uopšte nije bila procedura, ovo uopšte nije bila procedura.

Treće, ja mislim da je ovo bio otvoren poziv na neposlušnost u Crnoj Gori. A to reći u ovom uvaženom domu ima i te kako teške konsekvence.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:28:43)

Hvala vam.

Maja Ćatović.

MARIJA ĆATOVIĆ (26.12.19 17:28:52)

Poštovani predsjedavajući, kolege i kolegice, ministri, uvaženi građani,

Za mene, državljanku Crne Gore katoličke vjeroispovjesti, hrvatske nacionalnosti, udate za pravoslavca srpske nacionalnosti, ova država je prvenstveno građanska i za takav njen status sam se uvijek borila i boriću se, jer smatram da je to jedini pravi put ka demokratiji, poštovanju ljudskih prava i sloboda. Svi oni koji tako misle, idu tim putem i vjeruju u takvu državu su bogatiji u duši i pravedniji u društvu.

Dolazim iz grada Kotora u kojem je od pamtivijeka vladao i još vlada multikonfesionalni, multinacionalni sklad i tolerancija. Odnos pravoslavaca i katolika se ogleda u tome što je sklopljen veliki broj mješovitih brakova, čak se 1582. godine takvi brakovi oglašavaju zakonitim, te se na toj osnovi uvijek održavao sklad i poštovanje jednih prema drugima. Pozitivni primjeri takvih odnosa održali su se do današnjih dana gdje se nije i ne gleda ko je koje vjere već ko je dobar čovjek a ko ne. Znamo mi Kotorani da je u 18. vijeku nadbiskup Andija Zmajević radio na sjedinjavanju crkva, ali na žalost u tome nije uspio jer su razne ambicije pojedinih crkvenih velikodostojnika i tada radile zdušno da do toga ne dođe. Inače, radilo se o području na kome su oba hrišćanska obreda, istočni i zapadni, i mnogo prije mletačke vladavine bili duboko ukorijenjeni u narodu.

Ono što se skoro stalno manifestovalo je u zajedničkom sudjelovanju u obredima, procesijama, litijama, zajedničkim hramovima, sahranama sa dva sveštenika različitih vjera, uz uzajamne posebne počasti. Tako je 1648. godine od strane biskupa kotorskog Crkva svetog Luke ustupljena za održavanje bogoslužjenja pravoslavnim vjernicima po njihovom obredu. Ipak, ono što je bitno za sva ta prošla vremena je odnos države prema vjeri i vjernicima. Tako mnoge moćne države koje su vladale tim prostorom su uvažavale sva prava svojih građana, ali je država bila ona koja je davala pečat uređenju odnosa u njoj.

Prema tome, svaka država je dužna da zakonom definiše odnose vjerskih zajednica, uz poštovanje svega onog što je njihovo, i da niko drugi, nijedna druga država pa ona bila bilo čija ne može da se u te odnose miješa.

Većina građana ove države se trudila i trudi da stvorimo građansku državu u kojoj će svi imati ista prava i obaveze, koja će biti dio civilizovanog svijeta Evrope kojoj geografski pripadamo. Tim putem koračamo snažno do konačnog cilja, a to je apsolutna demokratija, uz poštovanje ljudskih prava i sloboda za svakog ista, bio on čistač ulica, predsjednik države ili neki visoki državni funkcioner, bio on pravoslavac, katolik, musliman, jevrej ili bilo ko, samo da je vrijedan, radan, pošten u svakom pogledu. Zato okrenimo se svi prema sebi i zapitajmo se da li istinski želimo biti čovjek čovjeku, brat bratu, sestra sestri, preispitajmo sami sebe gdje griješimo i šta radimo jedni drugima. Volimo li svoju zemlju i koliko joj dajemo da bi ona bila dom svi nas različitih, raznolikih, ali složnih, uz uzajamno uvažavanje. Tada ćemo se baviti više ekonomskim napretkom za bolje svih nas. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:33:06)

Zahvaljujem poslanici Maji Čatović. Dajem riječ Jovanu Vučuroviću. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (26.12.19 17:33:15)

Samo da u startu kažem, pošto se, očigledno, različito tumače riječi našeg mitropolita. Dakle, on je kazao da zakon treba da se povuče, da se sjedne i da se razgovara. Pokušavaju da se provuku neke potpuno druge teze. Gospodine Gvozdenoviću, ja ne znam čemu ovo vezano za vrijeme koliko će ko da govori. Govoriće se onoliko koliko mi hoćemo, jer ovaj zakon neće biti donesen u Skupštini, odmah da vam kažem. Čuli smo da je razgovor između gospodina Markovića i njegovog visokopreosveštenštva mitropolita Amfilohija propao. Premijer nje htio da uvaži ono što zahtjevi crkve i vjernog naroda. Nema šta ovdje da nas vi ograničavate vremenom. Prićaćemo koliko mi hoćemo i zakon neće biti donesen u ovoj skupštini. Probajte nas, pa da vidite. Ja, prije svega, sada, takođe, želim da pozdravim svoju braću i sestre u Beranama, u Mojkovcu, na Đurđevića Tari, dakle širom Crne Gore koji su blokirali saobraćaj, koji tim činom hoće da pošalju poruku da ne daju da hramovi Srpske pravoslavne crkve padnu u ruke i nevjernika i onih koji se lažno predstavljaju kao sveštenici. Želim da pošaljem poruku i ostalima u Crnoj Gori, vodite se primjerom Berana, vodite se primjerom Mojkovčana, vodite se primjerom onih koji na Đurđevića Tari blokiraju saobraćaj. Čitava Crna Gora treba da bude blokirana kako bi ovaj režim shvatio da ne može da donosi zakon protiv jedine pravoslavne crkve u Crnoj Gori, a to je Srpska pravoslavna crkva. I neće vam biti dozvoljeno da otimate njene hramove, a vi vidite šta ćete da radite, a ja mislim da je put kojim ste krenuli veoma loš za Crnu Goru. I ono što sam, takođe, htio da kažem je da pozivam i one ljude u Herceg Novom koji su nam se obratili nekim saopštenjem, veoma čudnim, vi ste vlast u Herceg Novom i vi imate obavezu da uradite isto ono što su uradili Beranci i drugi ljudi širom Crne Gore. Vi imate još veću obavezu nego iko da se borite za tradicionalne vrijednosti Crne Gore, da se borite za vrijednosti Boke Kotorske, a to su vrijednosti srpstva i pravoslavlja. I vi u Herceg Novom uradite isto ono što su uradili ljudi u Beranama. Neka izaberu šta će da rade, ali oni su inače maštoviti, siguran sam da će pronaći način kako da izraze svoj revolt povodom ovoga zakona. I evo izgubio sam određeno vrijeme, i neka sam, da pošaljem ove poruke koje su najvažnije u današnjem danu koji zovemo s pravom dan D. I pošto su moje kolege na veoma kvalitetan način obradile ovu temu, ja bih samo htio da kažem da je ovo što se danas dešava u Crnoj Gori pripremano odavno. Da se ode ne isčuđavamo bilo ko od nas, bilo iz vlasti ili opozicije, mi imamo protiv sebe sistem koji crpi svoje mehanizme iz jednomlija, iz jednopartijskog sistema, i on je, samim tim što je takav, protivnik crkve. Takođe, ovo je sistem koji je na to što je takav, titoistički, nakalemio i ideologiju Sekule Drljevića. I onda možete misliti kad spojite titoizam sa crnogorskim ustaštvom i separatizmom kakvoga političkog Frankenštajna dobijete. E, s tim čudom se danas suočava i srpski narod i ljudi koji se bore za tradicionalnu Crnu Goru i naša Srpska pravoslavna crkva kojoj takvi pokušavaju da otmu njene hramove. A mi smo dali, poštovani građani, zakletvu i na Trojičindan, dali smo zakletvu i u Nikšiću da ćemo braniti hramove Srpske pravoslavne crkve i to će biti tako. Tu je na ispitu nešto veće od vremena i nešto veće od života. Dakle, tu je na ispitu naša čast. Ja se nadam da ćemo biti dostojni predaka i da ćemo sačuvati obraz i predaka i naših potomaka i svoj obraz.

Nemojte, gospodine Gvozdenoviću, da nas ograničavate vremenom, jer zakon koji ste naumili da donesete protiv Crne Gore, protiv pravoslavlja neće biti donesen u ovoj skupštini.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:38:27)

Poslanik Milutin Đukanović. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (26.12.19 17:38:36)

Poštovani građani,

Vidite teror koji vrši Vlada Crne Gore nad građanima, nad vjernicima Srpske pravoslavne crkve. Mislim da Podgorica nikada nije izgledala kao danas, u prečniku od 500 metara ljudi ne mogu normalno da se kreću. Međutim, vaši kratki kursevi pokušavaju da nas ubijede da je crnogorska pravoslavna crkva bila autokefalna, i da se tako zvala. Pa kada je ta crkva tražila tomos? Kako je moguće da je vladika Danilo Petrović na čelu autokefalne crkve, a hirotoniše ga srpski patrijarh Arsenije III Černojević? Gdje su hirotonisani Petar I i Petar II Petrović Njegoš? Nijesu u Crnoj Gori već u Sremskim Karlovcima i Petrogradu. Ovo su dokazi da nije bila autokefalna. Ali ajde i da vaše neistine prihvatimo i da su tačne, a nijesu. Na čelu Mitropolije i prije 1918. i poslije 1918. godine bio je Mitrofan Ban i do mitropolita Amfilohija postoji potpuni kontinuitet. Ako bi neko mogao da traži autokefalnost to bi jedino mogla da bude Mitropolija crnogorko-primorska ili drugi djelovi Srpske pravoslavne crkve koji egzistiraju u Crnoj Gori.

Međutim, među vladikama, sveštenstvom i vjernicima ne postoji jedna jedina osoba koja bi bila spremna da pravi raskol u Srpskoj pravoslavnoj crkvi.

Vi, gospodo iz DPS-a, imate ogroman problem sa Petrovićima. Kad Njegoš kaže: "Srbin srpskom rodu svome ovo odjelce posvećuje, njegovo je sitno cvijeće po livadi pravoj srpstva i uzraslo i pobrato i u vijenac rodu dato" ili "Kuda ćete s kletvom prađedovskom, sa čim ćete izać pred Miloša i pred druge srpske vitezove koji žive dokle Sunce grije". Ovakvih primjera ima na stotine. Ali vi onda ovdje saopštavate srpstvo u Gorskom vijencu to je vjerski pojam. Pa kako može biti vjerski, a kažete da je crkva bila autokefalna? Naravno da ne može, samo manipulacije. Šta vi radite? Mislim da nijeste svjesni. Kojoj crkvi je pripadao sveti Vasilije Ostroški? Pripadao je Srpskoj pravoslavnoj crkvi. Vi hoćete da raskinete sa svetim Vasilijem i onda se ljutite kada vam neko kaže da navlačite prokletstvo našeg sveca. Mora da se ljutite sami na sebe i niko vam zato nije kriv.

Na kraju će biti sami pali sami se ubili. Ili kad kralj Nikola na mom Čevu, na sahrani svoga tasta Petra Vukotića, oca kraljice Milene, saopšti i nazove ga velikim srpskim vojvodom. Primjera na hiljade. DPS hoće da formira autokefalnu crnogorsku pravoslavnu crkvu. Vi ste raskolnici, a to je jedan od najvećih grijehova u pravoslavlju, i s tim ćete morati vi da živite, ali nadamo se da će vaša djeca biti pametnija od vas.

Sad želim da se obratim pripadnicima Islamske vjerske zajednice i Rimokatoličke crkve.

Nema potrebe da se ljutite kada vam kažemo da ćete vi biti glavni krivci kada se i ako se ovaj zakon usvoji. Vi ste svoje probleme riješili. Imate ugovore s Vladom. Vi ste jedini predstavnici islama, odnosno jedini predstavnici katolika, ali ova vlada pospješuje raskol u Srpskoj pravoslavnoj crkvi u Crnoj Gori. Nemojte da se čudite, ako neko krene da ulazi u naše hramove onda će naši članovi, vjernici krenuti da ulaze u džamije, u katedralu svetog Tripuna. Zbog čega to radite? Zbog čega ste nož u rukama Demokratske partije socijalista? Nije DPS jači od Boga, i bitku s Bogom niko nije dobio nego je skupo platio. Apelujemo još jednom, povucite ovaj zakon. Imali ste razgovor s našim mitropolitom koji je izrazio spremnost da se nastavi dijalog. Mi ćemo večeras i sutra vrlo lako blokirati Crnu Goru. A vi hoćete to. Zar je toliko važno da usvojite ovaj zakon? Kažete - ništa se ne mijenja, sve ostaje isto. Nije to nepovjerenje. Hiljadu ste puta slagali, od patrijarha do mitropolita i građana. Gospodine Markoviću, možete da pravite razne face, ali to je istina. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:44:42)

Poslanik Petar Ivanović mi je tražio komentar, ali dogovor koji smo napravili jeste da komentara nema kako na izlaganja pozicije tako i na izlaganja i opozicije. Molim vas da uvažite to, to je rekao predsjedavajući prije mene.

Gospodine Popoviću, tražicu da mi se pozovete na član na osnovu koga reagujete. Ako želite da date neki komentar vrlo kratko ću da uvažim, ali da vidimo proceduru.

ANDRIJA POPOVIĆ (26.12.19 17:45:24)

Zahvaljujem.

Pozivam se na član 101 našeg Poslovnika.

Vi ste ovdje, gospodine potpredsjedniče, dužni da se pridržavate Poslovnika. Mi ovdje čujemo pozive za rušenje ustavnog poretka. Dakle, članovi 3 i 55 Ustava koji je čak i iznad našeg Poslovnika. Molim vas, obrate pažnju, ne možemo to dozvoliti. Ako ne znate član 3 Ustava - *Teritorija Crne Gore je jedinstvena i neotuđiva. Član 55 - Zabrana djelovanja i osnivanja- Zabranjeno je djelovanje političkih i drugih organizacija koje je usmjereno na nasilno rušenje ustavnog poretka, narušavanje teritorijalne cjelokupnosti Crne Gore.* To smo čuli mnogo puta do sada. Vi morate da reagujete na to. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:46:35)

Hvala.

Radule Novović pa Danijel Živković.

RADULE NOVOVIĆ (26.12.19 17:46:42)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Uvaženi predsjedniče Vlade, uvaženi ministri, uvažene građanke i građani, drage kolegice i kolege,

U vrijeme kada se od strane Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori na politički neprimjeren način dezavuiše, odnosno aktuelizuje jedan nesporni pravni akt Zakon o slobodi vjeroispovijesti i kada se bezmalo onemogućava država, odnosno zakonodavna vlast da taj akt donese, u javnosti se iznose neprimjerene ocjene, odnosno neistine o istorijatu crnogorske crkve, položaju vjerskih zajednica u Crnoj Gori, odnosu pravoslavne crkve i države itd. Ovim proizvoljnim ocjenama, odnosno zlonamjernim manipulacijama želi se izazvati konfuzija kod građana, odnosno uspostaviti jedno stanje koje upućuje na odnos između države i crkve koji nikad nije postojao u Crnoj Gori i koji nikada ne može postojati. Istorijske činjenice govore upravo suprotno, da je ovaj zakon na tragu dobre tradicije, tradicije koja želi i koja baštini dobar odnos između vjerskih zajednica i države, i govori o tome da država ima jedan odgovoran odnos prema vjerskim zajednicama.

Od početka 13. vijeka počinje na prostoru današnje Crne Gore da se snažno razvija pravoslavlje, i već tada ono dobija prvu pravoslavnu vjersku instituciju. Kada 1482. godine gospodar Crne Gore Ivan Crnojević odluči da nova prijestonica Crne Gore bude Cetinje, on će odmah pored dvora podignuti i manastir, koji će postati sjedište buduće pravoslavne crkve. Tada se Zetska mitropolija preimenuje u Cetinsku mitropoliju koja je od tada potpuno samostalna u vršenju crkvenih poslova, bez ikakvog uticaja izvan Crne Gore, a crnogorskog mitropolita već tada imenuje vladar. Nekoliko vjekova kasnije odlukama Podgoričke skupštine riješeno je da se Crna Gora prisajedini Srbiji, a da se dinastija Petrović Njegoš detronizuje. Paralelno s tim ukinuta je i njena vjerska, odnosno crkvena samostalna autokefalna institucija i pripojena novoformiranoj Srpskoj pravoslavnoj crkvi, i to bez i jednog obilježja o njenom dotadašnjem postojanju i položaju i uticaju koji je imala. Dakle, dotadašnja crnogorska mitropolija postaje dio Srpske pravoslavne crkve, a njen mitropolit jedan od 29 arhijereja te novoformirane crkve. Konačno, dijelom Srpske pravoslavne crkve nije postojao samo duhovni prostor crnogorske crkve, njeno sveštenstvo i vjernici nego i njena imovina, odnosno imovina crkava i manastira.

Kada imamo sve ove činjenice u vidu, kada je nesporno da je crnogorska crkva ukinuta poslije 1918. godine, i dalje kada imamo u vidu da je ukidanje ove autokefalne institucije proizvelo nepravedno oduzimanje njene imovine, onda shvatamo koliki značaj ima ovaj zakon za uređenje položaja vjerskih zajednica u Crnoj Gori, i više od toga, za ukupnu stabilnost crnogorskog društva i za uspostavljanje sklada između države i vjerskih zajednica, onog sklada kakav je postojao u Crnoj Gori do 1918. godine. Na žalost, zadnjih dana to naročito vidimo, Srpska pravoslavna crkva taj sklad ne želi kao što ne želi crnogorsku nezavisnu državu niti bilo šta što upućuje na crnogorsku posebnost. Srpska pravoslavna crkva i političke grupacije u Crnoj Gori, od kojih neke

sjede i u ovom parlamentu, kao razlog za odbijanje ovog zakona navode to što su oni zaštitnici tradicionalne "prave" Crne Gore kojom su vladali Petrovići. Zaboravljaju, pri tome, da je ta petrovićevska Crna Gora bila nezavisna, međunarodno priznata država koja je imala svoju samostalnu autokefalnu crkvu. Dakle, to je prava istorijska istina, naš orijentir i za budućnost i za sadašnjost. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:51:45)

Hvala.

Danijel Živković, a posle njega Slaven Radunović i Predrag Bulatović.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (26.12.19 17:51:54)

Hvala, poštovani potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Poštovani predsjedniče Vlade gospodine Markoviću, poštovani predstavnici Vlade, uvažene koleginice i kolege, poštovani građani,

Religija se od samog nastanka trudila da objasni određene pojave kako u ovozemaljskom životu tako i u onom drugom. Dakle, u tom smislu i ovaj zakon pokušava na jedan najliberalniji način da reguliše pitanje slobode vjeroispovijesti, uvjerenja i pravnog položaja vjerskih zajednica. Kada kažem pravnog položaja vjerskih zajednica, onda govorim za sve vjerske zajednice u Crnoj Gori, na jednoj strani, i na drugoj strani govorim o položaju i onih koji nisu vjernici. Dakle, široko postavljene odredbe u ovom zakonu, a s druge strane, usaglašene sa svim međunarodnim standardima, uz dobijeno pozitivno mišljenje Venecijanske komisije, govori dovoljno o činjenici koliko je Vlada posvećeno radila na izradi ovog zakonskog teksta, odnosno koliko se vodilo računa o svakoj odredbi.

Bilo je dosta manipulacija kroz crnogorsku istoriju. Mnogi su se trudili na različite načine da izmanipulišu građane Crne Gore. Ne zaboravimo, ne tako davno, prije evo skoro će biti 14 godina kada smo obnovili našu državnu kuću i kada smo obnovili nezavisnost, mnogi su prije toga čina govorili kako Crna Gora neće opstati kao samostalna država, da nećemo moći da živimo bez pomoći naše susjedne bratske države Srbije, da studenti neće moći da se školuju u Srbiji ili nekim drugim zemljama, da nećemo moći da prelazimo granice. Sada postavljam pitanje svim građanima da li je to tako danas, i da li su to bile utemeljene činjenice koje su u tom odsudnom momentu za Crnu Goru slali određeni političari građanima Crne Gore. Tako je isto i s ovim zakonom.

Prijatelji, kumovi, braćo i sestre, svi koji slušate danas, dobro obratite pažnju na one koji iznose činjenice koje se odnose na suštinu ovog zakona. To što govore da se oduzima bilo kakva imovina, da će se imovina oduzeti ovim zakonom, to apsolutno nije tačno. To vam odgovorno tvrdim. I oni koji imaju bilo kakvu dilemu imaju tu mogućnost da uđu na sajt Vlade, uđu na sajt Skupštine i neka svojim očima to potvrde, i vide i pročitaju šta je sadržina i suština ovog zakonskog rješenja. Nemojte da podliježete prljavim manipulacijama. Nemojte da dozvolite da bilo ko manipuliše vama tako što koristi određene govornice pa da ne kažem možda i na mjestima koja treba da budu bojište, koja treba da budu ratište, u crkvama i hramovima bojište i ratište gdje se ljudi bore protiv grijeha, gdje ljudi pokušavaju svoja najdublja i najintimnija osjećanja da ispovijedaju, da sa tih pozornica slušamo određene reciklirane, prošle političke govore koje pokušavaju da prenesu tu iskru na vjerujući narod. Nemojte da podliježete takvoj vrsti manipulacije. Da nešto kažemo i o samoj imovini.

Kako je to bilo navedeno u Ustavu Svetog sinoda iz 1903. godine kaže se da crkva ne može otuđiti imanje i druga materijalna dobra bez odobrenja knjaza Nikole. Pravni osnov za tu problematiku dat je u Ustavu za Knjaževinu Crnu Goru iz 1905. godine. U članu 133 precizno piše - sveštena lica i crkvene ustanove potčinjene su zemaljskim zakonima u pogledu građanskih odnosa i imanja, u pogledu unutrašnjeg uređenja i upravljaju se prema statutima koje potvrđuje knjaževna vlast.

Dakle, sve što se tiče imovine tu je precizno i jasno. Neko je od prethodnih govornika govorio da crnogorska crkva nije bila autokefalna i da je hirotonija jedan od činova koji

podrazumijevaju nezavisnost. Pročitaću. Prema prvom apostolskom kanonu episkopa hirotonišu dva ili tri episkopa pomjesne ili susjedne crkve. To ne znači nadređenost u odnosu na onoga ko ga hirotoniše. Dakle, hirotonija ne znači hijerarhijski odnos već ona simbolički znači čin kojim se priziva sveti duh u trenutku kada se uvodi novi episkop na dužnost. Konačno, zaključiću jednom vrlo kratkom sentencom: "Neka vaše riječi budu blage, a dokazi jaki." Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 17:56:58)

Hvala.
Slaven Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (26.12.19 17:57:07)

Predsjedniče Vlade, ja sam od Vas očekivao tvrđe ponašanje danas, moram da priznam, ali Vi ste očigledno zauzeli kontrast od onoga koji bi imao Vaš prethodnik i današnji predsjednik Crne Gore. Mislite da ćete ovako lakše da umirite građane i možda da se lakše uvučete pod kožu našem mitropolitu i ostalima koji donose odluke o svemu ovome. Moram da vam kažem da mene niste prevarili. Niste me prevarili iz nekoliko razloga. Prvo ste pokušali, tokom saopštavanja kako je bilo na tom sastanku, da iz nekoliko puta provučete sumnju u jedinstvo Srpske pravoslavne crkve. Naglašavali ste nekoliko puta - samo s onima koji su iz Crne Gore. Vi dobro znate da je srpska crkva jedinstvena. Nikakvog nema raskola, nikakvih nesuglasica ni između naših episkopa i našeg patrijarha, ni između pastve, gospodine. Svi smo jedinstveni u tome da ćemo da branimo crkvu. Te male igre koje igrate mogu da razumijem, to je politika. Međutim, Crna Gora je malo specifična po tom pitanju, ne samo što je bila samo teokratska država, ovdje narod, vi dobro znate, kada se za nešto veže, to radi mnogo tvrđe, nego drugi ljudi u okruženju, čak i za petokraku je tako bilo, vi to znate, tako i za crkvu. Mnogo su ljudi dublje vezani i, moram da kažem, spremni više da istraju.

Vi ste ukrali izbore, i vi to znate. Ukrali ste ih na tipično đukanovićevski način. Malo mu je bilo što je namjestio državni udar da optuži Ruse, kako bi dobio naklonost Zapada, nego je onda iskoristio naklonost, zbog toga što im je omogućio vijesti iz Crne Gore kako i tamo napadaju Rusi, da se obračuna i s opozicijom. Tako dobijenu tanku većinu od plus jedan krenuli da upotrijebite da potpuno suštinski promijenite Crnu Goru noćas glasanjem. I to obećavajući, slušam vas i ne mogu da vjerujem, da mijenjate suštinu Crne Gore ovim zakonom, kako se ništa neće značajno promijeniti. Onda jednom vašem poslaniku maloprije, da ga ne imenujem, pošto nema pravo da komentariše, ispadne onako iz usta "u narednom periodu". Znamo mi da vi dok ne raščistite papirološki sa Srpskom pravoslavnom crkvom nećete nikakve izmjene praviti, ali hoćete posle toga. To je dvije, tri godine. Znamo mi šta vi hoćete. Zašto se Miraš Dedeić smijulji iza ćoška, zato što ništa ne očekuje? Nemate odgovor na to pitanje.

Šta očekuje tzv. CPC od ovog zakona kada nećete da uzmete prava Srpskoj pravoslavnoj crkvi tj. Mitropoliji crnogorsko primorskoj, da budemo potpuno precizni, koja je ovdje u kontinuitetu toliko godina? Nebitno, mijenjale su se države, društvena uređenja, mijenjao se i naziv mitropolita. Samo da odgovorim jednom poslaniku koji je rekao da se nekad u prošlosti nije zvao mitropolit crnogorsko primorski. Prvi put se pominje crnogorsko primorski 1504. godine, to samo da znate, bilo je u međuvremenu i promjena, ali se pominje još tada. Ako bude potrebe pojasniću gospodinu.

Situacija uopšte nije takva kakvom želite da je predstavite. Ovaj zakon će da prouzrokuje sukobe u Crnoj Gori ako ne za godinu, dvije ono za tri ili četiri, samo je pitanje kada će da vam zatreba prvi put da nešto konkretno otmete ili kakav će da bude pritisak od strane Miraša Dedeića i ekipe. Sada vas upozoravam još jednom, nemojte ovo da radite. Klub Demokratskog fronta neće dozvoliti da se ovo izglasa u Skupštini Crne Gore po cijenu ovdje, makar, među nama rata, u ovom zdanju ovdje. Znači, fizički vam nećemo dozvoliti da obavite čin glasanja. Moraćete da nas pobijete ili ćete morati da nas pohapsite, i da nas iznesete odavde, neka gleda čitava Crna Gora i neka gleda onaj narod koji sada blokira Crnu Goru, neka gleda kako se odnosite. Rekli ste da mi

ne razumijemo duh ovoga zakona. Ne razumije ga ni monsinjor nadbiskup koji vas kritikuje u božićnoj poslanici. To je nezapamćeno do sada. Žao mi je što su neki poslanici na koje sam računao kao pomoć ovdje napustili zasijedanje, ali koliko nas bude borićemo se.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 18:02:50)

Predrag Bulatović, a neka se spremi Miloš Nikolić.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.12.19 18:02:55)

Dame i gospodo, poštovane kolege poslanici,

Mi imamo jednu Vladu, jednog premijera, jednog potpredsjednika Vlade koji, ako ne razjasne ovo što sada kažem, mogu za njih da saopštim da su manipulatori, kalkulanti i politički prevaranti. Ovdje je rečeno, iz usta predsjednika Vlade i klimanja glavom potpredsjednika Vlade da su tri člana zakona sporna za vladiku. Šta ste vi pričali, ne znam. Šta izjavljujete, čuo sam Vas ovdje.

Gospodine Pažin, pošto ste Vi fingirali razgovor s Mitropolijom da bi nju doveli u stanje prevarno, da biste ih obmanuli da ovaj zakon prođe, 13. novembra ste dobili primjedbe na 100 strana. Mogu da vam pročitam zaključak? Iz sadržaja ovih primjedbi na Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica je evidentno i jasno da isključivo zbog pravnih i civilizacijskih razloga ne mogu da opstanu odredbe iz članova: 1,3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 62, 63 itd. Jesu li ovo tri člana? Zato sam vam rekao da ste kalkulanti, politički prevaranti i saopštavate javnosti neistine. A ako je došlo do neke pravne kapitulacije, pa rekao bih, gospodine Pažin, i političke, jer ste vi rekli da je sve ovo politika na razgovorima s Mitropolijom, onda nam recite.

Gospodine Markoviću, predsjedniče Vlade, ovaj zakon iza koga vi stojite je protiv pravoslavne Crne Gore, protiv vjernog naroda, protiv srpskog naroda, a i time protiv Crne Gore. Slijedite stavove kongresa Demokratske partije socijalista, slijedite, nijesam očekivao, interese, prije svega, Mila Đukanovića. U ovoj godini do izbora on će, ako ne u hramove, kako je jedan poslanik DPS-a ovdje rekao, bacio je oko na vrijednu imovinu, jer je već dosta on sa svojim prijateljima oteo od Crne Gore, sada treba da oduzme i ono što pripada crkvi i da mu osnova bude ovaj zakon. Gospodine Markoviću, rekao sam mu ovdje kada je došao da se držao 1999. godine neprimjereno, držao se na način da je bio na strani agresora, za razliku od Svetozara Marovića, Filipa Vujanovića i Vas. Vi ste umjeli u teškim vremenima da ostvarite dijalog, a on nikada, i bio je spreman po cijenu lične vlasti i ličnog svog interesa i bogatstva da uradi sve, između ostalog, je i ovaj zakon, gospodine Markoviću. I Vi ste pristali da ove snage opkolite oko Skupštine, da dovedete Crnu Goru ovom manifestacijom, Vi, na ivicu građanskog rata. Budite ubijedjeni, kada sam, između ostalog, i s Vama razgovarao 1999. godine bili ste mudri, ovakvih snaga nije bilo, a bilo je i na jednoj i na drugoj strani oružja, sasvim dovoljno.

Gospodine Markoviću, sada u Crnoj Gori ima dovoljno oružja i na jednoj i drugoj strani. Ima, znate vi to. Ono miruje i treba da miruje dok se ne uradi neki nerazuman akt. Ovo je nerazuman akt. Ovo je akt kojim se želi zbog interesa Mila Đukanovića, njegovih prijatelja i njegovih tajkuna da se oduzme crkvi imovina, zemljište, prije svega. Odavno je Čane Subotić, zvani Žabac bacio oko na određene parcele u Crnoj Gori, Stanko Subotić zvani Žabac, prijatelj Mila Đukanovića. Jeste, gospodine. Ne možete Vi biti neinformisani, Vi ste bili šef Agencije za nacionalnu bezbjednost, vi više znate.

Gospodine Markoviću, prošle godine sam se obratio oko Rezolucije iz 1918. godine. Vi ste i političar, i pravnik, i bezbednjak, i prof. dr za jedan broj ljudi iz Demokratske partije socijalista, obratio sam se kao vođa Bloka za zajedničku državu koji je predvodio 185.000 ljudi, bloka kome ste ukrali zajedničku državu. Ne radite poništavanje Podgoričke skupštine, ne radite poništavanje nečega, a vi znate šta je pravni kontinuitet. Vi veoma dobro znate, gospodine Markoviću, da 2006. godine Crna Gora je kao država koja je istupila iz Državne zajednice Srbija i Crna Gora, izgubila

pravo na bilo koju vrstu kontinuiteta i kontinuitet te države ima Srbija. To piše u Beogradskom sporazumu. Zašto ovo govorim? Kao vođa Bloka za zajedničku državu vam govorim sljedeće: Radite vi ovo. Rekli ste da je vjekovima crkva opstala, a da je država Crna Gora nestala u jednom danu. Nije ona nestala u jednom danu, nestala je u onom dužem vremenskom periodu, a počela je da nestaje bombaškim izmišljenim procesom kralja Nikole. Vi ste već izmislili državni udar. Vi znate da bi bila Crna Gora samostalna neophodno je bilo da se zažmuri na dvije dvotrećinske većine.

Poštovani građani, gazeći ova ustavna načela s ovim nasiljem se uvijek može pozvati na poništenje nečega što je na neustavan način doneseno. Moj poziv, kao ozbiljnog čovjeka, sklopite sporazum, večeras počnite da sklapate sporazum, otpočnite dogovor. ako crkva to hoće, da ne uđemo u sukobljavanje. Sukobljavanje zavisi od vaše politike, ne zavisi od naše retorike, zavisi od osjećaja ljudi da im je načinjena nepravda prema crkvi i biću građana Crne Gore, Srba i Crnogoraca pravoslavne vjere. Vama ne vjeruju Bošnjaci, podnijeli su vam amandmane.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 18:10:38)

Predsjednik Vlade.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 18:10:42)

Gospodine Bulatoviću, javio sam se, prije svega, zbog Vaše tvrdnje da je nesaglasje oko zakona u mnogo većem broju članova nego što je to konstatovano u dijalogu koji sam imao s mitropolitom, i ne samo danas nego i ranije. Dakle, o sadržaju zakona i spornim rješenjima nije bilo govora samo danas. Zbog toga se nijesmo morali sastajati, ali sam u demokratskom maniru, uvažavajući ovaj dom, uvažavajući poslanike, prihvatio taj razgovor da još jednom o tome razgovaramo. Dakle, samo je to neprihvatljivo, da ne kažem sporno. Mitropolit i njegov tim, bio je otac Obren i jedno civilno lice, saopštavali su svoju argumentaciju, a mi saopštavali našu, bez ikakve tenzije. Dakle, nijesam varao nego sam ovdje interpretirao sadržaj našeg razgovora i rekao na kojim pitanjima, odnosno na kojim rješenjima iz zakona se ne slažemo.

Drugo, gospodine Bulatoviću, složiću se s vama, nesporno je ne samo za crnogorski nego na širi prostor, da oružja ima na sve strane dovoljno za nevolju, ali sam sasvim siguran da u Crnoj Gori ima dovoljno pameti da oružje u 21. vijeku miruje. Jer, svjedoci smo vi i ja da tamo gdje nema pameti su nesreće, razaranja i zgarišta, i opustošeni prostori, i ne samo prostori nego i zemlje. Ovo, gospodine Bulatoviću, vama direktno kažem. Slušate li me, gospodine Bulatoviću? Naravno, malo se šalim. Svjedoci smo vi i ja da je uoči referendumu bilo zloslutnih slutnji da će u Crnoj Gori se proteći oružje i da će Crnom Gorom plivati krv. To je bilo i na vašem stolu, a to je takođe bilo i na našem stolu, pa ste vi imali pamet i ova druga strana je imala pamet, i 21. maj 2006. godine je jedan od najljepših dana u novijoj crnogorskoj istoriji. Dobro, ali kažem u smislu događaja itd. Dakle, i na vašem stolu je, kao što je i danas takođe, na vašem stolu ili stolu poslanika Mandića ili Kneževića, to da se za svetu stvar već danas treba položiti žrtva. U 21. vijeku mala Crna Gora treba da ima pameti i mudrosti kada sumnjamo da to možemo biti korisno. Mi smo odgovorni da obezbijedimo taj pristup, mi političari, ne građani, ne usijane glave koje će na poziv bilo koga od vas biti na mostu na Tari, ili u Beranama ili negdje drugo. Je li to Crna Gora 21. vijeka?

Na kraju, gospodo poslanici Demokratskog fronta, ako se bude glasalo, a vjerujem da hoće, o ovom zakonu, u odnosu na ono što je rečeno ovdje i direktno je upućena prijetnja, ja ću zamoliti sve članove Vlade da napuste ovu salu, ja ću ostati sam ovdje na ovoj stolici koja mi pripada, udrite po meni iz svih oružja. Nemate vi pravo da tako snažno stojeći na vašoj argumentaciji da tako snažno oponirate nama da budemo utemeljeni na svojoj argumentaciji. Imamo pravo na to kao slobodni ljudi iako možda griješimo. Nemojte nam to osporavati, nemojte nam osporavati da branimo ova rešenja na demokratski, civilizovan način, kao što ih vi osporavate sa dodatkom i na način što nam šalžete poruke prijetnje. Evo ja sam tu, izložen sam svakoj vašoj vrsti akcije. Moje kolege će izaći iz sale, ja ću to tražiti od njih, kad nam se bude glasalo ja ću biti ovdje.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (26.12.19 18:15:37)

Predrag Bulatović.

PREDRAG BULATOVIĆ (26.12.19 18:15:48)

Znači, vrlo koncentrisano i vrlo ozbiljno. Ništa se ne završava večeras. Ako ćete da ostanete sami evo, pošto smo sličnih godina, ja ću da krenema na Vas, evo, a stariji sam od Vas malo, a pošto sam nekada davno... Ne, ne, ne. Slavene, znam šta sam rekao. On je majstor, izvještio se, samo mu još malo treba, Milo je tu jači. I onda nam je saopštio on može sam, e pa da ne bi bio sam prema nama, evo se ja kandidujem, iako znam da ne glasa, pa pošto smo tu komšije iz Mojkovca, a igrali smo fudbal zajedno pa je bilo i žešćih udarada u svoje vrijeme dok ste vodili ispravnu politiku.

Poštovani građani, kaže ja sam igrao snagom, a on tehnikom, a ja njemu bio šef, i morao da sluša pametna rešenja. Ali krajnje ozbiljno, Vi znate da je u rukama SNP-a čiji sam bio potpredsjednik zbog autoriteta bila velika snaga 1999. godine. Ne samo ja nego još jedan broj ljudi, ali sam i za vas rekao da ste bili u timu, a vođa je bio Svetozar Marović, koji je otišao, na žalost, pogrešnim putem. Milo nije bio u tom timu, Milo je bio za sukobe, kao što je i danas vas isturio da otimate imovinu crkvi i da mijenjate identitet Crne Gore, i to mene čudi. Tada sam znao koju oduku treba da donesem, a 2006. godine nije svijetli dan, na žalost, bio bi svijetli da smo ga svi priznali. Ovdje i za vas prisutni Mevludion Nuhodžić, to mu uvijek govorim sa Tarzanom Miloševićem, vam je donio pobjedu na upisivanje ljudi koji su nekada učili osnovnu školu u Plavu. Ali, pošto smo sa ove strane baštinili Crnu Goru kao državu koja treba sa Srbijom da bude u zajednici kao država, teret odgovornosti za tako nešto zna se ko je preuzeo, ali da je bila crkva i prošli put i 1999. godine. Gospodine Markoviću, ja koji sam tada odlučivao ne bi povukao taj potez, ne bi povukao taj potez jer se radi o izmjeni identiteta i bića Crne Gore i pokušaja, ja sam vas dobro pratio, vi ste sa dogovora od Amfilohija Radovića došli i rekli: Mitropolija crnogorsko primorska, isključili druge eparhije, makli njen subjektivitet i u stvari saopštili vašu spremnost da realizujete kongresni program o pravoslavnoj crkvi u Crnoj Gori, ucjenjujući crkvu koja je naša crkva i velikog broja ljudi iz DPS-a, neki istina idu na večernju službu da ih ne bi špijuni vidjeli, ali je to i njihova crkva, i vi ste ovdje dali vaš program. Ne radite to, gospodine Markoviću. Vi ste vođa ove države. Nije Milo Đukanović vođa države ove, gospodine Markoviću. Vi ste predsjednik Vlade. I kada se objavila vijest da je vama tamo nešto uradio ja sam rekao ne bi Duško Marković dozvolio da neko njemu od tih činovnika ili bilo ko se ni približi, to nije kompliment, ali ste me razočarili. Dovedi ste Crnu Goru do ivice sukoba, čak i poslije toliko političkog staža mene da vam to moram reći preuzete odgovornost. Ne budite u interesu Mila Đukanovića, napravite dijalog, sklopite temeljni ugovor, maknite eliminatorne norme vezano za imovinu, jer vam je rekla Venecijanska komisija da je teret dokazivanja na državi.

I završiću ovim. Ovdje je Milo Đukanović, gospodine Markoviću, rekao: "Mi ćemo pozvati na odgovornost činovnike u Katastru koji su upisali kako ne treba imovinu".

Ja sam ovdje govorio ministru Radunoviću, i govorio u više navrata, Mićo Orlandić funkcioner SD-a, kao šef nekretnina zajedno sa Stevom Vučinićem je otimao 2000. godine imovinu. Na sreću, dr Igor Lukšić, ministar finansija je poništio ta nakaradna rešenja i Upravni sud, ali Milo Đukanović je rekao da će sve to što je tada bilo da on preispita, jer da nije njega ne bi bilo procesa za ove ljude i potencijalne osude.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:20:47)

Hvala, poslaniče Bulatović.

Izvolite, kratko ispravka navoda pa idemo dalje.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 18:21:10)

Samo poslanik Bulatović je rekao da ja svjesno upotrebljavam termin Mitropolija Crnogorsko - primorska da bih to izmjestio sa terena Srpske pravoslavne crkve i njenog interesa u Crnoj Gori, da je to u stvari moja skrivena poruka iza koje stoji čitav napor i smisao čitavog zakona. Znači, predsjedniče, nijesam bio sam na tom sastanku, bilo nas je ukupno šestoro. Mitropolit je tražio da ga oslovljavam isključivo kao mitropolita Crnogorsko primorskog, a ne mitropolita srpske pravoslavne crkve, i to sam tako prezentirao ovdje, uz napomenu da je on to tražio od mene. Dakle, građani, nije tačno ovdje nama skrivene namjere, ovdje je odgovoran odnos Vlade prema svojoj jednoj ustavnoj obavezi. Vlada neće uraditi ništa da uznemiri crnogorsku javnost i ugrozi imovinu Srpske pravoslavne crkve. Hvala, predsjedniče.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:22:20)

Hvala vam.

Sada riječ ima poslanik Miloš Nikolić, a neka se pripremi poslanik Branko Radulović.

MILOŠ NIKOLIĆ (26.12.19 18:22:27)

Poštovani predsjedniče, poštovani predsjedniče sa članovima Vlade, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Dakle, danas je pred nama Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnog položaja vjerskih zajednica, i, čini me se, da je ovaj akt, odnosno Predlog ovog akta kao malo koji izazvao količinu i oštrinu javne polemike. Ta javna polemika bila je dominantno istorijska i pravna. I kada govorimo o pravnom aspektu, čini mi se da su najnerazjašnjenija ostala dva pitanja. Prvo je pitanje - čija je imovina čiji je titular prava svojine danas, prema evidenciji iz Katastra, Srpska pravoslavna crkva bila do 1. decembra 1918. godine, i drugo - da li je ustavan član 62 Predloga zakona o slobodi vjeroispovijesti i pravnom položaju vjerskih zajednica? Da bismo odgovorili na ova pitanja, ja sam se makar odlučio da se poslužim većim pravnim autoritetom od sebe, dramatično i drastično većim, odnosno profesorom Miodragom Orličem, najvećim, vjerovatno, živim stručnjakom građanskog prava bivše Jugoslavije, srpskim svakako, koji je dao određene, rekao bih, precizne podatke koje će nam omogućiti da odgovorimo na ova pitanja. Da bismo odgovorili na prvo pitanje neophodno je prvo da znamo šta je pravo svojine. U tom kontekstu, citiram: "Pravo svojine je najšire u granicama zakona, pravo držanja, korišćenja i raspolaganja jednom stvari koje se može isticati prema svim trećim licima. Ovlašćenje raspolaganja jus disponendi sa svoje strane ima dvije komponente faktičko i pravno raspolaganje. Pravno raspolaganje se sastoji u preduzimanju pravnih akata kojima se pravo svojine u cjelini ili djelimično prenosi na druge subjekte. Pravo svojine je apsolutno pravo, i to u dva različita smisla. Ono je apsolutno, prije svega, u tom smislu što djeluje prema svima, erga omnes, i u tom smislu da je u njemu koncentrisana sva pravna vlast koja se može imati na jednoj stvari." U brojnim aktima koji su donošeni prije 1918. godine, apsolutno je jasno da crkva nije imala pravo pravnog raspolaganja imovinom, odnosno da samim tim nije ni bila titular prava svojine. Argumentom a contrario titular prava svojine je bila država i u tom kontekstu navodim sljedeće podatke: U odluci Crnogorske glavarske skupštine iz 1868. godine navedeno - glava crkve, pod nikakvim izgovorom, bez znanja vlasti ne može ništa kupiti, prodati, promijeniti ili darovati od onoga što crkva pripada. U članu 719 Opšte imovinskog zakonika iz 1988. godine je navedeno da nepokratna dobra pravoslavnih crkava i manastira ne mogu se nikako prodavati ili inače ustupati bez naročita dopuštenja državne vlasti. U Ustavu Sv. Sinoda u Knjaževini Crne Gore iz 1903. godine u članu 22 je navedeno: "Odluke Sv. Sinoda o spoljašnjim poslovima da postanu izvršne i za svakog obavezne potrebno im je vrhovno knjaževsko odobrenje." U Ustavu pravoslavnih konsistorija o Knjaževini Crnoj Gori iz 1904. godine o članu 109 navedeno je: "Nepokretna dobra crkvena ne mogu se prodavati, zamjenjivati ili inače ustupati. Ako interes dotične crkve zahtijeva da bi trebalo kakvo dobro prodati ili promijeniti sa drugim u ovakvom slučaju konsistorija će prethodno učiniti sve potrebne izviđaje i

tada će podnijeti odnosni predlog Ministarstvu prosvjete i crkvenih djela. Posljednja riječ u ovakvim stvarima pripada knjaževskoj državnoj vlasti."

Dakle, potpuno je nesporno da imovina koju je crnogorska crkva koristila je bila u državnoj svojini, te da bez odobrenja državne vlasti ona nije o njoj mogla da odlučuje, odnosno da pravno raspolaže. Iz svega navedenog potpuno je jasno da je država prije 1. decembra 1918. godine bila titular prava svojine dok je crkva imala pravo državnine. Pošto se pojavila jedna dilema tokom diskusija vezano za član 716 Opšte imovinskog zakonika u kojem se navodi da je crkva imao i. Imao i znači, odnosno podrazumijeva državinu odnosno držaoca, crkva je bila držalac, država je bila vlasnik, odnosno imala pravo svojine. Da bismo odgovorili na drugo pitanje, odnosno dileme oko ustavnosti člana 62, neophodno je znati kako se konstituiše pravo svojine. Pravo svojine konstituiše se ispunjavanjem dva uslova justus titulus i modus akvirendi, odnosno osnova sticanja i načina sticanja. Način sticanja kod svih nepokretnosti jeste upis u Katastar, osnovi sticanja mogu biti razni: zakonski, sudskim putem, na osnovu određenog pravnog posla, održajem itd. Nesporno je da na većini objekata prije 1918. godine Srpska pravoslavna crkva ima upisano pravo svojine. Za najveći broj, ili čak za sve te objekte, ne postoji pravni osnov upisa, a da bi se konstituisalo pravo svojine neophodno je da postoji kumulativno ispunjenje oba uslova. Srpska pravoslavna crkva, osim ukoliko tome ne priloži valjan dokaz, nikada nije konstituisala pravo svojine nad ovim objektima. Ukoliko priloži pravni osnov na osnovu kojeg je to uradila ova imovina će biti trajno u vlasništvu Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Ona to nije mogla stići ni putem održaja, pošto se ono što je u državnoj svojini, odnosno društvenoj svojini i ono što su crkvena dobra, što su kulturna dobra ne može steći putem održaja. Dakle, održajem se ne može konstituisati pravo svojine na ovim objektima.

Ono što Srpska pravoslavna crkva u Crnoj Gori, strogo formalno pravno, u ovom trenutku ima jeste nezakonita manljiva državina, nezakonita jer ne postoji valjan pravni posao na osnovu kojeg je stečena, manljiva zbog toga što nije stečena u skladu bez da kažemo određenih mana... itd. Prema tome, sve ono što Srpska pravoslavna crkva može dokazati, odnosno podnijeti bilo kakav dokaz o pravnom osnovu upisa biće trajno u svojini Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori. Dakle, vjerujem iz navedenog, nije mnogo vremena, kompleksne su pravne stvari u pitanju, da je potpuno jasno da je do 1918. godine država bila vlasnik, odnosno bila titular prava svojine isto kao što je potpuno jasno da je upitno, a iz onoga što možemo vidjeti u medijima je gotovo i izvjesno, da Srpska pravoslavna crkva nikada nije postala vlasnik prava svojine nad ovim objektima već da ima pravo državnine. O atributima te državnine sam već nešto rekao.

Shodno navedenom, apsolutno sam siguran da ovaj predlog zakona, konkretno član 62 koji je najsporniji, nije suprotan Ustavu i pravnom sistemu Crne Gore, da ne postoje prepreke u tom pravcu da on bude usvojen. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:29:40)

Hvala, poslaniče Nikolić.

Sada riječ ima poslanik Branko Radulović, a neka se pripremi poslanik Strahinja Bulajić. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (26.12.19 18:29:47)

Počecu sa tim - Bože, daj mi snage. Ja sam se otvorio svoju dušu u prethodnih nekoliko mjeseci i odškrinuo vrata moje porodice. Moja porodica i ja smo duboko utemeljeni u vjeri. Od onoga dana kad sam se rodio ja sam opijen tom slašću, i nosim to kroz cio svoj život. Ja vjerujem u tu filozofiju da me čekaju moji preci, a da ću ja čekati svoje potomke. I ja ću sve učiniti u ovozemaljskom životu, iako sam sigurno napravio neke grehove, da zaslužim to blaženstvo. Siguran sam i znam, od kad sam se rodio, da ne samo moja porodica je duboko utemeljena u vjeri nego i moje bratstvo Radulović, slušaj me dobro sada, i cijelo moje pleme komansko, đe ima nekoliko bratstava. Mi smo uvijek bili u saglasju sa vjerom.

Gospodo, drugari, braćo i sestre, ima jedno sveto drvo koje je u Crnoj Gori. Ono se zove

grab, cer, šuma je mi nazivamo u Komanima. Ono je najsvetije, ono se bere za Badnji dan, njegov žar je najtvrdi, najjači. On je traje nekoliko dana kad se stavi na ognjište i ono je tvrdo drvo, što je Hemingvej govorio razlika između crnaca i Indijanaca što su Indijanci kao Crnogorci žilavi, njih samo možeš da slomiš, ali ne nikako da saviješ. Takvi smo i mi. Ono je slušajući danas uzimajući kosijer, oštreci kosijer u pijanstvu ili ne znanju, i zasijecajući to drvo na određenom čvoru, ja mislim da je to neznavenost. Ljudi, to drvo je zasijano prije nego što smo mi došli na ovim prostorima. To drvo je zasijano u VIII vijeku, ako i došlo u VIII vijeku na ovim prostorima, poslije Nikejskog, vasiljenskog sabora to drvo, pravoslavno drvo, smo mi u desetom znači 200 godina je trebalo da mi višebožnici koji smo došli iza južnih Karpata dođemo i primimo tu hrišćansku vjeru. Sijekući to drvo, 1918, 1945, 1991. u svih tih 800 godina našeg bitisanja na ovom prostoru je ludilo. To nema veze, ljudi. To drvo u tom crnogorskom kršu je opstalo zato što je bilo najjače, zato što je bilo žilavo, neko ga je zalivao, ono je odolijevalo vremenima, a neko ga je napuštao, bila su strašno sušna vremena za vrijeme komunizma. I kad mi je neko priča za doba komunizma i samoupravljanje, on je bio dobar u nekim stvarima, ali onu mantiju što su nosili sveštenici moja porodica i druge porodice su poštovali, drugi su okrećali i ružne riječi govorili, za razliku od tog crnogorskog pijanstva što smo mi opijeni da smo najbolji. U susjednim sredinama đe sam ja to osjetio ono je bilo duboko zalijevano. Ima nešto u hrišćanstvu i u pravoslavlju koji se zove sabornost, to je jedina mjera, ljudi, saborno znači vjernici, saborno znači evanđeljsko mučenje u posvećenost, saborno znači opojni tamjan, saborno je nešto što je...Evo i premijer kaže.

Završiću na našim amandmanima.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:34:56)

Premijer može da kaže što god hoće u Vladi, a ovdje kad mu se da riječ. Vi privodite kraju vašu diskusiju kako smo se i dogovorili.

Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ (26.12.19 18:35:59)

Ja vas molim u ime svega što prožima kroz mene, nemojte da sijecete to sveto drvo, ono je izraslo kroz vjekove. Nemojte da mi zatvrate prozor prema muslimanskoj kući koju sam poštovao cio život kroz koje su išle i jaja i baklave. Nemojte da mi tičete u rane i u istinu jedinu moju - pravoslavlje u Crnoj Gori je jedno jedino, mi smo jedni, došli smo iza Karpata i prihvatili tu vjeru, njegujemo tu vjeru i gradimo Crnu Goru na pravi multietnički i svaki drugi način. Možete, Markoviću, nas dvojica grešnika smo podnijeli suštinske amandmane jutros 62, 63 i 64 možete Grčku praksu. Završavam sa tim riječima. Možete da ograničite sa nekim zakonima i oko izgradnje i oko površine i oko svega, ali onamo đe se moli, đe tamjan gori nemojte da tičete, to je grijeh, to je prokletstvo, nemojte to da učinite. Prihvatite naš amandman ili povučite, dadite monahinjama da mogu da opstanu da gaje nešto, a ono što je višak van, dogovorite se kroz taj temeljni ugovor kako da to bude u funkciji države i nekog održivog razvoja.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:36:48)

Poslaniče Raduloviću, prešli ste sve granice.

Hvala vam.

Riječ ima poslanik Strahinja Bulajić.

Izvolite.

Neka se pripremi poslanik Adrijan Vuksanović.

STRAHINJA BULAJIĆ (26.12.19 18:37:11)

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Poštovani građani, ko zna koji je ovo put da ovaj narod brani svoju vjeru i samog Hrista Boga, i kao uvijek kroz istoriju, bez obzira da li ti napadi dolazili sa istoka ili sa zapada, matrica je manje više ista, primjerena vremenu samo. Nikako ne smatram, ne mislim da ovaj napad na Srpsku crkvu pravoslavnu, na eparhije i Mitropoliju i crnogorskog mitropolita, kao čuvara Pećkog trona, slučajan. Na tugu svih pravoslavnih vjernika zvanična Crna Gora pridružila se opštoj anglosaksonskoj ujdurmi i globalnom udaru na pravoslavlje. Ovo po mom skromnom sudu nije izolovan slučaj u Crnoj Gori, isto se događa i pravoslavnim hrišćanima i u Iraku, Egiptu, Sudanu, Etiopiji, Siriji, Ukrajini, a upočeni kažu da su takav scenario sprema čak za još par evropskih zemalja, čak se i Bjelorusija spominje. Naravno, cilj je valjda svima jasan, rekao bih više nego jasan, naravno, to je Rusija. I svi naši istorijski neprijatelji znaju da bez Rusije nema pravoslavlja. Jesmo li to zaboravili, poštovani građani, kako je Zbignjev Brzezinski, poslije pada Berlinskog zida, urliknuo - komunizam je gotov, na redu je pravoslavlje? Ili bivši izaslanik i bivši švetski premijer Karl Bilt koji kaže - za Evropu je pravoslavlje gore od islamskog fundamentalizma.

Dakle, poštovani građani, nema iznenađenja sve je već najavljeno odranije, a u Crnoj Gori ozvaničeno rušenjem zajedničke države 21.maja 2006.godine. Blago iznenađenim i blago začuđenima. Od tada Crna Gora napušta svoj istorijski i civilizacijski krug i ide tamo gdje nikad prije nije bila. Vidim postoje još ljudi koji se nešto čude, nešto im nije jasno, a čini mi se da ne treba biti ni Aristotel ni Platon da bi se shvatila suština sadašnje crnogorske realnosti. Današnja politika zvanične Crne Gore upodobljena je sa onim što su izgovorili Brzezinski i Bilt o pravoslavlju. Ako se pitate, poštovani građani, zašto Zapad sa svojim vazalima kidiše i sikti kao hijena baš na Srbe i Ruse i njihovo pravoslavlje, vidite oni jako dobro znaju ono što je i sam Dostojevski svjedočio, jedino još prebiva Hristov lik u pravoslavlju Rusa, ali i svetosavlju Srba. U pravoslavlju je, kaže Dostojevski, sačuvan lik izvornog hrišćanstva, a u njemu su vrijednosti koje mogu oplemeniti čitav svijet. Eto tako stvari stoje.

Pravoslavlje kao takvo apsolutno smeta potpunoj zapadnoj dekadenciji. Pravoslavlje oni doživljavaju, naravno, ne mislim na prosti narod, već na donosioce odluka o životu i smrti, dakle, pravoslavlje je za njih psihoistorijski problem. I evo sad da pokušam da uložim sve svoje skromne snage pa da i shvatim taj stav anglosaksonske debilizovane politike, ali kako da shvatim crnogorsku politiku? Zbog čega ova pravoslavna Crna Gora radi, zašto ovo radi ovo bez ikakve potrebe? Rat ne naroda već režima jedne male minorne države protiv jedne čitave vjere za zdrav razum nije baš lako shvatljivo, kao ni to da danas u Podgorici imamo policijski čas usred bijela dana, i to je nezapančeno. Možda je Crna Gora prisiljena da ovo radi, pa mi to ne znamo, ali ako nije prisiljena nego to radi iz svoje glave, onda to ima neko drugo ime. Istorija će svima odrediti, ako ga uopšte i zasluži, mjesto.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:42:20)

Hvala vam, poslaniče Bulajiću.

Hvala Vam, zaista, Vi ste vrlo korektan poslanik kad diskutujete.

Sada riječ ima Adrijan Vukasnović, neka se pripremi Nebojša Medojević.

Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (26.12.19 18:42:36)

Poštovani predsjedniče Brajoviću, uvaženi predsjedniče Vlade gospodine Markoviću, poštovani ministri, uvažene kolegice i kolege,

Prije nego što definitivno odredim stav Hrvatske građanske inicijative prema ovom zakonskom rješenju, želim malo šire elaborirati cjelokupnu ovu zakonsku materiju. Vidimo da je rasprava koja je vrlo intenzivna i dinamična ovih dana prožeta sa nekoliko karakterističnih riječi, a to su: pravoslavlje, otimačina, papa. Kad kažem pravoslavlje, odmah želim ovdje izraziti kao Krišćanin, kao katolik, jedno duboko poštovanje prema cjelokupnom duhovnom sadržaju koje pravoslavlje nudi suvremenom čovjeku. I taj duhovni sadržaj nikako ne doživljam konkurentskim

ni rivalitetskim, naprotiv. Ko god me malo bolje poznaje zna da cijenim pravoslavne svetinje i sve ono što pravoslavlje kao duhovnost daje i nudi. Uživam čitajući ruske bogoslove Georgija Florofskog, Aleksandra Šmemana, kao što jednako tako uživam u stvaralaštvu Rasingera ili Karla Ranera. Uostalom, moj odnos prema pravoslavicima najbolje se iskazuje sa brojnim kumstvima i prijateljima, i to sa brojnim prijateljima sa kojima sam i ideološki i politički udaljen ali ontološki blizak.

Dakle, cijenim pravoslavnu duhovnost, i možda to nije ni začuđujuće, s obzirom na kontekst iz kojeg dolazim, a to je jedan ambijent Boke Kotorske, ambijent prvenstveno zajedništva. I dan danas u Boki Kotorskoj postoje divne tradicije koje svjedoče to zajedništvo. Pred svaki blagdan Svetog Tripuna, naizmjenično kađenje moći sveca vrše kako pravoslavni tako i katolički vjernici. Zadržao se i dobar običaj da katolički svećenik i pravoslavni sveštenik obavljaju obred pokopa sahrane kada premine neko iz mješovitih brakova. I te vrednote su, Bogu hvala, opstale i za vrijeme onih teških iskušenja 90-ih, opstale su ne samo tada nego opstale su i kada su bile pod izuzetnim kušnjama od pojedinih autoriteta koje su pucale u to zajedništvo, i to od onih autoriteta koji su trebali da ga čuvaju a ne da ga ruše.

Moj grad Tivat ostao je grad širine, tolerancije i zajedništva. Iako smo dugo vremena, pa čak i nedavno, prije nekoliko godina slušali pogrdne nazive upućene Hrvatima, kako su ga ustašizovali, i to su te riječi su dolazile od ljudi promašene duhovnosti, poraženih ideologija. I tako malo biološko prisustvo Hrvata u nekima je rađalo kompleks neostvarenosti.

Kada kažem otimačina, a to se često ovdje ovih dana čulo, onda moram, gospodo, da vas pitam kako se zove to kad neko na sebe prepíše 100 000 kvadrata Kotorske biskupije, a taj neko ne bi to smio nikako da radi, od njega se ne očekuje da uzima nešto tuđe nego naprotiv? Kako se zove to kad neko crkvu Svetog Križa u Bogdašićima prepíše na sebe, kad neko crkve Svetog Ivana ili Svete Jane u Kaču prepíše na sebe? Kako se to zove? Ja bih rekao da je to baš otimačina.

Često smo ovih dana slušali i o papi. I mene iskreno raduje ta promjena percepcije u poimanju rimskog biskupa. Ja zapravo cijeli život slušam ovdje kako je papa arhijeretik, kako je papa, bože mi oprosti, oličenje zla....1999. bombardiranje SRJ, a neki odavde koji su više u Vatikanu nego bilo koji katolički biskupi su uvjerali pojedine nuncije kako su nebrojeno puta na ovom prostoru sami demantirali takve neistine, a znamo dobro da nisu, nego naprotiv, već su puštali one ispod sebe u hijerahiji da kleveću i da izgovaraju raznorazne neistine. Kako se to zove? To se zove hipokrizija, to se zove laž. I kako, gospodo, onda očekujete pomoć od onih koje non- stop negirate, koje permanentno negirate? Čak kod pojedinih osjećam da svoj identitet grade na negiranju tuđeg. To je samo znak nesigurnosti u sopstvene identitetske vrednote.

Ja sam jako relaksiran kad govorim o ovoj temi, s obzirom da kao vjernik katoličke crkve pripadam instituciji koja je najstarija živa institucija u Crnoj Gori. Podsjetiću vas ovo je godina kada Barska nadbiskupija proslavlja 930 godina od svog postojanja, a prije toga je bila biskupija. I ona kao najstarija živa institucija u Crnoj Gori uredno se registrirala pred nadležnim organima kada je to država tražila od nje.

Imamo, uz sve ove karakteristične riječi, i jednu permanentnu misao kako nacionalne manjine ne treba da se miješaju u ovo pitanje. Isti onaj diskurs koji je govorio da nacionalne manjine ne trebaju da se miješaju u pitanje crnogorske nezavisnosti, u pitanje ulaska Crne Gore u NATO, očekujem kada bude ovdje neka tema oko kvaliteta hrane da neko prijateljima iz Bošnjačke stranke kaže da se ne miješaju ni u to ako se radi o svinjetini. I to je zapravo jedan pokazatelj odnosa prema nacionalnim manjinama. Nacionalne manjine su u Crnoj Gori svoj na svome, ovo je naša država. Mi smo je, takođe, stvarali, i mi je volimo. I ne bi sebe kažnjavali da budemo da dišemo tamo u prostoru koji ne volimo.

Pred nama je jedno važno zakonsko rješenje koje se zove Zakon o slobodi vjeroispovjesti. Pa valjda postoje i druge vjeroispovjesti u Crnoj Gori, uz sve uvažanje pravoslavnog korpusa. Mi zapravo ovdje trpimo jedan polaritet koji nije samo prisutan u Crnoj Gori. Mene često kad pitaju kad će se ujediniti obje crkve, ja kažem, sa dubokim bolom, da prvo treba pravoslavlje da se ujedini, jer danas imate problem s estonskom pravoslavnom crkvom, sa američkom pravoslavnom crkvom, donedavno je bio problem i u Bugarskoj sa dvije crkve koje su se optuživale za nekanonski status itd. itd.

Nećete me omesti svojim dobacivanjem niti imam namjeru da se takmičim s vama u

nekulturi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:51:24)

Kolege, da pustimo poslanika Vuksanovića da završi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:51:44)

Poslaniče Kneževiću, molim vas da dozvolite Izvolite.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (26.12.19 18:51:51)

To je upravo potvrda ovoga što sam dosad pričao. Čim dođemo do one pozicije gdje se ne slažemo onda treba da trpimo uvrede, ali nema problema, vi najbolje govorite o sebi i ne može vas niko bolje predstaviti nego što vi sami sebe predstavljate.

Dakle, kako će se Hrvatska građanska inicijativa odnijeti prema ovog zakonskom rješenju? Čuli smo mišljenja svih vjerskih zajednica, i to je sasvim prirodno. Ovo zakonsko rješenje govori o njima. Hrvatska građanska inicijativa je obavila niz razgovora i slažemo se da je potrebno raditi na ovoj zakonskoj materiji, permanentno je unapređivati i činiti je boljom. Sada je na snazi zakon star 42 godine, i sigurno je da čitav taj pluralizam koji u ovom slučaju nije dobar treba rješavati. Uz punu svijest da, kako sam prije kazao, radi se o pravnoj supstanci koja zahtijeva stalan progres i dorade Hrvatska građanska inicijativa će podržati ovo zakonsko rješenje. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 18:53:28)

Hvala vama, poslaniče Vuksanoviću.

Sada da znate imamo samo još ove prijavljene diskutante: Nebojša Medojević, koji će sad dobiti riječ, Ana Nikolić, Ranko Krivokapić, Aleksandra Vuković, Milan Knežević i Andrija Nikolić. Izvolite, poslaniče Medojeviću, neka se pripremi Ana Nikolić.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (26.12.19 18:53:46)

Poštovani građani Crne Gore,

Evo prisustvujemo večeras jednoj zaista tragičnoj sceni u crnogorskom parlamentu. Ja kao Crnogorac i kao neko ko se već skoro 30 godina intenzivno zalaže da se ključna temeljna pitanja naše zajednice rješavaju dijalogom i dogovorom, i upozoravam da se ne može prostom većinom od 41 poslanika nametati identitet bilo kome u Crnoj Gori, niti se mogu rješavati vjerska pitanja, to je opasno. Gospodine Markoviću, Vi ste već više puta pokazali kao premijer da vaša Vlada ne vodi računa o legitimitetu. Vi ste dobili izbore, znamo kako, državnim udarom na dan izbora, nelegitimno, vrlo sporno, i onda kažete - ja sa dobio glasove 16. oktobra 2016. godine i ja onda mogu da donosim odluke iza kojih ne stoji većina građana Crne Gore. Vi ste jedini premijer u svijetu koji se hvalio da je donio odluku o priznanju lažne države Kosovo, iako iza te odluke stoji samo 15% građana Crne Gore. Shvatate li vi šta ste vi rekli tada? Znači, vi ste rekli da vas ne interesuju stavovi građana Crne Gore. To je taj mentalitet koji vučete iz komunističkog perioda - uzmi vlast na bilo koji način, a onda kad uzmeš vlast donosiš odluke koje nemaju veze s građanima Crne Gore. Pa kako je moguće, premijeru, da donosite odluke o zaduženju građana Crne Gore koje je duže od mandata vaše vlade, shvatate li vi da to u normalnom svijetu ide na referendum? Vi ste izabrani na četiri godine. Kako možete vi da sklapate ugovore recimo o auto -

putu, ako vaš mandat traje četiri godine, a preuzimate obaveze na 20 godina? Jasno je da vi niste demokratska vlada, jasno je da vi baštinite komunistički način razmišljanja - uzmi vlast po svaku cijenu i onda odlučuj u ime interesa vaše partije, ne vodeći računa o interesima države, o javnom interesu.

Dakle, poštovani građani Crne Gore, ne mogu se na silu donositi odluke i zakoni koji se tiču prava jedne, bilo koje, vjerske zajednice u Crnoj Gori bez njene saglasnosti. Situacija je još opasnija, da ne kažem tragičnija, vi donosite odluku o pravima najbrojnije vjerske zajednice. Po Ustavu crkva je odvojena od države. Znači, vi morate kroz inkluzivni proces, kroz dijalog da vidite šta je to zajedničko za sve vjerske zajednice i crkve u Crnoj Gori, i da to predložite ovom parlamentu. Mi vas upozoravamo ovdje danima, mjesecima - nemojte ovo da radite, vidite li da je pravoslavna zajednica protiv vašega zakona. Šta to znači, pa je li Crna Gora katolička država, je li Crna Gora muslimanska država? Kakvu poruku šaljete vi nama, hoćete li da naselite emigrante ovdje? Hožete li ovdje da naselite ljude iz Sirije, iz Pakistana, iz Avganistana, hoćete li da pretvorite, da promijenite nacionalni kod Crne Gore ili vjerski kod Crne Gore? Zašto ignorirate i donosite zakon protiv pravoslavne vjerske zajednice? Pa to nije u redu, to nije normalno. Zadirete u najintimnija prava ljudi u Crnoj Gori, pa to ne treba da radite. Zašto to radite, gospodine Markoviću? Ovo je direktno anticrnogorski akt, antidržavni akt.

Postoji danas na globalnoj političkoj sceni jedna struktura koju ja često nazivam sorošoidi, satanisti, globalni lijevi radikali koji se bore protiv nacije. Oni imaju kao politički program ukidanje suverenosti država, nacija, identiteta i kao ključni program ukidanje religija. Zašto se prva i druga familija u Crnoj Gori slažu oko ovoga zakona? Zašto Miško Perović ne digne glas protiv ovoga zakona i vlasnici Vijesti? Zato što se oni slažu sa vama. Meta ovog zakona je Srpska pravoslavna crkva, tj. pravoslavlje u Crnoj Gori. Zašto ovako uporno gurate ovo, premijeru, i ministri i Vlada, a znate da ćete izazvati probleme u Crnoj Gori, ko vam je dao ovaj zadatak, zašto ovo radite? Je li ovo u interesu Crne Gore? Pa nije u interesu Crne Gore. Ovo je u interesu nekih globalnih centara moći, duboke države koji ovdje želi da uspostavi jednu, hajde da kažem tako, marionetsku jednu koloniju u kojoj neće biti niko ko će reći - čekajte, ja sam Crnogorac, ja sam pravoslavac, ja sam Evropljanin, ja hoću da se ja pitam u ovoj Crnoj Gori, neću da mi donose instrukcije i da mi kažu vi ćete biti ovo, ni Rotsildi, ni Soroš, ni Rokfeler ni bilo ko drugi. Ovo je zajednička naša bruka.

Zašto, ljudi iz Vlade, zašto predlažete i zašto, ljudi iz DPS-a, iz većine, zašto glasate zakon koji će dovesti do sukoba u Crnoj Gori? Je li to interes Bošnjaka u Crnoj Gori, je li interes Bošnjaka u Crnoj Gori da pobijedite većinsku pravoslavnu zajednicu u Crnoj Gori i da izazovete animozitet u Crnoj Gori, kad sve može lijepo da se dogovori? Dajte da napravimo zakon koji je po evropskim standardima. Gospodine Markoviću, ove godine Njemačka savezna vlada je dala dvijema crkvama, protestantskoj i katoličkoj, 518 miliona iz budžeta. Svaki katolik, svaki protestant plaća porez, i to skuplja Savezna država. Vratili su svu imovinu koju su oduzeli poslije II svjetskog rata.

Znači, gospodine Markoviću, ja Vas pitam zašto ovo sa ovolikom upornošću gurate zakon koji očigledno izaziva sukobe u Crnoj Gori, jesu li vama u interesi sukobi u Crnoj Gori, je li to? Recite - u interesu su nam sukobi u Crnoj Gori, raščistićemo sa pravoslavljem, sa Petrovićima, sa Crnom Gorom, sa Njegošem, napravićemo novu naciju, počećemo od početka, Crnogorci će od sad biti katolici, muslimani, ne znam iz Sirije, iz nekih drugih zemalja, i to je okej, samo to recite, gospodine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:00:15)

Hvala vam, poslaniče Medojeviću, završili ste.
Izvolite proceduralno, poslaniče Lekiću.

MIODRAG LEKIĆ (26.12.19 19:00:31)

Osjećam se apsurdno da sjedim ovdje a da ne mogu da učestvujem. Ne želim da menjam pravila, moj najveći stres u životu su izgleda potrošeni minuti ali apsurdno je. Dakle, želio bih da

repiciram, da učestvujem, ne mogu da učestvujem, vi to proglasite za vrhunac demokratije, ja idem ali ću se vratiti da glasam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:00:53)

Naravno, poslaniče Lekiću, kad budete imali više poslanika imaćete i više vremena na raspolaganju, meni je žao zaista, ali ste prošli u toj priči.

Predsjednik Vlade Marković je želio da se uključi.

Da li želite ili ne? Dobro. Ne želite.

Znači, sada poslanica Ana Nikolić, a neka se pripremi poslanik Ranko Krivokapić. Izvolite.

ANA NIKOLIĆ (26.12.19 19:01:23)

Hvala, predsjedniče Skupštine.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:01:32)

Poslaniče Medojeviću, Vas su pažljivo slušali, budite i vi tolerantni.

Predsjedniku Vlade i poslaniku Medojeviću preporučujem da ako treba nastavite razgovor van plenarne sale. Izvolite.

Poslaniče Medojeviću, budite korektni prema kolegici.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ (26.12.19 19:02:26)

Predsjedniče, proceduralno se obraćam vama, u našem hodniku je 18 pripadnika službe bezbjednosti, što je to, je li ovo policijska hunta, kakva ste vi vlada, bre? Predsjedniče, u Parlamentu Crne Gore čiji ste vi predsjednik 18 ljudi stoji u našem hodniku sa gas maskama. Šta je ovo? Odgovorite šta je to.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:02:46)

Hvala vam.

Odgovoriću vam, vi ste poslali ovdje neke poruke i vi ste trebali da budete sankcionisani, i žao mi je što ja tada nisam vodio sjednicu. Objasnićemo vam kasnije. Sada molim vas da budete korektni.

Okavok, ovdje se čuju riječi kako se ovdje neće glasati, kako će se spriječiti glasanje, naravno da će se glasati.

Poslanica Ana Nikolić ima riječ.

Molim vas, kolege, elementarno korektno ponašanje od vas zahtijeva da dopustite da se čuje kolegica. Kolege iz Fronta, molim vas, dozvolite to.

ANA NIKOLIĆ (26.12.19 19:03:44)

Mi čitavi danas dan govorimo o zakonu, ali ne govorimo o slobodi vjeroispovijesti i ne govorimo o pravnom položaju vjerskih zajednica, ono što najviše treba da tangira naše građane kao vjernike. Mi danas najviše govorimo o zakonskim odredbama koji se odnose na imovinu, znači govorimo o materijalnim stvarima. Toliko o tome koliko nam je vrijedna i svetinja vjera o kojoj danas ovdje se svi zalažemo. Kad je u pitanju ta imovina ovoga zakona koju propisuje, ja želim još po ko zna koji put večeras da poručim da kad je riječ o imovini ne radi se ni o nacionalizaciji i ne

radi se ni o otimanju imovine vjerskih zajednica. Ovdje se radi o pravnom uređenju imovina vjerskih zajednica. Šta to znači, građani dragi? Znači da one vjerske zajednice koje imaju dokaz o pravu svojine biće upisane kao vlasnici vjerske imovine. Oni koji to nemaju neće biti upisani. Ta imovina će otići po difoltu na državu Crnu Goru kao njena kulturna baština, onako kako se radi u svom civilizovanom svijetu i svim naprednim zemljama. Je li to problem? To nije nacionalizacija i to nije otimačina. Da li je ono što danas čujemo i danas vidimo ta panika među Srpskom pravoslavnom crkvom i opozicionarima srpske orijentacije naših opozicionih partija? Šta je problem? Problem je vjerovatno tamo gdje neće biti dokaza, onda neće moći da se dokaže. Tamo gdje bude taj neka se ne boji ovoga zakona.

Dalje, tamo gdje ih ne bude ne mogu da budu prijete, ne može da bude mržnja, ne mogu da budu kletve. Znači šta su kletve? Kletva je oni koji daju nemoć od te njihove mržnje, i toliko o kletvama, i ne mogu se one primiti na one kome se šalju. Dalje, želim sa Cetinja da se obratim kad su u pitanju crnogorske svetinje i kulturna baština. Jedna od njih jeste i Cetinjski manastir. Cetinjski manastir koga je Ivan Crnojević podigao i sagradio prije srpske države i prije srpske crkve, a danas on se nalazi pod okriljem Srpske pravoslavne crkve i druge države, ali neka ta crkva dokaže, on je danas upisan na Prijestonicu Cetinje, ali ako crkva dokaže i donese dokaze da raspolaže pravom svojine upisaće se, i neka im je sa srećom, ali ako neće otići na državu Crnu Goru. Definitivno je to tako i ovaj zakon tako propisuje. Onaj ko je ispravan neka se njega ne boji. Prema tome, nije ni to problem, dragi građani, šta je problem kad je u pitanju Cetinjski manastir? Cetinjski manastir je problem u tome što danas nije ono što je bio 1918. godine. Cetinjski manastir je 1918. godine bio stožer i simbol naše vjekovne borbe za slobodu, bio simbol autokefalne crkve Crne Gore, bio je stožer borbe za crnogorsku nezavisnost. Danas Cetinjski manastir jeste centar odakle se šalje anticrnogorska ideologija. Od danas se iz istog centra šalju poruke protiv nezavisnosti Crne Gore i protiv nepriznanja crnogorskog identiteta. To je problem, to je ono što definitivno svađa ovaj naš narod.

U Cetinjskom manastiru treba da bude utočište vjernika i koji su srpske vjeroispovijesti i koji su crnogorske vjeroispovijesti. U Cetinjski manastir dolaze i katolici i protestanti, dolaze i muslimani da ga podsjetite. Ta dioba koja se radi iz tog centra to danas nije dobro. A znate odakle to potiče? Ta nepravda potiče upravo iz 1918. godine tada kad su oteli našu državu, ali nam je gotovo čitav vijek trebao da je povratimo. I znate, poštovani građani, odluke tzv. Podgoričke Skupštine konačno će biti poništene onda kada obnovimo autokefalnost crnogorske crkve i kada utvrdimo svojinu nad crkvama i manastirima sagrađenim do 1918. godine. Još nešto želim da poručim sa ovog mjesta kad je u pitanju još jedna kulturno dobro naše Crne Gore, a to je mauzolej Njegošev na Lovćenu. Iz redova opozicionih partija u ovoj Skupštini su se čule poruke da će se na Njegošev mauzolej i umjesto njega na Lovćen vratiti kapela Karađorđevića iz 1925. godine. Znači što, građani? Kapelu na Lovćenu su branile Lovćenske straže početkom devedesetih godina, čuvale, branile i odbranile, i dok je Lovćena biće i tog mauzoleja gore. Znači zašto? Zato što je država Crna Gora danas ovakva jeste lovćenska straža za sve nas.

Ono što moja poruka jeste da mi ispoštujemo ovaj zakon kojim nudi da se vjerske zajednice organizuju na pravi način pravno organizuju i budu pravi militelji svojih vjernika. Znači zašto? Zato što Crna Gora nije ni crnogorska, nije ni srpska, nije ni muslimanska, nije ni hrvatska, Crna Gora je građanska država, i ona će takva i ostati. Hvala.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:09:25)

Hvala vam, sada riječ ima poslanik Ranko Krivokapić, a neka se pripremi poslanica Aleksandra Vuković. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (26.12.19 19:09:33)

Hvala vam.

Jedini pravoslavni spomenik u ovom parlamentu je ona ploča na ulaznim vratima, pravoslavni zato što je napisao Petar I, sveti Petar, a nije tu zbog pravoslavlja nego je tu zbog

mudrosti, zakona, reda, suda, mira i tišine. To je prva rečenica u Zakoniku opšćem crnogorskom i brdskom. I Petar I upravo na toj ploči koju smo postavili na 200 godina tog zakonika poziva na to kao vjerski, a suštinski kao vizionar onoga što je zajedništvo i što je zakon i red. I mi upravo pokušavamo da dođemo do zakona i reda u ovoj državi, a očigledno smo pred krajem demokratije kad vjera postaje način komunikacije. Aj da se ne bavimo nama, jer se svako vraća u istoriju da uzme ono što mu treba, no da se bavimo onom evropskom istorijom koja nas je naučila da imamo građansku državu. Nismo mi tvorci građanske države nego oni koji su je krvavo platili više od nas. Građanska država je upravo nastala jer vjera nije dozvoljavala ni sumnju, ni slobodu mišljenja, ni slobodu ličnosti, ni slobodu govora, i zato je nastala građanska država. Vjera to nije dozvoljavala, religija to nije dozvoljavala, crkva to nije dozvoljavala, i zato je nastala građanska država - zbog slobode. I sve što radimo za građansku državu je priča o slobodi. I zato je vjera privatna stvar, a ne javna stvar. Da je neko ušao u ovaj parlament iz nekog drugog vremena mislio bi da smo u teokratskoj državi, u teokratskoj državi će je vjera važnija od zakona od reda, pravde, mira i tišine. Ne na nivou ni prije 200 i nešto godina Petra I koji je postao svetac, ali se nije ponašao toliko kao vjernik koliko se danas čuje u ovom parlamentu. I te zemlje su krv prolile da bi došle do građanske države. Cuius regio, eius religio - čija država toga i vjera - nastala je ne na Balkanu, nastala je posle 20 godina ratova po Njemačkoj koji su uništili sve da bi shvatili da se moraju dogovoriti da vjera ne može voditi državu. Oni su to radili u 16. vijeku 1555. godine, a evo mi u 21. vijeku još rešavamo problem iz 19,20. vijeka.

Ova zemlja je građanska, i ko hoće da priča o demokratiji mora pričati po Ustavu, ne ni po vladici, ni po svom pravoslavlju, ni po svojoj vjeri. Ja za razliku od drugih nisam davao crkvi, a da sam davao davao bih školama, vrtićama, obrazovnim institucijama, a ne vjerskim zajednicama. I nemam namjeru da se takmičim u pravoslavlju sa bilo kim, mada bih mogao sa svim. Imam samo prosto pitanje - Zašto nešto što je pripalo svima nama, i desno i lijevo, i uzeo je neko drugi da pripada njima, ne čak njima no nekome van Crne Gore, ne može opet biti naše zajedničko? Zašto oće da je nešto više nekih drugih nego nas zajedno? To je prosto pitanje. Zašto mi s ove strane, i mi sa ove lijeve strane ne bismo imali nešto zajedničko, i te manastire i tog svetog Vasilija Ostroškoga, i sve zajedno? Ne ni partije, ni vlasti, nego države. To je prosto pitanje, to je pitanje elementarne ljudske logike. A u te manastire će ići vjernici, kod popova koji ih oni hoće, kod crkve koji oni hoće i na način kako oni hoće, i tu nema odgovora. Zato treba višak emocije, kad fali elementarna logika, ovo čak nije pitanje ni istorijskih argumenata. Mogao bi ih nabrajati u nedogled, to su radili čak čovjek sa kojim se ja potpuno politički ne slažem. Slučajno sam čuo u kolima sam dolazio sa puta, on je za ekonomiju pohare, ja sasvim suprotno od toga, čovjek je tačno iznio faktografiju, o onome što je pravni dio. Ovdje je čak pitanje elementarne logike, ne moramo ići ni u pravo. Zašto nešto što treba da bude nas svih, oni hoće da ostanu samo nekih? Ti neki grade stanove sa tajkunima ne manje od DPS-a, grade stanove sa njima. Je li to u interesu vjere, je li to u interesu univerzalnih vrijednosti, bogobojažljivosti, vanzemaljskih nagrada? Ne, to je isto ono isto što radi svaka vlast otuđena od naroda, bila vjerska, bila svjetova. Ovo treba da bude svih nas, kao što je i bilo, i to je jedino što ću reći u pravnom dijelu, kao što je i bilo, i to svi znaju.

Dodatno, ja bih mogao biti zadovoljan Srpskom pravoslavnom crkvom, možda više od bio kog, stavila me uz Tita, uz Marksa, uz Engelsa, dobio sam za života fresku u njihovoj crkvi, ja bih trebao biti zahvalan, u najboljem mogućem društvu, možda pogrešna strana istorije po njima, ali svakako društvo koje svaki smrtnik moga tipa može poželjeti. Ali, moramo biti svjesni, ne može biti države Crne Gore, a da ključna pitanja njenih kulturnih dobara, njenog istorijskog trajanja, pa čak i vjere pravoslavaca određuje neka druga država, neka druga država, neka druga država ponavljam, ne može biti države Crne Gore. I tu moraju raskrstiti, ne trebaju se kriti iza druge crkve da bi rekli da nijesu za ovu državu, neka to kažu direktno, i to je dozvoljeno u demokratiji. Ne morate se kriti iza druge crkve da biste dali politički stav. Ovdje se ne brani vjera, ovo je politika, i kako to kažete i kakve su to namjere i kako je to ustavno određenje. Mi smo ovdje da odbranimo ustavnu politiku države Crne Gore. Građanska država, vjera stvar privatnosti, kulturna dobra onamo će su bila, u onoj državi koja ih je gradila, jer imate paradoks - najveću pravoslavnu crkva u Crnoj Gori je gradila Austrougarska. Crkvu svetog Nikole u Kotoru je pravoslavcima ozidala Austrougarska, katolička monarhija. Moj rođak Momo Krivokapić služi u crkvi koju im je napravila Austrougarska od svog novca. Je li mu to smeta? Pa ako im ne smeta Austorugarska, valjda im

neće smeta ni Crna Gora, ni Crna Gora za koju su ginuli, jer ovdje smo svi pomiješani. Milutin Đukanović, tako ću ga i prozvati, babe su nam sestre, nama su babe sestre, toliko smo blizu. Treba li dalje da kažem? I sad ćemo mjeriti ko je veći pravoslavac, ko je više poginuo za Crnu Goru, jer ne treba da ginemo za Crnu Goru. Treba da gradimo građansku državu Crnu Goru, demokratsku Crnu Goru, jedino tako ćemo biti dostojni ovih mandata koje imamo ovdje, ne kriti se izabilo koje vjere jer je to kukavičluk. Mi smo izabrani od naroda da branimo politiku, oni neka brane vjeru. Ja vam obećavam, evo sad to kažem, nijesam nikad pošao ni u Ostrog, u manastir nijesam ušao od kad je pod tuđom kontrolom, evo sad kad riješimo imovinsko pitanje poći ću sa njima do Ostroga, neka budu isti popovi nemam problem da pođem, ali hoću da znam da idem u imovinu koja pripada ovom narodu, ne nekom drugom.

Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:17:25)

Hvala i Vama, poslanice Krivokapiću.

Sada riječ ima poslanica Aleksandra Vuković, a neka se pripremi poslanik Milan Knežević.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (26.12.19 19:17:36)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče Brajoviću.

Uvaženi gospodine Markoviću i članovi Vlade, drage kolegice i kolege, građani i građanke,

Crna Gora je sekularna država, sekularna ali nama nije sekundarna. Gospoda iz opozicije idu po smjernice u svoju primarnu državu Srbiju, đe se vrše indukcije njihovih mišljenja, a onda, dobivši instrukcije kako djelati, dolaze u Crnu Goru, kako bi tuđim mišljenjem uređivali naše političke odnose. Svoja glava svoj dignitet, razmislite o tome. A naša poruka je - neće moći. Nije ovaj zakon stega, i ne znam zbog čega se dižu bune, valjda hoće da nas zbune kako bismo odustali, nema odustajanja. Podsećam na riječi Vladimira Solovjova: "Crkva je uvijek priznavala državu, a ne naciju jer u jednoj državi može biti više nacija, vjera djeluje s onu stranu nacionalnih razlika."

Danas, uvaženi građani i građanke, u ovom parlamentu o ovom zakoniku afirmativno govorimo mi kojima crnogorstvo ili srpstvo nikada nije bilo i nikada neće biti iznad vjere i iznad razuma.

Gospoda koja su pravoslavlje stavili ispod svoje ideologije velikosrpstva i svetosavlja danas u Parlamentu, a i van njega, šire čegrst među vama, podmećući nama otimačinu hramova, što priliči samo nedostojnim i insanima najgore vrste. Ne, ova vlada i ova vlast neće krasti ničije. Da razjasnim, sveti Sava je jedno a svetosavlje drugo. Vjerujem da se i on ne bi prepoznao u današnjem svetosavlju, kao što se Isus Hristos ne prepoznaje u Velikom inkvizitoru Dostojevskoga, đe u stvari se ne prepoznaje u inkviziciji koja je vaspostavljena u njegovo ime.

Ne varajte se da nas možete prevariti nacionalizmom koji oblačite u odežde vjere. Stavićemo kao pečat na srce svoje i kao pečat na mišicu svoju odlučnost da vas dovedemo k poznaniju vjere. Koji vjeruje voli, koji vjeruje ljubi i neprijatelje svoje. U potrebi očuvanja kulturne baštine koja garantuje ovaj zakon, ova država će čuvati i graditi stare manastire kao što će, sigurna sam, u budućnosti graditi i nove, i kao što su to činili naši preci. Jer, Bog ne gleda ko je ko, jer - koji bez zakona sagriješe, bez zakona će i izginuti, a koji pod zakonom se sagriješiše po zakonu će se osuditi. Oni koji žele biti van zakona i kojima ovaj zakon ne treba ne žele biti u Crnoj Gori, ne žele pripadati njoj.

Crna Gora je država čiji je ideal vladavina prava, a ne krivde i sile. Poslanici koji donose bijeli luk u Skupštinu Crne Gore, da njime raščeruju nečiste sile, pod dejstvima su maga i mađija, a ne plemenitih hrišćanskih ciljeva. Hrišćanima krst ne smije i ne može zamijeniti bijeli luk. Kako je još svojim Zakonikom knjaz Danilo uspostavio vjersku toleranciju kao princip postojanja crnogorske države, tako i mi ovim zakonom nastavljamo interreligijski dijalog i trpeljivost.

Došlo je vrijeme istine. Oni koji su se uljuljkali u stogodišnji san obmana moraju znati da

smo mi, baš mi, generacija koja će ih poljupcem pravde i znanja probuditi i suočiti sa istinom, a istina je, gospodo, da je crnogorska crkva bila autokefalna i da su crnogorsku crkvu samostalnom i snažnom učinili veliki vladari naše prošlosti: Ivan Crnojević, vladike Petrović, knjaz Danilo, kralj Nikola, on posebno, a slabili je i ugasili oni koje prošle godine u vezi sa raspravom o Deklaraciji o Podgoričkoj skupštini slave naši poslanici i poslanice Demokratskog fronta. Obmanjujete kada kažete da je, nakon nelegalne i nelegativne skupštine, Podgoričke skupštine, kada je ugašena Crna Gora, Sveti sinod Knjaževine Crne Gore 16.decembra 1918.godine donio odluku o ukidanju svete autokefalne crnogorske crkve i njenom ujedinjenju sa nezavisnom pravoslavnom crkvom u Kraljevini Srbiji. U Ustavu Svetog Sinoda koji je po narudžbi kralja Nikole uradio dr Nikodin Milaš u Glavi 1 i članu 10 propisuje se sastav Svetog Sinoda koji sačinjava osam članova, a prvi je arhiepiskop Cetinjski mitropolit Crne Gore.

Odluku da nestane, generacijama stvarno, donio je krnji, podvlačim krnji, Sveti Sinod koji su činila sam tri člana umjesto osam kako je zakon propisivao i potpis Pečkog mitropolita Gavrila Dožića. Što na nepravdi i nepravu nikne ima gorke plodove, što naša sadašnjost obilato pokazuje. Ne otimamo mi, mi se vraćamo sebi, i vraćamo svoje. Ovo što vi predstavljate i ovo što vi želite da saopštite crnogorskoj javnosti, sve krnje, sve lažno, zato je ovako zavjeraško i kontraško, i zato hoće da uznemiri duhove u Crnoj Gori.

Veoma mi je potrebno da kažem, s obzirom na to da će, sigurna sam, ova država braniti i čuvati hramove i graditi ih, najzad, kako je bilo poslije vremena cvjetanja i uređenja svešteničkog poziva i statusa crkve za vrijeme kralja Nikole kad su sveštenici imali prinadležnosti, imali su plate i penzije državnih službenika, a od 1860.godine, građani i građanke Crne Gore, do 1910.godine izgrađene su 163 crkve i dva manastira, obnovljeno 112 manastira, a tada dolazi doba Karađorđevića koje obilježava neriješenost crkvene imovine i svešteničkih plata kada se 1924.godine dešava presedan, presedan kada je crnogorski kler na Cetinju donio rezoluciju da lišavaju vjernike svojih pastirskih dužnosti zbog bijednog položaja u kome su se nalazili u toj karađorđevićevskoj državi.

U tom periodu, još to valja pomenuti, na području jurisdikcije Crnogorske mitropolije izgrađene su svega tri crkve, obnovljena samo dva sakralna objekta.

Danas se na srpstvo kralja Nikole pozivaju oni koji podržavaju politiku onih koji su ga detronizovali i koji su na takozvanoj Podgoričkoj skupštini kazali da kralj Nikola kao izdajnik treba da se osudi na smrt, ovo su riječi Nikole Cemovića. Da će mu se, ako bude uhvaćen na teritoriji Crne Gore, dati kuršum u čelo, to su riječi Velimira Jojića. Naravno da neću ponavljati grozne riječi poslanika koji su ukinuli ovu državu.

Ukupno je 16 sveštenika učestvovalo na takozvanoj Podgoričkoj skupštini, ali, građani i građanke Crne Gore, nikada, nikada nećemo zaboraviti i da su se oružanom ili političkom otporu, nepravednom prisajedinjenju Crne Gore Srbiji, priključili ukupno 21 sveštenik Crnogorske pravoslavne crkve. Zapamtimo, otporu, nakon nepravedne Podgoričke skupštine, priključio se 21 sveštenik Crnogorske pravoslavne crkve, kao što sam sigurna da će kada ovaj zakon izglasamo mnogi se sveštenici koji danas protestuju priključiti se našoj politici i shvatiti da su naše namjere mnogo pravdoljubivije i državotvorenije i iskrenije, pa i prema mitropolitu, u čije vi ime nastupate, i to sam sigurna da će taj zaključak vrlo brzo donijeti. I najzad, riječi u depeši Svetog Sinoda, upućenoj knjazu Nikoli 1908.godine - Bog, vječni čuvar Crne Gore, kroz duga i teška vremena, očuvao je njenu političku nezavisnost i crkvenu autokefalnost i naš su zavjet. Crkva je mogla da bude savjest svijeta da je uvijek slušala glas svetih. Nažalost, sveci su danas na meti bespameti, kad se ljudi proklinju na pravdi Boga, zbog zakona koji uređuje slobodi misli, savjesti i vjeroispovijesti, i koji teži da u najvećoj mjeri obezbijedi pravnu sigurnost državi i vjerskim zajednicama, kao i pojedincima u njima, koji ima jasan cilj održavljenja nezavisnosti Crne Gore i njeno jačanje po svim osnovama. Naši preci su to radili oružjem, mi to radimo zakonima, kao i ovim.

Stoga pozivam za svjedoka svetoga Vladimira Dukljanskog da danas činimo pravu i pravednu, u vjeri, nadi i ljubavi utemeljenu misiju vaspostavljanja modernog odnosa između države i vjerskih zajednica sa jasnim ciljem da vjerski objekti, koji svojom arhitekturom i vizualnom teksturom čuvaju pamćenje državnosti Crne Gore, budu sačuvani od svake devastacije i promjene identiteta.

Uvaženi građani, možda do sada nijeste imali potrebu da čitate zakone o kojima mi

raspravljamo, molim vas pažljivo iščitajte. Sigurna sam da ćete se nakon toga začuditi hajci kojom smo izloženi ovih dana, jer nije kako je rečeno, već kako je pisano, a pisano bi da živimo u slozi, razumijevanju i poštovanju, jer je Crna Gora malo čudo Balkana u kojoj vjerska polifonija ima moć najdostojanstvenije simfonije.

Naši su sveci bili ratnici, borili su se za slobodu, za svoju ulaznicu u besmrtnost. Učinimo svoje i ovo naše vrijeme pogodnim za rast i razvoj budućih svetaca koji će biti naše moralne vertikale svojim učenjem o jedinstvu razlika i svojim otvaranjem za drugo i drugačije.

Pozivam za svjedoka svetog Vladimira Dukljanskog da ćemo svi u Crnoj Gori biti na gubitku, ne pokušamo li graditi mostove u ovome vremenom i burnom žilištu.

Uvaženi građani i građanke,

Ako Bog, evo milenijum, čuva Crnu Goru, najmanje što možemo da učinimo jeste da je čuvamo mi, prvo od nas samih a onda od drugih. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:28:58)

Ostale su nam još dvije diskusije.

Mi smo se prije već petnaestak diskutacija dogovorili da nema komentara, jer zadnjih deset diskutacija nije imalo vremena za ovo. Zamolio bih da odustanete, jer ostali su Milan Knežević, van ovog vremena koje je opredijeljeno i Andrija Nikolić. Andrija Nikolić ima dovoljno vremena, a ja bih predložio da obojica imaju do deset minuta i da završimo ovu raspravu. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.12.19 19:29:34)

Slobodni građani i vi u ZIKS-u, ovo više nije Crna Gora, ovo je Sodoma i Gomora, lavirint besudništva, grijeha i pošasti koje nije zabilježilo ni ono najgore ranohrišćansko vrijeme kad su za vrijeme Nerona Hrišćane bacali lavovima i progonili ih kroz katakombe. Ova i ovakva privatna Sodoma i Gomora danas je kroz ovaj predlog zakona raspisala potjernicu za Isusom Hristom, Gospodom našim, i traži mu u krštenicu i dokaz da je rođen prije 2.000 godina. Bezbožnička rulja Gosodu Bogu traži krštenicu, to može samo u Sodomi i Gomori. I ako je postojao onaj biblijski uništen grad ovo je njegovo ovoploćenje kroz ovakav režimski nasrtaj na duhovne i istorijske temelje istinske Njegoševine Crne Gore. Ali nije ni čudo, jer su preci ovih koji danas traže krštenicu Isusu Hristu prije 60 godina organizovali i javnu sahranu Gospodu Bogu, kako bi pokazali da su raskrstili sa religijom i sa Bogom, a Bog ko Bog vaskrsnuo je, a od njih ni traga ni glasa ni pomena. Pogrebnici Isusa Hrista su zaboravljeni i sad trunu u paklu da im se ni potomci ne smiju sjetiti imena, ako uopšte i imaju potomaka.

Danas su od Podgorice Nemanjinog grada napravili Bejrut. 1.000 policajaca je okružilo Skupštinu, 100 policajaca je ovdje ispred prostorija Demokratskog fronta, a ja imam privilegiju da me u stopu prate i dva uniformisana vatrogasca. Izveli su i četiri milicijska konja, to je najviše što su imali, jer izgleda nijesu imali tender za magarce, izveli su i nekoliko belgijskih ovčava, i izveli su one kornjače po mostovima ne bi li pokazali i dokazali Sorošu da više nema Crne Gore, ali Crna Gora je vaskrsla. Vaskrsla je danas u Zeti, gdje je blokiran aerodrom, vaskrsla je u Beranama, vaskrsla je na Đurđevića Tari, vaskrsla je u Pljevljima, vaskrsla je u Budvi, vaskrsla je u Bijelom Polju. Slobodni narod je izašao na ulice i sa ikonama Hrista i naših svetitelja, poput našeg Svetog Petra Cetinjskog i Arsenija Čarnojevića, brane vjeru jer jedino nam još vjeru niste uzeli. Znaete otkud nama ova snaga, znate otkud nama vjera u ovo što radimo, gospodine Markoviću? Sinoć smo Andrija Mandić i ja dobili blagoslov od našeg patrijarha. Vi nikad ne možete osjetiti tu blagodat, tu smirenost i hrišćansku vrlinu kojom nam je poručio da svuda i na svakom mjestu branimo svetu našu Srpsku pravoslavnu crkvu, jer Crnogorska mitropolija primorska nije jedina eparhija u Crnoj Gori niti će ikad biti jedina eparhija u Crnoj Gori. I svako ko bude pokušao od ovih, kako kažu DPS-ovci, sveštenika da čuje glas razuma sa ove vaše bezbožničke strane, biće proklet i od Svetog Vasilija i od Svetog Petra, a mi ćemo mu dostaviti toliko udaraca da mu više nikad ne bude palo na pamet da pomisli ni na đavola, a kamoli na Boga. To treba svi da znaju.

Ono što želim da, takođe, saopštim jeste da, evo meni prijete ovdje vaterpolista Janović, ja

sam spreman da se da pauza pa evo da odradi neko potapanje, nešto prijeti, pa evo tu sam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:34:28)

Vaše kolege ne dozvoljavaju Vama da završite razgovor, samo Vi nastavite.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.12.19 19:34:42)

Tu sam. Zato želim da pošaljem poruku slobodnim građanima Crne Gore, ovima koji su danas vaskrsli Njegošev duh u crnogorskim gradovima. Laž je da nam neće otimati hramove, laž je da nam neće otimati crkve. Prvo će nam dozvoliti ulaz u hramove od 8 do 12, a onda će onim raspopima i prokletnicima, koje su proklele sve pomesne crkve, dozvoliti da ulaze od 4 do 6, a onda će biznismenima i tajkunima, poput Bokana i ostalih koji su urnisali Crnu Goru, dozvoliti da od 6 do 10 ili do 12 imaju tamo uslužne djelatnosti. To je njihov plan. Njihov plan je i da uzmu naše seoske crkve i naša seoska groblja. I želim da znate, slobodni građani, onoga momenta kad budu izglasali ovaj zakon, grobovi naših predaka prelaze u vlasništvo komunalnih i pogrebnih usluga i uvešće vam grobarinu na kosti očeva, dedova, i ako ne budete mogli da je platite, a evo, zahvaljujući ovakvoj Vladi Crne Gore, više umiremo nego što se rađamo, izbacivaće kosti naših predaka za kosti onih koji su spremni da plate u ovakvoj i nakaznoj Sodomi i Gomori.

Ja želim da se obratim i mom mitropolitu Amfilohiju. Poslušali smo ga da ne primjenjujemo najradikalnije metode borbe u Skupštini i van Skupštine, ali smo saopštili da ćemo pružiti otpor, zakleli smo se, i primili blagoslov od našeg patrijarha srpskog Irineja. On sjedi na stolici svetog Petra Cetinjskog, onog svetog Petra Cetinjskog koji je u desnoj ruci držao mač, a u lijevoj krst, i u bici na Martinićima i Krusima zaustavio da Crna Gora potone pod Otomansku imperiju i da ovuda sad, da mi ne bude zamjereno, klanjamo od Ulcinja do Bara, Podgorice, Mojkovca, Pljevalja, i svuda gdje gleda pravoslavno oko i čuje pravoslavno uvo.

Mitropolite Amfilohije Radoviću, tražim od Vas da, ukoliko prođe ovaj i ovakav zakon, ne kunete nikog od ovih ljudi iz parlamentarne većine, ne kunete nikog od ovih ljudi iz Vlade, već da prokunete Mila Đukanovića i njegovo potomstvo dok je vijeka i svijeta, zbog ovoga što je uradio od naše crkve, od naših svetinja i od onoga u šta vjerujemo. Tražim od Vas, vladiko naš, da, ako prođe sve ovo, onaj koji je zaslužan za ovo bude proklet od Vas sa trona svetog Petra Cetinjskog.

A što se nas tiče, vidjela je danas čitava Crna Gora da smo spremni biti na svakom mjestu i bićemo vazda. Danas su na ulicama Crne Gore naša braća, sestre, majke, roditelji, rođaci, djeca. I ponavljam i pozivam one fejbuk vitezove i instagram serdare koji su nas ovih dana čekali da ih pitam - đe ste, junaci, đe ste, heroji, na ulicama Podgorice, đe ste u Skupštini Crne Gore, pobjegli ste, ali nema veze neka ste pobjegli, tako se bježalo i sa Kosovske bitke pa je istorija upamtila samo one koji su bili tamo i žrtvovali se za svjetla i ideale, a izdajicama se ni traga ni glasa ne zna.

Ponosan sam na Demokratski front. Još jednom smo pokazali da smo istinska Njegoševa Crna Gora. I želim da čestitam svim mojim kolegama poslanicima i svim slobodnim građanima Crne Gore i posebno sveštenstvu koje je sa njima - živjela slobodna, naša, Njegoševa Crna Gora. Nema povlačenja, nema predaje. Amin.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:39:05)

Sada riječ ima posljednji diskutant poslanik Andrija Nikolić, izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (26.12.19 19:39:17)

Poštovani građani Crne Gore, poštovani predsjedniče Skupštine sa saradnicima, poštovani predsjedniče Vlade sa članovima Vlade, poštovana dijasporo,

Prije ravno vijek u jednom danu kao gumicom je sa mape Evrope i svijeta izbrisano ime

jedne države i jednog naroda. Istorijska sudbina je odredila da Mojkovačka bitka, najveća pobjeda crnogorskog morala u I svjetskom ratu, koja je savezničkoj srpskoj vojsci omogućila nesmetano povlačenje preko Crne Gore i Albanije, najavi početak tragičnog kraja velike državne epohe pod krunom dinastije Petrović Njegoš koja se među Crnogorcima kovala više od 200 godina. U toj tradicionalnoj petrovićevskoj, a ranije i u državi Crnojevića, Cetinjska, odnosno Zetska mitropolija bila je državna crkva Crne Gore. Ona je to bila u kontinuitetu od kraja 15. vijeka do početka 20. vijeka. Prestala je da postoji sa nestankom države Crne Gore 1918. Ukaz o njenom ukidanju, odnosno o stvaranju srpske pravoslavne crkve, u čiji sastav je ušla crnogorska crkva ozvaničio je regent Aleksandar Karađorđević 1920. godine.

Od dolaska Danila Petrovića za crnogorskog mitropolita 1697. godine mitropolitsko zvanje je do 1852. bilo nasljedno u okviru dinastije Petrović Njegoš. Ne postoji sličan primjer u pravoslavnom svijetu. Crkva je postala neodvojiva od državnog bića Crne Gore i borac za oslobođenje i državnu nezavisnost. Zapamtila je crnogorska crkva kako su ruski car i Sinod 1803. godine tražili od Crnogoraca da zbace Vladiku Petra I da ga sprovedu Rusima i tamo da mu sude, a da oni za uzvrat predlože novog mitropolita. A onda su, na Crkvenom narodnom zboru sredinom 1804. godine Crnogorci, pozivajući se na kanonska pravila, rekli jasno i odlučno - ne, i odbili ruski zahtjev potvrdivši samostalnost crnogorske crkve. Od 1852. godine i vremena kad je knjaz Danilo razdvojio duhovnu i svjetovnu vlast crnogorskog mitropolita birali su crnogorski vladari, odnosno knjaz Danilo, i kasnije knjaz i kralj Nikola, utemeljivači međunarodno priznate države Crne Gore.

Stoga se logično postavlja pitanje - da li politički sljedbenici tradicionalne petrovićevske Crne Gore i kralja Nikole mogu biti oni čiji ideološki oci protjerali posljednjeg vladara iz kuće Petrovića nakon 60 godina vladavine. Da li su to oni koji danas slave Odluku Podgoričke Skupštine, kojom je prestala da postoji tradicionalna Crna Gora Petrovića? A do međunarodnog priznanja tradicionalne države Crne Gore 13. jula 1878. godine na Berlinskom kongresu došli smo preko Tuđemila, došli smo preko Martinića i Krusa, došli smo preko Grahovca, preko Fundine, došli smo preko Vučijeg dola. Bio je to zamah jedinstvene Crne Gore da odbrani svoju slobodu i nezavisnost, kao što je i 13. jul 1941. godine svojim moralnim kapitalom ispravio nepravdu iz 1918. godine i Crnoj Gori vratio izgubljeno ime. Tačno je da hiljadugodišnja državnost Crne Gore nosi u sebi više identiteta. Svi ti identiteti na različite načine su tvorili ideju o slobodi i trajanju države Crne Gore.

Srpstvo tradicionalne Crne Gore neodvojivi je dio državnog identiteta savremene Crne Gore, zato što je autentično srpstvo Crne Gore iz 19. vijeka slavilo slobodu i nezavisnost Crne Gore, a današnje srpstvo, koje ekskluzivno zastupa dominantni dio opozicije u Crnoj Gori, suprotstavlja se toj ideji. Za dinastiju Petrović srpstvo nije značilo negaciju crnogorstva. Vladari i vladike iz dinastije Petrović ni u jednoj prilici nisu se smatrali inferiornim ili manje vrijednim u odnosu na vladare i dinaste iz Srbije. Crnogorstvo vladika Danila, Save, Petra I, Petra II Petrovića Njegoša, knjaza Danila i kralja Nikole (prekid) slobodi i njenim državnih institucijama. Zato ko hoće da poštuje tradicionalnu Crnu Goru mora poštovati i crnogorstvo i crnogorsku naciju. Danas se većina prosrpske opozicije u Crnoj Gori izruguje sa crnogorskom nacijom, smatrajući je lažnom i izmišljenom. U pamet se dobro Crnogorci, rekao bi Njegoš, progovarajući kroz lik serdara Vukote iz "Gorskog vijenca".

Da li je današnji zakon uperen protiv srpstva u Crnoj Gori i da li je opravdano kazati da vladajuća većina vodi antisrpsku politiku?

Srbi kao građani i državljani Crne Gore su u našim porodicama među našom braćom, kumovima, komšijama i prijateljima. Oni su naše kolege u partiji i naše kolege u Skupštini. Međutim, moramo upozoriti nije civilizacijski prihvatljivo da neko ne želi da ima državu i još je neprihvatljivije da se neko odriče svoje države i da želi da postane administrativna cjelina druge državne oblasti. Apsurd Crne Gore je u tome što se takva politika sprovodi pod motom patriotizma i nacionalizma, a oni koji prihvataju državu Crnu Goru proglašavaju se izdajnicima. Valjda je to jedinstven slučaj u svijetu da su patriote oni koji ne žele svoju državu, a i izdajnici oni koji je žele.

Patriotizam je svakako ljubav prema svojoj zemlji, a nikako mržnja prema drugima. Pođimo od toga kako smo vaspitani, da živimo jedni sa drugima, da niko nikome ne smeta, da poštujemo naše razlike, da budemo sa našim komšijama i da svako ispovijeda svoju vjeru. Nema ništa u ovom zakonu što se sa tim sukobljava. Država kao plemenita ideja u očima svih njenih građana, to je krajnji cilj predloženog zakona.

Odredbama ovog zakona propisano je da objekti i zemljište koji su izgrađeni ili pribavljeni iz državnih sredstava ili zajedničkim ulaganjem građana i koji su do 01. decembra 1918. godine bili u državnoj svojini a za koje ne postoje dokazi o pravu svojine vjerskih zajednica postaju državna svojina kao dio kulturne baštine. Dakle, tek će nakon sprovedene pravne procedure biti utvrđeno koji vjerski objekti ili zemljište su bili, jesu ili postaju državna svojina, a koji su neprikosnovena svojina vjerskih zajednica. Dakle, nema otimanja imovine, nema nacionalizacije, ima samo propisanog šestostepenog zakonskog utvrđivanja kome ta imovina pripada, i tako sve redom do Strazbura koji će u slučaju potrebe imati zadnju riječ. Nije ovo nikakva bitka protiv Srpske pravoslavne crkve, ali pitamo da li o crkvenoj imovini treba da se odlučuje van države Crne Gore? Da su naši politički oponenti u pravu, kralj Nikola bi sam prisajedinio Crnu Goru Srbiji, ali nije.

Poštovane kolege, ne plašite nas moštima svetoga Vasilija. Ne činite to jer višenacionalna i viševjerska Crna Gora ne zaboravlja devet krvavih ostroških dana iz 1853. godine kada su svečeve kosti termopilskim junaštvom odbranili devetnaestorica Crnogoraca na čelu sa vojvodom Mirkom Petrovićem u borbi protiv strostruko brojnijeg neprijatelja, pa su zbog straha da će vojska Omer - paše Latasa oskrnaviti mošti sveca, kad je pristigla pomoć napravili proboj kroz neprijateljski obruč i sveca odnijeli u Cetinjski manastir. To je naše mjesto sastajanja, tu treba da se sretnemo, ukoliko želite. Zato učimo iz istorijskog iskustva i ne ponavljajmo istorijske greške. Budućnost Crne Gore ne može biti građena insistiranjem na krvlju zalivenim podjelama iz prošlosti. Kad to kolektivno shvatimo, civilizacijski ćemo se legitimisati pred onima koji su, žrtvujući sebe, učinili da ideja o slobodi Crne Gore živi. Njihovi pali životi svjedočanstvo su vječnosti Crne Gore.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:49:06)

Hvala vam, poslaniče Nikoliću.

Mi smo, poštovane kolege, sad iscrpili listu prijavljenih diskutanata, ali prije završne riječi predlagača, u stvari, konačnog njegovog obraćanja, zamoljen sam da poslaniku Mandiću, zato što ima neke nove elemente, dam tri minuta vremena. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 19:49:28)

Poštovani građani, dame i gospodo,

Poslanički klub Demokratskog fronta upravo je dobio amandmane koje nam je dostavila Mitropolija Crnogorsko primorska koje smo mi stavili u proceduru, očekujući da ćemo zajedno s onim amandmanima koje smo ranije predložili, mogu da budu rješenje ove priče. Ja mislim da je Vlada upoznata sa ovim što je Mitropolija Crnogorsko primorska, mi smo tu naglasili da su to amandmani koje nam je dostavila Mitropolija Crnogorsko primorska, oni su stavljeni u skupštinsku proceduru, oni su stvar kompromisa i posljednja ponuda ili predlog koji bi mogao ove dvije suprotnosti nepomirljive da pomiri.

Ja, kao političar, nisam prvopozvan, ja sam pročitao ovo, mene kao političara ovo mnogo ne zadovoljava. Mislim da je to moglo da bude mnogo bolje, ali prvopozvani su naša Mitropolija, njihov pravni savjet, to se nalazi tu gdje se nalazi.

Ja želim da se obratim građanima Crne Gore, posebno želim da se obratim onim ljudima koji su blokirali Crnu Goru, počele su operacije obračuna policije sa ljudima koji su zaustavili saobraćaj u Zeti. Uhapsili su Moma Kukuličića, moga prijatelja, našeg člana, uhapsili su još neke ljude. I želim da kažem predsjedniku Vlade i svima vama, ja sam učestvovao u ratu 1991. učestvovao sam u ratu 1999. nisam bio kukavica, ko što ne mislim ni da ste vi kukavice, o tome znaju ljudi koji su učestvovali u tim ratovima, većina ljudi koji pripada vašoj partiji su dezerteri i potpuno bezopasni ljudi. Oni koji glasaju nas nisu bili dezerteri, i želim da im kažem da budu spremni. Mi vam preko ovoga nećemo preći. Neće vaših dvije hiljade policajaca zaustaviti ovo u Crnoj Gori i ako ne odustanete od ovoga, vjerujte da će ovo biti katastrofa za Crnu Goru. Ja vam to kažem, i pozivam sve moje ratne drugove iz 1991. i 1999. da budu spremni. Ovo je sramota,

imate ponudu posljednju, s kojom ja nijesam zadovoljan, da budem iskren. Ja mislim da je ovo i suviše meko, ali ovo je napor našeg mitropolita da se nađe rješenje. Imate ovu ponudu, ako je ne prihvatite, a bićemo na Zaknodavnom odboru, i na svim drugim odborima, možete da računate na ono najgore, i to vam saopštavam u svoje ime. Nisam kukavica. Ovaj čovjek pored mene, on je dezertar, neće on i drugi uspjeti da nametnu nama, i ovi dezertari iz Demokratske partije socijalista, to što ste zamislili.

Nebraćo pravoslavna, i braćo muslimani i katolici, ovo je momenat u kome treba da pomognete da Crna Gora pronađe sebe i da Crna Gora nađe rješenje koje će biti zadovoljenje potreba i naših i vaših.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:52:56)

Poslaniče Mandiću, prije nego što dam dvije replike, jednu poslaniku Krivokapiću, jednu nekome ako želi iz Poslaničkog kluba Demokratskog fronta, želim da vam kažem sljedeće: Čitav dan danas prizivate neke sukobe i neku nesreću. Ma ne puštate vi nikome ništa, nego ovdje razgovaramo o zakonu građanske države Crne Gore. Vaše diskusije su ovdje teokratska priča koja govori o tome da samo ćete uraditi ono što vam crkva predloži da uradite. Predložili ste, ponudili ste te amandmane, raspraviće se. Ovdje se ne radi o mekoći, nego se radi o principijalnom poštovanju procedure koju ćemo mi do kraja ispoštovati, do kraja primijeniti i završiti glasanjem.

Sada ima repliku poslanik Ranko Krivokapić.

Poslanice Jočić, ova rasprava je inače bila šest sati, tri sata rasprave u načelu i tri sata u pojedinostima. Pročitajte Poslovnik, poslaniče Medojeviću, molim Vas. Nego šta su pojedinosti nego amandmani? Druga stvar, predlagali ste amandmane samo da biste opstruirali ovu priču, sad sam čuo do poslanika Mandića da ste dobili amandmane Mitropolije koji vas mole da ih predočite. O tome ćemo raspraviti na Odboru.

Repliku ima poslanik Krivokapić. Izvolite.

RANKO KRIVOKAPIĆ (26.12.19 19:55:01)

Kolega Mandiću,

Vi i ja smo prošli dosta kroz ovaj parlament zajedno. Ja sam tu tri decenije, vi nešto kraće. Prošli smo priznavanje Kosova, vaš štrajk glađu, koji sam ja poštovao, napad na Skupštinu Crne Gore kamenicama kada je priznato Kosovo, i kao što znate 2015. kad sam bio spreman da dođem sam pred vas deset hiljada.

Ne samo to, saslušajte me, ja sam Vas slušao, kao što znate, bastalo mi je poći usred Beograda 1993, 1994, 1995. Šešelju, i onim izvornim koljačima pričati o nezavisnoj, građanskoj Crnoj Gori. Reći ću vam koji su bili, u Šešeljuovoj partiji, radikali. Dozvolite, da završim. Prema tome, usred Beograda. Donijeću vam snimak da sam mu rekao 1994. da je ratni zločinac, 1994. usred Beograda, usred direktnog prenosa. Dozvolite, ja vas puštam i uvijek ću vas puštit, i to tako mora biti, ne puštam ja nego demokratija vas pušta.

U tom ratu u kojem ste vi učestvovali za mene je hrabrost bila ne učestvovati. To je bilo prvi put u istoriji Crne Gore da je hrabrost i junaštvo bilo ne uzeti pušku, po mom uvjerenju. Što su rezultati? Ratovi u koje ste vi učestvovali, bez nas, su izgubljeni ratovi. Država koju ste vi branili više ne postoji. Kosovo koje je bilo u sastavu Srbije više ne postoji. Prema tome, to je za istorijsku pouku, u jednoj generaciji. Podvucite crtu vaše generacije, a ja ću podvući crtu moje generacije i mojih uvjerenja, da vidimo gdje ta crta ide. Ovo sada nije to, ovo smo sad mi. Ovdje nema više ni Hrvatske, ni Bosne, ni Kosova, ni Srbije, samo smo mi, braća, rođaci, ako hoćete i mi pravoslavci, kad ste na tome insistirali, iako sam ja pravoslavac samo po običaju, po krvi i po precima. Nemojte da se čojčimo ko je hrabriji u ovoj Crnoj Gori. Ovdje kukavica nema, ja to znam. I vaša vjera je jaka, a i moja je vjera jaka. Ovdje postoji red, zakon, Ustav ili anarhija. U anarhiji sila preovladava, ne čak ni hrabrost, vi to znate. Nije vam dovoljna ni hrabrost, jer je sila zakona jača od bilo koje anarhije. Prema tome, pustite da crkva, ako treba i sa vama brani sebe, puštimo da ovo legne. Vi

znate nas su prebijali 1993. našeg mitropolita zvali homoseksualcem i svim ostalim. Služba državne bezbjednosti, a gospodin koji je sad u Beogradu je pisao saopštenje, ali da ne idemo u to.

Poštujem vaša uvjerenja, vidim da su poštena. Ne mislim da su ispravna, a znam da su poštena. Sačekajte, neka stvar krene, tu smo zajedno, niko nikom neće pobjeći, pustimo da red ovakav kakav bude. Mi smo čekali državu 16 godina. Nijesmo potezali pušku, a nemojte misliti da nam to ne basta. Dajte da budemo na nivou onoga što smo bili u težim trenucima od ovog. Ovo je jedan zakon, vidjećete se. Ako Vlada hoće na silu crkve, pa vidjećete, ljudi moji. Nije to negdje da nećete vidjeti. Mitropolita znate, jednog, i drugog i trećeg, ne znam više ni koliko ih ima, ali ako to krene vidjećete. Branite svoja prava, ali nemojte ovaj narod slati jedne na druge. Rano je za to.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 19:58:27)

Hvala, poslaniče Krivokapiću.

Molim vas, kolege, nemojte, stvarno, kao što je i moj prethodnih rekao bez junačenja ovdje i bez pumpanja tenzija po Crnoj Gori. Molim vas.

Raspravili smo zakon. U ime predlagača da li neko želi da uzme riječ?

Da čujem proceduralno.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ (26.12.19 19:59:35)

Poštovani građani, samo da se zna, i pored svih obećanja, hapse se ljudi po Zeti i drugim krajevima Crne Gore, Nikšiću, Podgorici, Herceg Novom i tako dalje. Ovdje se dešava još jedna obmana. Demokratski front je predao preko 100 amandmana. Sad su zakazane sjednice Zakonodavnog odbora i Odbora za ljudska prava, a ne može o tome da se raspravlja dokle se ne završi rasprava u načelu. Rasprava u načelu nije još završena, još se ima mogućnosti predati određen broj amandmana. Vi ste čuli da smo dobili amandmane, posebne, od Mitropolije crnogorsko primorske. Prije završne riječi tražimo pauzu i da se održi Kolegijum. Situacija je vrlo ozbiljna, dobili ste ponudu od Mitropolije crnogorsko primorske sa kojom mi nijesmo zadovoljni. Tražimo pauzu, Klub Demokratskog fronta traži pauzu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 20:01:03)

Ne znam ja da li ste vi zadovoljni ili ne. Ovako, mi smo danas već davali pauzu. Sad ćemo čuti završnu riječ predstavnika Vlade i onda ćemo ići na Kolegijum, a odbori će da rade kako treba da rade. Izvolite.

ZORAN PAŽIN (26.12.19 20:01:19)

Poštovani predsjedniče, poštovane dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Danas smo imali veoma sadržajnu raspravu o ovom važnom pitanju pred licem crnogorske javnosti koja je bila u prilici da čuje sve pravne i političke argumente za i protiv ovoga zakona. O kvalitetu pravne argumentacije i legitimitetu političkih ideologija koje su mogle danas da se čuju sudiće upravo građani. Vlada se oslanja na sud građana, prije svega, i upravo zbog građana smo, ispunjavajući svoju ustavnu obavezu, ispunjavajući međunarodne obaveze Crne Gore i ispunjavajući svoju programsku obavezu, predložili ovaj zakon. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 20:02:07)

Izvolite, da čujem proceduru.

MILAN KNEŽEVIĆ (26.12.19 20:02:12)

Ovdje smo čuli premijera Markovića da je garantovao da neće hapsiti ljude, prebijati ljude, a u Zeti su već počeli da hapse ljude. Između ostalih, priveli su i moga brata. Samo da vam kažem, ako mi bude bilo šta bratu Vas dužim, gospodine Markoviću, evo sad Vam to kažem, Vas dužim, nikoga drugoga, Vas dužim, jer ste Vi dali riječ, a ako bude mome bratu falila dlaka sa glave Vas dužim, pred čitavom Crnom Gorom sad to kažem. Pozivam Vas da pozovete policiju da prestane sa hapšenjima ljudi po Zeti. Krenuli su da razbijaju po čitavoj Zeti i da hapse ljude. Zašto? Zato što sam ja iz Zete. Ako imate što evo ja sam ovdje, evo vam stojim ovdje pred svima. Pred svima vam ovdje stojim. Pozovite da povuku ljude.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 20:02:59)

Poslaniče Kneževiću, bili smo svi ovdje i čuli smo što je rekao. Pazite, samo da vas zamolim bez zaduženja, ova država se neće blokirati. Izvolite.

DUŠKO MARKOVIĆ (26.12.19 20:03:33)

Ja se neću zaklinjati niti sam od svjetovne ni od duhovne vlasti zadužen da se zaklinjem na bilo šta, osim da poštujem zakon i cijenim svoju državu.

Gospodine Mandiću, rekli ste da ste u ime Crnogorske mitropolije predložili amandmane. Ne znam da li su ih vidjeli još predstavnici Vlade, ja ih nijesam vidio. Dakle, to je vaše pravo. Na Odboru će se vjerovatno razgovarati o vašim amandmanima, bez važnosti i uticaja što to dolazi od Crnogorske mitropolije, jer ovdje razgovaramo kao poslanici i predstavnici naroda ne kao predstavnici vjere i crkve.

Drugo, nije fer, nije politički, nije u duhu demokratije i političkog standarda da saopštavajući amandmane koje podnosite prijetite ako ne budu usvojeni. Ne mislim da vam taj pristup donosi rezultate političke. Svaka prijetnja stvara otpor, prirodno ili emotivno. Kada je u pitanju Vlada te ćemo amandmane razmotriti sa najboljom i najdužom pažnjom. Vašu prijetnju ćemo odbaciti kao nešto što je nedostojno Crne Gore i njene tradicije.

Vi, gospodine Mandiću, s pravom, i to pravo ne osporavam, misleći da smo već krenuli prema objektima Srpske pravoslavne crkve, kako Vi kažete, a ne Mitropolije, se zaklinjete da ćete braniti. Uradite to. Kada krenemo na objekte, manastire, hramove i crkve Srpske pravoslavne crkve izvadite to oružje, podmažite ga i sačekajte nas.

Poštovani građani, nikada nijesmo bili tamo, nijesmo ni danas, nećemo biti ni sutra. Ovdje nam se uskraćuje pravo da vodimo državnu politiku. Ako je cijena da pokleknemo i da budemo nemoćini pred ustavnom obavezom onda je to druga stvar. Poštovani građani, prvi put čujem sada, ja pratim vas, a ne pratim kao vi portale, niti podstičem institucije i pojedince da pružaju otpor nego vas slušam i uvažavam, za razliku od vas koji pozivate da se izađe na ulice, da se blokira i da se obustavi život u Crnoj Gori. Ne obustavljate vi život u Crnoj Gori i komunikaciju DPS-u nego cijelom crnogorskom narodu i svim građanima. Obaveza je moja i ove vlade da građanima obezbijedimo sigurnost, slobodu kretanja i život. Dok vi blokirate možda je nekome potrebna zdravstvena usluga, dok vi blokirate možda će neko umrijeti što neće doći do doma zdravlja ili do bolnice. Vi se ovdje suprostavite sa nama. Uradite od nas sve što mislite, nemoj da maltretirate cijelu Crnu Goru. Neko zbog vaše blokade ne može da ode za svoje dijete u vrtić. Zbog toga policija reaguje, ne progoni vas, ne obračunava se sa vama, nego omogućava građanima Crne Gore da žive i normalno funkcionišu, da ono zbog čega se mi razlikujemo ovdje i zbog čega ćemo se vjerovatno sukobiti, ne znači da je njihova sloboda dovedena u pitanje. To je obaveza ove države, to nije otpor vama nego to je ustavna i zakonska obaveza, a vi se odredite kako ste se već odredili ili kako vam moralni, politički i drugi nazori nalažu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 20:08:00)

Evo da čujem i Vas, poslaniče Mandiću, onda završavamo diskusiju. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (26.12.19 20:08:05)

Čuo sam od premijera da ćemo se mi vjerovatno sukobiti. Da, sukobićemo se. Ako ne odustanete od ovoga sukobićemo se, da znate.

Vi ste izazvali ovo. Što je vama trebao ovaj zakon? Nema to veze sa ljudima. Što ste vi predložili ovaj zakon, napali crkvu i sada pitate što vi ljude ne puštate da žive? Ja vam kažem, nepali ste crkvu, pa zašto su sveštenici i episkopi na ulicama? Evo vam vladika Joanikije sjedi sav umotan ovdje na ulici, i sveštenici i monasi. Napali ste crkvu. Ljudi, ja vas molim, mi smo vas ovdje molili, preklinjali, nemojte, ljudi, ovo da radite. Vi ne odstupate. Kažemo vam - da, sukobićemo se.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (26.12.19 20:08:53)

Hvala.

Završili smo raspravu. Idemo da odbori završe svoj posao i onda nastavljamo sa radom. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 00:21:14)

Poštovane kolege poslanici,

U ovoj pauzi bila je veoma radno. Zasijedali su odbori, na Kolegijumu su napravljene određene konsultacije. Sada ćemo se prvo izjasniti o zakonu u načelu, a onda ćemo razgovarati o amandmanima.

Odlučuje se o Predlogu zakona o slobodi vjeroispovjesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam, poštovane kolege.

Evo sad je ispravljeno, molim vas, kolege samo da se saslušamo, 47 poslanika je glasalo, 45 za, nije bilo glasova protiv, dva uzdržana, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. /upadice/

Izlazim u susret ovom zahtjevu. Znači, jedan glas Demokratskog fronta nije uzdržan jer nije glasao znači samo jedan uzdržan glas. Nešto nije bilo u redu sa karticom. Pa, konstatovao sam Demokratski front nije glasao, 45 za i jedan uzdržan.

Sada, poštovane kolege, konstatujem da je na Predlog zakona podnijeto 110 amandmana. Želi proceduralnu intervenciju poslanik Ibrahimović. Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (27.12.19 00:23:30)

Oduštajem od svojeg amandmana u cilju i solidarnosti i svakog onog puta koje će doprinijeti boljem razumijevanju svih nas poslanika ovdje u ovom Parlamentu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 00:23:43)

Poštovane kolege,

Odbor za ljudska prava i slobode podnio je četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanik Ervin Ibrahimović je upravo saopštio svoj stav da povlači amandman. Poslanici Demokratskog fronta podnijeli su 103 amandmana o kojima treba glasati s tim što je za

amandmane od jedan do 24 Zakonodavni odbor ocijenio da nijesu pravno prihvatljivi. Od jedan do 24.

Poslanici Branko Radulović i Budimir Aleksić su podnijeli jedan amandman o kojem treba glasati. Poslanica Branka Bošnjak jedan amandman o kojem treba glasati. Sada dolazimo do obrazlaganja amandmana o kojima treba glasati. Molim vas, izvolite.

Poslanik Mandić, želi proceduralnu intervenciju.

ANDRIJA MANDIĆ (27.12.19 00:24:39)

Gospodine predsjedniče Parlamenta, 00.25h je večeras počeli smo jutros u 11.00 h. Hoćete li objasniti, ne samo nama nego građanima Crne Gore, zašto mi insistiramo da večeras završimo ovu raspravu? Koja je muka? O čemu se radi?

Mi imamo zasijedanje i mogućnost da zasijedamo svih dana i čitavu godinu dana pred nama. Vi ste navalili večeras da završite ovu sjednicu. Mi vas pozivamo da prekinete ovu sjednicu, da još jednom razmislite o svemu što je ovdje ponuđeno 00.25h. Dakle, vi imate veoma lošu namjeru čim insistirate da se večeras ovo nastavi i građani koji prate Skupštinu Crne Gore, a ne mislim da ih je neki preveliki broj, očekuju objašnjenje zašto vi maltretirate poslanike Skupštine Crne Gore da poslije ponoći ovdje usvajaju jedan zakon, kao što je ovaj ključni Zakon o pitanju i položaju crkava u Crnoj Gori. Zašto vi to radite ako imate časne namjere, a mislim da ih nemate ne bi ovo radili nego bi sjutra nastavili? Mi imamo 100 amandmana koje treba obrazložiti i vi želite sada da nastavite. Podsjetiću to je onaj duh koji je ovdje u 5.00 ujutru skidao imunitet Aćimu Višnjiću. To je ova partija što je u 5.00 ujutru negdje početkom '90-ih skidala imunitet Aćimu Višnjiću i kada je Slavko Perović dolazio sa Cetinja njegov veliki politički protivnik da ga brani. Znači, radi se o jednom veoma sumnjivoj raboti, pozivamo vas da prekinete sjednicu i da nam omogućite da sjutra u toku čitavog dana obrazložimo naše amandmane.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 00:26:32)

Hvala poslaniče Mandiću.

Znači, poštovane kolege, da budem vrlo precizan i da saopštim da na samom početku smo rekli da ćemo danas završiti ovu raspravu i da ćemo se izjasniti. Mi smo vodili jednu opsežnu raspravu gdje smo najviše vremena dozvoljenog za raspravu o jednom zakonu 3+3 šest sati govorili o zakonu i preko toga pritome vi znate kolege iz Demokratskog fronta da smo i kad je isteklo vrijeme opredjeljeno za vaš klub svi koji su željeli da govore dobili vrijeme koje su željeli da imaju na raspolaganju.

Takođe, smo tokom rasprave na vašu sugestiju imali pozitivan odziv predsjednika Vlade i potpredsjednika Vlade da razgovaraju sa mitropolitom i predstavnicima Mitropolije o dodatnom pokušaju za usaglašavanje oko nekih pitanja i imali smo vrlo precizno saopštenje od strane premijera kako se taj razgovor završio. S druge strane, molim vas, vi znate da se raspravlja tri sata u načelu i tri sata u pojedinostima i mi smo razgovarali ne šest nego gotovo više od osam sati. Molim vas, samo vi saslušajte. Mi smo na odborima razgovarali o amandmanima i to takođe tri sata na matičnom odboru tri sata. Da ništa o tome nijesmo razgovarali imamo tri sata za raspravu o pojedinostima. Ja ću svakako dozvoliti da se to vrijeme iskoristi, a pritom po podjeli od ta tri sata Demokratskom frontu pripada 39 minuta. Svakako da ćete vi imati vremena da izaberete koji će vaši predstavnici da saopšte u tih 40 minuta, i ako bude nekog malog prekoračenja takođe nema problema, sve što mislite o obrazlaganju vaših amandmana. Mogu da koriste vrijeme naravno i drugi predstavnici klubova. Shvatio sam da predstavnici Demokratske partije socijalista, Socijaldemokrata i Liberala neće koristiti to vrijeme u raspravi o pojedinostima. Izvolite.

Kolega Mandić želi proceduru.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (27.12.19 00:28:58)

Pošto vi znate što smo mi rekli, mi vas pozivamo da se izjasnite oko amandmana koje je predložila Mitropolija crnogorsko primorska, a nakon toga mi ćemo vam saopštiti šta mi mislimo. Nećemo ih uopšte obrazlagati, izvolite, glasajte o tim amandmanima pa da počnemo.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 00:29:21)

Čekajte, mislim da je ovo čak i konstruktivan predlog. Mi smo u međuvremenu takođe, nema razloga da se to ne saopšti javnosti razgovarali o ovim amandmanima kad su predstavnici Demokratskog fronta predlagali da se samo o njima pokušamo dogovoriti. Razgovarali smo, Vlada je održala svoje konsultacije i zaključila, evo ja saopštavam u ime Vlade, mogao bi neko i iz Vlade, ali nema potrebe, saopštila da to za njih nije prihvatljivo. Ja se slažem sad, kao što ste rekli, da se izjasnimo o amandmanima 101, 102 i 103. Zato vas pozivam, /upadica/ saopštio sam. /upadica/ I to nema problema, da li želi neko iz Vlade, da li smatra za potrebno?

Molim vas, dobili ste Izvještaj odbora, evo ja sam ponudio predstavnicima Vlade, kažu da nema potrebe za njihovim učešćem.

Poštovane koelge pozivam vas da se izjasnimo o amandmanu 101. Izvolite.

Evo ja ću izaći u susret vama, još jednom da pitam, da li predstavnik Vlade želi da se izjasni. Ne. Predstavnik Vlade ne želi da se izjasni. Da sad ne saopštavam stav, a izjasnili su se kroz ovo što sam saopštio.

Izvolite, glasajte o amandmanu 101.

Hvala vam, poštovane kolege. Glasalo je 57 poslanika, 17 za, 40 protiv i uzdržanih nije bilo. Konstatujem da Skupština nije prihvatila ovaj amandman.

Pozivam da se izjasnimo o amandmanu 102. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 17 za, 42 protiv i nije bilo uzdržanih. Konstatujem da Skupština nije prihvatila ni ovaj amandman.

Dajem pauzu.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 01:31:54)

Mislim da smo sada u prilici da privedemo kraju ovaj dug i rekao bih veoma interesantan i dan prepun tenzija. Ovo posebno kažem zbog onih građana Crne Gore koji prate naš prenos. Imali smo scene koje ne priliče Parlamentu, ali za to odgovornost treba da snose oni koji su izazvali takve scene. Kao što vidite sve vrijeme, a danas smo takve poruke slali i premijer i ja, kao predsjednik Parlamenta, država je pokazala da može da bude strpljiva, odgovorna, ali i odlučna. Ne može se tako ponašati ni u Parlamentu Crne Gore i ja mislim da treba da bude poruka svim našim građanima da ovdje niko ne bježi od razgovora, od sučeljavanja argumenata i od dijaloga. Danas smo pokušali sve, da budemo vrlo strpljivi, da izađemo u susret svim zahtjevima za produženje njihovih diskusija, za sugestije, da prihvatimo sugestije, da se razgovara još jednom sa mitropolitom i predstavnicima Mitropolije i konačno smo došli do situacije da se možemo izjašnjavati. Tada su napravili ovo što su napravili iako su time danima prijetili. Kao što smo rekli Crna Gora jeste organizovana država i Crna Gora nikada neće dozvoliti da se u njenim institucijama onemogućava njihov rad.

Žao mi je, naravno, što se te scene dešavaju ali iskreno da vam kažem i danas smo tokom rasprava slušali pozive na ugrožavanje Ustavnog poretka, pozive ratnim drugovima, sve to je zaista i za sankcionisanje i za bilo šta drugo. Međutim, kao predsjednik Parlamenta zaista ne mislim da prema našim kolegama treba biti rigidan, treba biti najtolerantniji mogući, ali moramo znati da svi treba da poštuju pravila i da poštuju proceduru. Ja sam im izrekao mirno udaljenje sa sjednice, a to znači da oni u narednim danima, narednih 15 dana, ne mogu učestvovati u radu sjednice. U svakom slučaju sada su se stekli uslovi da nastavimo izjašnjavanje. U načelu smo izglasali ovaj zakon i glasali smo dva amandmana 101 i 102. Bez njihovog prisustva izjasnićemo o svakom njihovom amandmanu.

Prije toga imam zahtjev poslaničkih klubova da se kratko obrate i prvo dajem riječ predstavniku Demokratske partije socijalista poslanik Nikola Rakočević. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (27.12.19 01:34:51)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovani građani, žao nam je zbog ovog incidenta koji ste imali prilike u medijima da vidite. Međutim, valjda je i to cijena demokratskog sazrijevanja, možda i prevelika. Vladajuća koalicija i danas je pokazala trpeljivost, pokazala je demokratsku širinu, da ukrstimo argumente i u plenumu, međutim, ne smao u plenumu već i u matičnom, odnosno Zakonodavnom odboru. Međutim, to nije bila samo karakteristika naša za danas kad je ova tema u pitanju već još od 2015. godine ova Vlada i Vlada prije nje i ova skupštinska većina smo pozvali na dijelog sve u Crnoj Gori, da ukrstimo argumente i postigli smo najveću moguću mjeru konsenzusa povodom ovog pitanja. Danas smo pokušali, čini mi se i uspjeli, da argumentovano približimo građanima naše stavove. Nemile scene su se desile, mi žalimo zbog toga. Međutim, građani treba da znaju da u narednim danima, narednim mjesecima će vidjeti da iza poziva da se izađe na ulice, iza poziva i poruka da ovaj zakon diskriminiše ili proganja bilo koga u Crnoj Gori stoji samo pokušaj poitičkog oportunizma. Dakle, niko neće nikoga proganjati, niko nikoga neće diskriminisati. U narednim danima i mjesecima i godinama svi ćemo svjedočiti tome i kao nebrojano puta ispostaviće se da je ova odgovorna politika koju zastupa ova vladajuća većina ne samo sada u 2019. godini na izmaku 2019.godine, nego i u prethodnih 20 godina je stajala čvrsto na stanovištu pravde za sve građane i naravno prije svega poštovanja i zaštite državnih interesa. Tako će biti i povodom ovog pitanja i uvjeravamo sve u Crnoj Gori da nema razloga za bilo kakvu paniku, da nema razloga za bilo kakvu bojazan za bezbjednost svih građana i naravno imovine u državi.

S tim u vezi, ipak sada koristim priliku da izrazim zadovoljstvo što smo ipak došli dovede i što ćemo večeras već završiti glasanje povodom ove tačke dnevnog reda. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 01:37:25)

Hvala Vam poslaniče Rakočeviću.

Poslanik Krivokapić u ime poslanika Socijaldemokratske partije.

RANKO KRIVOKAPIĆ (27.12.19 01:37:32)

Hvala Vam.

Demokratija je bolan proces sazrijevanja koji nije samo napredovanje nego i nazadovanje. Imaju i drugi pa imamo i mi. Crna Gora se ponosila, imala je dug period u najteže vrijeme rata Parlamenta koji nije doživljavo ovakve noći. U najtežim razlikama života i smrti, ove i one države, sukoba, ovaj Parlament je funkcionisao. Partija koju predstavljam je tada bila u opoziciji i nikad ovo nije radila. Trpjela je i razne nepravde, usuđujem se reći, ali oko svega se možemo neslagati osim jedne stvari. Oko toga da je država Crna Gora naš zajednički dom i jedina država koju imamo. Ko to nije shvatio taj nije za politku, taj nema pravo nikoga da vodi, a kamo li da ne poštujem ljude po ulicama koji vjeruju u ovo ili ono, u pravdu i nepravdu, ne smiju biti žrtve ničijih političkih ambicija. Njihova vjera u crkvu, Boga ne smje biti uslužno sredstvo na kratke ambicije političkih subjekata.

Crnogorski Parlament je doživio i ovo Šešeljazaciju, ovo sam doživio 1995.godine, kad je to radio Šešelj i oni kasne kao što vidite skoro pune dvije i po decenije i Srbija je to prevazišla, a ostaci Šešelja u Crnoj Gori pokušavaju da vode takvu politiku. Znam ih, biću sasvim otvoren noćas, znaju da sam ih nekoliko puta vadio iz zatvora koji im nije pripadao, pomagao sam da se sačuva mir, ponekad prekršili po nešto zakona da bi im se dala prilika da budu svoji na svome i opet ih pozivam i u ovoj noći da budu ono što su nekad bili. Ovo nijesu najbolji oni, ovo su oni koji služe nekom drugom. Niko ko služi nekom drugom nije za ovaj Parlament. Ovaj Parlament treba

da čine slobodni ljudi svojih uvjerenja, ali svoje pameti i odgovornosti. Nemaju važnijeg zadatka nego što je ugled ovog Parlamenta, zato su ih birali njihovi ljudi siguran sam. Nijesu ih birali da budu loše kopije potrošenog Šešelja, nijesu ih birali da vjeru pretvaraju u mržnju nego u ljubav.

Odgovorno tvrdim, a tri decenije ima da sjedim u ovom Parlamentu, ovaj zakon ne uzima ništa nego sve postoji naše zajedničko i njihovo i naše. Njihovo više jer će više ići u te crkve, njihovo više jer je tamo njihovo sveštenstvo, njihovo više je i pravo bilo da noćas budu odgovorni, ne zbog kratkih ciljeva, uništavaju trajna dostignuća ovom Parlamentu i ovoj državi. U državi u kojoj se ovo dešava opozicija ne može imati dobiti, opozicija ne može biti kredibilna alternativa. Ovo nije u korist kritičkog mišljenja, ovo je u korist onih koji ne vide ovu državu kao svoju. Pozivam ih, a sve što smo uradili stoji kao riječ i kao svjedočanstvo, da se vrate kao pravi parlamentarci u ovaj Parlament, da ova noć završi usvajanjem zakona, da vrijeme pokaže ko je vjera, ko je nevjera, ko je istina ko je laž. Neka se toga ne boje, kao što se nismo ni bojali da će nezavisna Crna Gora biti istina, čekajući 16 godina, i da zajedno već sutra, kazne će proći, budemo ono što ljudi traže od nas, dostojni njihovog povjerenja da im pravimo mir i prosperitet, a ne mržnju i primitivizam. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 01:41:24)

Hvala i Vama poslaniče Krivokapiću.
Sada u ime kluba Ervin Ibrahimović.
Izvolite.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (27.12.19 01:41:34)

Poštovani građani, vama se obraćam, želim sa onim dijelom građana koji su možda danas na ulice da ih podsjetim da su se najveća zla radila zbog ljubavi, slobode i vjere pod tom parolom. U stvari iza svega toga nije bila kriva ni ljubav ni sloboda ni religija, nego samo čovjek. Podsjećam sve da svi vjerski objekti su sačuvani jer su naši preci bili mudri, znali su kako da čuvaju jedan drugog, kako da poštuju raznolikosti i niko neće moći da ugrozi sve vjerske objekte još hiljadu godina.

Želim da vas posjetim sve rijetko se pozivam na vjeru, vjera je privatna stvar, ali danas je bio Zakon o vjeri i želim sve da vas podsjetim da su sve monoteističke religije vezane za Ibrahima, odnosno Abrahama, što znači da su i Marko i Mehmet braća, svatite to moji dragi građani, ne dozvolimo da nas to dijeli. Sve vjere poručuju mir, toleranciju, zato nas je i dragi Bog stvorio različite da bi se upoznivali. Crna Gora je primjer kako se čuva taj suživot. Podsjetimo se onog što knjige kažu i kada imate priliku da uzvratite na zlo snaga je u tome da ćete oprostiti. Mi ovdje nemamo što jedni drugima da opraštamo, mi ovdje samo treba da nastavimo ono što su uradili naši preci, da poštujemo različitosti, da poštujemo državu i ono prije svega da poštujemo Ustav i da poštujemo ono što nam kaže vjera, da poštujemo onu državu u kojoj živimo.

Zato, poštovani građani, pozivam vas da nastavimo kao naši preci da čuvamo sve vrijednosti Crne Gore, da se vratimo svojim domovima i da pravimo zajedno društvo bolje, prosperitetnije od svih. Ponavljam, danas ni malo nije bilo riječi o vjeri, danas je bilo najviše politike. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 01:43:54)

Hvala Vam.

Hvala poslanicima koji su se obratili u ime klubova. Ovaj dio završavam samo sa dvije konstatacije.

Prva je da svi znamo gdje nas je dovela u regionu u bivšoj državi zloupotreba nacije i zloupotreba vjere. Mislim da gotovo 30 godina kasnije nedopustivo je da pokuša da se manipuliše i nacijom i vjerom. Značajan dio diskusija danas bio je u tom smjeru.

Druga moja konstatacija je da koju stalno ponavljam da mi u Parlamentu i te kako moramo biti svjesni riječi koje izgovaramo, koliko god naših građanki i građana nas sluša, malo ili mnogo mi treba da budemo svjesni i da znamo da nosimo odgovornost zbog toga kako se obraćamo ovdje jedni drugima i koliko to utiče na podizanje tenzija među našim građankama i građanima. To je i danas korišćeno pozivanjem na protivljenje, pozivanjem na bunt, pozivanjem na blokadu Crne Gore. Niko od nas nije srećan zbog bilo kakvog sukoba koji bi se mogao desiti, ali niko od nas koji na neki način i na svaki način predstavljamo građane, bilo da smo u Vladi ili u Skupštini Crne Gore, ne možemo biti neodgovorni da ne vodimo računa o građanskom miru i da ne vodimo računa o funkcionisanju naše države. Ovdje je prije svega priča o državi, a tu nema nikakve veze kolika je ona mala ili velika ona je naša svih nas i ovih naših kolega koji trenutno nijesu ovdje i nas i ponekad nismo dovoljno svjesni te odgovornosti.

Sad prelazimo na izjašnjavanje o amandmanima.

Molim za strpljenje jer ćemo se izjasniti o svim amandmanima koji su podnijeti da bi isključili bilo kakvu mogućnost primjedbi na završetak rasprave o ovoj tački dnevnog reda.

Poštovane kolege stavljam na glasanje amandman 1.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika, nije bilo glasova za, 43 protiv, uzdržanih nije bilo, konstatujem da amandman 1 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 2.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 42 protiv, nije bilo uzdržanih glasova, pa konstatujem amandman 2 nije prihvaćen.

Molim vas. Stavljam na glasanje amandman 3.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 42 protiv, nije bilo uzdržanih konstatujem da je amandman 3 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 4.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, nije bilo glasova za, 41 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da amandman 4 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 5. Izvolite.

Izvolite amandman 6.

Sad glasajte.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za i uzdržanih, 42 protiv, amandman 6 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 7. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, 41 protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da ni amandman 7 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 8. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, nije bilo glasova za i uzdržanih, 41 protiv, amandman 8 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 9. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za i uzdržanih, 42 glasa protiv, pa konstatujem da amandman 9 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 10. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za i uzdržanih, 42 glasa protiv, pa konstatujem da amandman 10 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 11. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, nije bilo glasova za i uzdržanih, glasao je 41 poslanik protiv, pa konstatujem da amandman 11 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 12. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za i uzdržanih, 42 glasa protiv, pa konstatujem da amandman 12 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 13. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa

konstatujem da amandman 13 nije prošao.

Stavljam na glasanje amandman 14. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 14 nije prihvaćen.

Moramo ponovo da se izjasnimo.

Molim operatora da izbriše rezultate prethodnog glasanja.

Molim vas još jednom glasanje za amandman 15. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 15 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 16. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 16 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 17. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 17 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 18. Izvolite.

Kolege malo brže glasajte.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila amandman 18.

Stavljam na glasanje amandman 19. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da Skupština nije prihvatila amandman 19.

Glasamo za amandman 20. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 20 nije prihvaćen.

Glasamo za amandman 21. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 21 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 22. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 22 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 23. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 23 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 24. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 24 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 25. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 25 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 26. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 26 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 27. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 27 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 28.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 28 nije prošao.

Izjašnjavamo se o amandmanu 29. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 29 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 30. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 30 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 31. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 31 nije prošao.

Stavljam na glasanje amandman 32. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 32 nije prošao.

Izjašnjavam se o amandmanu 33. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 33 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandmanu 34. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 34 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 35. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 35 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 36. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 36 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 37. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 37 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 38. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da Skupština ni amandman 38.

Izjašnjavam se o amandmanu 39. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da i amandman 39 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 40. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 40 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 41. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 41 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 42. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 42 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 42. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 42 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 43. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 43 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 44. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 44 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 45. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 45 nije prihvaćen.

Izjašnjavam se o amandmanu 46. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 46 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 47. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 47 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 48. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 48 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandmanu 49. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 49 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 50. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da nije prihvaćen amandman 50.

Glasamo o amandmanu 51. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 51 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 52. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 52 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 53. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 53 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 54. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 54 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 55. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 55 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 56. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 56 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 57. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 57 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 58. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 58 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 59. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 59 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 60. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 60 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 61. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 61 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 62. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 62 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 63. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 63 nije prošao.

Amandman 64. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 64 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 65. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 65 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 66. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, za i uzdržanih nije bilo.

Konstatujem da amandman 66 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 67 Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 67 nije prošao.

Amandman 68. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da amandman 68 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 69. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 69 nije prošao.

Glasamo o amandmanu 70. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 70 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 71. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 71 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 72. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 72 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 73. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 73 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 74. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 74 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 75. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 75 prije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 76. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su bili protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da amandman 76 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 77. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 77 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 78. Izvolite. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 78 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 79. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 79 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 80. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih. Amandman 80 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 81. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 81 nije prošao.

Glasamo o amandmanu 82. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 82 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 83. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da nije prihvaćen amandman 83.

Izjašnjavamo se o amandmanu 84. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 84 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 85. Izvolite. Hvala vam.

Kolege, ko nije glasao neka se izjasni. Hvala.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 85 nije prihvaćen.

Amandman 86. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da amandman 86 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 87. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 87 nije prihvaćen.

Amandman 88. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 88 nije prihvaćen.

Amandman 89. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 89 nije prihvaćen.

Amandman 90. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da amandman 90 nije prihvaćen.

Amandman 91. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da je amandman 91 odbijen, takođe.

Stavljam na glasanje amandman 92. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 92 nije prihvaćen.

Amandman 93. Izvolite. Hvala vam.

Kolege, izjasnite se.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 93 nije prihvaćen.

Amandman 94. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 94 nije prihvaćen.

Amandman 95. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 95 nije prihvaćen.

Amandman 96. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 96 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 97. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 97 nije prihvaćen.

Amandman 98. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv. Nije bilo glasova za i uzdržanih, pa konstatujem da amandman 98 nije prihvaćen.

Amandman 99. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da amandman 99 nije prihvaćen.

Glasamo o amandmanu 100. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da amandman 100 nije prihvaćen.

Sada glasamo o amandmanu 103. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da Skupština nije prihvatila amandman 103.

Iz Službe sam upozoren da treba ponovo da glasamo o amandmanu 45. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih.

Konstatujem da amandman 45 nije prihvaćen.

Sada se izjašnjavamo o amandmanu poslanika Radulovića i Aleksića. Stavljam na glasanje ovaj amandman. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika. Svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Sad se izjašnjavamo o amandmanu poslanice Bošnjak. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali protiv, nije bilo glasova za i uzdržanih. Konstatujem da ni ovaj amandman nije prihvaćen.

Sada poštovane kolege, stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam kolege. Glasalo je 45 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica.

Poštovane kolege hvala vam. Juče i danas je bio naporan dan, rekao sam već, prepun tenzija. Završavamo sada i nastavljamo sutra u 14h. Hvala vam.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 14:33:19)

Poštovane kolege poslanici,

Nastavljamo Devetu sjednicu Drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2019. godini.

Raspravljamo o **Predogu zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanu nacionalnih simbola**.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: Mehmed Zenka, ministar za ljudska i manjinska prava i Leon Đokaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Ja ih pozdravljam.

Izvjestioci odbora su Miodrag Vuković, Zakonodavnog odbora i Radule Novović, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite.

Ima riječ ministar Mehmed Zenka.

MEHMED ZENKA (27.12.19 14:34:06)

Poštovani predsjedniče Skupštine Crne Gore, poštovani potpredsjedniče i poštovani odbornici Skupštine Crne Gore i odbornice,

Naime, ovim zakonom se uređuje pravo na slobodu, slobodan izbor, upotrebu i javno isticanja nacionalnih simbola pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

S obzirom na vremensku prevaziđenost Zakona o upotrebi nacionalnih simbola koji je donijet 2000. godine. Donošenjem novog Ustava Crne Gore vidjele su se njegove manjkavosti u dijelu izbora nacionalnih simbola i pri tome se pristupilo izradi novog zakona.

U praksi veoma često se prilikom različitih javnih skupova manifestacija i drugih događaja upotrebljavaju i različiti simboli, prije svega zastave na koje ne postoje saznanje ko ih je utvrdio, čije su, odnosno čiji identitet izražavaju i tako dalje.

S toga je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava kao predlagač ovog zakona formiralo radnu grupu u čijem su sastavu bili predstavnici ministarstava, predstavnici svih nacionalnih savjeta, manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, dva predstavnika skupštinskih Odbora za ljudska prava i slobode, kao i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, kulture, institucija, zaštitnik ljudskih prava Crne Gore.

Ustavni osnov za donošenje ovoga zakona sadržan je u odrebi člana 79 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore, kojim se utvrđuje da pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jamči se pravo i slobode koji mogu koristiti pojedinačno i u zajednici sa

drugima na izbor i upotrebu javnog isticanja nacionalnih simbola i obilježavanje nacionalnih praznika.

Ovim zakonom se definiše izbor, upotreba i sticanje nacionalnih simbola, javno se definišu situacije kada je upotreba nacionalnih simbola zabranjena.

Poštovani poslanici Skupštine Crne Gore,

Usvajanjem ovog zakona izvlačimo Crnu Goru jednom i za buduća vremena iz nazadnih priča, bar što se tiče upotrebe nacionalnih simbola.

Usvajanjem ovog zakona jača se vrijednost multinacionalne Crne Gore. Ovo je zakon koji utemeljuje sva dostignuća koja je Crna Gora do sada postizala. Jednom riječju objašnjava i opravdava podršku koju je svaki pozitivan proces u Crnoj Gori imao podršku i imao u korupusu toga, kao i nacionalne manjine Crne Gore.

Kada bismo to uokvirili u dvije riječi usvajanje ovog zakona bi učvrstilo sva pozitivna dostignuća koje je Crna Gora zadnje dvije decenije postizala u ovom korpusu zajedničkoga zalaganja. To opravdava zašto su nacionalne manjine u ovom korpusu ovih vrijednosti, zašto su nacionalne manjine bile uvijek pozitivne prema svakom pozitivnom procesu koji je pratio Crnu Goru zadnjih 20 godina.

Ovo je još jedna velika poruka naspram nacionalnih manjina Crne Gore i drugih naroda u Crnoj Gori, da je Crna Gora jedna građanska država koja kultiviše sve posebne vrijednosti, koje unutar sebe ima. Jedna Crna Gora koja je jedna kuća za sve nas zajedno sa svim istim pravima. Ja apelujem na sve vas, pozivam sve vas da usvajanjem ovog zakona učvršćujemo, udaramo jednu veliku vrijednost, učvršćujemo i opravdavamo sve ono pozitivno što smo do sada zajedničkop postigli.

Ja vas pozdravljam i pozivam vas da svrsrdno podržavate ovaj zakon. Hvala vam.

MEHMED ZENKA (27.12.19 14:39:03)

Hvala Vam ministre Zenka.

Izvjestioci se ne javljaju za riječ.

Prvi diskutant je poslanik Radule Novović, a neka se pripremi poslanik Andrija Popović. Izvolite.

RADULE NOVOVIĆ (27.12.19 14:39:15)

Uvaženi predsjedniče Skupštine, poštovani ministe Zenka, poštovani gospodine Drešaj, poštovani saradniče,

Mislim da je ministar Zenka dao jednu lijepu vertiru za naš današnji razgovor o ovom bez sumnje važno zakonu.

Predlog zakona o kome raspravljamo daje prvo manjinskim narodima da koriste i ističu svoje nacionalne simbole u skladu sa propisima, čime ih ujedno štitimo od mogućnosti diskriminacije po tom pitanju.

Smatram da ovakav zakon predstavlja doprinos stabilnosti, multietničke države Crne Gore naše zajedničke kuće.

Kada se podsjetimo primjera netolerancije i sukoba u brojnim drugim državama svijeta postajemo svjesni vrijednosti multietničkog mira koji imamo, mira u kojem svakodnevno za istim stolom sjede ljudi različite nacionalnosti i vjere koji jedni na drugog ne gledaju kao na tuđinca, već prije svega kao na komšiju i prijatelja, jer svi smo u osnovi jedni - građani i ljudi. Najprije možemo ići samo zajedno, brinući jedni o drugima.

Podsjetimo se samo nekih od aktivnosti koje Vlada sprovodi dugi niz godina u cilju podrške manjinama. Prošle godine Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, recimo opredijelo sredstava za finansiranje projekata u oblasti unapređenja prava manjina u iznosu od preko 160.000 eura. Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava prošle godine izvršio je raspodjelu sredstava za projekte u iznosu od preko 750.000 eura. Učinjeni su značajni pomaci kada je u pitanju pravni okvir kojim se štite manjinska prava i slobode, a Vlada je ove godine donijela i sveobuhvatnu

Strategiju manjinske politike do 2023.godine sa pratećim Akcionim planom.

Predlog zakona predviđa nove propise koji će pravno razjasniti situaciju po pitanju korišćenja nacionalnih simbola i time unaprijediti zakonodavni okvir kojim se štite ljudska prava u Crnoj Gori. Zakon naročito definiše prava savjeta, udruženja i partija na korišćenje grba, zatave i himne. Naravno, sadržaji nacionalnih simbola ne mogu biti takvi da vrijeđaju osjećanja drugih. Prema Predlogu zakona himna se ne smije izvoditi na način i u prilikama koje vrijeđaju ugled i dostojanstvo Crne Gore.

Kada se nacionalni simboli ističu uz državne simbole, državni simbol prema Predlogu zakona zauzima počasno mjesto.

Važno je napomenuti da su u izradi nacрта zakona učestvovali predstavnici svih nacionalnih savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, kao i pravosudni organi pratiće primjenu ovog zakona u tu svrhu. Ministarstvo će svake druge godine sprovoditi istraživanje marginalizovanih društvenih grupa i objavljivati njihove rezultate.

Na kraju dozvolite mi da citiram nekoliko rečenica iz program Demokratske partije socijalista koji potvrđuju našu iskrenost u donošenju ovo zakona. Citiraću.

"Nacionalni identitet Crne Gore vjekovima karakterišu multietnički sklad i zajedništvo. Uzajamno uvažavanje, postojanost moralnih normi, ali i svijest da svi zajedno bez obzira na naše različite identitete pripadam ovom prostoru koji je naša zajednička domovina čini da ovdje opstajemo i trajanje. Mi želimo Crnu Goru koja se temelji na ovoj uzornoj istorijskoj tradiciji u kojoj će svaki identitet biti uvažavan s jednakim pravima i mogućnostima za očuvanje svojih posebnosti. Zajedno ima za se ove identitete jeste Crna Gora. Demokratska partija socijalista vjeruje u multikulturalnu Crnu Goru ujedinjenu oko zajedničkih vrijednosti, vladavine prava, demokratije i poštovanje ljudskih prava i sloboda. Želimo da nastavimo sa izgradnjom zajednice ljudi koji dijele ova uvjerenja, koji odražavaju nacionalnu, kulturnu i društvenu raznolikost evropske Crne Gore. Mi suštinske kulturne vrijednosti afirmišemo s povišenim osjećanjem za etničku raznolikost, za istoriju i tradiciju svih ovdašnjih kultura, slavimo ih kroz naše zajedničko crnogorsko, balkansko i evropsko nasljeđe. Ovo kulturno bogatstvo moramo dalje štiti i razvijati kroz jasan, strateški i održiv pristup i mislim da će ovaj zakon dati doprinos upravo tome". Hvala vam.

PREDSJENIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 14:44:05)

Hvala Vama poslaniče Novoviću. Sada ima riječ Andrija Popović, a neka se pripremi potpredsjednik Genci Nimanbegu. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (27.12.19 14:44:20)

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Zakon o izboru, upotrebi i sticanju nacionalnih simbola izazvao je mnogo polemike u javnosti, ali u ovom domu. Međutim, važno je ukloniti veo misterije sa ovog zakona, kao i drugih zakona koji opterećuju javnost a tiču se nacionalnog identiteta i neopravdano se predstavljaju kao bauk u javnosti a zapravo su njihove odredbe nešto što praksa već poznaje ili kroz druge zakona Crne Gore ili u drugim državama regiona i Evrope i što je najvažnije utvrđuju i svakom daju pravo da ostvari svoja nacionalna i druga osjećanja.

Dodatno, ova verzija zakona usavršena je i fleksibilna za onog ko želi da dobronamjerno tumači njegove odredbe. Prije svega, važno je razumjeti da je Crna Gora po opredjeljenju i ustavnom i većinski političkom građanska država i građansko društvo. Dakle, iznad svih etničkih identiteta porijekla, plemenskih zaleđa, podjela i slično, postoji građanski i nacionalni identitet - crnogoroski. Na takav način uređene su sve moderne države Evrope, svako ko je građanin neke zemlje odnosno građanka, recimo Francuske je Francuz, Njemačke je Njemac, Italije je Italijan i tako dalje. Na ovaj način ovi veliki narodi su iz raznorodnih skupina mnogo širih i heterogenijih

nego li je to u Crnoj Gori uspjeli da naprave uspješne isnažne države i nacije koje mogu da obezvrijede sreću svakom njenom građaninu i građanki, a samim tim i slobodu da svako ostvaruje svoje običaje i uvjerenja u odnosu na svoja intimna htijenja, želje ili nasljeđe. U tom duhu teba doživjeti odredbe zakona o kojem se raspravlja. On jasno propisuje da nacionalni savjeti manjinskih naroda u Crnoj Gori mogu da usvoje oblik i izgled svojih obilježja zastave, grba i drugih koje manjinski narodi mogu slobodno da koriste, naravno uvažavajući crnogorsku zastavu koja je obilježlje ne jednog naroda nego svih nas u Crnoj Gori. Teško da je moguće da neko ubijedi bilo koga drugačije, ako je prije jednog vijeka u kraljevini Crnoj Gori pod sličnim obilježjima, dakle u onom vremenu svaki narod bio prihvaćen i prihvatio Crnu Goru i njene simbole, bio dio sistema i države i vojske i tako dalje.

Teško da danas ne mogu isti ti ljudi doživljavati zastavu Crne Gore kao zajednički simbol, a znam da je doživljavaju većinski što je na ponos svakog od nas i na ponos precima i novim pokoljenjima Crne Gore.

Jedino mjesto gdje se zabranjuje upotreba ovih simbola jesu državne institucije to jest isticanje na istima, to je naravno logična odredba i drugačije nebi bilo moguće. Odredbe su toliko fleksibilne da propisuju čak i u zajednicama u kojima živi većinski stanovništvo iz redova nacionalnih manjina da se i na ustanovama u tom mjestu ističu nacionalna obilježlja tog naroda. I u mjestima u kojima čine samo 5% da će se na praznike i dane važe za tu zajednicu isticati obilježja na javnim mjestima. Zakon čak i ne prepušta ovu kreativnost manjinskih naroda već propisuje jasno ove mogućnosti bez ograničenja bilo koga. Najveći izazov ovdje jeste da se manjinski narodi kroz svoje nacionalne savjete usaglase koja su to njihova obilježja zastave i grbovi, te koji su to važni dani. Ovdje se ostavlja potpuno na volju zajednice manjinskih naroda da sama sebi utvrdi simbole i sva ostala važna obilježlja jedne nacije bez ikakvog nametanja i slobodno ih koristi kao takva.

Zašto je onda u pojedinim strukturama važno da insistiraju na upotrebi simbola drugih država, zvaničnih zastava i grbova i drugih država kada svaki narod u Crnoj Gori može da utvrdi svoj simbol i slobodno ga koristi? Znao da je Liberalna partija ranije imala dilemu povodom ovog zakona i sada je ima u jednom članu, članu 4 Prijedloga zakona će Liberalna partija amandmanski djelovati na način da se u drugom stavu poslije riječi: "Etalon, grba i zastave", kao i "notni zapis himne" iz stava 1 ovog člana dodaju riječi "koji se moraju razlikovati od nacionalnih simbola drugih država". To je ono što naravno ni jedna država ne dozvoljava da bilo ko razvlači zastave drugih država u njegovoj domovini. To je pitanje i nacionalnog ponosa.

Vjerujem da će predlagači tako nešto prihvatiti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 14:50:31)

Hvala poslaniče Popović. Sada dajem riječ potpredsjedniku Nimanbegu. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU (27.12.19 14:50:38)

Hvala Vam kolega Gvozdenuiću.

Pokušaću biti kratak iako bih na ovu temu mogao puno govoriti.

Ono što trebamo mi, kao poslanici razlikovati je državne i nacionalne simbole. Državni simboli u državi Crnoj Gori su utvrđeni Ustavom Crne Gore, koji niko ne stavlja u sumnju. Svi smo mi ovdje legalisti i Zakon o upotrebi državnih simbola kojim je utvrđeno kako se oni upotrebljavaju, ko i gdje ima počasno mjesto, dok nacionalni simboli, nacionalnih zajednica koje čine ovakvu Crnu Goru po meni su dio osnovnih ljudskih prava.

Kao pravo na izražavanje, ja sa ponosom mogu da kažem (govor na albanskom) ja sam Albanac i to nikome ne treba da smeta, kao što meni ne smeta ako neko kaže sa ponosom da je Srbin, da je Crnogorac, da je Musliman, da je Hrvat, da je Bošnjak. Mi moramo graditi društvo te tolerancije i gradimo to društvo i društvo koje će biti uzor, kojima treba da bude uzor Evropska unija i zapadne zemlje demokratije. U nijednoj državi zapadne evropske demokratije se niko ne kažnjava za upotrebu zastave. Toga nema.

Evropska unija ima slobodnu upotrebu zastava, jer je to osnovno ljudsko pravo, pravo na izjašnjavanje, pravo na govor. S toga, mi već dvije godine čekamo kao koalicija da utvrđen Zakon o upotrebi i isticanju i izboru nacionalnih simbola dođu na dnevni red Skupštine i veoma smo zadovoljni da je došlo danas i da ćemo ovom prilikom mi jasno dat naš politički stav da li nam je ovaj zakon prihvatljiv ili ne. Mogli smo kao političke partije predložiti puno amandmana, uticati na njegovu promjenu ili ne. Kao mjera kompromisa ovaj zakon je dobar, kao mjera kompromisa koji je dugo godina rađen i kao mjera iskoraka nad jednim zakonom koji je u snazi u Crnoj Gori koji se zove Zakon o upotrebi nacionalnih simbola iz 2000. godine koji dozvoljava slobodnu upotrebu nacionalnih simbola, a imali smo kažnjavanje građana i ja bih rekao čak diskriminatorско kažnjavanje građana.

Građani koji su upotrijebili albanski nacionalni simbol su kažnjavani od sudija za prekršaje, što je nedopustivo. Te sudije su trebali znati šta piše u Ustavu i šta piše u Zakonu o upotrebi nacionalnih simbola. Oni su kažnjavali po jednom drugom zakonu koji će biti posebno na dnevnom redu Zakon o javnom redu i miru.

U svakom slučaju mi imamo priliku da promijenimo na bolje zakon i našu zakonsku regulativu i ja se nadam duboko da ćemo se ovom prilikom jasno izjasniti za, jer ovaj zakon zaslužuje našu podršku. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENVIĆ (27.12.19 14:54:20)

Potpredsjedniče Nimanbegu, ja Vam se zahvaljujem.
Sada dajem riječ Suadu Numanoviću. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ (27.12.19 14:54:26)

Hvala potpredsjedniče,
Uvaženi ministre Zenka sa svojim saradnicima.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je Zakon o upotrebi nacionalnih simbola, koji je, kao što smo čuli još iz 2000. godine u upotrebi. Taj vremenski period je dosta dug iza nas, a umeđuvremenu, kao što znamo mi smo dobili državu 2006. godine i sa usvajanjem Ustava Crne Gore stvorile su se pretpostavke da se radi na izradi ovog zakona.

Naravno, izrada ovoga zakona je trajala dosta dugo, trajala je još od 2015. godine kada je urađen nacrt ovog zakona i danas smo dobili Predlog ovog zakona, ja bih rekao koji u tom normativnom dijelu daje doprinos jačanju odnosa prema manjinskim narodima zajedno sa zakonodavnim okvirom i institucionalnim on ističe osobenost svakog od pripadnika manjinskih naroda, njegovu jezičku, kulturnu, vjersku i svaku drugu posebnost. Kao pripadnici takvih manjinskih naroda sa tim svojim osobenostima oni čine zajedno, ja bih rekao jedan buket koji se zove građanska Crna Gora.

Naravno, podsjećam vas da je država, odnosno resorno ministarstvo usvojilo krovni Zakon o manjinskim pravima i slobodama. Znamo da je u institucionalnom smislu ojačao i kroz Fond za manjine, kroz jedan institut Centra za očuvanje kulture manjina, ojačao i nacionalne savjete i u kadrovskom dijelu, ali ojačao i u materijalnom. Do prošle godine sredstva koja su opredjeljivana prema nacionalnim savjetima bila su na nivou 50.000 eura, sada to iznosi na nivou 100.000 eura. Ono što jeste kvalitet ovoga zakona to je činjenica da o nacionalnim simbolima nacionalni savjeti daju svoj predlog i svakako da na predlog nacionalnih savjeta Vlada daje saglasnost i kao takvi se oni usvajaju.

Ovaj zakon, kao što vidimo jasno propisuje gdje se mogu upotrijebiti nacionalni simboli, kad i jasno definiše institucije gdje se oni ne mogu upotrijebiti. Ovdje bih istakao jednu osobenost države Crne Gore kao građanske države koja je u tom demokratskom kapacitetu u odnosu prema manjinskim narodima zaista čini iskorak u odnosu, ne samo na balkanske države, nego i mnogo šire, a to je upotreba jezika nacionalnih manjina. Definisano je da se upotreba jezika nacionalnih manjina može vršiti u onim sredinama gdje manjinski narodi čine većinu stanovništva ili 5% od

ukupnog broja stanovništva. Ta granica od 5% i upotreba jezika zajedno sa upotrebom nacionalnih simbola, zaista daje pečat građanskoj Crnoj Gori, daje odliku jednog visokog stepena demokratije. Kada govorimo o poštovanju ljudskih prava onda Crna Gora čini mi se je posebno senzibilna i posebno i u zakonodavnom i institucionalnom okviru prema manjinskim narodima, taj stepen demokratije kroz zakonodavni i institucionalni nivo podigla je na najveći mogući nivo. Usvajanjem i ovog zakona Vlada, odnosno Skupština će dati doprinos tako visokom stepenu /prekid/ prema manjinskim narodima. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 14:59:32)

Zahvaljujem poslaniku i predsjedniku Odbora Suadu Numanoviću.
Dajem riječ Halilu Dukoviću. Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ (27.12.19 14:59:44)

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre sa saradnicima,

Prije svega, moram da istaknem značaj nacionalnih manjina za Crnu Goru i sigurno ovakve Crne Gore ne bi bilo da nije bilo podrške nacionalnih manjina.

Vjerujem da to zna i građanska Crna Gora, zato manjine zaista zaslužuju svaku podršku i ovaj zakon je samo jedan u nizu iskoraka koji pravi demokratska Crna Gora, Crna Gora koja gradi građansko društvo, a vjerujem da samo izgradnjom građanskog društva stvaramo uslove za regulisanje prava svih građana, a samim tim i nacionalnih manjina.

Vjerujem, da i nacionalne manjine znaju za značaj građanskog društva i moramo i ovom prilikom zahvaliti za sve što su doprinijeli jačanju građanske Crne Gore. Kada su u pitanju ovakvi zakoni, sigurno ih nije lako donijeti, jer s jedne strane imamo nacionalni osjećaj, a sa druge strane imamo građanski osjećaj i često dođe do miješanja ta dva pojma. Zbog toga, kažem uvijek treba biti jako oprezan, ne uvrijediti nikog, ali zato izgraditi jedan građanski koncept Crne Gore za koji ponovo kažem jedini je garant da svaka nacionalna manjina doživi, ima ono pravo koje zaista i zaslužujemo.

Ponovo, kažem da možda neko i posumnja da pojedina rješenja u svim ovim zakonima koje smo donijeli idu više na stranu nacionalnog ili građanskog. Moram sve upozoriti da smo mi takvo društvo, da smo mi društvo koje još uvijek sazrijevamo, da smo mi društvo koje se uči nekim demokratskim iskoracima i moramo uvažiti i potrebe nacionalnih manjina da svoje potrebe, što se tiče nacionalnih simbola iskažu zaista na način na koji njima najviše odgovara.

Kažem, mi smo takvo društvo i još uvijek se učimo demokratiji. Možda samo jedan primjer da navedemo koji je svima poznat. Bilo koju zastavu da uzmete, bilo kojeg čuvenog fudbalskog kluba i da prođete kroz bilo koji grad sigurno niko vam neće jednu riječ reći, čak će vas možda i neko pozvati i na kafu, ako je pristalica tog fudbalskog kluba, bez obzira da li se radi o klubu iz države Crne Gore ili što je češće iz kluba koji su van Crne Gore. Ali, ja vas sve pitam šta bi se desilo da neko iz nacionalne manjine uzme tu zastavu i prošeta po nekim drugim sredinama. I to je naša stvarnost.

Vjerujem, da je takvih situacija sve manje da smo mi društvo koje sazrijevamo, društvo koje napredujemo i zato pozivam sve da te naše različitosti koje su uvijek bile naš ponos i naše bogatstvo moramo u dovoljnoj mjeri uvažavati. Da li je momenat da i sad kažem da smo već sazreli nije, još uvijek ima tih razlika i zbog toga kažem nije lako po nekad donijeti sve ovakve zakone a da zadovoljimo sve ove principe. Zato ja kažem i pozivam sve da podržimo ovaj zakon, jer je zakon zaista jedna potreba što se tiče nacionalnih manjina u Crnoj Gori. Vjerujem da će vrijeme pokazati da li smo u ovaj zakon ugradili sve one građanske principe koje treba da sadrže ovaj zakon, jer ponovo, kažem da zakon samo građanska opcija, zakon koji ima u sebi bez obzira o čemu se radi, građanske principe može donijeti i napretku i afirmaciji svih manjinskih naroda koji su u Crnoj Gori.

Ponovo ističem da samo građanska Crna Gora pruža pravo svim i još jednom apelujem i

pozivam sve da podržimo ovaj zakon da kažemo da je Crna Gora demokratska država, Crna Gora država koja uvažava prava svih i da je to neko bogatstvo koje mi moramo baštiniti i moramo razvijati. U to ime još jednom zahvaljujem i pozivam da podržimo ovaj zakon.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:04:22)

Gospodine Halile Dukoviću, ja Vam se zahvaljujem.
Dajem riječ Predragu Sekuliću, a neka se pripremi Jovanka Laličić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (27.12.19 15:04:34)

Hvala Vam gospodine potpredsjedniče, uvaženi gospodine ministre sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege,

Tradicija korišćenja nacionalnih simbola je zaista duga, bez obzira, da li se radi o zastavi, grbu ili himni. Naravno saglasan sam sa ovim što su rekle moje kolege i gospodin Duković i gospodin Numanović i gospodin Genci Nimanbegu, naš potpredsjednik Skupštine, uvaženi. Dozvolićete samo da podsjetim, bez obzira koliko građanska država bila jaka, bez obzira koliko imali dugu tradiciju korišćenja svih i vjerskih i nacionalnih simbola i korišćenja tih simbola manjinskih naroda i manjinskih zajednica u Crnoj Gori, mislim da je dobro što ćemo u naš pravni sistem usvesti ovaj zakon. Kažem još jedanput bez obzira na dugu tradiciju i bez obzira što smo možda u tom dijelu mnogo dalje od našeg okruženja, nažalost, vjerujem da neće smetati da ipak ovo bude normirano na pravi način.

Naravno, možemo govoriti da li su neka rješenja više ili manje dobra, ali u svakom slučaju koliko sam razumio slažemo se da ova rješenja korespondiraju se onim što su evropska praksa ili evropski standardi. Ne teba zaboraviti, ipak da u ovom dijelu Evrope korišćenje nacionalnih simbola, simbola manjinskih zajednica ne tako davno izazivalo je razne kontroverze pa moramo da budemo iskreni da jugoistok Balkana baš nije dobar primjer kada govorimo o korišćenju simbola manjinskih naroda i manjinskih zajednica.

Na sreću tradicija Crne Gore ne samo kada je u pitanju korišćenje nacionalnih simbola nego i vjerskih simbola je ipak nešto drugačija. Dobro je što u ovom Parlamentu u konačnom parlamentarna većina, prije svega, a mislim i da to baštini dio kolega iz opozicije veoma vodi računa o tome da sva prava manjinskih zajednica, ne samo da budu zagarantovana nego da idemo i onaj korak dalje negdje koji bi bio prava tradicija stare Crne Gore i onoga što je tradicionalna Crna Gora. Čini mi se da imamo dobru osnovu i dobru tradiciju u tom dijelu.

Sa druge strane dozvolite mi jedan kratak komentar koji se odnosi na ono što je odnos manjinskih naroda prema Crnoj Gori.

Prije svega, činjenica da je Crna Gora jedina država bivše zajedničke Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije gdje su manjinski narodi snažno podržali njenu nezavisnost govori u prilog upravo o ovome što sam pričao dugoj tradiciji istorije tih dobrih odnosa u Crnoj Gori kada su manjinske zajednice u pitanju. Pritom moramo da vodimo računa i o tome da kažemo i to vrlo jasno da su manjinske zajednice to uradile zato što su smatrali da je nezavisna Crna Gora pravi okvir u kojim će oni razvijati međusobne odnose zajedno sa većinskim narodima i gdje će graditi budućnost svoju i svoje djece. Znači, samo da se razumijemo nikakve trgovine većinske Crne Gore i manjinske Crne Gore u tom dijelu nije bilo. Zaista vjerujem da je svaki pripadnik manjinskog naroda koji je glasao za nezavisnu Crnu Goru, a bilo ih je dosta to uradio zato što je smatrao da budućnost njegova i njegove porodice i njegove djece će biti bolja u toj nezavisnoj Crnoj Gori. Što ministar Zenka voli da kaže u toj našoj zajedničkoj kući.

U ime tih nekih tradicionalnih dobrih odnosa i onoga što tek treba da gradimo u budućnosti u toj zajedničkoj kući još jedanput pozdravljam napore ministarstva da ovaj zakon učini što boljim, a dobro je što baštini najbolju tradiciju evropskih zakona. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:08:27)

Poslaniče Sekuliću, zahvaljujem na Vašoj diskusiji i dajem riječ Jovanki Laličić, pa Aleksandra Vuković. Izvolite.

JOVANKA LALIČIĆ (27.12.19 15:08:44)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče, poštovane kolege i kolegice, uvaženi ministre sa saradnicima,

Crna Gora je ustavno definisana kao građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde zasnovana na vladavini prava.

Članom 79 Ustava su definisana i garantovana posebna manjinska prava kao zaštita identiteta.

U okviru ovih posebnih prava, utvrđeno je pravo na izbor, upotrebu i javno isticanje nacionalnih simbola i obilježavanje nacionalnih praznika i upravo je to pravo dalje razrađeno Zakonom o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola, pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Crna Gora je multietnička država, pa se državnim simbolima predstavlja Crna Gora i izražava pripadnost Crnoj Gori, a nacionalnim simbolima se izražava nacionalni identitet.

Podsjetiću da je do sada bio na snazi Zakon o upotrebi nacionalnih simbola iz 2000. godine, što znači da je donijet mnogo prije nego Ustav u nezavisnoj državi Crnoj Gori.

Takođe, smo imali prilike da u proteklom periodu posvjedočimo da su na različitim javnim skupovima, manifestacijama upotrebljavane razne vrste različitih simbola, različite zastave i da nije bilo jasno što je dozvoljeno, a šta je zabranjeno. S toga je mnogo važno da se predloženim zakonom detaljno razradi i definiše izbor upotrebe i isticanje nacionalnih simbola i jasno propišu slučajevi kada je njihova upotreba zabranjena, odnosno dozvoljena. Dakle, ovim zakonom se definiše što se može smatrati nacionalnim simbolima manjinskih naroda i manjinskih nacionalnih zajednica za izražavanje njihovih nacionalnih identiteta, a to su grb, zastava i himna za razliku od važećeg zakona koji nije tako precizno to odredio. Pritom, mislim da je jako bitno da kažemo da je etalon grba i zastave, kao i notni zapis himne utvrđuje savjet manjinskog naroda, a da na tu odluku saglasnost daje Vlada i propisano je kada se može upotrebljavati grb, zastava i himna.

Podsjeću da je ovim rješenjima predviđeno da se zastava može isticati na zgradama, prostorijama u kojima su smješteni savjeti, udruženja i političke partije prilikom političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih skupova u organizaciji savjeta, udruženja, političkih partija ili fizičkih lica.

Zabranjena je upotreba nacionalnim simbola na zgradama i u prostorijama Skupštine Crne Gore, osim prostorija poslaničkih klubova, Predsjednika Crne Gore, Vlade, ministarstva, Ustavnog suda, sudova Državnog tužilaštva, Zaštitnika ljudskih prava, Vojske Crne Gore, Univerziteta, Centralne banke i Državne revizorske institucije, kao i prilikom međunarodnih susreta političkih, naučnih, kulturno-umjetničkih sportskih i drugih skupova, na kojima je predstavljena Crna Gora. Utvrđena je i obaveza da se u jedinicama lokalne samouprave u kojima pripadnici manjinskih naroda čine većinsko stanovništvo prema podacima posljednjeg popisa, pored državne zastave na zgradama organa i lokalne samouprave i javnih ustanova čiji je osnivač opština stalno vije i zastava manjinske nacionalne zajednice.

Kada je u pitanju utvrđivanje praznika, cijenim i neko moje razmišljanje da možda nije suvišno razmišljati da na i praznik daje saglasnost Vlada, kao to što to daje na grb, zastavu odnosno etalon Grba i ovim zakonom je takođe predviđena zaštita nacionalnih simbola, što sve je dozvoljeno, odnosno što je zabranjeno na grbu, zastavi i kad je u pitanju himna. Takođe je predviđeno da nadzor nad primjenom ovog zakona vrši komunalna inspekcija.

Poštovani građani, želim da kažem da upravo se ovim zakonom priznaje različitost naše Crne Gore, njena multietnička i međuvjerska skladnost i mislim da poziv da tu skladnost međunacionalnu i međuvjersku držimo najpotrebniji je, možda upravo u ovim danima kada smo svjedoci raznih ataka i u ovom visokom domu. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:13:41)

Zahvaljujem poslanici Laličić, predsjednici Odbora za zakonodavstvo.
Sada dajem riječ Aleksandri Vuković. Izvolite.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (27.12.19 15:13:54)

Drage građanke i građani, uvaženi ministre Zenka sa saradnicima, kolegice i kolege,

Danas je pred nama Prijedlog zakona o izboru i upotrebu i javnom isticanju nacionalnih simbola i mislim da ovaj zakon ne bi trebalo da izaziva bilo kakve kontroverze u našoj javnosti, s obzirom na to da smo još od kada je Crna Gora postala nezavisna, 2006. godine, jasno i glasno iznijeli koncept o tome kakvo društvo u Crnoj Gori želimo i kakvu Crnu Goru želimo.

Prvo, moramo smjestiti Crnu Goru tamo đe ona prvenstveno pripada, a ona je država na Balkanu. Znamo da Balkan nije samo geopolitički i kulturni pojam već je Balkan, prije svega naša sudbina i pitanje nekih naših identiteta, a tu sudbinu karakterisala je, recimo po mojem mišljenju jedna istorija čestih zatvaranja nasuprot otvaranju, ksenofobija i jedne uspostavljene mržnjokratije među narodima koji su življeli na njemu i prije svega nerazumijevanju manjinskih naroda. Zbog toga sam ja govoreći u ovom Parlamentu prije dvije neđelje istakavši tu dinstinkciju između manjinskih i većinskih naroda imala potrebu da kažem da prihvatam da su manjinski narodi to, manjina, samo u kvantitativnom smislu, u smislu broja, a da u kvalitativnom smislu su ne manjina nego ravnopravnina. Dakle, ljudi u potpunosti ravnopravni sa onima koji čine, da kažemo većinsku Crnu Goru.

S tim u vezi, želim da kažem da možda Crnogorci u Crnoj Gori jesu većina, nas je više, više nas je nego što ima Srba, nego što ima Albanaca, nego što ima Muslimana, Bošnjaka, Roma, Hrvata u Crnoj Gori, ali to ne znači da mi više vrijedimo. Naprotiv, često se i u našoj istoriji, i zbog čega je na kraju i u ovom Parlamentu juče slavljeno kralj Nikola, svojim Ustavom definisao manjinska prava, kao jednostavno, pripadnike manjina kao ravnopravne građane Crne Gore u stvari ispostavilo se da su ti narodi manjinski imali i više razumijevanja za istorijske procese koji su se dešavali u Crnoj Gori, posebno kada govorimo o modernoj Crnoj Gori.

Nemam ništa protiv toga da svaka nacionalna zajednica i svaka nacionalna manjina ima potrebu da istakne svoj nacionalne simbole, prije svega zastavu, grb, ali bih najviše voljela da se svi mi, dakle bili pripadnici većinskog naroda ili manjinskog saberemo oko jedne ideje i oko jednoga staništa, prije svega ideje o svjesnosti i svijesti pripadanja državi Crnoj Gori. Kada niko od nas ne bude imao sumnju kojoj državi pripada i u kojoj državi živi, mislim da će onda sve manje imati potrebu u nekog naročito isticanja svojih nacionalnih karakteristika. Posebno mislim na zastave, pošto ćemo mi danas vjerovatno usvojiti zaki koji samo svjedoči faktičko stanje u Crnoj Gori. Svi manjinski narodi u javnim prostorima upotrebljavaju svoje zastave. Sada ovim zakonom više neće ni u kom slučaju imati problema u vezi s tim.

Zaista, da bih bila do kraja iskrena i kako bih prenijela ono što lično i politički mislim, kako bih uspostavila onu ravnotežu kada razgovaramo i sa kolegama koji se žale da su ugroženi, a koji su predstavnici srpskog naroda u Crnoj Gori, kao što i njihovu potrebu naročito isticanja za tim svojim nacionalnim bojama vidim kao neku potrebu pomanjkanja svijesti i svjesnosti o svom identitetu, tako uvijek mislim da je ta naročita potreba da se svoje ističe u prvi plan više u odnosu na ono drugo uvijek, uvijek na neki način rigorozna i na neki način dubiozna. Zato mislim da ideja građanske Crne Gore najbolje što je moglo da se desi ovoj državi mislim da svi treba da se okupimo i da se zadržimo, prije svega na toj premisi ustanovljenja državnosti Crne Gore, povjerenja u državnost Crne Gore, u njenu istinsku građansku prirodu. Kada toga svi budemo svjesni i manjinski i većinski narod u Crnoj Gori onda će ovo biti zajednica, prije svega srećnih ljudi koji će se otvoriti prema drugom i drugačijem. Tada će nastati ono vrijeme kada ćemo upoznavati jedne druge bolje i tada ćemo prestati da se ograničavamo, zatvaramo nekih barikadama /prekid/ uske nacionalne krugove u svoje uske nacionalne kulture, u svoje uske nacionalne jezike i da progovorimo nekim, čini mi se zajedničkim jezikom, a to je jezik čovječnosti i jezik razumijevanja onoga drugoga.

Demokratska partija socijalista čuli smo od mog kolege Radula Novovića i u svome

programu ima dosljedni koncept i dosljednu potrebu razumijevanja i uvažavanja, potreba manjinskih naroda u Crnoj Gori i upravo time što ćemo nesumnjivo podržati Prijedlog ovog zakona, pokazujemo konzistentnost svoje politike.

Na kraju jednu zahvalnost manjinskim narodima u Crnoj Gori, što su, kada je bilo najkritičnije podržali nezavisnu Crnu Goru i opet bih ih zamolila da nama ostave prostor da im zahvaljujemo na tome, a da to što su po /prekid/ nikada ne ističu Crnoj Gori, ili ne predstavljaju Crnoj Gori kao neki dug koji ona ima prema njima. Ovo govorim vrlo svjesno, zato što mislim da je neophodno da na ovaj način razgovaramo i zbog toga što je Crna Gora, odnosno partija kojoj ja pripadam i te kako svjesna istorijskog značaja i doprinosa manjinskih naroda građanskom konceptu Crne Gore i istorijskog doprinosa izgledu Crne Gore danas koja tvrdim na Balkanu više nije jedna balkanska, izvinite na ovoj riječi - žabokrečina, nego upravo jedna razlika na Balkanu, jedna uzvišena razlika zbog toga što ođe više zaista mislim da nema ni prostora ni vremena za bilo kakvo nacionalno prebrojavanje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:20:58)

Hvala.

Komentar na izlaganje poslanice Vuković ima potpredsjednik Genci Nimanbegu. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU (27.12.19 15:21:06)

Hvala predsjedavajući.

Ja ću biti još kraći od minut ovaj put. Pošto smo u koaliciji nemam prilike često da komentarišemo međusobna izlaganja. Često sam u poziciji da se u potpunosti složim sa Vašim izjavama, to govori o tome da vi dobro mjerite ono što govorite u Parlamentu. To nije poruka sad Vama na Vaš komentar, na Vašu diskusiju nego je zapažanje. Zahvalnost, kao i ljubav, ona se na djelima pokazuje. To je ono što većinska Crna Gora mora da stalno ima prema njima.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:21:58)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.
Aleksandra Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (27.12.19 15:22:05)

Mislim da će potpredsjednik Nimanbegu baš kao predstavnik albanskoga naroda u Crnoj Gori potvrditi da su moje riječi, riječi podrške manjinskim narodima uvijek u sinhronizaciji sa mojim djelima. U vezi sa tim i mislim da je moj poziv da se upoznajemo bolje upravo u fonu onoga što bih željela da i svi mi kao građani Crne Gore činimo, a to je da jedni druge čitamo, da slušamo muziku jedni drugih, da se malo više nadnesemo nad istorijom jedni drugih, da ne bi bilo zaževica i nesporazuma koji su i te kako karakterisali ovo društvo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:22:55)

Hvala.

Sada dajem riječ Adrijanu Vuksanoviću, neka se spremi Ervin Ibrahimović.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (27.12.19 15:23:09)

Hvala potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Uvažni ministre Zenka, dame i gospodo, građanke i građani Crne Gore,

Isticanje nacionalnih simbola je važna ekspresija nacionalnog identiteta. Ja sam često sa ovog mjesta isticao jednu dobru relaciju nacionalnih manjina u Crnoj Gori i same države Crne Gore. Na osnovu te dobre relacije ostvarili smo velike, ja bih rekao nekad, i civilizacijske doseg. Dobro je što u ovom zakonskom rješenju su aktivno sudjelovala nacionalna vijeća. Kad kažem da je to dobro mislim iz razloga da je uvijek potrebno čuti one kojih se taj zakon najviše tiče. Ne samo čuti, već i uvažiti ono što oni predlažu. U ovom slučaju ja sa zadovoljstvom mogu reći da je tako i urađeno, na čemu posebno dajem zaslugu Vama ministre.

Četo se hvalimo jednim terminom i to sa pravom, a koji glasi multikulturalizam. Međutim, moram primijetiti da u javnom mijenju nekad se koristi taj termin kako bi neki izbjegli određene karakteristike i specifičnosti pojedinih kultura. Multikulturalizam upravo podrazumijeva postojanje zasebnih kultura. Ako govorimo u kontekstu Crne Gore onda pod pojmom multikulturalizam smatram sve one kulture koje grade taj termin, dakle i crnogorsku, i albansku, i srpsku, i bošnjačku i hrvatsku i sve druge kulture. To je upravo afirmacija kulturnih vrijednosti koje su dale nacionalne manjine u Crnoj Gori. Crna Gora je, Bogu hvala, nezavisna i suverena država. Taj okvir je dobar modalitet u kojem će sve nacionalne manjine da razvijaju svoje identitete i svoje specifičnosti i na taj način jačaju naš sveukupni pluralizam i crnogorsku državnost.

Smatram da je ovo zakonsko rješenje veliki iskorak i dobra zakonska forma koja vodi u ovom pravcu o kojem sam sada pričao i zbog toga će Hrvatska građanska inicijativa sa zadovoljstvom podržati Prijedlog zakona po izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:26:14)

Zahvaljujem predsjedniku partije HGI Adrijanu Vuksanoviću.

Dajem predsjedniku kluba Ervinu Ibrahimoviću riječ.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (27.12.19 15:26:25)

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče sa saradnicima, ministre sa saradnicima, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, draga dijasporo,

Na početku želim da pozdravim jedno ovakvo zakonsko rješenje koje je trebalo Crnoj Gori i koje u stvari kaže šta je Crna Gora. Rješenje koje nas upućuje na upotrebu, ali i upozorava na zloupotrebu. Ono što je izuzetno važno kod nas u Crnoj Gori. Rješenje koje nam kaže da ne smijemo raditi ono što može da uznemiri neki drugi narod i drugu nacionalnu manjinu. Kažem, ovo je još jedan dokaz evropskog puta Crne Gore, demokratizacija Crne Gore i u tom pravcu pozdravljam kontinuitet Vlade Crne Gore.

Koliko je značajno za sve narode u Crnoj Gori koji imaju bogatu tradiciju, bogatu istoriju, upotreba nacionalnih simbola izlišno je ovdje i govoriti. Zato posebno pozdravljam senzibilitet Vlade u tom pravcu. Upotreba nacionalnih simbola je u stvari upotreba svega onoga što oslikava Crnu Goru, a to su one nacionalne manjine, narodi koji pripadaju Crnoj Gori i koji nemaju rezervnu državu. Ono što je najveće bogatstvo Crne Gore, odnosno temelj te države je taj suživot, tolerancija među narodima u Crnoj Gori. Mislim da je ovo još jedan put u tom pravcu, da jačamo temelje države tako što ćemo isticati simbole, pokazivati sve bogatstvo tih naroda, ali ne na onaj način da uznemiravamo drugi narod. Tu moramo da sazrijevamo, tu moramo da se upoznajemo, tu moramo da afirmišemo različitosti. Na tom stupnju je Crna Gora, ali moramo nastaviti. Ponavljam, to je temelj našeg društva. Moraju svi akteri od civilnog sektora, Vlade, svih nas građana da afirmišemo ove vrijednosti. Tu ne smijemo imati nikakvu rezervu. Kažem, radi NVO sektora na svoj način, radi Vlada, da podsjetim neko od kolega je i rekao, imamo savjete koji izvanredno predstavljaju svoje posebnosti, različitosti, imamo Fonda za očuvanje i zaštitu manjinskih prava, imamo i Centar, imamo sve ono što treba jednoj državi. Međutim, treba svi da

udružimo snage u cilju očuvanja ovih vrijednosti, ne u pravcu favorizovanja jednog naroda. Ono što, ponovo kažem, nacionalni simboli pokazuju, ponavljam, bogatstvo tih manjina, a ne uznemiravaju nikog.

Kada dođemo do onog stupanja, kao u Evropi da nas neće uznemiravati neki znakovi i simboli drugog naroda i manjina, onda možemo reći da smo dostigli taj nivo. Zato ovdje ponavljam više puta moramo učiti od malenih nogu našu djecu svim tim različitostima, svoj toj toleranciji, humanosti, moramo učiti našu djecu da se voli domovina Crna Gora. Oni su budućnost ove države i njima ostavljamo ovu državu. Moramo položiti u tom pravcu, da ponovo ponavljam, uz svu zahvalnost svima koji cijene ono što su manjine uradile za ovu državu, ali manjine su to uradile za svoju državu, ne za nečiju drugu državu. Ponovo kažem, hvala svima koji nas podsjećaju na to, ali nas manjine uči i vjera da poštujemo onu državu u koju živimo. Zato još jednom kažem, pozdravljam ministra na jednom vrlo kvalitetnom zakonu koji je trebao državi Crnoj Gori i ponavljam zakon koji je evropski. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:30:47)

Zahvaljujem kolegi Ervinu Ibrahimoviću.

Sada pitam ministra i njegove saradnike, da li žele završnu riječ na koju imate pravo po Poslovniku.

Izvolite, ministre.

MEHMED ZENKA (27.12.19 15:31:00)

Hvala potpredsjedniče.

Iskreno se zahvaljujem gospodi poslanicima i poslanicama na riječima pohvale što se tiče Predloga ovoga zakona o upotrebi simbola. Imao bih da dodam dvije riječi tri u fonu onoga što se pričalo.

Potpuno se slažem sa time sa pređašnjim sagovornicima, odnosno govornicima koji su rekli kad je u pitanju zahvalnost, gospodo manjine ne traže zahvalnost mi smo dio ovih procesa kao što sam prije rekao. Kakva zahvalnost, pa mi smo osjetili da i naš pravi interes da podržavamo ove procese, da ćemo se tu bolje snaći, da ćemo tu bolje afirmisati naše vrijednosti. Kakvu zahvalnost, zbog čega zahvalnost? Mi smo tu našli same sebe, ko da nam kaže hvala, ne tražim ja niko da mi se zahvaljuje. Ja sam bez ikakve rezerve ušao u ove procese u koje je ušla Crna Gora i koja je ostvarila do sada. Imao bih jednu malu ne polemiku ne slaganje, kad se kaže - ponos vrijeđanje velike nacije. Crna Gora ne može biti velika nacija Crnogorci, ne mogu Albanci biti velika nacija, u smislu Francuza, Njemaca i Engleza nemamo mi taj kapacitet.

Ljudi mi imamo velike vrijednosti koje ni velike nacije nemaju te vrijednosti koje imamo mi. Nama su preci ostavili te vrijednosti, nijesmo ih mi izmislili. To da je gost svetinja u kući, da se gine za gosta, ko nam je to dao - preci su nam to ostavili i nama i vama i svima na ovim prostorima. Da se gine za gosta, ko je to ostavio, preci su nam ostavili. Da ti neprijatelj dođe u goste i da ga dočekaš ka gosta i da ga ispratiš kao gosta i da mu daš riječ da ga nećeš dirati određeni broj sati to su ta naša običajna prava koje smo naslijedili od naših predaka. Nije niko to nama propisao. Gledajmo naše kanonske vrijednosti, ne samo Albanci, i Crnogorci i ostale manjine i ostali narodi u Crnoj Gori, mi imamo veliki broj vrijednosti koje mi samo moramo da nadogradimo novim vrijednostima na ovim prostorima. Te nove vrijednosti je i ovo. Usvajanjem ovoga zakona dodajemo još jednu vrijednost u korpu ostali vrijednosti koja ima ova država. U tom fonu mi treba da pogledamo ovo i vjerujte mi nećemo pogriješiti. Ako hoćemo da se učimo na greškama imali smo i imamo bezbroj primjera što ne treba da budemo. Pred nama su 30, 20 i nešto godina iza nas, ako ne možemo da se u to ugledamo, jesmo li mi najmanja država u ovim regionu, jesmo li se mi spasili od nekih sramota danas, nekih necivilizacijskih činova danas koji su se dešavali zadnjih godina, zadnje dvije decenije.

Jesmo li mi bili utočište za stotine hiljada nevoljnika mi smo najmanja država bili ovđe, a našlo se utočište za sve. Velike nacije koje sebe smatraju u ovim okolnim prostorima, okolo nas

su pali na ispit istorije, mi smo položili taj ispit istorije. Hajde da ga nadogradimo, hajde da očvrstimo naše temelje. Ovo je jedna od tih vrijednosti zato vam se zahvaljujem na riječ. Zato vas pozivam da podržite ovaj zakon. Sve u smislu dobrobiti, još jedan put, ove naše kuće. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:35:44)

Na ovaj način konstatujem da je pretres završen, a izjasnit ćemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda to je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom redu i miru.

Uvodničari su ovlašćeni predstavnici Vlade, resorni ministar i Dragan Pejanović državni sekretar Ministarstva. Izvjestioci odbora su Danijel Živković Zakonodavnog odbora i Andrija Nikolić Odbora za politički sistem, pravosuđa i upravu.

Otvaram pretres, predstavnik Vlade ne želi da da dopunsko obrazloženje i dajem riječ Miloradu Vuletiću, kao uvodničaru ispred DPS-a.

MILORAD VULETIĆ (27.12.19 15:36:44)

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Kao poslanik imali sam priliku da na ovu temu govorim i 2011. godine kada smo usvajali u ovom domu Zakon o javnom redu i miru. Sjećam smo da sam tada zaključio da je taj zakon donesen kao izraz novih potreba koje zahtijevaju ostvarivanje dva vrlo značajna cilja, to je očuvanje javnog reda i mira i obezbjeđenje uslova za funkcionisanje javnog poretka, kao i potreba njegovo usaglašavanja sa Ustavom i tada Zakonom o prekršajima. Zakonom je utvrđeno da prekršaje čine radnje usmjerene protiv državnih organa i službenih lica protiv maloljetnika i drugih lica i ostali prekršaji učinjeni na javnom mjestu. Zakonom je tada uvedeno nekoliko novih prekršaja kao što su upotreba lažnih podataka, vraćanje, proricanje sudbine, tumačenje snova i slično, obmanjivanje građana i prekršaj koje vrši roditelj, usvojlac, hranilac ili staratelj koji podstiče dijete na vršenje prekršaja.

Tada sam smatrao da prekršajne kazni sistematizovane na najbolji način niti na optimalan način, te da nijesu kod pojedinih prekršaja ulivale povjerenje da će svrha izricanja novčanih kazni opravdati cilj i svrhu kažnjavanja. No, kako se u narodu kaže vrijeme je majstorsko rešeto, pa evo zakon je egzistira punih osam godina bez izmjena i dopuna, što znači da je predlagač zakona ponudio dobra rješenja. Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o javnom redu i miru predlaže se dopuna važećeg člana 4 na način da se prekršajem kojim se narušava javni red i mir smatra i radnja učinjena putem oglasnih i reklamnih objekata i panoa, ako su neprimjerenog i obmanjujućeg sadržaja koji izazivaju uznemirenost i negodovanje građana kao što su propagiranje narušavanja teritorijalnog integriteta ili zastupanje fašističkih, šovinističkih i nacističkih ideja i ideologija.

Propisuju se takođe i kazne za fizička lica koja ne poštuju počast prilikom izvođenja državne himne, a vrši se usklađivanje sa Predlogom zakona o izboru i upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola kojim se uređuje pravo na izbor, upotrebu i javno isticanje nacionalnih simbola pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori i kojim je propisan način javnog isticanja simbola nacionalnih manjina o čemu smo imali prilike u prethodnoj tački dnevnog reda da budemo informisani i da o njoj raspravljamo.

Dakle, poštovani građani predložene izmjene i dopune Zakona o javnom redu i miru podržavam i predlažem Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:41:03)

Hvala.

Dajem riječ poslaniku Andriji Popoviću, neka se pripremi Nedeljko Rudović.

ANDRIJA POPOVIĆ (27.12.19 15:41:16)

Hvala potpredsjedniče.

Poštovani građani Crne Gore i crnogorske dijaspore, poštovani predatavnici Vlade,

Što se tiče odredbi Zakona o javnom redu i miru koje je propisuju sankcije novčane ili zatvorske za kršenje Zakona o nacionalnim simbolima one jesu logičan nastavak istoga i nemaju nikakve posebne represivne mjere, nepoznate u drugim zakonima ili drugim državama i pravnim praksama.

Dakle, ako jedan zakon jasno propisuje način upotrebe državnih simbola, način upotrebe simbola manjina, nikome ne uskraćuje bilo kakvo pravo, taj zakon mora prepoznati kaznene odredbe za one koji vrijeđaju na bilo koji način simbole države koja je sve to omogućila i na taj način zaštite dostojanstvo svakog njenog građanina, građanke i svakog čovjeka u Crnoj Gori. Državni simboli su simboli svih nas i njihovo unižavanje jeste ponižavanje svakog od nas. Dodatno sankcije imaju i zaštitnu ulogu i u poštovanju prava nacionalnih manjina. Dakle, i simboli manjina biće jednako zaštićeni od ponižavanja i nedostojanstvenog tretmana. Takve sankcije treba posmatrati u tom smislu. Ako neko očekuje da Crna Gora ne štiti svoje simbole i simbole svih njenih naroda, on očigledno i ne smatra Crnu Goru vrijednom poštovanja i sve njene građane, građanke ponižava i obezvređuje. Ako neko želi državoliku tvorevinu u kojoj će svaki narod i svako pleme imati svoje mini državice i svoje male teritorije koje će obilježavati zastavama drugih država i na taj način praviti društvo anarhije, necivilizacije plemensko i zaostalo društvo koje je Evropa prevazišla još u XIX vijeku. Ako neko to želi naravno da će biti sankcionisan i da će mu crnogorska građanska nacija i građanska država dati jasan odgovor jer to je dugoročno i gaženje ustavnog poretka u kojem je građanin nosilac suvereniteta. Crnogorski građanin čini našu naciju, a ne bilo koji narod, te s toga potreba za narodnim torovima, barjacima koji obilježavaju teritorije i slično jeste samo zlonamjerni ostatak prošlosti i opiranje najboljem konceptu koji je Balkan doživio proklamacijom crnogorskog Ustava 2007. godine. Koncepta koji svakom čovjeku daje jednako pravo i jednak osjećaj prema Crnoj Gori kao svojoj državi. Ko to ne želi ili pokušava da ga uruši taj ne može biti prijatelj bilo kojeg građanina ove države ma koje god on narodnosti ili vjere bio.

U praksi se često sriječemo sa primjerima da nam se po državi maše zastavama drugih država, sve su to prijateljske države, ali to je na neki način provokacija građanske Crne Gore, kao što bi to bila provokacija da to mi radimo i u bilo kojoj drugoj evropskoj ili svjetskoj državi.

Nijesam pobornik rigoroznih sankcija, ali mislim da je u ovom Prijelogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom redu i miru nađen neki sklad i Liberalna partija ga podržava.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:45:51)

Kao što sam najavio, poslanik Rudović.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (27.12.19 15:45:58)

Hvala.

Evo, poznatim spletom okolnosti evo me danas u Parlamentu, kao jedini predstavnik opozicije, klupe s desne strane su prazne, gledali smo sinoć izuzetno ružne scene. Ja sam zbog toga želio da kažem svima koji slušaju da iz ove Skupštine niko ne smije pozivati na rat niti na otkopavanje oružja, kao što niko ne smije zloupotrebjavati najdublja lična osjećanja, kao što je osjećanje vjere za nešto što ja vidim kao kratkoročnu političku korist.

Mislim da vrijeme za te teme dolazi tek kad se iz ove naše Skupštine i državnog aparata protjera nešto što mnogi imaju osjećaj da se dešava, a to je bezakonje i političko nasilje. Razumio bih da je neko toliko insistirao sinoć na Zakonu o slobodi vjeroispovijesti i pravnom položaju vjerskih zajednica da je na primjer prije toga jednako tako žustro insistirao da se dogovorimo oko izbornih uslova ili na primjer da se donese zakon o preispitivanju porijekla imovine, onda bih

možda to i razumio, ali mi nijesmo ni blizu toga.

Izmjene Zakona o javnom redu i miru, gospodine Nuhodžiću, ja mislim da ni Vi, a ja sigurno ne prihvatam da neko na silu ustaje na himnu države Crne Gore. Mislim da na himnu države Crne Gore treba da ustaju svi zato što Crnu Goru osjećaju kao svoju. Zato što smatraju da u toj Crnoj Gori oni se ne razlikuju od nekih drugih koji imaju političku, finansijsku ili neku treću moć i koji su nedodirljivi. Ako ne stvaramo ambijent da oni koji su bili do 2006. godine i 21. maja protiv države Crne Gore, da mijenjaju to mišljenje u korist snaženja crnogorskog društva i države Crne Gore sve što radite na ovaj način je kontraproduktivno.

Gospodine Nuhodžiću, ima jedan član Predloga izmjena zakona koji treba podržati i koji je definitivno nužan. Taj član zakona glasi da će se pravno lice koje je na javnom mjestu putem oglasnih reklamnih objekata i panoa objavljuje neprimjerene i obmanjujuće sadržaje koji izazivaju uznemirenost i negodovanje građana kazniti za prekršaje kaznom od 2.500 do 15.000 eura. Pod neprimjerenim obmanjujućim sadržajima koji izazivaju uznemirenost i negodovanje građana, smatraju se propagiranje narušavanje teritorijalnog integriteta Crne Gore ili zastupanje fašističkih šovinističkih ili nacističkih ideja i ideologija. Apsolutno pozdravljam ovaj stav.

Međutim, vi članom 3 izmjena i dopuna predlažete da se u postojeći zakon unese još jedan stav u članu 21 koji glasi ovako: "Fizičko lice koje prilikom izvođenja državne himne i u slučajevima kada izvođenje predviđeno važećim propisima sjedenjem, zviždanjem, stvaranjem buke ili na drugi način ne oda počast himni kazniće se novčanom kaznom od 700 do 2.000 eura."

Dakle, da li su utakmice državne reprezentacije predviđene kao događaji na kojima se obavezno izvodi državna himna, kao i međunarodne utakmice, svih naših sportskih klubova. Ja mislim da jesu. U tim situacijama svako ko sjedi na himnu /prekid/ himni biće kažnjen. U takvim situacijama neko će sve to morati da prati vodiće se, moguće, brojni sudski procesi, a da li će se postići cilj. Da li neko treba da ustaje na crnogorsku himnu zato što se plaši da će biti kažnjen kaznom od 700 do 2.500 hiljade eura ili treba da ustaje na državnu himnu zato što je on privržen državi Crnoj Gori. Kako se razvija privrženost državi Crnoj Gori? Da li se na ovaj način razvija privrženost državi Crnoj Gori? Da li država Crna Gora može da izdrži toliko dugogodišnje stanje potpuno i još jače /prekid/ građana podjelu koja ide na pola, podjelu koja smože samo da slabi. Mislim da ne može.

Želim da vam kažem i da vas upoznam, želim da vas upoznam sa stavom, sa istraživanjem koje pokazuje da je kada ove izmjene zakona usvojite Crna Gora će biti jedina zemlja u regionu koja ima propisano kažnjavanje zbog neustajanja na državnu himnu. Akcija za ljudska prava je napravila istraživanje koje je između ostalog pokazalo da nijedna država u okruženju nema takav zakon i da se Crna Gora prema njihovim nalazima na ovaj način pridružuje azijskim nedemokratskim nacionalističkim režimima poput Filipina koji su posljednjih godina uveli ili pooštrili kazne baš za nepoštovanje himne.

Oni smatraju, gospodine Nuhodžiću, volio bih da čujemo šta Vi mislite, da nije primjereno demokratskom društvu koje mora da bude otvoreno za iskazivanje različitih stavova i debata ovakvo orvelovsko okruženje. Na međunarodnom i evropskom nivou postoji saglasnost o tome da ugled države, njenih institucija i simbola ne treba štiti krivičnim ili prekršajnim sankcijama. Pa, se između ostalog, citiraju, stavovi i zaključci Komiteta za ljudska prava Ujedinjenih nacija, specijalnih izvjestilaca za slobodu izražavanja Ujedinjenih nacija, kao i OEBS-a i organizacije američkih država u zajedničkoj izjavi oni kažu da treba onemogućiti da državni organi pokreću postupke zaštite časti i ugleda države i njenih institucija i simbola.

Na kraju, imamo jednu neusaglašenost sa Krivičnim zakonom, gospodine ministre unutrašnjih poslova, jer Krivični zakon propisuje da se uvreda države neće kazniti ako je izlaganje dato u okviru ozbiljne kritike bez namjere omalovažavanja. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:54:36)

Hvala.

Sada dajem riječ Borisu Mugoši, a poslije njega ima diskusiju ministar Nuhodžić.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 15:54:54)

Hvala potpredsjedniče, i izvinjavam se što sam kasnio sa prijavom diskusije.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovani ministre, uvaženi državni sekretare,

Ja ću samo iskazati jednu nedoumicu u implementaciji ovoga zakona koja se tiče, prije svega, lica sa invaliditetom i zbog toga zaista imam obavezu da neke stvari ako možemo sada da raščistimo jer se može potencijalno desiti da se jave, prije svega, neke neprijatnosti kada su u pitanju naši uvaženi sugrađani. Naime, u članu 3 Predloga izmjena i dopuna kaže se da će se fizičko lice koje prilikom izvođenja državne himne sjedjenjem ili na neki drugi način da će se kazniti. Vi znate da kod lica sa invaliditetom se dešava situacija da zaista nisu u mogućnosti da na taj način ustajanjem odaju počast himni. Podsjećam vas da je nekad u Nacrtu zakona, koji je raspravljan na Vladi, o izmjenama i dopunama Zakona o državnim simbolima i danu državnosti stajala norma od člana gdje se definiše kako se odaje počast himni izuzetno od toga za lica sa invaliditetom mogu i na drugi način. Međutim, to nije kao konačan predlog upućen Skupštini i to nije dio zakona. Tako da vas molim samo da ne dođemo u situaciju da definisanjem ovakvih normi zaista doprinesemo diskriminaciji lica sa invaliditetom. Znam i to smo svi ubijeđeni sigurni to nije bila namjera, ali vas molim da ne bi eventualno imali određene zaista negativne komentare bez ikakve potrebe na ovaj zakon da raščistimo tu situaciju i da eventualno ako ovim onda da idemo u sljedeću interakciju na izmjenju Zakona o državnim simbolima i danu državnosti da stavimo izuzetak za lica sa invaliditetom. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 15:57:02)

Zahvaljujem Borisu Mugoši.

Dajem riječ ministru Nuhodžiću.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ (27.12.19 15:57:12)

Uvaženi predsjedavajući, potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Ova je tema i prilika da izrazim zahvalnost i uvažavanje svim pripadnicima Policije koji su sinoć pokazali visok nivo profesionalnosti, odgovornosti i tolerancije pri obavljanju svojih radnih zadataka.

Pokazali smo da je država Crna Gora i njene institucije mogu da u svakom trenutku obezbijede sigurnost građanima i sačuvaju mir, a građani pokazali da su zreli, mudri i da sve dileme žele da rješavaju dijalogom u atmosferi međusobnog povjerenja, tolerancije i razumijevanja.

Crna Gora je kuća svih nas i moramo da je čuvamo, a njeni najjači temelji su multietnički i multivjerski sklad. Odgovorili smo sinoć da nasilje i govor mržnje ne mogu nadjačati zajedništvo dijalog i mir.

Kada je u pitanju meritum ovog zakona želim i o njemu nešto da kažem. Zakon o javnom redu i miru sadrži tri ključne novine. Prva se odnosi na izmjene stava 1 člana 23 važećeg Zakona o javnom redu i miru u smislu usaglašavanja sa Prijedlogom zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola kojim se uređuje pravo na izbor upotrebu i javno isticanje nacionalnih simbola pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Odredbom člana 4 Prijedloga zakona omogućiće se da pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica na javnom mjestu i sportskim priredbama mogu da ističu svoju zastavu, grb ili simbol ako je ta zastava, grb ili simbol izabrana kao zastava, grb ili simbol manjinskog naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori kako to definišu zakonske procedure. Druga se odnosi na propisivanje prekršaja narušavanja javnog reda i mira radnjom učinjenom putem oglasnih i reklamnih objekata i panoa. S tim u vezi član 2 Prijedloga zakona dodat je novi član 19a kojim se omogućava sankcionisanje za isticanje bilo kog vida neprimjerenog i obmanjujućeg sadržaja koji izazivaju uznemirenost i negodovanje građana. Pod neprimjerenim i odmanjujućim sadržajima koji izazivaju uznemirenost i negodovanje građana

smatraju se propagiranje narušavanje teritorijalnog integriteta Crne Gore ili zastupanje fašističkih, šovinističkih, nacističkih ideja i ideologija. Bitno je istaći da je ovo određenje Prijedloga zakona u potpunosti u skladu sa Ustavom Crne Gore i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. U članu 5 Prijedloga zakona predloženo je da se za ovaj prekršaj pored kazne izrekne i zaštitna mjera uklanjanja objavljenog sadržaja. Trećom novinom predviđena je novčana kazna za fizičko lice koje prilikom izvođenja državne himne u slučajevima kada je izvođenje predviđeno važećim propisima sjedenjem, zviždanjem, stvaranjem buke ili na drugi način ne oda počast himni.

Podsjećam vas da je Krivičnim zakonikom Crne Gore za javno izlaganje, poruzi Crne Gore njenoj zastavi, grbu i himni zapriječena kazna zatvora do jedne godine. Dakle, Prijedlogom zakona zapriječena je samo novčana kazna u odnosu na navedeno krivično djelo sa svim pravnim posljedicama osude. Želim samo još kratko da odgovorim gospodinu Mugoši i gospodinu Rudoviću. Znači, vi sa punim pravom potencirate ovo pitanje.

Mislim da kroz formu amandmana možete definisati i pomoći da to zajednički uradimo u ovom zakonu, a ovo što se tiče dijela dobro bi bilo da uopšte nemamo propisivanje ovih kazni kada su u pitanju državni i nacionalni simboli, ali zaista moramo i priznati da postoji potreba. Vrlo često smo izloženi ne nepoštovanju nego zloupotrebi i izrugivanju nacionalnih simbola. Najbolja je kada se svijest ne mijenja kaznom, ali ne možemo ni dopustiti anarhiju, a da država ne koristi ni jedan mehanizam da zaštiti svoje simbole koji predstavljaju jednu državu. I mislim da smo našli mjeru, a vjerujem da će naša svijest, građana Crne Gore, iz godine u godinu biti na tom nivou da nećemo imati potrebe da se primijeni ni jedna ova pravna norma.

Kada je u pitanju uvođenje novčanih kazni i uporedne prakse, ja sam se zaista interesovao i zadužio moj tim u Ministarstvu unutrašnjih poslova da mi urade uporedna iskustva i oni su to uradili, kao izvor su korišćenja istraživanja OEBS-a, kada je u pitanju ova problematika to je istraživanje bilo 2017. godine pod nazivom Zakoni o kleveti i uvredama u regionu OEBS-a.

U Francuskoj je predviđena ta kazna da svako ko vrijeđa francusku himnu, ili francusku zastavu za vrijeme događaja koje organizuju javne vlasti platiće novčanu kaznu u iznosu od 7.500 eura.

Njemačka je definisala posebna pravila o nacionalnim simbolima koji propisuju kazne zatvora do tri godine.

Grčka je svojim Krivičnim zakonikom takođe predvidjela kaznu do dvije godine zatvora i novčanu kaznu sad da ne čitam. Portugalija region, takođe imamo zemlju koja predviđa kaznu za nepoštovanje državnih simbola: Bugarska, Mađarska, Srbija, Slovenija, propisuje po članu 164 Kaznenog zakonika sankciju za javno skrnavljenje i tako dalje. Znači, nije da mi to radimo jedini, ovo su zemlje demokratski razvijenije i sa dugom demokratijom, ali još uvijek ima potrebe i kod njih da se sankcionišu državni simboli koji su najjače i najslikovitije simbolizuju i predstavljaju jednu zemlju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 16:04:40)

Hvala ministru Nuhodžiću.

Ja ću morati u ovom slučaju dat riječ sam sebi da bih učestvovao u raspravi i postavio bih par pitanja.

Nijeste se prijavili, ali izvolite.

Ministre, komentarisali ste. Nemamo uvodno izlaganje, ali izvolite, ako ste razumjeli. Ovo je bilo učešće u raspravi da čujemo vi komentarišete ministra.

NEĐELJKO RUDOVIĆ (27.12.19 16:05:17)

Zahvaljujem gospodine Nuhodžiću.

U Akciji za ljudska prava će svoje podatke vrlo rado uporediti sa vašim,. Ja vam kažem da ni u jednoj državi u okruženju prema ovim nalazima, kao ni u većini evropskih zemalja ne postoji kazna za nepoštovanje državnih simbola. Vjerujem Akciji za ljudska prava zato jer se nijesam ja

bavio tim istraživanjem nego sam se oslonio na njih, ali ja mislim da je to sad manje važno. Vi znate da neki iako kažu ne treba zbog Petra mrzjeti Svetog Petra, ali vi znate da mnogi naši sugrađani, baš zbog tog Petra, zbog ove Vlade, zbog ove politike koju sprovodite, zbog utiska koji je veoma jak i veoma argumentovan da je ovo zemlja pravnog i političkog nasilja. Da oni mrze Svetog Petra i da se vaše ponašanje, a vi po svaku cijenu želite da budete i lice i ime i prezime Crne Gore, što vam ne pripada, mrze državu Crnu Goru. Mislim da je vaš posao ako želite da zaista radite na dobro crnogorskog društva i crnogorske države da tu sliku promijenite. Mislim da to treba da bude glavni cilj svakoga ko se zaklinje u Crnu Goru. Ako se zaista iskreno zaklinjete u Crnu Goru onda ćete Crnu Goru učiniti zemljom vladavine prava, a ne Crnu Goru zemljom bezakonja i zemljom u kojoj postoje neki kojima ni vi ne smijete ništa, ni policija, ni tužilac, ni sud. Zbog toga se nama dešava da neko demonstrira svoj otpor. Kažem mogu da razumijem te ljude i ja mislim da je naš zajednički cilj da svi ustaju na himnu i da svi učestvuju u snaženju, snaženju države Crne Gore, ali to, ubijeden sam na ovaj način ne možemo postići. Zato postoji jedan mnogo teži i duži način koji podrazumijeva žrtve, a između ostalog jedna od tih žrtava je da se vlast /prekid/ i ne smije, to je gospodine Nuhodžiću moj stav.

Da li ovo znači /prekid/ da će policajci morati da prate sve svadbe koje se održavaju u Crnoj Gori i da privode, pišu prijave, idu kod sudije za prekršaje za one koji na tim svadbama upotrebljavaju nacionalne simbole drugih država? Sami znate da bi dobar dio policije morao samo je to da radi. Nemam ništa protiv da oni funkcioneri koji su izabrani u državi Crnoj Gori, počevši od odbornika do poslanika plaćaju kazne, ali hoćete da na to natjerate ljude na utakmici koji iz nekih razloga ne žele da ustaju na himnu ja mislim da ćete napraviti medvedu uslugu i sebi i dugoročnom interesu ove zemlje. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 16:09:43)

Ministre, da li želite odgovoriti?Ne.

GENCI NIMANBEGU (27.12.19 16:09:48)

Evo ja ću uzeći učešća u raspravi i zbog racionalizacije vremena, a i zbog toga što je ova tema veoma bila eksploatisana u javnosti.

Ministre, moram Vam reći sljedeće.

Ministre Nuhodžiću,

Po mom mišljenju, vaše Ministarstvo i vaši službenici su pali na ispitu bar u dva ili tri slučaja kada su kažnjavali ili su procesuirali pripadnike albanske nacionalne zajednice zbog upotrebe nacionalnih simbola. Još više su pali na ispitu te sudije koji su ih kažnjavali, jer su trebali pročitati šta piše u Ustavu, da je slobodna upotreba nacionalnih simbola. Ovaj zakon ste rekli bar u jednoj trećini koje ste predložili odnosi se i na to da definiše način kako će se nacionalni simbol tretirati ili da li će biti kažnjavanja. Vi ste predvidjeli da se ono onemogućiti na način da je zabranjena upotrebe zastava stranih država, osim ako ona nije izabrana u skladu sa posebnim zakonom koji uređuje upotrebu nacionalnih simbola, a to je onim prethodnim zakonom koji ste razmatrali ovdje kad nacionalni savjeti određuju nacionalne simbole. Vi cijenite da je to rješenje dobro, ja se slažem, to je kompromisno rješenje koje će onemogućiti da se ljudi kažnjavaju za isticanje nacionalnih simbola.

Poslanici iz kluba manjinskih partija kolega Ibrahimović, kolega Adrijan Vuksanović i ja smo u sedmom mjesecu procesuirali zakon kojim smo predložili da se briše stav 4 člana 23 da se pojedinci kažnjavaju za zloupotrebu zastava drugih država smatramo da je zemlja što slobodnija, što demokratičnija kad to nema. Žao mi je što to niste prihvatili i vidjećemo da li ćemo u toku rasprave možda ponovo predložiti takav amandman. Ono što je bitno da ovaj zakon po usvajanju će sigurno onemogućiti konačno da se ljudi kažnjavaju za upotrebu svojih nacionalnih simbola i to je jedna od rekaovih dobrih strana ovog zakona, iako ne po mom očekivanju najdemokratičnija. Sigurno bih vam zatražio pažnju i na pitanje kažnjavanja za ustajanje na himnu, ono što vam je

kolega Rudović i ako se sjećam dobro i kolega Mugoša saopštio, znači to su stvari gdje država treba da pokaže demokratski kapacitet i da ne bude pod uticajem sile, nego da bude pod uticajem slobode. Hvala.

Poslije ovog kratkog obraćanja daću riječ kolegini Laličić i kolegi Andriji Nikoliću.

JOVANKA LALIČIĆ (27.12.19 16:13:12)

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolege i kolegice, uvaženi građani,

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom redu i miru moramo zaista posmatrati zajedno sa i zato su danas i zajedno na dnevnom redu sa Zakonom o izboru o upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola. Dozvolite da pročitam samo da podsjetim da su prekršaji kojima se narušava javni red i mir su radnje kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalni način života građana, stvara nemir, neraspoloženje, uznemirenost ili ometa kretanje građana na ulicama i drugim javnim mjestima, ali i ometa ostvarivanje njihovih prava i obaveza, vrijeđa moral, ometa rad državnih organa i službenih lica u vršenju ovlašćenja itd.

Poštovani građani, vjerovatno ste sinoć imali prilike da se upravo nađete u jednoj ovakvoj situaciji i da se nijeste ni malo lagodno osjećali kada je na našim ulicama izašao narod. Nismo se bogami ni mi ovdje prijatno osjećali zbog nedozvoljenog, nedoličnog i krajnje neprimjerenog ponašanja u ovom visokom domu, ali i na odborima koje smo držali prije sjednice kada smo bili izloženi raznim nedoličnim ponašanjima od predstavnika Demokratskog fronta. Svi ti događaji zaista su zahtijevali puno stipljenje i mislim da smo to pokazali mi. S toga ne mislim da stoje ocjene kolege Rudovića da je ovo zemlja nasilja, sinoć su pripadnici policije pokazali svu profesionalnost i dozvoliti evo moje skromni doprinos i pridruženje čestitkama koje im je uputio njihov resorni ministar na svemu onome što su učinili sinoć, da bi mir u Crnoj Gori bio sačuvan.

Dakle, rekla sam da je povezan ovaj Predlog zakona sa Zakonom o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola i to je prepoznato u članu 4 ovog predloga zakona i naravno cijenimo da je jako bitno da konačno riješimo nešto što je u dosadašnjoj praksi bilo isticano kao problematično. Još bih se osvrnula samo na član tri kojim se djeluje na član 21 važećeg zakona i rekla svoje mišljenje da odnos prema himni je odnos prema državi i onaj koji ne voli himnu, ne voli ni svoju državu. Nažalost, svjedoci smo da će možda novčana kazna nekoga primorati upravo da ustane na himnu i time u duši ostane pri svojoj misli, odnosno osjećanju prema toj himni, a plati novčanu kaznu, jednako misli o himni i o državi Crnoj Gori. S toga moja puna podrška o ovom Predlogu zakona i nadam se da će zaista u periodu koji je pred nama biti sve manje građana koji neće ustajati kada se bude intonirala himna i da će konačno time pokazati svoj odnos prema državi Crnoj Gori. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 16:16:57)

Hvala, poslanice Laličić.

Poslanik Nikolić.

ANDRIJA NIKOLIĆ (27.12.19 16:17:05)

Hvala Vam, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovani, ministre Nuhodžiću sa saradnikom gospodinom Pejanovićem,

Dozvolite da na početku ove tačke dnevnog reda mimo uobičajene procedure pozdravim poštovanost juče i iskazanost od strane crnogorskih policajaca. Da iskažem duboko poštovanje i zahvalnost na svemu što su juče uradili i istrpjeli. Taj visok stepen profesionalizma i istovremeno tolerancije rekao bih da je posljedica jednog dugoročnog sazrijevanja našeg bezbjednosnog sistema koji je svoje finale imao učlanjenjem Crne Gore u NATO savez. Juče se pokazalo da je naše članstvo u NATO-u garancija građanskog mira i bezbjednosti u Crnoj Gori i da službe koje su

zadužene za bezbjednost i za garanciju mira u Crnoj Gori rade svoj posao na visokom nivou. Mislim da je vrijedno saopštiti da je dio tih cjelokupnih reformi i dio onih Vaših ličnih zasluga, s obzirom na to da se nalazite na čelu resora Ministarstva unutrašnjih poslova, ali i direktora Uprave policije gospodina Veljovića. Ja vam sa ove pozicije odajem priznanje na odlično obavljenom poslu i pozivam vas da istovremeno pokažete visok stepen senzibiliteta u odnosu na ono što su naše tradicionalne i ukorijenjene razlike i u budućnosti.

Nema važnijeg zadatka za jednu državu od toga da uredi političku kulturu koja će biti kasnije refleksija na onu što su korišćenje prava i sloboda svih građana u Crnoj Gori. Ne treba da kažem ići daleko u prošlost pa se prisjetiti kako smo ovdje imali scene cijepanja crnogorskog Ustava u Parlamentu. Kako su naše kolege iz opozicije, dominantno iz onog prosrpskog korpusa, izostale sa svih najvažnijih sjednica u novijoj istoriji Crne Gore. Počev od one kad je konstituisan novi Parlament međunarodno priznate države Crne Gore nakon referenduma, pa na sjednici kada smo usvajali novi Ustav, pa na sjednici kada smo postajali članica NATO-a. Dakle, nijesmo imali potrebnu dozu razumijevanja u odnosu na ono što su potrebe savremene i građanske Crne Gore i sa tim se treba suočiti. Ne treba zatvarati oči pred tim podjelama koje postoje, treba ih razumjeti i treba im prići.

Naše razmišljanje i na temu povodom jučerašnjeg izglasavanja Zakona o slobodi vjeroispovijesti je da će nas izglasavanje tog zakona približiti jedan korak bliže jedni drugih. Koliko god to izgledalo u ovom trenutku kao podizanje određenih tenzija između različitih nacija i vjera u Crnoj Gori mislim da će u perspektivi se pokazati da je taj zakon usklađen sa najboljim evropskim praksama, da garantuje puno poštovanje prava i sloboda svih vjerujućih ljudi u Crnoj Gori i da kao garancija tih prava i sloboda stoji ona zakonska šestostepena zaštita zaključno sa sudom u Strazburu. Dakle, ako ne vjerujete crnogorskim sudovima onda morate vjerovati vrhunskoj sudskoj instanci u Evropi koja arbitrira u svim najvažnijim slučajevima.

Poštovani građani, kad vam kažu da niđe u svijetu nema da se kažnjava za nepoštovanje himne i nacionalnih i državnih simbola kao što se to uvodi ovim zakonskim rješenjima u Crnoj Gori, ne vjerujte im, jer vas obmanjuju. Godine 2003. u Parizu je odigrana fudbalska utakmica između Francuske i Alžira. Pošto u Francuskoj živi veliki broj Alžiraca skoro pola stadiona je zviždalo francuskoj Marseljezi i nakon toga su intervencijama u okviru francuskog senata i Parlamenta uvedena zakonska rješenja koja predviđaju drakonske kazne u slučaju nepoštovanja himne.

Nepoštovanje himne u Francuskoj se kažnjava do 7.500 eura. Ukoliko nepoštujete državne simbole u drugoj, jednoj od najmoćnijih zemalja Evropske unije, Njemačkoj, prijeti vam kazna zatvora do tri godine. Da idemo daleko na istok u Kinu koja je mnogo rigidniji politički sistem gdje su te kazne /prekid/ evo upoređivali smo se sa Evropskom unijom i mislim da je to relevantno poređenje.

Ukoliko ne želite da poštuju Ustav ove države, ukoliko želite da se oglašujete od ono što su potrebe građanske Crne Gore i njenog multietničkog i multikonfesionalnog imidža onda morate biti spremni da podnesete adekvatnu sankciju za to. Nikome nije drago i ima ljudi koji se vjerovatno ne saglašavaju sa brojnim zakonskim rješenjima koja predlaže Vlada, a izglasava Parlament, ali su prinuđeni da poštuju te zakone. Možda je velikom broju ljudi ili državnih službenika naporno da mora svako sat vremena ili dva da izađe i da zapali cigaretu zato što mu nije dozvoljeno da to uradi u okviru javnih ustanova, ali je to poštovanje zakona i moramo se učiti da poštuju zakone. Kako povodom nacionalnih i državnih simbola tako i povodom, posebno pokušaja nasrtanja na teritorijalni integritet Crne Gore, i propagiranje svih onih nacifašističkih ideologija koje u svom korijenu imaju šofinizam odnosno mržnju prema drugome i prema različitosti. Hvala na pažnji.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 16:23:28)

Hvala kolega Nikolić.

Ovim smo zvršili prijavljene za diskusiju na Predlog zakona o javnom redu i miru i pitam predstavnike predlagača da li žele završnu riječ. Ne žele.

Konstatujem da smo završili pretres i da ćemo se o zakonu izjasniti naknadno.

Poštovane kolegice i kolege,

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda, a to je interesantan Predlog zakona o ulaganju u konsolidaciju razvoja društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju Montenegro airlines AD Podgorica.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Osman Nurković, ministar saobraćaja i pomorstva koga pozdravljam i Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet.

Sjednici će najverovatnije prisustvovati Nikola Vukićević, predsjednik Odbora direktora Montenegro airlinesa.

Izjavitoci su Danijel Živković, Zakonodavnog odbora i Ana Nikolić, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Saglasno članu 69 stav 4 Poslovnika Skupštine, poslanik Srđan Milić, izdvojio je mišljenje na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Pitam predstavnika Vlade da li želi dopunsko obrazloženje. Želi.

Riječ ima ministar Nurković. Izvolite.

Hvala ministre, nastavljamo, imate riječ. Izvolite.

OSMAN NURKOVIĆ (27.12.19 16:25:20)

Zahvaljujem se predsjedavajući, izvinjavam se, malo mi grlo nije baš dobro, ali nadam se da ću uspjeti da iznesem svoje izlaganje.

Svjesni značaja ove kompanije za ekonomiju, a time i za državu, Vlada nije dozvolila da dođe do stečaja ili eventualnog gašenja, već je donijela odluku da usvoji i predloži zakon koji vam je dostavljen. U ovo se nije ušlo ni brzo niti nepromišljeno. Ovo je rezultat mnogo održanih sastanaka, analiza, razgovora, konsultacija kao i trenutne ekonomske situacije i mogućnosti da se iz državnog budžeta sve ovo podrži, finansira jer bi bez toga sve je bilo uzalud. Bilo je pitanje potrebe da se u sve ovo uđe, kao i analiza mogućnosti da se predloženi plan i realizuje.

Ozbiljno smo se bavili analizom posljedica od eventualnog gašenja i benefita rada i funkcionisanja kompanije. Sve kalkulacije nedvosmisleno pokazuju da bi gašenje imalo dalekosežne posledice, a da benefiti od rada daleko prevazilaze troškove ulaganja u konsolidaciju razvoja. Najveći teret u ovom trenutku su nagomilane dubioze u periodu od oko dvadesetak godina koje preduzeće samo ne može da riješi zbog čega je bila potrebna ovakva odluka.

Kao što sam već istakao na ovaj potez se nijesmo odlučili niti brzo ni lako, ali smo nakon analize rada ovog preduzeća u posljednje tri godine i rezultata koje je ostvarilo donijeli, siguran sam, dobru odluku da ponudimo i tražimo vašu podršku za ovaj zakon lex specijalis koji smo vam dostavili.

Potrebno je da podijelimo odgovornost da zatražimo vaše mišljenje, čujemo eventualno neki drugi prijedlog ili sugestiju za popravljavanje predloženog dokumenta i na kraju zajednički donesemo odluku o daljoj sudbini ove kompanije.

Cijenjeni poslanici, imali smo tri opcije.

Stečaj koji bi neminovno doveo do gašenja kompanije sa svim posljedicama.

Eventualna privatizacija za koju nijesmo mogli da obezbijedimo partnera zbog dubioze i problema s kojim se kompanija suočava i ulaganje u konsolidaciju i razvoj kompanije što je sadržaj predloženog zakona. Kao što vidite odlučili smo se za treću varijantu, to jest ulaganje u konsolidaciju i razvoj kompanije, svjesni žrtve koju treba da podnesmo kroz ulaganja značajnog iznosa sredstava iz budžeta države, ali takođe svjesni posljedica od gašenja, a jako motivisani da sačuvano kompaniju zbog benefita koje će donijeti funkcionisanje po ukupnu ekonomiju Crne Gore.

Cijenjeni poslanici, uprkos činjenici da sam više puta bio kritikovan, naravno te kritike su upućivane i Vladi, čiji sam ministar zbog odnosa prema Montenegro airlinesu, ja izražavam zadovoljstvo što smo sačuvali ovu kompaniju i omogućili joj da posluje u periodu od 2017. do 2019. godine, a o njenoj daljoj sudbini zajednički ćemo donijeti odluku i podijeliti odgovornost sa vama.

Ovdje ću istaći efekte rada i razloge za podršku prethodne tri godine koje nedvosmisleno govore da pomoć nije bila uzaludna.

U periodu od 01.01.2017. do 31.12.2019. godine Montenegro airlines će imati oko 1.870.000 prevezenih putnika. Dakle, broj prevezenih putnika se povećava svake godine od 2017. godine, kada preuzima 569.000, 2018. godine 645.000 i ove godine oko 660.000.

U ovom periodu Montenegro airlines će prihodovati oko 215 miliona eura odnosno po godina 2017. godine 65,4 miliona, 2018. godine 73,21 i 2019. godine 76,50. Ovo su prihodi kompanije bez pomoći države, jer sam čuo komentare da su saopšteni netačni podaci. Nikada nijesam saopštio druge podatke i nikada ni po koju cijenu neću dezinformisati javnost, jer nam cilj da na taj način dobijamo podršku.

Takođe, u ovom periodu to jest do danas Montenegro airlines je isplatio 15,15 miliona eura neto zarada, 3,3 miliona poreza i doprinosa, 4,2 miliona Aerodromima Crne Gore, 32 miliona eura ostalim dobavljačima u Crnoj Gori. Ukupno je isplaćeno za plate, poreze i doprinose dobavljačima u Crnoj Gori oko 54,6 miliona eura, što ima direktan i indirektan pozitivan uticaj na budžet države.

Takođe, izuzetno je važno da je indirektan doprinos Montenegro airlinesa crnogorskoj, turističkoj i ostaloj privredi od turista, putnika koje prevozi veći od 150 miliona eura godišnje, prema sprovedenom istraživanju tržišta od strane nezavisne agencije.

Ukupan direktan i indirektan doprinos Montenegro airlinesa crnogorskoj privredi i budžetu države između 150 i 200 miliona eura godišnje, odnosno to bi za period od 2017-2019. godine bilo više od pola milijarde eura. Od ovog prihoda turističke i druge privrede budžet države prihoduje oko 30 miliona eura godišnje. Podatak je negativno komentaran, ali bez osnova i tendenciozno, jer nije imao podatke kako je došlo do prethodnog iznosa odnosno sa kojim brojem putnika se računalo kao turistima da bi se došlo do ovih iznosa.

Takođe, izuzetno važno, vjerujem koliko i prethodno istaknuto, da smo sačuvali slotove koje bismo sigurno izgubili da je došlo do gašenja kompanije. Dakle, nije utemeljena priča o eventualnom zadržavanju istih ukoliko bi se formiralo novo preduzeće kroz neki programirani stečaj.

Želim da istaknem da smo sačuvali oko 400 radnih mjesta od kojih su posebno važni piloti i tehničko osoblje u čije obrazovanje je država uložila velika sredstva od kojih bi dio sigurno otišao u inostranstvo, a dio na Zavod za zapošljavanje i bio teret države.

Mnogo je argumenata koje govore da u prilog Vladine odluke da uloži sredstva u konsolidaciju i razvoj kompanije, čime će dodatno ojačati i podstaći ukupan ekonomski razvoj države. Da bismo imali kompletniju sliku od benefita od rada kompanije želim da vas i građane upozorim na još neke štete koje bi se desile ukoliko dođe do stečaja i koje će se sigurno desiti ukoliko ovaj zakon ne dobije podršku. Ostaće dug za neizmirene poreze i doprinose radnicima u iznosu od oko 23 miliona što će biti veliki problem za oko 400 radnika, što će država ipak morati da plati. Ostaće dug Aerodromu od 32 miliona eura što će im stvoriti određene probleme prilikom podnošenja završnog računa i prikazivanja prihoda. Ova sredstva bi se vratila u budžet države nakon utvrđivanja dobiti, ovo ne bi imalo fiskalni uticaj na budžet države. Zakupljeni Embraer iz kredita Brazilske banke ugovorom o finansijskom lizingu isplaćeno je oko 32 miliona eura i ukoliko se ne bi nastavilo sa plaćanjem preostalih rata on bi bio prizemljen i oduzet što bi bila direktna šteta za državu. Za dva Embraer potpisan je Ugovor o operativnom lizingu do 2024. godine, te ukoliko bi se raskinuo ugovor vlasnik aviona bi po ugovoru imao pravo da traži štetu koja bi mogla biti do 15 miliona eura. Za dug prema Hipotekarnoj banci u iznosu od 6,8 miliona eura /prekid/... Dakle, ovo bi trebalo da bude dodatna argumentacija da se podrži Prijedlog Vlade, jer je mnogo konkretnih podataka o šteti koja bi se desila ako bi došlo do gašenja. Takođe, mnogi argumenti govore u prilog očuvanju kompanije. Dakle, vidljivi su konkretni benefiti, a sigurno ima i onih koji se ne mogu trenutno kvantifikovati od nastavka rada ove kompanije. Takođe su vidljive štete koje su konkretne i naprijed istaknute, ali smo ubijeđene da bi bilo još mnogo štete koja se u ovom trenutku ne vidi ili se ne može iskazati konkretnim podacima ako dođe do gašenja.

Poštovani poslanici, cijenjeni građani, ovom prilikom pored argumenata koje sam prethodno istakao želim da skrenem pažnju da se daje prostor nekompetetnim licima, navodnim stručnjacima, da komentarišu odluke Vlade. Nijesam siguran da li je tendencija ili elementarno neznanje, ali sam siguran da namjera nije dobra već nasuprot žele da se izazove zabuna kod građana i neprihvatanje odluke Vlade. Dakle, tražim raspravu, razmjenu mišljenja i tražim najbolje rešenje za građana, za privredu i državu.

Poštovani poslanici tražili ste da vam Vlada dostavi dokumenat u kojem ćemo ponuditi

rešenje za konsolidaciju i budući razvoj Montenegro airlinesa i evo mi nudimo dokumenat bez iluzije da mislimo da je ovo idealno, ali sa ubjeđenjem da druge opcije za opstanak ove kompanije nema, a ako vi mislite drugačije volio bih da čujem argumente i da o istom razgovaramo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 16:34:01)

Zahvaljujem, ministru Nurkoviću.

Sljedeći prijavljeni je Predrag Sekulić u ime Kluba, nakon toga u ime Kluba Draginja Vuksanović-Stanković i nakon toga Boris Mugoša.

PREDRAG SEKULIĆ (27.12.19 16:34:18)

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče i uvaženi gospodine ministre, gospodo direktori, predsjednici Savjeta, kolegice i kolege,

Osnovno pitanje na koje danas treba da odgovorimo ovdje u ovom Parlamentu jeste da li želimo da Montenegro Airlines i dalje živi ili želimo da u toj kompaniji uvedemo stečaj. Naravno, pritom se otvaraju brojne dileme, ali ajde da pokušamo da razriješimo makar dio tih dilema. Znači, govorimo o ukupnom paketu koji bi iznosio negdje oko 155 miliona eura, ali da razložimo to da bi građanima bilo jasnije. Zakonom je predloženo da se preuzmu dugovi za poreze i doprinose do 25 miliona eura po osnovu već izvršenih plaćanja iz budžeta 9 miliona eura, za Aerodrome Crne Gore 32 miliona eura, Kontrola letenja 6,5 miliona eura na četiri godine, Hipotekarnoj banci 6,8 miliona eura i ostali dobavljači 6 miliona eura od čega je najveći fiskalno neutralni i vraća se u budžet direktno. Ukupno 85,3 miliona eura. Za sljedeću godinu je predviđeno 8,8 miliona eura za restauraciju motora i 11 miliona eura za poslovanje do nabavke aviona s tim što je bitno napomenuti da te pare ne bi trebale, ali bi avione imali već od 1. januara, ukupno 19,8 miliona eura. Za nabavku aviona je neophodno izdvojiti 50 miliona eura, četiri aviona, s tim što za dva E Embraer 195 i ugovor je do 2023. odnosno 2024. godine i zato je zakonska norma koja daje ovlaštenje da sa postojećim zakupcem pregovaramo direktno o kupovini aviona.

Čini mi se da to jeste jedan biznis plan koji je potpuno zaokružen. Znači, ima li bi nakon toga avio kompaniju koja bi imala svoje avione, ne bi imali troškove za zakup i po svemu onome što se dešava na evropskom tržištu u ovoj oblasti imali bi jednu profitabilnu avio kompaniju. Imali bi i ono što su sve benefiti o kojima je govorio uvaženi ministar, govorimo o onim direktnim benefitima od prevoza putnika, ali isto tako i onim posebnim benefitima koji se tiču razvoja turizma Crne Gore. Ono što negdje provejava u javnosti jeste pitanje da li država ima pravo na ovakav pakt, da li država ima pravo da pomaže svoju avio kompaniju s obzorom da na taj način tako govore kritičari, ugrožava se pitanje konkurentnosti. Dozvolite onda kada nemamo odgovor da ga potražimo tamo gdje taj odgovor postoji, znači u zemljama Evropske unije.

Više od 30 kompanija koje su radile na evropskom nebu u protekle dvije godine su bankrotirale. Dozvolite samo da nabrojim one najinteresantnije ili nama negdje najpoznatije Air Berlin, Primera Air, Fly Viking, Tomas Kuk, Saratov itd. Znači, sve ono što se dešava na primjeru Montenegro Airlinesa isto tako možemo da nađemo u primjeru bilo koje evropske države. Naravno, sa jedne strane, s obzirom da imamo otvoreno evropsko nebo imamo jaku konkurenciju koju je veoma teško izdržati i imamo ono što je pitanje loughness kompanija. Pri tom nemojmo da zaboravimo da je tržište i za jedne i za druge veoma teško. Imamo primjera da su i velike i uspješne avio kompanije do skora propadale, znači takav jedan primjer imamo čak ovdje tu, u susjedstvu od Alitalije imamo Adria Airways, imamo Malev, nekad ranije mađarski Malev, bez obzira na pomoć države je propao. Sa druge strane imamo i činjenicu da veliki broj loughness kompanija propadaju dok recimo Tomas Kuk koji je vezan bio za ukupni turistički promet koji je ova agencija, svjetski poznata agencija obavljala. Naravno, znači treba poznavati sve ono što su elementi ovog ukupnog biznis plana i teško da se možemo mi ovdje bez obzira koliki osnov znanja imali da kažemo da je taj biznis plan uspješan ili nije, ali u svakom slučaju s obzirom na činjenicu kažem još jedanput koji su benefiti koje imamo od Montenegro Airlinesa svih ovi prethodnih

godina i s obzirom na činjenicu da ukoliko danas dopustimo da Montenegro Airlines propadne kao avio kompanija mi nikada više nećemo imati avio kompaniju. Znači, nikada više nećemo imati snage da jednu visoku tehnološku kompaniju za koju je neophodno veliki broj veoma stručnih kadrova, znanja, potencijala itd. nikada više nećemo imati mogućnost da tako jednu kompaniju ponovo da stvorimo.

Ali dozvolite znači, samo par napomena. Francuska je uložila u Air France i to samo da bi ga pripremila za privatizaciju oko 4,3 milijarde dolara, Njemačka je za Lufthansu uložila 1,71 milijardu dolara, Španija za Iberiju 1,43 milijarde dolara, Holandija za KLM 620 miliona dolara, Portugal 1,2 milijarde dolara, Finska za Fin Air 175 miliona dolara, Velika Britanija već privatizovana u British Airways opredijelila 690 miliona dolara pomoći. Znači, ovo su samo neki od primjera i zašto se onda ne zapitamo, mislim da je to jedno od osnovnih pitanja zašto tako velike, moćne, demokratske države koje vrlo drže do principa konkurencije i konkurentnosti zašto se oni trude da sa velikim sumama novca pomognu svoju avio kompaniju. Čini mi se da osim onoga što je pitanje poslovanja i poslovnosti jedne avio kompanije zaista moramo imati u vidu i neke druge elemente, a to je znači da imamo domaću avio kompaniju koja dovodi putnike i koja kažem još jedanput ostvarujemo benefite ne samo kroz direktni taj kapital nego indirektno za ono što taj dovoz putnika /prekid/... Još malo da pokušam da objasnim što se dešava u regionu. Znači sličnu situaciju imamo i Republici Srbiji Air Serbia uloženo je od 2013. do 2018. godine oko 415 miliona eura. Uz to kroz druge oblike pomoći način da se vrše subvencije za linije iz Niša i Kraljeva, imamo pomoć još od 10 miliona eura godišnje. Moramo da znamo i to kad razgovaramo o Montenegro Airlinesu.

Croatia Airlines od 2012. do 2015. godine kroz program restrukturiranja primila je od države 141 milion dolara. Adria Airways, tačno je, Vlada nije dala četiri miliona nedavno i otišla je Adria u stečaj. Pije toga je došlo do prodaje akcijskog kapitala u iznosu od 69,7 miliona eura kroz dokapitalizaciju. Znači, sve ove nama susjedne države su vodile računa da očuvaju svoju avio kompaniju. Zaista smatram da je biznis plan veoma ozbiljno urađen i veoma detaljno, sve stavke koje su neophodne za naše odlučivanje su izvedene, sa druge strane u ovom trenutku Montenegro Airlines moramo da znamo ima više od 50 miliona, 55 miliona negativnog kapitala što bi takođe posljedica bila da padne na teret budžeta. Smatram da moramo učiniti napor i molim moje kolege da moramo učiniti napor kako bi Montenegro Airlines održali sa jedne strane i sa druge što je takođe pitanje ovog paketa pomoći učinili je profitabilnom kompanijom. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 16:42:11)

Zahvaljujem, Predragu Sekuliću.

Dajem riječ Draginji Vuksanović-Stanković u ime Kluba.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (27.12.19 16:42:18)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažena Skupštino, uvaženi ministre sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Ja sam u stvari trebala prije svega da se javim proceduralno, ali da ne bih se javljala proceduralno, pa opet se javljala za diskusiju iskoristiću priliku da kažem sljedeće.

Naime, prema članu 10 stav 3 Zakona o kontroli državne pomoći prethodno pitanje bez kojeg se ne bi moglo raspravljati uopšte o ovom predlogu lex specialis je da se dotavi mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije o predloženom tekstu zakona. Mi smo kao poslanici dobili mišljenje o ovom Predlogu zakona i ja bih kratko rekla građani kako smo mi doživjeli u Socijaldemokratskoj partiji ovo mišljenje, mišljenje bez mišljenja. Zašto kažem. Citiraću Savjet Agencije za zaštitu konkurencije gdje se u navođenju Mišljenja kaže sljedeće. "Agencija za zaštitu konkurencije u ovom trenutku nema uslova da cijeni usklađenost Predloga zakona o ulaganju i konsolidaciji i razvoja društva za transport putnika i robe u vazдушnom saobraćaju Montenegro Airlines AD. Podgorica iz sljedećih razloga". Samo ću kratko taksativno nabrojati.

Prije svega u Mišljenju Savjeta Agencije se kaže "Dostavni materijal je nepotpun za donošenje konačne odluke u skladu sa propisima o državnoj pomoći. Stavka 2 - dokumentacija

podnijeta Agenciji i za zaštitu konkurencije, a kojom se dokazuje opravdanost ulaganja u potpunosti ne sadrži procjenu o mogućem povratu izvršenog ulaganja u periodu u kojem će biti ostvareno. Stavka 3 - rok za postupanje Agencije za zaštitu konkurencije na raspolaganju bio je vrlo kratak". Stavaka 4 da ne navodim dalje - "U samoj dokumentaciji za sada nijesu ispoštovani suštinski zahtjevi u pogledu testa subjekata u tržišnoj ekonomiji, odnosno da će doći do prinosa kapitala u razumnom roku koji će državi obezbijediti povrat ulaganja, a samim tim nijesu ni obezbijeđeni dokazi da je ispunjen osnovni uslov koji opravdava načelo subjekata u tržišnoj ekonomiji".

Posljednja stavka:" Mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije se ne odnosi na ekonomsku opravdanost ulaganja, ali se već ukazuje na nepotpunost dokaza na osnovu kojih se može donijeti odluka o primjeni načela subjekata u tržišnoj ekonomiji"... da ne čitam dalje čitavu stavku. Znači, mi ovdje imamo mišljenje, bez mišljenja, ja ću morati da iskoristim jednu rečenicu koju je kazao ministar u uvodnoj riječi, a koju sam ja zabilježila. Vi ste rekli da ovdje postoji namjera pojedinih da se izazove zabuna ministra i nas, ali je suština priče da ovdje apsolutno bez obzira na koga ste mislili nikakve zabune nema, jasno je da nema uslova da se o ovom Zakonu raspravlja i ne samo iz ovih razloga na koje je ukazala Agencija za zaštitu konkurencije već i u činjenici da ovaj zakon je suprotan osnovnom institutu sistemskog Zakona o obligacionim odnosima, a to je ugovor.

Naime, ja želim da ukažem na jednu vrlo bitnu pravnu nejasnoću, nemogućnost i pravnu nelogičnost, a to je da se država miješa u odnos dva subjekta koja su zaključili ugovor i onda se od člana 4 pa na dalje i člana 5,6 i 7 država pojavljuje kao neko treće lice koje na sebe preuzima dug i to zamislite dug u iznosu od 155 miliona eura. Pitam Vas ministre, pravno, kako je moguće da ako Vi i ja zaključimo neki ugovor i tim ugovorom koji je dvostrano obavezan ugovorimo uzajamna prava i obaveze kako je moguće u ovom dijelu preuzimanja ili kako se u obligacionom pravu jasno kaže pristupa dugu javlja se treći subjekt koji izvršava moju ili vašu obavezu. To je nešto što je potpuno suprotno ugovoru kao ključnom i temeljnom institutu obligacionog prava. Što je još tragičnije da se 155 miliona eura koje pripadaju građanima Crne Gore ulaže u kompaniju, a ja ću radi jasnoće istaći i obratiti se građanima šta znači tih 155 miliona eura vraćanja duga.

Država za izgradnju sedam vrtića daje 15 miliona eura, što znači svega 10% od novca koji dajemo za Montenegro Airlines. Svi udžbenici za osnovno obrazovanje za 68.000 naših osnovaca koštaju 4,2 miliona eura, a za ove pare što dajemo Montenegro Airlines mogli bi kupovati našim osnovcima udžbenike u narednih 30 godina besplatno. Starački dom u Nikšiću košta 2,77 miliona za pare koje dajemo za Montenegro Airlines mogli bi izgraditi staračke domove u svim crnogorskim gradovima, ne samo u Nikšiću. Povećanje zarade ljekarima na 1.000 eura koštalo bi državu 10 miliona za 7% onoga što ćemo izdvojiti i dati za Montenegro Airlines. Najmodernija škola u Crnoj Gori sa salom i kompletnom opremom koja je otvorena nedavno u Golubovcima koštala je državu 4,7 miliona, još 30 takvih škola bi mogli napraviti za ovo što dajemo Montenegro Airlines.

U medicinsku opremu Kliničko bolničkog centra je uloženo ove godine 6,5 miliona eura sa ovim novcem mogli bi se napraviti regionalni klinički bolnički centri, objekti na sjeveru, Podgorici i na primorju, koji su potrebni. Pa Vas pitam uvaženi ministre, da li je državi Crne Gore zaista ovo neophodno i kakva je ova ekonomska računica da se sa jedne strane ulaže u Montenegro Airlines 155 miliona eura, a pogledajte šta bi se moglo uraditi za našu djecu, za naše građane, za one kojima je potrebno i obrazovanje i uslugu u staračkom domu i za one kojima je potrebno liječenje u velikim centrima koji bi bili otvoreni i na primorju i u centralnom dijelu i na sjeveru. Klub Socijaldemokratske partije neće podržati ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 16:49:17)

Hvala poslanici, Draginji Vuksanović- Stanković.

Sada dajem riječ kao što sam najavio u ime Kluba SD Boris Mugoša.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 16:49:28)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovani ministre, poštovani predsjedniče Odbora direktora Montenegro Airlinesa, uvaženi direktore Direktorata za budžet,

Tema dnevnog reda je izuzetno aktuelna. Radi se o državnoj kompaniji, državnom resursu, kompaniji o kojoj trebamo da govorimo sa posebnim senzibilitetom. Da se vratimo kad se osnovala kompanija, a to je 1994. godina, odnosno 1997. godine je krenuo prvi avion. Znamo li mi što znači kompanija Montenegro Airlines u Crnoj Gori? Znamo, samo što nekima je značila jedno vrijeme pa im iz čisto dnevno pilitičkih razloga više ne znači. Montenegro Airlines nema problema od prije dvije tri godine. Ima probleme tokom 90% vremena svog postojanja i tada ti problemi nisu smetali. Oni sad smetaju zato što, nažalost, nam je politika ispred strategije, politika kratkoročna ispred dugoročnog promišljanja i to nije dobro. Imamo kompaniju koja prevozi trećinu putnika u ovoj konkurenciji. Nije ovo kompanija od prije deset godina kad je bilo pet puta manje putnika u Crnoj Gori. Ona sad prevozi 650.000 putnika u nikad većoj konkurenciji u avio industriji. Ona sad godišnje daje oko 5,5 miliona eura za plate našim ljudima jer preko 2/3 ljudi su stručni ljudi od kojih je većina licencirano osoblje inženjeri, piloti u koje je ova država ulagala sve ovo vrijeme. Vjerovatno od tih 5,5 miliona godišnje, poštovani građani, većinu tih para troše u Crnoj Gori.

Ovo je kompanija koja četiri miliona eura poreza uplaćuje godišnje državi. Ovo je kompanija koja doprinosi značajno turističkoj privredi. Ne mogu da tvrdim da je to 180 miliona eura. Evo hajmo da uzmemo i pola od toga. To je 90 miliona eura. Pa, i od tih 90 miliona eura da uzmemo četvrtina koja ostaje u Crnoj Gori to je 25 miliona eura u budžet ne države nego u budžet preduzetnika, budžet hotela i svih drugih subjekata. Pa, same te cifre su mnogo veće od ove potencijalne pomoći koje bi država trebala da da ovoj kompaniji. Da ne pričam da kompanija Montenegro Airlines mnoge stvari radi jer je državna kompanija saglasno našim strategijama. Nema čisto profitnu logiku, nego mi kao država, jer smo osnivači, kažemo odgovara nam da otvorimo neku liniju zbog dijaspore, zbog biznisa i otvorimo je i tako smo je godinama otvarali nikom to nije smetalo. Zbog toga moramo sa posebnim senzibilitetom da komentarišemo Montenegro Airlines.

Ja sam predstavnik filozofije da nema jake države bez jakih državnih kompanija, da suština nezavisnosti, prije svega, ekonomske nezavisnosti države zavisi od jakih državnih kompanija. Da se ne vraćam da Montenegro Airlines ima potencijalnih problema sa cijenom goriva, a mi smo privatizovali Jugopetrol. Da ga nismo privatizovali ne bi imali tih problema. Samo vam govorim da vodimo računa o dugoročnim posljedicama naših odluka. Kad je došao ovaj zakon u Skupštinu moram biti potpuno iskren, za Socijaldemokrate nije bio prihvatljiv. Mi smo to jasno rekli i uvaženom ministru i predsjedniku Vlade i drugom ministru finansija, i biću potpuno otvoren, imali smo razgovore sa svima njima, predočili smo im sve naše dileme. Ja ću pokušati da vam ih sublimiram kroz šest, sedam stavki i da kažem građanima da smo podnijeli amandmane na ovaj zakon, a suština njihova je sljedeća. Tražili smo da se iz zakona brišu kamate i eventualna sporedna potraživanja jer mi kao država moramo da znamo koji je to potencijalno maksimalni iznos kojim možemo da pomognemo ovoj kompaniji. Priča se da je to negdje 155 miliona, plus kamate i eventualna sporedna potraživanja, mi ne znamo koliko je to. To samo može biti više ili mnogo više. E, tražili smo da se to izbriše iz zakona. Tražili smo da se u svakoj stavci u zakonu kaže do tog iznosa. Ne, taj iznos jer do tog znači da kroz pregovaranje mogu da se smanje potencijalno sve te obaveze koje ima ova kompanija. Tražili smo da ne bude navedena cijena akcija jer po nama ta cijena akcija je rađena u 2009. godini nego da u vrijeme donošenja odluka istu treba utvrditi u skladu sa propisima kojim se reguliše poslovanje tržišta kapitala.

Takođe, zahtijevali smo da umjesto /prekid/ da se neke stvari platiti u 2020. godini bude definisano da će se platiti shodno godišnjim zakonima u budžetu. Što to znači? To znači da menadžment kompanije zajedno sa Vladom treba da pregovara sa svim onima prema kojima ima obaveze, da razgovaraju o potencijalnim popustima ili razlaganju plaćanja više godina. Onda da te rate na vraća država nego potencijalno Montenegro Airlines iz tekućeg poslovanja.

Veoma važan član zakona gdje smo tražili korekcije, tiče se nabavke aviona. Nabavka aviona je suština ovog zakona. To je razvoj kompanije, ali smo rekli ne može u zakonu da piše da će država obezbijediti 50 miliona nego može, a uslov za to je i to da Vlada da saglasnost, a da da saglasnost na osnovu izvještaja o realizovanim aktivnostima povodom plana konsolidacije. Što znači ako kompanija ispoštuje plan konsolidacije koji je nama predložila i rekla da je on validan i

da će dovesti do oporavka ove firme, e onda treba da se ide u investicije. Ako se pokaže da ne mogu ispoštovati plan konsolidacije ne možemo, ne smijemo dozvoliti državi 50 miliona potencijalnog troška. Kad pričamo o 155 miliona pomoći države Montenegro Airlinesu, mislim da nije korektno da kažemo građanima, opet su to čisto dnevno političke pobude, država će dati 155 miliona Montenegro Airlinesu. Neće. Od tih 155 /prekid/ obaveza za kupovinu aviona ako kompanija pokaže da može profitabilno da posluje. Od 100 miliona preostalih 70 miliona su postojeće obaveze prema državi za poreze i doprinose i prema Aerodromima. Ne može ih naplatiti država ni Aerodromi od Montenegro Airlinesa i to je svima jasno. Te pare će država da isplati za to. One će istog trenutka i zavisno od odluke Odbora direktora Aerodroma poslije određenog vremena biti vraćene državi. To je negativni fiskalni efekat. To neće koštati eura dodatnog za građane. Prema tome, nemojmo da manipuliramo cifrom da dažava će sljedeće godine ili za dvije godine da upumpa 155 miliona eura u Montenegro Airlines.

Opet kažem na kraju, uvaženi ministre, ako se usvoje ove naše sugestije, ako budu prihvaćene, mi ćemo podržati ovaj zakon. Takođe, ako budu prihvaćene predlažem kolegama da uradimo i zaključke Skupštine koji će ići u pravcu neophodnosti unapređenja menadžmenta kompanije, neophodnosti da Vlada do kraja sljedeće godine pripremi analizu opravdanosti javno privatnog partnerstva i potencijalnog pronalaženja strateškog partnera koji će zajedno sa nama da razvija ovu kompaniju i obaveza da se dva puta godišnje Skupštini dostavlja izvještaj o realizovanim aktivnostima kada je u pitanju plan konsolidacije.

Na kraju, govorimo o podjeli odgovornosti. Da, Vlada dijeli odgovornost sa Skupštinom kad je ovaj zakon u pitanju. Nije jednaka odgovornost. Mi poslanici ćemo izglasavanjem ovoga zakona da vam damo okvir koji može značajno da pomogne ovoj kompaniji. Najveća odgovornost je na menadžmentu kompanije koji je ponudio plan oporavka kompanije kojem mi vjerujemo i Vladi, odnosno resornom ministarstvu da sve to iskontroliše. Podsjećam vas da je jedan stav u zakonu da nijedan euro iz državnog budžeta neće biti opredijeljen Montenegro Airlinesu ako saglasnost ne da ministarstvo, odnosno Vlada.

Mi ćemo snositi, poštovani kolege, za sve ovo jedan dio političke odgovornosti i spremni smo na to. Vlada i menadžment kompanije snosi mnogo veću odgovornost od političke. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:00:30)

Na ovaj način završili smo tri diskusije ispred klubova.

Sljedeći prvoprijavljeni govornik je Branko Čavor, nakon toga nek se pripremi Andrija Popović, a poslanica Draginja ima zahtjev za proceduralnu intervenciju.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (27.12.19 17:00:56)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Mislim samo je trebalo da pitate, uvaženog ministra, da li želi da odgovori na uvodne diskusije, jer smo imali neka postavljena pitanja da bismo mi koji smo uvodničari mogli da damo barem jednu rečenicu komentara. Pa, bih vas zamolila da ispoštujete i vi nas, a i da ministar mislim da ispoštuje nas da ipak čujemo neke odgovore, pa da onda okrenemo na sljedećiu tačku. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:01:18)

Mislim da nije moja obaveza da pitam, obaveza je predstavnik predlagača može a se javi kad god hoće. Bila su određena pitanja da li želi da date sada odgovor ili kasnije? Izvolite.

OSMAN NURKOVIĆ (27.12.19 17:01:41)

Shvatio sam poslanicu Vuksanović-Stanković da je dilema oko mišljenja Agencije za konkurencije, odnosno da li je ovo u skladu sa zakonom. Vi ste dobili ovo mišljenje koje je urađeno 23. dobili smo još jedno dodatno. Mi smo imali osnov, sve ovo je analiza koju je uradio Dilojt. Mi smo tu analizu dostavili Agenciji, oni su na tu analizu dostavili mišljenje koje je prvo dostavljeno nama, onda smo na to mišljenje mi dostavili njima dodatno pojašnjenje od Agencije Dilojt i oni su danas dostavili nama zapisnik. U suštini, vraćaju se ponovo na mišljenje.

Dobro ste vi konstatovali da je to neodređeno, da li je državna pomoć ili je ovo ulaganje u biznis i po principu poznatoj u tržišnoj ekonomiji, da to što nije državna pomoć. Mi se držimo toga da je ovo zaista interes države i da u ovaj proces treba da uđemo i držimo se ovoga što je Dilojt, kao jedna respektabilna agencija uradila mišljenje da je ovo sve u skladu sa evropskim procedurama i da je ovo u skladu sa zakonom. Zbog toga svega smo ušli u ovaj proces i predložili vama, da nije toga bilo mi bismo povukli ovo i rekli odustajemo od toga.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:03:18)

Hvala svima koji su diskutovali, a u ime predlagača predsjednik Odbora direktora. Izvolite.

NIKOLA VUKIĆEVIĆ (27.12.19 17:03:26)

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici, poslanice, uvaženi građani, građanke,

Ja imam zaista jednu obavezu da dam par komentara na ovaj prvi krug izlaganja, jer je dosta ova ilustrativno prezentirano, što sve navodno Crna Gora gubi zbog Montenegro Airlinesa. Znači navedene su i bolnice, navedene su i škole, navedeni su vrtići i to je navedeno i stalo se negdje na pola priče. Što je trebalo još da se kaže nije rečeno? Odakle se grade ti vrtići, odakle se grade škole, odakle se grade bolnice, odakle se daju besplatna sredstva za osnovce, odakle se gradi starački dom? Gradi se iz budžeta, odnosno finansira se iz budžeta, gradi se na način koji se gradi, ali izvor finansiranja je budžet. Šta je prihodna strana toga budžeta? Prihodna strana tog budžeta su porezi i doprinosi i ostala primanja od kojih su porezi daleko najznačajniji dio. Ti porezi su dominantno osim dijela koji se tiče poreza i doprinosa iz državne uprave na zarade i iz privrede.

Montenegro Airlines je privredno preduzeće koje zajedno sa ostalim državnim preduzećima puni budžet Crne Gore i ako pokušaji da se predstavi da je Montenegro Airlines neto primalac iz budžeta činjenice su potpuno drugačije. Znači samo direktan doprinos budžetu Crne Gore, na primjer u 2018.godine jeste 7,84 miliona eura. Ako se uzme u obzir da se dio od ovog prihoda koji je pomenut od 180 miliona, a to je nekih 25 miliona odnosi takođe na poreska i ostala primanja koja direktno utiču na budžet, znači da je ukupan doprinos Montenegro Airlinesa budžetu Crne Gore u jednoj godini 34 miliona eura.

Ono što je činjenica da je zbog situacije u kojoj se nalazila dio troškova, odnosno dio prihoda ostao neplaćen. Mi upravo prezentiramo ovaj plan i upravo donosimo ovaj zakon da bi se ove pare višestruko vratile u budžet u vrlo kratkom vremenskom periodu i pritom zadržali jednu firmu sa multiplikativnim efektima na kompletnu crnogorsku ekonomiju. Znači, sve i da stavimo sa strane te efekte jedna stvar koja je jako bitna i koja se zanemaruje jeste da je to jedan od najsloženijih tehničko-tehnoloških sistema u državi i da zahvaljujući strukturi i kvalitetu zaposlenih u toj firmi na značajan način utiče na tržište rada Crne Gore i utiče ukupan obrazovni i radni kvalitet u Crnoj Gori. To je nešto preko čega se dosta često preskače i veliki broj ljudi, mislim da je minimum 150 ljudi može sutra ako Montenegro Airlines zaključamo da ode negdje van Crne Gore i da se vjerovatno nikada ne vrate zato što nemaju gdje da rade. Znači, interes nam je između ostalog, a sve da nije ni jedan drugi interes da te ljude koji mogu na globalnom tržištu u bilo kojoj firmi da rade da sačuvamo u Crnoj Gori i da sačuvamo taj kvalitet i taj nivo tržišta rada koji postoji. Mogu samo jednu stvar da kažem. Poslije tri godine provedeno u Montenegro Airlinesu i kompletnih napora što smo uradili i na planu očuvanja te firme i na planu pripreme ovih materijala koji su danas pred vama da ako se ovaj zakon ne usvoji 01.01.2020.godine Montenegro

Airlines više ne postoji. Koji su efekti, mislim da će kolege iz Kluba poslanika vladajuće koalicije i mi sa ove strane u nastavku dati da vidite koji bi to zaista negativan efekat bio po ekonomiji Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:08:16)

Zahvaljujem ministru i predsjedniku Odbora direktora. Komentar ima Draginja Vuksanović i Predrag Sekulić. Izvolite.

VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ DRAGINJA (27.12.19 17:08:24)

Zahvaljujem.

Vi ministre tvrdite da ovo nije državna pomoć, već da je biznis. To znači u prevodu da je Crna Gora biznismen. To još nijesam čula da država ima status biznismena.

Građani Crne Gore, ovo je državna pomoć i u ovom sučaju nezakonita državna pomoć, a nezakonita državna pomoć shodno članu 5 stav 2 je: "Pomoć koja je dodijeljena bez prethodne prijave i prije odlučivanja Agencije o usklađenosti te pomoći sa ovim zakonom".

U članu 12 istog zakona piše: "Državna pomoć, prijavljena u skladu sa ovim zakonom, ne smije se dodijeliti prije odlučivanja Agencije o usklađenosti državne pomoći sa ovim zakonom". Agencija je odlučila da mišljenja nema.

Prema tome, ovdje se radi o nezakonitoj dodieljenoj državnoj pomoći. Nemojte sada Vi ministre, uz društvo poštovanje, da izazivate zabunu u javnosti da kažete da ovo nije državna pomoć, jer šta može biti drugo u iznosu od 155 miliona eura iz džepa građana osim državna pomoć na njihovu štetu.

Pošto se moje diskusije dotakao i gospodin Vukićević, ja sam baš prepoznata u javnosti, gospodine Vukićeviću od kada se bavim politikom do danas da nikada ništa ne ostavljam nedovršeno i te kako uvijek dovršim stvari do kraja, pa ću vam sada reći da nije tačno da Montenegro Airlines puni budžet. Montenegro Airlines ne puni budžet Crne Gore, ali zato prazni budžet građana Crne Gore. To je tačna konstatacija.

I drugo.

Ja se zaista slažem sa vama da nama kadar ne treba da ide iz ove firme, ali šta ćemo onda sa ljekarima koji nam odlaze svakodnevno, uvaženi gospodine Vukićeviću, zato što žive od mizernih plata. Medicinsko osoblje, medicinske sestre i one odlaze, uče njemački i odlaze iz Crne Gore. Da li to treba da zaboravimo? Šta je sa mladima koji napuštaju Crnu Goru i ne mogu da nađu posao u Crnoj Gori? Hoćete da kažete da je odličan poduhvat Vlade Crne Gore, da se novac koji pripada građanima u iznosu od 155.000 miliona ulaže u firmu i mi treba da treba da zadržimo zaposlenost sa čim se potpuno slažem, ali to ne znači da treba da tjeramo ljekare, profesore, zdravstvene radnike i omladinu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:11:03)

Hvala.

Predrag Selulić ima riječ. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (27.12.19 17:11:04)

Hvala.

Gospodine potpredsjedniče, čini mi se da smo u ovoj priči ostali malo nedorečeni. Ja vas zaista molim da se klonimo političkih pozicija i da pokušamo da sagledamo ono što je korist za državu Crnu Goru, prije svega. Crna Gora je klasična avio destinacija. Znači, ako krenete autom do srednje Evrope vam treba nekih 12 do 15 sati. Teško ćete dovesti visokoplatežnog gosta tako

što će on doći kolima poslije toliko vožnje. Takođe, taj visokoplatežni gost neće doći ni loubom kompanijom, a teško će se neko usuditi da održava, kao što to radi Montenegro Airlines recimo liniju između Pariza i Podgorice, između Podgorice i Ciriha, Podgorice Frankfurt itd.itd. Čini mi se da tu negdje moramo da razumijemo da svi ti gosti koji dolaze ostavljaju svoj novac, što je takođe benefit za Crnu Goru.

Podsjećanja radi, kada se igrala fudbalska utakmica između Crne Gore i Engleske, za jedan dan navijači su ostavili više od milion eura samo u kafiće Podgorice. Takođe, da vas podsjetim, a samo da ne zaboravimo, u primorskim gradovima koji su dovodili estradne zvijezde, a bili su na vlasti i DPS, a kasnije i opozicija, oni dovode estradne zvijezde zato što postoji taj posebni benefit, dolaze gosti i troše novac, a kasnije se taj novac ili dio tog novca kroz poreze, prireze, doprinose sliva u kase tih primorskih gradova. Samo vas molim da razmišljamo malo izvan političkih okvira. U ovom trenutku ta kompanija je u minusu 57 miliona, u ovom trenutku naš direktni gubitak bio bi 57 miliona. Da li da uložimo još nešto pa da pokušamo da napravimo profitabilnu kompaniju koja će se u nekom doglednom periodu, zaista sam ubijeđen u to, ne samo kroz posebni doprinos nego i direktno doprinijeti budžetu Crne Gore, ili da se dogovorimo ajmo, najlakše je uništiti nešto. Molim vas da izađemo izvan političkih okvira i da pokušamo da znamo što je interes države Crne Gore, znači i direktni i posebni interes, a vjerujte mi za stečaj nikad nije kasno.

Samo da dodam još jednu stvar, zamislite da smo prije tri godine sve kompanije koje su dugovale porez državi gurnuli u stečaj. Znači, u ovom trenutku država Crna Gora bi u kasi imala za te tri godine manje negdje oko 160, prije neki dan smo razgovarali oko toga, negdje oko 160 miliona eura. Samo po tom osnovu, da smo rekli ok, striktno sprovodimo zakon, imamo dogovor u Parlamentu, sve kompanije koje duguju za porez idu u stečaj. Znači 160 miliona eura nikada ne bi bilo naplaćeno u državnu kasu. Ali smo imali za to Zakon o reprogramu poreskog duga, pa smo imali ono što je bila akcija Uprave prihoda, itd. itd.

Vjerujem da je viša korist da Montenegro Airlines opstane, a vjerujem da ćemo za nekoliko godina u ovom parlamentu konstatovati da smo napravili dobar potez. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:14:19)

Hvala.

Dajem riječ poslaniku Borisu Mugoši.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 17:14:27)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Evo ja ću se nadovezati na riječi predsjednika Odbora direktora Vukićevića koji je rekao da od 01.01. sljedeće godine mi više ne bi imali Montenegro Airlines, ali trebalo je da doda da bi 32 miliona eura koje je dato za kupovinu do sadembraera bi bilo bačeno i još neplaćene druge obaveze i nemojmo ni to da zaboravimo. Kad kažemo da ga treba ugasiti ili u stečaj. Što ga nismo dali u stečaj prije pet, šest, sedam, osam godina kad je isto imao ovakve probleme. Što ga nismo dali u stečaj kad su u bord direktora te kompanije bili ljudi koji su mogli to da kažu, a sad se oni isti zalažu za stečaj, tada nisu bili za stečaj. A što bi mogli da kažemo kad već pričamo, a što bi to država mogla da dobije, tek to nije pošteno, jer to ide na ono najslabije osjećanje ljudi koji imaju potrebu da imaju veće zarade i to je klasična manipulacija. Jer, onda se postavlja pitanje kad neko kaže, a što bi dali za tih 150 miliona za plate ljekara, prosvjetara, što bi dali kad ste bili u Vladi, pa su pale garancije od 180 miliona eura za te plate. Tada nije bio taj argument kad su padale garancije do 180 miliona eura od 2010. do 2015. godine, onda nije bio argument, a što bi to uradili za taj iznos za plate.

Nemojmo to da radimo ljudi. Ovdje spašavamo državni resurs, pokušavamo. Znači brend Montenegro Airlines, on je stekao status na evropskom tržištu, on ima 30 redovnih i 15 čarter linija, zamijeniće ga neko, zamijeniće ga za dvije tri godine, sve će preuzeti putnike, ali neko tuđi. Plate će primati njihovi radnici u inostranstvu, porez će da plaćaju tim zemljama, a mi

nemamo nacionalnu avio kompaniju.

Prema tome, nemojmo da radimo te stvari i strašno mi jje bitno da kažem još jedno. Često se priča da Socijaldemokrate spašavaju neka ili se zalažu za neka preduzeća zato što u njima zapošljavaju svoje ljude. Zašto se sad zalažemo za Montenegro Airlines. Znete li šta je to dokaz - koliko su ti komentari jadni i koliko su čisto inspirisani nekom mizernom dnevnom politikom. E tako ne mogu /prekid/, prioritetima države. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:17:33)

Hvala.

Uvaženi poslanici, na ovaj način smo završili prvi krug uvodnih izlaganja i komentara koji su bili na to.

Kao što sam najavio sada govore Branko Čavor, poslije njega Andrija Popović, a onda Raško Konjević.

BRANKO ČAVOR (27.12.19 17:17:54)

Zahvaljujem potpredsjedniče,
Uvaženi ministre sa saradnicima,

Danas razgovaramo o jednom važnom pitanju nacionalne kompanije koja svakako, kao što je ovdje rečeno, ima i brend i ima po nama šansu. Valja podsjetiti da saglasno Ustavu našem, izvršnu vlast koju predstavlja Vlada se bavi pitanjima unutrašnjih i spoljnih poslova. Jedno par ekšelans pitanje unturašnjih poslova jeste i pitanje ekonomije. Zbog toga je Vlada u prilici da predloži ovaj zakon danas nama parlamentarcima da se o njemu izjašnjavamo.

Ujedno želim podsjetiti kad je u pitanju ekonomija da je jasno i kada smo razagovarali o budžetu da ova vlada ostvaruje izuzetno dobre rezultate u oblasti ekonomije, koji su prezentirani i povodom rasprave i prezentirani su javnosti, što priznaje da kažem negdje i međunarodna zajednica, ako mi pojedini to ne priznajemo i kada je u pitanju ekonomski rast i kada je u pitanju ekonomija, kada je u pitanju fiskalna konsolidacija, finansijska stabilnost, kada je u pitanju privlačenje stranih investicija, a koje je svakako značajno za svaku državu, posebno za nas u ovom razvojnem periodu, a i ono što je značajno turizam koji svake godine bilježi efekte. Upravo i strategijom ... turizmu se predviđa po jedno od značajnih pitanja, u toj strategiji je pitanje dostupnosti. Veoma važno pitanje za razvoj turizma ako ćemo da se razvijamo je pitanje dostupnosti, a znamo kod nas nije idealno dostupnost. Jedno od značajnih, upravo dostupnost koja se može omogućiti to je putem avio kompanije putem avio prevoza.

Dakle, imajući u vidu ove elemente koje sam kazao imam povjerenje u taj predlog koji je dala Vlada, baveći se na ovaj način ekonomskim pitanjima. S druge strane smo dobili i analizu Dilojta koji pokazuje jednu opravdanost ovoga ulaganja. S treće strane ovih zadnjih godina imamo poziciju menadžmenta koji se mnogo ozbiljno bavi s ovim pitanjima i napravljen je jedan plan rada koji upućuje na pouzdanost, da kažem tako, garancije da će nakon ovih ulaganja ova avio kompanija biti i profitabilna i poslovati na tržišnim osnovama.

Inače u životu i u principu i u biznisu i u nekim drugim stvarima kad imate dileme,imate nešto što postoji ili nešto što treba da se ugasi, šta ćete da uradite. Uvijek ta vječita dilema, ja sam uvijek za to, ako postoji šansa da se da šansa da to preduzeće, taj privredni subjekt opstane. Naravno ne da opstane na sili, već da opstane na argumentaciji koja je potrebna da će to preduzeće biti i profitabilno. Naravno, kada govorimo o toj šansi ona se odmah materijalizuje kroz iznos, to je šansa od 155 miliona eura. Naravno da šansa i košta, ali ovo nije klasičan trošak, ovo je prava investicija o kojoj mi ovdje govorimo.

Kada govorimo o samom trošku. Ono što je direktni trošak to je 82 miliona, trošak koji ide prema trećim licima, od kojih značajan dio troška je ključna investicija u svom ovom poslu, a to je ulaganje u nove letjelice bez kojih nema napretka ove firme. Ono što jeste značajno i kroz ovo ostvarujemo i neutralni efekat povraćaj sredstava od 73 miliona u budžet. Ako tako pogledamo i one pokazatelje koji se prezentiraju ovim analizama da se ostvaruje poreski prihod po osnovu

rada u ekonomiju od 25 do 30 miliona, imamo 80 miliona direktnih prihoda, da od 180 miliona se ostvaruju prihoda od turizma koje doprinosi svakako ova avio kompanija. Ono što pokazuje i Dilojt analiza da u slučaju stečaja kao državnim povjericima ostalo bi nam 2,8 miliona a u uslovima ostanka ovog kolektiva taj iznos je mnogo veći, dakle šest puna odnosno 18,8 miliona eura. Porezi i doprinosi na godinu su četiri miliona, aerodromske usluge četiri miliona, dakle to su sve efekti koji jesu značajni.

Bilo je priče i značajan jeste taj efekat broja putnika koji dolazi u našu državu sa ovom avio kompanijom i sa aspekta ostvarivanja direktnog prihoda i sa aspekta prezentacije turizma i naše države u inostranstvu. Siguran sam da u periodu prestanka rada ove firme da bi bilo izgubljeno vrijeme godinu, dvije i da bi to bilo izgubljeno vrijeme i za dolazak turista na ovom prostoru. Takođe, ono što jeste značajno i ovdje istaknuto da imamo već razvijene postojećih 30 destinacija u 15 država, takođe veoma značajan pokazatelj koji strašan benefit i dalje daje garanciju neku da ovaj kolektiv ima šansu da opstane i da tržišno posluje.

Ono što se svi zalažemo, i Vlada i svi mi zajedno kada je u pitanju zaposlenje, da sačuvamo zaposlenja i da otvaramo nova radna mjesta. U ovom kolektivu radi blizu 400 ljudi među kojima dosta značajno obrazovnih stručnih ljudi koje bi poželjele mnoge avio kompanije. Zbog svih ovih pokazatelja jasno je da ćemo se mi zalagati i zalažemo se za davanje šansi i opstanak ove kompanije.

Ono na kraju samo potpredsjedniče, ako dozvolite da kažem, pored svih ovih ocjena važna je odgovornost koju trebamo istaći u realizaciji ovoga zakona i ostanka oko ove kompanije koja je višedjelna. Ipak, ključna odgovornost je na menadžmentu da već na planiranim aktivnostima, na analizama, promjenom koncepta rada, unapređenjem metoda rada, procedura, kapaciteta, kadrovskog jačanja, ukupno radi na pojačanju prihoda i smanjenju troškova rada. Odgovornost je svakako i Ministarstva saobraćaja i Vlade koji su predlagači ovoga zakona nama u Parlamentu da u redovnom radu kompanije, kroz nadzor i kontrolu obezbijedi ove ciljeve o kojima danas kroz ovaj zakon govorimo. Naravno, odgovornost je i na nama ovdje danas u Skupštini koji donosimo ovaj zakon. Mi smo upravo na Odboru za ekonomiju predložili da u narednoj godini, dogovorićemo već termin, da napravimo jednu vrstu analize efekata za devet mjeseci da se uvjerimo na samom Odboru za ekonomiju u kom pravcu ide proces oporavka kolektiva.

Na kraju, još jednom potpredsjedniče, zahvaljujem i podržavam ovaj predlog zakona.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:24:33)

Zahvaljujem se poslaniku Branku Čavoru.
Andrija Popović, nek se pripremi Raško Konjević.

ANDRIJA POPOVIĆ (27.12.19 17:24:44)

Hvala potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade i borda direktora Montenegro Airlinesa,

Što se tiče samog Prijedloga zakona o konsolidaciji Montenegro Airlinesa, izreći ću stav crnogorskih Liberala. Država treba zaštititi i sačuvati Montenegro Airlines i u tom pravcu najavljivano obezbjeđivanje budžetskih sredstava za narednu godinu kojim se predviđaju izdvajanja za konsolidaciju te kompanije je potez kojio Liberalna partija podržava. Nacionalna avio kompanija ne bo trebalo biti ocjenjivana isključivo po visini profita ili gubitka, već po značaju koji ima za Crnu Goru, njenu ekonomiju, turizam i imidž. Flota aviona Montenegro Airlinesa nije samo niz aviona, već je simbol postojanja jedne države koja ima nacionalno značenje i pokazatelj je snage te zemlje. Dakle, nacionalni prevoznici poput Montenegro Airlinesa bez sumnje su predstavnici zemlje porijekla i oni nijesu samo avio kompanija već su i država. Kao prijevoznik Montenegro Airlines je vjerovatno zaradio više za Crnu Goru nego bilo koja reklamna kampanja. Koliko su isprepletene avio kompanije i nacionalni brendovi najbolje se vidi kroz to da većina prevoznika i dalje u vazduhoplovstvu prikazuje nacionalnu zastavu zelje ili njene nacionalne boje.

Iz tih razloga avio kompanija Montenegro Airlines je predstavnik nacionalne kulture, vrijednosti i karaktera Crne Gore.

Montenegro Airlines ima višestruki značaj za državu i njen imidž i to ne samo kao preduzeće koje obavlja avionski putnički prevoz već prevashodno kao neko ko promovise našu državu i njenu otvorenost prema svijetu i težnju da uspostavi dobre međunarodne odnose. Ne treba zaboraviti koliko je sjajnih vijesti stiglo upravo na krilima Montenegro Airlinesa i koliko su naših, recimo, sportista, sportistkinja prevezli, a mi ih dočekali slaveći naše zajedničke sportske uspjehe. Treba značaj ove kompanije mjeriti i nekim drugim instrumentima i postignućima koji danas u razvijenom svijetu znače mnogo više od budžetskih rashoda i za neku aktivnost opredijeljenih sredstava. Za imidž države značajnije je postojanje flote Montenegro Airlinesa i njihova prisutnost na aerodromima širom Evrope, nego mnoge druge planirane aktivnosti koje se sprovode i u koje se ulažu budžetska sredstva. Montenegro Airlines treba da postoji i promovise Crnu Goru kao jedan od simbola po kojima se nacija prepoznaje van njenih granica.

Ako bi se prihvatio scenario onih koji zagovaraju uvođenje stečaja ili gašenja Montenegro Airlinesa onda bi Crna Gora ostala bez jedinog avio prevoznika, a zatim bi mogli po istom principu ugasiti i željeznički prevoz jer i on posluje sa gubicima. Na kraju možda i prekinuti izgradnju samog autoputa, jer neko smatra da je neisplativ, kako su nekad govorili autoput od nikud do niđe. Znači, Crna Gora bi trebala da izgubi saobraćajne veze i infrastrukturu da se vrati u tamni srednji vijek iz kojeg protivnici kompanija i svega što ima predznak crnogorskog tako često pribavljaju argumente o svojoj prošlosti. Onda bi građani morali da plaćaju inostranim kompanijama i prevoznicima i da zavise od njihovih prioriteta i poslovnih politika da li će i pod kojim uslovima lećet avioni u i iz Crne Gore.

Puno je razloga zbog kojih se nacionalni avio prevoznik treba sačuvati bez obzira na postojeće probleme koje ima i upravo zbog toga treba dati šansu da se u narednom periodu pronađe odgovarajući model koji će obezbijediti trajniju sigurnost ne samo kompaniji već i putnicima koji koriste usluge našeg nacionalnog prevoznika. Uz neophodnu racionalizaciju broja zaposlenih do nivoa optimizacije svih radnih mjesta značajno bi se rasteretila troškovna strana budžeta i stvorio prostor za investicije u nabavku novih aviona i proširenja kapaciteta pratećih poslova u segmentu turističke, odnosno destinacijske ponude.

Na samom kraju, moram istaći da smo mi poslanici dobili ovo zbunjujuće mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije, a u samom obrazloženju Prijedloga zakona je navedena potpuna usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i međunarodnim konvencijama. To bi trebalo do kraja rasprave da i mi poslanici koji ćemo se opredjeljivati o ovome da ipak jasnije znamo stav Agencije za zaštitu konkurencije. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI RANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:31:03)

Hvala gospodine Popoviću.
Kao što sam najavio Raško Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 17:31:10)

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre, kolege iz Montenegro Airlinesa, iz Vlade, Ja i Vi ministre nijesmo se slagali oko ovih pitanja. Možda će sad vama biti i građanima Crne Gore i možda i vama malo začuđujuće ovo što ću da vam kažem, ali vam ja čestitam. Znete zbog čega vam čestitam. I kad se ne slažem s nekim, ako vidim da taj čovjek ima sposobnost da progura neke stvari i da pri tome, oni koji su mu svakodnevno govorili da to što radi ne valja, vaši koalicioni partneri, danas kao bele lale podržavaju ovo što vi predlažete. Vi ste im progurali aerodrome pod koncesiju zbog kojih su oni ... Sad im gurate 155 miliona za Montenegro Airlines, oni se bune dva tri dana i danas kažu - ministre Vi ste u pravu. Ja Vam zbog toga čestitam. Dakle, politička vještina. Kako ste to ministre uspjeli ne znam, ja se i dalje ne slažem s Vama, reći ću vam zašto, ali ne mogu da ne primijetim ovu stvar. Više hvale ovaj projekat od Vas.

Ministre ono što, u drugom dijelu ću to negdje da kažem, ali ja Vas upućujem na, i sve poslanike, gledajte, puna su nam usta Evropske unije. Današnje novine, a saopštenje Evropske komisije od prije desetak dana, citiram: "Pravilno rješavanje slučaja Montenegro Airlinesa je važan test za funkcionisanje crnogorskog sistema državne pomoći i za dalji napredak u pregovorima u poglavlju 8 - Konkurencija. Primili smo k znanju da je Vlada utvrdila Prijedlog zakona. Agencija za zaštitu konkurencije kao institucija odgovorna za pitanja državne pomoći nadležna je za davanje mišljenja o nacrtu zakona. Pozvali smo crnogorske vlasti da nas konsultuju o nacrtu zakona i podijele s nama mišljenje institucije odgovorne za državnu pomoć". Nije ovo mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije zbunjujuće. Oni samo nijesu htjeli da stave potpis na ovu stvar, ništa drugo. Našli su formulaciju da daju mišljenje bez mišljenja, time su sačuvali to troje, četvoro ljudi koji su Savjet Agencije, prebrižili su brigu i rekli - do nas nije. Do nas nije, mi nećemo odgovarati ni za šta, a ja mislim da imate jedan ozbiljan znak pitanja u svim daljim našim razgovorima sa Evropskom komisijom, jer pokazujemo da institucije koje smo formirali koje bi trebale da budu nezavisne, dakle mi radimo mimo njih.

Koleginica Vuksanović je ukazala na Zakon o državnoj pomoći. Svi vi znate ovaj zakon jednako kao i ja, mislim da preuzimate jedan dio odgovornosti koji ne biste trebali po mom mišljenju. Ministre, ja razumijem da ste Vi naslijedili značajan dio problema ovdje. Ja ću vam sad reći jednu prostu računicu, gdje snosimo, možda gospodin Krivokapić snosi malo više odgovornosti od mene, ali je snosi svakako, dakle u kadrovskim rješenjima za određene stvari. Ovdje je predsjednik Parlamenta građana ove države, u dva projekta, koštao 255 miliona eura. Da objasnim kako. Jesmo li dijelili odgovornost svi mi zajedno kada se gradila prva dionica autoputa i uvijek kad se dijeli odgovornost ja takvu vrstu projekata podržavam. Mislim da je to transparentnije, dobili smo papire, mišljenje Agencije, biznis plan Dilojta, sad neka svako glasa kako misli i svako preuzima svoj dio odgovornosti. Nema nikakvog papira koji nam nije bio na uvid prije nego što smo odlučivali, svako neka ponese svoje breme. Isto smo tako imali vezano za autoput i svi podržali taj projekat, ali smo bili obmanuti. Sad su građani nakon tog projekta, jer nije bilo struje, ako ja ministre ne govorim nešto što nije tačno, Vi ustanite pa recite, dakle nije bilo struja, voda, petlja. Skoro 100 miliona, skoro 100 miliona. Ovdje kad je bila rasprava dijeljeni su lifleti, dijeljeni su lifleti da je sve obuhvaćeno, dakle 100 miliona. Prije Vas, ministar saobraćaja je bio naš predsjednik Skupštine. Recite mi podatke o dugu Montenegro Airlinesa kad ste došli u Vladu i za Aerodrom i za sve drugo.

Prema tome, meni smeta ovdje, ja od vas koji branite ovaj zakon tražim samo jednu stvar, ako vjerujete u ovo preuzimate samo odgovornost. Meni treba samo jedna rečenica - mi vjerujemo u ovo, mi smatramo da je ovo dobro i mi preuzimamo odgovornost. Sva naša dalja priča je izlišna. Znao zašto? Zato što svaki papir, svaki podatak, svaki biznis plan itd. više ljudi će da gleda iz različitih uglova i da o njima ima različita mišljenja. Na kraju krajeva, bez obzira na materijale koje ste nam dostavili nemamo svi isti nivo informacija. Da nam se više ne dešava u crnogorskom Parlamentu, da nam ne dolaze projekti, živi ljudi nam predlažu ate projekte, kad ti projekti "imaju problema" onda niko nakon toga nije odgovoran. Moja sugestija, neka građani znaju, samo neka neko ustane i kaže - mi suštinski vjerujemo u ovaj projekat. Aferim. Građani znaju koliko će ih ovo koštati, ovo će da ih košta 155 miliona eura. Vi kažete da će Crna Gora od toga da ima koristi, proći će godina, proći će godina i po, proći će dvije godine, viđećemo.

Ali, znate na šta me podsjeća ova stvar, sad je, recimo, svježe, na Budvu. Kad je rađeno ovo postrojenje dolje u Budvi, itd. negdje 2011. godine slična priča bila, ovo je super za Budvu, ovo je fenomenalno, dajte da damo garanciju države, lijevo desno, sad ispade veliki problem. Nadam se da neće biti tako, nadam se.

Kad je bio Kombinat aluminijuma isto je bila priča dajmo garancije 130 miliona itd. na kraju smo opet imali problem. Možda s ovim nećemo da imamo problem. Zato sam ja u tom dijelu, "imao sam imao svoj stav", upozorava u protekle tri godine da se dođe do nekog rješenja, da se podstakne neko rješenje, mislim da kasnite sa ovim. Činjenica da predsjednik borda direktora kaže da za pet dana će firma stati ako se ovo ne usvoji, pokazuje da se kasni.

Oko doprinosa, aviodostupnosti itd. Samo jedan podatak za građane, 8,6 hiljada je prihod po glavi stanovnika na Islandu od turizma, kod nas je 1,6 hiljada. Na Island možete da dođete plivajući, što nikome ne bih preporučio, avionom i brodom. Znači plivajući, avionom i brodom. Plivanje nemojte pokušavati, jer nema šanse da ćete doći, brodom i avionom moguće. Znao što je

probleme? Što Island nema svoju avio kompaniju. Vidite koliki je prihod od turizma, 300 hiljada stanovnika ima.

Prema tome, ja nijesam sklon da pomislim da, jer ja mislim da ne dolaze ljudi u Crnu Goru zbog naše avio kompanije. Oni dolaze dominantno zbog ovoga što nam je ovdje Bog dao i interesovanja za to. I ministre, dakle, ovdje sam čuo od gotovo svih sagovornika sljedeću tezu. Dajte da sačuvamo ovo jer će prihodi da idu u našu državu, nećemo strance, nećemo čuda, stranac itd. Ljudi moraju da shvate jednu stvar, Vlada ovo radi jer daje Aerodrome na koncesiju. Da stvar pojednostavimo do kraja, po planu koncesionar bi trebao da uđe mart, april, maj u Aerodrome i kad dođe koncesionar mora da se zna red, mora svako da plaća tržišno, svako mora da plaća tržišno. Vraćam se na početak priče, zato vam kažem /prekid/... Ali, vi ste ubijedili koalicione partnere koji su se onako znate žustro zalagali da Aerodromi ostanu u državnom vlasništvu, ubijedili ste ih da treba Aerodrome koji imaju 10 miliona profita, treba dati pod koncesiju. Zašto oni vas ne ubijediše da ovaj Montenegro Airlines date nekome pod koncesiju, to je bilo bolje. Prema tome, ono što je očekivanje, bio bih sklon da sam na vašem mjestu malo više pažnje da obratim na ovo mišljenje Agencije. Imate još nekoliko dana, pogledajte, oni kažu da nemaju dokumentaciju, dostavite svu dokumentaciju izazvaće nam problem sa Evropskom komisijom u perspektivi. Nezakonita je državna pomoć na koju Agencija nije rekla da odobrava /prekid/ računu pozivanje na član 12. Ovo je novac iz budžeta, direktno državna pomoć.

Po članu 2 zakona samo sagledajte te stvari bolje nemojte da ostanete bez mišljenja ključne institucije, to ima svoju posljedicu.

Prema tome, poštovani građani, naš politički stav je sljedeći. Mi mislimo da zbog ovakvog opredjeljenja Vlade i davanja 155 miliona i činjenice da je jedan od ključnih državnih resursa Aerodromi Crne Gore idu pod koncesiju, država gubi 155 miliona. Treba da vam bude jasno da zato ove godine i zato naredne godine, neće biti ni povećanja za penzionere, ni većeg povećanja što su tražili zdravstveni radnici, ni prosvjetni radnici, ni policija. Ako vam kad manjka novca, da budem ovako jednostavan u iskazu, u novčaniku, sjetite se glasanja u ovom Parlamentu, a za jednu godinu i po ili dvije ili do godinu ćemo da vidimo kako se ovaj projekat realizuje. Ako ovo bude kako Vi zamišljate ministre Nurkoviću, ja nemam nikakav problem da javno kažem bili ste u pravu. Ja se nadam da Vi nećete imati nikakav problem, da kažete meni poslaniče Konjeviću bili ste u pravu nijesmo pogriješili. Naravno ni meni ni Vama to u pravu osim ovog crnogorskog femkanja neće značiti nešto specijalno, jer ćemo u slučaju da ja budem u pravu bačiti 155 miliona eura. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:43:26)

Hvala dao sam vam duplo vremena nego što ste imali i jedan ovako komentar čini mi se da ste komentarisali i imali određenu diskusiju u odnosu na gospodina Brajovića, koji nije ovdje. Vi možete da kažete bio sam prijavljen pa on je mogao da zna da ću da govorim nijeste bili na vrijeme prijavljeni tekst ste naknadno bili prijavljeni, nijeste bili prijavljeni.

Dajem riječ Borisu Mugoši.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 17:44:01)

Znači, replika je što je rekao ubijedili ste kao bele lale i na taj način pričao.

Tako da je uvaženi potpredsjedniče vama se obraćam pošto vi tumačite, a ne bivši predsjednici Parlamenta, Vama sam se obratio i definitivno to je jedna vrsta omalovažavanja rada nekoga, ja mislim da to ne zahtijeva repliku, nema nikakvih problema da diskutuje.

Prvo uvaženi, građani i građanke kada govorimo o auto-putu to je bio 100% projekat zajedničkog SDP-a, od prve do poslednje riječi, ja sam bio dio te partije, ja se ponosim što je to bio projekat zajedničkog SDP-a i sad neko priča o tom projektu na ovaj način, samo zato što je sad u opoziciju građani Vi će te proicijeniti o kakavoj se principijenosti radi.

Druga, stvar koja je netačna, nije nas ministar Nurković, ubijedio oko koncesija za aerodrome, to je potpuno jasno razlikujemo se ne samo sa kolegom Nurkovićem, nego i sa

kolegama iz DPS-a, tako da možete vi non stop pričati da je neko nas ubijedio nije, samo što je problem što neko o aerodromima nije pričao od avgusta 2018.godine, kada je bila javna rasprava do prije dva mjeseca ništa, ništa nije pričao, e onda se sjetio da su izbori, pa da tu pokuša da na osnovu te priče možda stekne cenzus u Tivtu. Što se tiče stvari oko Montenegro airlines, uvaženi kolega Konjević, je bio ministar finansija u Vladi Crne Gore. Svakog dana mogao je da inicira postavljanje stečaja, svakog dana Poreske uprave bi bila organ u njegovom sastavu, a imamo je čestu komunikaciju sa direktorom Poreske uprave, kolega Krivokapić, a možda griješim da je on bio u bordu direktora Montenegro airlines i kolega Krivokapić i drugi najveći odnosno potpredsjednici partije, poslanici sadašnji ni jednog trenutka se ovo pitanje nije postavljalo oko Montenegro airlines, a vjerujte mi to su bile godine kada posledice takve vrste poslovanja sad snosimo. Tako da meni nije problem da stičemo nekakve političke poene, to je najmanji problem, jer to je očigledno postala realnost kada je u pitasnju crnogorska politika. Ali nije u redu da neke stvari pričamo na način kao da nekad nijesmo bili zajedno i da ne znamo mnoge stvari jedni o drugima. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:47:14)

Samo da se dogovorimo.

Gospodin Mugoša je tražio repliku i obrazložio je svoje razloge. To je dosta kreativno tumačenje replike bilo, ali je ipak moja obaveza da procijenim koliko na nekog utiču određene riječi to je moje pravo po Poslovniku. Imam to pravo da procijenim i procjenjujem u ovom konkretnom slučaju da je gospodin Mugoša imao pravo na repliku. Nakon toga je i gospodin Krivokapić tražio repliku. Nijesam siguran da ovo nije baš kreativno tumačenje, ali ako sam bio senzibilan prema gospodinu Mugoši iz dosta razloga, ovom drugom nemam previše razloga pokušaću da budem principijelan i daću repliku gospodinu Krivokapiću.

Izvolite, gospodine Krivokapić, ja sad dajem riječ gospodinu Krivokapiću, koji se javio. Vi ste se javili proceduralno obično pitam po članu 102 iz kojeg razloga se javljate za proceduru. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 17:48:32)

Kolega Gvozdenoviću, Vi ste čovjek od iskustva. Dugo ste radili i u Vladi i u Parlamentu. Dakle, kada ste za neki projekat Vi ste podržavali mnoge projekte, ja sam podržavao neke projekte, gotovo sam siguran da ni vi ni ja nijesmo podržavali dodatne troškove na te projekte od 100 miliona eura. Dakle, nije problem u projektu autoputa, nego je problem što je taj projekat autoputa koštao građane još dodatnih 100 miliona, ministre ako ovo nije tačno što ja kažem Vi ustanite pa recite.

PREDSJEDAVALAČI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:49:12)

Hvala Vam.

Važno je pitanje i zbog toga ćemo dati mogućnost svima kreativno tumačenje Poslovnika to zavisiće biti od svake sjednice.

Dajem prvo riječ Ranku Krivokapiću, posle toga ću dati proceduru Nikoli Rakočeviću.

RANKO KRIVOKAPIĆ (27.12.19 17:49:45)

Potpredsjedniče radi se o ogromnom iznosu i radi se što je najgore Key study da ovakve greške se ne ponavljaju. Mi smo zbog toga otišli u opoziciji da bi ta ekonomija pohare stala da jo ne bismo davali legitimitet. Tačno ja sam čak možda i lično tvorac ideje gradnje autoputa kada je krenula prodaja Telekomu, pa će ćemo spasiti te pare, tih 117 miliona, pa dogovorimo da se

ostave da se gradi autoput. Naravno tek mi je poslije saopšteno od mojih ministara da su te pare potrošene, da ih nema više kad smo došli blizu autoputa. Ali to je problem kad neko ne zna davno sam rekao neznanje ili korupcija, dok sam bio u vlasti 2013.godine, ili neznanje ili korupcija kod autoputa. Znači, autoput ćemo imati najskuplji na svijetu. Uporedite ga sa cijenom autoputa u Bosni i Hercegovini ministre, koliko je najskuplji kilometar. Ja znam koliko je, najskuplji kilometar autoputa u Bosni i Hercegovini pitajte ih koliko je. U Crnoj Gori najskuplji je na svijetu. Pritom je zaboravljena voda, struja, petlja, ja se pitam ima li i asfalta ili neznanje ili korupcija vrijeme će pokazati.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:50:52)

Poslaniče Krivokapiću, Vi imate repliku i Vaša diskusija mora biti usmjerena u pravcu za koji ste se javili. Ja sam shvatio da ste Vi uzeli repliku zato što je Boris Mugoša, rekao da ste bili predsjednik borda, ja sam shvatio da je to bilo, ja sam shvatio i tada ste digli ruku i tada ste tražili.

RANKO KRIVOKAPIĆ (27.12.19)

Znači, ministre, isplivaće, znam da je u Makedoniji rečeno u prisustvu predsjednika DPS-a, njihov ministar, da je bila korupcija 250 miliona do tada otkriveno, u prisustvu predsjednika DPS-a, čekam. Znam koliko to može biti kod nas, ali znam da je najskuplji na svijetu i čakam, brojim, čeka i pravim uporednu analizu. Ne znam, neznanje ili korupcija, rekao sam za KAP i sad kažem za autoput. Ideja jesta moja, kao i svaka ideja mogu da vam unište najbolju ideju najgori izvođači i tako je sa zgradom, možete da crtate šta hoćete, zgrada će pasti ako je grade loši izvođači.

Oko Montenegro Airlines, tačno je, ne samo to no smo tražili da se otkupe aerodromi Crne Gore. Evo zapisi ovdje imam ih tu, imam čak i ugovor koji mi je tada još ministar dao između /upadica/s kup je mnogo, dao mi ga je tada Air Srbija koji je sklopio, on mi ga je tada dao kao ministar, imam ga tu, koji je inače tajan koji nemaju u Srbiji. To je bila izgradnja, drugo je bilo tržište i Montenegro Airlines je obavio svoj posao gradnje Crne Gore kao destinacije, tržište nije imao lounkostere, mi smo tek preuzeli Aerodrome i imao je svoj cilj.

Vrlo prosto reći ću u diskusiji i tu završavam, vrlo prosto. Volio bih ja, gospodin Sveto Marović je govori, "bolje biti zdrav nego bolestan", otprilike su takve vaše diskusije. Boje da imamo kompaniju nego da je nemamo, pa bolje naravno. Bolje da smo zdravi nego bolesni, bolje da smo bogati nego siromašni, ali to košta. Košta penzionere 1.250 eura, po glavi penzionera. To je politika i znanje, da zarađujete, a ne gubite i što je najgore nema odgovornosti. Tu se ne slažem ni sa vama ni sa kolegom Konjevićem. Džabe će se pokazati ko je u pravu kad ćemo mi bespovratno izgubiti novac. Da li ćete Vi biti krivi kad odgovornosti nema, hoćete li biti i ministar, ni to nije bitno. Otići će 150 miliona i ko zna što sve još sa tim, vrijeme, kao najskuplje. Izvinite što sam prekoračio.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:53:40)

Nikola Rakočević.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (27.12.19 17:53:41)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Samo sam proceduralno htio da reagujem, mislim da mogu pomoći u ovoj razmjeni

argumenata, odnosno političkih uglova između SD-a i SDP-a, posebno kao neko ko uvažava i prosto zalaže se za jake koalicione odnose SD i DPS-a, ali i neko ko negdje možda u nekoj budućnosti priželjkuje mirenje Socijaldemokrata i SDP-a. Smatram da ova razmjena mišljenja doprinosi takvom jednom boljem razumijevanju, jer znate kad ste u svađi nakon razmjene mišljenja onda možete da dođete do ... , što bi se reko. Tako da moja proceduralna reakcija je bila u pravcu da shvatio sam da ste dali gospodinu Konjeviću pravo da komentariše kratko, pa bih zamolio da možda budemo fleksibilni pa da damo i gospodinu Mugoši da se osvrne na ono što se čulo ovdje.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 17:54:52)

Prvo, nisam u negativnom kontekstu, čini mi se, nikoga pominjao tokom moje diskusije, samo sam govorio o činjenicama i da su izazovi u poslovanju Montenegro Airlinesa postojali uvijek i da se na te izazove gledalo drugačije kad ste bili u organima upravljanja i sad kad ste u opoziciji. Samo mi je to bila konstatacija. Znače što je meni jedna od važnih stavki u politici, to je da kad nešto kritikujete date predlog. Znači, ja ovdje nisam danas čuo ako ovaj model ne valja recite jasno građanima što valja. Ako ove cifre nisu dobre, koje su dobre. To bi trebalo da bude naš doprinos kao poslanika građanima. Sve ostalo je nešto što možda lijepo zvuči, ali od toga što lijepo zvuči najmanje koristi će imati oni koji traže od nas odgovornost, a to su građani. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 17:56:06)

Ivan Brajović tražio je repliku i pozvao se na član 101.

IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 17:56:15)

Poštovane kolege, ja sam ovdje čuo da sam pričinio štetu enormnu, u ogromnim količinama, od mojih bivših partijskih saradnika koji su svaki detalj tog projekta dok sam ga ja vodio znali, koji su hvalospjeve govorili o tome da je to najbolje branjeni, najbolje realizovani projekat, najbolje ugovoreni projekat u ovom Parlamentu i koji su se divili da sam imao nastup u Parlamentu gdje je naduža rasprava trajala, četiri dana o tom zakonu. Nikada o nekom zakonu nije trajala u ovom Parlamentu toliko rasprava, a da sam ja govorio gotovo koliko kompletna opozicija. Svaki detalj o tom projektu smo razmjenjivali, mi smo funkcionisali kao partija. Pri tome ovdje ja neću komentarisati kad neko misli da je idejni tvorac svega i svačega i autoputa i bilo čega drugog. Samo govorim o tome, dajte da pokažemo malo korektnosti u saopštavanju, a baš poslije onako tenzičnog dana juče ne želim da podižem tenzije, nego da govorim o tome da svi ovdje koji su pričali o tome kao i ministar znaju, da u tom projektu ništa nije propušteno, da se u projektnom zadatku i zahtjevima investitora nalazi i petlja i struja i vodosnabdijevanja.

Zna se odlično da je projekat prve faze autoputa išao kod kontaktne tačke sa petljom Smokovac do Mateševa i da je on tako ugovaran. Da je ono što se odnosilo od dijela priključka na magistralu bio samo jedna priključak koji smo mi analizom utvrdili da kad imamo tako savremen autoput koji ćemo dobiti, ja se nadam, krajem iduće godine onda nam treba da imamo i pristojan priključak na magistralu. Tada je rečeno - projektujte pelju koja je inače sastavni dio sljedeće faze sad ka sjeveru Mateševo - Andrijevića, a ka jugu petlja Smokovac - Farmaci, obilaznica Podgorice i realizovaće se samo taj dio petlje koji znači priključak na magistralu. Ništa nije zaboravljeno. Vodosnabdijevanje, naravno, da nije zaboravljeno, jer se podrazumijevalo da će CRBC kao izvođač projekta da obezbijedi vodosnabdijevanje uz put, da obezbijedi tunele cisternama. Mi smo onda rekli, pa čekajte, taj autoput treba da razvije sjever i taj autoput treba da ima poseban vodovod koji će služiti tu regiju i onda smo to ugovarali. Struja, naravno, da nije zaboravljena nego je ukalkulisana u svemu ovome, ali je razgovarano o tome da se izuzme iz ugovora klizna skala koja je tada bila strašna odgovornost za investitora, jer se radilo po FIDIC-ovoj Žutoj knjizi, kad se

na osnovu idejonog projekta ugovaraju projektovanje i izvođenje radova. Niko ne bi mogao da dozvoli da klizna skala ostane u ugovoru gdje je inače po FIDIC-u bila predložena, zato što vi onda ne možete sredstva iz budžeta da planirate, na taj način jer ne znate koliko su ona za tu godinu potrebna. Ništa od ovih detalja nije propušteno sve se to nalazi ovdje.

Ja sam rekao da je bilo negdje u nekoj izjavi mnogo petljanja oko petlje i to nije neznanje. Mogu da razumijem, naravno da sam moje kolege vrlo što se kaže konstanto obavještavao o svemu, pa to je naš najveći projekat bio, pa mi smo se svi hvalili. Znae što su rekli? Napravili smo ogromnu uslugu zato što umjesto da si ministar unutrašnjih poslova ti si ministar saobraćaja i donio si najveći projekat Crnoj Gori, ako tu ima volje to može da se prizna. Ako neće, kao što se mnoge stvari zaboravljaju ili na neki način drugačije prezentiraju. Mi smo se hvalili tim projektom jer je to bilo nešto kad pokazujemo, kad uzmemo nešto da radimo to ćemo završiti. Najbolje vođeni projekat, to i predsjedavajući zna jer je učestvovao u jednom dijelu tog projekta u posebnom timu, koji je realizovala, osmišljavala, realizovala Vlada Crne Gore. Na moje zadovoljstvo ja sam bio na čelu tog projekta, e sad ne moramo da stvaramo sebi poene pokušavajući da nanese štetu drugima. Da li to rade neki nekadašnji prijatelji ili ne nema veze, prvo treba ljudski i korektno da se ponašamo, a političke razlike postoje, ne postoje. Ponavljam, sve ovo odlično znaju, mogu da negiraju danas hiljadu puta.

Kada govorimo ovdje i o Aerodromima i Montenegro Airlinesu, nisam slušao što je kolega Mugoša govorio, ali sam siguran, naravno mnogo o tome razgovaramo u partiji, da je rekao da mi nikad nećemo odustati od dokazivanja i borbe da koncesija nije dobar model za razvoj Aerodroma, da to treba da radimo sami. Nikad nijesmo, takođe rekli da Montenegro Airlines treba ugasiti. To je kompanija koja treba Crnoj Gori. Mi smo se, pogotovo kolega Mugoša i ja našim amandmanima koje ćemo predati značajno popravili ovaj tekst zakona. Inače bismo mogli da kažemo sve prethodne vlade i svi prethodni ministri saobraćaja su mogli da riješe taj problem ovako - otpišite sve dugove, uložite pare, pa tako može da se riješi i željeznički prevoz i željeznička infrastruktura i Crnogorska plovidba i Barska plovidba. Ovo što smo mi pokušavali da uradimo amandmanima i što vjerujem da ćemo naći dogovor jer smo razgovarali s premijerom i predstavnicima Vlade, mi smo značajno unaprijedili stvari. Pri tome nemojte da populistički govorimo o tome kako ćemo dati 155 miliona. Nećemo. Prvo, nadam se da smo uradili to da se tih 50 miliona za lizing aviona, ranije je stajala kupovina aviona, za lizing oprodijeli ako vidimo da je kompanija pokazala da je zrela da može očišćena od dugova da funkcioniše i da uspješno posluje.

Drugo, pretpostavljam da je to moj kolega Mugoša detaljno objasnio, većina ovih stvari koje otpisujemo dugova se ponovo vraćaju u budžet. Onda se može reći da, izgubili smo dugove. Koje smo dugove izgubili. Dugove koji se ne mogu naplatiti. Prema tome, dajte da govorimo krajnje otvoreno o činjenicama. Volio bih svakako da je mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije takvo da se kaže precizno i jasno, a ne ovako kako se kaže nemamo dovoljno elemenata da konstatujemo nešto. Dajte o tome da razgovaramo. Mi smo ovdje u Parlamentu da predložimo građanima, ne da kupimo male sitne političke poene nego da građanima objasnimo zašto mislimo da su naši stavovi bolji ili lošiji. Mislim ako tako postupimo neće nam biti onih scena od juče jer će i ta manjina svakog dana sve manja u našem Parlamentu vidjeti da ne može da se bavi na taj način da će ostati izolovana kada mi govorimo o ozbiljnim stvarima na ozbiljan način, a oni se bave nacijom, vjerom i bilo čim drugim. Pri tome ne potcjenjujući i vrlo uvažavajući svu tu priču i svako iskreno vjersko osjećanje.

Danas imamo zloupotreba. Pazite što piše štampa o događajima u Crnoj Gori. Pretučena sveštena lica. Imate izjave policijskih službenika koji su razgovarali i dobijali pohvale o korektnosti postupanja. Nemojte mi sebi da stvaramo te probleme nego da razgovorom u kojem se politički ne slažemo ili se ne slažemo u procjenama /prekid/prije svega korektni prema činjenicama. Svako to nosi za sebe. Pozivam vas da ovdje govorimo o tome.

Znači, sve što sam znao sve su znale i moje kolege s kojima sam dnevno razmjenjivao djelove priče. Da vam ne kažem i o nekim drugim projektima gdje su gledali pisma koja pišemo, neki su gledali pisma koje neki od nas pišu za koja su me poslije optuživali, ali kažem sve ćemo mi oprostiti, ali nećemo zaboraviti. Dajte da idemo naprijed. Meni je drago što juče nismo imali 42 poslanika za onaj zakon nego smo imali 45. Prvi put sam poslije četiri godine uputio jednu riječ od tih kolega koji su glasali zato što mislim da je to dobro. Zaista je dobro što smo glasali zajedno za NATO, što smo glasali zajedno za nešto što je, ne bi se reklo po zakonu, zakon kao zakon, ali

jeste jedan dio identitetskog zaokruživanja Crne Gore. Jeste nešto što treba da doprinese da u našoj tolerantnoj atmosferi nemamo više iskaljivanja bijesa na dva mikrofona i jedan monitor i da se, vjerujte mi, užasno stidimo zbog takvog ponašanja u Skupštini, zbog drugih. Mislim da je sva dobronamjerna Crna Gora juče odahnula i rekla - svaka vam čast, strpljivi ste, tolerantni, ali bogomi ste i odlučni. Mi takvi moramo da budemo stalno i u ovim raspravama, ali korektnost nikad nije na odmet. Izvinjavam se što sam prekoračio. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:07:18)

Hvala.

Kojim razlogom? Tražite proceduru ili nešto drugo?
Izvolite, da čujem.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 18:07:35)

Potpredsjedniče Gvozdenoviću, ako krenem da nabrajam gdje ste prekršili proceduru ne znam dokle ću stići. Samo ću jednu stvar reći. Ako je replika onda je bilo tri minuta. Ako Vi mislite da je ovo bilo tri minuta, nemam nikakav problem što je predsjednik Brajović pričao apsolutno, nisam, kao što vidite, ni reagovao, ali vas prosto molim da mi date tri minuta jer nije bilo tri nego trideset tri.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:08:00)

Tačno, niste mogli reagovati jer ste Vi tačno potrošili deset minuta. Prvo što sam uradio, prekršio sam Poslovnik koji je bio vezan za fleksibilnost Vašeg izlaganja. To je bilo prvo.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 18:08:09)

Da se ne raspravljamo Vi i ja, mi imamo normalnu komunikaciju, mogu li da dobijem, mislim da je za građane važno, neću više od tri minuta. Nemam pravo. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:08:22)

Hvala.

Sada dajem riječ Ani Nikolić, a nakon toga Ranko Krivokapić.

Imaćete obavezu da mi kažete koji sam član pogriješio i onda da to ispravimo. Ako je minutaža, to teško mogu ispraviti.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 18:08:43)

Prekršili ste Poslovnik u dijelu trajanja replike. Molim Vas da to ispravite.

ANA NIKOLIĆ (27.12.19 18:09:01)

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani predstavnici predlagača, poštovani predsjedniče Odbora, gospodine Vukićeviću, kolegice i kolege, dragi građani i građanke,

Danas kada govorimo o našoj nacionalnoj kompaniji Montenegro Airlinesu i odnosu Vlade

prema njemu da li da pomognemo da preživi ova kompanija ili ne, Vlada može da se opredijeli za dva puta, da ovu kompaniju zatvori, da izvrši stečaj i zatvori ili da kompaniji pomogne da restrukturiranjem dođe do određenog nivoa, a onda tražeći strateškog partnera završimo ovu priču na najbolji mogući način u narednim godinama.

Ako gledamo prvu varijantu, a to je stečaj i gašenje ove firme, mislim da se Vlada rukovodila ovakvim rezonima. Imamo nacionalnu kompaniju koja je stara 20 godina. Imamo kompaniju koja je za tih 20 godina ipak napravila brend i da je to bio crnogorski brend. Imamo kompaniju koja zapošljava 400, možda čak i više radnika ovog momenta. Imamo kompaniju koja na pravi način pravi multiplikativni širi uticaj na privredu Crne Gore na način što ima svoje dobavljače. U slučaju da se zatvori ova firma pušta se jedno tržište koje je jako između 75 i 80 miliona eura stranim konkurentima koji će ući potpuno džabe i na otvoreno tržište. Pružamo priliku da na taj način definitivno izgubimo sve one prednosti koje nosi ova nacionalna kompanija. Ulazak stranih kompanija da popuni tržište koje pokriva Montenegro Airlines, a to je otprilike dvije trećine ukupnih putnika, odnosno 30% ukupno dovezenih putnika ova kompanija prepušta drugim aviokompanijama stranim. Na taj način ćemo omogućiti da to može da se uradi od dvije do tri godine. Potrebno je dvije do tri godine da strane kompanije pokriju prostor koji je odrađivala MA kompanija. Na taj način, godine trošak i gubitak privredi Crne Gore procjenjuje se da bi bio oko 200 miliona eura. Kada se sve to procijeni i kada se sve to sabere i izračuna, mislim da je procjena Vlade bila da je bolje ući u restrukturiranje nacionalne kompanije i na taj način prebroditi krizu i dovesti do toga da ova kompanija bude u plusu za privredu Crne Gore.

Kada govorimo o ovoj drugoj varijanti, definitivno se radi o jednom modelu dokapitalizacije. To je kolega Mugoša na pravi način najjednostavnije vrlo eksplicitno prikazao i predočio građanima Crne Gore, i ja to neću ponavljati. Ne radi se o 155 miliona utrošenih sredstava nego se radi o 50 miliona lizing aviona, lizing jeste vrsta nabavke aviona jer je to jedan od osnovnih uslova da ova kompanija krene dalje. Kompanija koja nema svoju flotu i svoje avione ne može da bude konkurentna.

Druga stvar, ova naša kompanija u 2019. godini dovezla je preko 670.000 putnika, a to je kao što je Crna Gora. Znači, ona u svoju zemlju dovede onoliko putnika koliko naša država ima stanovnika. Kada pogledate Hrvatsku, kada pogledate Sloveniju, kada pogledate Srbiju nije tako. Njihove nacionalne kompanije dovezu možda dva, tri puta manje, čak manje od onoga što je broj njihovih stanovnika. No, ni to nije važno. Važniji je podatak da od tih 670.000 putnika dvije trećine turista koji dođu u Crnu Goru i ti turisti multiplikativno ostave između 170 i 180 miliona eura u Crnoj Gori. Druga stvar jeste da od destinacija tokom godine Montenegro Airlines od 57 pokrije nekih tridesetak destinacija, što je 53%. Ali šta je to važno, važno je da se te destinacije ipak prilagode potrebama našeg turizma. Strana kompanija koja bi došla na njeno mjesto ne bi imala taj rezon, da uklapa i da se prilagođava onim našim prioritetima koji jesu osnovni, a to je razvoj turizma. Ona bi komercijalno gledala svoje destinacije i svoje letove. Mislim da bi to bilo ono što bi bilo i nama nedostatak.

Ono što je jako važno jeste da Montenegro Airlines kao nacionalna kompanija na pravi način predstavlja i brend Crne Gore. Brend Crne Gore jeste da putovanjima i prevozom putnika iz Crne Gore i u Crnu Goru u 15 zemalja po svijetu ipak reklamira na pravi način Crnu Goru kao jednu turističku destinaciju. Kada se preračuna koliko bi bilo potrebno da jedna takva reklama obiđe takve destinacije to se računa na desetine miliona eura. Ipak, na desetine miliona eura nekog benefita može da se donese i kroz brend Montenegro Airlines.

Ono što je definitivno i ekonomski rezon jeste da je zaključak da je lako zatvoriti svaku firmu, ali definitivno nije lako otvoriti firmu. Ako danas ne damo podršku Montenegro Airlinesu i dozvolimo da se ona zatvori sigurno više nećemo imati svoju nacionalnu avio kompaniju. Ni to nije problem. Mnoge zemlje u svijetu nemaju svoje nacionalne kompanije baš zbog toga što oni nijesu profitabilne i ne mogu da budu apsolutno i strogo profitabilne. Namo nacionalna kompanija treba upravo da bi bila produžena ruka razvoju strateške grane ove države, a to je turizam. Na taj način ne samo to nego će imati mnoge multiplikativne efekte kroz čitavu mrežu i kroz poreze i kroz dobavljače i sve ono što nosi sa sobom. Da li ćemo to uspjeti, puno povjerenje Vlada je imala u menadžment koji trenutno sjedi u Montenegro Airlinesu. Taj menadžment mislim da ima dosta uspjeha i u svojih posljednjih tri godine funkcionisanja u Montenegro Airlinesu ako samo uzmemo u obzir da su smanjili dosta operativnih troškova, napravilo se dosta poboljšanja u smislu načina

rada. Čini mi se da ostvaruje prihod između 75 i 80 miliona, ali zbog visokih troškova taj minus je 2019. bio ispod dvije milijarde, ali ako znamo da je 2016. godine bio preko 11 miliona ipak je to jedan veliki pomak.

Prema tome, mislim da trebamo dati podršku sadašnjem menadžmentu s punim pravom, ali i odgovornost njima da na pravi način odrade sve što jeste ispred njih, a na nama je da pratimo sve to. Jesam za ovo, i zato puna podrška ovom zakonu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:16:25)

Hvala.

Izvolite, ministre.

OSMAN NURKOVIĆ (27.12.19 18:16:36)

Prvo, direktno je bilo pitanje od uvaženog gospodina Konjevića da li vjerujemo u ovu odluku, da li vjerujemo u ispravnost ovog postupka u koji smo krenuli. Zaista, vjerujem. Da samo jednu stvar kažem. Ovo nije moja odluka. Ovo je odluka Vlade. Čovjek sam koji tu politiku koju kreira Vlada u dijelu saobraćajne politike samo sprovodim. Prema tome, vjerujem u ovo.

Drugo što hoću da prokomentarišem, a što dosad njesmo rekli konkretno, vi znate da Vlada u putnu infrastrukturu ulaže desetine miliona u lokalne puteve, a stotinu miliona u autoput. Pored tog ulaganja i ulaganja u željeznicu mi smo isključivo avio destinacija. Ti putevi u dogledno vrijeme sigurno u period od sedam do osam godina ili deset godina neće biti alternativa aviosaobraćaju i da bude dostupna Crna Gora turistima kojih je, kako vidite iz podataka, svake godine sve veći broj. Dakle, mi ćemo u narednim osam do deset godina i te kako zavisiti od avio saobraćaja, od toga koliko smo dostupni kao aviodestinacija. Mislim da je to jedan od jako velikih razloga da krećemo u sve ovo i da ulažemo.

Druga stvar, ono što je jako važno da mi kao Ministarstvo ili Vlada i kompanija ništa njesmo tajili. Sve što su problemi ove kompanije koji su taloženi u prethodnom periodu, istakli smo kako da riješimo te probleme, predložili smo i šta su efekti od ulaganja u ovo sve i u kojem periodu to treba da se uloži. Nijesu tačni podaci, nije tačno ono što se kaže da se ulaže 155 miliona. Treba da kažemo ako se kompanija ugasi šta su negativni efekti, koje su posljedice od toga svega i koliko je dubioza. Dakle, rješavamo probleme, ulažemo i, ubijeđen sam, nakon svega ovoga ćemo očistiti kompaniju i napraviti jednu zdravu kompaniju koja može da bude predmet.

Takođe ste pitali, uvaženi poslanice, šta radimo da eventualno tražimo strateškog partnera. Ne možemo naći strateškog partnera u ovoj situaciji. Pokušavali smo u više razgovora s više kompanija da nađemo strateškog partnera. Ne može da se nađe strateški partner za ovo bez ovoga. Potrebno je da napravimo zdravu kompaniju i da onda potencijalno zainteresovani strateški partnerom razgovaramo oko eventualno prodaje ili privatizacije ili nekog zajedničkog biznisa, to znaju ljudi koji rade u avioindustriji na koji način se to rješava.

Što se tiče autoputa, prozvan sam i po tom osnovu. Više puta sam davao izjave. Evidentno je da u ugovoru nije /prekid/ Smokovac niti vodosnabdijevanja i elektronapajanja. To su činjenice koje smo objavili, koje jednostavno niti smo krili niti to ni na koji način njesmo pokušavali da prezentujemo javnosti od onoga što je činjenica. Potpisali smo anekse ugovora i znate i sami koliko je to koštalo. Dakle, 38 miliona trajno napajanje strujom, 32 miliona je petlja i oko 15 miliona je vodosnabdijevanje. To je oko 83 ili 84 miliona je taj dio koji je ugovoren naknadno. Činjenica je da je u okviru ugovora oko izgradnje autoputa predviđeno 10% neplaniranih i neugovorenih radova.

Što se tiče korupcije, njesam je u tome svemu vidio. Da li je to moglo da se ugovori ili nije, ali predsjednik Skupštine je obrazložio, on je bio u tome svemu. Preuzeo sam taj projekat i vodim ga. Pokušavamo da dovedemo do toga da taj objekat bude u funkciji građana nadam se iduće godine, ako Bog da. Jako nam je važno pored svega toga da to bude kvalitetno i da bude u funkciji građana.

To bi bilo to. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:21:01)

Hvala.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 18:21:12)

Ministre Nurkoviću, različito mislimo, vi mislite da je to u redu da ima šansu. Mislim malo drugačiju ukazivao sam brojke su ovdje, skrećem pažnju još jednom da obratim da pogledate zašto nemate decidno mišljenje Agencije za konkurenciju. Imaćemo problem sa Evropskom komisijom u tom dijelu u perspektivi. To je ključna institucija koja trebala da vam kaže da, jer ona ne ocjenjuje opravdanost ulaganja, ne ocjenjuje opravdanost. Opravdanost je na vama, ne Vama personalno nego na onoga ko daje, nego samo treba da kaže da je to u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, ona vam to nije rekla i to je problem koji ostaje. Jer, ne može biti mišljenje, da ne mogu da daju mišljenje, to je podjela.

Meni je žao vezano za auto put, evo nadamse, potpredsjedniče evo iako gospodin Brajović nije tu neću sigurno komentarisati negativno na bilo koji način. Reći ću samo sljedeću rečenicu. Sve što je kolega Brajović, rekao vezano za auto put da nas je informisao je tačno. Samo da završim, polako te što bi rekao glavni specijalni tužilac polako te, je tačno. Znači šta je problem što u tome što nam je pričao nema vode, nema struje nema petlje. Dakle, to košta 85 miliona.

Prema tome, ili ministar Nurković nije dobro protumačio odredbu ugovora ili toga stvarno u ugovoru nema. Znači, treća opcija ne postoji, jer, tačno je, ponavljam, ne samo mi, nego svi poslanici, petlja, voda struja i sve što je vezano za autoput košta 809 miliona. Očigledno nas nije koštalo 809 miliona i samo je tu naša razlika.

Ova razlika jer to nijesu naknadni radovi ako, ne može petlja biti naknadni radovi. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:23:52)

Hvala.

Boris Mugoša, pa Nikola Rakočević.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 18:24:02)

Zahvaljujem potpredsjedniče, vezano za autoput jedna vrlo ozbiljna tema i kad je u pitanju voda, struja i petlja. Nijesam htio da iskažem svoj stav dok nijesam poslušao struku. Jer to nije stvar politike, nego struke. Zaista, bila je jedna emisija na jednoj televiziji gdje je bio gost koji je odgovoran za upravljanje projektom gdje do detalja objasnio svakom građaninu o čemu se radi. Tada je on rekao, a ja vjerujem struci, da ništa nije zaboravljeno da je uračunata voda za potrebe autoputa, ali da nijesmo valjda očekivali da će investitor da gradi autoput, a da nam odradi regionalnu vodovodnu cijev i da nam svu vodu za okolna mjesta obezbijedi na osnovu izgradnje trase autoputa.

Znači, kažem to je rekla struka, a ja vjerujem struci. Kad je u pitanju struja isti argument. Znači, kad je u pitanju sama trasa autoputa to je odgovornost investitora, ali sve oko autoputa napajanje svega oko što se nalazi oko auto puta, a to su brojna naselja i brojni objekti koji će biti nije obaveza investitora i tu vjerujem struci. Kad je u pitanju petlja i tu je struka rekla, a ne politika.

Znači, ovaj dio ugovora se računa priključak na autoput, a petlja pošto to nije petlja za taj auto put nego ukrštanje dva putna autoputa Jadransko-Jonska. Tada je rečeno priključni put da, ali petlja ne može na račun investitora i to je rekla struka, ja vjerujem struci. Prema tome, nemojmo i nije dobro, razumijem ako se razumijete u neku stvar, pa fino prođete, pa ste građevinski inženjer, pa se bavite ili hidro inženjer ili ste elektro inženjer, pa sve to fino prođete, pa

iskažete svoj stav. Ali, da mi ne zamjerite pravnik i ekonomista, a ja sam ekonomista, teško o tome može da diskutuje na relevantan način.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:26:44)

Hvala.

Da.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (27.12.19 18:26:49)

Hvala potpredsjedniče.

Prije svega, javio sam se za komentar iako imam diskusiju u nastavku, ali objediniću, za komentar sam se javio isključivo iz jednog razloga. Što je u početku bilo dobro i korisno politički da se razmijene argumenti povodom raznih stvari koje vežu Socijaldemokrate i SDP, međutim, sad ovo već opterećuje raspravu.

Zamolio bih i ministra da u budućem toku rasprave ne razgovaramo o autoputu. Tako da ostavimo razgovor o autoputu, kad budemo planirali drugu dionicu nadam se vrlo brzo. Da ovdje govorimo o vrlo važnoj temi o Montenegro Airlines.

Dakle, mislim da se dovoljno argumenata čulo i sa strane kolega iz SDP-a i od Borisa Mugoše i predsjednika Brajovića i mislim da sad možemo nastaviti o onome što je vrlo važno za sve nas. Ovakav predlog zakona koji je pred nama je vrlo važan za ekonomski sistem u državi.

Država, odnosno Montenegro Airlines koja je državna kompanija je takmac na slobodnom tržištu i to veoma konkurentnom oštrm tržištu u ovoj oblasti.

Ulaganje u konsolidaciju Montenegro Airlinesa se doživljava isključivo i možda se jedino tumačiti isključivo kao investicija. Investicija iz razloga što oporavkom i konsolidacijom Montenegro Airlinesa, se stiču uslovi da ta kompanija nastavi svoje poslovanje na bolji način i da stvori uslove za nove investicije koji će dodatno ojačati kapital i kao što sam kazao poslovanje kompanije.

U tom kontekstu kad razgovaramo o ovom zakonu, postavlja se jednostavno pitanje. Šta izabrati, ugasiti Montenegro Airlines, a možemo to možemo koliko je večeras. Možemo izjašnjavanjem koliko je večeras da ugasimo kompaniju.

Druga opcija je da na osnovu veoma ozbiljno planirane analize i plana konsolidacije investiramo u kompaniju i na taj način izmirimo dugovanja i omogućimo kompaniji da nastavi da funkcioniše na slobodnom tržištu.

Ukoliko je ideja nešto treće, ja nijesam čuo neki prijedlog. Sigurno da ovdje ne bi trebali čak ni razgovarati o alternativni onoga što smo procijenili da je veoma važno i jedino ispravno, a to je investicija u ovu kompaniju. Zbog čega, znamo naravno da problemi Montenegro Airlinesa ne datiraju od prije godinu dana ili dvije ili tri ili pet, već /prekid/ dosežu dalje u ekonomsku istoriju države i sistema. Razlozi su razni, kao što znamo i interni i eksterni koji utiču na poslovanje, ne poslovanje već bilans Montenegro Airlinesa.

Međutim, opredjeljenje Vlade i opredjeljenje ove većine i Kluba Demokratske partije socijalista i svih naših koalicionih partnera da se investira u kompaniju da joj se pruži prilika i šansa jer vidimo da ona može da posluje pozitivno leže u nekoliko ključnih stvari.

Prvo je da imamo veoma pozitivne ekonomske efekte po ekonomiju bilo je govora o tome, ali nije s gorega da imamo ukupan direktan doprinos Montenegro Airlinesa crnogorskom budžetu od 7.843.000 i vrlo precizno pobrojano na koji način.

Dakle, od poslovnih prihoda preko poreza i doprinosa neto plata, obaveza prema Aerodromima koji su takođe državno preduzeće dakle direktni doprinosi za budžet su cirka osam miliona.

Imamo 25,9 dakle 26 miliona eura indirektnih troškova za budžet, prihoda, doprinosa Montenegro Airlinesa, na budžet Crne Gore. Dakle, oni se dominantno vezuju za doprinos ukupnim prihodima u turizmu.

Govorimo o tome, 33 miliona eura samo u 2018. godini, procjene doprinos Montenegro

Airlinesa za budžet. Ugasiti takvu kompaniju, mislim da bi bilo ekonomski potpuno iracionalno. Naravno nije to sve u Montenegro Airlinesu, kao što su moji prethodnici kazali radi oko 400 ljudi uglavnom licenciranih lica, koja su veoma ineresantna ciljna grupa vezano za radnu snagu poslovna ciljna grupa za mnoge kompanije danas u svijetu. Odlazak tih ljudi van Crne Gore da rade i nađu svoj angažman van Crne Gore odlazak tih porodica samim tim van Crne Gore bi imalo takođe efekat pa ako hoćemo da razlažemo ekonomski ovdje onda možemo izračunati čini mi se da je oko 200 licenciranih lica možemo da razgovaramo o tome, koliki su doprinosi na ekonomiju tih ljudi i njihove potrošnje u Crnoj Gori.

Takođe, imamo održavanje cjelogodišnjih avio linija koje povezuju naše građane sa ostatkom Evrope. Dopustite da samo kažemo da bi ukupan iznos štete od potencijalnog gašenja Montenegro Airlinesa bio čitavih 236 miliona eura i to se ovdje vrlo decidirano obrazlaže.

Gubi se direktan doprinos Montenegro Airlinesa budžetu umanjen za 33% putnika koje bi nadoknadile druge avio kompanije prve godine, dakle sedam miliona eura. Pretpostavka je da bi se prve godine izgubile 66%, od ukupnog doprinosa Montenegro Airlinesa ukupnim prihodima u turizmu. Kasnije u narednim godinama sigurno bi se našli supstituti odnosno kompanije koje bi supstituisale takav doprinos Montenegro Airlinesa. Međutim, u prvih godinu, dvije ili tri dana bi naša ekonomija trpjela ozbiljne gubitke. Brojni su efekti, dopustite da kažemo nešto i o tome kako funkcionišu ostale kompanije i ostale države u Evropi i u svijetu, povodom iste ove problematike. Jer znamo da je avio industrija takva da avio kompanije nacionalne avio kompanije teško mogu preživljavati bez određene uloge države u njihovom poslovanju.

Dakle, imamo Francusku koja je pripremila Air France za privatizaciju i uložila oko 4,3 milijarde američkih dolara u tri godine. Njemačka 1,71 milijardu američkih dolara za dvije godine za privatizaciju, Španija za Iberiju 1,42 milijarde, Holandija, Velika Britanija, Finska... Naći kredibilnog partnera ne možemo dok ne oporavimo kompaniju, na kraju krajeva. Čini mi se da bi bilo ispravno kad bih kazao da je ispravna ekonomska logika naći partnera za Montenegro Airlines, da država nađe za Montenegro Airlines. Međutim, dok Montenegro Airlines ne stavimo na noge teško da možemo privući bilo koga sa inostranim kapitalom i sa inostranim dodatnim znanjem da ovu kompaniju učini još likvidnijom i još solventnijom u narednom periodu.

Na kraju iako ima dosta toga i vezano za okruženje i za ono što su naši susjedi u regionu radili ovim povodom, dopustite da samo podsjetim da je bilo riječi o tome u prethodnim izlaganjima. Posebno od kolege Mugoše, da su poslanici Ivan Brajović i Boris Mugoša predložili amandmane. Demokratska partija socijalista je saglasna sa tim amandmanima, u značajnoj mjeri doprinose još boljem tekstu zakona iz razloga što se država dodatno štiti na način što se precizira da ključna je stvar da se precizira, da investicije nema ukoliko se ne uvjerimo da je ovaj plan konsolidacije ispravan. Nemam nikakvu dilemu da je ovo ispravan plan konsolidacije, međutim, vrlo je važno da smo na ovaj način zaštitili državni interes da nećemo apriori odlučiti da investiramo dok ne vidimo da kompanija u narednom periodu bilježi oporavak i bolje rezultate.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:36:56)

Zahvaljujem poslaniku Nikoli Rakočeviću.

Dajem riječ Rašku Konjeviću koji je tražio komentar.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 18:36:58)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Kolega Rakočeviću, ja za Vas imam jedno vrlo jednostavno pitanje.

Dakle, tamo gdje funkcioniše tržište kapitala tamo bi kompanija kad ima problem sa prikupljanjem sredstava emitovala akcije. Zamislite da Montenegro Airlines emituje akcije. Biste li vi kupili te akcije, hipotetički, da imate novca za vrijednost od milion eura. Ako biste znači da vjerujete u projekat. Ne ne, vezano za Vladu, razumijete vi što ja govorim. Dakle, možete li samo da mi odgovorite na to jednostavno pitanje da biste dali vaših ne milion nemate toliko, 10.000 eura

da biste dali da kupite akcije Montenegro Airlinesa i time iskažete povjerenje u tu kompaniju. Znae zašto vas ovo pitam, lako je povjerenje iskazivati kada dajete novac građana, to je vjerujte mi lako. Ja ću Vam odmah odgovoriti, ja ne bih, odmah da Vam kažem. Našao bih neku drugu hartiju od vrijednosti da imam viška sredstava u tom iznosu da je kupim koja će mi donijeti neki prinos. Jer dodatak bi bio na to da mi kažete koliki bi vam bio prinos po akciji. Građanima će biti jasno. Ako kažete da biste dali 10.000 eura dakle da vjerujete, ali Vas molim da bude iskreni jer 10.000 eura nije malo i da mi kažete kad biste izračunali koliko mislite da bi Vam bio prinos po akciji dakle u ovu kompaniju.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (27.12.19 18:38:50)

Kolega Konjeviću, teško mogu odgovoriti na to pitanje jer nemam milion eura, a moram da vam kažem da nemam ni 10.000 eura. Međutim, mogu da Vam odgovorim šta bih radio da sam poslanik i da je stavljena pred mene mogućnost da odlučim da li spasiti kompaniju, koja 300 miliona eura, odnosno da li spasiti kompaniju koja 40 miliona doprinosi budžetu i gašenjem koje bi se izgubilo 300 miliona eura u budžetu. Moram Vam reći da je tu logika vrlo precizna. Postavlja se pitanje da li vjerovati u plan konsolidacije koji je pred nama. Da li vjerovati da oporavkom Montenegro Airlinesa ta kompanija može ući u dobro poslovanje i pravilne tokove.

Vjerujem, dopustite da završim, ja znam da je vama jasna moja logika i znam da ovu logiku podržavate. Isto tako razumijem i vašu poziciju, poziciju opozicionog poslanika koji mora kritikovati svaku odluku ove vlasti, a u finalu nadajući se da će odluka ove vlasti biti pogrešna. Jer, ukoliko odluka ove vlasti bude pogrešna onda će vaša politika biti ispravna.

Međutim, ovdje imamo jednu mnogo važniju stvar od toga čija je politika ispravna. Imamo državni interes.

Dakle, ukoliko naša odluka bude ispravna, a siguran sam da hoće, jer smo nebrojano puta dokazali do sada. Imali smo naravno i propusta, ali nebrojano puta dokazali do sada da imamo ispravnu ekonomsku logiku. Onda će se ispostaviti da će država biti na dobitku, vjerujem u takav ishod i pustimo vrijeme da to dokaže ili da me demantuje. Ono što je važno je da je Vlada dala veoma precizan plan konsolidacije. Mi vjerujemo da je on ispravan, vjerujemo da štiti i ne samo Montenegro Airlines i 400 radnika, nego vjerujemo da štiti ukupnu ekonomiju države koja se naslanja na Montenegro Airlines, a već sam govorio da su značajni i indirektni i direktni efekti od pozitivnog poslovanja Montenegro Airlinesa.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:41:34)

Hvala.

Samo da vidim da li se slažete sa ovim rasporedom koji možemo normalno da promijenimo predlog je da idemo redom.

Filip Vuković, Nikola Divanović, Ranko Krivokapić i Daliborka Pejović.

Ako neko ima zahtjev ranije da govori iz nekih obaveza, razumijem da Filip Vuković ustupa mjesto Ranku Krivokapiću, je li tako.

RANKO KRIVOKAPIĆ (27.12.19 18:42:05)

Hvala kolegi.

Jedan dio moje dužnosti, niko mi ne obavezuje na to, da mlađe kolege bez obzira u kojoj su partiji saslušam, da čujem njihove misli da naučim po neke, ali da ih usmjerim ako zbog nedostatka informacija su na pogrešnom putu. Naučio sam naravno da je osnovna stvar i u politici, pa i u biznisu u ekonomiji, a u državnoj Vladinoj pogotovo namjera i da utvrdim što je namjera, pa kad vidim namjeru onda mogu da znam kolika je šansa da taj posao uspije.

Ja sam dijete sa kotorskog pločnika, ali sam naučio jednu vrlo просту stvar odlazeći na selo

kod đeda i babe i redom od Vojvodine do Cuca da imate dvije krave, jedna krava super nosilja vaše je vlasništvo, daje mlijeka 40 - 50 litara, to je Aerodromi Crne Gore. Druga krava, krava koja daje ništa mlijeka, jalova je troši, nije čak ni u našem vlasništvu koja pije mlijeko što proizvodi ova krava i ništa ne čini što bi se reklo. Ništa, samo je trošak koji se može to meso što će se od nje dobiti na drugi način kupiti, jeftinije kupiti. To bi bila sva priča o Montenegro Airlinesu i Aerordromima Crne Gore. Brojevi su prosti, ja sam ih pratio pogledao sam svoje zabilježke od 2104. na ovamo.

Namjera, prvo da objasnim namjeru ministre, od 2013.godine, Aerodromi traže dozvolu, ne garanciju, dozvolu da realizuju projekat koji je verifikovao projekat IBRD-a Evropska banka za obnovu i razvoj i Vlada neće da da. Lično smo u Vladi, ako mogu išta svjedočiti ove kolege koje su otišli od nas koje je DPS otkupio ovako po niskoj cijeni akcija nijesu htjeli da daju. Ja sam i tada rekao iz Vlade, a ja vidim da vi hoćete da utopite jednog od onog što se zove porodično blago Crne Gore, monopol Crne Gore, kravu koja daje siguran prinos, da bi se neko tu ovajđio. Zato sve vrijeme Aerodromi nijesu mogli da se razvijaju. Ako se sjećam broja vi ćete mi pomoći, trebalo je da razvojem tog projekta koji je usvojen 2013. godine do 2023.godine, Aerodromi donesu novih prihoda 357 miliona mislim da se sjećam tačnih cifri - 357 miliona. Međutim, Vlada nije 2013, 2014, 2015, 2016. godine da smo mi napuštali tu Vladu upravo zbog toga što smo prepoznali ekonomiju pohare, ekonomiju pohare. Završili NATO i napuštali ekonomiju pohare, da bi sada došli do toga da utope /prekid/ što bi Amerikanci rekli /prekid/. Svakom od tih radnika možemo isplatiti otpremninu da može da kupi novo radno mjesto. Tu platu koju spominje koliko tačno dobijaju od Aerodroma Crne Gore ne plaćaju hendling, ne plaćaju još veću kategoriju, a da uzimaju dio taksi. Tačno toliko koliko im damo za plate daju im Aerodromi Crne Gore. Pa će sad Aerodromi da otiđu. Neće ta naša jalova krava moći da išta više da pije mlijekakoje je do sada pila više. Mi ćemo izgubiti i ovih 50 litara mlijeka i tu dobru kravu, a vrlo brzo će i ova krava zvana Montenegro Airlines otići. Ja volim da imamo Montenegro Airlines, da vidim zastavu, da idem svojom kompanijom, uvijek ću platiti više kartu za svoju kompaniju nego drugi, a drugi neće. Svi će poći na buking i tu vidjeti, 83%, 84%, uskoro će biti 100% kupuju se preko neta karte za avion i bukiraju jeftinije karte i koja je perspektiva. Hoće neko reći što smo sve mogli, a rekli su kolege Konjević i koleginja Vuksanović što se može uraditi sa 155 miliona koje će otići.

Kao što sam znao da će otići onih od KAP-a je li se neko objesio ovdje što nas je KAP koštao pola milijarde po riječima Vujice Lazovića, a dobili smo 42 miliona. Tada je bilo ministre, da je KAP 60% reprodanca Crne Gore. Je li neko odgovarao zbog toga što je ispalo poslije 4%, je li neko odgovarao za laž petnaestostruku laž - nije, ali opet je bila namjera, opet je bila zla namjera, opet je bila pohara i sad opet imao poharu. Nijesmo mi otišli u opoziciju zato što je ljepše u opoziciji, nego da ne bi bili saučesnici u nečemu što vidimo. Naravno, ne vide svi, ja dozvoljavam i znam da ne vide svi, pogotovo ne vide ove mlade kolege, pogotovo ne mogu da vide mlade kolege i meni je trebalo da vidim i godina i porušenog povjerenja. Oni mogu da se pozivaju na povjerenje i vjeruju ja mislim da vjeruju u to što će glasati, a mi koji imamo iskustvo znamo da tu nema osnova za povjerenje nego da je suprotno, spašavanje pred izbore jer treba 100 miliona, kao što su onih 117 miliona od Telekomu takođe otišli za izbore, ja nijesam znao da su otišli za izbore, ali me to ne opravdava. Nijesu otišli za autoput nego su otišli za izbore. Rekli su mi kad su pitao đe su otišle pare, a nijesmo ti rekli, otišli su za izbore. E tako će mladi kolega reći, a izvinite nijesmo mi znali da to neće otići, nego ćemo izgubiti Aerodrome, a nećemo dobiti Montenegro Airlines. To je rezultat ovoga što ćete vi uraditi izgubićemo Aerodrome, izgubićemo stotine miliona prihoda, a ovim ćemo pokriti da bismo mogli uništiti dobro sa Montenegro Airlinesom. Ovo pričam i naravno neće meni biti teško da odem i da prelistam stenogram iz Skupštine Crne Gore i 1990. i 1995. i 2005, 2013. i 2019, ali to ništa ne znači. Mi ćemo izgubiti ljekare koji će od 21.maja da odu za Njemačku. Ovaj narod može ja manje od drugih jer putujem, ovaj sirotinjski narod može i bez pilota i bez stjuardesa, a ne može bez ljekara, ne može bez ljekara i medicinskih sestara. Svi znamo /prekid/ ... Što bi rekao brat ovdje jednog poslanika, a što ćete ako budete morali /prekid/ kako će te se liječiti kada avion ne bude mogao da poleti, e to je problem. Nama trebaju prvo ljekari, profesori, policija kao što smo videli juče da radi profesionalno svoj posao, pa tek onda piloti i stjuardese.

Reći ću vam i dalje. Naravno, jedino u Parlamentu neznanje ne opravdava vjerujte mi. Jer, vas je narod izabrao zato što više znate ili misle da više znate. Ali, evo, pokupiću ja ovaj

stenogram poslije ovog izlaganja pa ću vas sačekati za godinu, dvije da vam ga pročitam. Neću ništa reći novo, samo ću pročitati ovo. Naravno, na mojoj strani je iskustvo i sa KAP-om i sa Elektroprivredom i sa Telekomom, sve mogu da nabrajam i sa Tarom i posebno sa Termoelktranom Pljevlja. Je li neko odgovarao? Ja ću vjerovati u vašu vjeru, do tada da na osnovu iskustva nemam pravo da vam vjerujem, na osnovu brojeva nikako ne mogu da vam vjerujem. Na osnovu obrazovanja još i manje.

Prema tome, jasno je da je ono što mi zovemo još jedan projekat kratke igre održavanja vlasti gdje će pad biti teži. U sirotinjskoj Crnoj Gori i svim onim snagama koje ne misle o Crnoj Gori kao Vi i ja ministre lakše da objasne da je smisao ove države bila pohara, kao što su mi rekli juče kao što ste videli, a ne demokratija, sloboda, razvoj i bolji život građana. Nezavisnost nam je i trebala da bismo svoje resurse bolje koristili mi smo platili Aerodrome Crne Gore, ako se sjećam pet ili osam miliona dolara. Pet ili osam miliona dolara to znači moguće da je bilo i malo više, a sada ih prodajemo znate za koliko vidjeli ste, a da su naši vratili tih 400 miliona koje Aerodromi imaju. Dovedite međunarodni menadžment evo sad smo u opoziciji, sad ne branimo ni naše zaposlene ni naše partijske drugove tamo, branimo suprotno ljude koji su otišli od nas zbog, što bi rekli zbog večere. Ali ne branimo njih, branimo interes Crne Gore i po štetu partijskog interesa. Koji su rekli napustiće vlast, ako Aerodromi odu, a znali smo mi da oni odlaze od nas, da bi Aerodromi pošli, a oni digli ruku za to. Nijesu oni stvoreni da brane državni interes nego interes jednog projekta koji mi zovemo ekonomija pohare, ali život traje i predugo, kažem mlađim kolegama. Stigne vas sve što ste račune napravili. Predugo život traje, ne kratko ako ste u politici. Možda običnim ljudima kratko traje život, nama u politici traje predugo jer vas stignu kazne za ono što ste loše radili. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:51:42)

Repliku je prijavio Boris Mugoša.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 18:51:47)

Uvaženi potpredsjedniče.

Nekoliko puta do sada je poslanik Krivokapić pričao na jedan ružan način o svojim bivšim partijskim drugovima, mojim sadašnjim partijskim drugovima, pominjao je da su otkupljeni po niskoj cijeni akcija za večeru. Moram reći da je došlo tada do problema u SDP-u jer je uvaženi poslanik Krivokapić odlučio da sa DF-om gradi bolju Crnu Goru. Potpuno legitimno. Potpuno legitimno, mi drugi smo smatrali da sa DF-om ne možemo da gradimo bolju Crnu Goru. Vrijeme će pokazati ili je pokazalo ko je u pravu.

Što se tiče cijene akcija večere, ja bih mogao da budem maliciozan, pa reći poslaniku Krivokapiću da je on u koaliciji sa Demokratama i DF-om u Herceg Novom, a ne treba im, da je u koaliciji u Budvi, a ne treba im, da je čak u koaliciji u Budvi, a nema niti jednog odbornika, ali neću da budem maliciozan.

Poslanik Krivokapić i partija koju on predstavlja je izabrala svoj put. Ja mislim da nije ispravan, ali je njihov i zato ga poštujem. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:53:23)

Komentar je tražio Nikola Vukićević.

NIKOLA VUKIĆEVIĆ (27.12.19 18:53:29)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Evo samo da dopunim uvaženog kolegu Rakočevića.

Znači, kod pominjanja efekata mislim da je ispustio da kaže da je ukupan efekat na crnogorsku privredu, godišnje, od Montenegro Airlinesa 186 miliona eura, a ono što ide direktno u budžet je 26 miliona eura sa onim direktnim efektima koji idu iz Montenegro Airlinesa kao kompanije, to je 34 miliona eura. E, od tih 34 miliona eura mi možemo da gradimo i škole, možemo da gradimo i bolnice, možemo da dijelimo udžbenike, pošto pare ne rastu na drvetu. Da bi neko uzeo, da bi neko gradio škole, bolnice i dijelio udžbenike mora da ima pare. Ja ne znam odakle zaista, poštovana gospoda, koja se razbacuju bolnicama, školama, vrtićima planiraju da nađu novac. Zaista i prvi put moram da vas pitam gdje mislite, ko mislite da u budžet treba da uplati te pare od kojih ćete vi da gradite i škole i bolnice i da dijelite ovako šakom i kapom. Znači, jedan od subjekata koji doprinosi tom budžetu je Montenegro Airlines, direktno u budžet ide zahvaljujući Montenegro Airlinesu godišnje 34 miliona eura.

Druga stvar, vrlo je lako upoređivati firme koje ni po čemu ne mogu da se uporede. To su Aerodromi i to je Montenegro Airlines. Aerodromi koji su monopoli i koji možda mogu da se uporede sa nekim drugim aerodromima u svijetu ili što se tiče Crne Gore sa Elektroprivredom Crne Gore. Znači, to su dva monopola u Crnoj Gori jako uspješna i profitabilna preduzeća i ona nikako ne mogu da se upoređuju sa Montenegro Airlinesom. Znači, ni po čemu i vrlo je lako i za priču onu koju vi pokušavate politički da plasirate staviti i Montenegro Airlines i staviti Aerodrome zahvaljujući kome su inače ti Aerodromi došli do ovog nivoa do koga su došli jer danas zauzimaju 25% u ukupnom prometu i zahvaljujući tome oni imaju danas cijenu i valorizaciju na tržištu ... Da ne pričamo koliko je Montenegro Airlines u prošlosti učestvovao u razvoju i koliki je udio Montenegro Airlinesa u prometu Aerodroma Crne Gore bio. Tako da treba biti korektan i reći da je Montenegro Airlines može da se upoređuje možda sa nekim drugim kompanijama, ali Montenegro Airlines jedino državno preduzeće u Crnoj Gori danas koje radi sa iznajmljenim osnovnim sredstvima. Znači, 12 i po miliona eura će Montenegro airlines u 2019. godini da da za iznajmljivanje ili zakup aviona i to je pitanje zbog čega radi sa minusom. Nijedno državno preduzeće u Crnoj Gori nije u toj situaciji, a vidjeli ste koliki su efekti iza svake ove cifre koju smo danas tu prezentirali stojimo i profesionalno i politički. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 18:57:05)

Hvala.

Malo nezgodna situacija, ali izaćemo iz nje normalno. Pitaću i gospodina Krivokapića da mi pomogne, kao neko ko je dugo vodio sjednicu sa ovoga mjesta.

Znači, gospodin Vukićević, predsjednik Odbora koji nije ovlašćeni predlagač nego je samo gost javio se za riječ, ja sam mu dao riječ. On je komentarisao izlaganje Nikole Rakočevića, ali je u kontekstu pominjao i određene teze koje su bile vezane za izlaganje, uvodno izlaganje, u ime Kluba koja je radila Draganja Vuksanović Stanković.

Takođe, dio toga izlaganja spomenuo je i izlaganja koja su vezana za mislim struku ljekara i dvije su tu. Moglo se odnositi na gospodina Mugošu jer ste vi posredno govorili o bratu gospodina Mugoše, a direktno ste rekli, rekao vama. Tako da sam zbilja onako u nezgodnoj situaciji. Vidim da i gospodin Konjević i gospodin Krivokapić traže riječ, ne znam da li su se konsultovali oko toga, pa da mi pomognete.

Izvolite, dajem vam riječ.

RANKO KRIVOKAPIĆ (27.12.19 18:58:25)

Ja poštujem i stručno znanje i želju da razmijenimo argumente i to je smisao ovakvih rasprava. Njima je struka, a nama je, što sam rekao, obaveza da pokušamo biti korisni. On se, što bi rekli, čitavo Hrvati i na moje izlaganje i na izlaganje gospodina Konjevića i na izlaganje kolege iz DPS-a, ne znam je li gospodinu Mugoši neću ga braniti moguće i na njegovo izlaganje, to nisam uhvatio, ali to tako predlagač radi. Iako sam se ja obraćao ministru sve vrijeme, kao što ste čuli, dajte da vam odgovorimo jer smo mi poslanici ovdje. Ako hoće on opet može on opet nije nikakav problem, ali dajte da mu kažemo što mislimo oko toga naravno.

Mogu li ja da ne sijedam, odmah? Evo.

Naravno, postoje monopoli još i luke u Kotoru i Baru. To su monopoli, to je ono što treba da obezbijedi budžet i vi biste znali ili ministar da bi bilo dobro da taj profit ide u budžet, a neće otići preko granice. Smanjićemo broj radnika u Aerodromima, pa to što će vam ostati Montenegro Airlinesu će nestati iz Aerodroma. Pa, onda redom itd. Vi ste to morali znati bolje od mene, ali to je prosto objasniti. To nije velika ekonomija. Ja sam ipak radio nešto u privredi, jedan od rijetkih, neđe na nekom skupu vrhova dvije partije, za stolom smo radili ja i Duško Marković nekad u privredi. Niko drugi, niko drugi nije radio. Sve doktori, profesori ni dana nije bilo u privredi bez Duško Marković i ja. Vrh partije, rekao sam precizno, ne govorim vama kolegama poslanicima nego vrhovi partije. Zato je treba sačuvati monopol koji liferuje profit koji može da plaća i Montenegro Airlines ako to tvrdimo da je državni interes. Da je to državni interes i da je to održivo. Može biti državni interes, mladi kolega je u pravu, a nije održivo. Mnogo toga je moguće državni interes, a nije održiv zato postoji tržišta ekonomija inače bismo bili Sovjetski savez, pa bismo propali do kraja. Moguće sporije jer je bila manja korupcija, jer je bila manja korupcija, a ovako brže.

Prema tome, mi samo tražimo da Aerodromi Crne Gore ostanu tu đe su, da im se dozvoli da investiraju iz svojih prihoda. Njima ne trebaju garancije države, njima Evropska banka za obnovu i razvoj prihvata samo saglasnost vlasnika, a to je države, da bi mogli da se zaduže i dignu profit. Podgoricu poprave. Prekjuče sam bio u Zagrebu na aerodrom koji je lijepo izgledao, Norman Foster ga je projektovao, poluprazan, a obećavana su čuda. Obećavana su čuda da će doći. Ne, velike kompanije pogase neke linije. Čuli smo za Etihad, mogu vam dati to što imam, kako je to koštalo Srbiju, pola milijarde košalo. Oni se hvale, a ovi su donijeli 100 miliona itd. Moj jedini motiv je da ne budemo nepismena Afrika koja izgubi dobru kravu koja daje mlijeko, koja je njena da bi održala trenutno izbornu pobjedu ili lošu kravu, kako god hoćete, a onda svi zajedno otišli dolje. Naravno, najsmješnije je reći, a čuli ste što misle o meni zadnjih godinu, dvije, tri Demokratski front da SDP je Demokratski front, pa nas tretiraju najopasnijim neprijateljima, čuli ste, najopasnijim neprijateljima, ideološkim neprijateljima, onaj koji je zatrovao DPS da dođe do ovog, a ne vlast. DPS je bio sa radikalima u Herceg Novom, srpskim radikalima u Herceg Novom, sa DF-om u Podgorici je držao vlast, sa DF-om je DPS držao u Podgorici vlast itd. i to su sitna podmetanja. Naravno svi znaju u Crnoj Gori zašto i u Hrvatskoj i u Srbiji nastaju partije sateliti i partije žetoni kako ih Hrvatska zove, svi znaju zašto nastaju i zašto postoji politička korupcija i nije to glavni problem. Glavni problem je da mi ne pogriješimo oko ovoga, nije glavni problem ko će dići ruku, mi smo bili opozicija u vlasti kao što znate, mi smo bili opozicija i tako ste nas zvali i zvali ste nas čak parlamentarna diktatura. Sad nema ni opozicije u vlasti ni parlamentarne diktature. Ja bih volio da je sve DPS. DPS je ozbiljna partija, jaka partija da se ne trošimo sa ovim satelitima nego da bude jedna partija i da znamo ko je odgovoran, a ne dvije tri partije, nego ozbiljne u ovoj Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:02:39)

Hvala Vama.

Ovo je korisna sugestija da bi svi voljeli da je DPS.

Raško Konjević pretpostavljam ispravku navoda kako sam razumio.

RAŠKO KONJEVIĆ (27.12.19 19:02:49)

Kolega Vukićeviću, Vi znate bolje od mene šta je budžet i ja vam to priznajem, ne Vi direktno. Vi ste nama poslali zakon u kojem kažete da kompanija na čijem ste vi čelu ima dug od 25 miliona eura za poreze i doprinose. Ima dug od 9 miliona po osnovu već izvršenih plaćanja iz budžeta, ima dug od 32 miliona Aerodromima Crne Gore, ima dug od šest i po miliona privrednom društvu Smatsa d.o.o. Beograd, ima dug prema Hipotekarnoj banci od 6,8 miliona, ima dug po osnovu drugih izmirivanja obaveza prema drugim dobavljačima 6 miliona. To su sve dugovi kompanije na čijem ste Vi čelu nemojte sada da nam docirate, mi ili ne znamo kako se finansiraju

škole, bez javnih sredstava naravno, ali je problem u tome što vi kao privredno društvo tražite ta naša javna sredstva. To je problem, ali ja imam prijedlog, sličan kao i kod kolege Rakočevića za sve koji žele, ne, za sve koji žele, koji vjeruju u ovaj projekat, za upravu Montenegro Airlinesa, pitam Vas kolega Vukićeviću, da li biste ste vi izdali ličnu mjenicu na godišnju platu. Ostanete predsjednik Odbora direktora Montenegro Airlines, garantujete ličnom mjenicom da cijela vaša plata ide u Montenegro Airlines da radite džabe, koliko god želite da ostanete predsjednik borda direktora Montenegro Airlines. Znači, budimo realniji, vi kažete razgovarajući s pozicije predsjednika Upravnog odbora Montenegro Airlines, odnosno borda direktora, vi ste na početku rekli mi sa ove strane i kolege iz vladajuće većine izvinjavam se, kolega Vukićeviću, Vi niste partijski čovjek, Vi ne bi trebalo da ste partijski čovjek, Vi ste šef privrednog društva u državnom vlasništvu koji u ime Vlade tamo upravlja i najmanje Vam, čini mi se, pripada ovoj našoj političkoj debati da nam docirate vezano za način upotrebe javnih sredstava. Znači, znate zašto? Jer ste došli u ovaj dom koji raspolaže javnim sredstvima, znate sa kojim zahtjevom da damo vama 155 miliona, nije fer i prirodno je kad se radi o javnim sredstvima da mi kažemo /prekid/ da uradimo nešto drugo, ne tvrdimo da je ispravno ovo što vam predlažemo, ali barem imajte toliko obzira prema nama. Dođete da tražite od građana 155 miliona i onda još kritikujete alternative o kojima govorimo. Za tih 155 miliona može da se nađe na desetine alternativa, ali ovdje znači neće niko da kaže da li bi bilo ko izdao, evo ličnu mjenicu dajte svi koji vjerujete u ovaj projekat, ako ne uspije izgubili ste pare. Imovinu, na cijelu imovinu založimo, a ako uspije dajte neki prinos, eto sve što se zaradi bujrum, i to je pošteno. Pa nemojte da se igramo s novcem građana dajemo tuđi novac ili novac svih nas ovdje 81, oni su nam dali to pravo i onda dođe predsjednik borda direktora Montenegro Airlines i docira poslanicima oko prijedloga da se troše sredstva, nije fer. Ja mislim da nije fer, mi smo po drugom osnovu se vrlo dobro poznajemo, ja to cijenim, poštujem i vi znate ovaj problem dok ste bili u Ministarstvu finansija, vi dobro znate. Ja mislim da smo jednom jedan problem vezano za Montenegro Airlines, Vi i ja zajednički rješavali. Neću reći kako smo zajednički donijeli odluku.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:07:18)

Ja sam shvatio vi ovo prijateljski nudite gospodinu Vukićeviću da uloži u kompaniju, to je prijateljski, to je dobro. Imate pravo. Nikola Vukićević.

NIKOLA VUKIĆEVIĆ (27.12.19 19:07:37)

Činjenica je da Montenegro Airlines ima problem i zbog toga i jesmo danas tu i sve ovo što je gospodin Konjević, nabrojao je tačno, ali te pare ne postoje na žalost u budžetu i danas da se ugasi Montenegro Airlines te pare bi nestale. Na način koji je predložen ta potraživanja od Montenegro Airlinesa koja su samopotraživanja i koja bi ostala u formalnom smislu potraživanja i dalje kada bi se ugasio Montenegro Airlines i onda bi bila stečajna masa iz koje bi se naplatio bi ostala kašem potraživanja. Na ovaj način mi rješavamo i potraživanja koja imaju privredna društva i Smatsa i Aerodromi Crne Gore i koja ima budžet i koji ima Hipotekarna banka pretvaramo u akcionarski kapital države. Znači od jedne pravne i finansijske situacije koja visi u vazduhu uvećavamo kapital akcionarskog društva koji zajedno sa ulaganjem u avione iznosi 144 miliona i to nisu pare koje se prosipaju, to je imovina društva, samo u mjesto novčane imovine to postaje imovina u kapitalu, odnosno u osnovnim sredstvima.

Drugi dio je razvojni dio i to je ulaganje u avione, znači evo čuli ste na koji način će to da ide, ali ovu priču moramo da zatvorimo to su pare koje su već potrošene i nemojte sada da stvaramo neku zabunu da su to pare koje će sada da se izvade i da se daju nekom. Te pare su potrošene, mislim da bi bilo korektno od vas kao ekonomisti da kažete te pare ne postoje u budžetu i one ne mogu da se potroše. Mogu da se potroše 50 miliona za avione i mogu da se potroše 11 miliona za sljedeću godinu, za premošćavanja likvidnosti, da bi se plaćao najam za avione i na taj način firma poslovala pozitivno dok se ne izvrši nabavka aviona, odnosno ulaganje u osnovna sredstva sa čim će kompanija da ostvaruje profit i palaća svoje obaveze državi i iz čega

će moći da se servisiraju sve ove socijalno društvene potrebe koje ste vi pominjali. Eto to je jedan krug koji smo mi na ovaj način predložili da se zatvori, vi idete obratno, da se prvo podijele plate, da se izgrade objekti koji neće da donose profit i onda imamo privredna društva koja jedina plaćaju poreze i od kojih se sve finansira, ugašeno.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:10:33)

Hvala.
Nikola Rakočević.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (27.12.19 19:10:41)

Vrlo kratko.

Pošto nakon ove rasprave je prošao momenat, međutim jasno je da prosto niko od kolega koji neće glasati za ovaj zakon se zapravo njemu i ne protivi iz suštinskih razloga. Dakle, kolege koje neće glasati, a učestvovala su u raspravi su svoje argumente bazirale na razgovoru i polemici i diskusijama i priči povodom dominantno auto puta i povodom prodaje kako su ukazali Aerodroma i ako naravno je potpuno jasno da niko neće prodavati Aerodrome već će to biti realizovano koncesionim aktom. Takođe, uvaženi potpredsjedniče, mislim da smo napravili mali propust. Mislim da smo morali u jednom trenutku morali da hitno pozovemo ministra Simovića. Mislim da je resorni ministar za poljoprivredu morao da bude ovdje, jer smo ovdje čuli komparaciju krava koje imaju prinos određeni, kako se već kaže, mlijeka u odnosu na avion i avio industriju. Mislim da je to možda interesantna ideja za interresornu saradnju. Međutim, čini mi se da ipak ne odgovara argumentima koji idu u prilog ovome o čemu govorimo. Raduje nas svakako najava da je Socijaldemokratska partija shvatila da saradnja sa Demokratskim frontom nije realna i zbog toga nam ostaje kao politički mislećim ljudima da donesemo zaključak - ako nijesu sa DF-om, onda moraju biti na ovoj drugoj strani. Zadovoljni smo što računaju na nas; računaćemo i mi na njih. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:12:33)

/Prekid/

FILIP VUKOVIĆ (27.12.19 19:12:47)

/Prekid/ Ja da imam milion eura, uložio bih na znanje ekonomije Nikole Vukićevića. Znači, jedan od rijetkih ljudi koji je prošao sve u sferi ekonomiste - od onog najtežeg dijela knjigovodstva, računovodstva, Državna revizorska pa dalje. Znači, bilo kakvo poređenje Crne Gore bilo koje naše funkcije u sferi privrede, ekonomije sa nekim drugim je neuporedljivo. To liči na neku političku demagogiju ili neku vrstu populizma koja nije zabranjena. Znači, Montenegro airlines ima jedno značenje za Crnu Goru, taj bivši JAT odnosno Etihad ima drugo važenje za Srbiju, naravno, sve ove veće kompanije za veće države. Ovdje se svodi na dvije stvari ova naša diskusija i mi ćemo vjerovatno još večeras usvojiti ovaj zakon. Prva je ovaj predlog je od Vlade koju koalicija, kojoj mi pripadamo, podržava. Znači, svakako ćemo kroz usvajanje ovog zakona dati još jednu podršku Vladi. Druga stvar, u izlaganjima svih mojih kolega i u uvodnom izlaganju gospodina ministra mi u startu imamo dilemu. 1. januara sljedeće godine nemamo kompaniju, ili, ako donesemo zakon danas, to jeste do 31, produžavamo mogućnost ozdravljenja avio kompanije. Ne zovemo je džabe nacionalna kompanija. Taj prefisk nacionalna govori koliko nam je važna, ili, ako hoćemo da budemo još decidniji, kažemo crnogorska avio-kompanija. Ne vidim ni jedan razlog da sumnjamo u cifre i brojeve koji se svode u tabelama koje smo dobili u pripremi i koje su jako pregledne. Znači, ukupan iznos štete od potencijalnog gašenja Montenegro airlines-a je 236

miliona. Imamo na drugoj strani mogućnost da usvajanjem predloženog zakona damo mogućnost kompaniji da prvo izbjegnemo tu potencijalnu štetu, vraćamo neke dugove, a jedan dio dugova je i prema našim kompanijama, održavamo nadu da bez obzira na globalna kretanja u avio saobraćaju, mi kao jako mali i potpuno nebitni u tim globalnim stvarima kada je u pitanju avio-saobraćaj, možemo da napravimo komercijalne letove koji mogu direktno ili indirektno da budu ekonomski opravdani. Tako da ne vidim ni jedan razlog da sumnjamo uopšte u to da li je ta odluka ispravna ili nije.

Što se tiče savjeta, odnosno Agencije za zaštitu konkurencije, njihovog savjeta da se radi o nekoj privatnoj kompaniji, da se radi o nekom akcionarskom društvu gdje ima privatnog kapitala, shvatio bih bojazan i agencije i nas zašto agencija nije bila preciznija nego je ostala neodređena. Agencija je napravljena više zbog usklađivanja sa evropskim zakonima, gdje Evropska komisija želi da kontroliše ispravnost naših odluka, to jeste našeg budžeta, dobronamjerno da ne pomažemo neke sfere privrede u kojima nema šansi da to bude da se na kraju taj novac vrati. Tu pažnju treba cijeniti, ali ipak mi mnogo bolje znamo nego bilo kakva ekspertska misija, bilo kakvi izvori podataka ovih političkih svjetskih banaka da li je nešto moguće ili nemoguće. Reći ću još jednu stvar, znači 100% državna kompanija ili, u žargonu, državna firma, društvena firma u kojoj izvršni direktor ne znam koliku ima platu ali nema više od par hiljada eura. Direktori avio kompanija svugdje imaju puta deset /prekid/ ni time da moramo da poslušemo i radimo pod tim državna kompanija i državna firma koja ima sto kontrola, a jedna od kontrola je i ovaj Parlament u kome sjede i kolege koje nemaju više nego elementarno znanje iz ekonomskih vještina, čak i ljudi koji su ekonomisti po vokaciji iako nijesu imali prilike da se bave u profanom životu nekim sličnim stvarima, svojim glasom mogu nešto da urade loše ili dobro. Oni koji najviše kritikuju ovo su svojim glasom ugrozili državni budžet za 500 miliona eura. Onaj famozni Zakon o majkama da li bi ikada prošao da je tu bilo neke ekonomske računice ili bilo kakvih studija opravdanosti? Jedan potpuni besmisleni zakon. Da je to bilo majkama koje u budućnosti imaju više dece, svaka čast, borba za povećanje nataliteta. /Prekid/ to je bila katastrofa. Mi smo pucali ne u nogu, nego u sve noge koje ova država ima, svjesno onako pakosno - 'ajde da ukočimo ovo. Sada odjednom ti isti ljudi koji su glasali za takvo nešto, da bi konačno komplekse koje imaju od velike partije u kojoj su bili u koaliciji godinama, sad se oni boje da li naša Vlada da li menadžment Montenegro airlines-a je dobro izračunao da će ovih 155 miliona, a to nije odmah da uzmemo 155 miliona i damo, nego je to u nekim godinama i data je analitika gdje i zašto. Da li se tu sad potkralo nekih par stotine hiljada, zašto nijesu napisali neke sitne dobavljače - to je potpuno nebitno u ovoj cijeloj stvari. Možda je suviše ovo na kraju, ali u svakom slučaju ja vjerujem da naša kompanija nacionalna, crnogorska /prekid/ ima budućnost.

Na kraju završiću - budućnost putničkog saobraćaja je avio saobraćaj; budućnost teretnog saobraćaja je željeznica; drumski saobraćaj ako ništa drugo zbog ekologije, zaštite životne sredine o kojoj se sve više priča i koja je sljedeći problem, ima sve manju šansu da ima onu ulogu u funkciju koju je imao do tada. Naravno, to nema nikakve veze sa našim /prekid/ auto-putem koji gradimo. On ima pored te funkcije saobraćajnu i još mnogo nekih bezbjednosnih, razvojnih i drugih funkcija i razloga zbog kojih smo počeli da pravimo. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:20:32)

Hvala poslaniku Filipu Vukoviću.
Dajem riječ Nikoli Divanoviću.

NIKOLA DIVANOVIĆ (27.12.19 19:20:50)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Gvozdenoviću.

Poštovani ministre Nurkoviću, gospodine Paunoviću, gospodine Vukićeviću, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Dakle, čuli smo jednu ozbiljnu raspravu danas. Međutim, ono što je važno - ni iz jedne diskusije nijesmo čuli da je neko rekao da nam ne treba Montenegro airlines. To je važno.

Međutim, očigledno je da Montenegro airlines i to ne od juče u problemu. Kada je neko državno preduzeće u problemu, mi smo dužni da pokušamo da pomognemo da se nađe rješenje za taj problem. U menadžmentu se obično traži strategija ozdravljenja za neko preduzeće. Znači ovdje mogu strategije biti dokapitalizacija, investiranje, prodaja akcija, likvidacija ili prodaja preduzeća. Mislim da opcija nije tzv. izlazna strategija, to ne smije biti opcija. Pričamo o državnoj avio kompaniji i mislim da je to svojevrsni prestiž zbog toga što nemaju sve države nacionalna krila, nacionalne avio prevoznike i nacionalne kompanije. Šta znači imati državnu avio kompaniju? To znači imati jednu sigurnost, o kojoj su neki poslanici govorili, za svoje građane, imati jedan određeni komfor, imati određenu promociju, koja u ovom slučaju nije mala jer podsjetiću vas da Montenegro airlines ima 30 redovnih linija i 15 čarter linija, ali svakako za većinu od ovih država koje imaju taj luksuz to znači dodatno da vrlo često imaju i problem u finansiranju, odnosno problem u održivosti tih kompanija. To nije tajna.

Podsjetiću vas na Alitaliju koja od 2002. godine ne stvara profit. Ne da ne stvara profit, Alitalija danas gubi na dnevnom nivou dva miliona eura. Alitalija je prošle godine dobila od Vlade Italije finansijsku injekciju od 400 miliona eura i dobila je u posljednjih godinu i po dana dodatnih 900 miliona eura - milijardu i 300 eura. Sada se italijanski ministar saobraćaja, u ovoj novoj italijanskoj vladi, zarekao da je to posljednja državna intervencija u tu kompaniju. Imajući u vidu da su uveli prinudnu upravu, odnosno krizni menadžment, ja pretpostavljam da se ni tu neće završiti ta priča jer prosto preveliki je to brend, preveliki je to luksuz, prevelika je to korist i preveliki je to prestiž za jednu takvu državu da se odrekne jedne takve kompanije.

Vraćam se na priču o Montenegro airlinesu i priču o Crnoj Gori. Šta je Montenegro airlines za Crnu Goru? Ne samo u ovom kontekstu da smo definitivno makar trenutno avio destinacija. To svakako jesmo, ali moramo pogledati i neke brojke. Kakva je to kompanija? To je kompanija koja interno kao preduzeće godišnje ostvari 70 miliona profita, koja, kao što ste kazali, a to smo vidjeli iz materijala, ima 34 miliona direktno upumpava u budžet, a da ne govorimo o najvažnijem efektu, najvažniji su indirektni efekti koje Montenegro airlines ostvaruje na ukupnu ekonomiju Crne Gore.

Kada govorimo o internim kapacitetima Montenegro airlines-a, ne smijemo nikad zaboraviti ni tu osnovnu socijalnu kategoriju, a to su zaposleni. Mislim da u Montenegro airlinesu trenutno radi veliki broj ljudi, među kojima jedan značajan broj ljudi koji su vrlo kvalifikovani za ovu vrlo specifičnu industriju. Ti ljudi bi gašenjem Montenegro airlinesa ostali bez posla, ali to ovdje nije tema. Vjerujem da ti ljudi, kao kvalifikovani, vrlo lako mogu pronaći svoj angažman negdje drugdje na tržištu. Međutim, mi se kao odgovorni ljudi, koji promišljamo politiku ove države kroz ovaj ekonomski aspekt, kroz Montenegro airlines, kroz njegovu sudbinu moramo baviti i tim pitanjem. To je jedno pitanje koje specifično opterećuje ovu temu i na kraju nešto što bi bio oportunitetni trošak. Otkuda nama pravo i odgovornost da se takvog kapitala odreknemo kroz ovaj eventualni aranžman? Mogli bismo da isključujemo opcije i vjerujem da bismo jednom mudrom eliminacijom opcija došli do onoga što je pravi put. Zato ja danas nemam dilemu, ograđujem se, oko toga da Montenegro airlines treba Crnoj Gori. Ali, vrlo sam raspoložen i vrlo zainteresovan da ga krajnje odgovorno i krejnje kritički testiramo /prekid/ koji ćemo danas izglasati kojem ćemo dati podršku da ga testiramo kroz narednih godinu i po do dvije i da se onda opet vidimo u ovom Parlamentu i da vidimo da li smo donijeli dobru ili lošu odluku. Tada ćemo znati kako smo danas glasali. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:26:06)

Hvala.

Iz nekog posebnog razloga i gospodin Anđušić je tražio riječ.

Izvolite.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (27.12.19 19:26:18)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Gvozdenuću.

Poštovani gosti, uvaženi građani,

Pa evo možda za kraj rasprave danas smo evo imali prilike da čujemo dosta onako

raznovrsnih mišljenja kada je u pitanju ova inicijativa koja nam je došla iz Vlade. Posredno prije ove sjednice kada smo imali i matične odbore na kojima se raspravljalo o ovoj temi čuli smo zaista dosta različitih i oprečnih mišljenja na ovu temu. Generalno kada govorimo o ovoj temi, govorimo iz dva segmenta koja su predmet jedne ovakve inicijative koja je došla od strane Vlade, a to je dio koji se odnosi na investicije i dio koji se odnosi na regulisanje duga koji pred sobom ima naša nacionalna avio kompanija. Moram istaći da bih bio mnogo zadovoljniji da sam ovih dana pred sobom mogao da dobijem jedan broj dokumenata na osnovu kojih bih preciznije i detaljnije mogao da govorim o ovoj temi, ali razumijem jedan dobar dio racionalnih razloga zbog kojih nismo bili u prilici da se upoznamo sa najsitnijim detaljima. A kada govorimo o tim detaljima, meni bi posebno u tom dijelu bio interesantan ovaj dio koji se odnosi na investicije. Dakle, gdje mimo ovog konkretnog dijela koji se odnosi na potencijalnu cifru od 50 miliona, koja se tiče nabavke dva aviona, nismo toliko detaljno imali prilike da se upoznamo sa planovima koji se tiču ove inicijative, ali sam siguran i ono što su bile početne zacrtane misli novog menadžmena Montenegro airlinesa je nešto što nam uliva povjerenje da ovaj plan ima dobre osnove i da će menadžment zajedno sa krovnom institucijom Ministarstvom saobraćaja u narednom periodu na najbolji način iskoristiti onu podršku koju im Vlada daje.

Kada govorimo o suštinskom pitanju, ovdje je jedno suštinsko pitanje koje smo postavljali svo ovo vrijeme pred nama, a to je da li je ovo ispravna odluka ili nije. Ja u tom dijelu nemam dilemu. Direktno ću reći da smatram da jeste ispravna odluka, ali se postavlja pitanje na koji način ćemo sredstva koja su pred nama upotrijebiti, hoćemo li ih iskoristiti na pravilan način. Imao sam negdje ranije priliku da mi jedan prijatelj koji je decenijama radio u avijaciji, uz to bio i pilot i koji je imao prilike da se upozna sa gotovo 90% nacionalnih kompanija, odnosno sa njihovim konceptom rada, kaže da je iz tog svog ličnog tridesetogodišnjeg iskustva zaključio jednu činjenicu koju može i da podkrijepi onako detaljno dobrim analizama i dokazima, a to je da generalno koncept rada nacionalnih avio kompanija je u suštini neisplativ koncept. Sve ono što ostaje kao benefit državi, odnosno prihod nacionalnih avio kompanija su ti direktni i indirektni benefiti koje donose avio kompanije na ekonomiju, a u našem slučaju to je posebno osjetljivo kada je u pitanju turizam.

Koncept nacionalnih avio kompanija u suštini nije isplativ koncept i nije realno očekivati da on donosi direktne prihode od kojih će država imati direktne ekonomske benefite u smislu novca koji je direktni prihod ove avio kompanije. To nisu realna očekivanja i svi zajedno trebamo biti realni da to na jedan kvalitetniji način percipiramo. Imali smo prilike od strane i predlagača i Vlade i nedavno premijera da on pomoću svojih stavova nam dodatno približi na koji način on vidi opstanak nacionalne avio kompanije.

Kada govorimo o dugovima, to je nešto što je takvo kakvo je. Dakle, njih ne možemo analizirati. Govorimo o dugovima prema državi, dugovima prema dobavljačima, čuli smo koliko iznosi dio dugova koji je na snazi prema ..., prema Hipotekarnoj banci. To je nešto što bez daljeg pogovora se mora otplatiti, odnosno realizovati kako bi što prije konsolidovali svoje redove i krenuli u realizaciju zacrtanih ciljeva. Čuli smo podatke o godišnjim prihodima, čuli smo podatke o direktnim, indirektnim benefitima po crnogorsku ekonomiju i o ovoj analizi od 185 miliona. Jedan takođe interesantan podatak je da trenutno prema Crnoj Gori leti oko 30 avio kompanija, a da Montenegro airlines učestvuje sa 1/3 /prekid/ ostale avio kompanije. Suštinski, pregršt je ovih benefita koji idu u prilog činjenici da je nacionalna avio kompanija nešto što je potrebno Crnoj Gori, a prije svega crnogorskom turizmu i generalno crnogorskoj ekonomiji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:31:48)

Na kraju Daliborka Pejović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (27.12.19 19:31:51)

Uvaženi potpredsjedniče,

Žao mi je što danas ovu važnu temu razmatramo faktički samo u prisustvu poslanika pozicije, evo dominantno Demokratske partije socijalista. Odmah želim negdje da pomognem našem uvaženom gostu Nikoli Vukićeviću i da mu kažem da bih jednako govorila o ovoj temi i da sam pripadnica neke opozicione partije. Zašto ovo kažem? Iz razloga što neko moje iskustvo govori u prilog činjenici da mi je uglavnom žao što mnogo više ljudi u sistemu i mnogo više ljudi van njega nekako nije imalo prilike i mogućnosti da bude maltene uključeno u ono što je avio industrija i avio saobraćaj. Mislim da bi se mnoge dileme i mnoge zablude, koje su često prisutne u javnosti, mnogo lakše objašnjavale i da ne bi bilo vjerovatno problema da se o Montenegro airlinesu toliko negativnog piše i pisalo kao ja mislim ni o jednoj kompaniji koja postoji na bijelom svijetu. Pri tome se niko nije zapitao, od medija pa redom svih koji su se time bavili - šta to znači za ovu državu. I što je najgore da li je bar dio takvih pisanja baš o ovoj kompaniji uticao direktno na njenu reputacionu ulogu. A da je ona okrnjena jeste ja mislim već toliko doba da je nije ni čudo što se ovakva rasprava vodi o ovom resursu. Zaista mi je žao što je to bilo do sada tako, ali se iskreno nadam da toga više neće biti.

Dozvolite mi, moram se osvrnuti na to, nekoliko samo dilema da kažem, a rukovodeći se onim principom koje je moja uvažena koleginica juče pričala kada su u pitanju bile neke druge teme, šta su to konstrukcione greške. Zaista mislim da odgovor na mnoga pitanja upravo leži u tome. Jedno od ključnih pitanja koja su se ovdje uglavnom provlačila kad je Montenegro airlines u pitanju bilo zašto je Montenegro gubitaš. Dakle, niko nije ušao u analizu zbog čega je to tako i što je najgore, svi su se poštapali činjenicom da bez obzira na to mora da bude konkurentan. A kako da bude konkurentan ako nismo analizirali tržište? Da li mi znamo što je osnova konkurencije i da li možete biti konkurentni ako govorite o konkurenciji kompanija koje su direktno subvencionirane od države, što je u slučaju barem dvije koje lete, odnosno više prema Crnoj Gori. Ako govorite o čarterašima koji vam kradu tržište, a kojih je sve više zato što isključivo posluju na bazi komercijalnih pretpostavki, i ako govorite o low costerima koje smo otvorili sva vrata širom u Crnoj Gori i to uz određene subvencije i potpuno je jasno zašto smo to uradili. Zato što nam treba putnički potencijal da razvijamo turizam. Ali, je li pravedno sa aspekta kompanije? Nije i ja mislim da je Montenegro airlines vazda pošteno prihvatio tu vrstu izazova, odnosno problema i pokušao da se bori sa tim na način koje su dozvoljavale okolnosti. Pri tome da ne zaboravimo, barem samo osnovna ekonomska logika nalaže da se suočimo sa jednom činjenicom koja je već stvar ajde da kažem ozbiljnih ekonomskih analiza. Dakle, nema više kratkolinijskih avio kompanija koje bilježe profit i koje pozitivno posluju. Radi se isključivo i samo o dugolinijskim prevoznicima i da ih ne pominjemo British-aa, Air France-a, Turkish-a i ostalih. Sve su manje-više ili subvencionirane od strane države, ili su to bile prije nego što su privatizovane ili prije nego što ime je nađen strateški partner. Naravno, sada kada se ista logika primjenjuje na Montenegro airlines, sve je sporno. Nema strateškog partnera, ne možemo da se bavimo privatizacijom, nećemo da ulazimo u /prekid/ nećemo ništa, ali hoćemo da zadržimo status kvo i da svi gubimo. Zato apsolutno podržavam sve ovo. Kažem, Nikola, nisi bio u sali, čak kad bih i bila pripadnica opozicione partije, isto bih ovo govorila. Zato što boljeg instrumenta da razvijate ključnu granu u Crnoj Gori od turizma nema od Montenegro airlines-a, barem nema sada. Da li će biti, vidjećemo. Daj Bože, ali da vidimo šta nas čeka. U svakom slučaju, još neko određeno vrijeme to neće biti moguće.

Drugo što želim sada da kažem to je da li ovdje u Crnoj Gori ljudi znaju da najmanje u avio industriji zavise pravila nacionalne države. Svi troškovi, sve obaveze dominantno se odvijaju, nastaju i generišu negdje u inostranstvu. Montenegro ne leti u Crnoj Gori, nego iz Crne Gore i dovozi putnike u nju. Dakle, sve što ostvari kao trošak u dominantnom smislu ostvario je negdje drugo. Tamo ne možemo uticati na cijene goriva, ni na euro kontrolu i prelete, ne možemo uticati ni na cijene usluga aerodromskih /prekid/ da objasnimo da je generisanje troškova uslovljeno time što tamo nastaje promjena cijena na koje mi ne možemo uticati. Samo ću vam navesti parametre da je u zadnje tri godine cijena avio goriva /prekid/ povećana skoro 30%, da je to generisalo dodatni trošak. Na to nismo mogli uticati. Još jedno objašnjenje u prilog činjenici da nemojte da stalno optužujemo samo jednu kompaniju i samo jedan sistem da je kriv za sve što se dešava vezano za njega.

Treća zablude, neko će, kažu, preuzeti putnike Montenegro airlines-a. Hoće naravno, ali će to morati država da im plati pod uslovom da mi stvarno želimo da zadržimo ovaj destinacioni

saobraćaj, a uspostavili smo ga zato što želimo da spojimo Crnu Goru sa ostatkom svijeta. Ako to ne želimo, dajte da ga ukinemo i onda nema problema. Neka ne bude Montenegro airlines-a, ali onda ćemo morati da objasnimo građanima kako će i kuda da putuju i na koji način. Putovaće možda tokom ljeta, ali samo da kažem našem kolegi Anđušiću, ne saobraća 30 nego 50 avio kompanija i to znate li kada 50? U vrijeme kad Montenegro treba da zaradi, a to je tokom ljetnje sezone. Inače, tokom zime - sedam. /Prekid/ da preveze šest mjeseci ljude iz Crne Gore i da ih dovede u Crnu Goru. Kažite mi to i ja ću odmah prihvatiti da moja argumentacija apsolutno nije na mjestu.

Četvrta zabluda, tražimo partnere, tražimo privatizacije, mislimo da je to najbolje rješenje. Nađite mi jednu privatizaciju u avio industriji i nađite mi jednog strateškog partnera koji je došao i rekao - uzimam sve što imate kao problem, pa ću ja da napravim nešto bolje. Ne postoji toga primjera u svijetu - ili ste morali da očistite dugove, ili ste morali da dokapitalizujete kompaniju pa ste onda tek mogli ući u pregovore o bilo čemu. Što su šanse? Uz činjenicu da kao i moj kolega Rakočević apsolutno dijelim saglasnost oko amandmana koji je SD postavio pred nas, je li tako, ali i zbog činjenice da možemo raditi dodatni monitoring i nadzor nad poslovanjem kompanije, ja smatram da je ovo jedna ozbiljna šansa ako se ozbiljno shvati. Samo pogledajte, sve regionalne avio kompanije u našem okruženju su ili bankrotirale ili su /prekid/ partnera. Niko nažalost u tome nije uspio.

Dakle, osim Croatia airlines koja, kao što znate je dio Star Airlines grupe Evropske unije, ne postoji ni jedne ni druge nacionalne avio kompanije koja je sačuvala svoj kapacitet, ali je i ona uz ogromnu subvenciju i podršku države Hrvatske. Znaju zašto su to uradili i pokazalo se da je to bio ispravno. Obzirom da to tržište nije preizdašno, ali jeste respektibilno, ja mislim da je budućnost i Montenegro airlinesa, kao regionalnog nacionalnog avio prevoznika, da konkuriše i da bude kompetentan i za taj putnički potencijal, jer on nije za potcjenjivanje. Može biti vrlo interesantan.

Zbog svih ovih razloga koje sam pomenula, moja puna podrška obnovi kompanije, nastavku jednog dobrog organizacionog poslovanja, jer tamo pored finansijskih problema zaista sam vidjela na jednom mjestu koncentraciju ogromnog operativnog, stručnog, organizacionog, inženjerskog znanja. Nemojte da zaboravimo da su svih ovih godina i decenija otkad Montenegro postoji uloženi toliki milioni u edukaciju toga kadra i to ne zbog njih. Oni mogu da se edukuju negdje drugo i mogu da voze za nekog drugog, ali isključivo zbog sigurnosti i bezbjednosti putnika koje voze, na čemu posebno treba insistirati i što mora da bude imperativ u svakom poslovanju. Hvala vam i oprostite na prekoračenju.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:40:28)

Zahvaljujem poslanici Daliborki Pejović, koje ima dugogodišnje iskustvo kao neko ko je upravljao tim sistemom.

Uvaženi poslanici, uvaženi građani, na ovaj način smo završili sve rasprave i diskusije koje su vezane za Zakon o ulaganju u konsolidaciju i razvoj društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju Montenegro airlines a.d. Podgorica.

Sada predlagač zajedno sa predsjednikom borda ima otprilike oko desetak minuta ako svi trojica želite da podijelite to vrijeme da dodatno odgovorite na neka interesovanja koja su bila i da građanima i poslanicima koji će glasati za ovu odluku date dodatne informacije.

Ministre, izvolite.

OSMAN NURKOVIĆ (27.12.19 19:41:13)

Samo par osvrti na prethodne diskusije što je poslanik Krivokapić, ali neću da polemishem, neću da izazivam repliku.

Dakle, ovo nijesu moje odluke, niti Montenegro airlines niti Aerodromi, to su odluke Vlade i ubijeden sam da su ispravne. Nećemo izgubiti Aerodrome. Smatram da ćemo unaprijediti to stanje, da je to dobra odluka. Pomenuo je da je bio u privredi, pored poslanika Vukovića mislim da imam najviše iskustva u privredi i zbog toga vjerovatno bolje poznajem situaciju u privrednim

društvima i lako se sa mnom dogovaraju i sporazumijevaju i razumijem ih. Da nije bilo tog razumijevanja, ovo što kaže uvažena poslanica Pejović, vjerovatno bismo došli u situaciju da osnovu priče, komentara i negativne kampanje koja se vodila, odavno ugasimo ovu kompaniju. Imao sam razumijevanja, ministar finansija naravno najviše uz mene, a naravno sve je to politika Vlade, shvatili smo potrebu za očuvanjem ove kompanije. Na sreću svih nas, mislim da smo dobro uradili i da smo uspjeli da sačuvamo.

Nadam se da uz korektnu raspravu i priču koja se vodila, vidio sam od većine podršku, da ćemo dobiti podršku za ovaj predloženi zakon i da će se na taj način sanirati, odnosno konsolidovati poslovanje i da će se omogućiti razvoj ove kompanije. Uvaženi poslanik je rekao dva aviona, ne dva nego četiri aviona planiramo da nabavimo, tako da će biti to jedna flota. Nećemo imati potrebe da uzimamo u zakup avione i da plaćamo dva miliona godišnje za zakup jednog aviona, uz povećanje cijene goriva koje je jednostavno tržišna cijena koju ne možemo mi da diktiramo niti da utičemo na nju. To će biti glavni efekti na stabilizaciju i budući razvoj ove kompanije.

Da još jednom zahvalim na shvatanju cijele situacije. Ovo je, ipak, državno preduzeće od posebnog značaja. Ovo nije privredni subjekt kako se poziva to, da li ćemo kupiti akciju od njega ili ne. To su neki benefiti koji se na indirektan način kroz mnogo sektora vide i osjećaju. Ne može se kvantifikovati, ali se može to izmjeriti i te kako izračunati. Ne daj Bože da smo dozvolili gašenje ove kompanije, i te kako bismo osjetili negativne efekte od toga svega. Nadam se da nećemo to dozvoliti, da ćemo na ovaj način omogućiti ovoj kompaniji da funkcioniše. Zahvaljujem još jednom svima.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:44:10)

Hvala na učešću u raspravi i argumentaciji koju ste iznijeli.
Sada dajem riječ Bojanu Paunoviću iz Ministarstva finansija.

BOJAN PAUNOVIĆ (27.12.19 19:44:29)

Zahvaljujem.

Kada govorimo o fiskalnim efektima, negdje i kroz predlog budžeta još prije mjesec i po dana najavljena je u suštini investicija o kojoj danas govorimo detaljno. Još tada smo govorili o neto efektu koji imamo s aspekta budžetskih izdvajanja. Ovo o čemu je ministar govorio i o čemu je danas bilo dosta diskusije, mislim da je dosta bitno kazati da danas govorimo o investiciji, ne govorimo o trošku, o investiciji koja stvara povrat na tu investiciju. Zašto na ovo ukazujem? Iz razloga što je uvaženim poslanicima dostavljena objektivna analiza vrlo respektabilnog konsultanta na bazi koje se i vrlo precizno kalkuliše koji je to povrat investicije. Mi govorimo o 12% procenata povrata investicije u odnosu na prosjek od 8% koji je sa aspekta struke prihvatljiv. Zašto je ovo bitno? Iz razloga što kroz taj princip se obezbjeđuje održivost ove investicije. To je ključni argument zašto i možemo da kažemo da je zadovoljen i zakonski uslov sa aspekta dodjele državne pomoći iz razloga što govorimo o dokazivanju postupanja države kao investitora na otvorenom tržištu.

Međutim, i pored toga, ne treba svakako izgubiti iz vida činjenicu da govorimo o državnom interesu, da govorimo o tim indirektnim efektima koji u krajnjem imaju izuzetno značajan i direktan uticaj na budžet. Tako da govorimo o opravdanoj investiciji koja u dugom roku treba da obezbijedi ne samo povrat investicije, već i zadovoljenje nekih strateških opredjeljenja koje su integrisane kao sami fiskalni uticaj, ali takođe i kroz implementaciju politika u domenu dominantno turizma. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:46:38)

Zahvaljujem gospodinu Paunoviću.

Riječ ima predsjednik borda gospodin Vukićević.

NIKOLA VUKIĆEVIĆ (27.12.19 19:46:51)

Zahvaljujem.

Pomenuću dvije stvari. Biću vrlo kratak.

Po prvi put u istoriji Montenegro airlinesa, ove godine slavi 25 godina, od toga 22 ili 23 godine Montenegro airlines leti, rješavamo problem u cjelini. Sve do sada je bilo ili preko zaključaka Vlade ili preko premošćavanja problema. Prije ovoga je bio plan restrukturiranja za 2012. godinu koji je toliko konfuzan, nejasan i težak za implementaciju da je potpuno jasno zašto nije implementiran - jer je tako postavljen da se nije ni moglo implementirati sa vrlo nejasnim i ciljevima i mjerama koje je trebalo preduzeti. Po prvi put smo jednim zakonom riješili dvije stvari. Riješili smo konsolidaciju kompanije, zatvorili sve dosadašnje dugove, ne dajemo pare iz budžeta. Ponavljam te pare ne postoje u budžetu, ne dajemo 80 miliona iz budžeta, jer te pare nisu u budžetu, ali zatvaramo dugove koje imamo unutar sistema i stvaramo preduslov za jedan uspješan i perspektivan rast Montenegro airlinesa sa svim benefitima koji su danas rečeni, a koji su mogli da se nabrajaju još dugo.

Druga stvar, ne mogu da završim a da ne pomenem jednu interesantnu činjenicu koju sam pomenuo na Odboru, s obzirom na komentare vezano za izvještaj agencije, a to je da 42% aviokompanija, odnosno putnika koji dođu u Crnu Goru prevezu aviokompanije koje dolaze iz zemalja koje nisu obveznici pravila o državnoj pomoći. Zamislite Montenegro airlines gdje mnogi brane zapadno-evropske kompanije ... Montenegro airlines s pet regionalnih aviona, ko će Montenegro airlines da odbrani od ovih 42% putnika. Znači, ako se preveze negdje oko 2,5 miliona, 42% preko milion putnika dolazi iz zemalja gdje se daje, ne mogu reći šakom i kapom, ali imali ste podatak u 2018. godini da je Ruska federacija dala 345 miliona dolara svojim avikompanijama radi skoka cijene goriva i radi amortizacije troškova po tom osnovu. To je neko pitanje na koje danas nemamo odgovora, ali je dobro da ostane da razmislimo dalje o tome.

Kao treće, hvala puno svima podršci, na časti što smo bili danas vaši gosti.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 19:49:41)

Uvaženi poslanici, uvaženi predlagači, uvaženi predsjedniče borda, na ovaj način konstatujem da je pretres završen. Izjasnićemo se naknadno.

Mi sada prelazimo na sljedeće tačke dnevnog reda. To su tačke dnevnog reda koje su vezane za izorno zakonodavstvo. Kao što ovdje svi znamo i većina građana, prije više od godinu dana donijeli smo odluku o izradi izbornog zakonodavstva. Godinu prije toga, 2017. godine, takođe vladajuća koalicija radila je na unapređenju izbornog zakonodavstva u skladu sa jasno definisanim preporukama ODIHR-a i OEBS-a. Na ovaj način je vladajuća koalicija željela da u saradnji sa opozicijom dođe do dodatnog jačanja povjerenja u izborni sistem, a uporedo da realizuje i unaprijedi izorno zakonodavstvo i implementaciju u skladu sa preporukama i izborima, predsjedničkim izborima i određenim rješenjima koja su vezana za preporuke koje su bile nakon parlamentarnih izbora 2016. godine. Postavljen je jedan nov sistem, sistem sa radnim grupama koje su bile zadužene za određene oblasti. Formiran je sekretarijat odbora, uspostavljen poseban informacioni sistem, urađena detaljna analiza najbolje međunarodne prakse i takođe definisan jedan dodatni monitoring međunarodnih eksperata Evropskog savjeta Venecijanske komisije i ODIHR-a OEBS-a.

Takođe, realizovano je nekoliko okruglih stolova koji sam siguran da su dodatno uticali na podizanje kvaliteta izbornog zakonodavstva koji su bile predložene. Pokušaj političkih partija DPS-a i koalicionih partnera jeste da zajedno sa opozicionim kolegama dođemo do zajedničkih rješenja. Na tome nijesmo uspjeli, svako je imao neke svoje razloge. Svi ti razlozi uvijek su bili van razloga koji su definisani Odlukom o uspostavljanju. Oni su smatrali da je kratkoročno politički bolje da urade takve poteze. Mi smatramo da uvijek treba raditi dugoročno, a dugoročno su rješenja koja su unapređenje izbornog zakonodavstva i na taj način sve dugoročne radnje u

interesu građana Crne Gore. Zbog toga ćemo mi danas razmatrati Predlog zakona o izboru poslanika i odbornika, Predlog zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja zajedno sa izmjenom Zakona o Krivičnom zakoniku, kao i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku.

Takođe, u okviru odluke, u okviru rada Odbora za izbornu zakonodavstvo bio je još jedan zakon koji je opozicija sugerisala da se donese. To je Zakon o dopuni Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Kako je to zakonsko rješenje bilo definisano u okviru Odbora, smatrali smo takođe da treba da bude predmet razmatranja na Skupštini Crne Gore.

Ja računam da pojedinačno razmatramo ove zakone i očekujem da po nekoliko predstavnika da svoje viđenje određenih rješenja. Prvo predlažem, kao što je i po dnevnom redu, da pređemo na Predlog zakona o izboru poslanika i odbornika.

Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici: Marta Šćepanović, Nikola Rakočević, Jovanka Laličić, Boris Mugoša, Danijel Živković, Andrija Popović, Adrijan Vuksanović, Miloš Nikolić, Ervin Ibrahimović i Predrag Sekukuć.

Izvjestioци odbora su Jovanka Laličić, Zakonodavnog odbora i Miloš Nikolić, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Da li neko od zaduženih izvjestioца želi riječ?

Poslanik koji je najviše radio i bio rukovodilac ovog radnog Odbora i koji je značajno radio na ovom rješenju već dugi niz godina je Marta Šćepanović, koja je dala najveći pečat realizaciji ovog zakonskog rješenja. U saradnji sa kolegama iz vladajuće većine pokazan je visok stepen senzibiliteta u komunikaciji sa drugim partijama i međunarodnim institucijama. Dajem joj riječ. Izvolite, Marta.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (27.12.19 19:55:00)

Zahvaljujem. Poštovane kolege, uvaženi građani,

Prije svega, želim na samom početku kažem šta je bio jedan od ključnih razloga, možda ću se i ponoviti već je i potpredsjednik to i nagovijestio, zašto smo uopšte stavili u skupštinsku proceduru Predlog zakona o izboru poslanika i odbornika, predlog zakona za koji je neophodna dvotrećinska većina. Želimo prije svega nastavak dijaloga i želimo da upravo iz tog razloga predložimo konkretna zakonska rješenja koja bi kao takva mogla biti platforma za naš dalji nastavak dijaloga, pogotovo što se tiče ovog krovnog izbornog zakona, zakona za koji je zaista neophodno da postignemo odgovarajuću saglasnost svih subjekata i da na taj način poboljšamo izborni ambijent i izgradimo jače povjerenje građana u sami izborni proces.

Što se tiče konkretnog predloga zakona, reću ću na početku takođe da ne mislimo da su ova rješenja koja smo predložili idealna, ali da svakako mogu biti dobra podloga za dalji naš dijalog. Takođe, u prilog tome naš rad je rezultirao i određenim alternativama koje se tiču ključnih rješenja u ovom Predlogu zakona. Vjerujem zaista da će opozicija naći interes da nastavi dijalog sa nama oko ove veoma važne teme zbog poznatih događaja koji su se desili kada su predstavnici naše kolege iz opozicije napustili rad u ovom Odboru. Reći ću nešto što često kaže i kolega Mugoša, a to je da smo mi kao predstavnici vlasti imali 42 poslanika, naspram sebe smo imali 14 poslanika od 39 poslanika iz opozicije.

Što se tiče konkretnog Predloga zakona, određene sugestije kolega iz opozicije su takođe ugrađene u ovaj Predlog zakona, one sugestije koje su zaista bile usklađene sa Ustavom i pravnim sistemom, koje su bile korisne sugestije, konkretne i oko čega smo i postigli saglasnost. Ono gdje nijesmo postigli saglasnost smatrali da ćemo to proslijediti Odboru za izbornu reformu i da ćemo tu, na tom privremenom skupštinskom Odboru i postignuti saglasnost i doći do određenih kompromisnih rješenja. Nažalost, do toga nije došlo i sada smo ovaj Predlog zakona kao ovakav stavili u proceduri.

Što se tiče predloga koji su dolazili od strane nevladiog sektora i od strane akademske zajednice, a koji su takođe bili članovi našeg radnog Odbora, većina rješenja je upravo bila njihova inicijativa i njihov predlog, prije svega, ključno rješenje koje se odnosi na profesionalizaciju rada izborne komisije i to je zaista i za nas jedan duži vremenski period u kom smo radili, skoro godinu dana, sa tim predstavnicima. Došli smo do kompromisnih rješenja, jer takođe u tom radu smo

morali postizati kompromis i sa predstavnicima nevladine organizacije i sa akademskom zajednicom. Nažalost, meni je, sada ću to i reći, žao kada su predstavnici opozicije napustili rad. Osjećala sam kao neko razočarenje u njihovim riječima, jer zaista su uložili ozbiljan rad i trud sa nama, prije svega, a onda zajedno sa kolegama iz opozicije i vrijeme da na kraju ne dođemo do određenom kompromisnog rješenja. Ali upravo je ovo razlog što ih pominjem, jer želim ovom prilikom i da im zahvalim na ozbiljnom radu i ozbiljnom vremenu koje su sa nama potrošili radeći na ovom Predlogu zakona.

Mi smo, osim toga, radeći na ovom Predlogu zakona u prethodnom periodu konsultovali i određena udruženja i državne organe. Zaista želim da pomenem Žensku političku mrežu koja je dala konkretne predloge na ovaj zakon i o tome će detaljnije reći kolega Mugoša; konkretne predloge Državne izborne komisije i više sastanaka smo imali sa njima, gdje je korisno bilo čuti koje to probleme oni imaju u praksi i gdje treba ovaj zakon mijenjati; Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, kao i Udruženja mladih sa hendikepom gdje smo imali određena konkretna rješenja, takođe će kolega o tome reći, vezano za ovaj Predlog zakona.

Posebno se zadržavam na /prekid/ organizacijama koje su nam mnogo pomogle u izradi ovog Predloga zakona. Značajan dio njihovih sugestija smo prihvatili, mogu slobodno reći, i sve i želim ovdje da naglasim da ne samo da smo imali i određene komentare u pisanoj formi vezano za prvi nacrt zakona, nakon toga i za drugi nacrt zakona, već smo imali priliku da upravo ti međunarodni eksperti OEBS-a dođu ovdje kod nas i da sa njima detaljno razmotrimo konkretne sugestije, koje su one imali na Predlog zakona. Praktično sve sugestije koje su se mogle prihvatiti našle su se u ovom Predlogu zakona.

Kratko ću samo da napomenem dio koji se odnosi na novine u zakonu. Kao što sam rekla, to je profesionalizacija izborne komisije, tačno definisanje početka i kraja izborne kampanje, što je zaista neophodno, jer se ovaj početak izborne kampanje i kraj mora usaglasiti sa definicijom drugog zakona jer je to nešto što izaziva velike probleme u praksi i gdje se nekako stekao utisak da se Zakon o finansiranju političkih subjekata ne primjenjuju odnosno da agencija nadležna za sprečavanje korupcije ne radi svoj posao. Ne, zapravo je problem u većem broju slučajeva bio upravo u tome što ovaj zakon nije definisao početak i kraj kampanje to je sada ovdje definisano. Takođe, vezano za profesionalizaciju rada Izborne komisije uskoro vezana sa tim su i birački odbori gdje smo zaista predvidjeli da lica koja su sada članovi biračkih odbora mora imati odgovarajuću licencu jer se javio problem da lica moraju da prođu određene obuke, da bi tačno znali na terenu odnosno u biračkim odborima da ne dolazi do velikih grešaka do kojih je dolazilo, a što je konstatovao OEBS u svom Izvještaju.

Vezano za izbornu komisiju takođe je važno naglasiti da smo prihvatili preporuku OEBS-a, to je da se tačno precizira da sjednicama Izbornih komisija moraju prisustvovati mediji, tačno je da je u zakonu sada propisano da su sjednice javne, ali je zaista neophodno bilo naglasiti da sjednicama prisustvuje mediji i obavezana je Izborna komisija da sve svoje akte praktično u roku od 24 sata objavi na svojoj Web stranici. Neću se osvrutati na druge novine to ću prepustiti kolegama, ali takođe je važno da pomenem i jedan dio za odluke koju smo dogovorili i zajedno donijeli ovdje oko Odbora za reformu izbornog zakonodavstva to je lokalni izbori u jednom danu. Mi smo to riješili na način jedan predlog je bio kolega iz opozicije prvobitno to bude riješeno posebnim zakonom, pokušali smo to riješiti u prelaznim i završnim odredbama da će se lokalni izbori u jednom danu i sve ono što se tiče toga riješiti posebnim zakonom. Dakle, gledali smo da apsolutno ispoštujemo odluku kojom smo se ovdje u Skupštini obavezali da ćemo sve što se tiče izbornog zakonodavstva unaprijediti. Upravo u tom smislu se i posebno osvrćem na dio odluke koji se odnosio na profesionalizaciju rada Izborne komisije gdje je tačno stajalo da je potrebno povećati transparentnost i profesionalizam institucija koje su uključene u izbornim proces ovdje se prije svega misli na Državnu izbornu komisiju. Dakle, mi smo se odlučili da stavimo profesionalnu Izbornu komisiju, onu sugestiju inicijativu i detaljno razrađenu inicijativu prihvaćeno od strane nevladinih organizacija, nakon toga smo imali određene sugestije odnosno neformalne komentare misije OEBS-a gdje nam je tačno ukazano u kom smislu treba unaprijediti taj model što je urađeno kroz naš drugi nacrt, odnosno sad predlog zakona, i želim da istaknem da smo sve te komentare vezano za detaljni propisani postupak prihvatili. Međutim, mnogo važnije da kažem da smo takođe uvažili njihove komentare zašto bi trebalo obratiti pažnju da komisija ne bude 100% profesionalna već poluprofesionalna i želim da kažem da smo otvoreni da propišemo, a to smo

već i uradili u jednom dijelu alternativu vezano za poluprofesionalnu komisiju, a takav model je takođe kroz naš rad i pripremljen.

Na kraju bih istakla, ostale novine zakona ću prepustiti kolegama da se time detaljnije pozabave, ali zaista želim da kažem da smo svi ovdje u ovom Parlamentu svjesni obaveze da unaprijedimo izborno zakonodavstvo i da našim građanima ponudimo jasan i kvalitetan odgovor na pitanje da li smo mi prije svega kao politički subjekti u Crnoj Gori sposobni da kreiramo ovakva zakonska rješenja. Rješenja koja su prije svega posljedice implementacije međunarodnim preporuka koje smo praktično sve osim jedne koja se zbog /prekid/ implementirati i implementirati, a ne da naš rad ovdje u Parlamentu bude rezultat neke političke trgovine ili rezultat pokušaja da se stvore ne fer uslovi samo da bi se na kakav takav način došlo do vlasti.

Dakle, mi smo predlog dali u proceduru da bismo zaista suštinski doprinijeli unapređenju izbornog ambijenta i povećanju povjerenju građana u izbornim proces. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 20:06:40)

Hvala Marti Šćepanović, koja je koordinirala kompletnim postupkom vezano za ovo zakonsko rješenje.

Dajem riječ Jovanki Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (27.12.19 20:06:53)

Hvala uvaženi potpredsjedniče.

Pa gotovo poslije vaše diskusije odnosno uvodnog obraćanja i kolegice Marte, ne bi trebalo mnogo ni pričati. Želim zaista sa ovog mjesta da kažem da je za pododbora jedan, odnosno radnog odbora jedan, za nama je jedan veoma ozbiljan i izazovan rad o tome koliko smo uradili mislim da prikazuju i rezultati pretočeni u ovaj dokument. Koleginica Marta je rekla da smo prije svega uvaženi preporuke OEBS-a i ODIHR-a i da smo takođe veoma ozbiljno razmatrali predloge i Ženske političke mreže i Udruženja lica sa hendikepom i Državne izborne komisije i svih onih subjekata koji učestvuju u izbornom procesu, ali bogami koristili i iskustvo iz prakse koje smo imali dosadašnjem izbornom procesu.

Pošto je koleginica objasnila cijeli tok i rad ja bi samo ukazala na neka konkretna rješenja za koje smatram da bi ih trebalo danas pred očima crngorske javnosti posebno pontecirati, a to je da smo ovim predlogom zakona omogućili individualno kandidovanje. Koleginica je već rekla da smo tačno definisali početak i kaj izborne kampanje i to usaglasili sa Zakonom o finansiranju političkih partija. Takođe je govorila da smo preporuku OEBS-a u pogledu profesionalizacije izborne administracije zaista doživjeli u punom onom značenju i predvidjeli da ona bude profesionalna i propisali upravo način, javni konkurs i proceduru za izbor članova Centralne izborne komisije. Takođe, novina je da smo omogućili da svaki građanin Crne Gore, može da potpiše više lista i svoj glas da na kraju kada bude sam dan izbora jedna od tih lista da može podršku u toku izborne kampanje dati više njih.

Ono što smo takođe iz prakse htjeli da eliminišemo da su nam članovi biračkog odbora često bili vrlo nestručni, nadamo se da će ovim rješenjima kojim smo predvidjeli da članovi biračkog odbora moraju završiti obuke i dobiti licencu, da će mnogo doprinijeti ovom opštem pojmu profesionalizacije i kada su u pitanju birački odbori. Takođe, ono što smo usvojili to je bilo od preporuka Ženske političke mreže da na listama bude najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola i da na izornoj listi među svaka tri kandidata prema redoslijedu mora biti najmanje po jedan kandidat pripadnik manje zastupljenog pola. Veoma važnim cijenim ono što smo uradili kada su u pitanju zahtjevi pripadnika Udruženja lica sa hendikepom i mislim da smo po tom osnovu imali posebno senzibilitet i da smo ovim zakonom utvrdili obavezu opštinskih izbornih komisija da obezbijede, utvrdili imperativnu normu da se mora omogućiti pristup svakom biračkom mjestu ovih lica. Nakon ponovnog vraćanja poglavlja o medijskom predstavljanju političkih subjekata i u tom dijelu važili upravo primjedbe ovog udruženja kada je u pitanju pristupačnost kampanje i svih onih drugih objava na televiziji itd, da mogu ova lica nesmetano

koristiti. Mislim da smo postigli ovim zakonom poboljšanje postojećeg zakonskog teksta, odnosno želim da kažem da je naše izborno zakonodavstvo i do sada bilo ocjenjivano kao veoma dobro, ali zbog ovolikog broja izmjena radna grupa 1 pododbor 1 se opredijelili da krenemo u predlaganje novog zakona kako bi time omogućili lakše korišćenje, jer ste svjedoci ukoliko ste imali uvida da je ovom zakonu prethodilo mnogo, mnogo izmjena i prosto smo ocijenili da će predlaganje jednog jedinstvenog teksta omogućiti svim onim koji treba da ga primijene da će olakšati tu primjenu. Ja za ovu priliku zaista ne mislim da dužim. Još samo da napomenem da smo jasno definisali ulogu ovlašćenih predstavnika i da smo tim ovlašćenim predstavnicima praktično oduzeli pravo odlučivanja, a da kada su u pitanju organi izborne administracije da imaju pravo normalno da učestvuju u njihovom radu, ali da nemaju pravo odlučivanja. Čini mi se da ćemo time eliminisati brojne probleme koje smo imali do sada u praksi što se pokazalo, a što nam je uostalom i kazali predstavnici Državne izborne komisije. Nadam se usvajanju, a ako ne bude usvajanja, a onda cijenim da je ovaj predlog zakona dobra platforma za svaki dalji pregovor sa nekim ko bude želio da s nama pregovara. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 20:12:44)

Zahvaljujem, Jovanki Laličić.
Dajem riječ Borisu Mugoši.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 20:12:53)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani,

Kao neko ko je učestvovao u izradi ovoga zakona nakon 43 održane sjednice nakon godinu dana napornog rada, vjerovatno je teško da budem objektivan kad je u pitanju kvalitet našeg rada, odnosno proizvod koji smo ponudili građanima i zbog toga zaista trudiću se samo da ukažem na određena rješenja, a da naravno prepustim građanima da oni samo ocijene da li su ta rješenja dobra ili nisu dobra. Koleginice su pričale o brojnim aspektima ovoga krovnog izbornog zakona, a ja ću vas podsjetiti da je njegov postojeći osnovni tekst iz 1998. godine i da se nakon toga mnogo puta mijenjao preko 10 puta. Mogli smo i svi na početku rada da se opredijelimo i za tu logiku novih izmjena i dopuna, a ja kažem tzv. šminkanja zakona, to bi nam bilo lakše, ali smo zaista negdje zajednički jednoglasno odlučili da pokušamo da napravimo jedan izborni zakon koji će moći da otrpi dugo godina bez ikakvih promjena i koji će značiti zaista suštinski iskorak u ovoj oblasti izborne problematike.

Prije neki dan me jedna novinarka pitala pa zašto ste predložili ovaj zakon ako znate da neće imati podršku opozicije, jer za njegovo usvajanje su potrebne dvije trećine. Ja sam joj odgovorio da smo mi na ovaj način ponudili građanima isključivo platformu za dalji dijalog. Znamo da nisu idealna rješenja, ali je naša obaveza bila da ponudimo konkretna rješenja, ne da puno pričamo o nekakvim floskulama. Imamo sad konkretna rješenja i čini mi se da je to mnogo efikasnije za kvalitetniji dijalog i spremni smo i da o njima pričamo i o svim drugim sugestijama i vjerujte mi spremni da prihvatimo sve što je u skladu sa međunarodnim standardima i dobrom praksom. Drugi meni veoma važan razlog i prilično je ličan. Mislim da je predlaganje ovoga zakona bila obaveza svih nas i ozbiljan i odgovoran odnos prema svima onima koji su učestvovali u radu na ovom zakonu i prema kolegama iz nevladinog sektora i iz akademske zajednice, jer ovaj zakon je rezultat kompromisa sa njima u gotovo većini rješenja sa par izuzetaka. Međutim, isto tako i odnos ozbiljnosti, odgovornosti prema predstavnicima Ženske političke mreže, Udruženja mladih sa hendikepom, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Državne komisije sa kojima smo održavali konsultativne sastanke u cilju kreiranja što kvalitetnijih zakonskih rješenja. Ja ću samo ukazati na par segmenata i možda ću se ponoviti, jer su to koleginice pričale, mislim da je veoma važno.

Mi smo ovim zakonom ponudili potencijalno individualno kandidovanje. Nisu to otvorene liste, ali je to korak ka otvorenim listama i nadam se da ćemo za određeni vremenski period biti svi

spremni da primjenjujemo otvorene liste u Crnoj Gori. Sada nije bilo vremena i nije bilo konsenzusa i nijesmo htjeli da prihvatimo taj ekskluzivitet da predložimo nešto što nismo sigurni da na efikasan način može da se implementira u praksi. Individualno kandidovanje znači da sad na listi koja se kandiduje može da bude samo jedan kandidat. Ne mora više 81, može samo da bude jedan kandidat.

Takođe, u cilju jačanja političkog pluralizma što nam je važno u Crnoj Gori smanjili smo broj potrebnih potpisa podrške za listu sa 0,8 na 0,3% i omogućili smo da jedna osoba potpiše više izbornih lista, rasteretili smo građane u tom smislu. Očigledno je boli pritisaka na građane da potpišete samo ovu listu pa ćemo možda saznati da ste potpisali tu listu. Sad možete da potpišete sve pa da onda na osnovu programa, na osnovu kampanje se odredite koga ćete da podržite na tim izborima. Dvije meni veoma važne takođe stvari su pripadnice manje zastupljenog pola ili u nekim sredinama su to pripadnici manje zastupljenog pola i lica sa invaliditetom. Prihvatili smo zahtjeve Ženske političke mreže da će sad 40% na listi najmanje biti žena, a da jedna u tri mora da bude žena bez ikakvog redosljeda, može biti i na prvom i na drugom i na trećem mjestu. Prihvatili smo takođe vezano za Udruženje mladih sa hendikepom dva njihova osnovna zahtjeva. Predvidjeli smo ukidanje poslovne sposobnosti kao uslov za glasanje. To je po meni bila jedna veoma diskriminatorna norma. Ukinuli smo je.

S druge strane rekli smo da samo se može glasati na onom biračkom mjestu koje je prilagođeno licima sa invaliditetom i rekli smo da se obavještenje o izborima ne mora kao do sada da ga lice sa invaliditetom traži od MUP-a i to je diskriminacija. Sad može lice koje on ovlasti ili elektronskim putem. Rekli smo da nacionalni javni emiter RTCG mora brojne aktivnosti da pruža građanima u formatu koji je pristupačan licima sa invaliditetom.

Na samom kraju oko ovoga nadam se zakona da će se voditi priča u narednom periodu. Ja mislim da moramo prije svega mi politički subjekti da budemo svjesni da mi imamo obavezu prema građanima da im damo određene konkretne odgovore. Hoćemo li mi unaprijedeno izbornu zakonodavstvo, hoćemo li zakonska rješenja koja su u skladu sa međunarodnim standardima i praksom, a ne rezultat klasičnih političkih trgovina? Nemojmo da zloupotrebjavamo dvije trećine da kreiramo nekvalitetna zakonska rješenja, a imamo ih u postojećem zakonu i oni su posljedica klasičnih političkih trgovina. Nego ajmo /prekid/ dugoročna održiva rješenja koja će na najbolji mogući način oslikavati volju birača i za koja znamo da će sigurno poboljšati izborni ambijent i najvažnije da će povećati povjerenje građana u izborni proces. Ja nikad ne mogu da prihvatim bježanje od odgovornosti, to je znak slabosti. Prihvatanje odgovornosti je znak zrelosti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 20:20:25)

Zahvaljujem, Borisu Mugoši.
Dajem riječ Nikoli Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (27.12.19 20:20:36)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani građani, kao što znate prethodnih godinu dana gotovo smo konstantno u medijima, odnosno imali ste prilike da u medijima se informišete o ovoj temi. Dakle, ukupno o temi izbornog zakonodavstva, o temi Zakona o izboru poslanika i odbornika o radu Odbora za unapređenje izbornog zakonodavstva i čini mi se da je te teme i tih tema preko glave svima u Crnoj Gori. Puno smo razgovarali u okviru Odbora došli smo do ozbiljnih i dobrih rješenja. Međutim, kao što znate, desila se jedna za nas očekivana stvar, dio opozicije koji je bio u Odboru našao je za alibi zakon koji nema nikakve veze s izbornim ambijentom, da pobjedne od političke odgovornosti kakva je donijeti rješenja pa i najbolja s vladajućom većinom. Jer, donijeti rješenje i glasati u ovom Parlamentu s vladajućom većinom iz ugla opozicione partije znači imati hrabrost da građanima objasnite da vam je unapređenje sistema ispred kratkoročnog političkog profita.

Naše kolege koje su radile s nama u Odboru, a koje pripadaju opoziciji nijesu imale ni te

demokratske zrelosti, a ni tog političkog karaktera i političke hrabrosti. Kao što znate, radili smo više od godinu dana na ovom konkretnom zakonu, Zakonu o izboru odbornika i poslanika. Uvažili smo sve sugestije međunarodnih relevantnih organizacija počevši od OEBS-a i ODIHR-a, Evropske komisije, usvojili smo sve ključne preporuke civilnog sektora i akademske zajednice čijim predstavnicima u Odboru dugujemo veliku zahvalnost. Naravno, iako je u vladajućoj koaliciji bilo sporenja oko toga da li treba uvažiti rješenja opozicije uopšte ili se fokusirati samo na preporuke međunarodne zajednice koja je kazala izbori u Crnoj Gori 2016. i 2018. godine su bili fer i slobodni. Međutim, imamo određene preporuke i sugestije za vas. Dali su nam sugestije, dali su nam preporuke. Jedan dio vladajuće koalicije je smatrao da je to dovoljno i da oni iz međunarodne zajednice koji realno i objektivno sagledavaju naš politički ambijent će bez favorizovanja bilo koga na političkoj sceni kazati šta je ispravno i šta treba uraditi. Ipak, prevladao je dodatni senzibilitet predsjednika Odbora gospodina Gvozdenovića, dodatni senzibilitet u odnosu na političku situaciju. On je kazao da trebamo osim preporuka međunarodne zajednice uvažiti i preporuke, prije svega civilnog sektora i akademske zajednice, ali i sve preporuke opozicije koje nijesu u kontradikciji s drugim zakonskim rješenjima ili ukupno u kontradikciji s Ustavom ili sistemom. To smo i uradili.

Kada podvučete crtu, nakon svega što sam prethodno kazao, postavlja se pitanje zbog čega nismo mogli doći do dvotrećinske većine, zbog čega nismo došli do saglasja oko glasanja kada smo došli do saglasja oko normiranja zakonskog rješenja. Čini mi se da odgovor leži u onome što sam rekao na početku. Nedostatak političke hrabrosti i nedostatak demokratske zrelosti.

Takođe, sve ovo vrijeme bilo je karakteristično nešto što apsolutno nije karakteristika bilo koje zemlje u okruženju, a i šire da vlast insistira na unapređenju izbornog zakonodavstva, da vlast insistira na reformama izbornog zakonodavstva. Međutim, mi smo takva vlast, vlast koja bez obzira što vršimo vlast i radimo na ekonomskom i demokratskom snaženju društva brinemo i o tome da između svakog izbornog ciklusa izborni ambijent u državi bude sve bolji, i na tome ćemo insistirati i dalje.

Ipak, na kraju smo došli do onoga što je veoma važno, možda i najvažnije. (Prekid) obezbijediti dvotrećinsku većinu. Ipak, kada god treba obezbijediti dvotrećinsku većinu u Crnoj Gori, u Parlamentu Crne Gore, opozicija ima mogućnost da blokira sistem. Na žalost, opozicija tu priliku nikada ne propušta. Umjesto da iskoriste mogućnost da utiču na zakonsko rješenje, da diktiraju tempo u donošenju zakonskih odredbi povodom određenog zakonskog rješenja oni koriste dvotrećinsku većinu da blokiraju sistem. Srećom, kada je ova oblast u pitanju, kada je ovo zakonsko rješenje u pitanju nemamo problem iz razloga što smo 2016. godine dobili ocjenu i OEBS-a i ODIHR-a i Evropske komisije da su izbori u Crnoj Gori bili fer i pošteni. (Prekid) što dalje znači da je krovni izborni Zakon o izboru odbornika i poslanika napravljen i trenutno važeći je po najboljim i najvećim demokratskim standardima. Međutim, htjeli smo da ga dodatno unaprijedimo.

Ovo zakonsko rješenje neće ovdje dobiti dvotrećinsku većinu, to je jasno jer neće biti nijednog poslanika opozicije koji ima dovoljno demokratskog kapaciteta da glasa s nama iako siguran sam ne postoji mnogo šta što bi zamjerali ovom zakonskom rješenju, što je apsurd cijele situacije. Svakako ne postoji ama baš ništa o čemu ne bi otvorili dijalog i što bi vrlo vjerovatno mogli da usaglasimo kao kompromisno rješenje. Ipak, sa saznanjem da ne možemo obezbijediti dvotrećinsku većinu, ovakav tekst zakona ostaje kao platforma za dalji dijalog. /Prekid/ ponavljamo iz vladajuće većine, bez obzira što je važeći zakon usklađen s najboljim demokratskim standardima želimo da ga dodatno unaprijedimo i ovako zakonsko rješenje stoji na raspolaganju poslanicima opozicije da, u periodu koji je pred nama, nadamo se u početku 2020. godine, iskoriste kao početnu polazišnu osnovu za dijalog koji na može na kraju, nadamo se, dovesti do saglasja i do dvotrećinske većine povodom ovog rješenja. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANIMIR GVOZDENOVIĆ (27.12.19 20:28:14)

Zahvaljujem gospodinu Rakočeviću.

Zahvaljujem svim diskutantima.

Na ovaj način smo iscrpili prijavljene diskutante vezano za jedan od najvažnijih zakona u

okviru izbornog zakonodavstva. Kao što su moje kolege rekly, zbilja velika zahvalnost nevladinom sektoru, akademskoj zajednici, međunarodnim ekspertima, kao i institucijama koje su vrijedno radile u koordinaciji moje kolegice Marte Šćepanović. Ovo je jedan dobar kompromisan predlog koji je bio napravljen, ali jedna dobra platforma da već početkom 2020. godine bude ponuda koja bi mogla da se razmatra u okviru saradnje vladajućih partija i koalicije. Tako odmah početkom sledeće godine to će biti jedna od naših aktivnosti koje ćemo usmjeriti u tom pravcu. U skladu s dogovorom koji smo napravili mi ćemo povući ovo zakonsko rješenje i ponuditi ga opoziciji kao jedna ozbiljna platforma na kojoj se dugo radilo gdje većina njihovih sugestija i primjedbi ovdje utkana i zakonsko rješenje koje bi trebalo da bude jedno od najsavremenijih izbornih rješenja koje su vezane za ovu oblast.

Uvažene kolege, konstatujem da smo na taj način završili raspravu povodom ove tačke dnevnog reda.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je **Predlog zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**. Podsjećam da su Predlog ovog zakona podnijeli poslanici Predrag Sekulić, Ervin Ibrahimović, Andrija Popović, Adrijan Vuksanović i Mihailo Anđušić. Izvjestioci odbora su Danijel Živković, Zakonodavnog odbora i Predrag Sekulić, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Ovdje vidim nekoliko prijavljenih poslanika. To su Predrag Sekulić, Branko Čavor, Mihailo Anđušić i Andrija Nikolić. Ako neko želi dodatno da se javi samo izvolite.

Dajem riječ čovjeku koji je koordinirao kompletnim poslom, a to je poslanik Predrag Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ (27.12.19 20:30:35)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Dozvolite, prije svega, da podsjetim da je već više od dvije decenije duga tradicija da sve izborne zakone, set izbornih zakona radimo ovdje u Parlamentu. To je inače uobičajeno posao Vlade da predlaže zakone. Međutim, negdje 1998. godine zajedno smo počeli s našim kolegama iz opozicije da radimo na izbornim zakonima, razumijevajući da je to korak više ka demokratskim procesima. Ono što je odlikovalo rad na svim izbornim zakonima do sada, na žalost, zbog svojih godina i iskustva u Parlamentu bio sam član više tih radnih grupa, ono što je bila karakteristika i tih zajedničkih poslova bilo je da smo vodili računa o onome što su bile preporuke Savjeta Evrope, OEBS-a, ODIHR-a ali isto tako da smo vodili računa da idemo u korak sa onim što su moderne tekovine savremene evropske demokratije.

Naravno, znači do sada smo skoro desetak puta mijenjali sve izborne zakona, bilo je tu raznih rješenja. Samo malo da podsjetim građane, znači, prvo smo imali providne biračke kutije, pa smo ih ofarbali, pa su se opet vratili providnim glasačkim kutijama. Znači, imali smo sedamdesetogramski papir na kojem se štampao izborni listić, kasnije je to bio osamdesetogramski, devedesetogramski, danas već imamo zahtjev da to bude 180 gramski.

Znači, počeli smo sa tim da se prskamo sprejem, to je otprilike, to je bilo demokratski iskorak u odnosu na ono što su uradile, recimo, afričke države jer treba da podsjetite da je prvi put u Africi primijenjeno prskanje sprejem zato što nisu uopšte imali biračkih spiskova, pa da ne bi neko glasao dva puta naprskate ga sprejem i na taj način ga onemogućite da dva puta iskoristi svoje biračko pravo. Nažalost, kažem nažalost, mi smo vođeni takvim nekim standardima uveli to pravilo bili ovdje u Crnoj Gori.

Kasnije smo napravili demokratski iskorak, pa imamo elektronsku identifikaciju što je mnogo modernije rješenje i prema čemu moram da budem iskren kao član tadašnje radne grupe bio veoma skeptičan jer se pokazalo u praksi kao dobro rješenje. Znači, naravno ne treba zaboraviti i ono što su preporuke OEBS-a, ODIHR-a o nekim preporukama govorili su ovdje i moje uvažene kolege. Znači, jedna od preporuka OEBS-a, ODIHR-a, mislim da je dobro da i zbog građana Crne Gore malo demistifikujemo, bilo je da pravo glasa imaju i ona lica koja nemaju pravnu sposobnost. Dozvolite da prema našem zakonodavstvu lica koja nemaju pravnu sposobnost ne mogu da učestvuju u pravnom prometu, ne mogu da zaključuju ugovore, to rade njihovi staratelji umjesto njih itd. Međutim, predstavnici OEBS-a smatraju da svako ima pravo da je demokratija najširi mogući oblik iskazivanja političke volje i da svakome treba dati tu mogućnost

bez obzira što možda ne može da razumije ono što su političke poruke da mu treba dati mogućnost da da svoj glas. Naravno mi smo uvažili te preporuke OEBS-a, ODIHR-a.

Takođe, dozvolite da kažem i da je jedna od preporuka OEBS-a bila takođe je o tome bilo riječi da možete da potpišete više političkih listi. Znači, uvažili smo i tu sugestiju, to je uradila radna grupa I bez ikakve dileme smatrajući činjenica da je do sada jedan građanin mogao da potpiše jednu izbornu listu nije uopšte uticala na demokratiju niti bilo kome ograničavala pravo glasa. Tako da ne mislimo da su preporuke OEBS-a, ODIHR-a kojih je bilo u dva izborna ciklusa na parlamentarnim i predsjedničkim izborima nešto što na bilo koji način je sugerisalo da dosadašnje izborna zakonodavstvo nije bilo dobro.

Naravno veliki dio javnosti je smatrao da treba mijenjati i ono što je dio zakonodavstva koje se odnosi na finansiranje političkih subjekata. Naravno takođe vođeni preporukama OEBS-a kojih je bilo svega tri ili četiri ugradili smo te preporuke, ali smo išli i korak dalje. Znači, čini mi se da je glavna ideja vodilja i nama i nevladinom sektoru i predstavnicima akademske zajednice, dozvolite da pomenem prof. Bastijančića, prof. Blažića, da je zajednička ideja vodilja bila da pokušam da što transparentnijim učinimo način finansiranja političkih partija. Ovo tim prije što se one finansiraju velikim dijelom iz budžeta i čini mi se da smo u tome uspjeli. Uspjeli smo u ovom dijelu čak i kojem smo napravili korak dalje pa smo sa kaznenim odredbama otišli toliko daleko da smo dio kaznenih odredbi ugradili i u Krivični zakonik koji ćemo takođe mijenjati. Čini mi se da sve to negdje daje nam za pravo da kažemo da smo napravili dobre zakone. Dio rešenja, odmah da kažem, dali su i naše kolege Demokrate kroz svoj doprinos radu radne grupe.

Izvinjavam se potpredsjedniče samo ću kratko da produžim još 30-ak sekundi. Znači, dio tih rešenja koje su dale naše kolege iz Demokratske Crne Gore mi smo prihvatili i ugradili ovaj zakon bez obzira što oni su napustili radnu grupu. Tako da pred sobom imamo jedan dobar i moderno savremeno koncipiran zakon, a moram da napomenem da smo u jednom trenutku imali presjek onoga što smo radili zajedno sa ekspertima Savjeta Evrope. Raduje činjenica da su tom sastanku na kojem smo pretresli sva ona glavna i osnovna pitanja koja su se tangirala ovog zakona imali i predstavnike, odnosno svjedoke već u ovom slučaju naše kolege iz opozicije. Tako da bez obzira što možemo kritikovati ovaj zakon sa ovog ili onog aspekta odmah da kažem znači u njegovoj izradi i koncipiranju učestvovali su i predstavnici nevladinog sektora veoma aktivno, njihove sugestije smo uvažili predstavnici akademske zajednice. Takođe, smo dobili mišljenja državnih organa veliki dio /prekid/ za sprečavanje korupcije i Državna revizorska institucija takođe smo uvažili i uvažili smo dio sugestija, rekao bih, nekih 60 i 70% ako hoćemo procentualno kolege iz opozicije Demokrata. Tako da, kažem još jedanput, čini mi se da imamo jedan kvalitetan zakon koji će bez ikakve dileme dobiti podršku ovog parlamenta i nadam se da ćemo ga uspješno implementirati u daljem radu.

Da ne zaboravim poseban doprinos Ženske parlamentarne mreže. Ono što jeste veliki kvalitet jeste da su predloge Ženske političke mreže podržale sve političke partije jednako i da zaista vjerujem da ćemo u narednom periodu imati poseban doprinos manje zastupljenog pola, odnosno ljepših predstavnika ovog parlamenta u nekom narednom periodu. Samo da znamo i to da se ovim zakonom dodatno daju sredstva partijama koje ispunjavaju ono što su obaveze prema tom manje zastupljenom polu. Hvala vam gospodine potpredsjedniče.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 20:37:38)

Zahvaljujem, kolega Sekulić.

Kolega Branko Čavor, nek se pripremi Mihailo Anđušić.

BRANKO ČAVOR (27.12.19 20:37:48)

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Znači kao što smo kazali danas razgovaramo o setu izbornih zakona koji su svakako značajni za svako društvo, za građane, a i za partije koje učestvuju na tim izborima.

Kada govorimo o izbornom zakonodavstvu u Crnoj Gori obično se želi predstaviti da kada

ulazimo u procese izmjena ovog zakona da je izborno zakonodavstvo u Crnoj Gori loše. Naravno da ono nije, ono je na dosta dobrom nivou i kvalitetnom nivou zato što je bio godinama jedan značajan proces unapređenja svih zakonskih rješenja koja su prethodila tome i uz podršku eksperata, kao što je rečeno već ovdje, iz Savjeta Evrope iz svih značajnih institucija i organa.

Ono što jeste takođe važno kada govorimo o zakonima tim je pitanje i cilj da se stvori što veće izborno povjerenje kod građana. Možemo kazati da kod nas po procentima izlaznosti na izborima se pokazuje da kod građana postoji visok procenat povjerenja u naše izborni proces. Naravno kada dođemo u situaciji da završimo neki izborni ciklus obično iz osjećaja onoga ko je poražen stvara se jedna vrsta alibija nije dobar izborni zakon treba ga obavezno mijenjati. Mi upravo idemo sa drugim jednim, da kažem, rezonom, a to je ono što se u prethodnom vremenu ili u samom izbornom procesu pokaže u primjeni zakona kao nedovoljno dobro riješeno da to treba unaprijediti. Ono što je dobro riješeno afirmisati, ono što se pokazuje kao loše rješenje praktično ga i eliminisati. To je neki pristup koji je bio svo ovo vrijeme i prisutan. Dobro je što je odlukom u parlamentu stvoreni uslovi svi da upravo mi kao partija na vlasti i najveća partija odgovorna partija Demokratska partija socijalista pokaže da je veoma kooperativna u donošenju ovih zakona jer nam je značajno i zbog nas značajna zbog države Crne Gore, zbog građana, a i zbog procesa pristupanja Evropskoj uniji. Tu nosimo naravno dio najveće odgovornosti upravo smo se tako i ponašali u svim ovim procesima.

Kada je u pitanju sam Zakon o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja znamo da su obično kada su u pitanju finansiranja stvara određena vrsta mistike. Šta se tu dešava kako se dešava, kako se zaprima novac i kako se raspoređuje i tome sl. Naravno da biste to eliminisali morate zadovoljiti nekoliko osnovna faktora ili da kažem principa. Prije svega, imati dobro normativno uređen zakon, znači morate imati dobro rešenje u kom je precizirano sve aktivnosti koje se dešavaju u pravcu i obezbeđivanja prihoda i trošenja sredstava.

Ono što je takođe važno da morate imati zakon koji je u skladu sa pravnim sistemom i Ustavom Crne Gore jer nije tako davno bilo 2014. godine kada smo pod pritiskom opozicije kada im se pridružio i jedan broj članova koji nisu bili u našoj vladajućoj strukturi donese zakon koji se ubrzo pokazao da nije u skladu sa Ustavom i on je pao u procesu dokazivanja neustavnosti njegove. Tako da i tu trebamo naročito voditi računa kada to radimo. Ono što je takođe bitno da imamo primjenjiv zakon, znači primjenjiv zakon koji možete primijeniti, a ne da imate norme koje su želje pojedinaca, grupacija, jer u primjeni se otvaraju novi problemi i u neprimjeni se stvaraju nove nelogičnosti i stvaraju se nove nejasnoće.

Ono što je takođe karakteristika i ovog zakona, a cilj je ovoga o čemu sam na početku kazao, to je da se obezbijedi transparentnost. Mislim da ovom zakonom potpuno je obezbijeđen proces transparentnosti u kojima se mogu raspoznati sve one aktivnosti koje se dešavaju u toku redovnog rada partija i toku samih izbornih procesa. Samo to, naravno da treba valjano primjenjivati. Ono što je takođe važno razviti sistem nadzora i kontrole nad tim. Eto to je ta neka uloga i funkcija koja je vrlo značajna, nadzora i kontrole, a u tom dijelu su prepoznatljivi i DRI - Državna revizorska institucija i Agencija za sprečavanje korupcije, tako da su u ovom zakonu izvršena određena pojašnjenja u tom pravcu. Kao što je kolega Sekulić kazao, ovim zakonom su definisane i kaznane odredbe, znači, one odredbe koje negdje upućuju i odvrćaju nosioca u partijama i partijskim aktivnostima da se ne dešavaju aktivnosti koje podliježu kaznama i pogotovu u ovom dijelu što je prihvaćeno kao nas od većinske partije da za najteža ta /prekid/ finansiranja partija se i krivično odgovara. To je doprinos, dakle, jedan značajan, i od nas.

U radu radne grupe koja je veoma aktivno sve ovo vrijeme radila i ako često ne u punom sastvu, ali značajno je kao što je rečeno i ovdje i doprinos nevladinog sektora, akademske zajednice, u jednom dijelu je bilo otvoreno i prema kolegama iz opozicije, jer smo uporno nudili kolegama iz opozicije da učestvuju u radu, a ako ne učestvuju da daju konkretne pisane primjedbe koje bi bile sastavni dio rasprave. O jednom dijelu rada radne grupe i predsjedavali su kolege iz Demokrata i da kažem u jednom dijelu upravljali sa tim procesom i predlagali jedan značajan broj amandmana izmjena, od kojih je jedan dio svakako i dio ovoga rješenja koje se danas nudi.

Prema tome, završavajući ovu priču, mislim da ima, da postoji dobro rješenje i to nijesam kazao na početku, ovo je već, mislim, 12 izmjena ovoga zakona od višestranačja u Crnoj Gori i svaka je pokazivala neku svoju stepenicu i u svim tim procesima su primjenjene GRECO-ve preporuke, a kao značajne institucije u oblasti borbe protiv korupcije, primijene svi međunarodni

stanadardi, savjeti eksperata koji su radili svih ovih godina sa nama, tako da mislim da je ovo jedan novi korak unapređenja zakonskog rješenja koji je danas ovdje ponuđen, svakako otvoren i za njegove dalje izmjene, jer smo se naučili da ove zakone dosta često mijenjamo i dopunjavamo. Zahvaljujem potpredsjedniče.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 20:42:56)

Hvala Vam, poslaniče Čavor.

Poslanik Mihailo Anđušić je bio najavljen, dajem mu riječ i neka se pripremi kolega Nikolić Andrija.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (27.12.19 20:44:45)

Uvaženi potpredsjedniče,

Ja bih kao neko ko je učestvovao u radu Radne grupe broj pet koja se bavila izradom ovog zakonskog rješenja kao štu su to uradili kolege poslanik Sekulić i kolega Čavor izrazio zadovoljstvo, prije svega što smo na kraju uspjeli da izradimo jedno ovakvo zakonsko rješenje za koje zaista smatram da ima visok stepen potencijala, da poboljša prilike dosadašnje prilike kada je u pitanju prethodno zakonsko rješenje, kada je u pitanju oblast finansiranja političkih subjekata izbornih kampanja.

Ono što bih želio takođe da istaknem jeste da je u radu na ovom zakonskom rješenju do sada ispoljen jedan, prije svega, ozbiljan rad koj je prouzrokovao da imamo na desetine kvalitetnih izmjena koje predstavljaju slobodno mogu reći iskorake kada je u pitanju ova tematika. Ozbiljnu pomoć u ovom radu svakako su dali predstavnici akademske zajednice i NVO sektora koji su u kontinuitetu od početka participirali u radu ove radne grupe. Naravno, kasnije nam je u tom dijelu, zašto da ne reći i pomogla jednim dobirim dijelom i opozicija koja se kasnije priključila i u toj fazi slobodno mogu reći da smo imali jedan visok stepen usaglašavanja. Iz tog razloga negdje dodatno paradoksalno zvuči i ostaje zaista nejasno iz kog razloga, rekao bih, kolege iz Demokrata sa kojima smo u ovoj radnoj grupi imali, rekao bih, jednu jako dobru saradnju i ponavljam iz tog razloga dodatno zvuči paradoksalno da je neko napustio rad te radne grupe iako smo do tog trenutka pa slobodno mogu reći preko 90% onoga što su bili njihovi prijedlozi prihvatili da implementiramo u ovo zakonsko rješenje. Takođe, ozbilju ulogu u svemu ovome su igrale i državne institucije koje su imale specifičniju ulogu kod izrade ovog zakona nego što su imale u nekim drugim radnim grupama. Radi se o Agenciji za sprečavanje korupcije i o Državnoj revizorskoj instituciji. Naravno, kad god radimo zakonska rješenja gdje imamo više aktera uvijek, odnosno, ne tako lako možemo rasporediti sve ono što su zahtjevi svih njih u tom procesu, iz tog razloga nismo do kraja uspjeli prihvatiti sve ono što su recimo bili zahtjevi i Državne revizorske institucije i Agencije za antikorupciju iz razloga što su se oni uz ono što je njihova pomoć nama bila bazirali i na zanoniska rješenja, odnosno izmjene koje bi njima trebalo da olakšaju rad, uz potpuno razumijevanje za te njihove potrebe mi smo prihvatili jedna dio zakonskih rješenja za koji smo cijenili da su onako zaista najracionalniji.

Takođe, ono što smatram da je veoma značajno pomenuti jeste da ono kroz šta smo se primarno vodili to su bile, naravno, preporuke ODIHR-a koje slobodno mogu reći su ispoštovane u najvećem procentu mimo nekih koje nije bilo lako definisati i nije ih suštinskih bilo do kraja moguće implementirati, kao što se recimo jedna od odrednica ugrubo odnosila na jačanje Agencije za atikorupciju. Mi smo svjedoci da je to institucija koja je iz godine u godinu svojim radom jača svoje mehanizme i stava smo bili da Agencija za antikorupciju od 2016. godine do današnjeg dana je zaista napravila ozbiljne iskorake u svom poslovanju i stava smo bili da je ta preporuka dobrim dijelom ispunjena. Takođe, kada je u pitanju Agencija za antikorupciju posebno zakoni koji se bave finansiranjem političkih subjekata oni su bili dužni da se dodatno ugledaju na sve ono što su bile preporuke i GRECO-a. Te preporuke, čini mi se, da su ispoštovane takođe u najznačajnijoj mjeri tako da sa te strane zaista mislim da smo napravili odličan posao.

Kada su u pitanju same izmjene, kolege su rekle prije mene nešto više o tome. Ja ću samo

se potrudili da se osvrnem na par rekao bih najmarkantnijih koje nismo danas pomenuli, a jedna, jedna od najznačajnijih zaista jeste i ta promjena kada su u pitanju donacije političkim subjektima gdje je takođe napravljen jedan ozbiljan iskorak, čini mi se, hrabar iskorak gdje smo gotovo pa duplirali /prekid/ hiljada i za pravna lica sa deset hiljada na 20 hiljada eura i ono što je nama bilo drago što su svi akteri u ovom procesu i od nevladinog sektora i od Akademске zajednice bili za to rješenje. Ja bih želi ovom prilikom, zaista, da se ispred radne grupe zahvalim, kada govorimo o NVO sektoru, moram reći da je konkretno u našoj radnoj grupi tu zahvalnost dugujemo direktno jednoj nevladinoj organizaciji, to je CDT koja je zaista i sa konstruktivnošću svojih prijedloga i sa aktivnim radom doprinijela da imamo mnogo bolje zakonsko rješenje nego što bi to sami možda uradili. Tako da je njihova participacija zaista od samog početka do samog kraja ovog procesa bila ozbiljna.

Takođe, imamo dio odrednica koji se odnosi na preporuke jedne od najznačajnijih /prekid/ odnosili su se na jasno odvajanje redovnog funkcionisanja političkih partija u odnosu na izborni period i to je jedna od preporuka koja je onako najjasnije ispoštovana. Takođe, na kraju eto izdvojio bih i ono što je zaista bila najznačajnija izmjena i najozbiljniji iskorak kada su u pitanju izmjene ovog zakonskog rješenja i drago mi je da smo takođe tu poštovali i preporuke i prijedloge i ideje na svih aktera koji su učestvovali u izradi ovog zakonskog rješenja. Slobodno mogu reći dominantno i opozicije koja je naknadno dala određene prijedloge, ali moram istaći da je od starta to bio prijedlog koji je Demokratska partija socijalista sa svojim koalicionim partnerima zagovorala i ispostavilo se da smo i tu inicijativu na kraju odradili kroz izmjene Krivičnog zakonika, odnosno kroz kriminalizaciju konkretno nelegalnog finansiranja političkih partija gdje zaista mislim da to predstavlja jednu od najmarkantnijih izmjena cjelokupnog izbornog zakonodavstva, zašto da ne reći.

Na kraju, i izvinjavam se zbog prekoračenja, zaista smatram da Zakon o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja u ovom slučaju daje ozbiljnu participaciju u suštinskoj izmjeni cjelokupnog izbornog zakonodavstva na kome smo radili u prethodnom periodu. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 20:52:21)

Zahvaljujem, kolega Anđušić.

Poslanik Andrija Nikolić je zadnji koji će uzeti učešće u raspravu povodom ovog zakonskog predloga.

Izvolite, poslanice Nikolić.

ANDRIJA NIKOLIĆ (27.12.19 20:52:39)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Evo pomalo, atipično da razgovaramo u demokratskoj atmosferi gdje nemamo sa kim da razmijenimo argumentaciju i da razgovaramo o ovim zakonskim rešenjima na kojima smo radili, ali nije ni to nova situacija za Parlament i za parlamentarnu većinu, nešto sa čim smo se susretali više puta, ali odgovornost je na nama svakako i u prilici smo, a više od toga u obavezi da ispostavimo građanima račun za ono što je bila naša obaveza u pogledu izbornog zakonodavstva. Moje kolege su govorile o ovoj temi tako što su bili u temi, a ja ću pokušati da joj dam jedan politički ton imajući u vidu da kažem jednu vrstu specifičnih političkih okolnosti u kojoj na ovu temu razgovaramo. Znači, u demokratskim i zrelim društvima sve se može riješiti civilizovanim dijalogom. Sigurno je da Demokratska partija socijalista nije idealna partija i da bi joj se moglo zamjeriti što god, ali je politička snaga koja u kontinuitetu između 20 i 30 godina drži stabilan i jak politički rejting koji uglavnom zahvata između 40 i 60% biračke podrške. Dakle, to je jedan politički subjekat koji u značajnoj mjeri utiče na kreiranje životnog ambijenta u Crnoj Gori, tako što dobija odgovornost od strane građana Crne Gore.

Kada od pojedinih opozicionih političkih grupacija čujete da ne žele da razgovaraju sa DPS-om da nikada neće sjesti za sto sa Demokratskom partijom socijalista, niti da će postići bilo kakav

dogovor, onda to upućujem na ozbiljan nedostatak Demokratske kulture s jedne strane, a s druge strane upućuje na ignorisanju jednog značajnog broja građana Crne Gore. Možemo da se razlikujemo po pitanju našeg odnosa i viđenja budućnosti Crne Gore, ali ne smijemo nikada da ignorišemo one ljude koji se nalaze na drugoj političkoj obali i koji podržavaju našu političku konkurenciju. Pristalica sam toga da i kao vladajuća stranka uvijek pažljivo oslušujemo ono što je mišljenje naših političkih protivnika ili ljudi koji ih podržavaju, jer jedino tako možemo da unapređujemo sopstvenu politiku i da kreiramo jedan ambijent gdje ćemo tražiti tačke koje mogu da nas spajaju, a ne udaljavaju, ali to je dio onih odgovornih politika koje pripadaju odgovornim ljudima.

Od obnove crnogorske nezavisnosti, pošto sam neko ko je pažljivo pratio hronologiju politike u Crnoj Gori pa i u tom vremenu prisjetićete se da smo uvijek sve važne sjednice ovog Parlamenta bilo one da se radi o verifikaciji rezultata referenduma iz 2006. godine, bilo da se radilo o usvajanju Ustava, bilo da se radilo o učlanjenju Crne Gore u NATO savez držali bez prisustva dominantnog dijela prosrpske opozicije. To je jedna zabrinjavajuća poruka, jer sugerise da imamo posla sa ljudima koji se još uvijek nijesu pomirili sa činjenicom da je Crna Gora nezavisna država, da je Crna Gora država koja radi na afirmaciji svojih institucija, da je riječ o državi koja radi na promociji svog demokratskog imidža i želi da taj svoj imidž unapređuje tako što će svoje gravitaciono polje usmjeravati i organizovati na način da ono bude prihvatljivo i da privlači sve političke subjekte u Crnoj Gori bez obzira kako su da kažem politički profilisani, ali da budu lojalni građani države Crne Gore, da poštuju njen međunarodno pravni subjektivitet i da poštuju ideju države. Možete da budete opozicija u sistemu, to je dobro za sistem, ali ako ste opozicija van sistema onda to sugerise deficite u pogledu demokratske kulture i u pogledu (prekid) ustrojstva države, jer u ovom Parlamentu je bilo poslanika koji su cijepali crnogorski Ustav i mi smo se više puta zgrožavali nad tim postupkom i nije dovoljno zgrožavati se kada se Ustav fizički iscijepa jednako tome je kada se taj Ustav krši nekim drugim činjenjem i ponašanjem koje nije svojstveno ljudima koji predstavljaju građane u Crnoj Gori.

Ovdje smo u sinočnoj raspravi imali jednu situaciju koja je na žalost refleks jednog prošlog vremena i koja ne doprinosi demokratiji u cjelini. Obaveza Crne Gore je da radi na jačanju svojih institucija da radi na jačanju građanske svijesti i da promoviše ulogu elite (prekid) tako što ćemo stvarati kvalitetan izborni proces i tako što ćemo stvarati uslove da svi budemo dio tog izbornog procesa gdje ćemo kroz jednu demokratsku utakmicu da promoviramo naše politike i da vidimo ko je bio najbolji u tom takmičenju taj treba i da zasluži da upravlja državom Crnom Gorom. Ovdje smo uspostavili jedan demokratski ritam da je Demokratska partija socijalista stožerna snaga u vladajućoj koaliciji ne zato što je opozicija samo da kažem nedovoljna sposobna da se suprotstavi Demokratskoj partiji socijalista, nego zbog toga što je Demokratska partija socijalista bila uvijek spremna da radi na sebi, da se mijenja prije nego što dozvoli nekome drugome da je promijeni to ti manir svih političkih snaga u Crnoj Gori, to vodi jačanju institucija ne samo jačanju političke konkurencije i jačanju političkih partija. Moramo raditi na jačanju građanske svijesti. Građanska svijest se jača tako što ćemo u središte naše politike postaviti čovjeka i prihvatiti ga sa svim njegovim razlikama. Niko ovdje neće uzeti manastire preko ramena odnijeti ih kući i zabraniti vjernicima da u tim manastirima i crkvama ispovijedaju svoju vjeru.

Intencija ovog zakona i ovog posla kojeg radimo je da se u tim manastirima i crkvama svi nađemo zajedno pod jednim istim krovom. Da ti manastiri i crkve budu mjesto gdje ćemo se sretati i sastajati zavisi samo ko je spreman na taj duh. Mi smo taj duh zajedništva promovisali novim zakonom i vjerujem da će vrijeme koje dolazi kao što to uvijek biva i one koji su bili protiv ove odluke uvjeriti da je to bila dobra odluka i da je bila u funkciji jačanja građanske svijesti i tolerancije u Crnoj Gori i treće moramo jačati ulogu (prekid) elite bilo da je riječ o političkoj ili intelektualnoj eliti uvijek mora biti izvoriste onog razmišljanja koje jeste u manjini, ali koje razumije vrijeme u kojem živimo bolje u odnosu na većinu. E, treba nam jedna angažovana, intelektualna i politička elita koja će kreirati jednu zdravu političku klimu, prije svega, u kojoj će svi prepoznati interes da uzmu učešće, a ponavljam još jednom - onaj ko odbija da bude /prekid/ dijalog, onaj ko odbija da razgovara sa drugima o rješenjima, makar se toliko politički i razlikovao od njih, nije dovoljno zreo ne da preuzme rukovođenje jednom državom, nije dovoljno zreo da se bavi politikom i da predstavlja građane Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:02:05)

Zahvaljujem, poslaniče Nikoliću.

Ovim smo završili raspravu o Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeći zakon. To je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku. Predlog zakona podnijeli su poslanici: Danijel Živković, Ervin Ibrahimović, Miloš Nikolić, Adrijan Vuksanović, Nikola Divanović, Andrija Popović i Predrag Sekulić.

Izvjestioci odbora su Momčilo Martinović, Zakonodavnog i Radule Novović, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li neko od poslanika želi dopunsko obrazloženje? Ne želi.

Kolega Danijel Živković.

Poslaniče Živkoviću, izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (27.12.19 21:03:10)

Hvala, potpredsjedniče Nimanbegu.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani.

Mi u Demokratskoj partiji socijalista razumijemo izmjenu izbornog zakonodavstva kao tekovinu svih demokratskih društava iz prostog razloga što želimo da unapređujemo te demokratske procese i da se prema njima odgovorno, ozbiljno i zrelo ponašamo. To kako se drugi akteri na političkoj sceni ponašaju prema izmjeni izbornog zakonodavstva dio je njihove političke legitimacije pred građanima Crne Gore. Vjerujem da ćemo teret takve odgovornosti zajedno ponijeti na narednim izborima. Dakle, građani će imati prilike da izaberu između onih koji pokazuju odgovornost i između onih koji tu odgovornost u ovim procesima nijesu pokazali.

Moramo se kratko prisjetiti dešavanja koja su bila 2015. i 2016. godine, makar kada govorimo o biračkom spisku. Dakle, zakonsko rješenje na kojem smo radili zapravo je rad i potpis kolega iz opozicije. Oni su 2015. godine, kroz tadašnju radnu grupu koja je radila na izmjeni izbornog zakonodavstva, odnosno vraćanju povjerenja u izborni proces, između ostalog, bavili se i pitanjem izrade Zakona o biračkom spisku. Dakle, postojeći Zakon o biračkom spisku na kojem smo imali određene intervencije kako 2017. godine, tako i u toku rada radne grupe, pa i radnog odbora dva, je djelo upravo kolega iz opozicije. U redu, mi smo to prihvatili upravo na nivou određenih preporuka koje smo dobili od strane posmatračke misije OEBS-a i ODIHR-a. Tu smo imali najmanje preporuka, jednu preporuku koja se odnosila na zaštitu podataka ličnosti. Implementirali smo je u ovo zakonsko rješenje tako što smo stavili da se podaci iz biračkog spiska mogu isključivo koristiti u skladu sa zaštitom podataka ličnosti, a između ostalog smo tokom 2017. godine takođe radili na formalizovanju načina, odnosno odstupanja na uvid biračkog spiska.

Moram podsjetiti i ukupnu javnost da smo tu napravili iskorak na osnovu preporuke OEBS-a i ODIHR-a, koja se odnosila na to da se birački spisak više ne može dostavljati na bilo kakvom elektronskom mediju, već da se može imati uvid u birački spisak na osnovu određenog programskog softverskog rješenja i naravno da se podaci iz biračkog spiska više ne mogu kopirati, osim što se može imati uvid u njih kao i službenu dokumentaciju na osnovu koje se vrši izmjena u samom biračkom spisku, upravo u prostorijama Ministarstva unutrašnjih poslova. Takođe, moram podsjetiti javnost i da smo od strane upravo opozicije imali određene predloge koji se odnose na uvođenje elektronske identifikacije birača i naravno vidjeli smo da je ona zaživjela u Crnoj Gori. Takođe, imamo upotrebu afis sistema koji se odnosi na otkrivanje duplih otisaka prstiju u bazi podataka. Moram se osvrnuti na jednu veoma važnu činjenicu, a ona se tiče špekulacija koje pokušava jedan dio opozicione političke scene da nametne u javnosti - da birački spisak nije čist i da u biračkom spisku postoje fantom birači. Prvo, upozoravao sam kolege iz opozicije kada saopštavaju takve podatke da moraju iznijeti konkretne dokaze za to, zbog toga što su jedni govorili da u biračkom spisku imamo 60.000 fantom birača, a drugi su govorili da ima 120.000 fantom birača i na kraju oko toga nijesu uspjeli da se dogovore. To dovoljno govori o ozbiljnosti

pristupa ovoj materiji, posebno iz razloga ako uzmemo u obzir činjenicu da je upravo birački spisak izvedena zbirka elektronskih podataka crnogorskih državljana koji imaju biračko pravo.

Dakle, birački spisak se generiše iz tri baze podataka: baze crnogorskih državljana, registra rođenih i umrlih i registra prebivališta i boravišta. Da li bilo ko ima bilo kakvu dilemu da razmišlja u pogledu bilo kakve vrste zloupotrebe u biračkom spisku ako znamo da je rezultat generisanja u biračkom spisku upravo djelovanje kroz upravni postupak (bilo da se radi o upisu po službenoj dužnosti ili promjenama po službenoj dužnosti ili na lični zahtjev)? Dakle, tu nema nikakve dileme i to je potrebno da saopštimo građanima.

Takođe, imali smo i određene izmjene koje su se odnosile na pitanje izmjene rokova u smislu dostavljanja ovjerenog izvoda biračkog spiska pojedinačno za svaku jedinicu lokalne samouprave od strane Ministarstva unutrašnjih poslova ka Državnoj izbornoj komisiji. Trudili smo se da saslušamo kolege koje su sa nama radile u radnom odboru dva, kolege koje su predlagale određena rješenja u odnosu na postojeće rješenje Zakona o biračkom spisku i imali smo različite poglede na to. Žao mi je što nijesmo imali priliku da o tome povedemo konstruktivniju raspravu na Odboru za sveobuhvatnu reformu izbornog i drugog zakonodavstva, s obzirom na to da su kolege iz Demokratske Crne Gore odlučile da napuste ovaj proces.

U konačnom, vjerujem da ćemo i u narednom periodu imati prilike da razgovaramo o ovom tehničkm zakonskom rješenju. Mi smo implementirali ono što su preporuke OEBS-a i ODIHR-a. Imali smo određene preporuke od strane akademske zajednice koje smo takođe implementirali i jedan dio preporuka NVO sektora o kojima smo razgovarali. Smatrali smo da te preporuke treba implementirati, uobličiti na način što smo definisali jedno posebno poglavlje koje se do sada odnosilo na nadzor koje je vršila Državna izborna komisija nad radom Ministarstva unutrašnjih poslova u pogledu implementacije Zakona o biračkom spisku. Sada smo to uredili na način što će Državna izborna komisija imati posebna prava u pogledu saradnje sa Ministarstvom unutrašnjih poslova. Naravno, to smo uradili iz prostog razloga što postojećoj strukturi državne uprave Državna izborna komisija više ne može vršiti nadzor nad radom Ministarstva unutrašnjih poslova. U konačnom, svi akteri u izbornom procesu će se od sada se obraćati Ministarstvu unutrašnjih poslova u pogledu svih nedoumica u implementaciji Zakona o biračkom spisku.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:10:36)

Zahvaljujem, poslaniče Živkoviću.

Poslanik Nikola Divanović, a neka se pripremi poslanik Miloš Nikolić.

NIKOLA DIVANOVIĆ (27.12.19 21:10:53)

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče Nimanbegu, poštovane kolegice i kolege poštovani građani Crne Gore,

Dakle, još jedan iz seta izbornih zakona. Zašto sam bio posebno zainteresovan da budem dio ljudi poslanika koji predlažu baš ovo zakonsko rješenje? Zbog toga što sam imao i posebno interesovanje prema samom zakonskom rješenju zbog toga što vjerujem da je svih ovih godina upravo Zakon o biračkom spisku izvorište i ishodište svih dilema vezano za izbornu zakonodavstvo. Kad govorimo o tim dilemama vezano za izbornu zakonodavstvo, uvijek imamo na umu jedan glavni pojam, jednu glavnu kategoriju koja je toliko godina unazad eksploatisana od strane naše političke konkurencije, a to je zloupotreba ili zloupotrebe.

Kada govorimo o biračkom spisku, te zloupotrebe su, kao što i sami znate: upisani, neupisani, živi ili neživi, fantomi, glasači iz dijaspore, pravo duplog glasanja, itd. Dakle, jedan imaginarni prostor koji opozicija uporno prigovarajući pripisuje Demokratskoj partiji socijalista i nekim našim specijalnim moćima. Naravno da u tim izbornim procesima kreiramo određeni broj

glasova koji naravno ide u korist Demokratske partije socijalista. Znači, ja sa ovog mjesta poručujem - ništa od toga, imali ste priliku da u izlaganju kolege Živkovića čujete vrlo precizne informacije o ovom zakonu o biračkom spisku i mislim da je zapravo ovo jedno od onih zakonskih rješenja iza koga se krije ono o čemu sam često pričao posljednjih dana, a to je izgovor. Dakle, izgovor. Trebalo je uvijek naći dobar izgovor za model po kome bi se učestvovalo u Odboru za izbornu zakonodavstvo a ne bi se izašlo na izbore. I to je zapravo bila formula po kojoj je opozicija učestvovala u ovom radu i naravno sa jednim jedinim ciljem - da se uvijek bude prvi ispod crte, jer svjesni su uvijek da konkurencija našoj partiji ne mogu biti. U tom smislu smo predložili i ovaj zakon. To je jedan od zakona u ovom setu i ponosan sam što sam i ja jedan od predlagača ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:13:45)

Hvala, poslaniče Divanoviću.
Poslaniče Nikoliću, izvolite.

MILOŠ NIKOLIĆ (27.12.19 21:13:57)

Hvala Vam, poštovani potpredsjedniče. Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani, Danas je pred nama Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku.

Moj kolega Danijel Živković, kao neko ko je ponajviše iz našeg kluba radio na tome, dao je, čini mi se jedan sažet, jezgrovit, eksplicitan i u mjeri mogućeg jasan prikaz onog što je naše izbornu zakonodavstvo kada je u pitanju materija biračkog spiska, ukazao je na određena stanja iz prošlosti i na određene napretke koji su učinjeni u ovom pravcu.

Zakon o biračkom spisku ima svega 13, 14 članova i on, rekao bih, ima jedan od ključnih dejstava za povjerenje u izborni proces. Kao što je govorio kolega Divanović i nešto o tome i kolega Živković, postoje stalne polemike, zahtjevi i kritike na račun Demokratske partije socijalista kako se navodno birački spisak ne vodi na način saglasan zakonu i kako preko toga Demokratska partija socijalista ostvaruje neke prednosti. Međutim, riječ je o apsolutnim neistinama i ličnog sam stava da Crna Gora ima jedan od najbolje uređenih biračkih spiskova. Do toga smo došli na način što smo redovno iz godine u godinu prihvatili ono što su sugestije i opozicije s jedne strane i referentnih međunarodnih organizacija sa druge, tu u prvom smislu mislim na, tu prije svega mislimo na ODIHR/OEBS kada su u pitanju preporuke za unapređenje stanja u ovoj oblasti. Vjerujem da već sada imamo dobro stanje u biračkom spisku i stanje koje nam omogućava da izbore organizujemo, na jedan maksimalno fer način i na način da građani mogu u potpunosti da iskoriste svoje biračko pravo slobodno i ravnopravno.

Ipak, i kao neko ko je onako uvijek spreman da radi na sebi da dodatno unapređuje određene kapacitete i ovog puta smo bili spremni da dodatno unaprijedimo ono što je postojeće stanje u ovoj oblasti i to smo i učinili našim preporukama koje su uvrštene u ovaj predlog akta, odnosno Predlog zakona. U najvećoj mogućoj mjeri ispunili smo ono što su ODIHR/OEBS preporuke i vjerujem da će i prilikom prvih narednih izbora to snažno uticati na jednu pozitivniju ocjenu kada je u pitanju ocjena posmatračkih misija koja će biti u Crnoj Gori. Dakle, da podsjetim da smo i dalje imali izuzetne ocjene koje su ovo potvrđivale, ali vjerujem da jedino trajnim unapređenjem stalno možemo napredovati i dostizati nove kvalitete.

Ovo je isto tako prilika da se veoma kratko osvrnem na ukupan rad Odbora za reformu izbornog i drugog zakonodavstva. Kao što znamo, taj rad je trajao nešto više od godinu dana, godinu i četiri mjeseca. Nažalost, kratko, u prvom dijelu sa kolegama iz Demokratskog fronta, a onda nešto duže i sa kolegama iz Demokrata. Demokratska partija socijalista sa svojim koalicionim partnerima zbilja je pokazala izvjesnu širinu za prihvatanje rješenja kolega iz opozicije i pokazala spremnost na kompromise. To smo pokazali zbog toga što smo, sada govorim samo u ime Demokratske partije socijalista, uvjereni u ubjedljivu pobjedu na narednim izborima i najmanje mi imamo interesa da ti izbori budu dovedeni u pitanju. Uvjereni smo u našu narednu pobjedu zbog kvaliteta našeg programa i zbog rezultata koje ostvarujemo u kontinuitetu a ne zbog bilo

kakvih izbornih mahinacija. Spremni smo učiniti sve, a rok u kojem smo radili od godinu i četiri mjeseca to i pokazuje, da bismo unaprijedili izbornu zakonodavstvo i da bismo otklonili svaku sumnju povodom naših izbornih pobjeda.

Isto tako, održali smo riječ da ćemo raditi na ovom pitanju i riječ da ćemo u najvećoj mogućoj mjeri usvojiti, a potom implementirati OEBS/ODIHR preporuke. Pale su u vodu vrlo jednostavno i vrlo brzo optužbe onih, prije svega, mislim na kolege iz Demokratske Crne Gore da ćemo mi zapravo pod pritiskom povući Zakon o slobodi uvjerenja i vjeroispovijesti, pravnom položaju vjerskih zajednica, da ćemo na kraju morati da prihvatimo njihove uslove, odnosno uslov povlačenje kako bi se vratili da rade, da ćemo na kraju morati da prihvatimo tehničku vladu, da ćemo na kraju morati da prihvatimo izborni zakonik, itd. Umišljali su jednu vrstu pritiska koja će se navodno sprovesti nad Demokratskom partijom socijalista, koja će nas navesti da pokleknemo i prihvatimo ono što su njihovi zahtjevi. Takav jezik ultimatumima i proste implikacije određenih mogućnosti najbolje govori o njihovoj političkoj zrelosti, odnosno apsolutnoj političkoj nezrelosti. I ni jedno od ovih rješenja nismo prihvatili iz razloga što oni /prekid/ cjelishodni. Izborni zakonik smo na najbolji mogući način obrazložili zbog čega je pravno ga nemoguće uraditi u roku od desetak petnaest dana. A što se tiče tehničke vlade ili povlačenja zakona koji smo juče usvojili u ovoj Skupštini, rekli smo nekoliko puta, jezikom ucjena sa Demokratskom partijom socijalista nije se moglo, ne može se i neće se moći razgovarati. Jezikom kompromisa i jezikom dogovora, naravno da hoće. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:19:30)

Hvala Vam, poslaniče Nikoliću.

Ovim konstatujem da smo završili raspravu po ovoj tački dnevnog reda. To je bio Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku. Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, a to je Predlog zakona o dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji.

Imamo mali broj prijava, tako da ćemo prvo dati riječ kolegi Živkoviću. Izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (27.12.19 21:20:06)

Hvala, potpredsjedniče.

Evo i Vi ste bili akter rada radnog odbora 2, gdje smo, između ostalog, iako nije bilo u našoj nadležnosti, radili na izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Dakle, uz jedan rekao bih suštinski naporan posao uspjeli smo da dogovorimo ovakvo zakonsko rješenje koje danas imamo na klupama i Vi ste bili svjedok koliko smo napora morali da uložimo kako bismo došli do konačnog dogovora. Ovo zakonsko rješenje jasno svjedoči i demantuje one koji kažu da sa nama ne može biti dogovora i da sa nama ne može biti dijaloga. Ovo zakonsko rješenje pokazuje koliko smo mi spremni da razgovaramo i da kroz dijalog dolazimo do rješenja koje će rješavati probleme u praksi. Ovo zakonsko rješenje demantuje demagoge koji su pokušali da nam podmetnu kako mi nismo spremni da se dogovaramo i kao mi nismo spremni da ozbiljno pristupimo izmjeni izbornog zakonodavstva, odnosno unapređenju izbornih procesa.

Prije svega, pristupili smo izmjenama ovog zakona tako što smo saslušali mišljenje nadležnih institucija: Ministarstva javne uprave, Ministarstva unutrašnjih poslova, Zajednice opština i Uprave za nekretnine. Posebno Uprave za nekretnine, jer su oni kroz rad Odbora za sveobuhvatnu reformu izbornog i drugog zakonodavstva prezentovali na koji način će se u narednom periodu rješavati pitanje adresnog registra, odnosno implementacije adresnog sistema, što će imati višestruki značaj za Crnu Goru, posebno u društvenom, ekonomskom, pravnom i društvenom smislu.

Kroz primjenu ovog zakonskog rješenja uočile su se određene manjkavosti koje su nam dale putokaz u kom pravcu bismo trebali da ovo zakonsko rješenje izmijenimo. To smo uradili na način da ono što je bila nadležnost skupština jedinica lokalnih samouprava prepustimo sada predsjedniku opštine, odnosno predsjedniku Glavnog grada ili Prijestonice. Ukoliko jedna jedinica

lokalne samouprave nije donijela odluke o određivanju naziva naselja, ulica, trgova do donošenja ovog zakonskog rješenja, odnosno izmjena i dopuna ovog zakonskog rješenja, obaveza će biti na predsjedniku opštine da donese privremene odluke o određivanju naziva ulica i trgova. Osim toga, postoji jasno precizirana obaveza nadležnog organa lokalne uprave kod određivanja brojeva za stambene poslovne zgrade, kao i u smislu postavljanja tabli sa nazivima naselja, ulica i trgova i postavljanja tabli sa brojevima za stambene i poslovne zgrade.

Bilo je govora, između ostalog, da ovo zakonsko rješenje indirektno utiče i na tačnost i ažurnost vođenja biračkog spiska. To smo apsolutno odbacili kroz rad radnog odbora 2, iz prostog razloga što smo i na prethodnoj tački kazali da je upravo birački spisak elektronsko izvedena zbirka podataka crnogorskih državljana koji imaju biračko pravo. To što postoji određeni broj adresa bez broja, a što je bila nadležnost nadležnih organa lokalne uprave, odnosno jedinica lokalne samouprave, je jasan putokaz da je bilo neophodno intervenirati na ovom zakonskom rješenju. U tom smislu smo uspjeli da se dogovorimo, uspjeli smo da postignemo određeni stepen konsenzusa i zaista mi je žao što nismo uspjeli u konačnom da ovo zakonsko rješenje verifikujemo na Odboru za sveobuhvatnu reformu izbornog i drugog zakonodavstva. Žao mi je što danas ovdje nema kolega iz Demokrata, koji su, između ostalog, izvorno predložili ovakvo zakonsko rješenje, žao mi je danas što nema tih istih kolega da zajednički branimo ovakvo zakonsko rješenje, da pred javnošću Crne Gore zajednički podnesemo odgovornost i da kažemo građanima Crne Gore da je dijalog moguć i da je dogovor moguć. To je suština. Međutim, oni su kao nebrojano puta do sada pribjegli različitim mahinacijama /prekid/ i naravno odstupili od tih osnovnih načela odgovornosti i ozbiljnosti, a u konačnom govoreći o sebi kao ozbiljnim i odgovornim ljudima, zapravo su pokazali pravu istinu o sebi na način što danas njih ovdje u ovom Parlamentu nema da zajednički argumentovano saopštimo kako smo uspjeli da se dogovorimo i da predložimo jedno zakonsko rješenje za koje smatramo da će unaprijediti oblast posebno adresnog sistema i adresnog registra. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:25:50)

Zahvaljujem, poslaniče Živkoviću.

Ima još jedan prijavljeni, osim mene kao jednog od autora ovog zakona. Kolega Boris Mugoša. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 21:26:09)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani,

Ovo je jedan od zakona gdje je zaista došlo do dogovora između kolega iz Demokratske partije socijalista i Demokrata u okviru radnog odbora. Ja zaista podržavam taj dogovor, ali ne podržavam rezultate tog dogovora. Ja sam to onako i otvoreno i jasno saopštio na sjednici Odbora za reformu izbornog i drugog zakonodavstva i pokušao da objasnim zbog čega ne mogu da podržim ova rješenja koja su nastala kao rezultat tog dogovora. Na kraju, da sam u pravu potvrdilo je i mišljenje Vlade. Znači, mišljenje Vlade je takvo da ga ne treba prihvatiti iz istih onih razloga koje sam ja pokušao kolegama još na Odboru za reformu izbornog i drugog zakonodavstva da ukažem. Ja ne osporavam pragmatičnost, namjeru da se poboljša situacija kada je u pitanju određivanje ulica, naziv ulica, naselja i trgova i to je strašno važno. Čak je najmanje važno sa aspekta biračkog prava jer je praksa to pokazala, to nije imalo nikakvog uticaja na biračko pravo, ali je važno sa aspekta pružanja drugih usluga javnih sa nivoa države, sa nivoa lokala, jer vas podsjećam zbog toga što brojne ulice u Crnoj Gori nemaju naziv, što su brojne pod bb, imamo probleme kad dolaze kola hitne pomoći i vatrogasna kola, kad je u pitanju ubiranje prihoda jedinica lokalne samouprave po osnovu poreza nepokretnosti, takođe je problem tako da zaista je trebalo napraviti određeno rješenje u ovom dijelu. Ali, ovo što je predloženo, po mom mišljenju, u sistemskom smislu je korak unazad. Zašto? Zato što ste vi po ovom rješenju predsjedniku opštine dali nadležnost koju on nema, jer nadležnosti predsjednika opštine su definisane Zakonom o

lokalnoj samoupravi. I ovdje je rečeno da on može da donese odluke o privremenom nazivu, ali to su suštinski privremene odluke jer one ne važe od ih skupština opštine ne potvrdi ili ne promijeni. A u Zakonu o lokalnoj eksplicitno kaže kad može predsjednik opštine da donosi privremene odluke. Samo ako skupština opštine ne može da se sastane ili postoje neki drugi razlozi zbog čega ne može normalno da funkcioniše, tada predsjednik opštine može da donosi privremene odluke, jer ćemo doći u situaciju, uzeću primjer Podgorice, odbornik sam u tom Parlamentu - Skupština opštine funkcioniše, održavaju se redovno sjednice, pa zašto bi predsjednik opštine donosio privremene odluke ako skupština opštine to može da uradi po redovnoj proceduri? Ja mislim da je bilo bolje da mi "natjeramo" skupštine opština da do određenog roka donesu te odluke, a ne na ovaj način da dajemo predsjedniku opštine nešto što mu ne pripada po Zakonu o lokalnoj samoupravi.

Zbog toga ja bih zamolio da svi još jednom razmislimo je li ovo dobro da radimo, ili da damo malo vremena da pokušamo da napravimo neko rješenje koje neće biti, po mom mišljenju, u sistemskom smislu korak unazad, a da u dogovoru sa Zajednicom opština definišemo striktno rokove, između ostalog, na bazi predloga koji je Zajednica opština dala. Naravno, neću da budem protiv na glasanju, jer podržao sam taj dijalog. Mislim da je to bilo dobro za rad Odbora za reformu izbornog zakonodavstva, ali isto tako ne mogu glasati ni za, jer onda bi se to kosilo sa nekim mojim shvatanjima sistemskog rješavanja određenih izazova. Zbog toga ću prilikom glasanja biti uzdržan. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:30:30)

Zahvaljujem, kolega Mugoša.
Imate komentar. Poslanik Živković.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (27.12.19 21:30:43)

Možda nije imanentno da baš u okviru koalicije komentarišemo izlaganja, ali dozvolite da samo pojasnim.

Dakle, slažem se sa kolegom Mugošom u dijelu tamo gdje funkcionišu skupštine jedinica lokalne samouprave da neće biti nikakvih problema. I ja vjerujem da su većine skupština jedinica lokalnih samouprava upravo donijele ove odluke o određivanju naziva naselja, ulica i trgova i da neće biti potrebe da predsjednici opština intervišu u smislu donošenja odluka o privremenom određivanju naziva naselja, ulica i trgova. Osim toga, vjerujem da će ovdje poseban aspekt rada biti i na organima lokalnih uprava u čijoj nadležnosti se nalazi određivanje brojeva za stambene i poslovne zgrade i posebno pregnuće za druge organe koji moraju da završe svoju obavezu u smislu postavljanja potrebnih tabli za stambene i poslovne zgrade. Tu se postavilo jedno pitanje - da li će biti potrebno da se izbjegne upravo Zakon o javnim nabavkama, s obzirom na to da su kratki vremenski rokovi, a da je potrebno u što kraćem vremenskom roku nabaviti te table. Mislim da imamo sasvim dovoljno vremena koje smo ostavili organima lokalne uprave da te table i nabave i da postavite na sve stambene i poslovne zgrade.

Zbog toga, pozivam sve predsjednike jedinica lokalnih samouprava da posebnu pažnju obrate na ovo zakonsko rješenje jer su u ovom zakonskom rješenju propisane i određene kaznene odredbe ukoliko se ne izvrše obaveze iz njega. Posebno naglašavam da građani u narednom periodu budu obavezni da, kada prime to rješenje o određivanju broja, očekuju i druge organe koji će doći da postavite te table s brojevima na njihove stambene ili poslovne zgrade.

Mislim da će ovo zakonsko rješenje unaprijediti, rekao bih, pitanje adresnog registra u Crnoj Gori. Čuli smo da je za implementaciju adresnog registra potrebno izdvojiti određena sredstva u budžetu. Mislim da ćemo u narednom periodu kroz implementaciju ovog zakonskog rješenja upravo i izbjeći svaki argument na strani opozicije koja govori da mi nismo odradili dio posla koji se odnosi na upravo zakonsko rješenje o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:33:40)

Hvala, poslaniče Živkoviću.
Potpuno se slažem s Vama.
Da čujemo šta kaže poslanik Mugoša.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 21:33:47)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Na početku sam i rekao da je meni jasna pragmatičnost. Ne osporavam namjeru, zaista je bila dobra namjera. Međutim, može nam se desiti da za svaki potencijalni izazov u lokalnoj samoupravi drugim zakonima dajemo privremene nadležnosti predsjednicima opština zbog toga što skupština opštine u pojedinim lokalnim samoupravama ne rade svoj posao.

Ponavljam, Zakon o lokalnoj samoupravi je krovni zakon za lokalne samouprave i tačno definiše što je čija nadležnost. Da ne pričam o drugim segmentima ovoga zakona gdje, između ostalog, piše da Vlada preuzima neophodne mjere, a nije definisano što su neophodne mjere. Da ne pričam on tome da uvodimo klub poslanika u zakon kao subjekat kome se šalju informacije. Ne može klub poslanika da bude subjekat kojem se šalju informacije, informacije se šalju Skupštini, a Skupština ih dostavlja klubovima poslanika. Da ne pričam o nadzoru. Tu ima puno izazova kako je definisan nadzor.

Na kraju ponavljam, pozdravljam svaku vrstu dogovora. Treba da se dogovaramo i da dođemo dijalogom do kompromisnih rješenja. Isto tako ne mogu da pozdravim ako ta kompromisna rješenja nijesu bolja od postojećih. Ne mogu takav kompromis da pozdravim. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:35:25)

Hvala, poslaniče Mugoša.

Prije nego što zaključim raspravu o ovoj tački dnevnog reda, moraću da podijelim s vama, poštovane poslanice i poslanici, moje viđenje cjelokupnog rada Odbora za sveobuhvatnu reformu izborog zakonodavstva.

Vi znate da smo imali odluku da do 18.12. završimo rad posle dva produženja. Moram konstatovati da je sam rad po radnim odborima učinio to da imamo nerazumijevanje od strane kolega poslanika, recimo baš prethodnik nije razumio najbolje šta se radilo u Radnoj grupi 2, razmatrana su dva zakona, iz razloga što je tako segmentiran rad doveo do toga da središnji odbor nije stigao razmatrati predloge zakona i oni su išli i kod OEBS-a na mišljenje, bez konsultacija s pojedinim članovima. Na žalost, opozicija ne uzima učešća u raspravi, danas da ona kaže svoje viđenje. Iz tog razloga nisam potpisao nijedan zakonski predlog jer sam učestvovao u toj radnoj grupi. Danas je i zbog toga povučen Zakon o izboru odbornika i poslanika, na primjer dao sam jedan amandman koji je izuzetno bitan za predstavljanje moje nacionalne zajednice u tom odboru.

Svejedno ostaje nam da početkom sledeće godine odmah vidimo da li imamo načina da dođemo do nekog političkog dogovora oko izbornog zakonodavstva ili će naredni izbori biti po sadašnjem zakonodavstvu ili u dijelu koji smo možda izmijenili ove predložene zakonske projekte koje ćemo vjerovatno večeras glasati.

Stoga, zakonski predlog o teritorijalnoj organizaciji je bio dobar primjer da se postigne dogovor između pozicije i opozicije i on je dostignut. Taj predlog je bio usaglašen i samo je trebalo na odboru to verifikovati. Zamjerka koju je kolega Mugoša dao na taj predlog je bila u Nacrtu zakona, ne u konačnoj verziji.

Izvolite, poslaniče Mugoša, ako želite.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 21:37:55)

S obzirom da ste me nekoliko puta pomenuli, mislim da nije bilo potrebe, prvo da vam kažem vaša impresija je da nisam razumio, objasnio sam vam da nijesam razumio ova vaša rješenja koja ste usaglasili i imam pravo da ih ne razumijem. Potvrda mog nerazumijevanja je ta da ih nije ni Vlada razumjela. Mislim da ni Vlada ni ja ih nismo razumjeli. Prihvatam da smo svi pogriješili. Radovaću se da se ova rješenja pokažu da su kvalitetna, da su systemska i da će riješiti izazove koji postoje u jedinicama lokalne samouprave.

Što se tiče drugog zakona kojeg ste pomenuli, bilo je prilike da nas što smo o njemu raspravljali da se tada javite pa bi vam tada dali određene odgovore, ovako neću po Zakonu o izmjeni i dopuni Zakona o teritorijalnoj organizaciji da koristim komentar vezano za sugestije oko Zakona o izboru odbornika i poslanika. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:38:58)

Kolega Mugoša, možete bilo koji komentar dati. Ovdje se radi o setu zakona. Nisam rekao da nijeste dobro razumjeli, niste učestvovali u tome, a rezultat primjene zakona i ovog što vi kažete lokalne samouprave je to da mi imamo oko 300.000 lica koja su na bb adresama. To je nešto što mi civilizacijski moramo otkloniti. Jer, Vlada se tu pokazala da nije bila efikasna da implementira, a ni lokalne samouprave kao drugi organ koji je bio bliže građanima ni on nije implementirao. To je bila svrha izmjena ovog zakona mada je to zakon koji sigurno, koliko vidim, neće dobiti podršku. Mogu li zaključiti raspravu ili želite još, poslaniče Mugoša? Zaključujemo raspravu o Zakona o izmjeni Zakona o teritorijalnoj organizaciji i o njemu ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda, Predlog zakona o dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Predrag Sekulić, Ervin Ibrahimović, Andrija Popović, Adrijan Vuksanović i Mihailo Anđušić. Izvjestioci odbora su Miodrag Vuković, Zakonodavnog odbora i Danijel Živković, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres. Da li jedan od poslanika želi dopunsko obrazloženje? Ne želi. Izvjestici, takođe. Dajem riječ jedinom prijavljenom. Predrag Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ (27.12.19 21:40:47)

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, veoma kratko.

Ovo je zakon koji se direktno naslanja na Zakon o finansiranju političkih subjekata. Naime, cijenili smo, a to je bilo mišljenje i nevladinog sektora, prije svega, naših kolega iz Centra za demokratsku tranziciju i MANS-a, da bi trebalo sankcionisati eventualne zloupotrebe kada je u pitanju finansiranje političkih subjekata. Prije svega se tu misli na finansiranje izbornih kampanja. Znači, zajedno sa kolegama iz Ministarstva pravde napravili smo izmjene koje se tiču dva člana. Vrlo su visoko zapriječene kazne kada govorimo o mogućim zloupotrebama, eventualnim zloupotrebama, ali smo ipak smatrali da s obzirom na društvenu opasnost ovog krivičnog djela zavređuju tako visoke kazne. Govorimo o kaznama za odgovorno lice koje mogu biti do tri godine zatvora i govorimo o oduzimanju onoga što je protivpravno stečena imovina kada govorimo o finansiranju političkih subjekata.

Još jedanput, direktno se naslanjaju ove dvije norme na Zakon o finansiranju političkih subjekata i osnovna ideja je potekla od Demokratske partije socijalista, ali smo imali podršku i od strane nevladinog sektora i akademske zajednice.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:42:12)

Hvala Vam, poslanice Sekuliću.

Da li još neko želi riječ?

Onda konstatujem da smo završili raspravu o ovoj tački i da ćemo se o njoj, to je Zakon o dopunama Krivičnog zakonika, izjasniti naknadno.

Poštovane kolege, ovim smo završili razmatranje zakona koji su bili na dnevnom redu Devete sjednice.

Prelazimo na tačku - Izbori i imenovanja.

Imamo dvije tačke. Prva je Predlog za imenovanje viceguvernerke Centralne banke Crne Gore.

Podsjećam da je guverner Centralne banke Crne Gore, kao ovlašćeni predlagač na osnovu člana 50 stav 1 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore, podnio Predlog da se za viceguvernerku Centralne banke Crne Gore imenuje dr Zorica Kalezić.

Otvaram pretres.

Da li guverner želi obrazloženje dopunsko da da? Želi.

Riječ ima guverner Žugić.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ (27.12.19 21:43:12)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

Pokušaću da budem sažet, ali ne na uštrb kandidata dr Zorice Kalezić-Ivanović. Predlog, shodno članu 50 stav 1 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore, je da ovaj saziv imenuje dr Zoricu Kalezić-Ivanović za viceguvernera Centralne banke Crne Gore. Gospođa Kalezić rođena je 1980. godine, a diplomirala na Ekonomskom fakultetu u Podgorici 2003. godine kao najbolji student svoje generacije sa prosječnom ocjenom 9,92.

Na Ekonomskom fakultetu na Staffordshire University u Velikoj Britaniji magistrirala je 2005. godine, da bi na istom univerzitetu stekla status ili zvanje doktora nauka 2014. godine. Bila je research asistent (istraživač asistent). Takođe, radila je u Centru za finansijsku izvrsnost Ljubljana, a istovremeno pohađala preko 50 specijalističkih kurseva i seminara Međunarodnog monetarnog fonda, Svjetske banke, Evropske centralne banke, banke Holandije, banke Poljske radi usavršavanja iz oblasti makro-ekonomije, monetarne politike, statistike, projekcije bankarstva i finansijske stabilnosti. Njeno iskustvo se ogleda u tome da je od 2006. do 2007. godine bila specijalni savjetnik ministra za međunarodne odnose i evropske integracije u okviru kojih naročito poslova analitike platnog bilansa, poslova vezanih za pristupanje Crne Gore Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Od 2007. do 2013. godine vršila je poslove specijalnog savjetnika viceguvernera za platni sistem i finansijsku stabilnost, a posebno na izradi makroekonomskih modela za projekciju inflacije i ostalih makroekonomskih agregata, kao i stresno testiranje banaka. Za šefa radne grupe za Poglavlje 17 imenovana je na predlog Vlade Crne Gore i bila je zadužena za komunikaciju sa Međunarodnim monetarnim fondom, Svjetskom bankom, Evropskom centralnom bankom, ekvinom i rejting agencijama. Od 2013 do 2015. godine bila je na predlog ministra finansija predstavnik države Crne Gore u belgijsko-holandskoj konstituenci u Svjetskoj banci u kojoj je zastupala Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju, a u vremenu od 2015. do 2018. godine, na predlog guvernera Centralne banke Crne Gore, predstavnik države u holandsko-belgijskoj konstituenci u Međunarodnom monetarnom fondu i u toj asocijaciji zastupala kako Crnu Goru, tako i Bosnu i Hercegovinu. Dominantno je radila na makroekonomskoj i analitici finansijskih sistema portfolija G20 zemalja.

Takođe, ona je radeći u tom dijelu bila odgovorna za pitanja vezana za globalnu finansijsku stabilnost, režim kapitalnih tokova, makro mjere, rezoluciju banaka, korenspodentske bankarske odnose. Posjeduje sertifikate Međunarodnog monetarnog fonda iz makro-ekonomskog programiranja, makro-ekonomske dijagnostike, analize finansijskih indikatora, analize održivosti javnih finansija, analize kapitalnih tokova, bankarskih standarda i makro mjera, poznavanje dinamičkih panela itd.

Takođe, poznavalac je ekonometrijskih softvera i programa stata, spul i lindep. Autor je i koautor više analitički objavljenih radova iz oblasti monetarne ekonomije i strukturnih politika. Govori aktivno engleski jezik, posjeduje znanje španskog jezika, a koristi se i njemačkim.

Ono što bih u samom rezimeu kazao to je da je gospođa radila kao zamjenik izvršnog direktora u Međunarodnom monetarnom fondu i često bila ovlašćena za glasanje u tijelima Međunarodnog monetarnog fonda. Takođe, ona već radi kao član Savjeta Centralne banke Crne Gore. Bila je koordinator Poglavlja, kazao sam, 17 za ekonomsku i monetarnu politiku, a ujedno je bila i jedini predstavnik u Međunarodnom monetarnom fondu zadužena ne samo za svoju državu, već i za Bosnu i Hercegovinu.

Dakle, bogato radno i međunarodno iskustvo. Predlažemo Parlamentu da prihvati predlog guvernera i izaberu gospođu dr Zoricu Kalezić-Ivanović za viceguvernera.

Nadam se da vam nijesam uzeo previše vremena /prekid/ kandidatu ono što zaslužuje da se javno kaže.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:48:20)

Zahvaljujem guverneru Žugiću.

Da li neko od poslanika želi riječ?

Poslanik Andrija Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (27.12.19 21:48:35)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, poštovani guverneru Žugiću, Ja bih izrekao stav povodom ovog Prijedloga za izbor viceguvernerke gospođe Kalezić, uvažavajući sve njene kvalifikacije. Dakle, Liberalna partija nije tada podržala razrješenje viceguvernerke Irene Radović. Sve je to bilo veoma upitno, a za pravo su nam dale i sve ove sudske odluke koje su poništavale to razrješenje. Tako da principijelno, Liberalna partija neće podržati novi prijedlog za imenovanje viceguvernerke Kalezić.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:49:44)

Hvala, poslaniče Popoviću.

Poslanik Boris Mugoša, takođe želi riječ.

Izvolite.

BORIS MUGOŠA (27.12.19 21:49:55)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi guverneru, poštovane građanke i građani,

Ja imam i moralnu i profesionalnu obavezu da iskažem svoj stav o predloženom kandidatu. Na moje veliko zadovoljstvo, ja sam imao priliku dok sam radio u Vladi Crne Gore da saradujem sa kolegicom Zoricom Kalezić. Koleginica Zorica Kalezić je izuzetan stručnjak, neko ko ima izuzetno iskustvo ne samo u domaćim okvirima, nego i u međunarodnim okvirima i koja je potvrdu svog kvaliteta dobila u izuzetno važnim i značajnim međunarodnim finansijskim institucijama.

Ova moja priča nema veze sa situacijom koja je bila sa bivšom viceguvernerkom. Ja tada nijesam ni bio poslanik u Skupštini Crne Gore i zbog toga ne bih zaista komentarisao sve što se dešavalo. Ponavljam, i moralna i profesionalna obaveza je da se odredi prema ovome predlogu, a

ja sam zaista za jer mislim da će koleginica Zorica Kalezić svojim znanjem značajno unaprijediti funkcionisanje Centralne banke Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI GENCI NIMANBEGU (27.12.19 21:51:26)

Zahvaljujem, poslaniku Mugoši.

Da li mogu završiti pretres?

Konstatujem da smo završili pretres i da ćemo se o ovom predlogu izjasniti naknadno.

Prelazimo na sledeću tačku **Predlog odluke o imenovanju predsednika i dva člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama**. Administrativni odbor je podnio predlog o imenovanju predsednika i da člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Za predsednika Savjeta Agencije imenuje se Sreten Radonjić, za članove Savejta Agencije imenuju se Muhamed Đokaj i Bojan Obrenović.

Izvestioc Administrativnog odbora je Luid Škrelja, predsednik odbora. Otvaram pretres, da li predsednik želi riječ? Da.

Riječ ima predsednik odbora, kolega Škrelja.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA (27.12.19 21:52:28)

/prevodilac/

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine mislio sam da je guverner još tu, htio sam da ga pozdravim, uvažene koleginice i kolege poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Administrativni odbor Skupštine Crne Gore 26. saziva je shodno svojim ovlašćenjima, a na osnovu člana 52 Zakona o zaštiti podatka o ličnosti blagovremeno pokrenuo i sproveo postupak utvrđivanja kandidata za imenovanje predsednika i dva člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama vrši poslove nadzornog organa utvrđene Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. U vršenju poslova iz svog djelokruga agencija je samostalna, nezavisna i ima svojstvo pravnog lica. U nadležnosti Agencije je obavljanje upravnih i stručnih poslova u vezi zaštite podataka o ličnosti. Administrativni odbor Skupštine Crne Gore na 77. sjednici održanoj 07. novembra 2019.godine pokrenuo je postupak za utvrđivanje kandidata za imenovanje predsednika i dva člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Odbor je utvrdio tekst javnog poziva i objavio isti na web sajtru Skupština Crne Gore i u dnevnom listu "Dan". Rok za prijavljivanje kandidata istekao je 23. novembra 2019.godine.

Na 80. sjednici Odbora održanoj 12. decembra 2019. godine odbor je konstatovao da su po javnom pozivu dostavljene prijave sledećih kandidata:

- Muhamed Đokaj - aktuelni pridsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama kandidovao se za člana i za predsednika Savjeta,

- Čedomir Mitrović - aktuelni direktor Agencije za zaštitu ličnih podataka i slododan pristup informacijama kandidovao se za člana Savjeta,

- Sreten Radonjić - aktuelni direktor Agencije za sprečavanje korupcije kandidovao se za predsednika Savjeta,

- Radenko Lacmanović - aktuelni član Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama kandidovao se za predsednika Savjeta,

- Bojan Obrenović - aktuelni direktor sektora Odbora udruženja u Privrednoj komori Crne Gore kandidovao se za člana Savjeta i

- Biljana Božić - aktuelna pravna savjetnica u Odsjeku za predmete i žalbe u Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama kandidovala se za članicu Savjeta.

Članovi Odbora su se upoznali sa radnim biografijama kandidata i imali mogućnost da izvrše uvid u cjelokupnu original dokumentaciju po javnom pozivu. Uz predlog odluke svim poslanicima su dostavljene biografije kandidata. Takođe, članovi odbora su se upoznali sa izvodima iz kaznene evidencije Ministarstva pavde u kojima je konstatovano za svakog kandidata

na ime da ne postoje podaci o kaznenoj evidenciji kao i izvodima Agencije za sprečavanje korupcije na ime svakog kandidata pojedinačno. S obzirom da Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti nije predviđeno konsultativno saslušanje kandidata za predsjednika i članove Savjeta, a kandidati su poznati i članovima Odbora i široj javnosti, jer su u prethodnom periodu obavljali javne funkcije, ocijenio sam da nije cjelishodno da održavamo konsultativno saslušanje. Takođe, zbog javnosti da kažem da i u prethodnom sazivu ove agencije nije organizovano konsultativno saslušanje. Nakon sprovedenog postupka u skladu sa zakonom odbor je odlučio da predloži Skupštini da imenuje Sretena Radonjića za predsjednika, a Muhameda Đokaja i Bojana Obrenovića za članove Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Sreten Radonić diplomirani je pravnik. U svojoj profesionalnoj karijeri pokrivaio je mnoge ključne pozicije kao što su: načelnik Centra bezbjednosti Podgorica, načelnik Uprave policije, načelnik Uprave kriminalističke policije, pomoćnik ministra unutrašnjih poslova za javnu bezbjednost, direktor Srednje škole unutrašnjih poslova, rukovodilac Forenzičkog centra, direktor Agencije za sprečavanje korupcije. Za vrijeme njegovog mandata Agencija za sprečavanje korupcije, između ostalog, je razriješila preko 250 javnih funkcionera, pokrenula preko 1.500 prekršajnih postupaka, naplatila preko 350 hiljada eura prekršajnih kazni, usvojila preko 650 planova integriteta.

Muhamed Đokaj je diplomirani pravnik je angažman u Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama započeo je 2010. godine na poziciji kontrolora, dok je 2014. izabran za šefa Odsjeka za nadzor. Radio je kao novinar saradnik u nedeljniku Koha Javore , bio je opunomoćeni predstavnik jedne američke NVO organizacije koja je imala kancelarije za Crnu Goru. Kao humanitarni radnik i prevodilac radio je u međunarodnoj humanitarnoj organizaciji Interos, koja se neposredno starala u održavanju kampa i obezbjeđivanju humanitarne pomoći i smještaja raseljenim licima sa Kosova.

Bojan Obrenović diplomirani pravnik. U svojoj dosadašnjoj karijeri bio je, između ostalog, načelnik Odjeljenja za suzbijanje poreskog kriminaliteta, Direkcije javnih prihoda Crne Gore, pomoćnik direktora Direkcije javnih prihoda Crne Gore, rukovodilac Finansijske policije, pomoćnik direktora za kontrolu Poreske uprave Crne Gore, nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima u Paktu za stabinost Jugoistočne Evrope, šef Kancelarije Vlade kancelarije Crne Gore za borbu protiv trgovine ljudima, direktor Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, član Savjeta Agencije za sprečavanje korupcije.

Na kraju želim da naglasim, da je cijela procedura sprovedena po propisima bez ikakvih tajni ili skrivenih namjera kako pojedinci pokušavaju da imputiraju. Hvala vam na pažnji i hvala i vama ovdje pozadi što ste, što ste dosta sa pažnjom slušali ovo što sam ja rekao.

Htio sam samo još jednom da, teška je možda riječ da kažem, da skrenem pažnju, ali kao što znate novi Zakon o žiriju za dodjelu Trinaestojulske nagrade stupio je na snagu i da tu sastav žirija sačinjava se od sedam članova, bira se šest članova i predsjednik i uprkos urgenciji koju sam poslao svim klubovima poslanika u Skupštini Crne Gore, predsjedniku Skupštine, potpredsjedniku Skupštine, sem Demokratskog fronta niko još nije dostavio ni jedan predlog, pa vas molim da to učinite u naskorije vrijeme da bi smo i to završili i ovu proceduru koja je neophodna da se uskladi sa novim Zakonom o dodjeli Trinaestojulske julske nagrade.

Hvala vam na pažnji, još jednom, vrlo ste pažljivi.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 21:59:59)

Hvala Vam, poslaniče Škrelja.

Hvala na ovoj korisnoj napomeni. Pozvao bih poslaniče klubove da zaista završe ove svoje obaveze.

Da li neko želi riječ od kolega poslanika? Ne želi.

Molim vas da pauza bude dva minuta dok se pripremimo za glasanje.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 22:03:29)

Poštovane kolege poslanici, stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjavanje o predlozima akata o kojima smo obavili pretres.

Prelazimo prvo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o Budžetu Crne Gore za 2020. godinu. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeto je 37 amandmana i to: Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet 10 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Poslanici Raško Konjević, Draginja Vuksanović Stanković, Ranko Krivokapić, Džavid Šabović pet amandmana o kojima treba glasati. Poslanici Nikola Rakočević, Boris Mugoša, Andrija Nikolić, Adrijan Vuksanović i Nedžad Drešević jedan amandman koji je na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet preformulisan u Predlog zaključka. Poslanici Danijela Pavićević i Srđan Milić 20 amandmana o kojima treba glasati.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet povodom usvajanja Predloga zakona o Budžetu Crne Gore za 2020. godinu podnio je predlog zaključka o kojem ćemo glasati nakon glasanja o Predlogu zakona u cjelini.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kojima treba glasati. Nema predstavnika tih amandmana i zato ćemo se mi odmah izjašnjavati o njima.

Prelazimo na izjašnjavanje o pet amandmana poslanika Konjevića, Vuksanović Stanković, Krivokapića i Šabovića.

Stavljam na glasanje amandman jedan.

Izvolite.

Hvala, kolege. Glasao je 41 poslanik, jedan za, 33 protiv, sedam uzdržanih, pa konstatujem da nije prihvaćen ovaj amandman.

Stavljam na glasanje amandman dva.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, nema glasova za, 35 protiv, šest uzdržanih. Amandman dva nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman tri.

Izvolite.

Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 33 protiv, devet uzdržanih.

Amandman nije prihvaćen.

Prelazimo na izjašnjavanje o amandmanu četiri.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 35 protiv, sedam uzdržanih, pa konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman pet.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 32 protiv, 10 uzdržanih, konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Prelazimo na izjašnjavanje o amandmanima koje su podnijeli poslanici Pavićević i Milić.

Stavljam na glasanje amandman jedan.

Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, nije bilo glasova za, 37 protiv, četiri uzdržanih, amandman nije prihvaćen.

Sada se izjašnjavamo o amandmanu dva.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana, konstatujem da amandman dva nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu tri.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, nije bilo glasova za, protiv 37, četiri uzdržana,

konstatujem da amandman tri nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu četiri.

Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, nije bilo glasova za, 38 protiv, tri uzdržanih, pa konstatujem da amandman četiri nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu pet.

Izvolite.

Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da amandman pet nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu šest.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da amandman šest nije prošao.

Izjašnjavamo se o amandmanu sedam.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 39 protiv, tri uzdržana.

Konstatujem da amandman sedam nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman osam.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana.

Konstatujem da amandman osam nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu devet.

Izvolite. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana.

Konstatujem da amandman devet nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu deset.

Izvolite. Glasao je 41 poslanika, nije bilo glasova za, 37 protiv, četiri uzdržana. Konstatujem

da amandman deset nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 11.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana.

Konstatujem da amandman 11 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 12.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanika, 37 protiv, četiri uzdržana, nije bilo glasova za.

Konstatujem da amandman 12 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 13.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana.

Konstatujem da amandman 13 nije prihvaćen.

Amandman 14.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, protiv 38, četiri uzdržana.

Konstatujem da amandman 14 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 15.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanika, nije bilo za, 38, protiv, tri uzdržana. Konstatujem da amandman 15 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 16.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana.

Konstatujem da amandman 16 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 17.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, 38 protiv, četiri uzdržana.

Konstatujem da amandman 17 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 18.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanika, nije bilo glasova za, 37 protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da amandman 18 nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 19.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, nije bilo glasova za, protiv 38, četiri uzdržana. Konstatujem da amandman 19 nije prihvaćen.

Izjašnjavamo se o amandmanu 20.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanika, nije bilo glasova za, 36 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da amandman 20 nije prihvaćen.

Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom obavljanja u "Službenom listu Crne Gore" razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti odnosno potrebom stvaranja uslova nesmetanog finansiranja potrošačkih jedinica, kao i stvaranje neophodnih materijalnih i drugih uslova za isplatu zakona utvrđenih prava.

Stavljam na glasanje postojanje razloga hitnosti da ovaj Zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga hitnosti da ovaj Zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Sada stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2020. godinu.

Stavljam sad na glasanje Predlog zaključka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Izvolite.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 22:21:24)

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora.

Sada prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu odluke o zaduživanju Crne Gore za 2020. godinu. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Sastavni dio Predloga odluke čini jedan amandman Zakonodavnog odbora i dva amandmana Odbora za ekonomiju finansije i budžet. Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke o zaduživanju Crne Gore za 2020. godinu.

Sad prelazimo na izjašnjavanje o Predlozima finansijskih planova sa planovima rada za 2020. godinu nezavisnih regulatornih tijela.

Predlog plana rada sa finansijskim planom Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2020. godinu.

Podsjećam da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet kao matični odbor podnio Predlog odluke kojom se usvaja Plan rada sa finansijskim planom Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2020. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog odluke. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i time usvojila Plan rada sa finansijskim planom Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2020. godinu.

Sada prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu finansijskog plana sa Planom rada Regulatorne Agencije za energetiku za 2020. godinu.

Podsjećam da je Odbor za ekonomiju finansije i budžet kao matični odbor podnio Predlog odluke kojom se usvaja Finansijski plan sa planom rada Regulatorne agencije za energetiku za 2020. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog odluke. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i time usvojila Finansijski plan sa planom rada Regulatorne agencije za energetiku za 2020. godinu.

Sada se izjašnjavamo o Predlogu plana rada i finansijskog plana Agencije za nadzor osiguranja za 2020. godinu.

Podsjećam da je Odbor za ekonomiju finansije i budžet, kao matični odbor, podnio Predlog odluke kojom se usvaja Plan rada i Finansijski plan Agencije za nadzor osiguranja za 2020. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog odluke. Izvolite.

Hvala. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i time usvojila Plan rada i Finansijski plan Agencije za nadzor osiguranja za 2020. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu finansijskog plana sa planom rada Komisije za tržište kapitala za 2020. godinu.

Podsjećam da je Odbor za ekonomiju finansije i budžet, kao matični odbor, podnio Predlog odluke kojom se usvaja Finansijski plan sa planom rada Komisije za tržište kapitala za 2020. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog odluke. Izvolite.

Hvala. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i time usvojila Finansijski plan sa planom rada Komisije za tržište kapitala za 2020. godinu.

Sada se izjašnjavamo o Predlogu plana rada i Finansijskog plana Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2020. godinu.

Podsjećam da je Odbor za ekonomiju finansije i budžet, kao matični odbor, podnio Predlog odluke kojom se usvaja Plan rada i Finansijski plan Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2020. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog odluke. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova, protiv i uzdržanih pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i time usvojila Plan rada i Finansijski plan Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2020. godinu.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu finansijskog plana sa Planom rada Agencije za elektronske medije za 2020. godinu.

Podsjećam da je Odbor za ekonomiju finansije i budžet, kao matični odbor, podnio Predlog odluke kojom se usvaja Finansijski plan sa Planom rada Agencije za elektronske medije za 2020. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog odluke. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i time usvojila Finansijski plan sa Planom rada Agencije za elektronske medije za 2020. godinu.

Prelazimo na Predlog zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona o načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih, pa konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeta su tri amandmana i to Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanik Andrija Popović jedan amandman o kojem treba glasati, prelazimo na obrazloženje amandmana o kom treba glasati.

Da li želite? Ima riječ poslanik Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ (27.12.19 22:28:48)

Hvala.

Solidan Prijedlog zakona o izboru, upotrebi, javnom isticanju nacionalnih simbola za razliku od ranijeg koji Liberali nisu podržali jedinu rezervu prema ovom Zakonu smo pokušali da riješimo amandmanski, na žalost bez podrške predlagača, a vruć krompir se prebačuje na Vladu koja treba da da saglasnost na odluke Savjeta manjinskih naroda o čemu se radi. Dakle, član 4 Prijedloga nakon riječi nacionalni simboli su grb zastav i himna koji se moraju razlikovati od nacionalnih simbola drugih država.

Prijedlog za obrazloženje, Prijedlog zakona jasno propisuje da Nacionalni savjeti manjinskih naroda u Crnoj Gori mogu da usvoje oblik, izgled svojih obilježja grba zastave kao i notni zapis himne koje manjinski narodi mogu slobodno da koriste uvažavajući crnogorske, državne simbole koji su obilježje ne jednog naroda nego svih nas u Crnoj Gori.

Kako se u praksi veoma često prilikom različitih javnih skupova manifestacija i drugih događaja upotrebljavaju različiti simboli drugih država prije svega zastave moramo se osigurati da se ubuduće ova norma Prijedloga ne zloupotrebljava. Dakle, možemo da imamo problem koji imamo godinama u nazad. Moram reći da u stavu 3 ovog člana saglasnost na Odluku iz stava 2 ovog člana daje Vlada Crne Gore. Da li će Vlada dati takvu saglasnost ja ne znam, ali sigurno je da bi bilo bolje da se na neki način osiguramo sa ovim amandmanom. Zato vas pozivam da ga podržite.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ:

Zahvaljujem, poslaniče Popoviću.

Stavljam na glasanje amandman.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik - dva za, dva protiv, 37 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije prihvaćen.

Sada stavljamna glasanje Predlog zakona u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 41 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanja nacionalnih simbola.

Sada prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom redu i miru. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona je jedan amandman Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 42 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom redu i miru.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj društva za transport putnika i robe u vazdušnom saobraćaju "Montenegro airlines" AD Podgorica. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu. Na Predlog zakona je podnijeto 13 amandmana, i to: Zakonodavni odbor, četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanici Ivan Brajović i Boris Mugoša, devet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Odbor za ekonomiju finansije i budžet povodom usvajanja Predloga zakona podnio je predlog zaključaka o kojima ćemo glasati nakon glasanja o Predlogu zakona u cjelini. Zakonodavni odbor

je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj Zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se isplate zaostale obaveze prema državi, dobavljačima, Aerodrumima Crne Gore, privrednom društvu /prekid/ kako se ne bi ugrozilo redovno obavljanje djelatnosti društva koje se odnosi na prevoz putnika i robe i kako bi se nastavio /prekid/ konsolidacije razvoja ovog preduzeća shodno preuzetim obavezama.

Stavljam na glasanje Postojanje razloga hitnosti da ovaj Zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore"

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština utvrdila Postojanje razloga hitnosti da ovaj Zakon stupi na snagu danom objavljivanja "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o ulaganju u konsolidaciju i razvoj društva za transport putnika i robe u vazдушnom saobraćaju "Montenegro airlines" AD Podgorica.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izboru poslanika i odbornika. Odlučuje se dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 41 za, jedan protiv, nema uzdržanih. Konstatujem da nije prihvaćen Predlog zakona u načelu. Ako nije prihvaćen Predlog zakona u načelu, nemamo se o čemu izjašnjavati. /Upadice/

Slušajte, dvije trećine je za ovaj zakon. Znači, zakon nije prošao. /Upadica/

Izvolite, poslanice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ (27.12.19 22:38:31)

Proceduralno, pošto smo to već najavili kao što smo i rekli, u raspravi, u ime predstavnika predlagača samo obavještavam Skupštinu da ćemo ovaj zakon povući iz procedure svakako.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 22:38:49)

Poštovane kolege, da vam kažem. Sad ga nemamo što povlačiti, jer on nije prošao, nije dobio dvije trećine.

Izvolite, poslanice Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (27.12.19 22:39:01)

Dakle, da pojasnimo, sem ukoliko griješimo kad pretpostavimo sljedeće da ako u toku rasprave predlagač povuče tekst zakona, on je povučen iz procedure i o njemu se ne izjašnjavamo. Ako je to tačno, onda smo mi to učinili u toku rasprave, a greška je bila u službi što nijesu povukli zakon. Dakle, iako vidim negodovanje povodom ovoga od generalnog sekretara, uvjeravam Vas, imate stenogram. Povukli smo kao predlagači tekst zakona. Dakle, molim Vas da poništimo glasanje i konstatujemo da je ovaj zakon povučen u toku rasprave.

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (27.12.19 22:39:43)

Dobro. Kolege, znači uz tu konstataciju, 'ajde da kažem da je bilo nerazumijevanje sa službom i diskusijom koja se vodila. Evo da konstatujemo onda da se ovaj zakon povukao iz procedure. Pokušaćemo, nadam se da nam je svima interes da pokušamo da uspijemo da dobijemo uz ovaj zakon dvotrećinsku većinu. Jer, kao što znate, ovaj novi Zakon o izboru poslanika i odbornika sadrži najviše sugestija koje bi trebalo uvažiti za unapređenje našeg izbornog zakonodavstva. Zakon povučen - konstatujem. Idemo dalje .

Izjašnjavamo se o Predlogu zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih.

Na predlog zakona je podnijeto 26 amandmana, i to: Zakonodavni odbor 11 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet 14 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanica Nada Drobnjak jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 42 za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 41 za, nije bilo glasova protiv i jedan uzdržani. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 41 za, nije bilo glasova protiv i jedan uzdržani. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona je jedan amandman Zakonodavnog odbora. Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore.

Poštovane kolege, sada predlazimo na tačku Izbor i imenovanja. Molim vas, malo koncentracije. Izjašnjavamo se o predlogu za imenovanje viceguvernerke Centralne banke Crne Gore. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje predlog da se za viceguvernerku Centralne banke Crne Gore imenuje doktor Zorica Kalezić. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 41 za, nije bilo glasova protiv i jedan uzdržan. Konstatujem da je Predlog usvojen i za viceguvernerku Centralne banke Crne Gore imenovana je doktor Zorica Kalezić i ja joj čestitam.

Sada prelazimo na izjašnjavanje Predloga odluke o imenovanju predsjednika i dva člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog odluke o imenovanju predsjednika i dva člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik - svi su glasali za, nije bilo glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za predsjednika Savjeta Agencije imenovan je Sreten Radonjić, a za članove Muhamed Đokaj i Bojan Obrenović. Ja im čestitam.

Poštovane kolege, ovim je Deveta sjednica Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2019. godini završena, a samim tim i Drugo redovno jesenje zasijedanje u 2019. godni.

Hvala vam na odgovornom radu u ovoj godini. Naravno, želim vam sve najljepše što se tiče predstojećih praznika i vama i vašim porodicama. Vidimo se u Novoj godini suočeni sa novim izazovima koje ćemo, nadam se, isto tako uspješno savladati. Hvala.